

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

KONKORDATONUN TASDİKİ YARGILAMASI

Yüksek Lisans Tezi

Emsalgül DOĞAN

Ankara-2020

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

KONKORDATONUN TASDİKİ YARGILAMASI

Yüksek Lisans Tezi

Emsalgül DOĞAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Sema TAŞPINAR AYVAZ

Ankara-2020

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

Emsalgül DOĞAN

KONKORDATONUN TASDİKİ YARGILAMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Sema TAŞPINAR AYVAZ

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

İmzası

1-

2-

3-

4-

5-

Tez Savunması Tarihi

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Prof. Dr. Sema TAŞPINAR AYVAZ danışmanlığında hazırladığım “Konkordatonun Tasdiki Yargılaması (Ankara.2019) ” adlı yüksek lisans ☐ - doktora/bütünleşik doktora ☐ tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih:
Adı-Soyadı ve İmza

TEŐEKKÖR

Öncelikle bu süreçte her daim yanımda olan, bana engin bilgileriyle yol gösteren, gerek insani gerekse akademik anlamda kendime rehber saydığım çok değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Sema TAŞPINAR AYVAZ’a; üniversite lisans eğitimi yıllarımdan beri kendisini örnek aldığım, onun gibi başarılı ve güçlü bir akademisyen olabilmek için çalıştığım, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku alanını seçmem konusunda en önemli etkenlerden biri olan tez jürisi üyelerinden Doç. Dr. Emel HANAĞASI’na ve tez jürimde yer alan ve ilgi ve katkılarıyla tezimi geliştirmeme yardımcı olan Prof. Dr. Korkut ÖZKORKUT’a teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim süresince “2210 Genel Yurtiçi Yüksek Lisans Bursu”ndan yararlandım. Bu katkısı nedeniyle Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu’na (TÜBİTAK’a) ayrıca teşekkür ederim.

Emsalgöl DOĞAN

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR CETVELİ.....	vi
GİRİŞ	1
A. KONUNUN ÖNEMİ	1
B. İNCELEME PLANI.....	6

BİRİNCİ BÖLÜM

KONKORDATO HAKKINDA GENEL BİLGİLER

§. KONKORDATONUN AMACI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE TÜRLERİ	8
A. KONKORDATONUN AMACI	8
B. KONKORDATONUN HUKUKİ NİTELİĞİ	12
C. KONKORDATONUN TÜRLERİ	19
I. MAHKEME İÇİ KONKORDATO-MAHKEME DIŞI	
KONKORDATO AYRIMI.....	19
1. MAHKEME DIŞI KONKORDATO (ÖZEL KONKORDATO)	19
2. MAHKEME İÇİ (ADLİ) KONKORDATO	25
a. Genel Olarak.....	25
b. Türleri.....	27
aa. İçeriğine Göre	27
aaa. Tenzilât (Yüzde) Konkordatosu	27
bbb. Vade (Mühlet) Konkordatosu	28
ccc. Karma (Kombine-Bileşik) Konkordato	30
bb. Yapıldığı Zamana Göre.....	31
aaa. İflâs Dışı Konkordato.....	31
bbb. İflâs İçi Konkordato	33
II. ADİ KONKORDATO-MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE	
KONKORDATO AYRIMI.....	44
1. ADİ KONKORDATO	44
2. MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE KONKORDATO	45

İKİNCİ BÖLÜM

TASDİK YARGILAMASINA HAZIRLIK İŞLEMLERİ VE TASDİK KOŞULLARI

§1. TASDİK YARGILAMASINA HAZIRLIK İŞLEMLERİ.....	56
A. KONKORDATO BAŞVURUSUNUN YAPILMASI.....	56
I. BAŞVURU YAPABİLECEK OLANLAR	56
II. GÖREVLİ/YETKİLİ MAHKEME	59
III. KONKORDATO BAŞVURUSU VE BAŞVURUYA	
EKLENECEK BELGELER.....	60

B. BAŞVURUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEÇİCİ MÜHLET	
KARARININ VERİLMESİ.....	66
I. BAŞVURUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	66
1. GENEL OLARAK.....	66
2. DEĞERLENDİRMENİN NİTELİĞİ.....	67
II. GEÇİCİ MÜHLET KARARI VERİLMESİ.....	70
1. GENEL OLARAK.....	70
2. GEÇİCİ MÜHLET KARARI KAPSAMINDA ALINACAK	
TEDBİRLER.....	73
3. GEÇİCİ MÜHLET KARARININ SONUÇLARI	78
C. KESİN MÜHLET KARARININ VERİLMESİ, UZATILMASI	83
D. ALACAKLILAR TOPLANTISININ YAPILMASI.....	88
§2. KONKORDATONUN TASDİKİ ŞARTLARI	94
A. GENEL OLARAK	94
B. KONKORDATONUN TASDİKİNE İLİŞKİN ŞARTLAR.....	97
I. PROJEYLE ÖNERİLEN TUTARIN, MUHTEMEL BİR	
İFLÂSTAKİNDEN FAZLA OLMASI.....	97
II. KAYNAKLA ORANTILILIK.....	104
A. GENEL OLARAK.....	104
B. KAYNAKLA ORANTILILIKTA ESAS ALINAN ÖLÇÜTLER..	105
I. AKTİF-PASİF DENGESİ	105
II. KAYNAK KAVRAMI ÖLÇÜTÜ	109
III. GÖRÜŞÜMÜZ.....	112
C. BEKLENEN HAKLAR.....	115
I. GENEL OLARAK.....	115
II. BORÇLAR HUKUKU ANLAMINDA BEKLENEN HAK	116
III. KAYNAKLA ORANTILILIK BAKIMINDAN BEKLENEN	
HAK.....	118
1. GENEL OLARAK	118
2. HAKKIN ANLAMI	119
3. HAKKIN KAPSAMI	119
a. Genel Olarak.....	119
b. Konuya İlişkin Özel Durumlar	120
aa. Konkordato Borçlusunun Davacı Olduğu Davalar	
Bakımından	120
bb. Miras Yoluyla Kazanılacak Mallar Bakımından	121
IV. GEREKLİ ÇOĞUNLUK	124
1. ALACAKLARIN KAYDEDİLMESİ	124
a. Genel Olarak.....	124
b. Defter Tutulması, Kıymet Takdiri	124
2. ALACAKLARI BİLDİRMEYE DAVET	126
a. Genel Olarak.....	126
b. Alacak Kaydının Süresi.....	127
c. Alacakların Kaydı.....	128
aa. Genel Olarak.....	128
bb. Rehinli ve İmtiyazlı Alacakların Kaydı	129
cc. Takasa Tâbi Alacakların Kaydı.....	131

dd. Kefillerin Müstakbel Rücu Haklarından Bahisle Yaptıracakları Kayıtlar	132
d. Kayıt Yaptırmayan Alacaklıların Durumu	133
3. BORÇLUNUN BEYANA DAVETİ	133
4. ÇEKİŞMELİ ALACAKLARIN DURUMU	134
5. ÇOĞUNLUK HESABI.....	138
a. Genel Olarak.....	138
b. Çoğunluk Hesabında Dikkate Alınmayacak Alacaklar	140
aa. İmtiyazlı Alacaklar	140
bb. Kanunda Sayılmış Belli Alacaklıların Alacakları	141
cc. Rehinli Alacaklar.....	144
dd. Mülkiyeti Muhafaza Kaydıyla Yapılan Sözleşmelerden Kaynaklı Alacaklar	146
ee. Finansal Kiralama Sözleşmelerinden Kaynaklı Alacaklar.....	147
ff. Konkordatoya Tâbi Olmaması Nedeniyle Çoğunluk Hesabında Dikkate Alınmayacak Alacaklar	148
c. Yabancı Para Alacaklarının Durumu.....	150
d. Çoğunluk Hesabında Gözetilmesi Gereken Bazı Hususlar	155
IV. KANUNDA ÖNGÖRÜLEN ALACAKLAR İÇİN YETERLİ	
TEMİNATIN GÖSTERİLMİŞ OLMASI.....	158
1. GENEL OLARAK.....	158
2. TEMİNATIN KAPSAMI	159
3. TEMİNATIN TÜRÜ	171
4. TEMİNATIN MİKTARI.....	180
5. TEMİNATIN GÖSTERİLME ŞEKLİ	181
6. TEMİNATIN GÖSTERİLME ZAMANI	184
7. TASDİK TALEBİNE İLİŞKİN VERİLECEK KARARIN TEMİNAT ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	193
V. YARGILAMA GİDERLERİ İLE TASDİK HARCININ DEPO	
EDİLMİŞ OLMASI	195
VI. DÜRÜSTLÜK KOŞULUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	202
VII. MÜHLET VERİLMESİNE İLİŞKİN ŞARTLARIN TASDİK	
YARGILAMASI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	210

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONKORDATONUN TASDİK YARGILAMASI

§1. TASDİK YARGILAMASININ NİTELİĞİ	214
A. YARGILAMA KAVRAMI.....	214
B. ÇEKİŞMESİZ YARGI	216
I. ÇEKİŞMESİZ YARGININ TANIMI	216
II. ÇEKİŞMESİZ YARGIYA İLİŞKİN ORTAYA KONULAN KISTASLAR	221
C. KONKORDATONUN TASDİKİNİN ÇEKİŞMESİZ YARGI NİTELİĞİ.....	230
I. GENEL OLARAK.....	230

II. KANUNDA SAYILAN KISTASLARIN KONKORDATONUN	
TASDİKİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	232
1. UYUŞMAZLIK YOKLUĞU.....	232
2. SUBJEKTİF HAK YOKLUĞU	233
3. RE'SEN HAREKETE GEÇME KISTASI	235
4. KONKORDATONUN TASDİKİ KARARININ İNŞAİ ETKİ	
DOĞURUP DOĞURMADIĞI HUSUSU	236
5. SONUÇ.....	237
III. KONKORDATONUN TASDİKİNE YAPILAN İTİRAZIN ONU	
ÇEKİŞMELİ YARGI HALİNE GETİRİP GETİRMEYECEĞİ	
SORUNU	238
§2. TASDİK TALEBİNİN İNCELENMESİ.....	241
A. GÖREVLİ MAHKEME	241
B. YETKİLİ MAHKEME	244
D. RAPORUN VE EKLERİN TASDİK TALEBİNİ İNCELEYECEK	
MAHKEMEYE VERİLMESİ.....	245
I. DOSYA VE RAPORUN TEVDİ	245
II. RAPORUN SÜRESİNDE TEVDİ EDİLMEME DURUMU	246
III. RAPORUN KAPSAMI	257
D. KONKORDATO TALEBİNİN İNCELENMESİ	259
I. TENSİP TUTANAĞININ DÜZENLENMESİ	259
II. İNCELEMENİN USULÜ VE KAPSAMI	265
1. İNCELEMENİN USULÜ.....	265
a. Genel Olarak.....	265
b. Konkordato Komiserinin ve Borçlunun Dinlenmesi.....	276
c. Konkordatonun Tasdikine İtiraz Edenlerin Dinlenmesi.....	280
aa. Genel Olarak.....	280
bb. Tasdike İtiraz Edebileceklerin Kapsamı	282
cc. İtirazın Niteliği	287
2. İNCELEMENİN KAPSAMI.....	295

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TASDİK YARGILAMASI SONUNDA VERİLECEK KARARLAR İLE KANUN YOLLARI

§1. YARGILAMA SONUNDA VERİLECEK KARARLAR.....	300
A. GENEL OLARAK.....	300
B. TASDİK YARGILAMASI SONUNDA VERİLECEK KARARLAR ...	301
1.GENEL OLARAK.....	301
2.KARARIN ŞARTA BAĞLI VERİLİP VERİLEMeyeceĞİ	
SORUNU	302
3.TASDİK KARARI.....	306
a. Tasdik Kararının Kapsamı	306
b. Tasdik Kararının Çekişmeli Alacaklara Etkisi.....	310
c. Rehinli Malların Muhafaza ve Satışı ile Finansal Kiralama Konusu	
Malların İadesinin Ertelenmesi	318

d. Yüzde Konkordatosunda Kalan Kısımın Akıbeti	321
4.TASDİK TALEBİNİN REDDİ KARARI VE BORÇLUNUN	
İFLÂSİ.....	332
5.REHİNLİ ALACAKLILARLA MÜZAKERE VE BORÇLARIN	
YAPILANDIRILMASI.....	351
§2. KONKORDATONUN TASDİKİ TALEBİ HAKKINDA VERİLEN	
KARARLARA KARŞI BAŞVURULABİLECEK KANUN YOLLARI.....	358
A. GENEL OLARAK	358
B. İSTİNAF	360
C. TEMYİZ	367
D. YARGILAMANIN YENİLENMESİ.....	370
SONUÇ.....	373
KAYNAKÇA	386
ÖZET	413
ABSTRACT	414

KISALTMALAR CETVELİ

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
AD	: Adalet Dergisi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
bkz.	: Bakınız
B.	: Bası
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BÜHFD	: Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
c.	: Cümle
C.	: Cilt
dn.	: Dipnot
DÜHFD	: Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Eski
EÜHFD	: Erzurum Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GR.KT.	: Gerekçeli Karar Tarihi
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HMKY	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yönetmeliği
HSK	: Hakimler ve Savcılar Kurulu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İİD	: İcra ve İflâs Dairesi
İİK	: İcra ve İflâs Kanunu

İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
Karş.	: Karşılaştırınız
KBİBB	: Kazancı Bilişim ve İçtihat Bilgi Bankası
KGAT	: Konkordato Gider Avansı Tarifesi
KT.	: Karar Tarihi
KTEBHY	: Konkordato Talebine Eklenerek Belgeler Hakkında Yönetmelik
LHD	: Legal Hukuk Dergisi
m.	: Madde
RG	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T.	: Tarih
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: Ve devamı
Y.	: Yargıtay
YD	: Yargıtay Dergisi
YYY	: Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasına Dair Yönetmelik

GİRİŞ

A. KONUNUN ÖNEMİ

“Konkordatonun Tasdiki Yargılaması” başlıklı bu çalışmada, genel olarak borçlunun içinde bulunduğu olumsuz durumdan kurtulmak amacıyla teklif ettiği konkordato projesinin, tasdiki için tevdi edildiği ticaret mahkemesinde yapılacak yargılamanın niteliği ve tasdik talebinin incelenmesi hususları ele alınmaktadır.

Bir ülkede sosyal ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişiklikler, borçlunun işlerinin bozulmasına ve mali bakımdan zor duruma düşmesine neden olabilir. Bu durumdaki bir borçlu iflâsa tâbi ise iflâsla karşı karşıya kalacak, değilse aleyhine başlatılan icra takipleri sonucu mevcudunun büyük bir kısmını kaybedecektir. Ülkeler elinde olmayan nedenlerle mali durumları bozulmuş bu borçluların içinde bulundukları zor durumdan kurtulmalarını sağlamak için özel formüller aramaya başlamışlardır. Buna göre bu durumdaki borçluların iyileştirilebilmesine yönelik oluşturulacak sistem uygulandığında, verimsiz nitelikteki borçluların mevcudunun tasfiye edilmesi, çeşitli müdahaleler sonucunda iyileşebilecek nitelikteki borçluların ise rehabilite edilerek hayatına devam edebilmelerinin sağlanması sonuçlarına ulaştırmalıdır¹. Türk hukukunda

¹ **Atiyas, İzak:** “Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda Ödeme Güçlüğü İçindeki İşletmelerin Rehabilitasyonu İle İlgili Uygulama Örnekleri” Adlı Panel Konuşması, (Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu Şirket Kurtarma Hukuku ve Banka Alacaklarının Cebri İcra Yoluyla Tahsili, Yayına Hazırlayan: Ali Cem Budak, İstanbul 1993, s.223-230), s.224; **Taşpınar, Sema:** Adi Konkordato Hakkında İcra ve İflâs Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler, (BATİDER, 2003/XXII/2, s.49-92), s.50-53; **Kılıçoğlu, Evren:** İflâsın Ertelenmesinin Konkordato ve Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma Kurumlarıyla Karşılaştırılması, (Prof.Dr.Yavuz Alangoya İçin Armağan, İstanbul 2007, s.451-468), s.451.

bu sonuçları doğurmaya yönelik ortaya konulmuş en önemli kurum İcra ve İflâs Kanunu'nun (İİK) 285.maddesi ve devamında düzenlenen konkordatodur.

Konkordato borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlunun, kural olarak tasarruf yetkisi kısıtlanmadan ancak cebri yöntemler ve mahkeme koruması ile içinde bulunduğu ekonomik güçlükten çıkarılabilmesini sağlayan bir kurumdur. Konkordato kurumu Türk hukukunda uzun yıllardır yer almaktadır. Öte yandan bu kuruma yönelik hukuki düzenlemeler zaman içinde çok defa değiştirilmiştir. Bu değişikliklerin en önemlileri, 4949 ve 7101 sayılı kanunlarla getirilmiştir². 30.07.2003 tarihinde yayımlanan 4949 sayılı Kanun, konkordato kurumunun tarihinde önemli bir dönüm noktası sayılmaktadır. Ancak 4949 sayılı Kanun çok önemli değişiklikler getirmekle mühletin taslakta (ve İsviçre İİK'nda) olduğunun tersine kısa tutulması³ ve teminat gösterme yükümlülüğünün çok

² 7101 sayılı Kanunun konkordato hükümleri hakkında yapılan değişiklikleri ile, bu değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihte görülmekte olan konkordato taleplerinin durumuna ilişkin maddelerin zaman bakımından uygulanması hakkında bilgi için bkz.**Taş Korkmaz, Hülya:** 7101 Sayılı Kanun İle İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Zaman İtibariyle Uygulanması, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör:Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.5-39), s.29-30.

³ **Taşpınar-**Değişiklikler s.62; **Tanrıver, Süha:** İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Temel Problemler ve Çözüm Arayışları, (MİHBİR 13.Antalya Toplantısı, Antalya 9-10 Ekim 2015, s.247-268), s.258; **Tanrıver, Süha:** İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Güncel Sorunlar ve Bazı Değerlendirmeler, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII, Abant 9-10 Ekim 2009, s.255-280), s.258,259,269,270; **Tanrıver, Süha:** 4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi, (TBBD, 2004/51, s.67-90), s.73,86; **Öztek, Selçuk:** Türk Hukukunda ve Uygulamasında Ödeme Güçlüğü İçindeki İşletmelerin Rehabilitasyonu: İmkânlar, Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri, (Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu Şirket Kurtarma Hukuku ve Banka

geniş kapsamlı olması, bu değişikliklerin değerini azalttı ve uygulanmamasına sebep oldu⁴.

Alacaklarının Cebri İcra Yoluyla Tahsili, Yayına Hazırlayan: Ali Cem Budak, İstanbul 1993, s.240-248), s.242; **Budak, Ali Cem:** Ödeme Güçlüğü Veya Ödeme Aczi İçindeki İşletmelerin Kurtarılması ve Türk Konkordato Hukuku, (Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu Şirket Kurtarma Hukuku ve Banka Alacaklarının Cebri İcra Yoluyla Tahsili, Yayına Hazırlayan: Ali Cem Budak, İstanbul 1993, s.69-89), s.80; **Deynekli, Adnan:** Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII, Abant 9-10 Ekim 2009, s.281-295), s.283; **Uyar, Talih:** Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri, (İBD, 2018/92/4, s.15-102), s.40; **Atalay, Oğuz:** Konkordato Talebi Üzerine İcra Takiplerinin İhtiyati Tedbirle Durdurulması, (LHD, 2013/11/125, s.23-34), s.24; **Atalı, Murat:** Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör:Prof.Dr.Muhammet Özkes, İstanbul 2018, s.85-109), s.86.

⁴ **Tanrıver-Güncel** s.280; **Namlı, Mert:** Türk ve İsviçre Hukuku'nda Gerçekleştirilen Reformların Konkordato Hukuku Bakımından Getirdiği Değişiklikler, (YD, Ekim 2018/44/4, s.1479-1552), s.1539. Doktrinde bazı yazarlar tarafından, bahsi geçen zorluğun konkordato kapsamında gösterilecek teminat konusunda sert davranılmamak suretiyle giderilebileceği ileri sürülmüştü (**Gürdoğan, Burhan:** İflâs Hukuku Dersleri, Ankara 1966, s.193; **Arar, Kemal:** İcra ve İflâs Hükümleri-İflâs, C.2, Ankara 1945, s.305; **Postacıoğlu, İlhan E.:** Konkordato, İstanbul 1965, s.30; **Buruloğlu, Enver/Reyna Yuda:** Konkordato Hukuku ve Tatbikat, İstanbul 1968, s.69). Gürdoğan'a göre borçlunun mahkeme veya alacaklıların denetimi altında faaliyetlerine devam etmesi ve bu faaliyetlerden doğacak kazancıyla konkordato şartlarını yerine getirmesinin temini yeterli teminat sayılabilecekti (**Gürdoğan-İflâs** s.193). Keza Postacıoğlu'na göre teminat noktasında, borçlunun konkordato şartlarını karşılamak üzere mallarını alacaklılarına tahsis edeceğine dair beyanı ekonomik açıdan yeterli görülebilirdi. Zira teminat olarak tesis edilen rehin, borçlunun mallarından el çekmesi sonucunu doğuracak bu da kural olarak borçlunun mallarının başında bırakılmasını öngören konkordato kurumunun amacına aykırı düşecekti (**Postacıoğlu** s.30). Öte yandan Baygül burada konkordato kapsamında gösterilecek teminat noktasında esnek davranılmaması gerektiğini ifade etmekteydi. Zira yazara göre akdedilen konkordato ile zaten alacaklarının bir kısmından

Diğer taraftan bu dönemde borca batık durumda olan sermaye şirketleri ve kooperatiflerin mali durumlarının iyileştirilmesinin mümkün görüldüğü hallerde başvurabildikleri, bunların ekonomi içinde varlıklarını devam ettirmeleri amacına yönelik bir işlevi bulunan iflâsın ertelenmesi kurumu mevcuttu. Bu konuda da 4949 ve 5092 sayılı Kanunlar ile İİK’nda yapılan ve borçlu lehine gerçekleşen değişiklikler konkordatoya oranla çok daha lehe olduğu için de konkordato hükümleri uygulanmadı. Borca batık olan sermaye şirketleri bu yolu tercih etmiştir. Öte yandan iflâsın ertelenmesi kurumu, borçlu ve mahkeme arasında yürütüldüğü, bu nedenle alacaklıların söz sahibi olmadığı, yargılama sorunlarını içinde barındıran bir süreç olduğu ve uygulamada kötüye kullanımlara yol açtığı gerekçeleriyle 15.03.2018 tarihinde yayımlanan 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile yürürlükten kaldırılmıştır⁵. Söz konusu Kanun değişikliği aynı zamanda konkordato kurumuna da farklı bir zeminde yeniden hayat verecek şekilde

yahut alacaklarına kavuşma zamanından feragat edecek alacaklıların ayrıca teminat noktasında tolerans göstermelerini beklemek alacaklılar ve borçlu arasındaki menfaat dengesinin bozulmasına yol açar. Bununla birlikte isteyen alacaklıların lehlerine gösterilecek teminattan vazgeçebilmeleri imkânı zaten mevcuttur (**Baygöl, Nurhak:** İflâs İçin Konkordatoda Teminat, [Prof.Dr.Saim Üstündağ’a Armağan, Ankara 2009, s.166).

⁵ “Ülkemizde 2003 yılından bu yana uygulanan iflâsın ertelenmesi kurumu, ihdas amacının gerçekleştirilmesi konusunda isteneni verememiştir. Bu sebeple 15 Temmuz 2016 tarihinde kabul edilen 6728 sayılı Kanunla iflâsın ertelenmesi kurumu revize edilmiştir. İflasın ertelenmesi kurumunda alacaklıların herhangi bir şekilde söz sahibi olmaması, sürecin borçlu ve mahkeme arasında yürütülmesi ve yaşanan yargılama sorunları birlikte değerlendirildiğinde bu kurumun tamamıyla yürürlükten kaldırılması ve bunun yerine alacaklıları ile borçlunun bir müzakere sonrasında anlaşmaları ve bu anlaşmanın mahkemece tasdiki esasına dayanan konkordato kurumunun daha etkin ve aktif bir şekilde kullanılması ticari ve sosyal hayat bakımından bir ihtiyaç olarak görülmüştür” (7101 sayılı Kanunun Genel Gerekçesi: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

yeni bir kimlik kazandırmıştır⁶. Buna göre özellikle mühletin uzatılması, tasdik şartı olarak öngörülen teminatta yeniden sınırlamaya gidilmesi, tasdik talebinin reddiyle iflâsa tâbi olmayan borçlu yönünden iflâs sonucunun doğmayacak olması konkordatonun hukuk hayatında etkin bir şekilde yer almasını sağlamıştır.

Ülkelerin konkordato gibi işletmelerin ayakta tutulmasına yönelik ortaya koyduğu enstrümanların içeriği ve özellikleri, her ülkenin temel iktisadi ve belki aynı zamanda sosyal ve ahlaki değerlerine göre şekillenmektedir. Bugün Türk hukukunda bu noktada sosyal ve ahlaki değerler bir tarafa bırakılarak, ekonomik değer ön plana çıkarılmasına yönelik bir eğilim görülmektedir⁷. Keza bu çerçevede yatırım ortamının

⁶ “*Borca batık durumdaki sermaye şirketi veya kooperatifin mali darboğazı aşması ve ekonomi içindeki üretken konumunu devam ettirmesi amacıyla yönelik olarak kabul edilen iflâsın ertelenmesi kurumu, uygulamada ortaya çıkan sorunlar ve kötüye kullanım nedeniyle Tasarıyla kaldırılmakta ve aynı amaca konkordato kurumu gözden geçirilip işlevsel hale getirilmek suretiyle varılmak istenmektedir. Bu kapsamda maddeyle, Türk Ticaret Kanununun 377 ve 634 üncü maddeleri ile Kooperatifler Kanununun 63 üncü maddesinde uyum düzenlemesi yapılarak sermaye şirketleri ve kooperatifler bakımından iflâs erteleme yerine konkordato talebinde bulunabilecekleri hükme bağlanmaktadır*” (İİK m.179’da madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 3. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 3) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁷ **Öztek**-Sempozyum s.248; **Taşpınar**-Değişiklikler s.56; **Namlı** s.1546,1547. Nitekim dürüstlük koşulunun konkordatoda tasdik şartı olmaktan çıkarılması, yine borçlunun “iyi niyetinden şüpheyi haklı gösterir bir hareket” ibaresinin kanunda sayılan konkordato talebinin reddi nedenleri arasından çıkarılması söz konusu eğilimin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (4949 sayılı Kanunun 68. maddesiyle değiştirilmiş İİK m.286 hükmünün madde gerekçesi, m.69:

<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>; İİK m.297’de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 25. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 24) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

iyileştirilebilmesi, etkin bir hukuk sisteminin sağlanabilmesi için olmazsa olmaz bir şart olarak nitelendirilmektedir⁸.

Bu eğilimin bir sonucu olarak yapılan değişikliklerin de etkisiyle yeni bir kimlik kazanmış konkordato kurumunun omurgasını oluşturan tasdik yargılaması aşaması, uygulamada kanun metnine rağmen birçok tereddüt ve belirsizliklere yol açmaktadır. Bununla birlikte konkordato süreci içinde yapılacak yargılamanın ayrılmaz bir parçası konumunda bulunan tasdik şartları da oldukça önem arz etmektedir. Dolayısıyla çalışma, konkordatonun tasdiki yargılaması ve yargılama kapsamında yapılacak tasdik şartlarının var olup olmadığına ilişkin inceleme üzerinde yoğunlaşmaktadır. Öte yandan çalışma konkordatoya ilişkin yürürlükte bulunan düzenlemelere göre hazırlanmış, çalışmada yeri geldikçe önceki düzenlemelere de yer verilmiş, böylece değişiklikler işlenmiştir.

B. İNCELEME PLANI

Konu dört bölüm halinde incelenecektir. Birinci bölümde konkordatonun amacı, hukuki niteliği ve türleri olarak konkordato hakkında genel bilgiler verilmeye çalışılacaktır. Bu anlamda öncelikle konkordatonun amacına bakılacak, ardından hukuki niteliği bu konuda yapılan tartışmalara da yer verilerek ortaya konmaya çalışılacaktır. Daha sonra konkordatonun çeşitli açılardan yapılan ayrımlara göre türlerine yer verilecektir. Bu kapsamda çalışmanın konusunu asıl olarak iflâs dışı adi konkordato

⁸ “Bir ülkede yatırım ortamının iyileştirilmesi, yargı sisteminin kalitesi, hızı ve sözleşmelerin icrası konusundaki gücüyle yakından ilişkilidir. Ekonomi ve hukuk alanları birbiriyle yakın ilişki içinde olup bu ilişki aynı zamanda bir ülkenin yatırım ortamının iyi olup olmadığı hakkında fikir vermesi bakımından önemlidir. Etkin bir hukuk sistemi, yatırım ortamının iyileştirilebilmesi için olmazsa olmaz bir şart olarak karşımıza çıkmaktadır” (7101 sayılı Kanunun Genel Gerekçesi: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

oluşturduğundan, iflâs içi konkordato ve malvarlığının terki suretiyle konkordato türlerinin içeriği ve özellikleri yalnızca bu bölümde toplu olarak aktarılacaktır.

İkinci bölümde konkordato sürecinde tasdik yargılaması aşamasına gelene kadar, mevcut düzenlemeler uyarınca nasıl bir yol izleneceğinin çerçevesi çizilecektir. Ardından tasdik yargılamasının temelini oluşturan konkordatonun tasdiki şartları incelenecektir. Bu bağlamda her bir şartın anlamı ve içeriği, bu şartların mahkemece incelenmesi sırasında ortaya çıkabilecek belirsizlik ve sorunlar göz önünde bulundurularak ortaya konmaya çalışılacaktır. Burada konkordatonun tasdiki şartları olarak Kanunda gösterilenler haricinde kalan dürüstlük ilkesinin, tasdik yargılaması bakımından etkisine de değinilecektir.

Çalışmanın üçüncü bölümü, tezin aynı zamanda başlığını da oluşturan konkordatonun tasdik yargılamasına ayrılmıştır. Bu bağlamda öncelikle konkordatonun yargılama içerisindeki niteliği, çekişmesiz yargının tanımı ve unsurları da dikkate alınarak belirlenmeye çalışılacaktır. Ardından konkordatonun tasdiki talebinin mahkemece incelenmesi hususu, incelemede görevli ve yetkili mahkeme, incelemenin usulü ve kapsamına yer verilerek anlatılacaktır. Tasdik yargılamasının incelenme usulü içerisinde genel olarak mahkemece izlenecek yol, tasdike yapılacak itirazların değerlendirilmesi ve bu itirazların niteliğine de yer verilecektir.

Son olarak çalışmanın dördüncü bölümünde konkordatonun tasdiki yargılaması sonucunda verilebilecek kararlar ve bu kararlara karşı başvuru yollarına yer verilmiştir. Bu anlamda mahkemenin tasdik talebine yönelik verebileceği kararlar tasdik talebinin kabulü veya reddi olarak ayrılacaktır. Her iki tür kararın da içeriği aydınlatılmaya çalışılacaktır. Daha sonra bu kararlara karşı gidilebilecek kanun yolları mevcut kanun yolları sistemi çerçevesinde irdelenecektir.

Çalışma konkordatonun tasdiki yargılaması bakımından yapılacak genel bir değerlendirme ve sonuç ile tamamlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KONKORDATO HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Ş. KONKORDATONUN AMACI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE TÜRLERİ

A. KONKORDATONUN AMACI

Konkordato öncelikle borçlarını vadesinde ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesi altında bulunan borçluya yardımcı olma amacını gütmektedir. Zira bir borçlunun tüm iyi niyetine rağmen işlerinin yolunda gitmemesi mümkündür. Piyasa şartları, ekonomik kriz, tahminlerinde yanılmış olma gibi nedenler borçlunun mali durumunu bozmuş olabilir. Bu durumda olan borçlunun şayet iflâsa tâbi bir borçlu ise iflâsının istenmesi; iflâsa tâbi değilse çeşitli icra takiplerine muhatap olması söz konusudur. Bu durumda olan borçlunun kurtarılabilmesi, ödeme darboğazından çıkarılabilmesi, durumlarının düzeltilebilmesi için konkordato kurumuna ihtiyaç duyulmuştur⁹. Mahkeme kontrolünde sağlanan bu olanak ile borçlunun alacaklıları ile müzakere yapabilmesi mümkün olur.

Bu kapsamda konkordato ile borçluların mali durumlarının iyileşebilmesi, daha özelinde alacaklılarıyla ödeme zamanı veya şartları hususunda bir anlaşmaya varılabilmesi için bir süreç yaratılması, iflâsa tâbi borçlunun muhtemel iflâstan

⁹ **Üstündağ, Saim:** İflâs Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 6.Bası, İstanbul 2002, s.197; **Sarısözen-Malvarlığı** s.1038; **Kuru-Konkordato** s.403; **Bilge, Necip:** Bankacılar İçin Takip Hukuku, B.2, Ankara 1977, s.114; **Uyar, Talih/Uyar, Alper/Uyar, Cüneyt:** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi El Kitabı, C.2, B.1, Ankara 2012, s.3132; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.17; **Oruç, Murat/Çatıkkaş, Özgür/Şuekinici, Cafer:** Hukuki ve Mali Yönleriyle Konkordato, İstanbul 2019, s.106.

kurtulması amaçlanır. Bu bağlamda konkordato dahilinde verilen mühletin sonuçları, bu amacın sağlanmasının birer aracı olarak düşünülebilir. Nitekim mühlet içinde borçlu hakkında hiçbir takip başlatılamaması ve daha önce başlatılmış takiplerin durması, borçlunun mühlet boyunca rahat bir nefes almasını sağlayarak faaliyetlerini devam ettirebilmesi ve alacaklılar ile ödeme planı üzerinde işbirliği yapması ile ekonomik bütünlüğünün korunması sonucunu doğurur¹⁰.

Konkordato alacaklıların da menfaatlerini koruma amacını taşır. Zira alacaklıların alacaklarına kavuşabilmek için borçlu aleyhine yürütecekleri icra veya iflâs yolları, hem uzun bir süreci hem de belli masrafları beraberinde getirir. Bunun sonucunda elde edilecek tutar ise çoğu kez alacaklıları tatmin edecek oranda olmayabilir¹¹. Nitekim

¹⁰ **Berkin, Necmeddin:** İflâs Hukukunda Konkordato, İstanbul 1966, s.28,29; **Berkin, Necmeddin:** İflâs Hukuku, B.4, İstanbul 1972, s.523; **Berkin, Necmeddin:** Konkordato Akti ve Konkordatonun Hukuki Mahiyeti, (İBD, 1949/XXIII/4, s.193-213), s.193; **Gürdoğan-İflâs** s.155; **Üstündağ-İflâs** s.197; **Ansay, Sabri Şakir:** Konkordato, (Adliye Ceridesi, 1940, s.158-178), s.159; **Arar** s.255-256; **Kuru, Baki:** İflâs ve Konkordato Hukuku, B.2., İstanbul 1988 s.403-404; **Kuru, Baki:** İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş İkinci Baskı, Ankara 2013, s.1443; **Tanrıver, Süha/Deynekli, Adnan:** Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996, s.30; **Tanrıver, Süha:** Konkordato Komiseri, Ankara 1993, s.4; **Sarısözen, Serhat:** Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato, LHD, Nisan 2006/4/40, s.1037-1051), s.1038; **Güner, Abdullah:** Konkordato, (AD, 1957/2, s.277-310), s.278,284; **Başözen, Ahmet:** Müflisin Tasarruf Yetkisi, Ankara 2005, s.109; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.18; **Kiraz, Taylan Özgür:** Konkordatoya İlişkin Doğrudan Doğruya İflâs Halleri, (Prof.Dr.Nuri Çelik'e Armağan, C.1, İstanbul 2001, s.855-873), s.861.

¹¹ **Berkin-Konkordato** s.28; **Berkin-İflâs** s.523; **Berkin-Hukuki Mahiyet** s.193; **Gürdoğan-İflâs** s.155; **Üstündağ-İflâs** s.197; **Arar** s.256; **Postacıoğlu** s.14; **Belgesay, Mustafa Reşid:** İcra ve İflâs Hukuku Sentetik Bölüm Konkordato-İflâs-İptal Davası Tahliye, C.2, B.2, İstanbul 1953, s.10; **Belgesay, M.Reşit:** İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.2, İstanbul 1954, s.493; **Yılmaz, Ejder:** İflâs ve Konkordato Uygulamasıyla İlgili Bazı Sorunlar Üzerine Düşünceler, (TBBD, 1995/1, s.92-109), s.99; **Sarısözen-Malvarlığı** s.1038; **Tanrıver/Deynekli** s.31; **Öztek-Sempozyum** s.240; **Uyar-Yeni Konkordato**

konkordatonun alacaklılar tarafından da talep edilebilmesi, keza konkordatoda teklif edilen tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı ve borçlunun iflâsı halinde alacaklıların elde edecekleri miktardan daha fazla olması hususlarının tasdik şartı olarak öngörülmesi de alacaklıların da korunduğunu gösterir niteliktedir¹². Bu bakımdan konkordato, salt borçlu yahut salt alacaklının menfaatlerinin ön planda olmadığı, alacaklı-borçlu dengesinin korunmaya çalışıldığı bir kurumdur.

Bununla birlikte konkordatonun alacaklıların kendi aralarında adaleti sağlamaya yönelik bir işlevi de bulunmaktadır¹³. Borçlunun iflâsa tâbi olmadığı durumda alacaklıları borçluya karşı icra takibinde bulunacaklardır. İcra takibinde bulunmuş olan bu alacaklılar arasından hızlı davranıp borçlunun mallarını daha önce haczettirenler alacaklarına tam olarak ulaşırken, onlara göre haciz isteme hakkına daha geç kavuşanlar bu yoldan elleri boş dönebileceklerdir¹⁴. Nitekim hacze iştirak hali (İİK m.100) dışında alacakların sırayla ödenmesi, bazı alacaklıların alacaklarına kavuşamamalarına neden olabilecektir. Böylesi bir durum ise alacaklılar arasında eşitsizlik yaratmaktadır.

Keza iflâsta her ne kadar borçlunun tüm malvarlığının alacaklılar arasında garameten paylaşılması söz konusu olsa da bu aşamada düzenlenen sıra cetveli

Hukuku s.17,18; **Kılıçoğlu, Evren** s.454; **Oğuz, Özgür**: Konkordatonun İş Sözleşmelerine Etkisi, (LHD, 2019/17/195, s.1123-1140), s.1124.

¹² Öte yandan Tanrıver borçlu, alacaklılar ve kamunun menfaatlerinin bir potada uzlaştırılmasına hizmet eden konkordato kurumunun iyileştirme işlevinin etkinliğinin artırılabilmesi için, koşulları oluşmuşsa mahkemelere de bu kuruma re'sen başvurma yetkisinin tanınması gerektiğini düşünmektedir (**Tanrıver-Güncel** s.262; **Tanrıver, Süha**: Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII, Abant 9-10 Ekim 2009, s.281-295), s.292; **Tanrıver**-4949 s.69).

¹³ **Berkin, Necmeddin**: Konkordato ve İflâs, (İBD, 1939/XXIII/3, s.129-147), s.133; **Üstündağ**-İflâs s.197.

¹⁴ **Kuru, Baki**: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, B.2, Ankara 2018, s.497; **Kuru**-El Kitabı s.1443; **Kuru**-Konkordato s.403; **Bilge**-Takip, s.114-115.

uyarınca dördüncü sırada imtiyazsız nitelikte bulunan bu alacaklılara (İİK m.206) çoğu zaman sıra gelmez. Konkordato kurumunun hâli hazırdaki halinde ise alacağının tam olarak ödeneceği imtiyazlı alacaklar sınırlı olup, diğer alacaklılar bakımından konkordato kapsamında belirlenen ödeme şartları çerçevesinde eşitlik ilkesi geçerlidir.

Bunların yanı sıra konkordatonun ekonomik menfaate de hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim mali durumunu iyileştirebilme ihtimali olan hukuk süjelerinin iflâs yoluyla tasfiye ettirilerek ekonomik hayattan silinmeleri, üretim kaybı ve çalışanların işsiz kalmaları nedeniyle genel ekonominin zarar görmesine de yol açar¹⁵. Keza ekonomik hayatın bileşenlerini oluşturan hukuk sujelerinin faaliyetleri sırasında ortaya çıkan katma değerin korunması, bunların sağladığı vergi kaynağının korunması, piyasada rekabet ortamının korunması da genel ekonominin menfaati bakımından önem arz

¹⁵ **Berkin**-Konkordato s.30; **Tanrıver/Deynekli** s.31; **Tanrıver**-Komiser s.5; **Tanrıver**-Tartışmalar 2009 s.290; **Tanrıver, Süha**: Konkordato Prosedürünün Islahı İle İlgili Bazı Düşünceler, (AÜHFD, 2001/50/3, s.1-9), s.1; **Atalay**-İhtiyati Tedbir s.31; **Yavuz, Mustafa**: Son Düzenlemeler Işığında Mahkemelerce Verilen Konkordato Mühletinin Alacaklılar ve Borçlu Bakımından Sonuçları, Mali Çözüm Dergisi, Mayıs-Haziran 2018/147, s.159-168) s.159. Nitekim kanun koyucu da konkordatonun milli ekonominin korunmasına dair işlevine dikkat çekmektedir: “*Sosyal ve ekonomik koşullardaki değişiklikler nedeniyle, aslında ekonomik hayatlarını devam ettirmesi mümkün olan bazı ticarî işletmeler, borçlarını ödeyemedikleri veya malvarlıkları borçlarını karşılayamadığı için, ekonomik varlıklarını yitirmek tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu tehlike borçluları olduğu kadar, alacağını tahsil edememek durumuyla karşı karşıya kalan alacaklıları ve işini kaybetmek riskine maruz kalan işçileri de tehdit etmekte; bu tehdit sonuça bölgesel veya milli ekonomiyi de etkilemektedir. Bu gibi durumlarda, ekonomik varlığını devam ettirebilme ihtimali olan işletmelerin malvarlığını koruyucu önlemler almak veya yeniden yapılandırılmalarını sağlamak, alacaklıların ve borçluların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenlemek herkesin yararınadır*” (4949 sayılı Kanunun Genel Gerekçesi: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>).

etmektedir¹⁶. Özellikle sermaye şirketlerinin ekonomiye kattığı istikrar, sürdürülebilir gelişme, sağlıklı rekabet ortamı, istihdam imkânı ve uluslararası çalışma koşulları, onların piyasada yer almasını oldukça önemli kılmaktadır. Bu bağlamda bu şirketlere sağlanan konkordato hukuki yolunun amacı yalnızca kişilerin menfaatleriyle sınırlı kalmayarak genel bir fayda güdülmesini de içermektedir.

Borçlu ve alacaklıların belli bir plan üzerinde anlaşmalarına imkân tanıyan bu kurumun, icra ve iflâs talepleriyle ortaya çıkabilecek çatışmaları bertaraf edeceğinden toplumsal barışı sağlamaya da hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim konkordato teklifinin kanunda öngörülen çoğunluğu sağlayan alacaklıların kabulü ile tasdik edilmesinin tüm alacaklıları bağlayıcı etkisi (İİK m.308/c,2), bu noktada toplumsal barışın konkordatoyu kabul etmeyen alacaklıların iradesine tercih edildiğini göstermektedir¹⁷.

B. KONKORDATONUN HUKUKİ NİTELİĞİ

Konkordatonun hukuki niteliği konusunda görüş birliği bulunmamaktadır¹⁸.

¹⁶ **Atalay**-İhtiyati Tedbir s.31.

¹⁷ **Yılmaz**-Düşünceler s.102.

¹⁸ Çalışmada konkordatonun hukuki niteliğine ilişkin yabancı hukukta ileri sürülen görüşlerden biri olan “kanuni işlem görüşü”ne Türk hukukunda savunucusu bulunmadığından yer verilmemiştir. Kanuni işlem görüşüne göre konkordato, esas sözleşme yahut mahkeme hükmüne dayanmayan, gücünü tamamen Kanundan alan ve onun hâkimiyetinden kaynaklanan konkordatodur (**Arar** s.258; **Berkin**-Konkordato s.43-43; **Ulukapı, Ömer**: Konkordatonun Feshi, Konya 1998, s.65; **Akdeniz, Murat/Kayihan, Şaban**: Konkordato Hukuku El Kitabı, İstanbul 2019, s.26). Sözü edilen görüş uyarınca konkordato, borçlunun teklifi, alacaklıların kabulü ve mahkeme tarafından tasdik olmak üzere birbiriyle eşit şartlarda kabul edilen üç unsurdan oluşan bir kanuni işlemdir (**Berkin**-Konkordato s.44; **Ulukapı**-Fesih s.65). Bununla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Ulukapı**-Fesih s.65-67; **Altay, Sümer/Eskiocak, Ali**: Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, 4.B., İstanbul 2018, s.22; **Berkin**-Konkordato s.43-44;

Türk hukukunda 2003 yılına dek, adi konkordato-malvarlığının terki suretiyle konkordato ayrımı yoktu. 2003 yılında 4949 sayılı Kanunla malvarlığının terki suretiyle konkordato Türk hukukuna girdi. Dolayısıyla konkordatonun hukuki niteliği konusunda ileri sürülen görüşler söz konusu ayrım esas alınarak değerlendirilmelidir. Bu çerçevede konkordatonun hukuki niteliği konusunda temel teşkil eden aşağıda yer alan görüşlerin malvarlığının terki suretiyle konkordatonun İİK’nda henüz yer almadığı dönemde ortaya atıldığını belirtmek gerekir.

Belgesay’a göre, konkordato tasdiki için aranan alacak ve alacaklı çoğunluğunun muvafakati şartından hareketle, konkordatoya muvafakat veren alacaklılarla borçlu arasında kurulmuş bir sözleşmeye dayanmaktadır¹⁹. Konkordatonun tasdiki için mahkeme kararına ihtiyaç duyulması bu görüşe yöneltilen en önemli eleştirilerden biridir²⁰.

Postacıoğlu’na göre ise; konkordatonun bir icra türü olarak ifade edilmesi onun, tasdiki için kanunda öngörülen alacaklı çoğunluğu ile borçlu arasında gerçekleştirilen bir anlaşma içermesine engel değildir. Nitekim nasıl ki bir evlilik akdinin kurulabilmesi için tarafların anlaşması yeterli olmayıp, ayrıca resmi bir memurun katılımına ihtiyaç duyulmakta ise konkordatonun tasdiki için de çoğunluk ile borçlu arasında gerçekleşen

Kale, Serdar: Sorularla Konkordato (İflâs Dışı ve İflâs İçi Adi Konkordato), İstanbul 2017, s.2; **Tanrıver/Deynekli** s.33; **Tanrıver-Komiser** s.6-7; **Umar, Bilge:** İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir 1973, s.23-24.

¹⁹ **Belgesay** s.10,11. Aynı yönde bkz. **Gönensay, Samim:** Medeni Hukuk, C.2, İkinci Kısım, İstanbul 1940, s. 260-261. Göktürk de konkordatonun bir sulh sözleşmesi niteliğinde olduğunu kabul etmektedir; ancak Göktürk’e göre konkordato bir özel hukuk sözleşmesi değil, bir kamu hukuku sözleşmesidir (**Göktürk, Hüseyin Avni:** Borçlar Hukuku, Birinci Kısım, Ankara 1947, s. 311).

²⁰ **Ulukapı-Fesih** s.60; **Altay/Eskiocak** s.20.

bir sözleşmenin yanı sıra mahkemenin tasdik kararı da gerekmektedir. Bu görüş uyarınca konkordatonun dayanağını da bu sözleşme oluşturmaktadır²¹.

Umar'a göre, borçlunun hazırladığı konkordato projesine belli orandaki alacaklı çoğunluğunun muvafakat etmesi sonucu alacaklılarla borçlu arasında bir sözleşme yapılmış olmamaktadır. Alacaklıların muvafakati, mahkemenin vereceği tasdik kararı için bir ön şarttan ibarettir. Zira mahkemenin vereceği tasdik kararı olmadıkça, alacaklılar arasında gerçekleşmiş sözleşmenin de bir hükmü yoktur. Bahsi geçen mahkeme kararının tamamlayıcı işlevde bulunduğu varsayımında konkordatonun hukuki sonuçlarının esas olarak sözleşmeden doğduğunun kabulü gerekmektedir. Bu kabul ise, konkordatoya muvafakat etmemiş alacaklıların tasdik edilen konkordato ile bağlı kılınmalarını dayanaksız bırakmaktadır. Dolayısıyla, konkordatonun tasdiki kararı veren mahkemenin kararı tamamlayıcı değil inşai bir nitelik taşımaktadır ²². Yazarın bu yaklaşımı çerçevesinde, konkordatoyu nitelik itibariyle bir mahkeme hükmü olarak kabul ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bununla birlikte Umar, konkordatonun cebri icra usullerinin yerini alan bir kurum olduğunu kabul etmekle beraber onun bir cebri icra müessesesi olarak kabulünü yerinde bulmamaktadır. Umar'a göre cebri icra usullerinin yerini almak ile bizzat cebri icra müessesesi olmak birbirinden apayrı hususlardır. Konkordato, borçlunun inşai bir mahkeme kararıyla yeni bir içeriğe kavuşmuş borçlarının ihtiyari ifasına imkân tanıyan, bu ifa esnasında devlet denetimine yer vermesi ve ifasızlık halinde yeni bir inşai kararla borçların içeriğinde yapılmış değişikliğin kaldırılmasına

²¹ **Postacioğlu** s.13-14. Bununla birlikte belirtmek gerekir ki; borçlu her bir alacaklısının muvafakatini alarak tüm alacaklıların taraf olduğu bir anlaşma yapabilecektir. Ancak genel hükümler çerçevesinde değerlendirilecek olan bu sulh anlaşması, alacaklıların çoğunluğunun rızasıyla azınlıkta kalan alacaklıları bağlamayı içeren konkordato müessesesini ilgilendirmemektedir.

²² **Umar-Tarihi Gelişme** s.22-23.

neden olabilecek yaptırımlara sahip olması nedeniyle cebri icraya ilişkin sonuçlar da doğuran bir maddi hukuk müessesesidir²³.

Öte yandan *Gürdoğan*, konkordatonun mahkeme hükmü olarak nitelendirilmesini alacaklıların iradesini bir nevi yok saymak olarak görmektedir. Yazara göre özellikle konkordatonun feshi kurumu mahkeme hükmü nitelendirmesine ilişkin eleştirileri haklı kılmaktadır. Nitekim konkordato şartlarına uyulmaması halinde onun feshine imkân veren bu kurum ile konkordatonun mahkeme hükmü olduğu nitelemesi bağdaşmamaktadır. Zira bir mahkeme hükmünün ifa edilmemesi nedeniyle feshi mümkün değildir²⁴.

Arar da konkordatonun her durumda taraf menfaatine hizmet eden bir müessese olduğundan bahisle, mahkemeye bu denli bir müdahale yetkisi vererek konkordatoyu sadece mahkeme hükmü üzerinden değerlendirmeyi kurumun esasına aykırı olarak nitelendirmektedir²⁵.

²³ **Umar**-Tarihi Gelişme, s.26-27.

²⁴ **Gürdoğan**-İflas s.156; Aynı yönde bkz. **Arar** s.257; **Tanrıver/Deynekli** s.33; **Ulukapı**-Fesih s.65. Belirtmek gerekir ki; konkordatonun feshi imkânının varlığı noktasında onun mahkeme hükmü niteliği taşıdığına ilişkin görüşe getirilen bu eleştiri, konkordatonun niteliği kapsamında ileri sürülen sözleşme görüşüne de getirilmiştir (**Ulukapı**-Fesih s.61).

²⁵ **Arar** s.257. Hal böyle olmakla beraber yukarıda sözünü ettiğimiz, konkordatonun temelini mahkeme hükmüne dayandıran Umar'ın görüşüne göre bu eleştiri haksızdır. Söz konusu eleştiriye cevap olarak geliştirilen temel tespit, konkordatonun tasdiki kararının ifayı gerektiren bir eda hükmü olmadığı yönündedir. Konkordatonun tasdiki kararı borçların içeriğinde değişiklik yapan inşai bir karardır. Konkordatonun feshi kurumunun işlevi ise, inşai bir kararla içeriği değişmiş olan borcun ödenmemesi halinde yeni bir inşai kararla borçta meydana gelen söz konusu değişikliğin kaldırılmasına hizmet etmekten ibarettir. Dolayısıyla burada ifa edilmeme nedeniyle feshi istenen şey konkordatonun tasdiki kararı değil, bu karar vasıtasıyla borcun içeriğinde borçlu lehine yapılmış değişikliktir (**Umar**-Tarihi Gelişme s.25).

Ansay'a göre, konkordato niteliği itibariyle cebri icra usullerinin yerini alan ancak onun gibi sert olmayan daha hafif bir rejim öngören cebri icra türüdür. Söz konusu cebrilik tasdik edilen konkordatonun azınlıkta kalan alacaklıları da bağlaması ve mahkemenin tasdiki ve denetimine tâbi bulunmasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte konkordatonun hükümsüzlüğü bakımından Türk Borçlar Kanunu (TBK) değil, İcra ve İflas Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanması onun cebrilik özelliğine dayanak oluşturmaktadır²⁶.

Berkin de benzer şekilde konkordatoyu, borçlu ile alacaklı arasında gerçekleşen karşılıklı taahhütleri içeren alelade akitlerden ayırmaktadır. Zira her ne kadar konkordato kurumu içerisinde borçlu ile alacaklılar arasında gerçekleşen bir akdi barındırsa da bu akit tarafların serbest rıza ve iradelerine dayanmamaktadır. Bu bakımdan borçlu ile alacaklılar arasında ancak kanunda öngörülen belli şartlar çerçevesinde yapılan konkordato mahkemece tasdik edilebilir. Bununla birlikte mahkemece verilmiş bir konkordatonun tasdiki hükmü, onu kabul etmek istemeyen azınlıktaki herhangi bir alacaklı hakkında da diğer alacaklılara uygulanan şartlar dairesinde cebri icra hükmü niteliğindedir. Ayrıca tasdik edilen konkordato bağlamında, tarafların birbirlerine ödemelik def'i ileri sürememesi de onun alelade bir karşılıklı akit olmadığını gösteren sebeplerden biridir²⁷. Buna ek olarak *Berkin*, konkordatonun tasdiki kararının doğrudan maddi hukuka ilişkin uyuşmazlıkları çözen inşai bir hüküm olduğuna dair kabul eleştirmektedir. *Berkin*'e göre İcra ve İflas Kanunu'nda konkordatonun tasdiki için kabul edilen şartlar çerçevesinde ortaya çıkacak itiraz ve iddialar, maddi hukuk bakımından hukuki sonuç doğuracak bağımsız birer uyuşmazlık değildir. Mahkemenin tasdik kararı

²⁶ **Ansay, Sabri Şakir:** Hukuk İcra ve İflas Usulleri, B.4, Ankara 1956, s.338. **Ansay-Konkordato** s.159. Aynı yönde bkz. **Altay/Eskiocak** s.23.

²⁷ **Berkin-Konkordato**, s.46-47; **Berkin, Necmeddin:** Konkordatonun Hükümleri, (İBD, 1949/XXIII/11, s.641-669), s.665.

bu bağlamda gerçek anlamda bir uyuşmazlığı çözememekle birlikte sadece kanunda öngörülen şartların varlığı halinde oluşan açıklayıcı işlevi haiz bir karardır²⁸. Sonuç olarak Berkin'e göre konkordato, hukuki nitelik itibariyle, iflâsa benzeyen ancak ona nazaran hafifletilmiş özel bir cebri icra türüdür²⁹.

Tanrıver'e göre de konkordatonun hukuki niteliğinin tespiti bakımından, konkordato teklifinin kanunda öngörülen alacaklı çoğunluğunun kabulü ve kabul edilen bu teklifin mahkemece tasdikine ilişkin karar birlikte değerlendirilmelidir. Zira her iki unsur da konkordatonun varlığı için asli unsur niteliğini haizdir. Bu bağlamda konkordato; borçlu, alacaklılar ve kamu menfaati arasında adil bir denge kurmak üzere oluşturulmuş bulunan iflâsın yerini alan ancak ona göre daha yumuşak nitelikte olan özel bir cebri icra türü ve kolektif tasfiye şeklidir³⁰. Sözü edilen görüş malvarlığının terki suretiyle konkordatonun Türk hukukuna girmesinden sonraki dönemde de bazı yazarlarca kabul edilmiştir³¹.

²⁸ **Berkin-Konkordato** s.102-103; **Ulukapı-Fesih** s.64-65.

²⁹ **Berkin-Konkordato**, s. 38; **Berkin-İflâs** s.521.

³⁰ **Tanrıver/Deynekli** s.34; **Tanrıver-Komiser** s.7; **Bilge-Takip** s.115; **Köymen, Haydar**: Borçluyu Koruyan Kanuni Yollardan Konkordato, Hukuki Tesir ve Neticeleri, (İBD, 1964/XXXVIII/5-6, s.81-86), s.82; **Ulukapı-Fesih** s.75-76; **Ulukapı, Ömer**: İcra ve İflâs Hukuku, B.1, Konya 2015, s.521; **Önen, Ergun**: İflâstan Sonra Konkordato, (BATİDER, 1976/VIII/3, s.78-100), s.80.

³¹ **Ercan, İbrahim**: İcra ve İflâs Hukukunda Mal Varlığının Terki Suretiyle Konkordato, Konya 2008, s.43-51; **Kale-Sorular** s.2; **Altay/Eskiocak** s.23,24; **Tercan, Erdal**: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2010, s.232; **Pekcanitez, Hakan/Erdönmez, Güray**: 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul 2018, s.4-5; **Uyar/ Uyar/Uyar** s.3133 **Akyürek, Ayhan/Akyürek, Remziye**: Konkordato Hukuku, Ankara 2019, s.21; **Çukacı, Yusuf Cahit**: Konkordato, Bursa 2019, s.11; **Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes Muhammet**: İcra İflâs Hukuku Ders Kitabı, B.5, İstanbul 2018, s. 441; **Pekcanitez/Erdönmez** s.4. Bu noktada belirtilmesi gereken bir husus bulunmaktadır. Buna göre Pekcanitez/Erdönmez'e ait eserde bu hususa gönderme yapılan kaynaklara bakıldığında söz konusu kaynakların bazılarında

Tüm bunların yanında, konkordatoyu bir özel hukuk sözleşmesi kabul etmemekle birlikte onu kanunda öngörülen alacaklı çoğunluğunun muvafakati ve mahkemenin tasdik kararıyla gerçekleşen “cebri bir sözleşme” olarak niteleyen bir görüş de bulunmaktadır³². Sözü edilen görüş de bazı yazarlar tarafından³³ eleştirilmektedir. Buna göre, sözleşme kurumu ile hiçbir ilgisi olmayan konkordato müessesesinin cebri bir anlaşma olarak kabulüne imkân tanımamak gerekir. Her ne kadar konkordatoya cebri sözleşme niteliği tanıyan görüş, konkordatonun bir özel hukuk sözleşmesi olmadığından bahisle, İİK’nda hüküm bulunmayan hallerde TBK hükümlerinin uygulanmayacağını kabul etmekteyse de “cebir” kavramı ile tarafların özgür iradesine dayanan “sözleşme” kurumunun birlikte değerlendirilmesi doğru bir yaklaşım biçimini oluşturmamaktadır. Dolayısıyla birbirine tamamen zıt olan bu iki kavramın birleştirilmesi suretiyle ortaya çıkan “cebri anlaşma (sözleşme)” ifadesi konkordatonun hukuki niteliğini yansıtmadığı gibi sağlıklı bir kavram karakteri de taşımamaktadır. Ayrıca özel hukuk alanında cebri sözleşme şeklinde ifade edilen herhangi bir müessese de bulunmamaktadır.

Konkordato tek başına bir sözleşme yahut mahkeme hükmü olarak değerlendirilemez. Zira Tanrıver’in de belirttiği gibi konkordatonun hukuki niteliği belirlenirken, alacaklılarla yapılan anlaşma ve mahkemenin tasdike ilişkin kararının birlikte değerlendirilmesi gerekir. Zira konkordato teklifinin tasdik edilmesi için Kanunda öngörülen çoğunluğun sağlanması yeterli olmayıp, onun mahkemece yapılacak

konkordatonun bir cebri anlaşma niteliğinde kabul edildiği anlaşıldığından yazarların da bu konuda bir ayırım yapmadıkları düşünülebilir (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.4, dn.4).

³² **Kuru-Ders Kitabı** s. 497; **Kuru-El Kitabı** s. 1444; **Kuru-Konkordato** s.404; **Buruloğlu/Reyna** s. 3; **Yılmaz-Konkordato** s.92,102; **Öktemer, Semih:** Konkordatoda Teminat Sorunu, (YD, 1977/1, s.159-163), s.159.

³³ **Altay/Eskiocak** s.23,24; **Ulukapı-Fesih** s.57,70-71. Ayrıca konkordatonun cebri icra hukukundaki yerinin tespiti bakımından diğer cebri icra müesseseleri olan haciz ve rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip ile iflâs yoluyla takibin karşılaştırmalı incelemesi için bkz. **Ulukapı-Fesih** s.76-81.

değerlendirme neticesinde karara bağlanması gerekir. Konkordato süreci tamamen mahkeme ve onun atadığı komiser denetimi ve gözetimi altında yürütülür. Bu bakımdan süreç içinde gerek borçlu gerekse alacaklıların yargıya olan inançları korunur. Tüm bunlar gözetilerek konkordatonun iflâsa nazaran hafifletilmiş bir cebri icra müessesesi olduğu söylenebilir.

C. KONKORDATONUN TÜRLERİ

I. MAHKEME İÇİ KONKORDATO-MAHKEME DIŞI KONKORDATO AYRIMI

Konkordato oluşum biçimine göre mahkeme içi konkordato ve mahkeme dışı konkordato olmak üzere iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın konusunu ise yalnızca mahkeme içi konkordato oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmada mahkeme dışı konkordato ana hatlarıyla anlatılmıştır.

1. MAHKEME DIŞI KONKORDATO (ÖZEL KONKORDATO)³⁴

Mahkeme dışı konkordato, konkordato sürecine herhangi bir resmi makam katılmaksızın, cebri icra tehdidi altında bulunan bir borçlunun, her bir alacaklısıyla ayrı ayrı anlaşmak suretiyle gerçekleştirdiği konkordatodur³⁵. Özel bir niteliği haiz olan bu

³⁵ **Üstündağ-İflas** s.197; **Ansay-İflâs** s.337, dn.446; **Ansay-Konkordato** s.160; **Tanrıver/Deynekli** s.35; **Tanrıver-Komiser** s.8; **Kuru-Konkordato** s.406; **Kuru-El Kitabı** s.1445; **Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder: İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, Ankara 2006, s.697; **Yılmaz-Konkordato** s.99, dn.10; **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel: İcra ve İflâs Hukuku**, B.4, Ankara 2018, s.540; **Pekcanitez, Hakan: Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukunda Yabancı Para**

konkordato, münhasıran borçlar hukuku kurallarına tâbidir. Bu bağlamda tamamen tarafların isteği doğrultusunda şekillenen ve anlaşmaya katılmamış olanları bağlamayan bu konkordatonun cebri icra hukukuyla bir ilgisi bulunmamaktadır³⁶.

Alacaklarının Tahsili, Genişletilmiş ve Yeniden Gözden Geçirilmiş 3.Bası, Ankara 1998, s.259, dn.84; **Ercan, İsmail**: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2006, s.371; **Muşul, Timuçin**: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2008, s.1219; **Önen**-Konkordato s.78; **Altay/Eskiocak** s.31; **Ulukapı**-Fesih s.13-14; **Ulukapı**,-İcra s.523; **Berkin**-Konkordato s.117; **Berkin**-İflâs s.524-525; **Berkin**-Hüküm s.653; **Berkin**-Konkordato ve İflâs s.130; **Öztek**-Sempozyum s.241; **Buruloğlu/Reyna** s.5; **Tercan**-İcra s.232; **Kale**-Sorular s.2-3; **Deliduman, Seyithan**: Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato, (İBD, 2004/78/3, s.1032-1058), s.1036; **Ercan İbrahim**-Malvarlığı s.44; **Uyar/Uyar/Uyar** s.3134; **Uyar**-Yeni Konkordato Hukuku s.27; **Güneysu-Güngör, Gülin**: Milletlerarası Özel Hukukta İflâs İçerisinde Konkordato (Vade ve Tenzilât Konkordatosu İtibariyle), (acikarsiv.ankara.edu.tr, s.293-312), s.294; **Erdem, Murat**: Mahkeme Dışı Konkordato, (Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005/1, s.225-240), s.232; **Albayrak, Hakan**: İflâsın Kaldırılması, Ankara 2007, s.79; **Uyar**-Yeni Konkordato Hukuku s.27; **Akil, Cenk**: Sorularla Adi Konkordato, Ankara 2019, s.33.

³⁶ **Postacioğlu** s.154; **Tanrıver/Deynekli** s.35,36; **Tanrıver**-Komiser s.8; **Muşul**-İcra s.1219; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar** **Ayvaz/Hanağası**-İcra s.540; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.442; **Pekcanitez**-Yabancı Para s.259, dn.84; **Üstündağ**-İflâs s.197; **Güneysu-Güngör** s.294; **Önen**-Konkordato s.78; **Ansay**-İflâs s.336-338; **Ansay**-Konkordato s.160; **Muşul, Timuçin**: İflâs ve Konkordato Hukuku Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma, B.1, Ankara 2018, s.348-349; **Altay/Eskiocak** s.31; **Kuru**-El Kitabı s.1444-1445; **Kuru**-Konkordato s.406; **Kuru**-El Kitabı s.1445; **Kuru/Arslan/Yılmaz** s.696-697; **Gürdoğan**-İflâs s.157; **Berkin**-Konkordato s.117; **Berkin**-İflâs s.525; **Berkin**-Hüküm s.654; **Berkin, Necmeddin**: Konkordatonun Mahkemede Tasdiki ve Tasdik Şartları, (İBD, 1949/XXIII/7, s.385-415), s.386, dn.3; **Uyar/Uyar/Uyar** s.3134; **Buruloğlu/Reyna** s.5; **Tercan**-İcra s.232; **Deliduman**-Konkordato s.1036; **Ercan İbrahim**-Malvarlığı s.44; **Ercan İsmail**-İcra s.371,372; **Arar** s.251; **Güneysu-Güngör** s.294; **Erdem** s.234; **Gümüş, Mustafa Alper**: Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi, İstanbul 2015, s.105; **Uyar**-Yeni Konkordato Hukuku s.27; **Akil**-Sorular s.33.

Bununla birlikte mahkeme dışı konkordato TBK’nda düzenlenen isimli bir sözleşme de değildir. Bu bakımdan atipik bir sözleşme olan mahkeme dışı konkordatonun içeriği, sözleşme serbestisi ilkesi doğrultusunda belirlenir. Bu bağlamda mahkeme dışı konkordato da alacaklıların alacaklarının belirli bir yüzdesinden vazgeçtiği yüzde konkordatosu, borçluya ek bir vade tanınan vade konkordatosu yahut bu iki tür konkordatonun birlikte yer aldığı karma konkordato ve malvarlığının terki suretiyle konkordato biçiminde tezahür edebilir³⁷. Ancak TBK’nun sözleşme serbestisine ilişkin ilişkin getirdiği sınırlamalar (TBK m.26 ve m.27/I) burada da uygulama alanı bulur³⁸.

Mahkeme dışı konkordato ekonomik bakımdan zor durumda bulunan borçluyu iyileştirmek, finansal yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlamak amaçlarına yönelmiştir. Tarafların sözleşme ve irade serbestisi esaslarına dayalı olarak konkordato yapabilmeleri, yapılış itibariyle basit ve masrafsız olması, mahkeme dışı konkordatonun mahkeme içi konkordatoya nazaran avantajlı olan özelliklerini oluşturmaktadır³⁹.

Mahkeme dışı konkordato mahkeme içi konkordato gibi borçlunun alacaklılarının çoğunluğu ile değil, tüm alacaklılarıyla yahut alacaklılarından bir veya birkaçı ile şahsen ve ferdan anlaşması neticesinde ortaya çıkmaktadır. Bu tür konkordato

³⁷ **Berkin-İflâs** s.525; **Berkin-Konkordato** s.117; **Berkin-Hüküm** s.654; **Kuru/Arslan/Yılmaz** s.696-697; **Tanrıver/Deynekli** s.36-37; **Tanrıver-Komiser** s.8-9; **Ulukapı-Fesih** s.16-18; **Ulukapı-İcra** s.523; **Gürdoğan-İflâs** s.157; **Postacıoğlu** s.154; **Kuru-El Kitabı** s.1444-1445; **Önen-Konkordato** s.78, dn.4; **Sarısözen-Malvarlığı** s.1041; **Deliduman-Konkordato** s.1036, 1037, dn.22; **Budak-Sempozyum** s.77; **Erdem** s.232.

³⁸ **Tanrıver/Deynekli** s.36; **Tanrıver-Komiser** s.9; **Berkin-Konkordato** s.117-118; **Berkin-Hüküm** s.653; **Güner** s.278; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.44; **Pekcanitez-Yabancı Para** s.259, dn.84.

³⁹ **Ansay-İflâs** s.337, dn.446; **Tanrıver/Deynekli** s.38; **Tanrıver-Komiser** s.8; **Ulukapı-Fesih** s.14-15; **Ulukapı-İcra** s.523; **Budak-Sempozyum** s.77; **Altay/Eskiocak** s.31; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.45; **Buruloğlu/Reyna** s.5; **Erdem** s.233.

borçlunun yalnızca anlaştığı alacaklıları bakımından hüküm ve sonuç doğurur. Dolayısıyla mahkeme dışı konkordato, anlaşma yapmaktan kaçınan alacaklı bakımından herhangi bir etki doğurmaz. Bu noktada mahkeme dışı konkordatoya muvafakat vermeyen her alacaklı borçluyu takip edebilecek hatta borçlunun alacaklılarının neredeyse tamamına yakın çoğunluğuyla yaptığı anlaşmanın etkisini, tek bir alacaklı iflâs istemesiyle büyük oranda kaybettirebilecektir⁴⁰.

Mahkeme dışı konkordatoda borçlunun sorumluluğunun kapsamı, sözleşmede mutabık kılınan oran yahut süreyle sınırlıdır. Bu bağlamda borçlunun kararlaştırılmış konkordato şartlarının dışında alacaklılarından bazılarına diğerlerine göre daha fazla menfaat sağlamış olması halinde, diğer alacaklıların konkordatoya muvafakatlerinin geçersizliğini İİK hükümlerine göre değil; TBK'nun ilgili hükümlerine dayanarak ileri sürmeleri gerekmektedir. Bu çerçevede borçlunun bazı alacaklılarına dürüstlük kuralı ve ahlâka aykırı olarak menfaat sağlamış olması konkordatonun genel hükümler dairesinde (TBK m.27,1) geçersiz kılınmasına neden olacaktır⁴¹.

Yine mahkeme dışı konkordato bağlamında borçlar hukuku hükümlerinin uygulanmasının da etkisiyle özel bir şekil şartı öngörülmemiş olup, şekil serbestisi ilkesi geçerlidir. Bunun yanı sıra kanunen mecburi olmamakla birlikte mahkeme dışı konkordatonun da diğer özel hukuk sözleşmelerinde olduğu gibi örneğin yazılı şekilde yapılmış olması, sonradan çıkabilecek uyuşmazlıklarda ispat bakımından yararlı

⁴⁰ **Berkin-Konkordato** s.118; **Berkin-İflâs** s.525; **Berkin-Hüküm** s.654; **Ansay-Konkordato** s.160; **Kuru-Konkordato** s.406; **Kuru-El Kitabı** s.1445; **Tanrıver/Deynekli** s.35,38; **Tanrıver-Komiser** s.8; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.44-45; **Ercan İsmail-İcra** s.372; **Arar** s.336; **Ulukapı-İcra** s.523; **Uyar/Uyar/Uyar** s.3134; **Önen-Konkordato** s.78; **Ulukapı-Fesih** s.18; **Budak-Sempozyum** s.77.

⁴¹ **Berkin-Konkordato** s.118; **Berkin-Hüküm** s. 654; **Berkin-İflâs** s.525; **Güner** s.278; **Ansay-İflâs** s.337, dn.446; **Tanrıver/Deynekli** s.37; **Tanrıver-Komiser** s.10; **Ulukapı-Fesih** s.18-19; **Ulukapı-İcra** 523.

olacaktır⁴². Ayrıca icra ve iflâs hukukunun öngördüğü anlamda olmasa da borçlar hukuku hükümlerinin bir yansıması olarak, sözleşme özgürlüğü çerçevesinde, mahkeme içi konkordatoda olduğu gibi konkordatoyu denetleme işlevini haiz bir kayyım görevlendirilebilir (İİK m.306,2)⁴³.

Mahkeme dışı konkordatoda, borçlunun aynı statüde bulunan tüm alacaklılarına karşı eşit işlem yapma gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak konkordato metninde borçlunun aynı statüdeki alacaklılarına farklı işlemde bulunabilme imkânı veren düzenlemelere yer verilmesi, konkordatoya katılmayan her alacaklının borçluya karşı şahsen icra ve iflâs takibinde bulunabilme ihtimali gözetildiğinde konkordatonun sağlayacağı menfaati sekteye uğratabilir⁴⁴. Bu durum gözetildiğinde kendisinden

⁴² **Berkin-Konkordato** s.118; **Berkin-Hüküm** s.654; **Tanrıver/Deynekli** s.37-38; **Tanrıver/Deynekli** s.38; **Tanrıver-Komiser** s.10; **Ercan İsmail-İcra** s.372; **Ulukapı-Fesih** s.16. Şekilciliğin hukuk alanındaki yeri ve önemi için bkz. **Berkin, Necmeddin:** İspat Hukukunda Senet Delili ve Yazılı Şekil, (İÜHFM, 1946/12/4, s.1175-1192: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97455>), s.1183 vd.; **Eren, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.21, Ankara 2017, s.280; **Tuğ, Adnan:** Türk Özel Hukukunda Şekil, B.2, Konya 1994, s.29; **Esener, Turhan:** Borçlar Hukuku I Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliliği, Ankara 1969, s.167; **Tunçomağ, Kenan:** Türk Borçlar Hukuku I. Cilt Genel Hükümler, Üzerinde Çalışılmış ve Geliştirilmiş Altıncı Baskı, İstanbul 1976, s.216; **Oğuzman, Kemal/Öz, Turgut:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1, İstanbul 2013, s.141; **İnan, Ali Naim/Yücel, Özge:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenip, Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2014. s.207; **Tekinay, Selahattin Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilâ:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci Baskı, İstanbul 1993, s.99; **Schwarz, Andreas:** Borçlar Hukuku Dersleri, C.1, Çeviren:Bülent Davran, İstanbul 1948, s.242; **Gönensay, Samim:** Borçlar Hukuku Birinci Cilt, İstanbul 1948, s.63.

⁴³ **Tanrıver-Komiser** s.10, dn.58; **Tanrıver/Deynekli** s.38-39.

⁴⁴ **Berkin-İflâs** s.525; **Berkin-Hüküm** s.654; **Tanrıver/Deynekli** s.37; **Tanrıver-Komiser** s.9; **Ulukapı-Fesih** s.18; **Ercan İsmail-İcra** s.372.

beklenen amacın gerçekleşebilmesi için, alacaklıların rızasına dayalı bir sözleşme olan mahkeme dışı konkordatonun uygulanabilirliğinin yalnızca alacaklı sayısının sınırlı olduğu hallerde mümkün olduğu söylenebilir⁴⁵. Nitekim Öztekin'e göre; Türk hukukuna bakıldığında mahkeme dışı konkordato bağlamında tüm alacaklıların tek tek rızasının alınabilmesi çoğu zaman imkânsız denebilecek kadar güçtür. Dolayısıyla ülkemizde mahkeme dışı konkordato ya hiç uygulama alanı bulamamakta ya da sadece belli bir alacaklı çevresiyle sınırlı olarak uygulanmaktadır⁴⁶.

⁴⁵ **Ulukapı**-Fesih s.14-15; **Tanrıver**-Komiser s.10; **Ercan İbrahim**-Malvarlığı s.46; **Budak**-Sempozyum s.77; **Arar** s.251; **Erdem** s.232-233.

⁴⁶ **Öztek**-Sempozyum s.241. Alacak ve borçların sonradan düzenlenmesi kapsamında İstanbul Yaklaşımı, Anadolu Yaklaşımı gibi adlarla anılan çeşitli yasal ve idari düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan ilki İstanbul Yaklaşımı adıyla anılan 2002 yılında çıkarılan 4743 sayılı “Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” başlıklı kanundur. Ardından Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından bu kanuna dayalı olarak “Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Altında Yönetmelik” başlıklı bir düzenleme yayınlanmıştır. Söz konusu iki düzenleme yapılaş itibariyle sadece kredilerini ödeyemeyen büyük şirketlerin bu düzenlemeler kapsamındaki iyileştirmeden faydalanabilmelerine imkân tanımıştır. Daha sonra aynı türden uygulama, çok daha geniş kapsamlı bir şekilde yapılmış ve buna da “Anadolu Yaklaşımı” denmiştir. Anadolu Yaklaşımı da 2006’da yapılan 5569 sayılı “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Mali Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun” başlıklı kanuna ve buna dayanılarak 2007’de yine BDDK tarafından çıkarılan “Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Onaylanması, Kabulü ve Uygulanmasına İlişkin Genel Şartlar Hakkında Yönetmelik” başlıklı düzenlemeye göre uygulanmıştır. Anadolu Yaklaşımı’nda, bu düzenlemelerden yararlanacak borçlular bakımından kapsam çok daha geniş şekilde belirlenmiştir. Son olarak da “Yeni İstanbul Yaklaşımı” adı altında 2019 yılında yapılan bir düzenlemeyle Bankacılık Kanunu’na “Geçici madde 32” eklenmiştir ve BDDK tarafından 2018 yılında çıkarılmış olan “Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yönetmelik” adlı yönetmelik söz konusu

2. MAHKEME İÇİ (ADLİ) KONKORDATO

a. Genel Olarak

Mahkeme dışı konkordatonun borçluya, resmi organları devreye sokmaksızın, alacaklılarla anlaşarak ekonomik durumu düzeltebilme imkânını sağladığından söz edilebilir. Buna rağmen borçlunun anlaşma teklifini kötü niyetli şekilde kabul etmeyen alacaklılar bulunabilir. Böyle bir durumun meydana gelme ihtimalinden hareket eden kanun koyucu, mahkeme içi (adli) konkordato denilen konkordato türünü düzenlemiştir. Bu konkordato türünün ayırt edici özelliği Kanun'un öngördüğü çoğunluktaki alacaklıların muvafakat ettiği ve mahkemece tasdik edilen konkordatonun kabul etmiş olmasına bakılmaksızın, tüm alacaklılar için bağlayıcı olmasıdır. Bu konkordato türünde, bu yüzden cebrilik unsuru ön plandadır⁴⁷.

Mahkeme içi konkordato, borçlu ile alacaklılar arasında gerçekleşen anlaşmanın belli bir alacaklı çoğunluğunun muvafakati ile adli bir makamın müdahale ve tasdikinden geçmesiyle birlikte bu anlaşmaya muhalif olan alacaklıları da bağlayacak şekilde mecburilik oluşturmak suretiyle geniş bir alana hükmetmektedir⁴⁸. Bu konkordato,

düzenlemeye göre tümüyle değiştirilmiştir. Tüm bu düzenlemeler sözü edilen mahkeme dışı konkordato bağlamında düşünülp değerlendirilebilir.

⁴⁷ **Üstündağ-İflâs** s.197-198; **Ansay-Konkordato** s.160; **Tanrıver-Komiser** s.11; **Tercan-İcra** s.233; **Önen-Konkordato** s.78-79; **Altay/Eskiocak** s.31; **Berkin-Konkordato ve İflâs** s.130; **Berkin-Tasdik** s.385; **Ulukapı-Fesih** s.19; **Albayrak** s.79; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.27; **Akil-Sorular** s.33.

⁴⁸ **Arar** s.252; **Ulukapı-İcra** s.523; **Berkin-İflâs** s.524; **Berkin-Hüküm** s.666; **Uyar/Uyar/Uyar** s.3135; **Kuru-Ders Kitabı** 497; **Tanrıver/Deynekli** s.38; **Budak-Sempozyum** s.78; **Tercan-İcra** s.233; **Gürdoğan-İflâs** s.157; **Altay/Eskiocak** s.31;

içeriğine ya da yapılış biçimine göre yüzde (indirim-tenzilat), vade (mühlet) ve karma (bileşik, kombine) konkordato şeklinde meydana gelebileceği gibi; yapılış zamanı itibariyle de iflâstan önce (iflâs dışı konkordato) yahut sonra (iflâs içi konkordato) gerçekleştirilebilir. Yüzde konkordatosu alacaklıların alacaklarının belli bir yüzdesinden vazgeçmesi suretiyle yapılan konkordatodur. Vade konkordatosu ise, alacaklıların alacaklarına tam olarak kavuşmakla birlikte, borçluya bunun için belirli bir süre vermeleri şeklinde ortaya çıkar. Bu iki konkordato türünün birleşmesi sonucu meydana gelen konkordatoya ise karma konkordato denmektedir. Bununla birlikte konkordatonun yapıldığı zaman bakımından ortaya çıkan ayrıma göre iflâs dışı konkordato iflâsa tâbi olup olmadığına bakılmaksızın tüm borçluların başvurabildiği bir yol iken, iflâs içi konkordato müflisin bu durumdan kurtulmak için teklif ettiği bir yoldur⁴⁹.

Ercan İbrahim-Malvarlığı s.46-47; **Ercan İsmail-İcra** s.372; **Ulukapı-Fesih** s.20; **Güneysu-Güngör** s.294-295; **Deliduman-Konkordato** s.1037.

⁴⁹ **Ulukapı-İcra** s.524; **Berkin-İflâs** s.524; **Uyar/Uyar/Uyar** s.3135; **Kuru-El Kitabı** s.1445; **Kuru-Ders Kitabı** 497,498; **Kuru-Konkordato** s.405, dn.4, 406; **Tanrıver/Deynekli** s.39-43; **Tanrıver-Komiser** s.11 vd.; **Önen-Konkordato** s.79; **Ansay-İflâs** s.337-338; **Altay/Eskiocak** s.32 vd.; **Muşul-Konkordato** s.349; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.443; **Ulukapı-Fesih** s.20; **Deliduman-Konkordato** s.1037-1038; **Buruloğlu/Reyna** s.4; **Ercan İsmail-İcra** s.372-373. Karş. **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.47 vd. “*Bilindiği gibi, konkordato; vade konkordatosu ve tenzilât konkordatosu olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu ayırım İcra ve İflâs Kanununda yer almamakla birlikte öğretide genel olarak kabul edilen bir ayırımdır. Tenzilât konkordatosunda alacaklılar, borçluya karşı, alacaklarının belirli bir yüzdesini tahsil etmekten vazgeçerler ve borçlu borçlarının konkordatoda kabul edilen kısmını (yüzdesini) ödemek suretiyle borçlarının tamamından kurtulur. Vade konkordatosunda ise borçlu borcunun tamamını ödemek için alacaklılarından bir vade ister veya borçlarını taksitlendirir. Ülkemiz uygulamasında çok kere borçlu alacaklılarından hem vade hem de tenzilât istemekte ve böylece karma konkordato teklif etmektedir...*”(İİK m.285’de değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 13. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 12) <https://www.tbmm.gov.tr>).

b. Türleri

aa. İçeriğine Göre

aaa. Tenzilât (Yüzde) Konkordatosu

İİK m. 285 uyarınca, borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilât yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir. Bu çerçevede borçlunun kaynaklarıyla orantılı olarak borcunun belli bir yüzdesini ödemek üzere alacaklılarına teklif ettiği tutarın, Kanun'da öngörülen alacaklı çoğunluğunca (İİK m.302) kabul edilmesi ve bu tutar üzerinden gerçekleştirilen konkordatonun mahkemece tasdiki ile borçlunun kalan borçlarından kurtulmasını sağlayan konkordato türüne yüzde, diğer bir adıyla tenzilât⁵⁰ konkordatosu denilmektedir. Bu konkordato türünde alacaklılar borçluya karşı alacaklarının belli bir yüzdesinden feragat etmektedirler. Bununla birlikte, alacaklı çoğunluğunun kabul ettiği bu yüzde üzerinden tasdik edilen konkordato, buna muvafakat etmeyen alacaklılar için de mecburi bir nitelik taşımaktadır. Borçlu tenzilât konkordatosunu iflâs etmeden önce teklif edilebileceği gibi, iflâs ettikten sonra da yapabilecektir⁵¹.

⁵⁰ “Tenzilât” hukuki anlamda; “indirim; indirimler; fiyat düşürme; fiyat kırma” anlamlarına gelmektedir (Yılmaz, Ejder: Hukuk Sözlüğü, Ankara 2003, s.688). Sözü edilen konkordato türünde alacaklıların alacak miktarlarını indirmesi, tenzil etmesi söz konusu olduğundan ona “tenzilât konkordatosu” denilmiştir (Tercan-İcra s.234).

⁵¹ Yılmaz-Düşünceler s.92; Berkin-Mahiyet s.193; Arar s.252; Muşul-İcra s.1220; Muşul-Konkordato s.349, dn.303; Buruloğlu/Reyna s.4; Kuru-El Kitabı s.1444; Kuru-Ders Kitabı s.497; Kuru-Konkordato s.404-405; Kuru, Baki: Konkordato, (Banka ve Ticaret Enstitüsü'nün Düzenlediği İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, Ankara 13 Aralık 1962-17 Ocak 1963, s.117-148), s.118-119;

bbb. Vade (Mühlet) Konkordatosu

Borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen borçluya, borcunun takside bağlanmasını yahut uzun ya da kısa vadeli bir ödeme süresi verilmesini öngören ve söz konusu her iki ihtimalin de borçlunun borcunu tam olarak ödeyecek olması şartına bağlandığı konkordato türüne vade, diğer adıyla mühlet konkordatosu denilmektedir. Kanun'da öngörülen alacaklı çoğunluğunun muvafakati ve yetkili makamın tasdiki ile sonuç doğuran bu tür konkordato türü genelde, borçlunun borçlarının tamamını ödeyebilecek ekonomik güce sahip olmakla birlikte geçici bir süre için muaccel borçlarını ödeyebilecek yeterlilikte bulunmadığı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Zira borçlu, vadesi gelmiş borçlarını ödeyemediği takdirde alacaklılarının kendisine karşı başlatacağı icra veya iflâs yoluyla takiplere maruz kalabilmektedir. Bu bağlamda tasdik edilmiş bir vade konkordatosu bu tür takiplerin bertaraf edilmesini sağlayacaktır⁵².

Kuru/Arslan/Yılmaz s.696; **Ansay-İflâs** s.336; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.443; **Pekcanitez, Hakan:** Yargıtay Kararları Işığında Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, (Makaleler, C.1, İstanbul 2016, s.245-291), s.286; **Pekcanitez-Yabancı Para** s.260; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.48; **Tercan-İcra** s.234; **Önen-Konkordato** s.78, dn.4; **Ulukapı-İcra** s.524; **Ulukapı-Fesih** s.29-30; **Güneysu-Güngör** s.294; **Kumkale, Rüknettin:** Konkordato, Ankara 2018, s.71; **Ercan İsmail-İcra** s.372-373; **Işıқтаç, Muhip Şeyda:** Konkordato, (İBD, 2018/92/3, s.15-34), s.15; **Oğuz** s.1126; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.28; **Bülbül, Duran:** Hukuki ve Mali Yönleriyle Konkordato, Ankara 2019, s.22; **Akdeniz/Kayıhan** s.28.

⁵² **Önen-Konkordato** s.78, dn.4; **Arar** s.252-253; **Güneysu-Güngör** s.294; **Berkin-İflâs** s.524; **Ulukapı-İcra** s.524-525; **Ulukapı-Fesih** s.31; **Tanrıver/Deynekli** s.39-40; **Tanrıver-Komiser** s.11-12; **Tanrıver-İslah** s.1; **Tercan-İcra** s.234; **Pekcanitez/Erdönmez** s.6; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.443; **Pekcanitez-Yabancı** s.286; **Pekcanitez-Yabancı Para** s.259; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.540; **Yılmaz-Düşünceler** s.100; **Muşul-İcra** s.1220; **Muşul-Konkordato** s.348,349, dn.303; **Budak-Sempozyum** s.78; **Deliduman-Konkordato** s.1038; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.48; **Kuru-El Kitabı** s.1444; **Kuru-Ders Kitabı**

Mehil sözleşmesi borçlu hakkında başlatılan icra takibinin kesinleşmesinden sonra borçlu ile takibi başlatan alacaklı arasında harici olarak yapılan ve takibin devamına engel olunmasını sağlayan bir sözleşmedir⁵³. Buna göre alacaklı borcun ödenmesi için borçluya belli bir süre verir ve bu süre içinde borçlu aleyhine icra takip işlemi yapılmayacağını taahhüt eder. Alacaklının taahhüde uymaması durumunda, borçlu icra mahkemesine bu sözleşmeyi imzası noterlikçe onaylı yahut imzası alacaklı tarafından ikrar edilen adi bir belge ile ispatlamalıdır (İİK m.71,1). Bu bakımdan mehil sözleşmesi yapılış itibariyle mahkemenin denetiminde olmamakla birlikte, sözleşmenin ifasına ilişkin sorun çıkması durumunda mahkemenin dahil olduğu ve belli belgelerle ispat sonucunda borçluya mahkeme önünde koruma sağlayan ve her halde borçlu aleyhine yapılan takibin ilerlememesi ve bu bakımdan borçluya nefes aldırma amacını haiz olan bir prosedürdür. Vade konkordatosu, borçlunun alacaklılarıyla borcun ödenmesinin ötelenmesi yönünde vardığı anlaşmanın mahkemece onaylanmasına bağlı olarak ortaya çıkar. Bu konkordato türünde de söz konusu anlaşmanın sağlanabilmesi için verilen mühlet, borçlu hakkında başlatılan takiplerin durması ve başka takip başlatılamaması sonuçlarını doğurur. Öte yandan anlaşma sağlanırsa bu anlaşma çerçevesinde borç ödenir. Dolayısıyla vade konkordatosu, takiplere etkisi, mahkemenin denetimi altında olması, alacaklı ve borçluların anlaşmasını içinde barındırması ve borçların ötelenmesini sağlayıcı etkisi yönünden icra hukukunda geçerli olan mehil sözleşmesine benzetilebilir.

s.497; **Kuru-Konkordato** s.405, dn.4; **Kuru/Arslan/Yılmaz** s.696; **Buruloğlu/Reyna** s.4; **Kumkale** s.71; **Ercan İsmail-İcra** s.373; **Işıқтаç** s.15; **Oğuz** s.1126; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.28; **Bülbül** s.22; **Akdeniz/Kayıhan** s.29.

⁵³ **Aşık, İbrahim:** İcra Sözleşmeleri, Ankara 2006, s.108.

ccc. Karma (Kombine-Bileşik) Konkordato

Karma konkordato, genel kabul gören şekliyle yüzde ve vade konkordatolarının kombinasyonu biçiminde ortaya çıkan konkordato türüdür. Bu bağlamda borçlunun, konkordatoda belirtilmiş vadede borcunu tam olarak ödemekle beraber, konkordatonun tasdiki tarihinden itibaren faiz ödenmeyeceğinin kararlaştırılmış olması hali bu kombinasyona örnek gösterilebilir. Yine alacaklıların alacaklarının belli bir yüzdesinin indirilmesinin yanı sıra, ödenecek alacak kesiminin de belirli bir vadeye bağlandığı bir konkordatoda hem yüzde hem de vade konkordatosu bir arada bulunmaktadır⁵⁴. Öte yandan bir görüşe göre bu konkordato türü yüzde ve vade konkordatosunun birleşimi dışında da şekillenebilir. Örneğin alacaklıların alacakları üzerinde yapacakları indirim karşılığında, borçlunun malvarlığının aktifini devretmesi halinde malvarlığının terki suretiyle konkordato ve yüzde konkordatosu birlikte uygulanmaktadır. Aynı şekilde borcun bir kısmı üzerinde yapılan malvarlığının terki suretiyle konkordatonun yanında borcun kalan kısmı için süre verilmesi hali de karma konkordatoyu oluşturan

⁵⁴ **Kuru-Konkordato** s.405, dn.4; **Kuru-Ders Kitabı** s.498; **Kuru-El Kitabı** s.1444; **Kuru/Arslan/Yılmaz** s.696; **Ulukapı-Fesih** s.31-32; **Ulukapı-İcra** s.525; **Arar** s.253; **Pekcanitez/Erdönmez** s.6; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.443; **Pekcanitez-Yabancı** s.286; **Pekcanitez-Yabancı Para** s.260; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.540; **Muşul-Konkordato** s.348,349; **Tanrıver/Deynekli** s.41-42; **Tanrıver-Komiser** s.13; **Ercan İsmail-İcra** s.373; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.49; **Tercan-İcra** s.234; **Kumkale** s.71; **Oğuz** s.1126; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.28; **Bülbül** s.22; **Akdeniz/Kayhan** s.29. Buruloğlu/Reyna eserlerinde, akdedilmiş konkordato çerçevesinde borcun hem belirli bir vadeye bağlanıp hem de borç miktarına iskonto yapılması halini yüzde konkordatosu olarak ifade etmişlerdir (**Buruloğlu/Reyna** s.4).

kombinasyonlardan biridir. Zira bu görüşe göre, Kanunda düzenlenmiş her konkordato çeşidi karma konkordatonun içeriğini oluşturabilir⁵⁵.

bb. Yapıldığı Zamana Göre

aaa. İflâs Dışı Konkordato

İflâs dışı konkordato, borçlarını vadesi geldiği halde ödeyememiş veya ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlunun başvurabileceği bir yoldur. Bu bağlamda iflâs dışı konkordato, iflâsa tâbi olmayan borçlu ile iflâsa tâbi olmakla birlikte henüz iflâsına karar verilmeyenlerle yapılabilir. İflâs dışı konkordato, borçlu aleyhine yapılan icra takiplerini durdurarak borçluyu içine düşeceği ekonomik acizden kurtarmaktadır. Ayrıca borçluyu işletmesinin başında tutarak faaliyet ve fonksiyonlarını sürdürebilmesi ve borçlunun konkordato şartları dairesinde taahhüt ettiği borcunu ifa etmesini sağlamak işlevini haizdir. Bununla birlikte iflâsa tâbi borçlu bakımından iflâsın

⁵⁵ **Ulukapı-Fesih** s.32; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.50; **Atalay, Oğuz:** Konkordato Hukukundaki Değişiklikler, (Bankacılar Dergisi, 2003/47, s.99-106), s.105. Arar konkordatoyu ibra konkordatosu, tecil konkordatosu ve emval terki suretile konkordato şeklinde üç türe ayırdıktan sonra bu üç tür konkordatonun kendilerine bağlanacak şartlar çerçevesinde birçok şekilde meydana gelebileceğini belirtmiştir. Yazara göre, borcun alacaklılara ödeneceği kararlaştırılan kısmı derhal ve tek seferde ödenebileceği gibi, belirli bir süre sonra veya taksitler halinde de ödenebilecektir. Aynı şekilde malvarlığının terki suretiyle konkordato da borçlunun aktifinin tamamı yahut bir kısmının terkinde yapılabilir (Arar s.253). Bu doğrultuda Arar her ne kadar malvarlığının terki suretiyle konkordatoyu açıkça diğer konkordato türleriyle bir araya getirmemiş olsa da yazarın ortaya koyduğu konkordato türlerinden meydana gelebilecek ihtimalleri, sınırlı şekilde saymadığından söz edilebilir. Buradan hareketle yazarın, malvarlığının terki suretiyle konkordatonun da bir karma konkordato şeklinde yapılmasında engel görmediği söylenebilir.

ağır sonuçlarından korunma amacını da taşımaktadır⁵⁶. Buradan hareketle bu konkordato türüne iflâsı önleyen konkordato da denilmektedir⁵⁷. Berkin’e göre hukukumuzda konkordato, iflâsa tâbi olup olmadığına bakılmaksızın tüm borçlular tarafından talep edilebildiği için, konkordatonun iflâsı önleme işlevi ancak iflâsa tâbi şahıslar bakımından geçerli olacaktır. Dolayısıyla adi borçluların da iflâs ettirilebildiği sistemlerde yer alan “iflâsı önleyen konkordato” kavramının hukukumuzda kullanılması yerinde değildir⁵⁸.

⁵⁶ **Kuru-Ders Kitabı** s.498; **Kuru-El Kitabı** s.1445; **Kuru-Konkordato** s.406; **Kuru/Arslan/Yılmaz** s.697; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.540; **Yılmaz-Düşünceler** s.99; **Ansay-İflâs** s.337-338; **Önen-Konkordato** s.79; **Arar** s.252; **Tanrıver/Deynekli** s.42; **Tanrıver-Komiser** s.14; **Pekcanitez/Erdönmez** s.6; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.443; **Pekcanitez-Yabancı** s.286; **Pekcanitez-Yabancı Para** s.260; **Gürdoğan-İflâs** s.157-158; **Tercan-İcra** s.233; **Muşul-Konkordato** s.349; **Sarısözen-Malvarlığı** s.1038; **Buruloğlu/Reyna** s.5; **Bilge-Takip** s.115; **Altay/Eskiocak** s.32; **Ulukapı-İcra** s.525; **Ulukapı-Fesih** s.32-34; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.50; **Kale-Sorular** s.4; **Ercan İsmail-İcra** s.373; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.28.

⁵⁷ **Postacioğlu** s.154; **Gürdoğan-İflâs** s.157; **Üstündağ-İflâs** s.198.

⁵⁸ **Berkin-İflâs** s.524, dn.9. Yazarın bu görüşü ileri sürdüğü zaman itibariyle konuya ilişkin düzenleme şu şekildeydi: “*Konkordato tasdik olunmaz yahut mühlet kaldırılırsa alacaklılardan birinin yedi gün içinde vuku bulacak talebiyle iflâs yolu ile takibe tâbi olan borçlunun derhal iflâsına karar verilir*”. Daha sonra 2003 yılında kabul edilen 4949 sayılı Kanun değişikliğiyle 2004 sayılı Kanunun 301. maddesinin birinci fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir: “*Konkordato tasdik olunmaz yahut mühlet kaldırılırsa, borçlu iflâsa tâbi kişilerden olmasa bile, alacaklılardan birinin 300 üncü maddeye göre yapılacak ilandan itibaren on gün içinde vuku bulacak talebi üzerine borçlunun derhâl iflâsına karar verilir*”. Son olarak 2018 yılında kabul edilen 7101 sayılı Kanun değişikliğiyle 308. madde başlığıyla birlikte değiştirilmiştir. “Konkordatonun tasdik edilmemesi ve borçlunun iflâsı” başlıklı söz konusu maddeye göre; “*...Borçlunun iflâsa tâbi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, borçlunun iflâsına re’sen karar verir*” (<http://www.mevzuat.gov.tr>). Bu bağlamda yazarın görüşünün bugün yürürlükte bulunan düzenlemeler uyarınca hala geçerli sayılabileceği söylenebilecektir. Aynı yönde bkz. **Tanrıver/Deynekli** s.42-43;

Çalışma, İcra ve İflâs Kanunumuzda da detaylıca düzenlenmiş bulunan iflâs dışı konkordato esas alınarak yazılmış, bu bağlamda çalışmada iflâs içi konkordatonun ise yalnızca özellik arz eden hususlarına değinilmiştir.

bbb. İflâs İçi Konkordato

İflâs içi konkordato, İİK'nın 309. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre müflis⁵⁹ veya müflisin alacaklılarından biri konkordato talebiyle iflâs idaresine başvurabilirler.

Tanrıver-Komiser s.14; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.50-51. “İflâsı önleyici konkordato” teriminin yalnızca iflâsa tâbi borçlular için kullanılabileceğini savunan görüş için bkz. **Arslan/Yılmaz/Taşpınar** **Ayvaz/Hanağası-İcra** s.540; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.443; **Tercan-İcra** s.233. Bununla birlikte Altay/Eskiocak eserlerinde, iflâs dışı konkordatonun tacirler yönünden değerlendirildiğinde iflâsı önleyen konkordato olarak nitelendirilebileceğini söylemiştir (**Altay/Eskiocak** s.32). Oysa İİK m.43/1 uyarınca iflâsa tâbi olan şahıslar tacirlerden ibaret olmayıp, TTK gereği tacir sayılanlar, tacirler hakkındaki hükümlere tâbi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflâsa tâbi bulundukları bildirilen gerçek veya tüzel kişileri de kapsamaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki Kuru daha önce yayımlanmış bir eserinde konuya ilişkin ileri sürülmüş görüşlere yer vermekle birlikte kendi düşüncesini ortaya koymamıştır (**Kuru-Konkordato** s.406, dn.5). Öte yandan bir başka eserinde ise, iflâs dışı konkordatoya, “İflâsı önleyici konkordato” da denildiğini yazmakla yetinmiştir. Bahsi geçen ifadede atıf bulunmaması, yazarın da iflâsı önleyici konkordato kavramını kullandığı izlenimini uyandırmaktadır (**Kuru-Ders Kitabı** s.498). Ancak diğer bir eserinde, iflâs dışı konkordato için iflâsı önleyici konkordato deyiminin de kullanılabileceğine ek olarak bu deyim yalnızca iflâsa tâbi olan kişilerin yapacakları konkordato için doğru sayılacağını belirtmiştir (**Kuru-El Kitabı** s.1445).

⁵⁹ Kuru'ya göre, müflisin iflâsını kendisinin istemiş olması konkordato talebine engel teşkil etmemektedir (**Kuru-El Kitabı** s.1532; **Kuru-Konkordato** s.514, dn.6. Aynı görüş için bkz. **Pekcanitez/Erdönmez** s.175). Yine Kuru'ya göre, müflis konkordato teklifini vekili aracılığıyla da yapabilir. Bu vekil müflisin iflâsından sonra vekâlet vereceği bir vekil olabileceği gibi daha önce iflâs davasını takip eden vekili de olabilir. Ancak bu son halde TBK m. 513 gereği vekalet verenin iflâsı ile vekalet kendiliğinden sona

Burada belirtmek gerekir ki, borçlu henüz iflâs etmeden konkordato talep etmiş ve bu çerçevede geçici mühlet istemiş olabilir. Borçlu bu talebi sonucunda geçici mühlet kararı alamazsa, borçlunun alacaklıları iflâs takibine devam edip iflâs davası açabilirler. Bu dava neticesinde iflâs kararı verildiği takdirde artık iflâs dışı konkordato bakımından mühlet verilemez. Borçlu konkordato talebini ancak iflâs içi konkordato usulüne uygun şekilde iflâs idaresine sunacaktır⁶⁰.

İflâs içi konkordato, iflâs kararının verilmesiyle birlikte iflâsın açılıp borçlunun müflis sıfatını almasından, iflâsın kapanmasına karar verilene kadarki süreçte

ereceğinden, bunun aksinin vekil ile müflis arasında kararlaştırılmış olması ve bu bağlamda HMK m. 74 uyarınca vekile özel yetki verilmiş olması gerekir (**Kuru-Konkordato** s.514, dn.6; **Kuru-El Kitabı** s.1532; **Altay/Eskiocak** s.367). Buna karşın Buruloğlu/Reyna, müflisin konkordato talebini vekil aracılığıyla yapamayacağını düşünmektedirler. Zira masanın yani müflise ait malvarlığının kanuni temsilcisi iflâs idaresidir. Konkordato da müflisin malvarlığına ilişkin olması nedeniyle burada yetkili temsilci iflâs idaresidir. Dolayısıyla masaya karşı vekil tayin etme yetkisi bulunmayan müflisin, konkordato teklifini bizzat kendisi yapması gerekmektedir (**Buruloğlu/Reyna** s.107, dn.6).

⁶⁰ **Arslan/Yılmaz/Taşpınar** **Ayvaz/Hanağası-İcra** s.559; **Kuru-Ders Kitabı** s.517; **Kuru-El Kitabı** s.1531-1532; **Muşul-Konkordato** s.457; **Sarısözen, Serhat: İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler**, B.3, Ankara 2019, s.266-267.

istenebilir⁶¹. Ayrıca iflâs içi konkordato iflâs tasfiyesi içinde ancak bir defa istenebilir⁶² (İİK m. 309/VI). Müflisin bu aşamada konkordato teklif etmekteki amacı hakkında verilmiş olan iflâs kararının kaldırılmasını sağlamaktır⁶³(İİK m. 182). Bu amaçla müflis, hazırladığı konkordato teklifini (projesini) iflâs idaresine sunar. Müflisin iflâs idaresine sunacağı bu teklifte, ayrıntılı bir bilanço ve defterlerinin durumunu bildiren bir cetvel

⁶¹ **Kuru-El Kitabı** s.1532; **Kuru-Konkordato** s.513, dn.1/a; **Berkin-Hüküm** s.652; **Berkin-Konkordato** 116; **Arar** s.333; **Tanrıver-Komiser** s.16; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.488; **Ulukapı-Fesih** s.35, dn.243; **Muşul-Konkordato** s.457-458; **Önen-Konkordato** s.83; **Uyar, Talih: İflâstan Sonra Konkordato**, (BÜHFD, S.69-70, Mayıs-Haziran 2010, s.242-247), s.243; **Kale-Sorular** s.95. Bununla birlikte müflis, iflâs kapandıktan sonra dahi konkordato talep edebilir. Ancak onun başvurabileceği bu yol artık iflâs dışı konkordato olarak nitelendirilecektir (**Kuru-El Kitabı** s.1532, dn.7; **Ulukapı-Fesih** s.35, dn.243; **Önen-Konkordato** s.83; **Sarisözen-Konkordato** s.267-268).

⁶² “...iflâs tasfiyesi sırasında konkordatonun sadece bir kez istenebilmesi düzenlenerek iflâs tasfiyesinin sürekli olarak geciktirilerek sekteye uğratılmasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir” (7101 sayılı Kanun’la değiştirilmiş İİK m. 309 hükmünün hükümet gerekçesi, m.37).

⁶³ **Postacıoğlu** s.154,155; **Üstündağ-İflâs** s.227-228; **Kuru-El Kitabı** s.1530; **Kuru-Ders Kitabı** s.516; **Kuru-Konkordato** s.512; **Kuru-Seminer** s.146; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.559; **Gürdoğan-İflâs** s.157-158; **Arar** s.332; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.488; **Tanrıver/Deynekli** s.43; **Tanrıver-Komiser** s.15; **Bilge-Takip** s.118; **Tunç Yücel, Müjgan: İflâs İçerik Konkordato Konusunda Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar**, (BÜHFD, Temmuz-Ağustos 2013/8/107-108, s.25-38), s.26; **Güneysu-Güngör** s.293; **Ulukapı-İcra** s.557; **Ulukapı-Fesih** s.34; **Sarisözen-Konkordato** s.266; **Muşul-Konkordato** s.457-458; **Altay/Eskiocak** s.363; **Tercan-İcra** s.233; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.51; **Özkan** s.205; **Toraman, Barış: İcra ve İflâs Kanunu’na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflâsın Ertelenmesi Talebi**, Ankara 2007; s.41-42; **Uyar-Konkordato** s.242; **Kale-Sorular** s.95.

bulunmasına gerek yoktur. Zira bu belgeler iflâsına karar verilmiş olması nedeniyle kendisine konkordato teklifi yapılan iflâs idaresinde zaten mevcuttur⁶⁴.

İflâsın açılması ile müflisin haczi kabil tüm malları iflâs masasına girer. Bu mallar üzerinde müflisin tasarruf yetkisi kısıtlanır ve müflise karşı yeni bir takip başlatılamaz, başlatılmış takipler ise durur (İİK m. 184-194). Konkordato talebi kapsamında borçluya verilen mühletin doğuracağı temel sonuçlar da bunlardır. Dolayısıyla doktrinde iflâs içi konkordato bakımından, konkordato mühleti verilmesine gerek olmadığı kabul edilmektedir⁶⁵. Bu konkordato türünde komiser de atanmaz. Zira mahkemenin, iflâs dışı konkordatoda verdiği geçici mühlet kararıyla birlikte konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olup olmadığının yakından incelenmesi amacıyla görevlendirdiği konkordato komiserinin görevlerini, iflâs içi konkordatoda iflâs idaresi yerine getirir (İİK m. 309,2 c.2; 287,3; 289,3; 290,2).

⁶⁴ **Ansay-İflâs** s.352; **Arar** s.333; **Üstündağ-İflâs** s.228; **Kuru-El Kitabı** s.1532; **Pekcanitez/Erdönmez** s.175; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.488; **Tanrıver-Komiser** s.16; **Önen-Konkordato** s.82-83; **Sarısözen-Konkordato** s.267,268; **Buruloğlu/Reyna** s.108; **Ulukapı-Fesih** s.36; **Güner** s.289; **Uyar-Konkordato** s.243; **Kale-Sorular** s.96; **Albayrak** s.85; **Hatipoğlu, Yüksel: Konkordatonun Tasdik Şartları ve Usule İlişkin Hükümleri**, (AD, 2001/92/8, s.171-199), s.173.

⁶⁵ **Ansay-İflâs** s.352; **Arar** s.334; **Belgesay** s.35; **Üstündağ-İflâs** s.228; **Kuru-El Kitabı** s.1532; **Kuru-Ders Kitabı** s.517; **Kuru-Konkordato** s.515; **Kuru-Seminer** s.146; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.559-560; **Tanrıver-Komiser** s.16; **Pekcanitez/Erdönmez** s.177; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.489; **Bilge-Takip** s.119; **Önen-Konkordato** s.84-85; **Ulukapı-İcra** s.557; **Ulukapı-Fesih** s.36; **Altay/Eskiocak** s.364; **Tunç Yücel** s.31; **Muşul-Konkordato** s.458; **Sarısözen-Konkordato** s.267,268; **Güner** s.289; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.51; **Uyar-Konkordato** s.243; **Albayrak** s.85; **Kale-Sorular** s.97; **Baygül** s.153-168), s.157; **Hatipoğlu** s.174. Aksi yönde bkz. **Berkin-Hüküm** s.652; **Berkin-Konkordato** 116.

İflâs idaresi müflisin verdiği konkordato teklifini, kendi görüşünü içeren gerekçeli bir raporla birlikte ikinci veya daha sonraki alacaklılar toplantısına sunar⁶⁶ (İİK m. 309,1). Buna karşın müflisin konkordato teklifinin birinci alacaklılar toplanmasına sunulması halinde, alacaklılar toplanmasını oluşturan alacaklılar iflâs tasfiyesini tatil edebilirler. Zira konkordato teklifini inceleyecek merci en erken ikinci alacaklılar toplanmasıdır⁶⁷ (İİK m. 224,2). Burada tasfiyenin tatilinden anlaşılması gereken, paraya çevirme işlemlerinin yapılamamasıdır. Dolayısıyla iflâs idaresinin alacaklıları incelemesi, sıra cetvelini düzenlemesi gibi diğer tasfiye işlemleri tatil halinde dahi devam etmelidir⁶⁸.

⁶⁶ İkinci alacaklılar toplanması için toplanma ve karar yeter sayısı aranmaktadır (İİK m.237/IV, m.221/II-221/III). Buna göre kanunda öngörülen toplanma yeter sayısı sağlandığında, gündemdeki diğer işler ile birlikte konkordato teklifi de görüşülecektir. Öte yandan bir görüşe göre toplanma için gerekli sayı sağlanamasa dahi salt konkordato teklifinin görüşülmesi için toplantıya devam edilmelidir. Nitekim bu görüşe göre, toplantıdan sonra belli bir süre içinde konkordatoya iltihak etmenin mümkün olduğu düzenlemenin varlığı, bu çıkarımda bulunmak için yeterlidir (**Postacioğlu** s.156; **Yılmaz, Ejder**: İflâs İdaresi, Ankara 1976, s.158; **Kuru-Konkordato** s.517; **Kuru-El Kitabı** s.1534; **Önen-Konkordato** s.86; **Pekcanitez/Erdönmez** s.177; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.488).

⁶⁷ **Ansay-İflâs** s.352; **Arar** s.334; **Üstündağ-İflâs** s.228; **Berkin-Hüküm** s.652; **Berkin-Konkordato** 116; **Kuru-Konkordato** s.515, dn. 11; **Kuru-El Kitabı** s.1533; **Tanrıver-Komiser** s.17, dn.90; **Önen-Konkordato** s.87; **Pekcanitez/Erdönmez** s.177; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.488,489; **Bilge-Takip** s.118; **Tunç Yücel** s.27; **Muşul-Konkordato** s.458; **Sarısozen-Konkordato** s.267; **Altay/Eskiocak** s.364,366; **Buruloğlu/Reyna** s.109; **Ulukapı-Fesih** s.36, dn.252; **Kale-Sorular** s.98. Hal böyle olmakla birlikte tasfiyenin tatiline karar verilmesi hususu zorunlu değildir (**Arar** s.334; **Üstündağ-İflâs** s.127; **Önen-Konkordato** s.87; **Tunç Yücel** s.28; **Kale-Sorular** s.100). Belgesay bu durumda tasfiyenin tatil değil, talik edileceğini ifade etmektedir (**Belgesay** s.35. Aynı yönde bkz. **Postacioğlu** s.155).

⁶⁸ **Kuru-Konkordato** s.515, dn.11; **Kuru-El Kitabı** s.1533; **Tanrıver-Komiser** s.17, dn.90; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.489; **Altay/Eskiocak** s.366; **Önen-Konkordato** s.87; **Tunç Yücel** s.27,28.

Konkordato teklifi görüşülürken toplantıya iflâs idaresi başkanlık eder⁶⁹. Toplantı kapsamında yapılan konkordato müzakereleri sonucunda bir konkordato tutanağı oluşturulur. Bu tutanak kabul ve ret oylarını içerecek şekilde imzalanır. Ayrıca toplantının bitimini takip eden yedi gün içinde gerçekleşen iltihaklar da kabul edilir (İİK m. 309,2; 302).

İflâs içi konkordatonun kabulü için aranan çoğunluk, bu konkordato türünün mahkemede incelenmesi, tasdiki için gerekli şartlar, tasdik veya ret kararına karşı başvurulacak kanun yolları çalışmada asıl olarak incelenecek olan iflâs dışı konkordatodaki gibidir (İİK m. 309,2; 302; 304; 305). Konkordatonun müşterek borçlu

⁶⁹ Bu hususta görüş birliği yoktur. Bir görüşe göre bahsi geçen alacaklılar toplanmasına iflâs memuru veya yardımcısı başkanlık eder. Bu görüşün temelini, iflâs tasfiyesinde ikinci alacaklılar toplanmasına iflâs müdürü veya yardımcısının başkanlık edeceğini düzenleyen İİK m. 237/IV oluşturmaktadır (**Kuru-Konkordato** s.517; **Kuru-El Kitabı** s.1534; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.490; **Uyar-Konkordato** s.244; **Buruloğlu/Reyna** s.114; **Hatipoğlu** s.174). Öte yandan diğer bir görüş, bu noktada konkordatonun düzenlendiği maddeler arasında yer alan İİK m.302/I'e bakılması gerektiğini düşünmektedir. Bu madde uyarınca alacaklılar toplanmasına konkordato komiseri başkanlık eder. İİK m. 309/II'nin yaptığı atıf nedeniyle sözü edilen madde hükmü iflâs içi konkordato bakımından da uygulanacaktır. Buna göre bu görüşe göre iflâs içi konkordatoda, komiserin görevlerini yerine getirmekle yükümlü olan iflâs idaresinin toplantıya başkanlık edeceğinin kabulü kanunun ruhuna daha uygundur (**Tanrıver-Komiser** s.243, dn.452; **Önen-Konkordato** s.85, dn.54; **Yılmaz-İdare** s.158; **Karayazgan, Güngör/Varol, Behlül**: Tatbiki İcra ve İflâs Hukuku ve En Son İçtihatlar, İstanbul 1971, s.134). Bu konuda İİK m.302/I'in İİK m.237/IV'e göre daha özel nitelikte bir hüküm olduğundan hareketle, konkordato teklifinin görüşüleceği bir alacaklılar toplanmasına komiserin başkanlık etmesinin daha doğru olacağı söylenebilir. İflâs içi konkordatonun düzenlendiği İİK m.309/II'nin ilk cümlesi, İİK m.302'ye atıf yapmakta; ikinci cümlesi ise komiserin görevlerini iflâs idaresince yerine getirileceğini düzenlemektedir. Bu iki husus birlikte düşünüldüğünde iflâs içi konkordato bakımından, gerçekleştirilecek alacaklılar toplanmasına iflâs idaresinin başkanlık edeceğini söylemek yerinde gözükmemektedir.

ve kefillere etkisi, konkordato dışında yapılan vaatlerin geçersizliği, rehinli malların muhafaza ve satışı ile finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi, konkordatonun feshi⁷⁰ hususlarında da iflâs dışı konkordatodan farklı bir durum yoktur (İİK m. 309,2; 303; 308/d-308/e-308/f). Bununla birlikte iflâs içi konkordato bakımından bazı özellik arz eden hususlar bulunmaktadır. Buna göre gerekli şartları sağlayan konkordato asliye ticaret mahkemesince tasdik edilir ve bu tasdik kararı iflâs idaresine bildirilir (İİK m. 309,4). İflâs idaresinin kendisine gelen bu bildirimle birlikte tasdik kararının kesinleşmesine kadar iflâs tasfiye işlemlerini durdurması uygun olur⁷¹.

Sözü edilen tasdik kararının kesinleşmesi üzerine iflâs idaresi, iflâsa karar vermiş olan mahkemeden iflâsın kaldırılmasını ister⁷² (İİK m. 309,5). Doktrinde konkordatonun

⁷⁰ Burada iflâs içi konkordato bakımından değinilmesi gereken bir husus bulunmaktadır. Buna göre iflâs içi konkordatonun tamamen feshi, iflâs durumunu kendiliğinden geri getirir ve müflis hakkındaki iflâs tasfiyesine devam edilir (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.561; **Kuru-Konkordato** s.523-524; **Kuru-El Kitabı** s.1541; **Postacıoğlu** s.157; **Sarisözen-Konkordato** s.271; **Ulukapı-İcra** s.559; **Kale-Sorular** s.112).

⁷¹ **Kuru-Konkordato** s.520, dn.29; **Kuru-Ders Kitabı** s.519; **Kuru-El Kitabı** s.1537-1538; **Buruloğlu/Reyna** s.143; **Tanrıver/Deynekli** s.144, dn.19; **Önen-Konkordato** s.91; **Altay/Eskiocak** s.390; **Kale-Sorular** s.110.

⁷² Kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere konkordatonun tasdiki kararı kendiliğinden iflâsın kaldırılması sonucunu doğurmaz. Bunun için iflâs idaresinin mahkemeye başvurusu ve mahkemenin iflâsın kaldırılmasına karar vermesi gerekmektedir. Nitekim Yargıtayın görüşü de bu yöndedir. “*Davacı tarafça açılan kayıt kabul davasının iflâs içi konkordatonun tasdik edilmesi sonucu alacak davasına dönüştüğü kabul edilmiştir. İflâs içi konkordatonun tasdikine ilişkin kararın kesinleşmesi üzerine Ticaret Mahkemesi’nin durumu iflâs idaresine bildirmesi, iflâs idaresinin de iflâsa karar veren mahkemeden iflâsın kaldırılmasını istemesi gerekir (İİK 309. Madde). İflâs içi konkordatonun tasdik edilmiş olması, iflâsın kaldırılmasını gerektirirse de, iflâsın kaldırılması sonucunu doğurmaz (Berkin Necmeddin; İflâs Hukuku, İstanbul, 1972, s.397; Pekcanitez, Hakan: “İflâsın Kaldırılması” (2), Adalet Dergisi, 1982/5, s.929). Diğer bir anlatımla iflâs içi konkordatonun tasdiki kararı ile iflâs kendiliğinden kalkmaz. Bu yönde mahkemenin*

tasdiki kararı veren ve iflâsa karar veren makamın aynı olmasından hareketle, tasdik kararı veren asliye ticaret mahkemesinin bu kararıyla birlikte iflâsın kaldırılmasına da hükmetmesinin işleri hızlandırma bakımından daha uygun olacağı ifade edilmiştir⁷³. Herhalde böyle bir durumda iflâsın kaldırılması hüküm ve sonuçlarını, verilen bu kararın kesinleşmesiyle doğuracaktır.

İflâs içi konkordatoda, konkordatonun tasdik şartlarından olan teminat müflis tarafından yerine getirilir. Malları üzerinde tasarruf yetkisi bulunmayan müflis bakımından bu şart iki şekilde sağlanabilir. Buna göre müflis ilk olarak kendisi adına güvence gösteren üçüncü kişiler aracılığıyla teminat şartını sağlayabilir. Zira malları üzerinde tasarruf yetkisi bulunmayan müflisin gerekli teminatı kendisinin göstermesi oldukça zordur. Diğer yandan müflis, teminat gösterme yükümlülüğü kapsamında olan alacaklıların tamamının açık irade beyanıyla teminattan vazgeçmelerini sağlayarak

*karar vermesi gerekir. Somut olayda davalı şirketin iflâs içi konkordatonun tasdiki talebinin kabulüne karar verilmişse de, iflâsın kaldırıldığına ilişkin bir karar bulunmadığından, T. Mühendislik A.Ş. hakkındaki iflâs hali devam etmekte olup, bu nedenle tekrar iflâsına karar verilemez. Diğer taraftan davacının alacaklı olduğu miktar saptanırken, iflâs tarihinden, İİK'nin 196. maddesinde değişiklik yapan 3494 Sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği 25.11.1988 tarihine kadar faiz hesaplanmaması ve konkordatonun tasdik edildiği tarihten sonraki faiz hesabının ise konkordatodaki şartlara göre yapılması gerekir. Mahkemece bu yönler gözetilmeden yazılı gerekçeyle davalı şirketin iflâsına karar verilmesinde isabet görülmemiştir” (Y.19.HD, 25.03.1999, E.1999/1854, K.1999/2062: **KBİBB**. Aksi görüş için bkz. **Altay/Eskiocak** s.392. Hatta iflâs idaresinin, kendisine bildirilen iflâs içi konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesine rağmen, asliye ticaret mahkemesinden iflâsın kaldırılmasını istememesi hakkın yerine getirilmemesi sebebine dayalı şikâyet müessesesine vücut verir (**Gürdoğan-İflâs** s.64; **Pekcanitez, Hakan: İflâsın Kaldırılması**, (Makaleler C.I, İstanbul 2016, s.95-123), s.114-115; **Pekcanitez/Erdönmez** s.179, dn.396; **Tanrıver/Deynekli** s.144; **Hatipoğlu** s.194-195).*

⁷³ **Belgesay** s.35; **Kuru-Konkordato** s.521, dn.31; **Pekcanitez-İflâs** s.114, dn.82; **Önen-Konkordato** s.92.

teminat gösterme yükünden muaf olabilir. İflâsla birlikte borçlunun malları üzerinde tasarruf yetkisinin kaldırılmasının temel gerekçesi, onun iflâs alacaklılarına zarar vermesinin engellenmesidir. Teminat gösterme şartı masaya giren mal ve haklar üzerinde alacaklılara güvence vermektedir. Dolayısıyla bu şart bakımından iflâs idaresinin müflise yardımcı olması gerekir⁷⁴.

Konkordatonun tasdiki talebinin reddi halinde ise durum yine asliye ticaret mahkemesi tarafından iflâs idaresine bildirilir (İİK m. 309,4). Bu halde iflâs idaresi tasfiye işlemlerine devam eder⁷⁵. Konkordatonun tasdiki talebinin reddi kararının ilan edilmeyeceğine ilişkin bir tartışma bulunmamaktadır. Zira iflâs içi konkordatonun düzenlendiği İİK m. 309,2'nin yaptığı atıfta konkordato talebinin reddi halinde ilan yapılacağını zikreden İİK m.308 yer almamaktadır. Diğer yandan konkordatonun tasdikine ilişkin kararın ilan edilip edilmeyeceği hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre iflâstan sonra tasdik edilen konkordato bakımından da konkordatonun tasdik edildiğine dair ilan yapılması gerekmektedir⁷⁶. Öte yandan başka bir görüşe göre, konkordatonun

⁷⁴ **Tanrıver/Deynekli** s.130-133; **Deynekli, Adnan**: Konkordatonun İşçi Alacaklarının Tahsiline Etkisi, (Prof.Dr.Saim Üstündağ'a Armağan, Ankara 2009, s.219-233), s.229; **Tanrıver/Deynekli** s.131-133; **Baygül** 164-165; **Hatipoğlu** s.191.

⁷⁵ İflâs tasfiyesinin devamı için konkordatonun reddine ilişkin kararın kesinleşmesine gerek yoktur (**Gürdoğan-İflâs** s.208; **Yılmaz-İdare** s.159; **Kuru-Konkordato** s.521, dn.33; **Pekcanitez/Erdönmez** s.180; **Tanrıver/Deynekli** s.152; **Önen-Konkordato** s.92; **Muşul-Konkordato** s.460; **Altay/Eskiocak** s.390; **Uyar-Konkordato** s.246). Buna karşın Buruloğlu/Reyna eserlerinde iflâs tasfiyesinin devamı için kural olarak, konkordatonun reddi kararının kesinleşmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Söz konusu yazarlara göre bu kuralın tek istisnasını kıymeti düşecek veya muhafazası masraflı olan mallar oluşturmaktadır. Buna göre bu malların ret kararının kesinleşmesi beklenilmeden satışına karar verilebilecektir (**Buruloğlu/Reyna** s.134,138).

⁷⁶ **Muşul-Konkordato** s.460.

tasdiki kararının ayrıca ilanına gerek yoktur. Zira bu halde yapılacak olan iflâsın kaldırılması kararının ilanı, tasdik kararına ilişkin ilanın yerini tutacaktır⁷⁷.

İflâs içi konkordato talebinin alacaklılar tarafından kabul edildiği toplantının yapıldığı tarihten, konkordatonun mahkemece tasdik edildiği tarihe kadar geçen sürede müflisin mallarının paraya çevrilmesi durur. Bu süre altı ayı geçemez (İİK m. 309,3)⁷⁸.

⁷⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra s.560; Pekcanitez/Erdönmez s.179, dn.397; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.491; Sarısözen-Konkordato s.270. Burada belirtmek gerekir ki mevcut düzenleme uyarınca iflâs içi konkordatonun düzenlendiği İİK m.309, konkordatonun tasdikinin ilanı hakkındaki İİK m.306'ya atıf yapmaktadır. Bu bakımdan bahsi geçen görüş, mevcut düzenlemeye rağmen iki ayrı ilana gerek olmadığını ifade etmektedir. Buna karşın 7101 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce iflâs içi konkordatonun düzenlendiği hükümde, konkordatonun tasdikinin ilanına ilişkin maddeye atıf yoktu. Dolayısıyla doktrinde iflâsın kaldırılmasının ilanının bu bağlamda yeterli olacağı ifade ediliyordu (Arar s.335; Önen-Konkordato s.92; Ansay-İflâs s.352; Kuru-Konkordato s.521; Kuru-El Kitabı s.1539; Tanrıver/Deynekli s.144-145; Ulukapı-İcra s.558).

⁷⁸ “Üçüncü fıkra hükmüyle alacaklılarca kabul edilmiş konkordatonun halen devam etmekte olan iflâs tasfiyesine olan etkisi düzenlenmektedir. Bir yandan uygulamada karşılaşılan ve özellikle iflâs tasfiyesini akamete uğratmak için yapılan iflâs içi konkordato tekliflerinin önüne geçilmek istenirken, öte yandan alacaklılarca da kabul edilmiş ve iflâs tasfiyesinden ayrılan konkordato projesinin hayata geçirilebilmesi için uygun ortamın sağlanmasına çalışılmaktadır. Kabul edilmiş projeye rağmen iflâsın tasfiyesinin devam edecek olması, pek çok kez projenin işletilememesi sonucunu doğurur. Bu kapsamda malların paraya çevrilmesinin durması, alacaklılarca projenin kabulünden başlamak üzere mahkemenin tasdik kararına kadar ve her halde altı ayla sınırlı olarak kabul edilmektedir” (7101 sayılı Kanun’la değiştirilmiş İİK m. 309 hükmünün hükümet gerekçesi, m.37). 7101 sayılı Kanun ile değiştirilmiş bu hüküm, önceki düzenlemeye göre müflisin mallarının satışını durdurma etkisini daha geç başlatmakta ve bu etkiyi altı aylık bir süreyle sınırlamaktadır. Bu durum, iflâs dışı konkordatonun tasdiki yargılamasında kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceğinin anlaşılması halinde, karar verilene kadar mühletin altı ay daha uzatılmasını düzenleyen İİK m.304/II’den hareketle eleştirilmiştir.

İflâs içi konkordatonun hüküm ve sonuçları, konkordatonun tasdikine dayalı olarak iflâsın kaldırılması kararıyla ortaya çıkar⁷⁹. İflâsın kaldırılması ile borçlu hiç iflâs etmemiş sayılır ve müflis sıfatı dahil iflâsın açılmasına dayalı meydana gelen tüm sonuçlar ortadan kalkar. Borçlu malları üzerindeki tasarruf yetkisini yeniden kazanır⁸⁰. Bağlayıcı hale gelen iflâs içi konkordato kural olarak tüm iflâs alacaklıları için mecburidir. Ancak İİK m. 206/T’de yazılı imtiyazlı alacaklar, rehnin kıymetini karşılayan miktardaki rehinli alacaklar ve 6183 sayılı Kanun kapsamındaki kamu alacakları bu kuralın kapsamı dışındadır (İİK m. 309,2; 308/c). Bununla beraber iflâs içi konkordato, masa alacaklıları için de mecburi değildir; masa alacaklarının tam olarak ödenmesi gerekmektedir⁸¹.

İflâs içi konkordato daha önce de ifade edildiği üzere en erken ikinci alacaklılar toplanmasında görüşülmektedir. İkinci alacaklılar toplanmasının yapılabilmesi için de iflâs kararının kesinleşmesi gerekir (İİK m. 164/III). İflâsın kesinleşmesinin

Zira iflâs içi konkordatoda yapılacak inceleme, iflâs dışı konkordatodakinden daha basit ve çabuk olmayacaktır (**Pekcanitez/Erdönmez** s.176).

⁷⁹ **Berkin-Hüküm** s.653, **Berkin-Konkordato** s.117; **Arar** s.335; **Bilge-Takip** s.119; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.561; **Sarısözen-Konkordato** s.270; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.491; **Pekcanitez/Erdönmez** s.179; **Albayrak** s.89; **Kale-Sorular** s.111; **Ulukapı-İcra** s.559. İflâs içi konkordatonun hüküm ve sonuçlarını iflâsın kaldırılması kararının kesinleşmesiyle doğuracağına ilişkin görüş için bkz. **Kuru-El Kitabı** s.1539; **Kuru-Ders Kitabı** s.519; **Tanrıver/Deynekli** s.144, dn.21. Öte yandan Muşul’a göre ise iflâs içi konkordatonun hüküm ve sonuçları, konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesiyle ortaya çıkar. Yazar görüşünü İİK m.309/II’nin m.308/c’ye yaptığı atfa dayandırmaktadır (**Muşul-Konkordato** s.458).

⁸⁰ **Bilge-Takip** s.119; **Postacıoğlu** s.154; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.524; **Kuru-Konkordato** s.522, dn.35; **Kuru-Ders Kitabı** s.519; **Kuru-El Kitabı** s.1539; **Altay/Eskiocak** s.368; **Buruloğlu/Reyna** s.143; **Ulukapı-İcra** s.559; **Kale-Sorular** s.103.

⁸¹ **Kuru-Konkordato** s.518, dn.19; **Kuru-El Kitabı** s.1534, dn.12; **Önen-Konkordato** s.88.

sonuçlarından biri ise, iflâstan önce borçluya karşı başlatılmış takiplerin düşmesidir (İİK m. 193/II). Dolayısıyla her ne kadar iflâs içi konkordatoyu düzenleyen İİK m.309 atıf yapmış olsa da konkordatonun sonuçlanmayan takiplere etkisi hakkındaki İİK m. 308/ç hükmü burada uygulanmaz. Zira iflâstan önce borçluya karşı başlatılmış olan takipler, iflâsın kesinleşmesiyle düşmüş durumdadır⁸².

II. ADİ KONKORDATO-MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE KONKORDATO AYRIMI

1. ADİ KONKORDATO

Adi konkordato mahkeme dışı ve malvarlığının terki suretiyle konkordato dışında kalan konkordatodur ve İİK'nun 285-308/g maddeleri arasında düzenlenmiştir. İçeriğine göre yüzde veya vade konkordatosu şeklinde ortaya çıkabileceği gibi, bu ikisinin kombinasyonunu oluşturan karma konkordato şeklinde de yapılabilir. Öte yandan yapıldığı zamana göre iflâstan önce yahut iflâstan sonra da olabilir. Tezde, asıl olarak iflâs dışı adi konkordato ve bu çerçevede tasdik yargılamasına hazırlık aşamasından tasdik yargılaması sonucunda verilebilecek kararlar ve bu kararlara karşı gidilebilecek kanun yoluna kadarki süreç, iflâstan önce talep edilen adi konkordato bakımından ele alınmıştır.

⁸² Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra s.561; Kuru-Ders Kitabı s.519-520; Kuru-El Kitabı s.1540; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.491; Ulukapı-İcra s.559; Uyar-Konkordato s.246; Sarısözen-Konkordato s.270.

2. MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE KONKORDATO

Malvarlığının terki suretiyle konkordato İİK'na, 30.07.2003 tarihinde 4949 sayılı Kanun ile birlikte girmiştir⁸³.

Bu konkordato türü, “mevcudun terki suretiyle konkordato” adı altında 1965 yılında İİK'da değişiklik yapan 538 sayılı Kanun tasarısında yer almakla birlikte kanunlaşmamıştır. Bunun nedeni olarak konkordatoların kötüye kullanılması gösterilmiştir⁸⁴. Bununla birlikte doktrinde bazı yazarlar malvarlığının terki suretiyle

⁸³ 4949 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu'nda yapılan değişiklikler hakkında geniş bilgi için bkz. **Taşpınar**-Değişiklikler s.49 vd.; **Tanrıver**-4949 s.347 vd.

⁸⁴ “Tasarının bu maddelerinde hükme bağlanan mevcudun terki suretiyle konkordato, iyiniyetli (kusursuz) borçluları ve onların alacaklılarını himaye edici bir yol olması bakımından memleketimiz için lüzumlu bir müessesedir. Mevcudun terki suretiyle konkordato iflâs tasfiyesinin ağır işleyen prosedürünü ve yüksek tasfiye masraflarını bertaraf ettiğinden alacaklılar lehine olduğu gibi, iyi niyetli borçluları iflâs etmekten ve dolayısıyla müflis olmaktan da kurtardığı için borçluların da lehinedir. Ancak, iyi niyetli borçluları ve onların alacaklılarını himaye etmek için konulmak istenen bu müessesenin, kötü niyetli borçlular tarafından alacaklılarına zarar vermek maksadıyla kötüye kullanılması ihtimali de vardır. Bilhassa, kötü niyetli bir borçlunun mallarının büyük bir kısmını kaçırdıktan sonra, çok az bir mal ile mevcudun terki suretiyle konkordato yoluna gitmesi ve yaptığı hileli kombinezonları gizliyerek konkordatonun tasdikini sağlaması mümkün olabilir...-Mevcudun terki suretiyle konkordato hükümlerinin kötüye kullanılmasından ve bu sebeple faydadan çok zarar doğacağından endişe eden komisyonumuz, tatbikatta alelâde konkordatoların borçlunun mevcudu ile mütenasip bir şekilde yapılmasının sağlandığı ve konkordato hükümlerinin kötüye kullanılmasının önüne geçilebildiği zamana kadar, şimdilik mevcudun terki suretiyle konkordato hakkındaki hükümlerin kanunlaşmasından vazgeçmeyi daha uygun bulmuştur. Bu sebeple, tasarının mevcudun terki suretiyle konkordato hakkındaki hükümleri tasarıdan tamamen çıkarılmıştır” (Millet Meclisi Adalet Komisyonu Gerekçesinin tamamı için bkz. **Kuru**-Konkordato s.535-536).

konkordatonun, hakkında pozitif bir düzenleme olmamasına rağmen akdedilebileceğini savunmaktaydılar⁸⁵.

Malvarlığının terki suretiyle konkordato genel anlamda ödeme güçlüğü içindeki bir borçlunun kanunda öngörülen alacaklı çoğunluğunun kabulü ve mahkemenin tasdiğiyle, borçlunun malvarlığının tasfiye edilmek üzere kısmen yahut tamamen alacaklılara geçtiği oranda borçluyu borçtan kurtaran bir konkordato türüdür⁸⁶(İİK

⁸⁵ **Postacıoğlu** s.158-161; **Arar** s.339-340; **Ansay-İflâs** s.336-337; **Belgesay-Şerh** s.495-496. Aksi yönde bkz. **Tanrıver-Komiser** s.24; **Zabunoğlu, Yahya:** Konkordato İle İlgili Görüşmeler, (Banka ve Ticaret Enstitüsü'nün Düzenlediği İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, Ankara 13 Aralık 1962-17 Ocak 1963, s.149-154), s.150; **Pekcanıtez, Hakan:** İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986, s.57; **Kuru-Konkordato** s. 536,537; **Atalay-Değişiklik** s.104; **Altay/Eskiocak** s.397-398; **Başözen, Ahmet/Üçer, Mehmet:** “Cessio Bonorum” Ya Da Bilinen İsmiyle “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato”, (EÜHFD, 2008/XXII/3-4, s.209-266), s.213. Öte yandan Buruloğlu/Reyna eserlerinde bu hususta konkordatonun iflâstan önce yahut sonra akdedilmiş olmasına göre bir ayrıma gitmektedirler. Bu bağlamda borçlunun iflâstan önce mevcudun terki suretiyle konkordato akdetmesine izin verilmemesi gerekir. Zira dürüst bir borçlu malvarlığını terk etmek yerine gayret gösterip borcunu nakit olarak ödemeye çalışmalıdır. Bununla birlikte yazarlara göre, iflâs yolunun tasfiye amacı göz önünde bulundurulduğunda konkordato kapsamında gerçekleştirilecek tasfiyenin, alacaklılar bakımından farklı bir durum oluşturmayacağı gibi iflâstaki tasfiyeye nazaran daha pratik olduğu söylenebilir. Dolayısıyla malvarlığının terki suretiyle konkordatonun iflâstan sonra yapılmasında bir engel yoktur (**Buruloğlu/Reyna** s.7,149).

⁸⁶ **Berkin-Hüküm** s.655; **Ulukapı-Fesih** s.21; **Tanrıver/Deynekli** s.45; **Deliduman-Konkordato** s.1039; **Özmumcu, Seda:** Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Alacaklılar Kurulu, (Prof.Dr. Zahit İmre'ye Armağan, İstanbul 2009, s.311-342), s.312; **Sarısözen-Malvarlığı** s.1039; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.25. Burada konkordato kavramından bahsedilmekle birlikte, borçlunun malvarlığının alacaklılara yahut üçüncü kişiye terki yoluyla tasfiyesi söz konusu olduğundan gerçekte iflâsa daha çok benzeyen bir müesseseden söz etmek mümkündür (**Taşpınar Ayvaz, Sema:** İcra-İflâs Hukukunda Yeniden Yapılandırma, Ankara 2005, s.255,256; **Kuru-Seminer** s.132; **Muşul-İcra** s.1250; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.143; **Sarısözen-Malvarlığı** s.1040). Taşpınar

m.309/a vd.). Kanuna göre malvarlığının terki suretiyle konkordato iki şekilde ortaya çıkabilir. Bunlardan ilki borçlunun alacaklılarıyla anlaşarak malvarlığının tamamının ya da bir kısmının tasarruf yetkisini alacaklılarına bıraktığı haldir⁸⁷. Bu konkordatonun ikinci bir görünümü olarak ise borçlunun mallarının tamamı yahut bir kısmını üçüncü

Ayvaz'ın deyimiyle esasen iflâsın alternatifi olarak kanuna girmiş bu kurum “özelleştirilmiş iflâs” olarak nitelendirilebilir. Ancak burada iflâstan farklı olarak tasdik edilen konkordato bağlamında onu kabul etmeyen alacaklıları da bağlayacak şekilde konkordato kapsamı dışında kalan borçtan sorumluluğun kalmadığı bir durum ortaya çıkmaktadır (**Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.256, s.256, dn.74). Malvarlığının terki suretiyle konkordato ile iflâs tasfiyesi karşılaştırması için ayrıca bkz. **Deliduman**-Konkordato s.1043-1045; **Sarisözen**-Konkordato s.280-282. Diğer yandan Berkin'e göre borçlunun malvarlığının tamamı yahut bir kısmını borcu sona erdirecek şekilde alacaklılara terk etmesine dayanan bu konkordato türüne “tasfiye uzlaşması” denilir (**Berkin**-İflâs s.525; **Berkin**-Konkordato s.119; **Başözen/Üçer** s.214; **Deliduman**-Konkordato s.1041).

⁸⁷ Malvarlığının terki suretiyle konkordatonun bu görünümünde tasarruf yetkisinin alacaklılara terkedileceği malvarlığı, kural olarak borçlunun haczi caiz mallarını da kapsayacak şekilde tüm mallarını ifade etmektedir. Ancak madde gerekçesine göre, borçlunun haczi caiz olmayan bir kısım mallarını, açıkça belirtmek suretiyle konkordato teklifi dışında tutması mümkündür (4949 sayılı Kanun'la değiştirilmiş İİK m. 309/a-m.309/o hükümlerinin madde gerekçesi, m.85). Öte yandan bir görüşe göre konkordato masasına girecek malvarlığının kapsamı iflâs masasının düzenlendiği İİK m. 184'e göre belirlenmelidir. Zira bu görüşe göre malvarlığının haczi caiz olmayan malları da kapsadığı kuralı, iflâsa göre daha hafif olması gereken konkordatonun niteliğine uymamaktadır. Ayrıca konkordato kapsamı dışında bırakılabilecek kısmın yalnızca haczi caiz olmayan mallara yönelik olmadığı belirtilmelidir (**Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**). Bunun dışında Sarisözen alacaklılarca kabul edilmesi halinde malvarlığının terki suretiyle konkordatonun, borçlunun alacaklılarına terk ettiği malların tasfiyesi sonucunda belli bir miktar yahut oranın kendisine bırakılması şeklinde de yapılabileceğini düşünmektedir (**Sarisözen**-Konkordato s.1040. Aynı görüş için bkz. **Deliduman**-Konkordato s.1040). Bu ihtimalde tasfiye edilecek malvarlığının bir yüzde konkordatosu içerdiği kabul edilebilir. Bu kabul neticesinde de karma konkordatonun ortaya çıkacağı düşünülebilir.

kişiy e devretme konusunda alacaklılarıyla anlaşması gösterilebilir (İİK m. 309/a). Öte yandan borçlunun mallarının tamamı yahut bir kısmının üçüncü kişiy e devri suretiyle yapılan malvarlığının terki suretiyle konkordatoda çeşitli usuller izlenebilir. Bu bağlamda borçlunun malvarlığının kurulacak bir şirkete devredilerek alacaklılara bu şirketin hisselerinin verilmesi bu duruma örnek gösterilebilir⁸⁸.

Malvarlığının terki suretiyle konkordato, daha esnek bir rejim içinde, alacaklıların alacaklarının ödenmesini gerçekleştirebilmek için borçlunun malvarlığının tasfiyesi amacını taşımaktadır. Bu konkordato türü hem alacaklıların hem de borçluların yararına hizmet eden bir müessesedir. Borçlu bakımından her şeyden önce onu iflâstan kurtarma işlevini haizdir. Bununla beraber paraya çevrilmesi güç, tasfiyesi uzun sürecek malları bulunan bir borçlu için bu yol daha avantajlıdır. İflâs takip yolunun ağır ilerlemesi nedeniyle bu konkordatoya başvurmak alacaklılar için de daha tercih edilebilir bir yoldur. Öte yandan borçlunun malvarlığının tasfiyesi, seçilecek tasfiye memuru vasıtasıyla alacaklıların uhdesindedir. Bu da uygun şartlar altında malvarlığının paraya çevrilip, alacaklıların alacaklarını daha yüksek miktarda alabilmelerine imkân sağlar. Zira alacaklılar burada, iflâstakinin aksine tasfiyeye yabancılaşmamaktadır. Dolayısıyla malvarlığının terki suretiyle konkordato, borçlunun mallarının çoğu zaman düşük meblağlarla satılmasına neden olan iflâs tasfiyesini bertaraf ederek gerek alacaklı gerekse müflisin zarar görmesini engeller⁸⁹.

⁸⁸ 4949 sayılı Kanun’la değiştirilmiş İİK m. 309/a-m.309/o hükümlerinin madde gerekçesi, m.85.

⁸⁹ 4949 sayılı Kanun’la değiştirilmiş İİK m. 309/a-m.309/o hükümlerinin madde gerekçesi, m.85. Ayrıca böyle bir konkordatonun gerçekleşmesi, borçlunun ticari saygınlığının zarar görmesini engellediği gibi tasfiye sonucunda elde edilen değerden karşılanamayan alacak kesimleri için borç ödemedenden aciz belgesi düzenlenmesinden de ari tutar (**Tanrıver**-Komiser s. 20). Doktrinde bazı yazarlara göre malvarlığının terki suretiyle konkordato, hem alacaklılar hem de borçlu yararına bir müessese olmakla birlikte bu konkordato türünde alacaklıların menfaati ağır basmaktadır. Sözü edilen

Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda borçlunun malvarlığının tamamını değil, sadece aktif kısmını devretmesi nedeniyle bu konkordato türü için “malvarlığı” kavramının kullanılmasının yerinde olmadığı savunulmuştur⁹⁰. Yine aynı nedenle bu konkordato türünün bir iyileştirme tedbiri olarak düşünülemeyeceği ileri sürülmüştür⁹¹.

yazarlar adi konkordato bakımından gerekli gördükleri dürüstlük şartının, malvarlığının terki suretiyle konkordatoda katı şekilde aramamalarına alacaklıların menfaatinin üstünlüğünü gerekçe göstermişlerdir. (**Tanrıver-Komiser** s.22; **Tanrıver-Güncel** s.256; **Kuru-El Kitabı** s.1545; **Kuru-Konkordato** s.528; **Kuru-Seminer** s.137; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.234; **Altay/Eskiocak** s.410)

⁹⁰ Ercan konuya ilişkin görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “*Malvarlığı, bir kişinin hukuki bütünlük oluşturmak üzere sahip olduğu ve yükümlü tutulacağı, para ile ölçülen hak ve borçların tamamı olarak tanımlanabilir. Şu halde, malvarlığı, hakların yanında borçları da içermektedir. Başka bir ifade ile malvarlığı, hem aktiflerden hem de pasiflerden oluşmaktadır. Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda borçlu, malvarlığı içinde bulunan mallarından haczi caiz olmayanları veya bunların bir kısmını konkordato dışında tutabilir. Ayrıca malvarlığına sahip olmak kişiliğin ayrılmaz bir unsuru olduğundan, bir kişinin malvarlığının tümünü de devretmesi mümkün değildir. Öte yandan, malvarlığının üçüncü kişiye devrinde ise, yine kural olarak borçlunun sadece aktifleri üçüncü kişiye devredilmekte; pasifleri ise, devir bedelinden karşılandığı için devredilmemektedir. Belirtilen bu nedenlerden dolayı, “malvarlığı” teriminin yerine, mevcut veya aktif terimlerinden birisinin kullanılması daha uygun olurdu (Ercan İbrahim-Malvarlığı s.106-107). Aynı görüş için bkz. Sarısözen-Konkordato s.275. Aksi görüş için bkz. Belgesay s.35; Tunç Yücel, Müjgan/Kale, Serdar: Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Prosedür ve Yetkili Organlar, (Prof.Dr. Yavuz Alangoya İçin Armağan, İstanbul 2007, s.503-541), s.514. Doktrinde bu konuda yapılan tartışmalara ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Ercan İbrahim-Malvarlığı s.104-108.*

⁹¹ **Atalay-Değişiklik** s.104; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.492. Belirtmek gerekir ki yazarların burada iyileştirme tedbiri olarak görmedikleri konkordato türü tasfiye anlaşması yoluyla alacaklılara, malvarlığının tamamen terki suretiyle yapılan konkordatodur. Diğer yandan alacaklılar ile borçlu arasında yapılacak kısmi tasfiye anlaşmasının, içerisinde işletmenin iyileştirilmesi amacını barındırdığı söylenebilir (**Ulukapı-Fesih** s.23; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.138). Buna ek olarak malvarlığının bir kısmının terki suretiyle konkordato ile adi konkordatonun bir arada bulunduğu bir

Malvarlığının terki suretiyle konkordato, alacaklıların malların tasfiyesi ya da üçüncü kişiye devri suretiyle karşılanamayan alacaklarından feragat edip etmedikleri; feragat etmemeleri halinde borçlunun buna ilişkin sorumluluğunu içerir (İİK m. 309/b-1). Buna göre konkordato dışında kalan borç kesimi bakımından borçlunun sorumluluğu, borcun kaç taksitle veya hangi oranda ödeneceği hususlarını kapsar. Buradan hareketle vade konkordatosu, yüzde konkordatosu ve malvarlığının terki suretiyle konkordatonun kombinasyonu şeklinde gerçekleşecek bir karma konkordatosunun varlığı kabul edilebilir⁹².

konkordatoda zaten adi konkordato hükümleri uygulanacağından özellik arz eden bir iyileştirmeden söz edilemez (**Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.257). Şirket kurma yoluyla malvarlığının terki suretiyle konkordato bakımından ise bu tür konkordatonun bir iyileştirme aracı olduğu ortadadır. Ancak burada borçlunun iyileştirilmesi değil, işletmenin iyileştirilmesinden söz edildiğine dikkat çekilmesi gerekir (**Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.258; **Ercan İbrahim**-Malvarlığı s.139). Malvarlığının üçüncü kişiye devri suretiyle konkordato ise, borçlu ve alacaklıların çıkarlarının korunmasının yanı sıra zor durumda bulunan işletmelerin iyileştirilmesi düşüncesiyle getirilmiştir. Bu noktada üçüncü kişiyle akdedilen devir sözleşmesi malvarlığının tamamı yahut bir kısmı üzerinden olabilir. Bu ayrım işletmenin iyileştirilmesinin yanında borçlunun kendisinin de iyileştirilmesi bakımından önemlidir. Buna göre malvarlığının tamamen üçüncü kişiye devrinde salt işletmenin iyileştirilmesi amacından söz edilirken, kısmi devirde borçlunun da ekonomik varlığını devam ettirmesi (iyileştirilmesi) söz konusudur. Zira malvarlığının tamamen devrinde borçlu örneğin bir şirket ise tasfiye edilerek piyasadan kalkacaktır (**Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.259,260; **Ercan İbrahim**-Malvarlığı s.139,140).

⁹² **Ulukapı**-Fesih s.32; **Ercan İbrahim**-Malvarlığı s.50; **Atalay**-Değişiklik s.105.

Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda “konkordato tasfiye memurları⁹³” ve “alacaklılar kurulu⁹⁴” olmak üzere iki adet tasfiye organı bulunmaktadır. Tasfiye memurları alacaklılar kurulunun nezaret ve denetimine tâbidir. Bu bağlamda tasfiye memurlarının malvarlığının paraya çevrilmesine ilişkin kararlarına karşı, alacaklılar kuruluna itiraz yoluna başvurma imkânı mevcuttur. Öte yandan alacaklılar kurulunun kararlarına karşı da şikâyet imkânı bulunmaktadır (İİK m. 309/ç). Bu tasfiye memurları ile alacaklılar kurulu üyelerinin belirlenmesi ve bunların yetkileri malvarlığının terki suretiyle konkordatoda yer alması gereken unsurlar arasındadır (İİK m. 309/b-2). Bununla birlikte bu konkordato türünde kanun tarafından belirlenmemişse, malların tasfiye usulü ve mallar üçüncü kişiye devredilecekse, bu devrin şekli ve teminatlandırılması hususları da yer almalıdır (İİK m. 309/b-3).

Malvarlığının terki suretiyle konkordatonun içermesi gereken bu unsurlar hakkında yapılacak anlaşma hususunda borçlu ile alacaklıların hareket serbestisi bulunmaktadır. Bu bağlamda borçlunun sunacağı teklifi alacaklıların değerlendirmesi ve buna ilişkin bir karar vermeleri gerekir. Mahkemenin konkordatoyu tasdik etmesi için konkordato projesinde bu konularda açıklık bulunmalıdır. Hal böyle olmakla birlikte konkordato teklifini yetersiz bulan mahkeme, re’sen yahut talep üzerine gerekli düzeltmeyi yapabilir⁹⁵(İİK m. 309,l; 305,son).

⁹³ Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda tasfiye memuruna ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Akil, Cenk:** Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Tasfiye Memuru, (AÜHFD, 2012/61/3, s.819-858), s.822 vd.; **Tunç Yücel/Kale** s.520-525; **Deliduman-Konkordato** s.1053-1056.

⁹⁴ Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda alacaklılar kuruluna ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Özmumcu** s.312-339; **Tunç Yücel/Kale** s.516-520; **Deliduman-Konkordato** s.1056-1057.

⁹⁵ 4949 sayılı Kanun’la değiştirilmiş İİK m. 309/a-m.309/o hükümlerinin madde gerekçesi, m.85. Altay/Eskiocak eserlerinde bu bağlamda borçlunun adi konkordato

Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda mühletin verilmesi, mühlet içinde borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisinin kapsamı, komiserin tayini ve görevlerine ilişkin hususlar adi konkordatodaki süreçten farklı ilerlememektedir. Yine bu konkordato türünde de alacaklılar toplanması vardır. Burada yer alan alacaklılar toplanmasının adi konkordatodakine ek olarak, malvarlığının terki suretiyle konkordatoya özgü belirli bazı görevleri mevcuttur. Buna göre alacaklılar toplanmasında konkordato teklifi görüşülürken, alacaklıların malların tasfiyesi veya üçüncü kişiye devri yoluyla karşılanamayan alacaklarından feragat edip etmedikleri, etmeleri halinde borçlunun sorumluluğunun içeriği ortaya konulur. Yine konkordato tasfiye memurları⁹⁶ ile alacaklılar kurulu üyelerinin belirlenmesi ve bunların yetkileri, kanunda belirlenmemişse malların tasfiye usulü, üçüncü kişiye devredilecek mallar bakımından ise devrin şekli ve teminatlandırılması hususları alacaklılar toplanmasının karar vereceği hallerdir (İİK m. 309/a-2; 309/b-2,3).

Malvarlığının terki suretiyle konkordatonun tasdik şartları adi konkordatodaki tasdike ilişkin şartlarla büyük ölçüde aynıdır. Bu bağlamda paraya çevrilme durumunda elde edilen kazanç yahut üçüncü kişinin teklif ettiği miktarın iflâs tasfiyesi halinde elde edilebilecek tutardan fazla olması gerekir. Yine burada da tasdikin gerektirdiği yargılama giderleri ve ilâm harçları tasdik kararından önce borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilecektir (İİK m. 309/1; 305). Buna karşın kanunda öngörülen teminat şartı burada aranmaz. Zira borçlu bu konkordato türünün niteliği gereği malvarlığının tamamı yahut

olarak başlattığı prosedürü malvarlığının terki suretiyle konkordatoya çevirebileceğini belirtmektedirler (**Altay/Eskiocak** s.411; **Deliduman-Konkordato** s.1046).

⁹⁶ Alacaklılar toplanmasınca seçilen bu tasfiye memurları, asliye ticaret mahkemesinin seçime dair kararı onaylanmasından sonra göreve başlar (7101 sayılı Kanun’la değiştirilmiş İİK m.309/a-2 hükmünün madde gerekçesi, m.38).

bir kısmı üzerindeki tasarruf yetkisini kaybetmektedir⁹⁷. Teminat şartı aranmamasına bağlı olarak konkordatonun tasdiki için aranan alacaklı çoğunluğunun teşkilinde imtiyazlı alacaklılar da hesaba katılır⁹⁸. Yine konkordatonun tasdiki için gerekli olan teklif edilen miktarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması şartı burada aranmaz. Zira bu konkordato türünde alacaklılara borcun ödenmesi için belli bir miktar para teklif edilmesi söz konusu değildir⁹⁹.

⁹⁷ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.495-496; **Kuru-El Kitabı** s.1545; **Tanrıver/Deynekli** s.48; **Tanrıver-Komiser** s.22; **Ulukapı-Fesih** s.26; **Altay/Eskiocak** s.403,410; **Tunç Yücel/Kale** s.512; **Sarisözen-Malvarlığı** s.1043; **Deliduman-Konkordato** s.1049-1050; **Deynekli-Konkordato** s.229; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.25. Burada teminat şartının aranmayacağı hal ile, malvarlığının terki suretiyle konkordatonun tasfiye anlaşması şeklinde ortaya çıktığı türü kast edilmektedir. Malvarlığının terki suretiyle konkordatonun bu türünde imtiyazlı alacaklar bakımından ayrıca teminat gösterilip gösterilmeyeceğine ilişkin değerlendirme için bkz. **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.241. Öte yandan İİK’da yer alan malvarlığının üçüncü kişiye devri suretiyle konkordatoda teminat gösterilmesine ilişkin düzenlemeden hareketle bu konkordato türünde teminat gösterilmesi gerektiğini söylemek mümkündür. Bu noktada şirket kurma yoluyla mal varlığının terki suretiyle konkordato bakımından bir görüş açık düzenleme bulunmadığı gerekçesiyle teminat gösterilmesine gerek olmadığını ileri sürmektedir (**Deynekli** s.230). Buna karşın başka bir görüş yeni şirket kurulması yolunda tam bir güvence sağlanmasının mümkün olmadığından bahisle imtiyazlı alacaklılar bakımından ayrıca teminat gösterilmesi gerektiğini savunmaktadır (**Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.242). Ancak madde gerekçesinde de belirtildiği üzere malvarlığının üçüncü kişiye devri suretiyle konkordatonun görünüm biçimlerinden birini şirket kurmak yoluyla borçlunun mal varlığının devri oluşturmaktadır. Dolayısıyla mal varlığının üçüncü kişiye devri suretiyle konkordato bakımından geçerli olan teminat getirme şartı burada da uygulama alanı bulmalıdır.

⁹⁸ **Kuru-El Kitabı** s.1545; **Kuru-Seminer** s. 136; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.495; **Altay/Eskiocak** s.403; **Sarisözen-Malvarlığı** s.1043; **Deliduman-Konkordato** s.1049.

⁹⁹ **Tanrıver-Komiser** s.22; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.495; **Altay/Eskiocak** s.410; **Tunç Yücel/Kale** s.511-512; **Deliduman-Konkordato** s.1049;

Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda tasarruf yetkisi alacaklılara bırakılan mallar konkordato masasını meydana getirir. Bu bağlamda komiserin izniyle mühlet içinde gerçekleştirilmiş sözleşmelerden doğan borçlar masa borcu sayılıp, tam olarak ödenir (İİK m. 308/c).

Malvarlığının terki suretiyle konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesi ile borçlunun malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi alacaklılara geçer¹⁰⁰. Alacaklılar bu yetkiyi tasfiye memurları aracılığıyla kullanır. Bu konkordatonun alacaklılara borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf etme yetkisi veren türünde mülkiyet alacaklıya geçmemektedir. Bununla birlikte borçlunun mallarının tamamı yahut bir kısmının üçüncü

Uyar-Yeni Konkordato Hukuku s.25. Bununla birlikte Ercan’a göre, borçlunun malvarlığının bir kısmının tasarruf yetkisinin alacaklılara terk edildiği yahut yine bir kısmının üçüncü kişiye devredildiği bir malvarlığının terki suretiyle konkordatoda sözü edilen şartın aranıp aranmayacağı hususunun üzerinde düşünülmesi gerekmektedir. Malvarlığının terki suretiyle konkordato ile adi konkordatonun bir arada bulunduğu bir konkordato türünde de aynı sorun gündeme gelmektedir. Yazara göre bu hususta malvarlığının terki suretiyle konkordatonun amacından hareket edilmelidir. Bu bağlamda alacaklıların korunmasının yanı sıra işletmenin iyileştirilmesi amacına da matuf olan bu konkordato türünde işletmenin iyileştirilmesi için alacaklıların yararı göz ardı edilmemelidir. Dolayısıyla mahkeme böyle bir durumda alacaklıların yararına olacak şekilde hareket ederek borçlunun kaynaklarıyla orantılılık şartını arayıp aramayacağına karar verecektir. Öte yandan mahkemenin, alacaklıların zararına olmaması şartıyla işletmenin iyileştirilmesini tasfiyeye tercih etmesinde bir engel de yoktur (**Ercan İbrahim-Malvarlığı s.239,240**).

¹⁰⁰ Bununla birlikte malvarlığının terki suretiyle konkordatoda konkordato mühleti verilmesiyle tasdik kararının kesinleşmesi arasındaki süreçte borçlunun tasarruf yetkisinin bulunup bulunmadığına ilişkin görüşler için ayrıca bkz. **Başözen s.115-117**.

kişiye devredildiği durumda devredilen malların mülkiyetinin devralana geçtiği kabul edilir¹⁰¹. Tasfiyede iflâstakine benzer bir yöntem izlenir¹⁰².

¹⁰¹ 4949 sayılı Kanun’la değiştirilmiş İİK m. 309/a-m.309/o hükümlerinin madde gerekçesi, m.85.

¹⁰² Tasfiye süreci için bkz. İİK m. 309/d vd.

İKİNCİ BÖLÜM

TASDİK YARGILAMASINA HAZIRLIK İŞLEMLERİ VE TASDİK KOŞULLARI

§1. TASDİK YARGILAMASINA HAZIRLIK İŞLEMLERİ

A. KONKORDATO BAŞVURUSUNUN YAPILMASI

I. BAŞVURU YAPABİLECEK OLANLAR

Konkordato, borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu tarafından talep edilebilir (İİK m.285,1)¹⁰³-

¹⁰⁴. Bu durumda konkordato talep edebilecek kişilerin kapsamına tacir olup olmadığına

¹⁰³ Burada Namılı borçlarını vadesinde ödeyememe ibaresi nedeniyle mahkemeye söz konusu ödeyememe durumunu araştırma görevi yüklediğini, bunun ise konkordato kapsamında zaman kaybına neden olacağını ifade etmiştir. Yazara göre bu noktada “konkordatodan yararlanmak isteyen herhangi bir borçlu” ifadesinin kullanılması daha yerinde olacaktır (**Namılı** s.1497).

¹⁰⁴ Başvurunun zamanında yapılması oldukça önemlidir. Buna göre başvurunun yapılma zamanının, iflâs tehdidi altında olma ile mali durumun iyileşme ihtimalinin olmaması arasında bir yerde konumlandığı düşünülebilir (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.11). Yargıtay bu kapsamda eski tarihli bir kararında, aktifinin pasifinden fazla olduğunu düşündüğü bir borçlu hakkında konkordato istenme zamanının henüz gelmediğine hükmetmiştir: “*Konkordato istemek için; mevcudun borçları ödemeye yetmemesi gerekmesine, aktifinin pasifinden çok olduğu anlaşılan müştekinin konkordato isteyemeyeceğine, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, temyiz olunan kararda yazılı gerekçelere göre yerinde bulunmayan temyiz sebeplerinin reddiyle usul ve kanuna uygun merci kararının İİK.366 ve HYUK.438.maddeleri uyarınca (ONANMASINA)...*” (Y.12.HD, 27.01.1983, E.1983/10263, K.1983/411: <http://app.e->

bakılmaksızın tüm borçlular girebilecektir¹⁰⁵. İflâsa tâbi borçlu hakkında iflâs davasının derdest olması Yargıtay tarafından konkordato talebine engel görülmemiştir. Buna göre iflâs davasını gören ticaret mahkemesinin, teklif edilen konkordatonun sonucunu derdest

uyar.com/karar/index/7a0d10d9-0233-41ff-8b34-6ff5de003284?q=1983/10263).

Altay/Eskiocak’a göre ise burada aktifin paraya çevirme güçlüğü ölçüt alınmalıdır. Bu kapsamda piyasa koşullarına göre aktifin paraya çevrilmesinin ciddi anlamda zor olduğu durumlarda soyut olarak tespit edilen aktifin pasiften fazla oluşu, konkordatonun reddine neden olmamalıdır (**Altay/Eskiocak** s.58).

¹⁰⁵ Nitekim madde gerekçesinde de bu hususa işaret edilmiş ve bu bağlamda konkordato başvurularında bir borcun vadesi geldiği halde ödenememesi veya ödenememe tehlikesi altında olması durumunun önemli olduğu belirtilmiştir: “*Maddenin birinci fıkrasıyla, kaynak Kanuna ve mevcut Kanunumuza uygun olarak, tacir olmayanların da konkordato talep edebilmesi kabul edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında önemli olan, konkordato talep edenin, vadesi geldiği halde borçlarını ödeyememesi veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında olmasıdır*” (İİK m.285’de değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 13. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 12) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

iflâs davası bakımından bekletici mesele yapması gerekir¹⁰⁶. Konkordato talebinde borcun kaynağının da bir önemi bulunmamaktadır¹⁰⁷.

Bununla birlikte iflâs talebinde bulunabilecek her alacaklı da gerekçeli bir dilekçe ile borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebilir (İİK m.285,2). “İflâs talebinde bulunabilecek alacaklı” ibaresi iflâsı istenebilecek borçluyu içinde barındırır. İflâsa tâbi bir kişinin hakkında iflâs talep edilebilmesi için, miktar sınırı olmaksızın bir borcunu ödeyememiş olması gerekli ve yeterlidir. Bu bağlamda borcu

¹⁰⁶ “*Davalı şirket aleyhine iflâs davası açıldıktan sonra İcra Tetkik Mercii'ne başvurarak konkordato mühleti istemiş, kendisine mühlet verilmiş ve konkordato evrakı tasdik hususunda bir karar verilmek üzere Ticaret Mahkemesi'ne tevdi edilmiştir. İİK.'nun 309. maddesi hükmü uyarınca borçlunun iflâsının açılmasından sonra dahi konkordato akdetmek hakkı mevcut olduğuna göre henüz iflâs davasının derdest bulunduğu bir evrede sürdürülen konkordato prosedürünün sonucunun beklenmesi hem usul ekonomisi hem de borçlu ve konkordato alacaklılarının yararları bakımından gereklidir... Bu durumda Ticaret Mahkemesinde tasdik aşamasında bulunan konkordato prosedürünün sonucunun iflâs davası bakımından bekletici mes'ele yapılması lazım gelirken... iflâs kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir*” (Y.11.HD, 22.06.1990, E.1990/4550, K.1990/3151: **KBİBB**). Bu noktada iflâs davasının görüldüğü sırada borçlu hakkında teklif edilen konkordatonun bekletici mesele yapılmasına gerek bulunmadığı söylenebilir. Zira iflâs davaları görülürken teklif edilen konkordatolarda geçici mühlet kararının verilmesi, takip yasağına ilişkin sonuçların doğarak iflâs davasının durmasına neden olur. Bu halde iflâs davasının takipli yahut takipsiz iflâsa dayanarak açılmış olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Zira takipli iflâsta iflâs davası takibin bir uzantısı kabul edileceğinden; takipsiz iflâsta ise iflâsın sonuçlarının konkordato mühletini etkisiz bırakacağından bahisle her iki durumda da konkordato mühleti içinde takip başlatılamayacağı ve görülmekte olan takiplerin duracağına ilişkin yasak iflâs davası yönünden de uygulanabilmelidir (**Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.456; **Akil, Cenk**: Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları (28.02.2018 Tarih ve 7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklere Göre), (TBBD, 2019/141, s.227-252)s.240; **Sarisözen-Konkordato** s.167; **Kale-Sorular** s.21).

¹⁰⁷ **Pekcanitez/Erdönmez** s.7; **Sarisözen-Konkordato** s.95.

ödeyememe tehlikesi altında olmak bir iflâs sebebi değildir. Dolayısıyla alacaklıların yaptığı konkordato başvurusunun konusunu, iflâsa tâbi olan borçluların yalnızca vadesinde ödenmemiş borçlarının oluşturduğu söylenebilir. Alacaklılar için konkordato başvurusunun yapılması gerekçeli bir dilekçe verilmesi şartına bağlanmışken, borçlunun teklif ettiği konkordatolarda böyle bir şart aranmadığı görülmektedir. Buradan hareketle borçlu tarafından ticaret mahkemesine yapılacak konkordato başvurularının sözlü dahi olabileceği düşünülebilirse de konkordato talebine eklenecek belgeler de dikkate alındığında uygulamada bu durum mümkün görünmemektedir¹⁰⁸.

Kanunda geçen “borçlarını vadesi geldiği halde ödeyememe veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunma” ifadesinden aciz hali anlaşılmaktadır. Aciz halindeki borçlunun konkordato talep edebilmesinden hareketle de borca batık haldeki bir borçlu hakkında evleviyetle konkordato talep edilebileceği kabul edilmektedir. Ödemelerini tatil etmiş borçlu da bu kapsamda sayılmalıdır. Gerek aciz hali gerekse borca batık hali bakımından yaklaşık ispat aranmaktadır¹⁰⁹.

II. GÖREVLİ/YETKİLİ MAHKEME

Tüm konkordato başvurularında görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesi iken¹¹⁰, yetkili mahkeme için iflâsa tâbi olup olmamaya göre bir ayrım söz konusudur. Buna göre iflâsa tâbi borçlu hakkında talep edilen konkordatolarda yetkili mahkeme, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir (İİK m.285,3; 154,1). Bununla birlikte merkezleri yurt dışında bulunan ticari işletmeler hakkında talep edilen konkordato da yetkili mahkeme Türkiye’deki şubenin; birden fazla

¹⁰⁸ Pekcanitez/Erdönmez s.9; Sarısözen-Konkordato s.92.

¹⁰⁹ Pekcanitez/Erdönmez s.9; Sarısözen-Konkordato s.93.

¹¹⁰ HSK 1.Dairesi, 03.04.2018, Karar No: 538: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/04/20180405-1.pdf>.

şubenin bulunması halinde merkez şubenin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir (İİK m.285,3; 154,2). İflâsa tâbi olmayan borçlu hakkında talep edilen konkordatoda ise yetkili mahkeme, borçlunun yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesidir (İİK m.285,3). Konkordato başvurularında yetkinin kamu düzeninden olduğu kabul edilmektedir¹¹¹.

III. KONKORDATO BAŞVURUSU VE BAŞVURUYA EKLENECEK BELGELER

Konkordato talebinde bulunan kişinin talepte bulunurken, Konkordato Gider Avansı Tarifesinde gösterilen gider avansını yatırması gerekir. Burada HMK m.114 ve m.115 hükümleri kıyasen uygulanır (İİK m.285,4)¹¹². Dolayısıyla söz konusu gider avansının yatırılması hususu, konkordato başvurusunun değerlendirilme şartı olarak ifade edilebilir. Bu şartın gerçekleşip gerçekleşmediği ise konkordato sürecinin her aşamasında re'sen araştırılmalıdır. Keza alacaklılar, konkordato komiseri ve alacaklıların teklif ettiği konkordatoda ayrıca borçlu da bu şartın eksikliğini her zaman ileri sürebilir. Mahkemenin re'sen veya ilgililer yahut komiser aracılığıyla gider avansının yatırılmadığını tespit etmesi halinde gerekli miktarın yatırılması için talepte bulunana kesin süre vermesi

¹¹¹ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.14; **Sarısözen-Konkordato** s.99; **Altay/Eskiocak** s.82.

¹¹² “...Ayrıca konkordato talebinde bulunanın, Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulacak tarifede belirtilen konkordato gider avansını yatırmaya mecbur olduğuna ilişkin bir hüküm konulmakta ve böylece sürecin gecikmesinin önüne geçilmek istenmektedir. Bu gider avansının hukuki statüsü ve sonuçları Hukuk Muhakemeleri Kanununun 114 ve 115 inci maddelerine atıf yapılarak düzenlenmektedir. Şu halde, konkordato talebinde bulunanın, gider avansı konusunda gerekli hassasiyeti göstermemesinin yaptırımı gayet ağırdır” (İİK m.285’de başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 13. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 12) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

gerekir. Bununla birlikte verilen bu süre içinde gider avansı yatırılmamışsa mahkeme konkordato başvurusunu usulden reddeder.

Konkordato talebine eklenecek belgeler 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle ayrıntılı şekilde sayılmıştır (İİK m.286,1)¹¹³. Buna göre konkordato talebinde bulunulurken mahkemeye tevdi edilmesi gereken belgeler şu şekildedir¹¹⁴:

“a) Borçlunun borçlarını hangi oranda veya vadede ödeyeceğini, bu kapsamda alacaklıların alacaklarından hangi oranda vazgeçmiş olacaklarını, ödemelerin yapılması için borçlunun mevcut mallarını satıp satmayacağını, borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödemelerini yapabilmesi için gerekli malî kaynağın sermaye

¹¹³ “Konkordato talebine eklenecek belgeler mevcut Kanunda sınırlı ve yetersiz şekilde düzenlenmiştir. İflasın ertelenmesi kurumuna ilişkin uygulama ve tecrübe de dikkate alınarak, bu konunun daha sıkı bir biçimde disiplin altına alınması gerektiği düşüncesiyle talep sahibi borçlu şirketin mali ve finansal durumunu net bir şekilde ortaya koyan belge ve tabloların konkordato talebiyle birlikte mahkemeye sunulması istenmektedir. Bu çerçevede adi (tacir olmayan) bir borçlu malvarlığının durumunu gösteren belgeleri ibraz edecek; iflâsa tâbi borçlular ise birinci fıkrafta bentler halinde sayılan belge ve tabloları sunmak zorunda olacaklardır. Bunlar, konkordato talebiyle birlikte mahkemeye sunulması gereken asgari belge ve tablolarıdır” (İİK m.286’da madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 14. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 13) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

¹¹⁴ Öte yandan Karakaş Kanun’da yazmamakla birlikte konkordato başvurusu kapsamında bir bütçenin de hazırlanması gerektiğini düşünmektedir. Yazara göre iyileşmeyi yahut tasfiyeyi amaçlayan konkordato projesi, borçlunun ne yapacağını göstermekle birlikte sürecin nasıl ilerleyeceği konusunda yeterli bilgi vermemektedir. Örneğin iyileşmeyi desteklemek üzere sunulan, bazı işçilerin çıkarılmasına ilişkin bir proje dahilinde çıkarılması planlanan işçilere ödenecek ihbar ve kıdem tazminatlarına da yer verilmesi gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak bir bütçeleme ile konkordato alacaklılarının borçlunun hukuki durumu hakkında doğru bir değerlendirme yapabilmeleri sağlanabilir (**Karakaş, Cemal Fazıl**: Konkordato Başvurusu ve Başvuruya Eklenecek Belgeler, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16. Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.29-40), s.33).

artırımı veya kredi temini yoluyla yahut başka bir yöntem kullanılarak sağlanacağını gösteren konkordato ön projesi¹¹⁵⁻¹¹⁶.

b) Borçlunun malvarlığının durumunu gösterir belgeler; borçlu defter tutmaya mecbur kişilerden ise Türk Ticaret Kanununa göre hazırlanan son bilanço, gelir tablosu,

¹¹⁵ Bahsi geçen bu ön proje konkordato talebinde bulunulurken mahkemeye tevdi edilecek geçici niteliği haiz bir projeyi ifade etmektedir. Bu kapsamda hazırlanan projenin konkordato süreci içerisinde değişikliğe uğrayabileceğini söylemek gerekir: *“Maddenin birinci fıkrasının (a) bendi konkordato projesinin (teklifinin) asgari olarak içermesi gereken hususlara ilişkindir. Bu bir ön projedir; geçici mühlet ve kesin mühlet zarfında değiştirilerek netleştirilebilecek ve böylece alacaklılar toplantısına başlangıçtaki ön projeden farklı bir konkordato projesi sunulabilecektir”* (İİK m.286’da madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 14. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 13) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>). Bu noktada ön projenin iyileştirme ve ödeme planı olmak üzere iki boyutu olduğu söylenebilir. Buna göre iyileştirme planı borçlunun durumunu iyileştirmek adına alacağı hayata geçirilebilir tedbirleri içerir. Örneğin alacaklılarla yapılan pazarlıklar, mali yardım alınması, malvarlığı değerlerinin veya işletmenin tamamı yahut bir kısmının satışı, alınan siparişlerin tamamlanması, sermaye artırımı yoluna gidileceği bu kapsamda alınacağı öngörülen tedbirler arasında yer alabilir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.15-16). Ödeme planı ise borçlunun borçlarını hangi şartlar altında ve ne zaman ödeyeceğine ilişkin bilgileri içerir. Öte yandan bu kapsamda bir görüşe göre borçlunun konkordato ön projesinde tercih ettiği konkordato türünün de değiştirilebilmesi mümkündür. Ancak bu değiştirmeden alacaklıların ve buna ilişkin ilanı yapması için komiserin haberdar edilmesi gerekir (**Sarısözen-Konkordato** s.95).

¹¹⁶ Atalay ön proje kapsamında şirket kârlılık analizi, yönetim kurulu kararları, atıl kaynakların kullanımı, işletmenin küçültülmesi, işçilerin çıkarılması gibi hususlara, borca batıklık ve nakit sıkıntısının giderilmesine dair tasarruf tedbirleri gibi tedbirlere yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir (**Atalay, Oğuz: Konkordato Projesinin Hazırlanması, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.93-105), s.102.**

nakit akım tablosu¹¹⁷, hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan ara bilançolar, ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri ile elektronik ortamda oluşturulan defterlere ilişkin e-defter berat bilgileri, borçlunun malî durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler, maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait olup defter değerlerini içeren listeler, tüm alacak ve borçları vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler¹¹⁸.

c) Alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste¹¹⁹.

d) Konkordato ön projesinde yer alan teklife göre alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo¹²⁰.

¹¹⁷ Bu tablo işletmenin mali ve finansal durumu hakkında konkordato talebinden önceki döneme ait bilgileri içermektedir. Bununla birlikte Atalay’a göre bu kapsamda konkordato projesine geleceğe ilişkin nakit akım projeksiyonu da eklenmelidir (**Atalay-Konkordato Projesi** s.100).

¹¹⁸ Doktrinde bir görüş tarafından burada bahsi geçen bilançonun TTK m.73’de tanımlanan bilançodan daha geniş kapsamda olan, borçlunun tüm aktif ve pasiflerinin eksiksiz ve şeffaf şekilde ortaya konduğu bir belgeyi ifade ettiği belirtilmiştir (**Üstündağ-İflâs** s.200; **Altay/Eskiocak** s.63; **Sarısözen-Konkordato** s.108). Keza Karakaş konkordato sürecinin alacaklılar, komiser ve mahkeme tarafından daha iyi değerlendirilebilmesi amacıyla bu bent kapsamında geçmiş yıllara ait bilanço ve gelir tablolarına da yer verilmesi gerektiğini düşünmektedir (**Karakaş** s.34).

¹¹⁹ Bununla birlikte bu listenin konkordato sürecinde değişikliğe uğrayabileceğini belirtmek gerekir. Zira süreç içinde yapılacak alacak bildirimleri borçlu tarafından kabul edilebilir (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.17).

¹²⁰ Söz konusu tablonun hazırlanmasının uygulamada güçlük arz edeceği ileri sürülmüştür. Zira buna göre afaki bir iflâs tasfiyesinde yapılacak satışlarda asgari paraya çevirme oranının karşılanıp karşılanmayacağı, tasfiye masrafları gibi hususların objektif verilere dayalı olarak önceden belirlenmesi mümkün görünmemektedir (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.17-18; **Sarısözen-Konkordato** s.110). Öte yandan Özkes’e

e) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından Türkiye Denetim Standartlarına göre yapılacak denetim kapsamında hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporu ile dayanakları¹²¹”.

göre iflâsa tâbi olmayan borçlu bakımından bu tablonun verilmesi anlamlı olmayacağından, bu nitelikteki bir borçlunun projesine söz konusu tabloyu eklemesi gereksiz bir belge yığını oluşturur. Dolayısıyla konkordato projesine eklenmesi gereken bu belgenin yalnızca iflâsa tâbi borçlular bakımından düşünülmesi gerekir (**Özekes, Muhammet:** Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör:Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.43-83), s.64. Aynı görüş için bkz.**Atalay, Oğuz:** Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör:Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.111-134), s.122.

¹²¹ Söz konusu bendin 7155 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önceki hali şu şekildeydi: “*Sermaye Piyasası Kurulu veya Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşmesinin kuvvetle muhtemel olduğunu gösteren finansal analiz raporları ile dayanakları. Şu kadar ki bu şart 3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesi kapsamında küçük işletmeler bakımından uygulanmaz*”. Bu kapsamda bağımsız denetim kuruluşlarından alınması öngörülen finansal analiz raporları ile, konkordato taleplerinin sübjektif değerlendirmelere dayanması engellenerek objektif bir denetime tâbi tutulması amaçlanmıştır (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.19). Nitekim madde gerekçesinde de söz konusu bendin başarı ihtimali olmayan konkordato taleplerini engellemesi amacına yönelik olduğuna işaret edilmiştir: “*Maddede ayrıca Sermaye Piyasası Kurulu veya Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşmesinin kuvvetle muhtemel olduğunu gösteren finansal analiz raporlarının da konkordato talebiyle birlikte mahkemeye sunulması istenmekte ve böylece başarı ihtimali bulunmayan konkordato taleplerinin engellenmesi amaçlanmaktadır. Ancak, küçük işletmeler finansal analiz raporu ibrazı mecburiyetinin dışında tutulmaktadır*” (İİK

m.286'da madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun'un 14. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 13) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>). Öte yandan gerek madde metninde gerekse madde gerekçesinde de belirtildiği üzere küçük işletmeler bu şarttan muaf tutulmuştur. Bununla birlikte Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmeliğin 5.maddesinde düzenlenen ve *“on kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri üç milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler”* olarak ifade edilen mikro işletmelerin de küçük işletmelerden daha dar kapsamlı olması nedeniyle evleviyetle söz konusu muafiyet kapsamında olduğunun kabulü mümkündür. Bu bağlamda doktrinde Türkiye'deki işletmelerin çok büyük bir kısmının mikro ve küçük işletmelerden oluştuğu göz önüne alınarak, bağımsız denetim kuruluşlarından finansal analiz raporu alınmasına ilişkin şartın uygulanamaz olacağı endişesi dile getirilmiştir (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.20,21). 7155 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucunda konkordato başvurusunda ibraz edilmesi gereken, bağımsız denetim kuruluşları tarafından hazırlanacak rapora ilişkin esaslar yeniden belirlenmiş bu kapsamda herhangi bir muafiyete de yer verilmemiştir: *“Öncelikle, raporu verecek denetim kuruluşları daraltılmakta ve “kamu yararını ilgilendiren kuruluşların denetimi için yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşlarının rapor hazırlaması öngörülmektedir. Ayrıca raporun niteliği değiştirilmekte ve finansal analiz raporundan makul güvence veren denetim raporuna dönülmektedir. Yine denetimin standardı netleştirilmekte ve raporun Türkiye Denetim Standartlarına göre hazırlanması şart koşulmaktadır. Buna göre Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca kamu yararını ilgilendiren kuruluşların denetimi için yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından Türkiye Denetim Standartlarına göre yapılacak denetim kapsamında hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporu ile dayanakları konkordato başvurusu sırasında mahkemeye sunulacaktır. Böylece konkordato talep eden borçlu hakkında geçici mühlet kararı verilmesi, borçlunun mali durumunu net bir şekilde ortaya koyan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporuna dayanacaktır. Yapılan değişiklik, borçlu ve alacaklının menfaat dengesinin daha iyi bir şekilde korunmasına katkı sağlayacaktır”* (İİK m.286'da değişiklik yapan 7155 sayılı Kanun'un 13. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 13) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss16.pdf>).

Bununla birlikte borçlu konkordato sürecinde mahkeme ve komiser tarafından istenebilecek diğer bilgi ve kayıtları da ibraz eder (İİK m.286,2)¹²².

B. BAŞVURUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEÇİCİ MÜHLET KARARININ VERİLMESİ

I. BAŞVURUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GENEL OLARAK

Yukarıda sayılan belgelerin eksiksiz şekilde ibraz edildiği bir konkordato başvurusunu alan mahkeme, derhal geçici mühlet kararı verir (İİK m.287,1)¹²³. Konkordato başvurusunun alacaklılardan biri tarafından yapılmış olması halinde ise bahsi geçen belgelerin ibrazı için mahkemece borçluya makul bir süre verilir. Bu süre içinde

¹²² Hakkında konkordato talep edilen işletmenin devamlılığı veya nakde dönüştürülebilmesi bakımından stokların bekleme süresi ve devir hızını gösteren bir tablo yahut işletmenin üzerinde piyasadaki kur farkından kaynaklı bir borca batıklık durumu oluştuğunu gösteren bir bilanço bu kapsamda düşünülebilir (**Karakaş** s.38).

¹²³ Konkordatoda geçici mühlet ve kesin mühlet ayrımı ilk defa 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle ortaya çıkmıştır: “*Maddeyle, “geçici konkordato mühleti” adı altında yeni bir kurum ihdas edilmekte; bu mühletin uzatmayla birlikte beş ayı geçmemek üzere “geçici olarak” tanınabileceği hükme bağlanmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerindeki “otomatik durdurma” kurumundan esinlenilerek yapılan İsviçre İcra ve İflâs Kanunu değişikliklerini (Kanuna eklenen m.293a-m.293d maddelerini) örnek alan bu düzenleme ödeme güçlüğü içindeki borçluya süratle geçici hukuki koruma sağlamaya yöneliktir. Şimdiye kadar aynı ihtiyaç iflâs erteleme talepleri üzerine verilen ihtiyati tedbir kararlarıyla karşılanmaya çalışılmaktaydı*” (İİK m.287’de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 15. maddesinin Gerekçesinden (TASARI,

Madde	Gerekçeleri:	Madde	14)
https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf).			

borçlu tarafından eksiksiz şekilde sunulan belge ve kayıtları alan mahkeme geçici mühlet kararı verir (İİK m.287,2). Bu durumda belge ve kayıtların hazırlanma masrafları konkordatoya başvuran alacaklı tarafından karşılanır. Belge ve kayıtların borçlu tarafından eksiksiz şekilde ibraz edilmemesi halinde ise geçici mühlet kararı verilmez ve alacaklının konkordato talebi de reddedilir (İİK m.287,2). Öte yandan borçlunun talep ettiği konkordatoda, talebe eklenmesi gereken belgelerde eksiklik olması halinde mahkeme geçici mühlet talebini doğrudan reddetmemelidir. Bu noktada eksikliklerin giderilmesi için mahkemece borçluya kısa bir süre verilmesi uygun görünmektedir¹²⁴.

2. DEĞERLENDİRMENİN NİTELİĞİ

Konkordato başvurusunun değerlendirilerek geçici mühlet kararının verilip verilmeyeceğinin saptanmasında, mahkemenin değerlendirmesinin şekli bir incelemeden mi ibaret olduğu yoksa konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin de mi gözönünde bulundurulacağı sorunu ortaya çıkmıştır.

¹²⁴ **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.544; **Pekcanitez/Erdönmez** s.22; **Sarisözen-Konkordato** s.123; **Sarisözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.49; **Karakas** s.32; **Kale-Sorular** s.13. Bu noktada Özkes borçlunun Kanunda öngörülen belgeleri eksik ibrazının nedeni bakımından bir ayrıma gitmektedir. Buna göre belgelerin eksikliği bilinçli bir durumdan kaynaklanmıyor, belgelerin hazırlanması tereddütlü yahut takdire dayalı bir nitelik içeriyorsa, söz konusu eksikliğin tamamlanabilmesi için borçluya bir fırsat tanınabilmelidir. Öte yandan belgelerin eksikliği, borçlunun salt zaman kazanmak amacıyla ciddiyetten yoksun şekilde başvurduğu konkordato projelerine asgari düzeydeki belgelerin dahi eklenmemesinden oluşuyorsa belgelerin tamamlanması için süre verilmeden, konkordato talebi reddedilmelidir. Bu kapsamda süre verilmeyecek duruma, borçlunun belli hususları gizleme yahut gerçeğinden farklı gösterme amacıyla eksik belge vermesi hali de gösterilebilir. Hatta bu durumun İİK m.338 uyarınca gerçeğe aykırı beyanda bulunma suçuna vücut vereceği söylenebilir (**Özkes-Geçici Mühlet** s.66-68. Aynı görüş için bkz. **Akil-Sorular** s.60,61).

Bir görüş geçici mühlet kararı verilmesinde mahkemenin İİK m.286'da gösterilen belgelerin varlığını şekli bir inceleme ile tespit etmesi halinde, başkaca birşeye gerek olmaksızın geçici mühlet kararı vereceğini düşünmektedir¹²⁵. Buna göre mahkemenin konkordato talebine eklenen belgelerin içeriğini incelemesi veya bilirkişilere inceletmesi mümkün değildir¹²⁶. Diğer bir görüş ise şekli bir incelemenin yeterli olmayacağını, bu noktada mahkemece konkordatonun başarıya ulaşma veya borçlunun mali durumunu

¹²⁵**Altay/Eskiocak** s.50; **Sarisözen-Konkordato** s.123; **Sarisözen, Serhat:** Geçici ve Kesin Mühlet Kararı, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16. Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.41-73), s.48; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.449-450; **Özekes-Geçici Mühlet** s.49-50,61,65,71,72; **Tunç Yücel, Müjgan:** Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, İstanbul 2020, s.23-24; **Toraman, Barış:** Konkordato Müessesesi Hakkında 7101 Sayılı Kanunla Getirilen Yeniliklerin Kanun Yollarına İlişkin Hükümleri Bakımından Değerlendirilmesi, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16. Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.207-225), s.213; **Atalay-Değerlendirme** s.126-127; **Namlı** s.1504. Bununla birlikte Namlı'ya göre konkordatonun iyileştirme amacından hareket ederek, belgeleriyle birlikte teklif edilen konkordato projesinin iyileşme ihtimali veya tasdikinin hiçbir şekilde mümkün görülmemesi halinde mahkemece mühlet talebinin reddedilmesi gerekir (**Namlı** s.1504). Karakaş da burada öngörülen belgelerin eksiksiz şekilde verilmesi halinde derhal geçici mühlet kararı verileceğini, bu kapsamda geçici mühletin esasında hâkimin kendisine verdiği bir süre olarak nitelendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (**Karakaş** s.40). Burada Özekes'e göre geçici mühlet kararı ciddi, gerekçeli, dayanaklı bir iddiaya isnat edilmekle birlikte söz konusu kararın yaklaşık ispat değerinde dahi bir ispat ölçüsü taşımadığı söylenebilir. Bu durum her ne kadar usul ve takip hukuku bakımından tereddüt doğursa da geçici mühletin öngördüğü sürenin kısılalığı nedeniyle menfaatler dengesine aykırılık teşkil etmeyen bir istisna olarak düşünülebilir (**Özekes-Geçici Mühlet** s.73).

¹²⁶ **Sarisözen-Konkordato** s.123; **Sarisözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.48; **Özekes-Geçici Mühlet** s.72-73.

iyileştirme ihtimalini taşıdığına kanaat getirilmesinin de gerekli olduğunu savunmaktadır¹²⁷.

İİK m.287'nin lafzından hareketle kanun koyucunun geçici mühlet kararı verilmesinde mahkemeye herhangi bir takdir hakkı tanıdığından söz edilememektedir. Bu durumda İİK m.286'da sayılan belgelerin mevcudiyetini tespit eden mahkeme öncelikle derhal geçici mühlet kararı verir. Ancak hâkim, bahsi geçen belgelerin varlığını tespitte bilirkişi yardımına başvurabilmelidir. Zira yapılacak tespit konuya ilişkin özel uzmanlık gerektirir. Nitekim uygulama da geçici mühlet kararı verilmesi aşamasında, konkordato teklifine eklenen belgelerin tespiti bakımından bilirkişiye gidilmesi yönünde gelişmektedir. Öte yandan mahkeme bu kararla birlikte konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin mümkün olup olmadığının yakından incelenmesi amacıyla bir geçici konkordato komiseri görevlendirir. Dolayısıyla konkordatonun başarıya ulaşma ihtimaline ilişkin inceleme, geçici mühlet verildikten sonra komiser tarafından yapılacaktır. Nitekim madde gerekçesi de bunu desteklemektedir¹²⁸.

¹²⁷ **Pekcanitez/Erdönmez** s.24. Pekcanitez burada bahsi geçen “derhal” ifadesinin, mahkemenin önüne gelen konkordato taleplerini hiç incelemeden geçici mühlet kararı vereceği şeklinde anlaşılmasını uygun bulmamaktadır (**Pekcanitez, Hakan:** Tartışmalar, (7201 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.75-88), s.83.

¹²⁸ “Geçici konkordato mühleti kurumunun ihdasıyla daha ayrıntılı bir düzenleme yapılmaktadır. Geçici konkordato mühleti ile birlikte mahkemenin borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirlere karar vereceği ve konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olup olmadığının yakından incelenmesi amacıyla bir geçici konkordato komiseri atayacağı hükme bağlanmaktadır. Konkordatonun başarıya ulaşması ile kast edilen husus, konkordato talebinde bulunanın mali durumunun düzelmesinin mümkün olup olmadığı veya konkordato teklifinin tasdiki şartlarının yerine gelip gelemeyeceğidir” (İİK m.287’de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7011 sayılı Kanun’un 15. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 14) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss16.pdf>).

II. GEÇİCİ MÜHLET KARARI VERİLMESİ

1. GENEL OLARAK

Geçici mühlet mahkeme tarafından öncelikle üç ay süreyle verilir. Bununla birlikte bu üç aylık geçici mühlet süresi içinde borçlu veya geçici komiserin talebiyle, mahkemece geçici mühlet iki ay daha uzatılabilir (İİK m.287,4). Geçici mühletin uzatılması talebinin borçlu tarafından yapılması halinde geçici komiserin de görüşü alınmalıdır. Nihayetinde ise geçici mühletin süresi beş ayı geçemez (İİK m.287,4)¹²⁹.

Geçici mühlet kararı mahkemece, ticaret sicili gazetesinde ve Basın-İlan Kurumunun resmi ilan portalında ilan olunur. Bununla birlikte bu karar derhal tapu müdürlüğüne, ticaret sicili müdürlüğüne, vergi dairesine, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, Türkiye Katılım Bankaları Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır ve kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelen yerlere bildirilir (İİK m.288,2). Geçici mühlet kararına ilişkin ilanda, alacaklıların ilandan itibaren yedi gün içinde dilekçeyle itiraz ederek mahkemeden konkordato talebinin reddini isteyebilecekleri hususu da yer almalıdır. Bu kapsamda yapılacak itiraz, konkordato mühletinin verilmesini gerektiren bir hal olmadığına ilişkin iddiaların delilleriyle beraber ortaya konmasını içerir¹³⁰. Ayrıca itirazın yapılmasına

¹²⁹ Komiser ileri sürdüğü uzatma taleplerinde, kendi düşüncesine göre mühletin uzatılmasını haklı kılan sebepleri, bu zamana dek hangi aşamaya gelindiğini, mühlet içinde tamamlanması gereken işlemlerin neden tamamlanamadığını ve ne kadarlık bir uzatma süresine ihtiyaç duyulduğunu belirtmelidir (**Tanrıver, Süha:** Konkordato Mühletinin Uzatılması, (TBBD, 1995/3, s.409-413), s.410; **Güner** s.291). Keza komiser, borçlunun ileri sürdüğü uzatma taleplerinde başvurulacağı görüşünde de aynı hususlara yer vermelidir.

¹³⁰ Özkes İİK m.288,2'nin lafzından hareketle geçici mühlet kararına itiraz bakımından öngörölmüş yedi günlük sürenin, konkordato mühletinin verilmesini gerektiren bir hal

ilişkin ortaya konmuş yedi günlük süre kesin ve hak düşürücü bir süredir (İİK m.288,2)¹³¹. Geçici mühletin uzatılması halinde verilecek uzatma kararı ve geçici mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddedilmesi halinde verilecek karar da aynı şekilde ilan olunur ve ilgili yerlere bildirilir (İİK m.288,3).

Geçici mühlet talebinin kabulü, geçici mühletin uzatılması, geçici komiserin görevlendirilmesi ve geçici mühlet kararıyla birlikte mahkemece alınacak tedbirlere ilişkin kararlara karşı kanun yolu kapalıdır (İİK m.287,6)¹³². Kanunda mahkemenin geçici

olmadığına ilişkin iddialarla sınırlı olduğunu ifade etmiştir. Yazara göre bu noktada söz konusu iddialara dayanan itirazlar dışındaki itirazların bahsi geçen yedi günlük süreyle sınırlı olmadan yapılabilmesi gerekir. Bu kapsamda konkordato projesine eklenmesi gereken belgelerin eksikliği yahut belgelerin varlığı konusunda mahkemenin yanıltıldığı gibi hususlara ilişkin iddialar örnek gösterilebilir. Kaldı ki mahkemenin eksiksiz şekilde mevcut olup olmadığını re'sen incelemesi gereken belgelere ilişkin eksikliklerin ileri sürülmesinin herhangi bir süreye bağlanabileceği düşünülemez (**Özekes-Geçici Mühlet** s.76. Aynı görüş için bkz. **Sarısözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.61).

¹³¹ Pekcanitez/Erdönmez bu yedi günlük sürenin, alacaklıların konkordato ön projesi ve projenin gerçekleşeceğine ilişkin belgeleri inceleyerek itirazlarını bildirebilmeleri için kısa bir süre olduğundan bahisle uzatılması gerektiğini ifade etmişlerdir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.43). Öte yandan Sarısözen, bahsi geçen sürenin geçici mühlet kararının ilanıyla değil alacaklılara tebliği ile birlikte başlayacağına ilişkin düzenlemeye gidilmesinin daha doğru olacağını düşünmektedir. Yazar bu kapsamda yapılacak tebliğlerin muhatabı olan alacaklıların tespitinin zor olacağını göz önüne alarak, en azından borçlunun projede belirttiği alacaklılara tebliğ yapılması yönünde bir çözüm önermiştir (**Sarısözen-Konkordato** s.132; **Sarısözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.61). Bu görüşün kabulü halinde adresi tespit edilen alacaklılar ile tespit edilemeyen alacaklılar yönünden, geçici mühlet kararına itirazda öngörülen yedi günlük sürenin başlangıcına ilişkin olarak bir farklılık ortaya çıkacağı söylenebilir. Bu ise karışıklıklara yol açabileceği gibi, alacaklılar arasındaki menfaat dengesinin mühlet kararının tebliğ edildiği alacaklılar lehine bozulmasına yol açabilir.

¹³² Bu noktada en azından geçici mühlet kararına itiraz etmekle birlikte itirazları mahkemece dikkate alınmamış alacaklılara, geçici mühlet kararına karşı kanun yoluna başvurma hakkının tanınması gerektiği söylenebilir (**Tanrıver-Güncel** s.269).

mühlet kararıyla birlikte alacağı tedbirler, “...297 nci maddenin ikinci fıkrasındaki haller de dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirler...” şeklinde ifade edilmiştir (İİK m.287,1). Bu bakımdan hâkime takdir yetkisi tanınmıştır. İİK m.297,2 ise bu yetki dahilinde yalnızca bir örnek teşkil etmektedir. Kanun yoluna başvurulamayacak kararlar içinde bir ayrıma gidilmeksizin tüm tedbirleri kapsar şekilde “tedbirlere ilişkin kararlara karşı” denildiği için, tedbirler çerçevesinde takdir yetkisinin yanlış kullanıldığı iddiasıyla kanun yoluna başvurulamaz.

Sonuç olarak sadece geçici mühlet talebinin reddine ilişkin kararlara karşı kanun yoluna gidilebilir¹³³. Keza geçici mühlet talebinin uzatılması talebinin reddine ilişkin verilen kararlara karşı kanun yolunun açık olduğu söylenebilir. Nitekim aksine bir hüküm bulunmadığı sürece nihai kararlara karşı kanun yolu açıktır (HMK m.341).

¹³³ Kanunda geçici mühlet talebinin reddine ilişkin kararlar birlikte borçlunun iflâsına karar verileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. İİK m.287/5 geçici mühlet hakkında İİK m.292 hükmünün kıyasen uygulanacağına ilişkin atıf yapmaktadır. Ancak bir görüşe göre sözü edilen atıftan hareketle İİK m.292’de belirtilen durumların gerçekleşmesi halinde konkordato talebinin reddi ve borçlunun iflâsına karar verilmesi sonucuna, bu durumların en erken geçici mühlet içerisinde bir zamanda tespit edilmesi halinde varılabilir. Bununla birlikte bu görüş borçluyu konkordato sürecinin henüz başındaki bir aşamada iflâs tehdidi ile karşı karşıya bırakmanın konkordatonun amacına uygun olmadığını düşünmektedir (**Budak/Tunç Yücel** s.150; **Akyol Aslan, Leyla**: 7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Borçlunun Doğrudan Doğruya İflâsına Karar Verilebilecek Haller, (Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2019/15/42, s.41-104), s.59-60). Öte yandan Pekcanitez/Erdönmez böyle bir durumdaki borçlu hakkında iflâs kararı verilmesini, mali durumunun giderek bozulması nedeniyle alacaklılara zarar verebilecek bir borçlunun piyasadan ayıklanmasını sağlayacağından bahisle daha uygun görmektedir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.26-27. Aynı görüş için bkz. **Sarısözen**-Geçici ve Kesin Mühlet s.52).

2. GEÇİCİ MÜHLET KARARI KAPSAMINDA ALINACAK TEDBİRLER

Mahkeme geçici mühlet kararıyla birlikte borçlunun malvarlığının korunması için gerekli gördüğü tüm tedbirleri alır (İİK m.287,1)¹³⁴. Bu kapsamda borçlunun verilen mühlet kararından itibaren mahkemenin izni olmaksızın rehin tesis edemeyeceği, kefil olamayacağı, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen de olsa devredemeyeceği, takyit edemeyeceği ve ivazsız tasarruflarda bulunamayacağına karar verebilir (İİK m.287,1; 297,2). Öte yandan İİK m.287'nin gerekçesinde, bahsi geçen tedbirlerin bunlarla sınırlı olmayacağı ve mahkemenin gerek gördüğü hallerde hakkında konkordato talep edilen borçlu hakkında başlatılmış veya talepten sonra başlatılacak takiplerin durdurulması ve yasaklanmasına tedbiren karar verebileceğine işaret edilmiştir. Ancak gerek İİK m.287,1'in m.297,2'ye yaptığı atıf nedeniyle mahkemece yapılmamasına karar verilen işlemler, gerekse madde gerekçesinde belirtilmiş takip yasağına ilişkin hususlar mühletin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bunlar için ayrıca tedbir kararı verilmesine gerek yoktur¹³⁵.

¹³⁴ Söz konusu düzenlemenin lafzından hareketle, belgelerin eksiksiz olduğunu tespit eden mahkemenin gereken tüm tedbirleri re'sen alacağını, bu noktada herhangi bir takdir yetkisinden bahsedilemeyeceği ifade edilmiştir (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.544; **Budak, Ali Cem/Tunç Yücel, Müjgan:** m.287-293, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 Sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör:Selçuk Öztekin, Ankara 2018, s.145-202), s.148; **Özekes-Geçici Mühlet** s.79; **Sarısözen-Konkordato** s.123; **Sarısözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.50).

¹³⁵ **Özekes-Geçici Mühlet** s.79; **Sarısözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.55-56; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.546; **Tunç Yücel-Konkordato Mühleti** s.23. Nitekim takip yasağına ilişkin hususların tedbir kararıyla doğacağının kabulü halinde, bu kararın verilmediği durumlarda takip yasağının geçerli olmayacağı gibi bir algı oluşabilir (**Tunç Yücel-Konkordato Mühleti** s.23, dn.9).

Burada verilebilecek tedbirlere örnek olarak, borçlunun banka hesapları üzerine blokaj konulmak suretiyle tasarruf yetkisine bir kısıtlama getirilmesi gösterilmiştir¹³⁶. Bu kapsamda verilebilecek bir diğer tedbir kararı, borçlunun taşınmaz satışı işlemine ilişkin yasağın tapuya şerh verilmesi olarak ifade edilmiştir. Nitekim bu şerh ile amaçlanan, taşınmazı üçüncü kişiden satın alan dördüncü kişinin iyiniyetinin korunmasıdır¹³⁷. Keza borçlunun mevcudunun tespiti ve tespit edilen mevcudun işletmenin gereklerinin de gözönünde bulundurularak korunmasına yönelik tedbirlere karar verilebilir¹³⁸. Bununla birlikte uygulamada mühlet kararı verilmeden önce akdedilen sözleşmelere dayanarak verilen ileri tarihli çeklerin devredilmesi durumunda, çekin ilişkili olduğu borcun mühlet içinde doğması ihtimali ortaya çıkabilmektedir. Bu halde İİK m.294,6 hükmüne dayanılarak gerçekleştirilen devir işleminin geçersiz olduğundan bahisle çekin paraya çevrilmesinin engellenmesi yahut çekin devredene geri verilmesi talepleriyle ihtiyati tedbir kararları istenmektedir.

Uygulamada en çok, bankalar ve kontrgaranların talebi üzerine banka teminat mektuplarının paraya çevrilmesinin önlenmesine yönelik ihtiyati tedbir kararları verilmektedir. Banka teminat mektupları, garanti veren banka tarafından garanti alan muhataba üçüncü kişi (lehdar) lehine verilen garantiyi ifade eder¹³⁹. Konkordato

¹³⁶ **Pekcanitez/Erdönmez** s.31.

¹³⁷ **Sarısözen-Konkordato** s.129-130; **Sarısözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.56; **Muşul-Konkordato** s.364-365.

¹³⁸ **Özekes-Geçici Mühlet** s.79.

¹³⁹ **Reisoğlu Seza:** Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4.Baskı, Ankara 2003, s.83 vd.; **Doğan, Vahit:** Banka Teminat Mektupları Ülke İçi Ticari İlişkiler Milletlerarası Ticari İlişkiler, Genişletilmiş 2.Baskı, Ankara 2002, s.31 vd.; **Canbolat, Ferhat:** Banka Garantisinde Savunma İmkânları ve İhtiyati Tedbirler, Ankara 2009, s.54,56; **Tunç Yücel, Müjgan:** Banka Teminat Mektuplarının İhtiyati Tedbire Konu Olması Üzerine Medeni Usul Hukuku Bakış Açısından Bir İnceleme, (BÜHFD, 2013/8/107-108, s.7-24), s.7.

bakımından banka teminat mektuplarının süjeleri; garanti veren banka, muhatap alacaklı ve lehdar hakkında mühlet talep edilen borçlu olarak killenir. Öncelikle burada bankaların talep ettikleri ihtiyati tedbirlere değinilmelidir. İhtiyati tedbirler genel anlamıyla, bir hakka dayanarak gelecekte elde edilecek hukuki sonucun ifasının sağlanabilmesini temin etmeye yarayan bir hukuki kurumdur¹⁴⁰. Bu bağlamda ihtiyati tedbir kararı verilmesi, tedbirin konusunu oluşturan hakkın, elde edilmesinin önemli ölçüde güçleşmesi, tamamen imkânsız hale gelmesi veya gecikme sebebiyle bir sakınca yahut ciddi bir zararın doğma tehlikesini içinde barındırmasını gerektirir¹⁴¹. Bu bakımdan bankaların, lehdarın konkordato sürecinde olması nedeniyle teminat mektuplarını paraya çevirmeleri halinde rücu edemeyeceklerine dayanarak ileri sürdükleri ihtiyati tedbir taleplerinin sebep yönünden şartlarını sağlamadığı söylenebilir. Zira banka teminat mektuplarının garanti veren banka yönünden bağımsız ve asli bir yükümü ifade ettiği kabul edilmekte ve bu nedenle banka teminat mektupları garanti sözleşmesi kapsamında deęerlendirilmektedir¹⁴². Banka kural olarak, muhatap tarafından öngörülen şekil

¹⁴⁰ **stndağ, Saim:** İhtiyati Tedbirler (Geçici Hukuki Himaye (Koruma) nlemleri, İstanbul 1981, s.1; **Kuru-HMK** C.4 s.4290; **Yılmaz-HMK** şerh, C.3, s.3526; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar** **Ayvaz/Hanağası-USul** s.573; **Pekcanitez/zekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.2462; **Atalay-İhtiyati Tedbir** s.26; **Doğan** s.153; **Canbolat** s.281; **Erişir, Evrim:** Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, İstanbul 2013, s.191.

¹⁴¹ **Yılmaz-HMK** şerh, C.3, s.3528; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar** **Ayvaz/Hanağası-USul** s.573; **Pekcanitez/zekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.2466; **Atalay-İhtiyati Tedbir** s.27; **Erişir** s.191-193; **Tunç Yücel-İhtiyati Tedbirler** s.9.

¹⁴² **Reisoğlu Seza-Banka Teminat Mektubu** s.83; **Reisoğlu, Seza:** Teminat Mektuplarının denmesinin İhtiyati Tedbir Kararı İle nlenmesi ve Sonuçları, (Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan (1925-1988), Ankara 1990, s.471-481), s.471; **Doğan** s.37; **Tunç Yücel-İhtiyati Tedbirler** s.9; **Canbolat** s.55,56. Nitekim Yargıtay da banka teminat mektuplarının garanti sözleşmesi kapsamında sayılacağına ilişkin farklı

kurallarına uyularak yapılmış ödeme taleplerini yerine getirme yükümlülüğü altındadır¹⁴³. Dolayısıyla muhatap ile lehdar arasındaki temel ilişkinin dışında kalan bankanın, teminat mektuplarının paraya çevrilmesini engellemeye yönelik ihtiyati tedbir talepleri reddedilmelidir.

Öte yandan banka ile kontrgaranti imzalayarak üçüncü kişi kontrgaranlar da konkordato borçlusu lehine banka teminat mektubu verilmesini sağlayabilir¹⁴⁴. Bu durumdaki kontrgaranların ise bankanın teminat mektubunu paraya çevirmesi halinde kendilerine rücu edeceğini; ancak kendilerinin, konkordato sürecinde olması sebebiyle lehdara başvuramayacakları, bu bakımdan yaşayacakları ekonomik kriz nedeniyle konkordato isteyecek hale geleceklerini gerekçe göstererek teminat mektuplarının paraya çevrilmesinin engellenmesine yönelik ihtiyati tedbir talebinde bulunmaktadırlar. Keza burada da söz konusu sebeplere dayanan ihtiyati tedbir taleplerinin gerekçe yönünden eksik olduğu görülmektedir. Banka teminat mektupları, elinde bulunduran kişiye, bunlara dayanılarak yapılacak ödemelerin mahkemelerce durdurulamayacağına ilişkin bir güven vermektedir. Dolayısıyla bu durum mahkemelerin ancak istisnai hallerde teminat mektuplarının paraya çevrilmesini engellemeye yönelik ihtiyati tedbir kararı vermeleri sonucunu doğurur. Buna göre muhatapın mektubun haksız tazmini ve hakkın kötüye kullanılması niteliğindeki tazmin talepleri, tedbir talep edenin ticari açıdan mahvına yol açacaksa bu husus ihtiyati tedbir kararına konu edilebilir. Yahut ödenen mektup bedelinin sebepsiz zenginleşme uyarınca iadesinin istenmesi durumunda tahsil edilememe tehlikesi doğacaksa ihtiyati tedbir talebiyle teminat mektubunun paraya çevrilmesi

tarihlerde iki adet içtihadı birleştirme kararı vermiştir (Y.İBK, 13.12.1967, E.1966/16, K.1967/7: **KBİBB**; Y.İBK, 11.06.1969, E.1969/4, K.1969/6: **KBİBB**).

¹⁴³ **Reisoğlu Seza**-Banka Teminat Mektubu s.305; **Reisoğlu Seza**-Makale s.471; **Doğan** s.154; **Tunç Yücel**-İhtiyati Tedbirler s.8; **Erişir** s.482; **Canbolat** s.58,293.

¹⁴⁴ **Reisoğlu Seza**-Banka Teminat Mektubu s.98,305; **Doğan** s.70; **Canbolat** s.87.

engellenebilir¹⁴⁵. Nitekim bu durumda ihtiyati tedbire ilişkin talep, tedbirin aleyhine sonuç doğuracağı kişinin davranışından kaynaklanmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında gerek bankanın gerekse konkordato borçlusu lehine banka ile kontrgaranti imzalayan kişinin, lehdarın konkordato sürecinde olmasını gerekçe göstererek ileri sürdükleri ihtiyati tedbir sebeplerinin yerinde olmadığını söylemek gerekir.

¹⁴⁵ **Reisoğlu Seza**-Banka Teminat Mektubu s.304-305; **Reisoğlu Seza**-Makale s.472; **Tunç Yücel**-İhtiyati Tedbirler s.15, **Erişir** s.489; **Canbolat** s.295-296; **Doğan** s.161. Nitekim Yargıtay da muhatap tarafından bankaya yöneltilmiş hakkın kötüye kullanılması niteliğindeki tazmin taleplerinin “likit deliller”e dayandırılması halinde, banka teminat mektuplarının paraya çevrilmemesi gerektiğini düşünmektedir: *“Kural olarak ilk talepte ödeme kaydını havi banka teminat mektuplarında banka, yalnızca şekli manada inceleme yapma yetkisini haiz olup, esasa ilişkin herhangi bir inceleme yapma hak ve yetkisini haiz değildir. Bu sebeple de ilk talepte ödeme kaydını havi banka teminat mektuplarının esas itibariyle muhatap lehine olduğu kabul edilmektedir. Bu kuralın iki önemli istisnası bulunmaktadır. Birincisi, banka, teminat mektubu sözleşmesinin tarafı sıfatıyla kendisine ait olan defileri ileri sürerek ödemedi kaçınabilecektir. İkinci istisna da, lehdarın mahkemelerden ihtiyati tedbir kararı alarak, bankanın ilk talepte ödeme kaydını havi teminat mektuplarının ödenmesine engel olabilmesi halidir. Öte yandan, muhatabın talebinin haksız olduğunu, dürüstlük kuralı ile (MK.m.2) bağdaşmadığını kesin olarak bilen bankanın "ilk talepte" kaydına rağmen muhataba ödeme yapmaktan kaçınabilmesi gerekir. İlk talepte ödeme kaydını havi banka garantilerinde banka, lehdarın her uyarısını değil, likit delillere dayanan uyarısını dikkate almak zorundadır. Örneğin, lehtar, asıl ilişkiden doğan borcunu ödediğini ispat eden belgeleri bankaya ulaştırmış ve bankadan teminat mektubunun serbest bırakılmasını istemiş ve bu arada muhatap teminat mektubunu iade etmek yerine bankadan ödeme talebinde bulunmuş ise, banka ödemedi kaçınmalıdır. Çünkü, bu halde teminat mektubu ile güvence altına alınan riskin gerçekleşmediği, dolayısıyla da yapılan ödeme talebinin hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğu aşikardır. Hukuk düzenleri de hakkın kötüye kullanılmasını korumazlar”* (Y.11.HD,25.10.2010, E.2009/3511, K.2010/10747: **KBİBB**).

3. GEÇİCİ MÜHLET KARARININ SONUÇLARI

Mahkeme geçici mühlet kararıyla birlikte bir komiser görevlendirebileceği gibi, alacaklı sayısı ve alacak miktarını dikkate alarak gerekli gördüğü hallerde üç komiser de atayabilir (İİK m.287,3). Üç komiserin görevlendirilmesi halinde komiserlerden birinin, mahkemenin bulunduğu ilde faaliyet göstermek şartıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilmiş bağımsız denetçiler arasından seçilmesi gerekir (İİK m.287,3)¹⁴⁶.

Geçici komiser(ler)in görevleri bakımından İİK m.290 niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanır (İİK m.287,3). Buna göre geçici komiserin borçlunun faaliyetlerine nezaret edeceği, mahkemenin gerekli gördüğü durumlarda mahkemeye rapor sunacağı ve İİK’da verilen diğer görevleri yapacağı söylenebilir. Bu kapsamda komiserin en temel görevinin borçlunun mali durumunun iyileşme ihtimali veya teklif edilen konkordatonun tasdik şartlarını sağlayıp sağlamayacağı hususları çerçevesinde konkordatonun başarıya ulaşma ihtimali olup olmadığını belirlemek şeklinde olduğu ifade edilebilir. Keza geçici komiser(ler)in borçlunun geçici mühletin sona ermesinden önce mali durumunun iyileştiğini tespit etmeleri halinde, bu hususu yazılı olarak mahkemeye bildirmeleri gerekir. Bu bildirim üzerine mahkemece re’sen geçici mühlet kaldırılarak konkordato talebi reddedilir (İİK m.287,5; 291,1).

Geçici mühlet kesin mühletin sonuçlarını doğurur (İİK m.288,1)¹⁴⁷. Bu bağlamda mühlet kararının verilmesiyle borçlu aleyhine, 6183 sayılı Kanuna göre yapılan takipler

¹⁴⁶ Bu noktada komiserin nitelikleri ve görevlendirilmesine ilişkin hususlar 30.01.2019 tarihinde 30671 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik” hükümleri esas alınarak belirlenecektir (İİK m.İİK m.290,6).

¹⁴⁷ Konkordato mühletinin alacaklılar bakımından sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.**Akil-Konkordato Mühleti** s.229 vd.; **Tunç Yücel-Konkordato Mühleti** s.123 vd.

de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamayacağı gibi mühletten önce başlatılmış takipler de durur. Bununla birlikte mühlet içinde ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları uygulanamaz, bir takip işlemi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemez (İİK m.288,1; 294,1). Ancak rehinli alacaklılar, rehinle temin edilmiş alacakları bakımından mühlet içinde rehin yoluyla takip başlatabilecek veya mühletten önce başlattıkları takiplere devam edebileceklerdir. Bununla birlikte bu alacaklıların alacakları hakkında, yapılan takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamayacak ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemeyecektir (İİK m.288,1; 295)¹⁴⁸.

Keza İİK m.206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklılar¹⁴⁹ ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilen işlemlerden doğan borçların alacaklıları da mühletin

¹⁴⁸ Bu sınırlamanın borçlunun malvarlığı üzerinde kurulmuş rehinler için geçerli olduğunu söylemek gerekir. Zira borçlu lehine üçüncü kişinin malvarlığı üzerinde kurulan rehinler üzerinde böyle bir sınırlamaya gidilmesinin, hakkında konkordato talep eden borçlunun malvarlığını koruma amacıyla ilgisi bulunmamaktadır (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.34).

¹⁴⁹ İİK m.206'nın birinci sırasında yer alan alacaklılar şu şekildedir: “A) İşçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflâsın açılmasından önceki (konkordato talebinden önceki) bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak etmiş oldukları ihbar ve kıdem tazminatları, B) İşverenlerin, işçiler için yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları, C) İflâsın açılmasından önceki (konkordato talebinden önceki) son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları” Bunlardan işçi alacakları kapsamında, 4447 sayılı Kanuna göre sigortalı sayılan kişileri hizmet akdine göre çalıştıran işverenin konkordato talep etmesi halinde, işçilerin geçici mühlet kararının ilanından geriye doğru üç aylık iş ilişkisinden kaynaklı ödenmeyen ücretlerinin İşsizlik Sigortası Fonu kapsamında oluşturulmuş fondan karşılanma imkânı bulunmaktadır. Dolayısıyla bu düzenleme gereğince karşılanan üç aylık ücret dışında ancak İİK m.206'da öngörülen bir yılın içinde kalan miktarlar bakımından borçlu işveren aleyhine takip yoluna başvurulması makul görülmektedir (**Keser, Hakan: 4857 Sayılı İK. ve 2004 Sayılı İİK**

takip yasağına ilişkin sonucundan etkilenmeyeceklerdir (İİK m.294,2). Nitekim bu alacaklılar konkordatoya tâbi olmayıp alacaklarını tam olarak alacaklardır (İİK m.308/c,2,3). Öte yandan konkordato projesi aksine hüküm içermediği sürece rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesi, mühlet kararıyla birlikte durur (İİK m.294,3)¹⁵⁰.

Alacaklılar alacaklarını, hakkında konkordato talep edilen borçlunun kendinde olan alacağı ile takas edebilir (İİK m.288,1; 294,4; 200;201). Ancak borçlunun alacaklı olduğu kişi, geçici mühlet kararı verilmesinden sonraki bir tarihte borçludan alacaklı hale gelirse yahut borçludan alacağı olan bir kişi, geçici mühlet kararı verilmesinden sonraki bir tarihte borçluya borçlanırsa bu alacaklar arasında takas yapılamaz. Keza alacaklının hamile yazılı senede dayanan bir alacağı bulunmaktaysa takas hükümleri uygulanamaz.

Son olarak konkordato ve bu kapsamda geçici mühlet talep eden borçlunun anonim, limited ve kooperatif şirketlerinden biri olması halinde, şirket esas sözleşmesi uyarınca verilmesi gereken hisse senedi bedellerinin henüz ödenmemiş kısımları veya taahhüt edilmiş olmakla birlikte konulmamış sermayeler bu şirketin borçlarıyla takas edilemez. Öte yandan geçici mühlet kararı verilmesinden önce şartlarının oluşması nedeniyle takas edilebilecek alacaklar, hakkında konkordato talep edilen borçlunun diğer alacaklılarının zararına menfaat elde etmek amacıyla kurulmuşsa bu takasa mahkemede itiraz edilebilir (İİK m.294,4; 200; 201)¹⁵¹.

Çerçevesinde Haciz, İflâs, Konkordato ve İşverenin Aczinin İş Sözleşmesinden Doğan Bazı Temel Haklara Etkileri, (Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, 2006/12, s.1181-1220), s.1197; **Oğuz** s.1135).

¹⁵⁰ Dolayısıyla bu noktada alacağa faiz işleyip işlemeyeceği hususunun esasında borçlu ve alacaklıların takdirine bırakıldığı görülmektedir (**Akil-Konkordato Mühleti** s.245; **Taşpınar-Değişiklikler** s.65).

¹⁵¹ Muşul, söz konusu itirazın komiser tarafından da ileri sürülebileceğini düşünmektedir (**Muşul-Konkordato** s.392). Buna karşın Sarısözen komiserin bu noktada doğrudan itiraz edemeyeceği, alacaklılara zarar verme kastını barındıran takas işlemine ilişkin görüşüne

Mühletin verilmesiyle borçlunun tasarruf yetkisi bakımından çeşitli derecelere göre sınırlandırmalara gidilebilir¹⁵². Bu kapsamda ilk derece, borçlunun kural olarak tasarruf yetkisine sahip olması, ancak bu yetkiyi komiserin denetimi altında kullanmasıdır. Keza borçlunun kural olarak tasarruf yetkisine sahip olduğu ikinci derece sınırlamada ise mahkemece borçluya özel tasarruf yetkisi sınırlamaları getirilebilir. Bu özel tasarruf yetkisi sınırlamaları da kendi içinde ikiye ayrılır. Buna göre ilk olarak mahkeme somut olayın gerektirdiği şekilde sınırlarını çizdiği belli işlemleri komiserin iznine bağlı tutabilir¹⁵³. Bu kapsamda diğer sınırlama çeşidi ise borçlunun faaliyetlerinin denetlenmesi yahut komiserin izniyle yürütülmesinin yeterli görülmediği durumlarda, mahkemece işletmenin yönetiminin komisere bırakılmasıdır (İİK m.297,1)¹⁵⁴. Öte yandan üçüncü derece sınırlama yasak tasarruflar olarak ortaya çıkar. Buna göre borçlu mühlet içinde, mahkemenin izni olmaksızın¹⁵⁵ rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz

raporunda yer vermesi gerektiğini ifade etmiştir. Yazara göre ayrıca bu hususa dayanarak komiser, mühletin kaldırılmasını da talep edebilir (**Sarısözen-Konkordato** s.176).

¹⁵² Borçlunun tasarruf yetkisine adi konkordato kapsamında verilen mühletle birlikte getirilen sınırlamaların, iflâs halinde müflisin tasarruf yetkisine getirilen sınırlamalar ile karşılaştırılması için bkz.**Başözen** s.109-115.

¹⁵³ Mahkemenin komiserin izniyle yapılacak işlemlerin kapsamını konularına, türlerine, tutarlarına ve alanlarına göre tespit etmesi gerekir. Öte yandan bu konuda alınacak her türlü önlem ilan edilmeli ve gerekli yerlere bildirilmelidir. Komiserin izni olmaksızın yapılamayacağı öngörülmüş işlemlerin komiserin izni alınmadan yapılması halinde, bu işlemler komiserce sonradan verilen onay ile de geçerli kabul edilmelidir (**Taşpınar-Değişiklikler** s.67).

¹⁵⁴ Komisere yönetim yetkisinin verilmesi oldukça ciddi bir yargısal müdahale ve tedbir anlamına geleceğinden tedbirin uygulanmasında ölçülülük ilkesine dikkat edilerek titiz davranılmalıdır (**Taşpınar-Değişiklikler** s.67).

¹⁵⁵ Namlı burada konkordato kurumunun esnekliği ve etkinliğinin artırılabilmesi, zamandan tasarrufun sağlanabilmesi ve konkordato sürecinde borçlu ve alacaklıların rolünün öne çıkarılması gereği bakımından söz konusu işlemlerin alacaklılar kurulunun izniyle de yapılabileceğini düşünmektedir (**Namlı** s.1533).

ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi halde yapılan işlemler hükümsüzdür (İİK m.297,2)¹⁵⁶⁻¹⁵⁷.

¹⁵⁶ Burada bahsi geçen hükümsüzlüğün iyileşebilirliğinden bahsedilemeyecek şekilde mutlak bir hükümsüzlük olduğu, bu anlamda mahkeme izni olmadan yapılması yasaklanmış tasarrufların dava açılmasına gerek olmaksızın kendiliğinden geçersiz sayılması gerekir [**Postacıoğlu** s.58; **Kuru-Konkordato** s.434, dn.91; **Taşpınar-Değişiklikler** s.69; **Sarısözen-Konkordato** s.187; **Yeşilova, Bilgehan:** m.297-298, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 Sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör:Selçuk Öztekin, Ankara 2018, s.261-303), s.267; **Tanrıver, Süha:** Konkordato Mühletinin Kaldırılması, (YD, 1995/4, s.491-495), s.492-493].

¹⁵⁷ Öte yandan Tanrıver tarafından buradaki yasak tasarrufların kapsamına, borçlunun mühlet verilmesinden önce doğmuş bulunan ve tam olarak ödenmesi gerekmeyen borçlarını ödemesi ve taşınır mallarının tamamı yahut büyük bir kısmını veya değeri yüksek olanların da dahil edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür (**Tanrıver-Komiser** s.75; **Tanrıver-İslah** s.5; **Tanrıver-4949** s.79-80; **Tanrıver-Mühletin Kaldırılması** s.493-494). Keza Gürdoğan da borçlunun alacaklılarıyla yapacağı konkordato harici anlaşmaları bertaraf edebilmek için mühletten önce doğmuş borçların ödenmesinin de yasak tasarruflar kapsamında sayılmasının uygun olacağını düşünmektedir (**Gürdoğan-İflâs** s.175, dn.493). Bununla birlikte yazarlara göre yürürlükteki düzenleme uyarınca yasak tasarrufların kapsamında bulunmayan bu işlemlerin yapılmasına komiserin talimatlarıyla veya mahkemece özel tasarruf yetkisi sınırlamaları getirilebilir. Bu çerçevede komiserce verilen talimatlara yahut mahkemece belirlenen sınırlamalara uyulmaması halinde mühletin kaldırılması gündeme gelmelidir (**Tanrıver-İslah** s.5, dn.11; **Tanrıver-Komiser** s.75, dn.73; **Tanrıver-4949** s.80; **Tanrıver-Mühletin Kaldırılması** s.493-494; **Gürdoğan-İflâs** s.175, dn.493). Postacıoğlu ise yasak tasarruflar bakımından taşınmaz satışları kapsamına gemi satışlarının da dahil edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca yazara göre mühletten önce doğmuş borçlara ilişkin ödemelerin de komiser tarafından yasaklanması gerekmektedir (**Postacıoğlu** s.65).

C. KESİN MÜHLET KARARININ VERİLMESİ, UZATILMASI

Ticaret mahkemesi geçici mühlet içinde kesin mühlet hakkındaki kararını duruşmalı inceleme ile verir (İİK m.289,1). Mahkemenin kesin mühlet hakkındaki kararını re'sen vermesi gerekir¹⁵⁸. Zira borçlunun konkordato talebi üzerine geçici mühlet kararı verilmesi, geçici mühlet kaldırılmadığı sürece mahkemece yeni bir talebe gerek olmaksızın kesin mühlet hakkında karar verilmesi yükümlülüğünü doğurur. Öte yandan bu durumun konkordato sürecine devam etmek istemeyen bir borçlunun iradesine aykırılık teşkil edebileceği ileri sürülebilir. Ancak kesin mühlete ilişkin kararını verirken mahkeme açtığı duruşmaya borçluyu da davet eder ve dinler. Konkordatoya devam etmek istemeyen borçlu her halde bu hususu dinlendiği duruşmada dile getirecektir. Bu nedenle borçlunun iradesine aykırı bir durumun varlığından söz edilemez¹⁵⁹.

Duruşmaya borçlu ve varsa konkordato talep eden alacaklı davet edilir. Duruşmadan önce geçici komiser yazılı raporunu sunmalıdır (İİK m.289,2). Ayrıca mahkemece komiserin duruşmada dinlenmesine de karar verilebilir. Yine geçici mühlet kararına karşı alacaklılar tarafından yapılan itirazlar da kesin mühlete ilişkin kararın verilmesinde dikkate alınır (İİK m.289,2)¹⁶⁰.

¹⁵⁸ **Pekcanitez/Erdönmez** s.43; **Sarisözen-Konkordato** s.94; **Tunç Yücel-Konkordato Mühleti** s.27.

¹⁵⁹ **Tunç Yücel-Konkordato Mühleti** s.27.

¹⁶⁰ Her ne kadar bahsi geçen düzenlemede alacaklıların duruşmaya davetinden söz edilmese de doktrinde bir görüş mahkemece uygun görülen alacaklıların da duruşmada dinlenebilmesi gerektiğini düşünmektedir. Zira buna göre kesin mühlet kararına karşı kanun yolunun kapalı olması, mühlet kararı verilirken özellikle menfaatleri önemli ölçüde etkilenecek alacaklıların dinlenmesini gerekli kılar. Öte yandan bir çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle kesin mühlet verilmesinde re'sen araştırma ilkesi hakimdir. Dolayısıyla hâkim bu ilkenin bir gereği olarak ilgilileri kendiliğinden çağırıp dinleyebilmelidir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.45; **Sarisözen-Konkordato** s.138; **Sarisözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.64).

Kesin mühletin verilmesi, konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması şartına bağlıdır. Konkordatonun başarıya ulaşmasından ne anlaşılması gerektiğine ilişkin olarak geçici mühletin düzenlendiği İİK m.287'nin gerekçesine bakmak gerekir. Buna göre *“Konkordatonun başarıya ulaşması ile kast edilen husus, konkordato talebinde bulunanın mali durumunun düzelmesinin mümkün olup olmadığı veya konkordato teklifinin tasdiki şartlarının yerine gelip gelemeyeceğidir”*. Buradan hareketle borçlunun yalnızca mali durumunun iyileşmesi amacıyla da konkordato talep edebileceği söylenebilir. Dolayısıyla borçlunun mali durumunun düzeleceğine ilişkin mahkemede uyandırdığı kanaat tek başına kesin mühletin verilmesini sağlayabilmelidir¹⁶¹. Bununla birlikte elbette borçlunun teklif ettiği konkordatonun tasdik edileceğine ilişkin iddiasını inandırıcı şekilde ispatlaması halinde de mahkemece kesin mühlet kararı verilmelidir. Öte yandan mahkeme, teklifin tasdik edilmeyeceği veya mali durumun iyileşme ihtimalinin olmadığı sonucuna varırsa kesin mühlet talebinin reddine karar verir¹⁶².

¹⁶¹ **Erdönmez, Güray:** Yeni Konkordato Düzenlemesi Hakkında Bazı Tespitler, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör:Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.137-147) s.139-140; **Atalı-Kesin Mühlet** s.89.

¹⁶² Bu noktada doktrinde bir görüş tarafından kesin mühlet talebinin reddi üzerine borçlunun iflâsına karar verileceğine ilişkin bir düzenleme yapılması gerektiği ileri sürülmüştür. Zira buna göre mali kriz içinde olduğu görülen borçlunun piyasada yer almaya devam etmesi diğer tacirlerin zarar görmesine yol açabilir (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.54-55). İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi bir kararında mali durumunu iyileştirme ve önceden doğmuş ve gelecekte doğacak borçlarını ödeyebilecek duruma geleceğine dair gerçekçi ihtimalin bulunmadığı, konkordato ön projesinin uygulanmasının mümkün görülmediği, konkordatonun tasdiki ihtimalinin olmadığı gerekçesi ile kesin mühlet talebinin reddi kararı ile birlikte İİK m.292,1-b hükmü uyarınca iflâsa tâbi borçlu bakımından iflâsa da karar vermiştir. Öte yandan istinaf mercinde, ticaret mahkemesinin kesin mühlet talebinin reddine ilişkin kararı uygun

Mahkeme kesin mühlet kararıyla birlikte yeni komiser(ler) görevlendirmesini gerektirecek bir durum olmadığı takdirde geçici komiser(ler)in görevine devam etmesine karar verir (İİK m.289,3). Mahkemece görevlendirilen komiser borçlunun mevcudunun bir defterini yapar ve mallarının kıymetini takdir eder (İİK m.298). Ayrıca komiser İİK m.288 uyarınca yapacağı ilan yoluyla alacaklıları alacaklarını bildirmeye davet eder. Bununla birlikte adresi belli olan alacaklılara ilanın birer sureti posta yoluyla gönderilir. Söz konusu ilanda hakkında konkordato talep edilen borçludan alacaklı olanların, ilandan itibaren on beş gün içinde alacaklarını kaydettirmeleri gerektiği, aksi halde bilançoda da yazılı olmadıkça konkordato projesinin müzakere edileceği alacaklılar toplantısına kabul edilmeyecekleri ihtar edilir (İİK m.299). Burada konusu para olmayan alacakların alacaklıları, alacaklarını ona eşit miktarda paraya çevirmek suretiyle komisere bildireceklerdir (İİK m.294,7)¹⁶³⁻¹⁶⁴. Alacaklıların alacak bildirimlerini alan komiser,

bulunmuş; İİK m.292'nin şartları oluşmadığından bahisle iflâsa ilişkin verdiği kararı ise kaldırılmıştır (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, 09.05.2019, E.2019/430, K.2019/874). Kesin mühlet verilmesinin şartı konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin varlığıdır (İİK m.289,3). Öte yandan konkordatonun başarıya ulaşmayacağına anlaşılmaması, kesin mühletin kaldırılarak borçlunun konkordato talebinin reddi ve iflâsa tâbi borçlunun iflâsına karar verilmesi nedenidir (İİK m.292). Buradan hareketle bölge adliye mahkemesinin kesin mühlet kararının reddi durumunda iflâsa tâbi borçlu bakımından iflâsa karar verilemeyeceğini kabul ettiği görülmektedir.

¹⁶³ Burada bir görüş tarafından konusu para olmayan alacakların paraya çevrilmesinde borçlu ve alacaklıların çoğunluğun sağlanabilmesi için hileli davranışlarda bulunabilecekleri gözönünde bulundurularak paraya çevirme işleminin hem borçlu hem de alacaklıların menfaatlerini dengelemek, onları gözetmekle yükümlü konkordato komiserince yapılmasının daha doğru olacağı ileri sürülmüştür (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.103; **Akil-Konkordato Mühleti** s.249).

¹⁶⁴ Bu noktada paraya çevrilme zamanı bir görüş tarafından mühletin verildiği tarih olarak kabul edilmektedir (**Muşul-Konkordato** s.395; **Sarisözen-Konkordato** s.179). Konusu para olmayan alacakların paraya çevrilme zamanı bakımından, yabancı para alacakları için varılan sonucun burada da geçerli olacağı söylenebilir.

iddia olunan bu alacaklar hakkında açıklama yapması için borçluyu davet eder (İİK m.300). Bu aşamada borçlu konusu para olmayan alacaklar hakkındaki açıklamasında, komiserin de onayını almak şartıyla taahhüdün aynen ifasını üstelenebilir (İİK m.294,7). Komiser alacaklıların alacak bildirimleri ve borçlunun bu bildirimler karşısındaki açıklamaları nihayetinde alacakların varlığına ilişkin görüşünü, borçlunun defter ve belgelerini de inceleyerek hem alacaklılar toplantısına vereceği raporunda hem de mahkemeye vereceği gerekçeli raporunda belirtir (İİK m.300).

Öte yandan mahkeme kesin mühlet kararıyla birlikte yahut kesin mühlet içinde uygun gördüğü herhangi bir zamanda bir alacaklılar kurulu oluşturabilir. Bu alacaklılar kurulu yedi alacaklıyı geçmeyecek ve tek sayıdan oluşacak şekilde komiserin de görüşü alınarak kurulmalıdır. Kurul içinde yer alan alacaklılara herhangi bir ücret takdir edilmez (İİK m.289,4)¹⁶⁵.

¹⁶⁵ “...Adi konkordatoya ilişkin hükümlerimiz bakımından bir yenilik olmak üzere, kesin mühlete karar veren mahkeme bu kararla birlikte veya kesin mühlet içinde uygun görülecek bir zamanda yedi alacaklıyı geçmemek ve herhangi bir ücret takdir edilmemek kaydıyla ayrıca bir alacaklılar kurulu oluşturabilecektir. Mahkeme bu kararı verirken, esas itibarıyla, 286 ncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca konkordato talebiyle birlikte tevdi edilen alacaklılar listesinden hareket ederek alacaklı sayısı, alacak miktarı, işletmenin büyüklüğü gibi kriterleri göz önüne alacaktır; konkordato talep eden her işletmeye bir alacaklılar kurulu tayin edileceği şeklinde bir uygulamanın içine girilmemesi, bu kurulun maddede tanımlanan özel durumlarda oluşturulması gerekmektedir. Alacaklılar kurulunun görevleri konkordato komiserinin görevleriyle birlikte 290 ıncı maddede gösterilmektedir” (İİK m.289’da başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 17. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 16) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>). Sungurtekin Özkan alacaklıların konumunu güçlendirmek için oluşturulan alacaklılar kurulunu cebri icranın atipik bir organı olarak nitelendirmektedir. Sungurtekin Özkan’a göre her ne kadar bu kurulun teşekkülünde kamusal bir alan olsa da kurul üyeleri kamu görevlisi değildir. Dolayısıyla üyelerin sorumlulukları TBK çerçevesinde değerlendirilmelidir. Alacaklılar kurulu konkordato komiserini denetleyici bir işlevi haiz

Kanunda kesin mühlete ilişkin olarak bir yıllık süre öngörülmüştür (İİK m.289,3)¹⁶⁶. Bununla birlikte güçlük arz eden durumlarda kesin mühlet, komiserin talebi ve durumu açıklayan gerekçeli raporu ile veya borçlunun talebiyle mahkemece altı aya kadar uzatılabilir. Uzatma talebinin borçludan gelmesi halinde komiserin de görüşü alınır. Gerek borçlu gerekse komiserin uzatmaya ilişkin talepleri bir yıllık kesin mühletin sona

olduğu gibi, konkordato süreci boyunca düzeltici öneriler, yapıcı eleştirilerde bulunabilir. Kurulun komiseri denetleme yetkisi ona talimat verilmesini içermemektedir. Ancak kurul borçlunun mallarında azalma olduğunu tespit etmesi halinde, komiserin görevden alınmasını mahkemeden talep edebilmelidir. Öte yandan her ne kadar alacaklılar kurulunca yapılacak toplantıların, “Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik” madde 24 uyarınca komiserle bildirilmesi zorunlu tutulmuş olsa da kurula yanlarında komiser olmaksızın da toplanabilme imkânı tanınmalıdır [**Sungurtekin Özkan, Meral:** 7101 Sayılı Kanunla Getirilmiş Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Konkordatoda Alacaklılar Kurulu, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.107-121), s.110-117]. Öte yandan alacaklılar kurulu üyelerine motivasyonlarının sağlanması bakımından ücret takdir edilmelidir (**Akil-Sorular** s.127). Bu kapsamda en azından kurul üyelerine, her birinin temsil ettiği grup tarafından ödeme yapılması gerektiği söylenebilir.

¹⁶⁶ Bununla birlikte Pekcanıtez/Erdönmez’e göre, öngörülen bu sürenin kesin mühlet için üst sınırı gösterdiği kabul edilmelidir. Bu doğrultuda yazarlar mahkemenin başlangıçta üç aylık kesin mühlet vermesi ve komiserden alacağı ara raporlarla kesin mühleti bir yıla kadar peyder pey uzatması gerektiğini düşünmektedirler (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.54). Sarısözen ise mevcut düzenlemenin böyle bir uygulamaya gidilmesine müsait olmadığını ancak düzenlemede bu çözümlemeye izin verecek şekilde bir değişikliğe gidilmesinin daha uygun olacağını ifade etmiştir (**Sarısözen-Konkordato** s.140-141; **Sarısözen-Geçici ve Kesin Mühlet** s.67. Aynı görüş için bkz.**Namlı** s.1514). Öte yandan Atalı’ya göre gerek kesin mühletin verilmesinin amacı gerekse kesin mühletin süresine ilişkin düzenlemenin lafzı bir yıllık mühletin mahkemece tam olarak verilmesini gerektirir. Zira kesin mühlet içinde alacaklılarıyla bir müzakere ederek anlaşmaya varmaya çalışan borçlu, bunun için kendisine verilecek süre boyunca baskı altında olmamalıdır. Kaldı ki sürenin verimli şekilde kullanılıp kullanılmadığı zaten komiser tarafından denetlenmektedir (**Atalı-Kesin Mühlet** s.91).

ermesinden önce yapılmalıdır. Öte yandan mahkeme uzatmaya ilişkin kararını verirken varsa alacaklılar kurulunun da görüşünü alır (İİK m.289,5).

Kesin mühlet verilmesi ve uzatılmasına ilişkin kararlar mahkemece, ticaret sicili gazetesinde ve Basın-İlân Kurumunun resmi ilan portalında ilan olunur ve derhal ilgili yerlere bildirilir (İİK m.289,6; 288,2). Kesin mühlet verilmesine ilişkin kararlara karşı kanun yolu kapatılmıştır (İİK m.293,1). Bununla birlikte kesin mühletin uzatılmasına ilişkin kararlara karşı kanun yoluna başvurulup başvurulamayacağı konusunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu noktada açık bir yasak getirilmediğinden hareketle kesin mühletin uzatılması kararına karşı da kanun yoluna başvurulması gerektiği ifade edilmiştir. Zira buna göre aksinin kabulü, kesin mühletin uzatılmasına kadarki aşamada kanun yoluna gidilemeyecek olması gözönüne alındığında alacaklıların yirmi üç ay boyunca ticaret mahkemesinin verdiği kararları istinaf mahkemesinde tartışamayacağı anlamına gelir. Bu da sonradan konkordatonun reddedildiği ihtimallerde alacaklıların zararına bir durum meydana getirebilir¹⁶⁷.

Kesin mühlet içinde geçici mühletin verilmesiyle birlikte ortaya çıkan sonuçlar devam eder (İİK m.288,1; 294 vd.). Bu bağlamda takip yasağı ve istisnaları, borçlunun tasarruf yetkisine getirilen sınırlamalar burada da geçerli olacaktır.

D. ALACAKLILAR TOPLANTISININ YAPILMASI

Konkordato projesinin hazırlanması, alacakların bildirilmesi ve incelenmesi tamamlandıktan sonra komiser, İİK m.288 uyarınca yapacağı ilanla alacaklıları projeyi müzakere etmeye çağırır¹⁶⁸.

¹⁶⁷ **Pekcanitez/Erdönmez s.63; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.455; Sarısözen-Konkordato s.166.**

¹⁶⁸ Ercan borçlunun rehinli malların muhafaza ve satışının ertelenmesini talep ettiği durumlarda, rehinli malların alacaklılarının da alacaklılar toplanmasına çağırılması

Projenin müzakere edileceği bu toplantı buna ilişkin yapılacak ilandan en az on beş gün sonra gerçekleşmelidir. Bununla birlikte ilanda, alacaklıların toplantı gününden önceki yedi gün içinde konkordato dosyasını inceleyebilecekleri hususuna da yer verilmelidir. Ayrıca ilanın birer örneğinin adresi bilinen alacaklılara posta yoluyla gönderilmesi gerekir (İİK m.301).

İlânda belirtilen günde alacaklılar toplantısı gerçekleştirilir. Kanunda herhangi bir toplantı yeter sayısı öngörülmediğinden, bu toplantının yapılabilmesi için belli sayıda alacaklının gelmiş bulunması gibi bir koşul aranmaz¹⁶⁹. Alacaklılar toplantısına komiser başkanlık eder ve toplantıda alacaklılara borçlunun durumu hakkında bir rapor verir (İİK m.302,1)¹⁷⁰. Borçlunun ise gerekli açıklamaları yapmak üzere bu toplantıda hazır bulunması zorunludur (İİK m.302,2)¹⁷¹.

Konkordatonun kabul edilebilmesi için projenin ya kayıtlı alacaklı ve alacakların yarısını ya da kayıtlı alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini aşan çoğunluk

gerektiğini düşünmektedir (**Ercan, İbrahim**: Konkordatoda Rehinli Taşınır ve Taşınmazların Paraya Çevrilmesinin Ertelenmesi, (Haluk Konuralp Anısına Armağan 2, Ankara 2009, s.157-166), s.163).

¹⁶⁹ **Arar** s.285; **Gürdoğan-İflâs** s.182; **Kuru-Konkordato** s.450, dn.153; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.469; **Pekcanitez/Erdönmez** s.108-109; **Ulukapı-İcra** s.535; **Kale-Sorular** s.39. Alacaklılar toplantıya bizzat gelebileceği gibi kendilerini vekilleri marifetiyle de temsil ettirebilirler (**Arar** s.284; **Gürdoğan-İflâs** s.181; **Ulukapı-İcra** s.535; **Altay/Eskiocak** s.215). Ancak bu halde vekile oy kullanmaya ilişkin özel yetki verilmesi gerekmektedir (HMK m.74).

¹⁷⁰ Sarısözen söz konusu düzenlemede bu raporun toplantıdan önce alacaklıların incelemesine hazır bulundurulacağına yer verilmesinin, alacaklılar toplantısını daha verimli hale getireceğini düşünmektedir (**Sarısözen-Konkordato** s.200).

¹⁷¹ Borçlunun geçerli bir mazereti olmaksızın toplantıya gelmemesi halinde komiserin yazılı raporu üzerine mahkemece kesin mühlet kaldırılarak konkordato talebi reddedilebilir (**Postacioğlu** s.87; **Berkin-İflâs** s.548; **Gürdoğan-İflâs** s.182; **Üstündağ-İflâs** s.212; **Kuru-Konkordato** s.451, dn.155; **Altay/Eskiocak** s.212; **Kale-Sorular** s.40).

tarafından imza edilmesi gerekmektedir (İİK m.302,3). Bu noktada projenin kabulüne ilişkin beyanın açık ve kesin şekilde kayıtsız şartsız¹⁷² yapılması gerekir¹⁷³. Konkordatoyu alacaklı adına vekili de kabul edebilir. Ancak bunun için vekilin vekaletnamesinde özel yetki bulunmalıdır (HMK m.74).

Konkordato projesinin müzakereleri neticesinde bir tutanak oluşturulur. Bu tutanak, konkordato hakkında kabul ve ret oylarını içerecek şekilde derhal imzalanır¹⁷⁴. Bununla birlikte toplantının bitimini takip eden yedi gün içinde gerçekleşecek iltihaklar da kabul edilir (İİK m.302,7). Toplantıdan sonra gerçekleştirilecek iltihakların da

¹⁷² Bu noktada kayda dayalı kabul beyanlarının ret beyanı olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (**Gürdoğan-İflâs** s.188; **Tanrıver/Deynekli** s.108, dn.199).

¹⁷³ **Kuru-Konkordato** s.452, dn.158, s.454, dn.166; **Kuru-El Kitabı** s.1481; **Belgesay** s.17; **Gürdoğan-İflâs** s.187; **Ansay-İflâs** s.344, dn.447; **Berkin-İflâs** s.548; **Tanrıver/Deynekli** s.108, dn.199; **Altay/Eskiocak** s.213. Nitekim Yargıtay da tasdike ilişkin kabulün açık ve kesin yapılması gerektiğini, bu bağlamda alacaklıların sükutuna kabul sonucu bağlanamayacağını düşünmektedir: “İ.İ.K.’nın 297 nci maddesinde (mevcut düzenlemede İİK m.302,3) (imza) dan bahsedildiğine göre kabulün açık ve kesin olması ve imza ile tevsik edilmesi zorunludur. Bir kısım alacaklılara tebligat yapıldığı halde müspet menfi bir cevap vermediklerinden bahsile sükûtları konkordatoyu kabul mânasına alınarak bunların da konkordato nisabında lehe olarak hesaba katılmaları kanuna aykırıdır” (Y.İİD, 25.01.1968, E.1968/188, K.1968/666: ABD, 1968/2, s.351). “Alacaklılar toplantısında geçen müzakerelerin bir tutanakla tesbit ve bu tutanağın derhal, müzakereye katılan alacaklılar tarafından imza edilmiş olması, konkordato teklifini kabul ve teminat hakkından feragat edenlerin bu beyanlarının tutanakta açıkça gösterilmiş bulunması zorunludur” (Y.İİD, 14.12.1968, E.1968/10428, K.1968/11902: ABD, 1969/2, s.406-407).

¹⁷⁴ Konkordato projesine kabul ve ret oylarını içeren konkordato tutanağının yanı sıra komiserin görevi doğrultusunda (İİK m.290,3; m.8) toplantıya katılanlar, toplantının müzakeresi hakkında ayrı bir tutanak tutması gerektiği ifade edilmiştir. (**Kuru-Konkordato** s.451, dn.157; **Kale-Sorular** s.39. Aksi yönde bkz.**Gürdoğan-İflâs** s.183).

konkordatoda kayıtlı alacaklara tanınması gerektiği ifade edilmiştir¹⁷⁵. Toplantıya katılmış ve kabul yönünde iradesini beyan etmiş bir alacaklının bu iradesiyle bağlı olacağı ve iltihak süresi içinde kabul oyunu ret olarak değiştiremeyeceği kabul edilmektedir¹⁷⁶. Öte yandan toplantıda konkordato projesine ret oyu kullanmış bir alacaklının iltihak süresi içinde oyunu kabule dönüştürebileceği düşünülmektedir¹⁷⁷.

İltihaklar doğrudan komiserlere bildirim veya dilekçe verme yoluyla gerçekleştirilebilir¹⁷⁸. Öte yandan komiser alacaklılar toplantısı için yapacağı ilanda, iltihakların mahkeme dosyasına sunulması gerektiğini belirtebilir. Keza mahkeme dosyasına sunulacak ilanlar da bildirim yahut dilekçe vasıtasıyla gerçekleştirilebilir. Komiserlere veya mahkemeye dilekçenin bir başkası aracılığıyla örneğin vekil vasıtasıyla

¹⁷⁵ **Postacıoğlu** s.88; **Tanrıver-Komiser** s.216-217; **Tanrıver/Deynekli** s.110, dn.201; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.470.

¹⁷⁶ **Arar** s.287; **Berkin-İflâs** s.548; **Postacıoğlu** s.88; **Kuru-Konkordato** s.452, dn.159; **Gürdoğan-İflâs** s.187; **Ansay-İflâs** s.345; **Tanrıver-Komiser** s.218; **Tanrıver/Deynekli** s.108, dn.199; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.470; **Pekcanitez/Erdönmez** s.109; **Sarısözen-Konkordato** s.208.

¹⁷⁷ **Postacıoğlu** s.88; **Kuru-Konkordato** s.452, dn.159; **Gürdoğan-İflâs** s.187; **Belgesay-Şerh** s.504; **Berkin-İflâs** s.548; **Tanrıver-Komiser** s.218; **Tanrıver/Deynekli** s.110, dn.201; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.470. Öte yandan doktrinde Akil, iltihak süresi içinde alacaklıların her iki yönde de oylarını değiştirebileceklerini düşünmektedir. Bu anlamda yazara göre toplantıda konkordatoyu reddetmiş bir alacaklı iltihak süresi içinde bu ret oyunu kabule dönüştürebileceği gibi, toplantıda konkordatoyu kabul etmiş bir alacaklı da bu kabul oyunundan vazgeçerek konkordatoyu reddettiğini bildirebilmelidir (**Akil-Sorular** s.181).

¹⁷⁸ **Ansay-İflâs** s.344; **Gürdoğan-İflâs** s.187; **Arar** s.287; **Belgesay-Şerh** s.504; **Berkin-İflâs** s.549; **Üstündağ-İflâs** s.212; **Kuru-Konkordato** s.452, dn.159; **Tanrıver/Deynekli** s.110, dn.201; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.470; **Altay/Eskiocak** s.213.

iletilmesi halinde dilekçede yer alan imzanın noter onaylı olması gerekir¹⁷⁹. Ancak resmi daire olan alacaklılar bakımından noter onaylı imza şartı aranmasına gerek yoktur¹⁸⁰.

İltihak süresinin niteliğine ilişkin doktrinde tartışmalar mevcuttur. Genel kabul gören görüş bu sürenin idari nitelikte asgari bir bekleme süresi olduğudur. Buna göre öngörülen yedi günlük sürenin geçmesinden sonra yapılan iltihaklar da kabul olunmalıdır¹⁸¹. Öte yandan diğer görüş sürenin hak düşürücü niteliği haiz olduğunu savunmaktadır. Bu bağlamda öngörülen yedi günlük sürenin bitiminden sonra yapılan iltihakların kabul edilmemesi gerekir¹⁸². Böylece borçlunun tasdik duruşmasına dek uzatılan süre içinde alacaklılarıyla diğer alacaklıların menfaatlerini tehlikeye sokacak şekilde gizli anlaşmalar yapma ihtimali bertaraf edilmiş olur. Nitekim borçlunun alacaklılarını ikna edebilmesi için iltihak süresini kullanma imkânı bulunmaktadır. Öte yandan çoğunluğun sağlanıp sağlanmadığına raporunda işaret etmekle yükümlü bulunan komiser bakımından da iltihak süresinin aşılması gerektiği söylenebilir¹⁸³. Aksi

¹⁷⁹ **Arar** s.287; **Berkin-İflâs** s.549; **Kuru-Konkordato** s.452, dn.159; **Tanrıver/Deynekli** s.110, dn.201; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.470; **Altay/Eskiocak** s.215-216. Bununla birlikte başkası aracılığıyla gönderilen dilekçenin noter onaylı olmaması halinde dilekçeyi gönderen alacaklıya komiser tarafından, tutanağı bizzat imzalaması yahut noter onayına ilişkin eksikliği tamamlaması için süre verileceği ifade edilmiştir (**Kuru-Konkordato** s.452, dn.159). Vekilin kendisine verilen özel yetki çerçevesinde temsil ettiği alacaklısı adına konkordatoya onay vermesi mümkündür. Keza bu çerçevede oy kullanan vekilin, yetki belgesinin eksikliği de süre verilerek tamamlanabilir (**Altay/Eskiocak** s.216).

¹⁸⁰ **Tanrıver-Komiser** s.217, dn.326; **Tanrıver/Deynekli** s.110, dn.201.

¹⁸¹ **Postacioğlu** s.88; **Arar** s.287; **Gürdoğan-İflâs** s.188; **Ansay-İflâs** s.344; **Ansay-Konkordato** s.167; **Belgesay-Şerh** s.505; **Üstündağ-İflâs** s.212, dn.223; **Berkin-İflâs** s.549; **Buruloğlu/Reyna** s.50; **Eriş** s.839.

¹⁸² **Kuru-Konkordato** s.453; **Akkan, İsmail Ağâh**: Konkordatolarda On Günlük İltihak Müddeti, (İBD, 1935/5, s.312-318; 4612-4618), s.317 (4617); **Tanrıver/Deynekli** s.109, dn.200; **Altay/Eskiocak** s.214; **Sarısözen-Konkordato** s.207.

¹⁸³ **Kuru-Konkordato** s.453; **Tanrıver/Deynekli** s.109, dn.200.

durumun kabulü komiserin geçici ve değişken tespitler yaparak görevini yerine getirememesi sonucunu doğurur¹⁸⁴. Ayrıca öngörülen sürenin bitiminden sonra konkordatoya iltihak edilebilmesine izin verilmesi, alacaklıların son ana kadar konkordatoyu kabul etmekten kaçınarak özel isteklerini borçluya dayatmalarına neden olabilir¹⁸⁵. Yargıtay'ın ise bu konuda her iki yönde de kararları vardır¹⁸⁶.

¹⁸⁴ **Tanrıver/Deynekli** s.109, dn.200.

¹⁸⁵ **Altay/Eskiocak** s.214. Aynı görüş için bkz.**Sarısözen-Konkordato** s.207.

¹⁸⁶ Buna göre Yargıtay eski tarihli birkaç kararında iltihak süresinin bitiminden sonra yapılan kabullerin çoğunluk hesabında dikkate alınmayacağına hükmetmiştir: “İş Bankası temsilcisi, alacaklılar toplantısı tutanağını imzalamadığı ve konkordatoya muvafakat etmediği, duruşma sırasında verdiği (Muvafakat beyanını) havi 17.2.1968 tarihli yazısı iltihak müddetinden sonraya rasladığı halde alacak ve alacaklılar nisabının hesabına bunun da ithal edilmesi kanuna aykırıdır” (Y.İİD, 14.12.1968, E.1968/10428, K.1968/11902: ABD, 1969/2, s.406-407). “Konkordatoya iltihak derhal düzenlenmesi gereken alacaklılar toplantısı müzakere tutanağının tanzim ve imzasından itibaren 10 gün içinde mümkündür. Sonraki iltihaklar kabul olunamaz” (Y.İİD, 11.10.1969, E.1969/9369, K.1969/9240: ABD, 1970/3, s.502). Öte yandan bu kararlara göre daha yeni tarihli kararlarında iltihak için öngörülmüş sürenin hak düşürücü nitelikte olmadığı, dolayısıyla bu sürenin bitiminden sonra yapılan iltihakların da çoğunluk hesabında gözetilmesi gerektiğine hükmetmiştir: “...İİK.nun 296.maddesine göre konkordato komiseri alacaklılar toplanması sonunda konkordatoyu kabul edenleri tespit etmek amacıyla düzenlenen konkordato tutanağı ile toplantı bitimini izleyen 10 günlük katılma süresi içindeki katılmaları da dikkate alarak rapor düzenler. Katılma için öngörülen 10 günlük süre hak düşürücü süre niteliğinde olmadığından bu sürenin bitiminden sonra meydana gelen katılmalarında konkordato çoğunluğunun hesaplanmasında göz önüne alınması gerekir” (Y.11.HD, 25.09.1990, E.1990/4350, K.1990/5811: **Bilgen, Mahmut: İflâs İflâsın Ertelenmesi Konkordato ve Yargılama Usulü**, Ankara 2012, s.1046). “Mahkemece 10 günlük katılma süresinden sonra yapılan kabuller de gözetilerek İİK.nun 297/1.maddesinde öngörülen yasal nisabın oluşup oluşmadığı üzerinde durularak varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmelidir. Bu yönler gözetilmeden yazılı gerekçeyle talebin reddine karar verilmesinde isabet görülmemiştir” (Y.19.HD, 12.05.2005, E.2004/11674, K.2005/5399: **Bilgen** s.1046).

Sürenin bitiminden sonra gerçekleştirilen iltihakların borçlu ile alacaklılar arasındaki gizli bir anlaşmaya dayandığının ispatı oldukça güçtür. Bununla birlikte konkordato kurumu alacaklıların iradesinden uzaklaştırılmamalıdır. Konkordatoya yapılan itirazlar tasdik aşamasında mahkemece incelenir. Öte yandan itiraz edenlerin bu aşamada ikna olarak konkordatoyu kabul edebileceği söylenebilir. Bu bakımdan konkordatoda kayıtlı alacaklıların da iltihak süresinin bitiminden sonra konkordatoyu kabul edebileceklerini ifade etmek gerekir. Ancak sürenin bitiminden sonra yapılacak kabule ilişkin beyanlar doğrudan mahkemeye yapılmalıdır¹⁸⁷. Böylece komiserin görevine ilişkin bir sorun gündeme gelmesi de engellenmiş olur.

§2. KONKORDATONUN TASDİKİ ŞARTLARI

Çalışma kapsamında bu başlık altında incelenecek şartlar bakımından, daha önce de belirtildiği üzere iflâs dışı konkordato esas alınmıştır. Bu bağlamda çalışmada iflâs içi konkordato ve malvarlığının terki suretiyle konkordato yer almamıştır.

A. GENEL OLARAK

Konkordato komiseri, projenin kabulü için yapılan alacaklılar toplantısında ve kanunda öngörülen iltihak süresinde verilen oylar sonucunda kabul edilmiş konkordato projesini, gerekçeli raporuyla birlikte asliye ticaret mahkemesine sunar. Mahkemenin önüne gelen bu konkordatoyu tasdik edebilmesi için gerekli bazı şartlar bulunmaktadır. İİK m.305’de bu şartlar şu şekilde ifade edilmektedir:

“a) Adi konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olacağının anlaşılması; malvarlığının terki

¹⁸⁷ **Arar** s.287; **Berkin-İflâs** s.549.

suretiyle konkordatoda (İİK m. 309/a vd) paraya çevirme halinde elde edilen hasılat veya üçüncü kişi tarafından teklif edilen tutarın iflâs yoluyla tasfiye halinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının anlaşılması.

b) Teklif edilen tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması (bu kapsamda mahkeme, borçlunun beklenen haklarının dikkate alınıp alınmayacağını ve alınacaksa ne oranda dikkate alınacağını da takdir eder) (İİK m. 286,1).

c) Konkordato projesinin 302 nci maddede öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş bulunması.

d) 206 ncı maddenin birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklıların alacaklarının (İİK m. 206; m. 302, IV) tam olarak ödenmesinin ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçların ifasının, alacaklı bundan açıkça vazgeçmedikçe yeterli teminata bağlanmış olması (302 nci maddenin altıncı fıkrası kıyasen uygulanır).

e) Konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama giderleri ile konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödemesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken harcın, tasdik kararından önce, borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmiş olması”¹⁸⁸.

¹⁸⁸ Öte yandan Pekcanitez/Erdönmez kanunda tasdik şartları kapsamında, pay sahiplerinin borçlu şirketin iyileşmesi için uygun bir miktarda ödeme yapmış olmalarının da aranması gerektiğini ileri sürmektedirler. Zira mevcut konkordato hükümleri, rehinli alacaklılar da dahil olmak üzere alacaklıların fedakârlıkları üzerine düzenlenmiştir. Bununla birlikte konkordatonun sağladığı imkânlarla ortakların payları da değer kazanmaktadır. Dolayısıyla bu noktada yazarlara göre şirket ortaklarının da konkordato sürecine katkı sağlamaları gerekir. Burada pay sahiplerinin yapacağı katkı, sermaye artışı öngörmeleri, borçlu şirketten olan alacaklarından vazgeçmeleri, şirket yönetiminde yer almaları nedeniyle aldıkları bir ücret varsa bundan vazgeçmeleri şeklinde tezahür edebilir. Bu bağlamda pay sahiplerinin ödediği miktarın uygun olup olmadığı mahkemece belirlenir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.137,138).

Sözü edilen bu şartların kümülatif olması nedeniyle şartlardan birinin eksik olması halinde tasdik kararı verilemez. Bu husus alacaklıların itirazı üzerine incelenebileceği gibi, mahkeme tarafından re'sen de dikkate alınmalıdır¹⁸⁹. Zira şartları gerçekleşmiş bir konkordatonun tasdik edilmesi kamu düzenini ilgilendiren bir husus olarak görülmektedir¹⁹⁰.

¹⁸⁹ “*Konkordatonun tasdiki için gerekli olan şartlar kümülatif olup alacaklılar itiraz etmeseler dahi bu şartların varlığı mahkemece re'sen araştırılmalı, bir şartın dahi eksik olması halinde tasdik talebi reddedilmelidir*” (Y.19.HD, 25.02.1999, E.1999/119, K.1999/1118: **KBİBB**). “*...konkordato tebliğini teminatsız kabul ettiğini açıkça beyan etmeyen alacaklılar lehine teminat verilmemesi de tek başına konkordato talebinin reddi için yeterlidir*” (Y.19.HD., 30.06.2005, E.2005/568, K.2005/7353: **KBİBB**). “*Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere ve özellikle konkordatonun tasdiki için gerek şartlar kümülatif bu şartlardan birinin dahi bulunmaması halinde tasdik talebinin kabul edilemeyecek olmasına...*” (Y.19.HD, 01.03.2001, E.2001/611, K.2001/1625: **KBİBB**).

¹⁹⁰ **Berkin-Konkordato** s.94; **Berkin-Tasdik** s.404; **Kuru-Konkordato** s.460, dn.181; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.474; **Ulukapı-İcra** s.536; **Tanrıver/Deynekli** s.74-75; **Uyar, Talih: Konkordatonun Tasdiki**, (Ali Güneren’e Armağan, İstanbul 2010, s.121-129), s.121; **Oğuz** s.1132. **Tanrıver/Deynekli** s.75, dn.83. Öte yandan Arar burada ikili bir ayrıma gitmektedir. Buna göre tasdik şartlarından bazıları kişi menfaati bazıları ise kamu menfaati düşüncesine dayanmaktadır. Bu bağlamda teklif edilen tutarın kaynakla orantılı olması ve teminat şartı alacaklıların menfaatini korumaya dayanırken; dürüstlük kuralının gözetilmesi kamu menfaati düşüncesinden kaynaklanmaktadır (**Arar** s.307).

B. KONKORDATONUN TASDİKİNE İLİŞKİN ŞARTLAR

I. PROJEYLE ÖNERİLEN TUTARIN, MUHTEMEL BİR İFLÂSTAKİNDEN FAZLA OLMASI

İİK m.305,1-a uyarınca konkordatonun tasdikine ilişkin ilk şart “*adi konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olacağının anlaşılması; malvarlığının terki suretiyle konkordatoda paraya çevirme hâlinde elde edilen hasılat veya üçüncü kişi tarafından teklif edilen tutarın iflâs yoluyla tasfiye hâlinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının anlaşılması*”dır.

7101 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce adi konkordato bakımından bu şart aranmamaktaydı. Öte yandan malvarlığının terki suretiyle konkordatonun tasdik edilebilmesi için, paraya çevirme durumunda elde edilen miktar yahut üçüncü kişinin teklif ettiği tutarın borçlunun iflâsı halinde alacaklıların eline geçecek bedelden fazla olması gerekmektedir. 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle malvarlığının terki suretiyle konkordatonun tasdiki bakımından gerekli olan bu şart mevcudiyetini korumuş, buna ek olarak adi konkordato için de aynı şart getirilmiştir¹⁹¹.

¹⁹¹ “...Değişiklikten önce sadece malvarlığının terki suretiyle konkordato için aranan karşılaştırmalı tablo, bundan böyle adi konkordato bakımından da tasdik şartı olarak aranacaktır. Bu bakımdan birinci fıkranın (a) bendinde, teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı halinde her bir alacaklının eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olacağının anlaşılması, tasdik şartı olarak düzenlenmektedir. Gerek adi konkordato bakımından yeni getirilen bu şart, gerekse malvarlığının terki suretiyle konkordatoda var olan bu şart, borçlunun gerçekte iflâsa tâbi bir kimse olmasını gerektirmeyip, varsayımsal olarak, borçlu iflâs etseydi, alacaklıların elde edeceği payın hangi miktarda olacağını tespiti yöneliktir. Çünkü, konkordato ile alacaklılar, muhtemel bir iflâstan daha kötü bir duruma düşürülmemelidir. Bu husus, konkordato projesini kabul etmeyen, ancak Kanunda

4949 sayılı Kanun değişikliği ile Türk hukukuna giren malvarlığının terki suretiyle konkordatoya ilişkin hükümler İsviçre hukukundan alınmıştır. Dolayısıyla malvarlığının terki suretiyle konkordatonun tasdiki için gerekli bu şart da Türk İcra ve İflâs Kanunu'na girmiştir. İsviçre hukukunda böyle bir şartın konulma amacı, alacaklıların iflâs tasfiyesine göre daha dezavantajlı duruma düşmelerini bertaraf etme düşüncesine dayanır. Zira bu konkordato türünde, iflâs tasfiyesinde olduğu gibi borçlunun her durumda tüm malvarlığının değil, yalnızca alacaklılar lehine terk ettiği malvarlığının tasfiyesinin gerçekleştirilmesinden söz edilir. Sözü edilen düzenleme ayrıca konkordatoya olumsuz oy vermekle birlikte, onun hükümlerine tâbi olan azınlıktaki alacaklıları koruma amacı gder¹⁹². Ancak bu şartın gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti için yapılacak konkordato ve iflâs karşılaştırması soyut kalacaktır. Zira burada varsayımlara dayalı bir durum söz konusudur. Bu bağlamda malvarlığının terki suretiyle konkordatoda elde edilecek tutarın iflâs tasfiyesi sonucunda elde edilecek tutardan fazla olduğuna ilişkin net bir sonuca varılamaz. Dolayısıyla bu noktada alacaklıların iflâs tasfiyesine göre daha kötü bir duruma düşeceğine ilişkin bir kanaatin oluşmaması dikkate alınır¹⁹³. Bir görüşe göre İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nda malvarlığının terki suretiyle konkordato bakımından geçerli olan bu şartın 2013 yılında yapılan değişiklikle kaldırılmasında sözü edilen bu gerekçeler etkili olmuřtur¹⁹⁴.

Türk hukukunda ise bahsi geçen bu şart hem malvarlığının terki suretiyle konkordato hem de adi konkordato bakımından varlığını sürdürmektedir. Bir görüşe göre hüküm ve sonuçları itibariyle birbirinden tamamen farklı olan bu iki tür konkordatonun

ngrlen nisapla konkordato projesinin alacaklılar tarafından kabul edilmesi halinde, azınlıkta kalan alacaklıların korunması bakımından önemlidir". (7101 sayılı Kanun'la değiştirilmiş İİK m.305/1-a hükmünün madde gerekçesi, m.32).

¹⁹² **Ercan İbrahim**-Malvarlığı s.237.

¹⁹³ **Ercan İbrahim**-Malvarlığı s.237,238.

¹⁹⁴ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.128.

aynı şarta tâbi tutulması doğru değildir. Adi konkordato bakımından kanunda ayrıca konkordato teklifinde yer alan tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması şartı aranmaktadır. Bu şart tüm alacaklıların haklarının korunmasına hizmet etmektedir. Dolayısıyla adi konkordatoda alacaklıların iflâs tasfiyesine göre daha kötü durumda olmamasının arandığı bu şarta ilişkin düzenleme yerinde değildir. Zira konkordatoya iflâsa tâbi olup olmadığına bakılmaksızın her türlü borçlu başvurabilir. Bu bağlamda özellikle iflâsa tâbi olmayan borçlu bakımından söz konusu şartın gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti oldukça güçtür¹⁹⁵. Kaldı ki adi konkordato bakımından iflâsa nazaran daha kötü durumda olmama şartının aranmadığı dönemde, doktrinde bazı yazarlar teklif edilen miktarın borçlunun mevcuduyla orantılı olma şartının, asgari olarak iflâs prosedürünün alacaklılara temin edeceği miktarı sağlaması anlamına geldiğini ifade etmişlerdir¹⁹⁶.

Borçlunun mevcuduyla orantılılık bağlamında iflâsa nazaran daha kötü durumda olmama ölçütünün getirilmesinin temel nedeni, hem konkordato yoluyla dürüst bir borçlunun korunmasının, hem de alacaklıların iflâs sonucunda ellerine geçebilecek miktardan mahrum bırakılmamalarının sağlanmasına dayanır. Dolayısıyla burada alacaklılar ve borçlu arasında adil bir denge kurulmasına imkân veren rasyonel bir ölçüt getirildiğinden söz edilebilir. Alacaklıların iflâsta elde edecekleri paydan daha fazlasını almalarını sağlayan bu ölçüt yoluyla, borçluya sağlanacak bir menfaat uğruna alacaklıların zarar görmeleri tehlikesi bertaraf edilmiş olur¹⁹⁷. Buradan hareketle 7101 sayılı Kanunla getirilen iflâsa nazaran daha kötü durumda olmamaya ilişkin tasdik şartına ihtiyaç olmadığına ilişkin görüşün destek kazandığı söylenebilir.

¹⁹⁵ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.474; **Pekcanitez/Erdönmez** s.128-129; **Altay/Eskiocak** s.80; **Namlı** s.1538.

¹⁹⁶ **Postacioğlu** s.24; **Arar** s.265; **Belgesay** s.13; **Tanrıver/Deynekli** s.93; **Berkin-İflâs** s.531; **Berkin-Konkordato** s.86; **Kale-Sorular** s.49.

¹⁹⁷ **Altay/Eskiocak** s.80.

Buna ek olarak Atalay malvarlığının terki suretiyle konkordato bakımından anlamlı olan bu şartın adi konkordato için de getirilmesinin adi konkordatonun niteliğine uygun düşmediğini ileri sürmektedir. Zira yazara göre iflâs yolunda da malvarlığının terki suretiyle konkordatoda da borçlunun mallarının tasfiyesi ile alacaklıların tatmini amaçlanmaktadır. Buna karşın adi konkordatoda böyle bir amacın aksine borçlu ile alacaklıların, borçlunun kaynaklarıyla orantılı şekilde “borçlarının tasfiyesi” üzerine anlaşmalarından söz edilir. Dolayısıyla kanunda öngörülen alacaklı çoğunluğunun iradesi esas alınarak iflâsa göre daha az bir oranda tatmin ile konkordato akdedilebilir. Nitekim iflâsa tâbi borçlular bakımından iflâsın mümkün olduğunca engellenmesi amacını taşıyan konkordato kurumu, alacaklı çoğunluğunun iradesinin hâkim olduğu bir prosedürdür. Diğer yandan iflâsa tâbi olmayan borçlular için ise böyle bir şartın getirilemeyeceği hususu oldukça açıktır¹⁹⁸. Bu bağlamda adi konkordato içinde borçlular arasında ayrıma gidilmesini gerektiren bir durum yoktur¹⁹⁹.

İİK m. 286 uyarınca konkordato talebine eklenecek belgelerden biri konkordato ön projesinde yer alan teklife göre alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflâsı halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablodur. Dolayısıyla alacaklıların konkordatonun kabulü için yapılan oylamadan önce bu tabloyu değerlendirme olanakları bulunmaktadır. Borçlunun getirdiği bu tablonun, konkordatonun kabul edilmesinde alacaklıları ikna etmeye yarayacak bir etken olduğundan söz etmek mümkündür. Bu bağlamda konkordatoya olumsuz oy veren azınlıkta kalan alacaklıların haklı olmadığına ilişkin bir veri ortaya konmuş olur²⁰⁰. Karşılaştırmalı değeri gösteren bu tablo konkordatonun tasdiki için aranan, teklif edilen tutarın iflâs halinde alacaklıların eline geçecek miktardan fazla olması şartına ilişkindir.

¹⁹⁸ **Atalay**-Değerlendirme s.121,122; **Özekes**-Geçici Mühlet s.64.

¹⁹⁹ **Atalay**-Değerlendirme s.121,122.

²⁰⁰ **Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.396.

Alacaklıların değerlendirmesine sunulan bu hususun kanunda ayrıca tasdik şartı olarak öngörülmesi, çoğunluk iradesinin esas alındığı, bu bağlamda tasdiki için belli bir alacaklı çoğunluğunun kabul oyunun arandığı konkordatonun amacı ve niteliğine uygun değildir. Nitekim mahkeme dışı konkordatonun yetersiz kalıp adli konkordatonun ortaya çıkmasının temel sebebi, azınlıktaki alacaklıların kötü niyetle konkordatoyu sabote etmelerinin engellenmesi düşüncesine dayanır. Bu nedenle azınlıkta kalan alacaklıların iradesi yok sayılmamakla birlikte çoğunluğun önüne geçirilmemelidir. Burada azınlığın iradesi, iflâsa nazaran daha kötü duruma düşürülmeyecek olması hususunun konkordatoya eklenecek belgeler düzenlemesi kapsamında kalarak, konkordatonun kabulü için onları ikna etme amacıyla sınırlı olarak dikkate alınmalıdır. Bu bakımdan ikna olmayan azınlıktaki alacaklılara rağmen çoğunluk iradesinin üstün tutulması ve söz konusu hususun tasdik şartı olmaktan çıkarılması konkordatonun yapısına daha uygun bir çözüm olarak görünmektedir.

Tüm bu tartışmalar bir tarafa bırakıldığında mevcut düzenleme uyarınca tasdik şartı olarak kabul edilen iflâsa göre daha kötü duruma düşmeme hususunun mahkemeye, konkordatoya eklenmesi gereken karşılaştırmalı değer denetlenmesi görevi yüklediği söylenebilir. Bu bağlamda konkordato projesi Kanunda öngörülen alacaklı çoğunluğunca kabul edilmiş olsa dahi, alacaklıların eline olası bir iflâsta geçecek miktardan daha azı geçmekteyse mahkeme tarafından tasdik edilmeyecektir²⁰¹. Öte yandan bir görüşe göre mevcut düzenleme kapsamında, alacaklıların konkordato neticesinde elde edecekleri tutarın, iflâs tasfiyesinde elde edecekleri tutardan daha fazla olduğu kabulünden hareket

²⁰¹ **Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.396,397.

edilmelidir. Bu bağlamda söz konusu durumun aksini iddia edenin iddiasını ispatlaması gerekir²⁰².

Bununla birlikte mevcut düzenlemede yer alan bu şartın iflâsa tâbi olmayan borçlunun teklif ettiği konkordato bakımından doğrudan bir anlam ifade etmediğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda söz konusu şart iflâsa tâbi olmayan borçlular bakımından; borçlunun konkordatoda teklif ettiği tutarın, konkordatonun söz konusu olmadığı durumda hakkında başlatılacak takipler sonucu yapılacak hacizler üzerine alacaklıların elde edebilecekleri paydan daha fazla olması gerektiği şeklinde anlaşılabilir. Bu noktada yapılacak karşılaştırmada borçlunun mal ve haklarına önce haciz koyduranın alacağını önce alacağı ve bu bağlamda diğer alacaklıların konkordato kapsamında teklif edilen tutarı dahi elde edemeyecekleri hususu gözönünde bulundurulmalıdır. Keza burada hacizde söz konusu olan sıra cetvelinde geçerli kuralların da dikkate alınması gerekir. Nitekim tüm bunlara göre borçlu haczedilen mallarının satılmasıyla aktifini tüketmiş ve kalan alacakları bakımından aciz haline düşmüş olur.

Konkordatonun tasdiki talebiyle birlikte mahkemenin önüne gelen komiserin gerekçeli raporu, konkordato sonucunda alacaklıların elde edeceği tutar ile olası bir iflâs halinde alacaklıların eline geçecek miktar arasında yapılacak karşılaştırmaya ilişkin değerlendirmesini de kapsar²⁰³. Bu bağlamda komiserden söz konusu karşılaştırmaya dayalı bir hesaplama yapması istenir. Mahkeme komiserin raporundan yararlanabileceği gibi, bu raporla yetinmeyip bilirkişiye de başvurabilir²⁰⁴. Zira konuya ilişkin yapılacak

²⁰² **Budak, Ali Cem/Kale, Serdar:** m.304-308, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 Sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör:Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.353-399), s.368.

²⁰³ **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.238.

²⁰⁴ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.474; **Pekcanitez/Erdönmez** s.129; **Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.238; **Sarısözen-Konkordato** s.218. Bununla birlikte

hesaplama ayrıca uzmanlık gerektiren bir husustur. Bununla birlikte malvarlığı fazla olan borçlu için bu tasdik şartının doğru değerlendirilebilmesi amacıyla mahkemeye bir iflâs analiz raporunun sunulması gerekebilir²⁰⁵. Bu iflâs analiz raporu ise sermaye şirketleri ve kooperatiflerin yeniden yapılandırılmasında olduğu gibi bağımsız denetim kuruluşlarından alınabilir (YYY m. 7/c; 9). Bununla birlikte belirtmek gerekir ki burada, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin yeniden yapılandırılmasında olduğu gibi mahkeme için bağlayıcı bir durum söz konusu değildir. Bu bağlamda bağımsız denetim kuruluşlarından alınacak iflâs analiz raporuna ihtiyaç olup olmadığına mahkeme kendisi karar verir. Öte yandan iflâsa tâbi olmayan borçlu bakımından bu rapor, İİK m.206'daki sıra dikkate alınarak hazırlanır.

bu yönde yapılacak bilirkişi incelemesi gereksiz zaman ve masraf kaybına neden olabilecektir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.129).

²⁰⁵ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.474; **Pekcanitez/Erdönmez** s.129; **Atalay-Değişiklik** s.101. Bu iflâs analiz raporu iflâsa hükmedilmesi halinde; tasfiyenin ne kadar süreceği, zaman içerisinde malların değerinde meydana gelecek değişimler, alacağa işleyecek faiz miktarı, yabancı para bakımından döviz artışları gibi hususların tamamı dikkate alınarak alacaklıların alacaklarına kavuşacakları oranın tahmin edilmesine dayanır. Bahsi geçen hususlar ise çok titiz ve ayrıntılı bir incelemeyi gerektir. Bu bağlamda işletmede yer alan malların niteliği, borçların niteliği ve tasfiye edilecek malvarlığı değerleri göz önünde bulundurularak hazırlanacak bir nakit akış tablosuna ihtiyaç vardır (**Atalay-Değişiklik** s.101). Bununla birlikte konkordato ve muhtemel iflâsın karşılaştırılmasına dayanan bu şart yalnızca miktar yönünden yapılacak bir değerlendirmeye sınırlı olmamalıdır. Bu bağlamda yapılacak karşılaştırmada tasfiye nedeniyle ortaya çıkacak fazla masraflar, alacaklılar toplanmaları ve iflâs idaresinin çalışmaları nedeniyle tasfiyenin uzaması gibi hususlar da dikkate alınmalıdır (**Ercan İbrahim-Malvarlığı** s.238).

II. KAYNAKLA ORANTILILIK

A. GENEL OLARAK

İİK m.305,1-b uyarınca konkordatonun tasdikine ilişkin ikinci şart “*teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması*”dır.

2003 yılında 4949 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce konkordatoda teklif edilen meblağın borçlunun “*mevcudu ile orantılı olması*” şartı aranmaktaydı²⁰⁶. Bu bağlamda borçlunun teklif ettiği tutarın yalnızca malvarlığının aktifıyla karşılaştırılmasından söz edilmekteydi. Bununla birlikte sözü edilen Kanun konkordatonun tasdik şartlarından olan bu hususu, teklif edilen tutarın borçlunun “*kaynaklarıyla orantılı olması*” şeklinde değiştirmiştir²⁰⁷.

²⁰⁶ Belirtmek gerekir ki bu husus iki ayrı başlık altında düzenlenmiştir. Buna göre “konkordato talebinin nazara alınması şartları” başlığı altında konkordato projesinin borçlunun mevcuduyla mütenasip olması gerektiği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra “konkordatonun tasdiki” başlığı altında teklif olunan paranın borçlunun servetiyle mütenasip bulunması şartı yer almıştır (**Ulukapı, Ömer/Akcan, Recep:** Kaynakçalı, İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, 2.B.,Konya 2001, s.311,319). Kuru’ya göre burada “servet” ve “mevcut” kavramları eş anlamda kullanılmıştır. Yazara göre bu bağlamda servetin mevcuda göre daha geniş bir kavram olduğundan bahsedilemez (**Kuru-Konkordato** s.466, dn.195. Aksi yönde bkz. **Buruloğlu/Reyna** s.67-68).

²⁰⁷ “*Maddeyle konkordatonun tasdiki için; teklif edilen meblağın borçlunun kaynakları ile orantılı olması; malvarlığının terki suretiyle konkordato da paraya çevirme hâlinde elde edilen hasılatın veya üçüncü kişi tarafından teklif olunan meblağın, iflâs yoluyla tasfiye hâlinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının öngörülmesi; konkordato işlemlerinin yerine getirilmesini, alacakları kabul edilmiş olan imtiyazlı alacakların tamamen ödenmesini ve mühlet sırasında komiserin onayıyla akdedilmiş borçların ifasını sağlamak için, bu alacaklılardan biri özel olarak ve açıkça kendi alacağı bakımından vazgeçmedikçe, yeterli teminatın gösterilmesi şartlarının aranacağı*

B. KAYNAKLA ORANTILILIKTA ESAS ALINAN ÖLÇÜTLER

I. AKTİF-PASİF DENGESİ

4949 sayılı Kanunla yapılan sözü edilen değişikliğe rağmen borçlunun konkordato kapsamında teklif ettiği miktarın, kaynaklarıyla orantılı olup olmadığı sorunu uygulamada, aktif ile pasif arasındaki denge esas alınarak çözülmektedir²⁰⁸. Bu bağlamda aktifin pasife bölünmesi neticesinde elde edilen oran, bu dengenin oluşup oluşmadığının tespit edilmesini sağlamaktadır²⁰⁹. Aktifin kapsamına borçlunun taşınırları, taşınmazları, paraya çevrilebilecek her türlü hak ve alacakları girmektedir. Borçlu konkordato teklifine eklemesi gereken belgeler arasında yer alan bilançoyla malvarlığının durumunu ayrıntılı ve eksiksiz şekilde göstermelidir. Bu bağlamda borçlu, çekişmeli nitelikte bulunan aktiflerini de bilançoda bildirmelidir. Zira dürüst bir borçlunun mali durumu hakkında alacaklıları ve konkordato makamlarını doğru şekilde aydınlatması gerekir²¹⁰. Konkordato talep eden borçlunun bir şirketin ortağı olması halinde, ortağı olduğu şirketteki hisselerinin değeri de aktif kapsamında yer alır. Bununla birlikte bu şirketin üçüncü kişilerden olan alacağı ve stoku aktifin belirlenmesinde dikkate alınmaz²¹¹.

belirtilmiştir... ”(4949 sayılı Kanunun 77. maddesiyle değiştirilmiş İİK m.298 hükmünün madde gerekçesi, m.78: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>).

²⁰⁸ **Altay/Eskiocak** s.179; **Sarısözen-Konkordato** s.219; **Aydemir, Efrail**: Konkordato Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Suretiyle Yapılandırılması, Ankara 2015, s.62. Konkordatonun tasdiki için gerekli olan bu şart uygulamada, “aktif ve pasifin uyumluluğu” şeklinde de ifade edilmektedir (Ankara 1.Asliye Ticaret Mahkemesi, KT.07.03.2019, GR.KT.12.03.2019, E.2018/593, K.2019/204).

²⁰⁹ **Altay/Eskiocak** s.179; **Sarısözen-Konkordato** s.219. Nitekim Yargıtay’ın görüşü de aynı yöndedir (Y.19.HD, 25.01.2001, E.2000/8721:**KBİBB**, K.2001/5649; Y.17.HD, 25.02.2013, E.2012/7837, K.2013/2202:**KBİBB**).

²¹⁰ **Altay/Eskiocak** s.156.

²¹¹ Y.19.HD, 23.03.2000, E.2000/1004, K.2000/2069:**KBİBB**.

Burada aktif ile kast edilen borçlunun konkordato kapsamında kalan borçların ödenmesine yarayan net aktifidir. Bu bağlamda konkordatoya tâbi olmayan İİK m.206 uyarınca birinci sırada yer alan imtiyazlı alacaklar, rehinli alacaklar ve kamu alacakları borçlunun brüt aktifinden indirilerek net aktife ulaşılmalıdır²¹².

Bununla birlikte belirtmek gerekir ki konkordato teklif eden borçlunun bir sermaye şirketi olması halinde kaynakla orantılılık şartı bakımından ortakların yahut şirket yöneticilerinin şahsi malvarlıklarının dikkate alınmaması gerekir. Buna karşın kolektif ve komandit şirketlerin²¹³ teklif ettiği konkordato bağlamında ortakların şahsi malvarlıkları da gözönünde bulundurularak kaynakla orantılılık şartı doğrultusunda aktifin pasife oranı belirlenmelidir²¹⁴. Adi bir şirketin ortağının teklif ettiği konkordato da kaynakla orantılılık belirlenirken ise ortağın kendi malvarlığı ve adi şirketteki hissesi birlikte değerlendirilir²¹⁵.

²¹² **Altay/Eskiocak** s.156 vd.

²¹³ Belirtmek gerekir ki burada dikkate alınacak olan komanditer ortakların değil; komandite ortakların kaynaklarıdır (**Kuru-El Kitabı** s.1491-1492).

²¹⁴ **Pekcanitez/Erdönmez** s.130; **Sarisözen-Konkordato** s.219.

²¹⁵ “*Konkordato talep eden Yaşar ve Yalçın için, ...mühlet kararı verilmiş ve konkordato komiseri tayin edilmiştir. Komiserin incelemesi aşamasında talep edenlerden Yalçın konkordato isteminden vazgeçmiştir. Bu durumda, konkordatonun Yaşar yönünden incelenmesi gerekir. -Konkordato talep edenlerin adi ortaklık borçları, şahısları yönünden müteselsilen sorumluluklarında olmakla davacı Yaşar ortaklık borcunun tamamından sorumludur. Bu husus gözetilerek konkordato isteyen Yaşar’ın borçları tutarı bulunup, kendi mal varlığı ile varsa ortaklığın mal varlığının ½’si saptanıp buna göre İİK.nun 298. maddesindeki (7101 sayılı Kanun sonrasındaki 305. madde) konkordato koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediği incelenmelidir. Oysa, konkordato komiserliğince düzenlenen raporda ortaklık mallarının ve diğer ortağın şahsi mallarının tamamı konkordato isteyen borçlunun aktifinde yer alması ve nisabın bu şekilde saptanması yanlıştır* (Y.19.HD, 20.10.1993, E.1993/7181, K.1993/6809: **KBİBB**).

Aktifin pasife bölünmesiyle ortaya çıkan oran şekli nitelikte olup objektif bakımdan gerçeği yansıtmayabilir. Nitekim kanun gereği borçlunun konkordato talebiyle birlikte verdiği belgelerde açıkladığı ve konkordato sürecinde kabul ettiği alacaklar kendiliğinden pasife dahil edilir. Bu alacaklar borçlu tarafından özellikle oy çokluğunun sağlanması amacıyla üretilmiş olabilir (İİK m. 286; 300).

Konkordato komiseri burada borçlunun gösterdiği pasiflerin mevcudiyetine ilişkin borçlunun defter ve belgeleri üzerinden yapacağı incelemeleri içeren raporunu mahkemeye sunar (İİK m. 300; 302; 304).

Komiserin raporunda alacaklılar tarafından kabul edilen konkordato projesinde belirtilen miktarın, tasdik evresinde borçlunun mevcudunun son durumuyla orantılı olup olmadığına ilişkin görüşü yer almalıdır. Borçlunun mevcudunun son durumu tasdik evresine kadar aktif ve pasiflerinde ortaya çıkan değişiklikler esas alınarak belirlenir. Zira konkordato mühleti verilmesinden tasdik aşamasına dek borçlunun aktif ve pasiflerinin değişikliğe uğrama ihtimali mevcuttur²¹⁶. Ancak komiserin konuya ilişkin raporu mahkeme için bağlayıcı niteliği haiz değildir. Mahkeme bu bağlamda raporda kendisine sunulan bilgileri eksik yahut yetersiz bulursa komiserden ek rapor isteyebileceği gibi bilirkişi incelemesi yoluna da başvurabilir²¹⁷. Nitekim uygulamada mahkemeler, konkordato bağlamında borçlunun teklif ettiği tutarın kaynaklarıyla orantılı olup

²¹⁶ “Muteriz alacaklı vekilinin iddiası veçhiyle konkordato talebinden sonra 18700 lira ve ayrıca 90.000 lira bir varlığın sağlanıp sağlanmadığı ve bunun bilirkişi tarafından tetkik olunan deftere ithal edilip edilmediği incelenerek sözü geçen meblağın kararda toplamı gösterilen miktara dahil olup olmadığı tespit edildikten sonra varılacak neticeye göre mühlet talebinin kabulü veya reddi lâzım geldiği halde mercice bu cihetin lâyiğiyle tetkik edilmemesi yolsuzdur. Bu sebeple hükmün bozulmasına 16.02.1950 tarihinde karar verildi” (İİD, 16.02.1950, E.1950/858, K.1950/675: **Buruloğlu/Reyna** s.204).

²¹⁷ **Tanriver-Güncel** s.266 vd.; **Pekcanitez/Erdönmez** s.130; **Uyar-Tasdik** s.121; **Eriş** s.858.

olmadığının tespiti için bilirkişileri görevlendirmektedir²¹⁸. Bununla birlikte mahkemece bilirkişi raporunun yetersiz görülmesi halinde yeniden bilirkişi raporu alınabilecektir²¹⁹.

Bu bağlamda gerek konkordato komiserinin gerekse bilirkişinin borçlunun kabul ettiği bu alacakları maddi gerçeği yansıtmaya dahi konkordato nisabının ve pasiflerin tespiti bakımından dikkate alması gerekir (İİK m.300)²²⁰. Bununla birlikte bu görevliler, pasifin gerçek olmayan borçları içermesi nedeniyle objektif hukuki esasları yansıtmadığını asliye ticaret mahkemesine sunacakları raporda açıklamakla yükümlüdürler (İİK m. 300; 304). Keza komiser borçlunun defter ve kayıtları üzerinden yapacağı inceleme sonucu, onun kabul ettiği alacakların gerçeği yansıtmayı yansıtmadığına ilişkin vardığı kararına alacaklılar toplantısına sunacağı raporunda yer verir. Öte yandan komiserin raporunda yer verdiği değerlendirmesine ilişkin sonuç artık alacaklılar toplantısının takdirindedir²²¹. Bunun gibi mahkemeye sunulan raporda da alacakların varlığına ilişkin değerlendirme mahkemenin takdir yetkisi doğrultusunda esas alınır. Bilirkişilerin ve konkordato komiserinin bu anlamda gerçek pasifi ve nisabı gösteren raporları aktif-pasif dengesine ilişkin bir ölçüt olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla aktifin pasife oranı hesaplanırken yine şekli normlara göre oluşan pasif baz alınmalıdır²²².

Yargıtay eski tarihli bir kararında teklif edilen miktarın borçlunun mevcuduyla orantılı olması şartı bağlamında bir ölçüt ortaya koymuştur. Buna göre aktif pasifinin üç

²¹⁸ Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesi, 25.10.2018, Celse No:1, Esas No: 2018/593.

²¹⁹ “Konkordato koşullarının somut olay bakımından gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti özel ve teknik bir bilgiyi gerektirdiğinden, bu konuda uzman kişilerden oluşacak bilirkişi heyetinden rapor alınmalıdır. Bu nedenle alanında uzman bilirkişiler yerine, mahkeme yazı işleri müdürünün bilirkişi kurulunda görevlendirilmesi usul ve yasaya aykırıdır” (Y. 19.HD, 05.05.2010, E.2010/535, K.2010/5511: **LEXPERA**).

²²⁰ **Öztek** s.323.

²²¹ **Öztek** s.323.

²²² **Altay/Eskiocak** s.180.

katı olan bir borçlunun teklif ettiği konkordatonun reddedilmesi gerekir²²³. Doktrindeki bir görüşe göre bu kararın çıkış noktası oldukça yerindedir. Zira borçlunun malvarlığında bulunan aktif kesimin pasif kesimi bu derece katladığı durumlarda, borçluya uzun süre faizden kurtulmasını sağlayacak biçimde vade konkordatosu yoluyla da olsa konkordato yapma imkânı verilmemelidir. Bu durumdaki bir borçlunun aktifini işleterek elde edeceği para ile borçlarını ödeyebilmesi uzun zaman alacaktır. Bu uzun zaman içerisinde borçlunun aktifinin değeri artacak, ancak giderek artan enflasyona rağmen faizsiz ödenen borç nedeniyle alacaklılar zarara uğrayabilecektir. Dolayısıyla bu gibi durumlarda kabul edilecek vade konkordatosu, borçlunun aktiflerini paraya çevirerek borçlarını ödeyebilmesi için gerekli olan süreyle sınırlı olmalıdır²²⁴.

II. KAYNAK KAVRAMI ÖLÇÜTÜ

Mevcut durumda kanun koyucu, mevcudu borçlarının tamamını ödemeye yetecek olan bir borçlunun vade konkordatosu talep edebileceği, buna karşın yüzde konkordatosu istemesinin mümkün olmadığı anlayışıyla hareket etmektedir. Zira bu durumun kaynaklarla orantılı olma şartına aykırılık oluşturduğu düşünülebilmektedir²²⁵. Keza

²²³ “...Konkordato mühleti isteyen borçlunun dilekçesine ekli olarak verdiği bilanço ya nazaran aktifi pasifinin üç misli olduğu ve konkordato isteyenin mevcudu borçlarının ödemeye kâfi olmayan borçlulara tanınmış bir hak bulunduğu cihetle konkordato talebinin reddine dair olan merci kararının tasdikine karar verilmiştir”. (Y.İİD.,II/I/1964 T, 12958 E.:**Tuncay, Salih/Demirhan, Orhan**: Yeni ve Değişik Hükümleriyle İcra ve İflâs Kanunu, Ankara 1965, s.220.

²²⁴ **Altay/Eskiocak** s.79.

²²⁵ “Borca batık olmamakla birlikte borç ödemedi aciz halinde bulunan bir borçlunun vade konkordatosu istemesi mümkündür. Diğer bir deyişle, mevcudu borçlarının tamamını ödeyebilecek durumda olan bir borçlunun mallarını o anda satarak vadesi

doktrinde bir görüş de bu düşünceye paralel olarak, malvarlığı borçlarının tamamını karşılamakla birlikte paraya çevrildiğinde muaccel yahut yakın zamanda muaccel olacak borçlarını ödeyemeyecek durumdaki bir borçlu hakkında yalnızca vade konkordatosu istenebileceğini savunmaktadır²²⁶. Öte yandan başka bir görüşe göre borca batık olmamakla birlikte aciz halinde bulunan bir borçlunun da yüzde konkordatosu isteyebilmesini kabul etmek gerekir²²⁷.

Bu doğrultuda Atalay’a göre malvarlığı ve kaynak kavramları birbirinden farklı kavramlardır. Kaynak kavramı borçlunun nakit kaynağını da kapsayan bir ifadedir. Bu bağlamda nakit kaynağı yetersiz olmakla beraber, satıldığında borca yetecek miktarda malvarlığı olan bir borçlunun, borcunu ödemesi için mallarını satmaya zorlanması doğru bir yaklaşım türü oluşturmaz. Nitekim adi konkordatonun amacı borçlunun mallarının tasfiyesi değildir. Aksine konkordato kurumu, borçlunun borcunu kazanç sağlayarak ve kaynak yaratarak ödeme ihtimali temel alınarak düşünülmelidir²²⁸.

gelmiş bütün borçlarını ödemesi mümkün değilse, o zaman borçlu borçlarını yüzde yüz, yani tamamen ödeme taahhüdünde bulunarak alacaklılarından kendisine bir mühlet verilmesini isteyebilir (vade konkordatosu). Bu durumdaki bir borçlunun normal olarak tenzilât konkordatosu isteyebilmesi mümkün olmamak gerekir, zira böyle bir teklif, ödenmesi “teklif edilen meblâğın borçlunun kaynakları ile orantılı olması” şartına uygun düşmez. Fakat, hazırlık çalışmaları sırasında, mahkemelerin somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapabilmeleri yolunu açık tutmak gerektiği ileri sürüldüğünden, madde metnine bu yönde bir sınırlama getirilmesinden kaçınılmıştır...” (7101 sayılı Kanunla değiştirilmiş İİK m.285 hükmünün madde gerekçesi, m.12).

²²⁶ **Ulukapı-Fesih** s.154; **Sarısözen-Konkordato** s.94-95; **Akdeniz/Kayıhan** s.54-55. Bununla birlikte bu durumdaki bir borçlu hakkında karma konkordato talep edilmesi halinde, yalnızca vadeye ilişkin kısmın dikkate alınmak suretiyle içeriğine göre konkordato türleri arasında bir ayrıma gidilip gidilemeyeceği sorunu gündeme gelebilir (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.12).

²²⁷ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.12; **Atalay-Değerlendirme** s.121.

²²⁸ **Atalay-Değerlendirme** s.121; **Atalay-Konkordato Projesi** s.99; **Akil-Sorular** s.37. Atalay bu hususu şu sözlerle ifade etmiştir: “Borca batık olmayan “mevcudu borçlarını

Pekcanıtez/Erdönmez de borca batık olmamakla birlikte aciz halindeki bir borçluya borçlarını ödeyebilmek için yalnızca vade isteyebilme imkânının verilmesinin borçlu için çoğu zaman bir çözüm yolu olmayacağını ifade etmişlerdir. Zira alacaklıların uzun vadeler öngörülerek yapılan teklifleri kabul etmeyebileceği düşünüldüğünde, konkordato kurumunun iyileştirme amacının ortaya çıktığı söylenemez. Öte yandan yazarlara göre borca batık olmamakla birlikte aciz halindeki borçlunun yüzde konkordatosu istemesinin, kaynaklarıyla orantılı olmayacağı söylenemez. Zira yazarlar kaynakla orantılılığı, aynı zamanda iflâsa nazaran daha iyi durumda olma şartının içinde yer alan bir ölçüt olarak görmektedirler. Bu durumda alacaklılarına iflâs durumundan daha iyi durumda olacakları şekilde bir teklifte bulunan borçlunun teklif ettiği yüzde konkordatosu kabul edilebilmelidir. Nitekim alacaklıların da kendi menfaatlerine uygun olarak, teklif edilen konkordatoyu iflâsa tercih etme imkânlarına engel olunmamalıdır. Yazarlara göre bu kapsamda salt kaydi malvarlığından hareketle konkordato kapsamında yapılan teklifin borçlunun kaynaklarıyla orantılı olmadığını kabul etmek doğru değildir. Zira malvarlığı üzerinde yapılan satışlar her zaman bu malların gerçek piyasa değerini karşılamayabilir²²⁹. Gerçekten bu durumdaki bir borçlunun iflâs hali, alacaklıların

karşılamaya yeten bir borçlunun tenzilat konkordatosu isteyebilmesi mümkün olmamak gerekir, zira böyle bir teklif, ödenmesi “teklif edilen meblağın borçlunun kaynakları ile orantılı olması” şartına uygun düşmez”, şeklindeki gerekçe kesinlikle yerinde değildir. Zira kaynak ile malvarlığı aynı kavramlar değildir. 4949 sayılı Kanunla yapılan 2003 yılındaki değişiklikten önce, Kanunda yer alan “mevcudu ile orantılı olmak” koşulu, “kaynakları ile orantılı olmak” koşuluna dönüştürülmüştür. Kaynak, ödeme araçları kaynağını yani nakit kaynaklarını ifade eder. Borçlu mallarını satarak borç ödemek zorunda değildir. Zira adi konkordato malvarlığının tasfiyesini amaçlayan bir müessese değildir. Özellikle erteleme yerine önerilen bir kurum, şirketin malvarlığını satarak borç ödemesi değil, kazanç elde ederek ve kaynak yaratarak ödemesi ihtimalini esas almalıdır” (Atalay-Değerlendirme s.121).

²²⁹ Pekcanıtez/Erdönmez s.12-13.

konkordato kapsamında teklif edilen miktardan daha az tatmin olmaları sonucunu doğurabilir.

Akil'e göre de doğrudan borca batık olmayan bir borçlunun hiçbir durumda yüzde konkordatosu teklif edemeyeceği kabulü sonucuna varılmamalıdır. Zira borca batık durumdaki bir borçlunun teklif ettiği yüzde konkordatosu her durumda alacaklıların menfaatine aykırı olmayabilir. Bu noktada yazar çoğunluğun iradesine üstünlük tanınması gerektiğini düşünmekte ve bu soruna çözüm olarak Kanun'da konkordatonun tasdiki için belirtilen alacak ve alacaklı nisabının artırılması ve kaynakla orantılılık şartının tasdik şartları arasından çıkarılması gerektiğini ileri sürmektedir²³⁰.

III. GÖRÜŞÜMÜZ

Bilanço borçlunun belli bir tarihteki mevcudunu gösteren mali bir tablodur. Bilançoda aktifler ve pasifler yer alır. Aktifler varlık olarak ifade edilirken pasifler yükümlülük olarak nitelendirilir. Bilançonun aktifi dönen ve duran varlıklar olmak üzere iki kısımdan oluşur. Dönen varlıklar; hazır değerler, menkul kıymetler, önceden yapılan işlerden kaynaklı alacaklar, stoklar ve diğer dönen varlıklardan meydana gelir. Duran varlıklar ise; tesis makine cihazlar, binalar, arsalar, makineler, demirbaşlar, iştiraklerden (bağlı ortaklıklar) oluşur. Bununla birlikte bilançonun pasif kısmında, kısa vadeli yabancı kaynaklar (bir yıl içinde ödenmesi öngörülen borçların takip edildiği hesap sınıfı), uzun vadeli yabancı kaynaklar (bir yıldan daha uzun sürede ödenmesi öngörülen borçların takip edildiği hesap sınıfı) ve öz kaynaklar (işletme ortaklarının işletme varlıkları üzerindeki hakları ile bir faaliyet dönemi içindeki faaliyet sonuçları) yer alır. Bilançoda

²³⁰ Akil-Sorular s.37.

yer alan bu kalemlerin önemli bir kısmı kayıtlı değer ile yani bilançonun hazırlandığı tarih esas alınarak gösterilir²³¹.

Mevcut düzenleme uyarınca teklif edilen tutarın borçlunun “*kaynaklarıyla orantılı olması*” na ilişkin şartta yer alan “kaynak” kavramı ödeme araçları ve temin edilebilecek her türlü nakit kaynağı da içerisinde barındırmaktadır. Bu bakımdan kaynak kavramı mevcutlardan yahut aktiften daha geniş bir kapsama sahiptir²³². Buna göre borçlunun kaynakları hesaplanırken, bilançoda kayıtlı değeri ile gösterilen varlıkların hesaplandığı tarihteki satış değerleri dikkate alınır. Bu bağlamda bilançoda yer alan varlıkların değerlenmiş değerleri bilirkışı marifetiyle yapılır. Diğer yandan bilançoda konkordatodan önceki dönem işleri kaynaklı alacaklar yer almaktadır. Kaynak kavramının içine bahsi geçen önceki dönem işlerinden kaynaklanan alacakların yanı sıra borçlunun konkordato sürecine girdikten sonra işletme faaliyetlerini sürdürerek yapacağı yeni işlerden doğacak alacakları da girmektedir. Bu durum borçlunun konkordato sürecinde faaliyetlerini sürdürmek için yaratacağı işler kapsamında tahsilatlar yapacağı öngörüsüne dayanmaktadır. Nitekim bu öngörüye dayalı olarak ortaya çıkacak muhtemel gelirler bilançonun aktifinde yer almamaktadır²³³.

²³¹ **Atalay, Oğuz:** Borca Batıklık ve İflâsın Ertelenmesi, İzmir 2007, 30-39; **Sayhan, İsmet:** Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflâs ve İflâsın Ertelenmesi, Ankara 2016, s.69 vd. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Yılmaz, Berna Burcu:** İflâsın Tespiti ve Ertelenmesi Yönünden Borca Batıklık Bilançosu ve İyileştirme Projesi Üzerine Bir İnceleme, İstanbul 2009, s.10 vd. (yayımlanmış doktora tezi).

²³² **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.475; **Atalay-Değerlendirme** s.121; **Uyar-Tasdik** s.121-122.

²³³ **Yılmaz Berna Burcu** s.162; **Sayhan** s.87, dn.106; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.475; **Pekcanitez/Erdönmez** s.130; **Uyar-Tasdik** s.122.

Mevcut ve yeni işlerden kaynaklanan alacaklar nedeniyle doğal olarak işletmede bir nakit akışı²³⁴ da meydana gelecektir. Diğer bir deyişle faaliyetlerini sürdürmek isteyen borçlu yeni dönem borçlarını ödedikten sonra kalan parayı bankaya mevduat olarak yatıracaktır. Bunun sonucunda elde edilmesi öngörülen faiz gelirleri de yine kaynak kapsamında değerlendirilmektedir. Görüldüğü gibi yeni işlerden kaynaklanan nakit girişleri ile faiz gelirleri tamamen öngörüye dayalıdır. Tüm bunlar neticesinde kaynaktan elde edilecek değer, aktiflerin mevcut değerinden daha büyük olacağı söylenebilir.

Kısaca aktif, bilançonun hazırlandığı tarih itibarıyla borçlunun mevcudunu ifade ederken; kaynak, aktifte yer alan ve nakde dönüşmesi öngörülen alacakların ötesinde bir kavramdır. Buna göre; mevcut duran varlıkların değerlenmiş tutarları üzerinden gelen nakitler, önceden kaynaklanan işlerin tahsilatı, yeni alınacak işlerden gelecek tahsilatlar ve dönem sonunda borçlunun bankada kalan parasının değerlendirilmesi sonucu elde edilecek faiz geliri de kaynakların bir unsuru olarak görülebilir.

Kaynakla orantılılık şartı bağlamında borçlunun *“bütün kaynaklarını seferber ettiği”, “tüm malvarlığını buna adanmış”, “mevcudunun tamamını ortaya koymaya hazır olduğu”* gibi soyut nitelikteki ifadeleriyle yetinilmemeli; şartın gerçekleştiğine ilişkin gerekli açıklamalar yapılmalıdır²³⁵.

²³⁴ Bu husus, konkordato talebine eklenecek belgeler arasında yer alan “nakit akım tablosu” esas alınarak belirlenir. Nakit akım tablosu işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımı gösterir. Bu bağlamda sözü edilen tablo işletme sermayesindeki değişim öncesi faaliyetlerden elde edilen nakit akım, işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akım, yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akım, finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akım, nakit ve nakit benzeri değerlerdeki net azalış-artış, dönem başı ve dönem sonu nakit-nakit benzerleri hakkında bilgi içerir.

²³⁵ Y.19.HD, 05.05.2010, E.2010/535, K.2010/5511: **LEXPRA**.

Borçlunun ödemeyi teklif ettiği tutarın kaynaklarıyla orantılı olup olmadığının tayininde borçlunun mallarının paraya çevrilmesindeki kolaylık veya zorluk gözönünde bulundurulması gereken bir husustur²³⁶.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında konkordatonun tasdiki için öngörülen kaynakla orantılılık şartının gerçekleşip gerçekleşmediği tespit edilmelidir. Bu bağlamda söz konusu tespit, borçlunun aktif-pasif dengesinin yanı sıra kaynak kapsamında belirtilmiş bahsi geçen hususların da gözönünde bulundurulmasıyla yapılmalıdır. Buradan hareketle mahkemenin, borçlunun mevcudunun yanında gelecekteki faaliyetlerini de dikkate alarak yapacağı titiz bir incelemeden sonra karar vermesi gerekir.

C. BEKLENEN HAKLAR

I. GENEL OLARAK

Konkordato teklifinde yer alan tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması gerektiğine ilişkin şart kapsamında mahkeme, borçlunun beklenen haklarını dikkate alıp almayacağını; şayet alacaksa ne oranda dikkate alacağını takdir eder²³⁷ (İİK m. 305/1-b). Mahkeme beklenen hakların dikkate alınması noktasında geniş bir takdir yetkisine sahiptir. Bu bağlamda beklenen hakları hiç dikkate almayabileceği gibi tamamen ya da kısmen dikkate alabilir²³⁸.

²³⁶ **Berkin-İflâs** s.531; **Gürdoğan-İflâs** s.165; **Arar** s.303-304; **Tanrıver/Deynekli** s.93-94.

²³⁷ Söz konusu hususun İİK m.305/1-b’de zikredilen “teklif edilen tutarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması” şartı altında parantez içerisinde belirtilmesinin kanun yapım tekniği açısından doğru olmadığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda ileride yaşanabilecek tartışmaları önlemek adına, parantez içinde yer alan bilgilerin ana metne taşınması gerekir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.129, dn.270; **Sarısözen-Konkordato** s.217).

²³⁸ 7101 sayılı Kanunla değiştirilmiş İİK m.305 hükmünün madde gerekçesi, m.32.

II. BORÇLAR HUKUKU ANLAMINDA BEKLENEN HAK

Beklenen hak²³⁹, onun kazanılması için gerekli olan bazı unsurların gerçekleşmiş olmasına rağmen kurucu niteliği haiz son bir unsurun eksik olup, bu unsurun gerçekleşmesinin hakkı kazanacak kişinin iradesi yahut belli bir sürenin geçmesine bağlı olduğu hallerde ortaya çıkan hakkı ifade eder²⁴⁰. Beklenen haklar temel bir hukuki ilişkiye dayanırlar. Bu bağlamda konkordato borçlusu ile üçüncü kişi arasında yalnızca ümit ve ihtimale dayanan haklar teknik olarak beklenen hak olarak nitelendirilemez²⁴¹. Dolayısıyla borçlu ile üçüncü kişi arasındaki temel ilişkiden beklenen hak bağlamında belirlilik ilkesi korunmuş olur.

²³⁹ Hatemi terminolojik olarak ilginç bir noktaya değinmektedir. Buna göre beklenen hak henüz kazanılmamış olmakla birlikte gelecekte kazanılması muhtemel hakları ifade eder. Bunun yanı sıra hak sahibi olmayı bekleyen kimsenin hukuki durumunu ifade etmek için “*beklenti*” tabirinin kullanılması daha uygundur (**Hatemi, Hüseyin/Serozan, Rona/Arpacı, Abdülkadir**: Eşya Hukuku, İstanbul 1991, s.381; **Nomer, Haluk N.**: Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukuki Sonuçları, İstanbul 2002, s.1).

²⁴⁰ **Buz, Vedat**: Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005, s.115; **Serozan, Rona**: Medeni Hukuk Genel Bölüm, Genişletilmiş 2.Bası, İstanbul 2008, s.235; **Kuru, Baki**: Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, Genişletilmiş İkinci Baskı, Mayıs-2002, s.127; **Deynekli, Adnan/Kısa, Sedat**: Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli, İstanbul 1996, s.45; **İyilikli, Ahmet Cahit**: Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, (<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/6230/tez.pdf> (15.04.2019) Ankara 2011), s.209; **Yavaş, Murat**: Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK m.89), İstanbul 2005, s.168; **Bayar, Arif**: Beklenen Mal ve Hakların Haczi, Konya 2013, (yayınlanmış yüksek lisans tezi): acikerisim.selcuk.edu.tr) s.22. Belirtmek gerekir ki bu tanım kanuni şarta bağlı işlemleri kapsamamaktadır. Bununla birlikte sözleşmenin hüküm ve sonuç doğurması için kurucu unsurların yanında kanundan kaynaklı ilave bir unsurun gerçekleşmesinin arandığı kanuni şarta bağlı işlemler de beklenen hak kapsamında yer alır (**Nomer Haluk**-Beklenen Hak s.96).

²⁴¹ **Kuru**-Mevduat s.127; **Buz** s.116; **Yavaş** s.169; **Nomer Haluk**-Beklenen Hak s.108; **Bayar** s.23.

Beklenen haklar devir anında mevcut bir hukuki ilişkiye dayanıp dayanmamasına göre ikiye ayrılır²⁴². Buna göre beklenen haklar bir üst kavramdır. Bu haklar devir anında mevcut bir hukuki ilişkiye dayanıyorsa gelecekteki haklar; dayanmıyorsa umulan haklar olarak adlandırılır²⁴³. Gelecekteki haklarda hukuki ilişki, bu ilişkinin türü ve borçlusu bellidir²⁴⁴. Gelecekteki haklar devredilebilir²⁴⁵. Zira burada devir anında mevcut olmayan bir hak değil, hukuken korunan bir beklenti devredilmektedir²⁴⁶.

Umulan haklarda ise devir anında mevcut bir hukuki ilişki yoktur. Bu hakların devredilip devredilemeyeceği konusu doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş devredilebileceğini savunmaktadır²⁴⁷. Buna göre devir anında hukuken korunan bir beklenen hak mevcut olmamakla birlikte burada geciktirici şarta bağlı bir devir söz konusudur²⁴⁸. Diğer görüşe göre ise umulan haklar devredilemez²⁴⁹. Zira devir anında söz konusu hakkın konusu bulunmamaktadır. Öte yandan umulan haklarda belirlilik unsuru eksik olduğundan bu hakların devri mümkün değildir²⁵⁰.

²⁴² **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.248; **Taş Korkmaz, Hülya:** İflâs Masası, Ankara 2010, s.192.

²⁴³ **Üstündağ, Saim:** İcra Hukukunun Esasları, Baştan Sona Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 8.Bası, İstanbul 2004, s.196, dn.613; **Taş Korkmaz-Masa** s.193.

²⁴⁴ **Yavaş** s.169; **Taş Korkmaz-Masa** s.193; **Zeytin, Zafer:** Edinilmiş Mallara Katılma Rejimindeki Artık Değere Katılma Alacağı (Veya Değer Artış Payı Alacağı) Haczedilebilir Mi?, (Terazi Hukuk Dergisi, 2007/4, s.13-20), s.17.

²⁴⁵ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.248; **Tunçomağ** s.1082; **Taş Korkmaz-Masa** s.193.

²⁴⁶ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.248; **Taş Korkmaz-Masa** s.193; **Nomer-Beklenen Hak** s.85-86.

²⁴⁷ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.248; **Tunçomağ** s.1082; **Nomer-Beklenen Hak** s.109.

²⁴⁸ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.249; **Nomer-Beklenen Hak** s.110.

²⁴⁹ **Nomer-Beklenen Hak** s.109, dn.113'teki yazarlar.

²⁵⁰ **Taş Korkmaz-Masa** s.195.

Bu bilgiler doğrultusunda beklenen haklar kapsamında ikili bir ayrıma gidilebilir. Buna göre hukuki ilişkinin ifası şarta veya vadeye bağlanabilir yahut hukuki ilişkinin kendisi yani doğumu şarta veya vadeye bağlı olabilir. Hukuki ilişkinin ifasının şarta veya vadeye bağlı olması halinde mevcut ve belirli bir hukuki ilişkinin varlığından hareketle gelecekteki hak kavramı kapsamında değerlendirilmelidir. Keza hukuki ilişkinin doğumunun vadeye bağlı olması halinde de hukuki ilişki henüz mevcut olmamakla birlikte gerçekleşmesi kesin olduğundan gelecekteki hak kapsamında görülmesi gerekir. Öte yandan hukuki ilişkinin doğumunun şarta bağlı olması halinde hukuki ilişki mevcut olmamanın yanı sıra mevcut olacağına ilişkin belirlilikten de yoksundur. Bu nedenle bu son hal umulan haklar kapsamında değerlendirilmelidir.

III. KAYNAKLA ORANTILILIK BAKIMINDAN BEKLENEN HAK

1. GENEL OLARAK

Beklenen hakların tespiti oldukça zor bir husustur. Kaynakla orantılılık şartına eklenen bu düzenlemenin getiriliş amacı, borçlunun gerçekleşmesi kesine yakın ve uzun sürmeyecek bir ihtimal dahilinde elde edeceği hakları kapsamında alacaklıların tatmininin sağlanmasıdır²⁵¹.

²⁵¹ **Arar** s.304; **Berkin-Konkordato** s.87,88; **Gürdoğan-İflâs** s.192-193; **Kuru-Konkordato** s.466, dn.195; **Belgesay-Şerh** s.511; **Belgesay** s.13. Bu bağlamda Belgesay’a göre örneğin yakında kendisine düşecek bir miras mevcudu ile tüm borçlarını ödeyebilecek olan bir borçlunun borçlarını kısmen ödemesi üzerine teklif ettiği konkordato kabul edilmemelidir (**Belgesay** s.14).

2. HAKKIN ANLAMII

Konkordatoda kaynakla orantılılık bağlamında ele alınacak kaynak kapsamında değerlendirilen “beklenen hak” borçlar hukuku anlamının dışında dikkate alınmalıdır. Örneğin şarta bağlı alacaklarda söz konusu bu şart konkordato kapsamında, borçlar hukuku anlamıyla değil; usuli ilişkideki şart olarak anlaşılmalıdır. Diğer bir deyişle buradaki şart, mahkemenin şarta bağlı alacaklı lehine karar vermesidir. Borçlar hukuku anlamında alacağa bağlı şart gerçekleşmiş olabilir. Ancak bu konuda uyuşmazlık çıkması ve konunun mahkemeye taşınması halinde şartın gerçekleştiğinin ispatı gerekir. Bu noktada ispat yükü yerine getirilmezse mahkemece tespit edilemeyen hak, ticaret mahkemesinin konkordato yargılamasında da dikkate alınamaz. Dolayısıyla burada beklenen hak yargılamadaki etkenleri de içeren borçlar hukukundaki anlamından daha farklı bir anlama sahiptir.

3. HAKKIN KAPSAMI

a. Genel Olarak

Beklenen haklar temel olarak şarta bağlı işlemlerde, vadeye bağlı işlemlerde ve ölüme bağlı tasarruflarda ortaya çıkar²⁵². Şarta veya vadeye bağlı işlemlerde henüz doğmamış hakkın rehinle teminat altına alınarak güçlendirilmesi mümkündür²⁵³. Şarta bağlı işlemler bağlamında geciktirici ve bozucu şarta bağlı işlemlerden söz edilebilir. Buna göre hak beklentisi içinde olan taraf geciktirici şarta bağlı işlemlerde şarta bağlı hak sahibiyken, bozucu şarta bağlı işlemlerde tasarrufta bulunan taraftır²⁵⁴. Dolayısıyla

²⁵² **Buz** s.116; **Nomer Haluk-Beklenen Hak** s.85 vd.

²⁵³ **Nomer Haluk-Beklenen Hak** s.127-129.

²⁵⁴ **Nomer Haluk-Beklenen Hak** s.91.

konkordato borçlusunun korunmaya layık beklentisi şarta bağlı işlemin türü dikkate alınarak hangi tarafta yer aldığına göre tespit edilir.

Ayrıca tasarrufun iptali davası sonucunda iptal edilebilecek tasarrufların konusunu teşkil eden haklar da beklenen hakların tespiti bakımından gözetilmesi gereken bir husustur²⁵⁵.

Yine borçlunun yurt dışında bulunan kaynaklarının da bu anlamda dikkate alınması gerekmektedir²⁵⁶.

Bu kapsamda borçlunun malvarlığını artıran her türlü piyango ile spor-toto veya spor-lotonun da gireceği düşünülebilir²⁵⁷. Bununla birlikte borçluya düşecek nafaka gibi ekonomik değere sahip unsurlar da göz önünde bulundurulur²⁵⁸. Ayrıca borçlunun uhdesine geçmesi için bir onaya yahut tescile ihtiyaç duyan durumlar da beklenen hak kapsamında değerlendirilir²⁵⁹.

b. Konuya İlişkin Özel Durumlar

aa. Konkordato Borçlusunun Davacı Olduğu Davalar Bakımından

Burada mahkemenin bir hukuki ilişkinin varlığını ve bu hukuki ilişkiden kaynaklanan alacağın ifasını hüküm altına alması şartına bağlı bir beklenen hak bulunmaktadır. Konkordatodaki kaynakla orantılı olma şartı kapsamında bu durumdaki hakların dikkate alınıp alınmayacağı, tasdik yargılamasını gören mahkemenin

²⁵⁵ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.475; **Pekcanitez/Erdönmez** s.130; **Uyar-Tasdik** s.122; **Akil-Sorular** s.199.

²⁵⁶ **Kuru-Konkordato** s.466, dn.195; **Kuru-El Kitabı** s.1491; **Tanrıver/Deynekli** s.94; **Pekcanitez/Erdönmez** s.130; **Akil-Sorular** s.199.

²⁵⁷ **Eriş** s.859; **Taş Korkmaz-İflas Masası** s.196.

²⁵⁸ **Akil-Sorular** s.199.

²⁵⁹ **Budak/Kale** s.369.

takdirindedir. Mahkemece yaklaşık ispata yakın bir ispat esas alınarak bu hakların kaynak içinde değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine hükmedilir. Bu değerlendirme borçlunun davacı olduğu davanın geldiği aşamaya göre ortaya çıkacak çeşitli olasılıklara göre şekillenir.

Buna göre dava hakkında henüz karar verilmemiş olabilir. Bu durumda ticaret mahkemesince davacı borçlu lehine karar verilmesi ihtimali değerlendirilir. Bunun dışında dava hakkında ilk derece mahkemesi karar vermiş olabilir. Mahkemenin değerlendirmesinde ilk derece mahkemesince verilen kararın kesinleşmeden icra edilip edilemeyecek bir karar olması da önem arz eder. Öte yandan ilk derece mahkemesince verilen bu karar istinafa gitmiş ve istinafta da başvurunun esastan reddi kararı verilmiş olabilir. Bu durumda karara karşı temyiz yolunun açık olup olmamasına bakılır. Yahut dava en baştan ilk derece mahkemesince reddedilmiş ancak davacı tarafından kanun yoluna başvurulmuş olabilir. Kanun yolu neticesinde ilk derece mahkemesinin verdiği kararın bozulma ihtimali de bulunmaktadır.

İşte ticaret mahkemesinin takdir yetkisi tüm bu olasılıkların gözetilmesiyle şekillenir. Buna dayalı olarak davanın aşamalarında borçlu lehine verilen kararlar mahkemenin beklenen hakları dikkate alması noktasında bir veri teşkil edebilir.

bb. Miras Yoluyla Kazanılacak Mallar Bakımından

Beklenen haklar içerisine miras yoluyla borçluya intikal edecek mallar da girer. Nitekim söz konusu maddenin önceki hallerinde bu husus sadece “*miras yolile borçluya düşebilecek mallar*” veya daha genel şekilde “*intikal edebilecek mallar*” ile sınırlı olarak ifade edilmiştir²⁶⁰. Ancak bununla birlikte 7101 sayılı Kanunla “*intikal edebilecek*

²⁶⁰ **Ulukapı/Akcan** s.319; **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel:** Notlu-Gerekçeli İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, B.2 Ankara 2016, s.243.

mallar” ifadesi yerine daha geniş ve kapsamlı bir anlam içerdği gerekçesiyle, kaynakla orantılılık bağlamında dikkate alınabilecek husus olarak “*beklenen haklar*” kavramı getirilmiştir²⁶¹.

Berkin’e göre bu bağlamda mahkemenin tasdik kararını, beklenen hakkın intikal edeceği zamana dek ertelemesi gerekir. Bununla birlikte borçlu ve alacaklıların menfaatleri esas alınarak, tasdik süreci uzatılmamalıdır. Dolayısıyla borçlunun ancak yakın gelecekte elde edeceği haklara dayanarak tasdik kararı ertelenmelidir. Bu bağlamda mahkemenin gerçekleşmesi kesin görülmekle birlikte uzun sürecek bir hak beklentisini dikkate almaması gerekir. Öte yandan yazara göre borçluya intikal edecek miras kapsamında tasdik kararı, mirasın borçlunun uhdesine geçtiği ana dek ertelenir. Bu açıdan miras hissesinin borçluya fiilen intikalini beklemeye gerek yoktur²⁶².

Belirtmek gerekir ki burada beklenen hak kapsamında ortaya çıkabilecek miras hakkı beklentisi, miras bırakanın ölümünden sonraki dönem için geçerlidir. Miras, murisin ölümüyle birlikte kanuni ve atanmış mirasçılara intikal eder (TMK m. 599). Ancak mirasçılık sıfatı mirası kabulle beraber kesinleşir. Mirasçılar mirası doğrudan reddedebileceği gibi, defter tutulmasını isteyip bunun sonucuna göre de reddedebilirler (TMK m. 605; 619; 627). Bu bağlamda mirasın doğrudan yahut resmi defter tutulması süreci sonunda reddedilebilme ihtimali, sonraki sırada yer alan kanuni ve atanmış yedek mirasçılar bakımından bir beklenti oluşturur. Bununla birlikte bu mirasçıların da mirası ret hakları vardır. Bu hak çerçevesinde sonraki sırada gelenlerin de mirası reddetmeleri halinde, onlardan sonra gelenler için de bir beklenti doğar. Bu durum mirasçıların mirası reddetmemeleri anına dek devam eder²⁶³.

²⁶¹ 7101 sayılı Kanunla değiştirilmiş İİK m.305 hükmünün madde gerekçesi, m.32.

²⁶² **Berkin**-Konkordato s.87,88.

²⁶³ **Nomer Haluk**-Beklenen Hak s.133. “*Hattâ mirası kabul eden bir mirasçı bulunsa dahi, gene bir beklenti ortaya çıkabilir. Bir uyumsuzluk söz konusu olduğunda, davanın sonucuna göre mirasçı olması muhtemel kişiler için beklenti söz konusu olur. Örneğin*

Oysa murisin ölümünden önce mirasçının hukuki anlamda bir beklenen hakka sahip olduğundan söz edilemez. Zira beklenen hak, sahibine hakkın doğacağına ilişkin ümidin onu devreden yahut üçüncü kişiler tarafından yok edilmesine imkân verilmemesini gerektirir²⁶⁴. Nitekim murisin ölümünden önceki dönemde muhtemel mirasçılar için ancak sınırlı bir korumadan söz edilebilir. Bu koruma kanuni mirasçılara tanınan saklı paydan kaynaklanır. Bunun dışında muris miras payı üzerinde serbestçe ölüme bağlı tasarruflarda bulunma yetkisini haizdir (TMK m. 505, m. 506). Kaldı ki muris ölüm anına kadar tüm malvarlığını yaptığı sağlararası tasarruflarla da harcayabilir. O halde murisin ölümünden önce, terekede nelerin olacağını, paylaşırma sonucunda her bir mirasçıya ne düşeceğini öngörmek mümkün görünmemektedir. Keza muris, kişisel durumuna ilişkin değişiklikler yaparak dolaylı yoldan muhtemel mirasçılar ve muhtemel miras payları üzerinde tasarrufta bulunabilir. Örneğin muris evlenebilir, evlat edinebilir veya çocuk sahibi olabilir. Tüm bunlar gözetildiğinde muhtemel mirasçıların, murisin ölümünden önceki dönemde salt onlara tanınan sınırlı koruma esas alınarak yeterli güvenceye sahip beklentileri bulunduğundan söz edilemez²⁶⁵.

miras bırakanın ölüme bağlı bir tasarrufu hakkında iptal davası açıldığında, ölüme bağlı tasarrufun iptali halinde mirasçı olacaklar bakımından bir beklenti söz konusu olur” (Nomer Haluk-Beklenen Hak s.133).

²⁶⁴ **Buz** s.118; **Nomer Haluk-Beklenen Hak** s.130 vd.

²⁶⁵ **Buz** s.118-119; **Nomer Haluk-Beklenen Hak** s.130-132.

IV. GEREKLİ ÇOĞUNLUK

1. ALACAKLARIN KAYDEDİLMESİ

a. Genel Olarak

Komiserin görevlendirilmesinden sonra yapacağı ilk iş, borçlunun mevcudunun defterini yapmak ve mallarının kıymetini takdir etmektir (İİK m.298,1)²⁶⁶

b. Defter Tutulması, Kıymet Takdiri

Borçlunun uhdesinde bulunan tüm mallar, alacaklar ve haklar komiser tarafından tutulacak deftere yazılmalıdır. Bu kapsamda hazırlanan defter ile borçlunun malvarlığının aktif ve pasif bölümü ortaya konur. Borçlunun malvarlığının pasif bölümü konkordatoya tâbi alacakları temsil ederken, aktif bölümü bu alacakları karşılayacak miktarı gösterir.

İİK m.206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar, rehinli alacakların rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları, 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş sözleşmelerden doğan alacaklar konkordatoya tâbi değildir (İİK m.308/c). Dolayısıyla bu alacaklar borçlunun malvarlığının pasif bölümünde gösterilmezler.

²⁶⁶ “Konkordatonun tasdiki yargılamasından önce komiserce yapılacak ön hazırlıklar bulunmaktadır. Bu hazırlıkların en önemlisi, borçlunun mallarının deftere kaydedilmesi ve bu malların kıymetlerinin belirlenmesidir. Konkordato komiseri, görevlendirilir görevlendirilmez borçlunun mallarının defterini tutarak bütün bu malların değerlemesini yapacaktır. Şayet borçlunun malları başka bir yerde ise, bu değerlendirme malların bulunduğu yer icra dairesince yapılabilecektir” (İİK m.298’de başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 26. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 25) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

Borçlunun başka yerlerde malları varsa, o mallarının defterinin tutulması ve kıymet takdiri işlemleri istinabe yoluyla o yer icra dairesine yaptırılabilir (İİK m.298,1).

Konkordato projesi kaydedilmiş olan alacaklıların ve alacakların yarısını veya kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini aşan bir çoğunluk tarafından imzalanmışsa kabul edilmiş sayılır (İİK m.302,3). Buna göre komiserin tutacağı defterde borçlunun malvarlığının değeri hesaplanırken alacaklılar da gösterilir. Konkordato projesinin oylanması, borçlunun malvarlığı karşısında konkordatoya tâbi alacakların da yer aldığı bu deftere ilişkin kayıtlar ışığında gerçekleştirilir.

Komiserin tuttuğu defter, konkordatonun tasdikinde kaynakla orantılılık şartına uyulup uyulmadığını ortaya koyar. Aynı zamanda bu defter borçlunun konkordato talebine eklediği malvarlığının durumunu gösterir belgeler ile bilançoların gerçeğe aykırı olup olmadığının tespitinde yardımcı olur. Komiser borçlunun mallarının kıymetini bizzat takdir edebileceği gibi bu hususta bilirkişiye de başvurabilir²⁶⁷.

Kanunda rehinli alacakların kıymet takdiri özel olarak düzenlenmiştir²⁶⁸. Buna göre komiser rehinli malların kıymet takdirine ilişkin kararını alacaklıların incelemesine

²⁶⁷ Bu noktada bilirkişi görevlendirmelerinin bizatihi komiser tarafından yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Buna göre mahkemelerin bilirkişi görevlendirme işiyle uğraştırılmaması gerekir. Buna bağlı olarak komiser tarafından görevlendirilen bilirkişilerin ücretleri, her biri için sarf edilecek emek ve mesai dikkate alınarak yine komiser tarafından takdir edilmelidir (**Budak, Ali Cem/Kale, Serdar:** Konkordato Komiserinin Kontrol Listesi, Ankara 2019, s.15-16).

²⁶⁸ “Komiserin yapacağı kıymet takdirinde, rehinli mallar ayrı bir önem arz eder. Maddenin ikinci fıkrası gereğince, komiser rehinli malların da kıymetini takdir eder ve bu takdir ettiği bedeli alacaklılar toplantısından önce rehinli alacaklılara ve borçluya yazılı olarak bildirir. Her ilgili, (şayet bu ilgililer rehinli alacaklı veya borçlu ise komiserin kıymet takdirini kendilerine bildirmesinden itibaren, diğer ilgililer ise öğrenme tarihinden itibaren) yedi gün içinde ve masrafları önceden karşılamak kaydıyla, asliye ticaret mahkemesinden rehinli malların kıymetinin yeniden takdir edilmesini talep edebilir. Eğer yeni kıymet takdiri bir alacaklı tarafından istenmiş ve takdir edilen kıymet,

hazır bulundurur ve bu kararı alacaklılar toplantısından önce rehinli alacaklılara ve borçluya yazılı olarak bildirir (İİK m.298,2). Bununla birlikte karar kendisine bildirilen ilgililer bu bildirimden, diğerleri ise öğrenmeden itibaren yedi gün içinde masrafını önceden vermek şartıyla, mahkemeden rehinli malların kıymetini yeniden takdir etmesini isteyebilirler. Kıymet takdiri bir alacaklı tarafından istenmiş ve takdir edilen kıymet kayda değer şekilde değişmişse alacaklı, yeniden yapılacak kıymet takdirinin masraflarının borçlu tarafından karşılanmasını talep edebilir (İİK m.298,3). Rehinli taşınmaz malların kıymet takdiri 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca gayrimenkul değerlendirme uzmanlığı lisansı ile yetkilendirilen kişilere yaptırılabilir (İİK m.298,4).

2. ALACAKLARI BİLDİRMEYE DAVET

a. Genel Olarak

Konkordato komiseri İİK m.288 uyarınca yapacağı ilanla alacaklıları ilandan itibaren on beş gün içinde alacaklarını bildirmeye davet eder. Ayrıca bu ilanın birer örneğini adresi belli olan alacaklılara gönderir²⁶⁹. İlânda on beş günlük süre içinde alacaklarını bildirmeyen alacaklıların konkordato müzakerelerine kabul edilmeyeceklerine ilişkin ihtar da yer alır (İİK m.299).

kayda değer bir şekilde değişmişse alacaklı borçludan masraflarının ödenmesini talep edebilecektir”(İİK m.298’de başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 26. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 25) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

²⁶⁹ Bunun için alacaklıların ad, soyad ve adreslerine ilişkin bilgiler borçlu tarafından konkordato projesine eklenmiş olmalıdır [Akyürek/Akyürek s.427; Özbek, Mustafa: Amerika Birleşik Devletleri İflâs Hukuku Sisteminde Alacaklılara ve Borçlulara Ait Haklar, (TBBD, 2002/2, s.21-64), s.35, dn.40].

Öte yandan alacağını hiç yahut zamanında bildirmeyen alacaklı bilançoda kayıtlı ise konkordato müzakerelerine katılabilecek ve müzakereler sonunda düzenlenen tutanağı imzalayabilecektir (İİK m.299). Bu noktada alacaklının bilançoda kayıtlı olduğu tutar esas alınır. Bu tutarın üstündeki alacak miktarının çoğunluk hesabında dikkate alınması için ayrıca alacaklı tarafından kaydedtirilmiş olması gerekir²⁷⁰.

b. Alacak Kaydının Süresi

Kanun alacakların kaydedilmesine ilişkin on beş günlük bir süre öngörmüştür. Bu süre ilanın yapılmasından itibaren başlayan ve on beşinci günün çalışma saati sonunda biten bağlayıcı ve değiştirilemez niteliği haiz bir süredir²⁷¹. On beşinci gün resmi bir tatil gününe denk gelirse, süre tatili izleyen günde biter (İİK m.19,3).

PTT yoluyla gönderilen dilekçelerle yapılan kayıtlarda kaydın yapıldığı tarih olarak, dilekçenin komişere ulaştığı zaman esas alınmalıdır²⁷².

²⁷⁰ **Akyürek/Akyürek** s.429.

²⁷¹ “*Borçlu tarafından bildirilmemiş ve 20 günlük ilan müddeti içinde de alacağını beyan etmemiş olan alacaklılar, ilanda tasrih edilmiş olmak şartıyla, konkordato müzakerelerine iştirak etmek hakkını zayi ederler*” (Y.12.HD, 10.09.1965, E.1965/8923, K.1965/9212: **KBİBB**).

²⁷² **Altay/Eskiocak** s.185.

c. Alacakların Kaydı

aa. Genel Olarak

Alacak kayıtları komisere başvurulmak suretiyle gerçekleştirilmelidir²⁷³. Bu kayıtlar doğrudan komiserin defterine geçirilmek suretiyle sözlü şekilde yapılabileceği gibi konuya ilişkin dilekçe vermek yoluyla da olabilir.

Komiser kendisine yapılan başvurular sonucunda oluşan alacak kayıtlarını alacaklıların isim ve unvanlarına göre defterine geçirmelidir ve kayıt yaptıran alacaklıların imzasını almalıdır²⁷⁴. Borçlunun her bir alacak bakımından beyanını da bu kayıtların karşısına yazmalıdır²⁷⁵. Alacaklıya yaptırdığı kayda ilişkin bir belge verilir.

Alacak kayıt talebinde bulunmak için alacağın dayanağını oluşturan bir belge sunulması zorunluluğu yoktur. Bu bağlamda komiser soyut alacak kayıt taleplerini de kabul etmelidir²⁷⁶. Öte yandan kayıtların dayanağının olması komiserin ve mahkemenin söz konusu alacağın gerçek olup olmadığı yönünde oluşacağı kanaati bakımından önem arz eder²⁷⁷. Şayet varsa kayıtların dayanağını oluşturan belge yahut belge örneklerinin ek olarak sunulması gerekir.

²⁷³ Söz konusu bildirimler mutlaka mahkemece kesin mühlet kararıyla birlikte görevlendirilmiş komiser(ler)e yapılmalıdır. Nitekim uygulamada mahkemeye yapılmış alacak bildirimleri dikkate alınmamaktadır. Öte yandan bu çerçevede komisere bildirilmeyip mahkemeye beyan edilen alacaklar, kayıtlı alacak kapsamında sayılmamakla birlikte, bu alacakların alacaklılarının tasdike itiraz haklarının bulunduğu kabul edilmektedir.

²⁷⁴ Dilekçe ile yapılan kayıtlarda, dilekçede alacaklının imzası da bulunacağından, alacaklıya ayrıca komiserin defterine imza attırılmasına gerek yoktur (**Altay/Eskiocak** s.184).

²⁷⁵ **Altay/Eskiocak** s.184.

²⁷⁶ **Üstündağ-İflâs** s.210; **Altay/Eskiocak** s.187; **Akyürek/Akyürek** s.431-432.

²⁷⁷ **Kuru-Konkordato** s.443, dn.128.

bb. Rehinli ve İmtiyazlı Alacakların Kaydı

Rehinli ve imtiyazlı alacakların da on beş günlük süre içinde kaydettirilmelerinde fayda vardır. Buna göre rehin konusu alacak rehinli alacaklının alacağının tamamını karşılamayabilir. Rehinli alacağın rehnin kıymetini karşılamayan miktarı ise konkordatoya tâbidir. Bu ihtimalde süresi içinde alacağını kaydettirmezse, alacağının rehnin kıymetini karşılamayan kısmı bakımından konkordatoya tâbi olmakla birlikte projenin kabulüne ilişkin gerçekleştirilen oylamaya katılamaz²⁷⁸.

Konkordatoya tâbi olmayan rehinli mal, mülkiyeti borçluya ait mallardır. Buna karşın mülkiyeti üçüncü kişiye ait mallar üzerinde kurulan rehinlerde, rehinli alacaklının alacağının konkordatoya tâbi olduğu ve çoğunluk hesabında dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir²⁷⁹. Bu nedenle konusunu mülkiyeti üçüncü kişiye ait malların oluşturduğu rehinli alacakların, alacaklıları tarafından on beş günlük süre içinde komiser kaydedtirilmesi gerekir. Öte yandan alacaklıların söz konusu kaydı yapmamaları ihtimaline karşı rehin konusu malın maliki olan üçüncü kişiye de alacak kaydı yapma imkânının söz konusu ihtimalin gerçekleşmesi şartına bağlı olarak tanınması gerekir. Zira alacağın, üçüncü kişinin malı üzerindeki rehnin çözülmesi suretiyle ödenmesi halinde, üçüncü kişinin rücu hakkından kaynaklanan alacağı doğar. Söz konusu alacağın ve alacaklısının çoğunluk hesabında gözetilebilmesi için de kaydettirilmiş olması gerekir.

²⁷⁸ **Kuru-Konkordato** s.447; **Postacioğlu** s.85,107; **Akyürek/Akyürek** s.430. Ancak rehinli alacak borçlunun bilançosundan yahut resmi sicillerden anlaşılıyor ise, rehinli alacaklı rehin açığı için de oylamada dikkate alınır (**Kuru-Konkordato** s.447, dn.138).

²⁷⁹ **Arar** s.290; **Postacioğlu** s.26-27; **Berkin-İflâs** s.566; **Kuru-Konkordato** s.457, dn.172; **Kuru-El Kitabı** s.1484, dn.95; **Gürdoğan-İflâs** s.185; **Gürdoğan-Rehin** s.110; **Tanrıver/Deynekli** s.99; **Üstündağ-İflâs** s.213; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.471; **Altay/Eskiocak** s.117,190; **Sarısözen-Konkordato** s.202; **Uyar-Ekseriyet** s.129; **Atalı-Kesin Mühlet** s.106; **Hatipoğlu** s.182.

Öte yandan rehinli alacaklı süresi içinde alacak kaydını yaptırırsa, aynı alacak için üçüncü kişinin geciktirici şarta bağlı olarak yaptırdığı kayıt dikkate alınmaz²⁸⁰.

Borçlu, üçüncü kişiden olan alacağını alacaklıya devrederek, alacaklının alacağını temin etmesini sağlayabilir. Bu durumdaki bir alacak rehinli alacak statüsünde sayılır. Öte yandan yapılan devrin karşılıksız çıkma ihtimaline karşı, bu alacakların da kaydettirilmesinde fayda vardır²⁸¹.

İmtiyazlı alacaklar da süresi içinde kaydettirilmezlerse, bilançodan yahut resmi sicillerden anlaşılmadıkları sürece konkordatoya tâbi olurlar²⁸². Ancak kaydettirilmedikleri için alacaklılar toplantısında oy kullanamazlar. Öte yandan bir alacağın imtiyazlı olup olmadığı noktasında uyuşmazlık ortaya çıkabilir. Bu halde sorun, çekişmeli alacaklara ilişkin İİK m.302,6 hükmünün kıyasen uygulanması yoluyla çözümlenir. Buna göre imtiyazlı olduğu noktasında çekişme bulunan alacağın imtiyazlı kabul edilip edilmeyeceği ve ne oranda edileceğine mahkeme karar verir²⁸³. Bununla birlikte alacağın imtiyazlı olduğuna ilişkin iddialar hakkında ileride genel mahkemelerce verilecek hükümler saklıdır. Ticaret mahkemesinin alacağın imtiyazlı olmadığına karar vermesi mümkündür. Bu faraziyede alacağının imtiyazlı olduğunu iddia eden alacaklı, her ne kadar ileride genel mahkemelerde dava açabilecekse de konkordato çoğunluk hesabında alacağı imtiyazlı olarak değerlendirilmeyecektir. Bu noktada adi sayılan ve bu nedenle konkordatoya tâbi olan alacağının çoğunluk hesabında dikkate alınması, onu on beş günlük süre içinde kaydettirmiş olmasına bağlıdır. Bu açıdan imtiyazlı olduğu iddia edilen alacakların da süresinde kaydettirilmeleri hususu oldukça önemlidir.

²⁸⁰ **Altay/Eskiocak** s.190.

²⁸¹ **Altay/Eskiocak** s.190.

²⁸² **Gürdoğan-İflâs** s.203; **Kuru-Konkordato** s.446; **Ansay** s.348; **Postacıoğlu** s.85; **Buruloğlu/Reyna** s.70; **Altay/Eskiocak** s.189.

²⁸³ **Akyürek/Akyürek** s.430.

Öte yandan bu alacakların süresinde kaydettirilmemesi rehinli alacaklının rehin hakkını ve imtiyazlı alacaklının maddi hukuk bakımından imtiyazını ortadan kaldırmaz²⁸⁴.

cc. Takasa Tâbi Alacakların Kaydı

Bir kişiye karşı borçlu olan kişi aynı zamanda o kişiden alacaklı da olabilir. Bu halde Kanun konkordato kapsamında söz konusu borç ve alacağın takasına izin vermektedir (İİK m.294,4)²⁸⁵. İşte birbiriyle takasa edilecek bu alacak konkordatoya tâbi olmaktan kurtulur. Dolayısıyla takas edilen oranda alacak çoğunluk hesabında dikkate

²⁸⁴ “Konkordato komiseri, borçlunun alacaklıları tespit eden yazısı ile yetinmeyerek, ayrıca yapacağı bir ilanla alacaklıları, 20 gün içinde alacaklarını bildirmeye davet eder. Borçlu tarafından bildirilmemiş ve 20 günlük ilan müddeti içinde de alacağını beyan etmemiş olan alacaklılar, ilanda tasrih edilmiş olmak şartıyla, konkordato müzakerelerine iştirak etmek hakkını zayi ederler. İlanın ve beyan etmemenin hukuki sonucu bundan ibarettir. Resmi tasfiyede olduğu gibi, hakkın sukut edeceğine ve badema bir iddia bulunulamayacağına dair İİK’de açık veya zımni hiçbir hüküm yoktur”(Y.12.HD, 10.09.1965, E.1965/8923, K.1965/9212: **KBİBB**).

²⁸⁵ Nitekim Yargıtay da borçlunun aynı kişiye karşı olan borç ve alacaklarını bilançosunda ayrı ayrı göstermesine izin vermemektedir: “Aynı şahsa karşı, muayyen cins bir mal ve paradan dolayı hem borçlu ve hem de alacaklı olan kişi, B.K.’nın 118, 122 ve 133.maddelerinde yazılı şartların tahakkuku halinde, borcunu alacağı ile takas edebilir. Bu takdirde borç alacak miktarı kadar sükût etmiş olur...Bu itibarla takas hakkını kullanan üçüncü şahsın ancak bakiye borcunun konkordatoya ithal edilmesi gerekir. Alacak, alacaklılar cetveline, borç, borçlular cetveline ayrı ayrı geçirilerek borcun tamamen alacağın konkordato şartları içinde ifaya tâbi tutulması doğru değildir. Borçlunun iflâsı halinde üçüncü kişileri muaccel olmasa bile alacaklarını müflisin kendilerinde olan alacağı ile takas edebilmelerini sağlayan Borçlar Kanunu’nun 121 ve İ.İ.K’nun 200’üncü maddeleri hükümleri bu düşünceye hak vermektedir” (Y.İİD, 20.12.1963, E.1963/13762, K.1963/13607: AD, 1964/3-4, s.406).

alınmaz. Buna karşın alacaklı, takasla karşılanmayan alacağı bakımından konkordatoya tâbi olur²⁸⁶. Dolayısıyla takasla karşılanmayan alacağı için oy hakkına sahip olmak istiyorsa alacağını kaydettirmesi gerekir.

dd. Kefillerin Müstakbel Rücu Haklarından Bahisle Yaptıracakları Kayıtlar

Müteselsil kefalette alacaklının asıl borçluyu takip etmeksizin doğrudan kefile başvurabilme imkânı vardır (TBK m.586,1). Oysa adi kefalette kural önce asıl borçluya gidilmesidir. Öte yandan asıl borçluya konkordato mühleti verilmiş olması halinde, alacaklı doğrudan adi kefile başvurabilecektir (TBK m.585,1). Her iki halde de borcu ödeyen kefilin asıl borçluya karşı, ödediği oranda rücu hakkı bulunur (TBK m.596).

Asıl borçlu konkordato istemişse alacaklı, alacağını kaydettirmek ve haklarının korunması için gerekeni yapmak zorundadır (TBK m.594,2). Dolayısıyla alacaklı alacağını on beş günlük kayıt süresi içinde komişere bildirmelidir. Ancak bildirmeme ihtimaline karşı kefilin rücu hakkından kaynaklı alacağının korunması gerekir. Buna göre kefile, borcun ödenmesi şartına dayalı olarak, ortaya çıkacak rücu hakkından kaynaklı alacağını kaydettirme imkânı verilmelidir. Öte yandan mülkiyeti üçüncü kişiye ait mallara konulmuş rehinden kaynaklı alacaklar için sözü edilen husus burada da geçerlidir. Buna göre kefilin şarta bağlı yaptırdığı kaydın yanında borcun alacaklısı da alacağı kaydettirmişse, kefilin kaydını dikkate almamak gerekir. Zira aynı alacak için iki defa kayıt yapılamaz.

²⁸⁶ Y.İİD, 20.12.1963, E.1963/13762, K.1963/13607: AD, 1964/3-4, s.406.

d. Kayıt Yaptırmayan Alacaklıların Durumu

Konkordato komiserinin alacakların bildirilmesi için İİK m.288 uyarınca yaptığı ilan, alacaklarını belirtilen on beş günlük sürede bildirmeyen alacaklıların bilançoda kayıtlı olmadıkça konkordato projesinin müzakerelerine kabul edilmeyeceklerine ilişkin ihtarı içerir (İİK m.299).

Söz konusu süre içinde alacakları bildirmemenin yaptırımını “konkordato müzakerelerine kabul edilmeme” olarak ifade edilmiştir. İfadede geçen kabul edilmeme durumu, konkordato müzakereleri sonucunda düzenlenen tutanağın imzalanamaması şeklinde anlaşılmalıdır. Bu kapsamda bahsi geçen ifadenin, süresinde bildirimde bulunmayan alacaklıların konkordato müzakerelerine katılmalarına engel olacağı sonucuna varılmamalıdır. Zira alacaklılar toplantısının amacı alacaklıların bilgilendirilmesidir. Bu nedenle kanundaki ifade, alacaklılar toplantısının esas amacına aykırı olmayacak şekilde anlaşılmalıdır²⁸⁷.

3. BORÇLUNUN BEYANA DAVETİ

Alacak kayıt süresi bittikten sonra komiser, iddia olunan alacaklar hakkında beyanını almak üzere borçluyu davet eder (İİK m.300)²⁸⁸. Borçlunun bu davete icabet

²⁸⁷ **Kuru**-Konkordato s.444, 450; **Berkin**-İflâs s.547; **Tanrıver**-Komiser s.177; **Akyürek/Akyürek** s.428. Keza Postacıoğlu da alacağını süresi içinde kaydettirmemiş bir alacaklının konkordatoya muvafakat edemeyeceğini savunmaktadır. Öte yandan yazara göre bu alacaklı tasdike itiraz etme hakkını haizdir (**Postacıoğlu** s.176-177).

²⁸⁸ **Altay/Eskiocak** söz konusu davet bakımından isticvap hükümlerinin uygulanması ve bu bağlamda vekilinin dinlenemeyeceği, borçlunun bizzat dinlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (**Altay/Eskiocak** s.149,197). Buna karşın isticvabın komiser ile borçlu arasında işlerlik kazanabilecek bir kurum olmadığından bahisle, borçlunun alacak

etmemesi, komiserin talimatına aykırılık anlamına gelir. Bu durum komiserin yazılı raporu üzerine konkordato talebinin reddine ve iflâsa tâbi ise borçlunun iflâsına karar verilmesine yol açabilir (İİK m.292,1-c).

Borçlunun kabul ettiği alacaklar, pasifine dahil edilir²⁸⁹. Bu konuda komiserin alacağı kabul bakımından herhangi bir takdir yetkisi yoktur²⁹⁰. Öte yandan komiser, alacağın varit olup olmadığına ilişkin yaptığı araştırmalar neticesinde vardığı sonuca alacaklılar kurulu ve mahkemeye sunacağı raporunda yer verir (İİK m.300).

4. ÇEKİŞMELİ ALACAKLARIN DURUMU

Konkordato komiseri kesin mühlet içinde yapacağı bir ilanla alacaklıları ilan tarihinden itibaren on beş gün içinde alacaklarını bildirmeye davet eder. Söz konusu ilan, alacaklarını buna uygun olarak komisere bildirmeyen alacaklıların bilançoda kayıtlı olmadıkça alacaklılar toplantısına kabul edilmeyeceklerine ilişkin ihtar da içerir (İİK m.299). Bununla birlikte komiser öngörüldüğü şekilde ileri sürülecek alacak iddiaları hakkında borçluyu açıklamada bulunmaya davet eder (İİK m.300). Bu noktada borçlunun inkâr ettiği alacak kesimleri çekişmeli alacak halini alır. Dolayısıyla bir alacağın

kayıtları hakkında dinlenmesinin vekili marifetiyle de olabileceğini söylemek gerekir (**Sarısözen-Konkordato** s.197).

²⁸⁹ Konkordatonun tasdik edilmesi ve bu kararın kesinleşmesi üzerine borçlunun bu aşamada kabul etmiş olduğu alacaklar, mahkeme önünde ikrar edilmiş alacak niteliğindedir ve ilâmlı icraya ilişkin hükümlere tâbi olur (**Kuru-Konkordato** s.447, dn.139). Keza borçlunun konkordato projesine eklediği bilançosunda belirttiği alacaklar için de aynı husus geçerlidir. Öte yandan Postacıoğlu/Altay eserlerinde bu türden bir alacağın ilâmsız icraya ilişkin hükümlere tâbi olacağını ifade etmişlerdir (**Postacıoğlu, İlhan/Altay, Sümer: İcra Hukuku Esasları, Güncelleştirilmiş, Genişletilmiş 5.Bası, İstanbul 2010, s.798**).

²⁹⁰ **Üstündağ-İflâs** s.210, dn.221; **Altay/Eskiocak** s.198; **Akyürek/Akyürek** s.434.

ekişmeli alacak halini almasının, onun borçlu tarafından inkâr edilmesi haline özgü olduğunu söylemek gerekir. Bu bağlamda bir alacağın diğerk alacaklılar veya komiser tarafından reddedilmesi, onu çekişmeli hale getirmez²⁹¹.

²⁹¹ **Postacıoğlu** s.29; **Kuru-Konkordato** s.447, dn.143; **Tanrıver/Deynekli** s.100; **Gürdoğan-İflâs** s.186; **Üstündağ-İflâs** s.210-211; **Altay/Eskiocak** s.240, dn.2; **Akil-Sorular** s.111; **Akyürek/Akyürek** s.431. Nitekim Yargıtay da aynı görüştedir: “*Diğerk taraftan borçlunun itiraz ettiğı alacaklar nızalı alacak olarak işlem görür. Komiserin alacağı nızalı hale getirme yetkisi bulunmamaktadır. Çoğunluk şartı varlığı gözetilirken bu yönün dikkate alınmaması da isabetli değildir*” (Y.19.HD, 23.03.2000, E.2000/1004, K.2000/2069: **KBİBB**).

Çekişmeli alacakların hesaba katılıp katılmayacağı ve katılacaksa ne oranda katılacağına ise konkordato sürecini yürüten mahkeme karar verir²⁹²⁻²⁹³. Ancak

²⁹² Söz konusu hususun mahkeme önüne gelmesi ise çekişmeli, geciktirici koşula bağlı veya belirli olmayan vadeye dayalı alacaklıların talebiyle olmalıdır. Bu noktada komiserin kendiliğinden mahkemeye başvurusundan söz edilemez (**Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.472). Bununla birlikte komiserin bu hususta karar getirmeleri için alacaklılara süre vermesi gerekir. Öte yandan bir görüşe göre bu alacakların durumuna ilişkin mahkemeye yapılacak başvuru, alacaklıların talebiyle olabileceği gibi komiser tarafından da gerçekleştirilebilir (**Gürdoğan-İflâs** s.186; **Eriş** s.846; **Tanrıver/Deynekli** s.101; **Tanrıver-Komiser** s.222). Nitekim komiserin, raporunda çoğunluk şartının gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin belirlemesini yapabilmesi için söz konusu alacakların akıbeti hakkında mahkemeden bilgi edinmesi gerekmektedir (**Tanrıver-Komiser** s.222; **Tanrıver/Deynekli** s.101, dn.174). Altay/Eskiocak ise eserlerinde sürecin tamamen komiserlik tarafından yürütülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Buna göre İİK m.302,6'nın öngördüğü amaç doğrultusunda mahkemenin çekişmeli alacaklar hakkında re'sen karar vermesi gerekir. Alacağın çekişmeli olduğuna ilişkin bilgi de komiser tarafından re'sen mahkeme önüne getirilmelidir. Bu noktada mahkemeye alacaklıların başvurusu çeşitli sorunlara yol açacağından mümkün değildir. Buna göre öncelikle alacaklıların mahkemeye başvurmamasının sonucunun ne olacağı konusunda Kanunda bir düzenleme yoktur. Mahkemeye başvurmamanın sonucu olarak komiserin alacağın kaydedilmemiş sayılacağına ilişkin ihtarda bulunabileceği akla gelebilirse de bunun yasal bir dayanağı bulunmamaktadır. Öte yandan mahkemeye başvurma zorunluluğu alacaklılara yüklendiği takdirde her alacaklının mahkemeye başvurusu farklı zamanlarda olabilir. Bu da alacakların karara bağlanmasını geciktirebileceğinden sürecin uzamasına yol açabilir. Oysa konkordato yargılamasında kural, yargılamanın mümkün olduğunca süratle sonuçlanmasıdır. Sonuç olarak komiserin re'sen çekişmeli alacaklara ilişkin dosyaların tümünü düzenli şekilde hazırlaması ve toplu şekilde ticaret mahkemesine sunması, mahkemenin de bu dosyaları en kısa zamanda karara bağlaması gerekir (**Altay/Eskiocak** s.238-240).

²⁹³ Sarısözen burada mahkemece tesis edilecek kararın oylamaya yetiştirebileceği ihtimaline dikkat çekmiştir. Yazara göre olması gereken, örneğin belli bir teminat karşılığında çekişmeli, geciktirici koşula bağlı veya belirli olmayan vadeye dayalı

mahkemenin konuya ilişkin verdiği karar ile maddi hukuk bakımından sorun çözülememekte, alacağın mevcudiyeti hakkında ileride açılacak davalarda genel mahkemelerce verilecek hükümler saklı tutulmaktadır (İİK m.302,6). Keza geciktirici koşula bağlı yahut belirli olmayan vadeye dayalı alacaklar bakımından da aynı husus geçerlidir (İİK m.302,6).

Ticaret mahkemesi çekişmeli alacaklara ilişkin yargılamasını basit yargılama usulüne göre gerçekleştirir. Yargılama kural olarak dosya üzerinden yürütülmeli, ancak ilgililerin sözlü olarak dinlenmesini gerektiren durumlarda duruşma açılabilmelidir. Mahkeme öncelikle yargılamada yapılacak işlemleri belirlemek üzere bir tensip tutanağı oluşturur. Bu tutanakta yargılama için gerekli giderlerin çekişmeli alacaklı tarafından yatırılması lüzumu, aksi halde alacaklının alacağının konkordatoda nisaba dahil edilmesine ilişkin talebinden vazgeçmiş sayılacağına bildirilmesi yer alır. Keza tutanakta alacaklı ve borçluya tebligat yapılacağı ve bu tebligatta çekişmeli alacağa ilişkin sunmak istedikleri belge varsa mahkemece verilecek süre içinde sunmaları gerektiğine ilişkin hususlara yer verilmelidir²⁹⁴.

Mahkeme çekişmeli alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınıp alınmayacağına ilişkin yapacağı incelemede bilirkişi yardımına başvurabilir. Nitekim özellikle borçlunun ticari defterlerinin incelenmesi özel bir uzmanlık gerektirebilir. Bilirkişiye başvurulacak bu gibi durumlarda, seçilecek bilirkişilere hazırlayacakları raporu sunmaları için belli bir süre verileceği de mahkemece hazırlanan tensip tutanağında yer alır. Öte yandan keşfi gerektiren bir durum varsa, keşfin yapılacağı tarihin belirlenerek bu tarihin alacaklılar ve borçluya keşif günü keşfin yapılacağı yerde hazır

alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınmalarının tedbiren sağlanabileceğine ilişkin düzenlemeye yer verilmesidir (**Sarısözen-Konkordato** s.206-207).

²⁹⁴ **Altay/Eskiocak** s.241-242.

bulunmaları için bildirilmesine ilişkin hususa da tutanakta işaret edilir²⁹⁵. Mahkeme yargılamasını tensip tutanağında çizdiği yönerge ışığında gerçekleştirir.

Çekişmeli alacakların nisaba dahil edilip edilmeyeceğine ilişkin incelemede yaklaşık ispat ölçütü esas alınır²⁹⁶. Buna göre alacağın çoğunluk hesabında gözetilmesini gerektirecek derecede var olduğuna ilişkin bir ispat söz konusuysa mahkemece bu alacağın çoğunluk hesabında dikkate alınması gerektiği kararı verilir.

5. ÇOĞUNLUK HESABI

a. Genel Olarak

Konkordatonun tasdik edilebilmesi için projenin Kanunda öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş olması gerekir. 7101 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce bu husus “*konkordatonun kabulü için lazım gelen ekseriyet*” adı altında konkordatonun tasdiki şartlarının düzenlendiği maddeden farklı bir maddeyle düzenlenmekteydi. Bununla birlikte çoğunluğa ilişkin bu şart, 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucunda Kanunda gösterilen tasdik şartları arasında açıkça sayılmıştır²⁹⁷.

Konkordatonun kabul edilebilmesi için sağlanması gereken çoğunluk, İİK m.302’ye göre belirlenir (İİK m.305,1-c). Bu noktada iki ihtimal öngörülmüştür. Buna göre konkordato projesi; kayıtlı alacaklıların ve alacakların yarısı veya kayıtlı

²⁹⁵ Altay/Eskiocak s.242.

²⁹⁶ Gürdoğan-İflâs s.186; Altay/Eskiocak s.243.

²⁹⁷ “Maddeyle, “*konkordatonun tasdiki şartları*” düzenlenmektedir...Fıkranın (c) bendinde ise, konkordato projesinin Kanunda öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş bulunması mevcut düzenlemedekinin aksine, açıkça konkordatonun tasdik şartlarından birisi olarak sayılmaktadır” (İİK m.305’de başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 33. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 32) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini aşan bir çoğunluk tarafından imzalanırsa kabul edilmiş sayılır (İİK m.302,3)²⁹⁸⁻²⁹⁹. Mahkeme çoğunluğun öngörülen

²⁹⁸ Kayıtlı alacaklar, konkordato komiserinin alacaklarını bildirmeleri için alacaklılara yaptığı ilandan itibaren on beş gün içinde bildirilmiş yahut bildirilmemekle birlikte borçlunun mufassal bilançosunda yer alan veya resmi sicillerden anlaşılan alacakları ifade eder (**Berkin-Konkordato** s.90; **Kuru-Konkordato** s.468, dn.199; **Kuru-El Kitabı** s.1482, dn.88, s.1493; **Postacıoğlu** s.26; **Tanrıver/Deynekli** s.97,118; **Tanrıver-Komiser** s.229, dn.390, s.220, dn.339; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.470-471; **Uyar, Talih:** Konkordatoda “Ekseriyet” Koşulu (İİK. mad.297), (BÜHFD, Eylül-Ekim 2009/61-62, s.126-130), s.127; **Uyar-Yeni Konkordato Hukuku** s.81; **Ulukapı-Fesih** s.178; **Baygöl** s.155; **Hatipoğlu** s.186; **Okur, Mustafa:** Dava ve Takiplerde Teminat, (<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/30909/>), s.507). Öte yandan bir görüş çoğunluk hesabında yalnızca konkordato komiserinin alacaklarını bildirmeleri için alacaklılara yaptığı ilandan itibaren on beş gün içinde bildirilmiş alacakları kayıtlı alacak kapsamında saymaktadır (**Gürdoğan-İflâs** s.184; **Belgesay-Şerh** s.507). Ancak buna göre adresi belli olmasına rağmen, alacakların bildirilmesine dair ilan kendisine tebliğ edilmemiş olan alacaklı alacağını kaydettirmesi için öngörülen süre geçtikten sonra da komisere başvurarak alacağını kaydettirmek ve bu bağlamda çoğunluk hesabında dikkate alınmayı isteyebilir (**Gürdoğan-İflâs** s.184). Altay/Eskiocak ise çoğunluk hesabında dikkate alınacak alacakları bilançoda kayıtlı olan ve öngörülen on beş günlük sürede alacaklılarca bildirilip borçlu tarafından kabul edilen veya kabul edilmemekle birlikte mahkemenin dikkate alınacağına karar verdiği alacaklarla sınırlamaktadır (**Altay/Eskiocak** s.172,202). Yargıtay çoğunluğun hesabında bilançoda yazan ve yasal süre içinde komisere bildirilen alacakları kayıtlı alacak kapsamında saymaktadır. Bununla birlikte Yargıtay’a göre alacakların bildirilmesi için öngörülmüş süreden sonra yapılan alacak bildirimleri çoğunluk hesabında dikkate alınmamalıdır: “*Çoğunluk nisabında, gerek alacaklı adedi ve gerekse alacak miktarının tespiti yönünden borçlunun bilançosunda bildirdiği alacaklarla, yasal ilan süresi içinde komisere bildirilen alacaklar dikkate alınır. Çoğunluk nisabında dikkate alınan İsmail’in...alacağı borçlunun ibraz ettiği alacak listesinde yer almadığı gibi,...tarihli ilandan itibaren 20 günlük süre geçtikten sonra...tarihinde komisere bildirilmiştir. Bu alacağın nisap dışı tutulması halinde alacak çoğunluğu koşulu gerçekleşmemektedir. Mahkemece bu nedenle konkordatonun tasdiki talebinin reddi gerekirken, yazılı gerekçeyle kabulünde isabet*

şekilde sağlanıp sağlanmadığını re'sen araştırma ilkesi çerçevesinde inceler. Bununla birlikte kararını verirken komiserin raporundan da faydalanır³⁰⁰.

b. Çoğunluk Hesabında Dikkate Alınmayacak Alacaklar

Kanunda birtakım alacaklı ve alacakların çoğunluğun hesabında dikkate alınmayacağı öngörülmüştür (İİK m.302).

aa. İmtiyazlı Alacaklar

İİK m.206'da belirtilen birinci sırada yazılı imtiyazlı alacakların alacaklıları, alacak ve alacaklı çoğunluğunun hesabında dikkate alınmaz (İİK m.302,4). Nitekim bu

görülmemiştir" (Y.HGK, 18.04.2001, E.2001/19-363, K.2001/388: <https://yargitaykarar.wordpress.com/2013/02/18/2004-sayili-iik-madde-297-ictihat/>).

"Kaydedilmiş alacaklar kapsamına ilandan itibaren 20 gün içinde alacağını konkordato komiserine yazdırmış alacaklar ile borçlunun ayrıntılı bilançosunda gösterilmiş alacaklar girer" (Y.19.HD, 05.05.2005, E.2004/11852, K.2005/5159: **KBİBB**).

²⁹⁹ Yargıtay eski tarihli bir kararında ilâma bağlı alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınabilmesi için kesinleşmesine gerek olmadığına hükmetmiştir: *"Alacak, İstanbul Asliye Üçüncü Ticaret Mahkemesi'nin 13.3.1964 tarihli 70 sayılı ilamına istinat ettirilmiştir. H.U.M. Kanunu'nun 443'üncü maddesinde belirtildiği gibi, gayri menkule ve buna müteallik ayni haklara, aile ve şahsın hususuna müteallik hükümler müstesna, diğer hükümler kesinleşmeden dahi icra olunabilir. Böyle bir hükmün temyiz edilmesi icrayı durdurmaz. Bu hüküm göz önünde tutularak, ilama merbut alacağın konkordato nisabını tespit ederken hesaba katılması gerekir. Aksine karar verilmesi usul ve kanuna aykırı, temyiz itirazları yerinde görüldüğünden, merci kararının, İ.İ.Kanunu'nun 366'ncı ve H.U.M. Kanunu'nun 428'inci maddeleri uyarınca BOZULMASINA, 11.2.1965 gününde oybirliğiyle karar verildi"* (Y.12.HD, 01.02.1965, E.1965/1154, K.1965/1511: **KBİBB**).

³⁰⁰ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.131; **Tanrıver/Deynekli** s.96,111; **Tanrıver-Komiser** s.226; **Hatipoğlu** s.184.

alacaklılar tasdik edilen konkordato ile bağı değildirler (İİK m.308/c,3). Bununla birlikte konkordatoya tâbi olmayacağı öngörölmüş imtiyazlı alacaklıların imtiyazlarından feragat etmeleri halinde çoğunluk hesabında dikkate alınacakları söylenebilir³⁰¹. Zira imtiyazdan feragat ile artık konkordatoyla bağı olmama sonucu da ortadan kalkar. Öte yandan konkordato kapsamında imtiyazlı sayılan bu alacaklılar aynı zamanda Kanunda sayılmış borçluya yakınlığı nedeniyle çoğunluk hesabında dikkate alınmayacak kişilerden ise bunların imtiyazlarından feragat etmeleri çoğunluk hesabında dikkate alınacakları anlamına gelmez. Nitekim çoğunluk hesabında dikkate alınmama hususu bahsi geçen alacaklılar için ayrıca hükme bağlanmıştır³⁰².

bb. Kanunda Sayılmış Belli Alacaklıların Alacakları

Borçlunun eşi ve çocuğı ile kendisinin ve evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi eşinin anası, babası ve kardeşi de alacak ve alacaklı çoğunluğunun hesabında dikkate alınmaz (İİK m.302,4)³⁰³. Borçluyla yakınlık ilişkisinden kaynaklı olarak diğ

³⁰¹ **Arar** s.290; **Kuru-Konkordato** s.456, dn.170; **Kuru-El Kitabı** s.1483; **Ansay-İflâs** s.344-345; **Berkin-İflâs** s.566; **Ansay-Konkordato** s.168; **Tanrıver/Deynekli** s.98; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.471; **Uyar-Ekseriyet** s.128; **Altay/Eskiocak** s.219; **Kale-Sorular** s.51.

³⁰² **Arar** s.290; **Kuru-Konkordato** s.456, dn.170; **Ansay-İflâs** s.344; **Ansay-Konkordato** s.167; **Berkin-İflâs** s.566; **Tanrıver/Deynekli** s.99; **Altay/Eskiocak** s.219.

³⁰³ 7101 sayılı Kanunla yapılan değışiklikten önce borçluya yakınlıkları nedeniyle çoğunluk hesabında dikkate alınmayacağı öngörölmüş kişiler, borçlunun eşi, anası, babası ve çocuğı idi. 7101 sayılı Kanunla yapılan değışiklikle söz konusu düzenlemeye borçlunun kardeşi, evlilik bağı ortadan kalkmış olsa bile eşinin ana, baba ve kardeşi de eklenmek suretiyle bu kişilerin kapsamı genişletilmiştir. Nitekim bu yönde değışiklik yapılmadan önce bir görüş, var olan düzenlemede sayılan kişilerin kapsamının genişletilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Buna göre düzenlemenin kapsamına borçlunun kayınpederi, kayınvalidesi, torunları ve kardeşleri ile evlatlık ilişkisi içinde hangi

alacaklıları zarara uğratabilecekleri düşüncesiyle çoğunluk hesabında dikkate alınmayacağı öngörülmüş bu alacaklıların Kanunda sınırlı şekilde sayıldığını söylemek gerekir³⁰⁴. Öte yandan bu saymanın kapsamında borçlunun kendisiyle olan evlilik bağı ortadan kalkan eşinin annesi, babası ve kardeşine yer verilmesine karşın evlilik bağı ortadan kalkmış eşin kendisinin bulunmadığı görülmektedir. Bu durum borçlunun muvazaalı boşanmalar yapmak suretiyle kanunu dolanmasına neden olabilir³⁰⁵.

durumda olduğuna göre evlatlığı yahut kendisini evlat edinenin de dahil edilmesi daha uygun olacaktır (**Kuru-Konkordato** s.457, dn.171; **Buruloğlu/Reyna** s.60; **Tanrıver/Deynekli** s.98; **Tanrıver-Güncel** s.279; **Tanrıver-Komiser** s.220, dn.341; **Tanrıver-4949** s.86). Zira bu şekilde kapsamı genişleten bir düzenleme yapılması yoluyla, borçlunun konkordatoda aranan çoğunluğu gerçekleştirebilmek için suni alacaklar yaratmasının önüne bir nebze de olsa geçilebilecektir (**Tanrıver/Deynekli** s.98; **Sarisözen-Konkordato** s.205; **Tanrıver-Komiser** s.220, dn.341; **Tanrıver-Güncel** s.279). Öte yandan Sarisözen, mevcut düzenlemede bu kapsama borçlunun kardeşinin ve birinci derece hısımlarının eklenmesi gerektiğini ifade etmiştir (**Sarisözen-Konkordato** s.205).

³⁰⁴ **Arar** s.290; **Postacıoğlu** s.26; **Kuru-Konkordato** s.457, dn.171; **Kuru-El Kitabı** s.1483; **Kuru-Ders Kitabı** s.508; **Berkin-İflâs** s.566; **Tanrıver/Deynekli** s.97; **Belgesay** s.17; **Belgesay-Şerh** s.509; **Gürdoğan-İflâs** s.185; **Üstündağ-İflâs** s.213; **Sarisözen-Konkordato** s.205; **Uyar-Ekseriyet** s.128; **Hatipoğlu** s.181; **Eroğlu, Orhan: Uygulamada Konkordato**, Ankara 2019, s.127.

³⁰⁵ **Pekcanitez/Erdönmez** s.112. Yazarlar bu hususu “*Yeni düzenleme(de)...borçlunun eşiyle muvazaalı şekilde boşanmak suretiyle kanunu dolanmasına meydan vermemek için evlilik bağının ortadan kalkmasının borçlunun eşinin çoğunluğun hesabında dikkate alınmasını haklı kılmayacağının benimsenmesi de isabetli olmuştur*” şeklinde ifade etmişlerdir. Oysa bu düzenlemede “*borçlunun eşi ve çocuğu ile kendisinin ve evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi eşinin anası, babası ve kardeşi alacak ve alacaklı çoğunluğunun hesabında dikkate alınmaz*” denilmek suretiyle çoğunluk hesabında dikkate alınmayacak alacaklılar kapsamında borçlunun eski eşine yer verilmediği görülmektedir. Buna göre bahsi geçen düzenlemenin, yazarların öngördüğü muvazaalı boşanmalara meydan verebileceğini söylemek mümkündür.

Dolayısıyla eski eşin de evleviyetle oy hakkının olmadığı sonucuna varmak gerektiği ifade edilmiştir³⁰⁶.

Kanunun bu düzenlemesinin altında yatan sebebin, evlilik bağının ortadan kalkması ile kural olarak eşlerin birbirleriyle olan ilişkisinin sona erdiği; ancak evlilik ile kurulan kayın hısımlığının ebedi oluşu düşüncesinden kaynaklandığı söylenebilir. Zira TMK m.18,2 uyarınca kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmaz. Keza bununla paralel olarak TMK m.129'da evlenme engelleri arasında sayılan hısımlığın kapsamına, evlilik sona ermiş olsa bile eşlerden biri ile diğerinin üst ve alt soyu dahil edilmiştir. Hatta evliliğin, hükümsüzlük yaptırımına dayalı olarak hâkim tarafından sona erdirilmesi hallerinde dahi bu durumun değişmeyeceği, yani kurulmuş olan kayın hısımlığının sona ermiş evliliğe rağmen devam edeceği kabul edilmektedir³⁰⁷. Ancak konkordatoda bu kapsamda sayılan kişilerin çoğunluğun hesabında dikkate alınmamasındaki amaç gözönüne alındığında, borçlunun kendisiyle evlilik bağı ortadan kalkmış eşinin de kapsama dahil edilmesi gerektiği düşünülebilir. Zira kapsamda yer alan kişilerle borçlu arasında olduğu varsayılan yakınlığın, borçlunun eski eşiyle de arasında olması muhtemeldir. Bu noktada diğer alacaklıları zarara uğratma düşüncesinin eski eş bakımından da geçerli olması gerektiği söylenebilir.

³⁰⁶ **Akil-Sorular** s.177; **Sarısözen-Konkordato** s.199.

³⁰⁷ **Akipek, Jale/Akıntürk, Turgut:** Türk Medeni Hukuku Birinci Cilt Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Gözden Geçirilip Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Beşinci Bası, İstanbul 2004, s.484.

cc. Rehinli Alacaklar

Rehinle temin edilmiş alacaklar da rehinli malın kıymet takdiri sonucunda teminatsız kaldıkları tespit edilmiş kısım bakımından alacak ve alacaklı çoğunluğu hesabında dikkate alınır (İİK m.302,5). Ancak teminatsız kaldığı tespit edilen kısım bakımından çoğunluk hesabında dikkate alınma hususu, borçlunun rehinle temin edilmiş borçtan şahsen sorumlu olması halinde mümkündür³⁰⁸. Bununla birlikte rehinle temin edilmiş alaktan, mülkiyeti borçluya ait olan mallar üzerinde kurulmuş rehinler ile güvence altına alınmış alacakların anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir. Buna göre rehin konusu mal üçüncü kişinin mülkiyetinde ve borçlu da borçtan şahsen sorumlu ise süresinde bildirilmiş olmak şartıyla, bu rehinli alacağın tamamı konkordato çoğunluğunun belirlenmesinde dikkate alınmalıdır³⁰⁹. Ayrıca mülkiyeti borçluya ait mal

³⁰⁸ **Arar** s.290; **Gürdoğan-Rehin** s.110; **Kuru-Konkordato** s.457, dn.174; **Tanrıver/Deynekli** s.99; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.471; **Akil-Sorular** s.177.

³⁰⁹ **Arar** s.290; **Postacıoğlu** s.26-27; **Berkin-İflâs** s.566; **Kuru-Konkordato** s.457, dn.172; **Kuru-El Kitabı** s.1484, dn.95; **Gürdoğan-İflâs** s.185; **Gürdoğan-Rehin** s.110; **Tanrıver/Deynekli** s.99; **Üstündağ-İflâs** s.213; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.471; **Altay/Eskiocak** s.117; **Sarısözen-Konkordato** s.202; **Uyar-Ekseriyet** s.129; **Atalı-Kesin Mühlet** s.106; **Hatipoğlu** s.182. Nitekim Yargıtay da çeşitli kararlarında borçlunun şahsen sorumlu olduğu borçlar bakımından üçüncü kişiler tarafından verilen rehinlere dayanılarak temin edilmiş alacakların konkordato çoğunluğunun hesabında dikkate alınacağına hükmetmiştir: “*Bir alacağın, borçluya veya 3. şahsa ait mallar rehin edilmek suretiyle teminata kavuşturulması mümkündür. Borçlu, alacağı kendi taşınır veya taşınmaz malını rehnetme suretiyle teminata kavuşturmuşsa, konkordato nisabı hesaplanırken İİK.nun 297. maddesinde belirtildiği gibi, bu alacağın, rehnedilenin komiser tarafından takdir edilen değeriyle karşılanmayan, teminatsız kalan kısmı nazara alınır. Olayımızda rehni, tüzel kişiliği haiz 3. kişi durumundaki başka bir şirket verdiğinden durum değişiktir. Borçlu ve rehin varsa şirketler grubunun, şirketlerin ortaklarının ve temsilcilerinin aynı kişi ve kişiler olması durumu değiştirmez. Yani,*

burada 3. kişinin ipoteği sözkonusudur. Alacaklının, rehinleri paraya çevirip, alacağını tahsil etmesi halinde, rehin varsa 3. kişinin kendisinden bu suretle tahsil olunan miktar için asıl borçluya rücu hakkı vardır. Bu halde merhun borçlunun hanesine dahil edilemeyeceği gibi alacak hakkında İİK. 297. maddesi hükmü uygulanmaz. Alacak üçüncü şahsa ait rehinle temin edilmiş ve konkordato isteyen borçlu şirket müteselsil kefil olması nedeniyle borçtan dolayı şahsen sorumlu olmakla, muteriz banka alacaklarının tamamının konkordato nisabının hesabında gözönünde tutulması zorunludur” (Y.11.HD, 08.11.1991, E.1991/6992; K.1991/5896: **KBİBB**). “Bir alacağın, borçluya veya üçüncü bir şahsa ait mallar rehin edilmek suretiyle temini mümkündür. Borçlu, alacağın kendi menkul veya gayrimenkul malını rehnetmek suretiyle temin etmişse konkordato nisabı hesaplanırken, ...teminatsız kalan kısmı nazara alınır. Rehni, borçludan gayri bir şahsın vermesi halinde durum değişir. Alacaklının, rehinleri paraya çevirip alacağını tahsil etmesi halinde rehin veren üçüncü kişi kendisinden bu suretle tahsil olunan meblâğ için asıl borçluya rücu hakkını haizdir...Yani, alacak üçüncü şahsa ait rehinle karşılanmış ve konkordato isteyen borçlu bu borçtan dolayı şahsen sorumlu bulunmuş ise alacağın tamamının konkordato nisabının hesabında gözönünde tutulması zorunludur” (Y.İİD, 31.03.1969, E.1969/2800, K.1969/3558: ABD, 1969/5, s.925-926). Aynı yönde bkz.Y.19.HD, 19.10.2000, E.2000/6141, K.2000/6939: **KBİBB**; Y.11.HD, 12.10.1990, E.1990/6162, K.1990/6461: **Eriş** s.855-856). Bununla birlikte Altay/Eskiocak’a göre mülkiyeti üçüncü kişiye ait mallar üzerinde tesis edilmiş rehinlerde üçüncü kişinin, rehinle temin edilmiş borcu ödemesi halinde sahip olacağı rücu hakkından feragat etmesi de bu hususu değiştirmemelidir. Bu bağlamda söz konusu feragate rağmen, alacağı rehinle temin edilmiş alacaklı çoğunluk hesabında dikkate alınmalıdır. Zira üçüncü kişinin ileride doğması muhtemel rücu hakkı üzerinde gerçekleştireceği feragati, yalnızca kendi hukuki durumunu etkileyecek şekilde değerlendirilmelidir. Nitekim üçüncü kişinin feragatinin rehinle temin edilmiş alacağın çoğunluk hesabında dikkate alınmayacağı sonucunu doğuracağı kabul edildiğinde, alacaklının borçluya başvurma hakkına engel olunmaktadır. Dolayısıyla alacaklının hukuki alanına etki edecek şekilde gerçekleştirilecek feragatlere çoğunluğun hesaplanması yönünden sonuç bağlanmamalıdır (**Altay/Eskiocak** s.257).

üzerinde tesis edilen rehinler bakımından ise alacaklının rehin hakkından feragat etmesi halinde³¹⁰ feragat edilen rehnin konusunu oluşturan alacak, çoğunluk hesabında tümüyle dikkate alınır³¹¹.

dd. Mülkiyeti Muhafaza Kaydıyla Yapılan Sözleşmelerden Kaynaklı Alacaklar

Mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satış sözleşmelerinde alıcı tarafın konkordato talep etmesi halinde satıcı, teklif edilen konkordatoda alacaklı konumunda olur. Bu noktada satıcının, satım sözleşmesi kapsamında malın mülkiyetini tüm ödemeleri bitmediği sürece nezdinde bulundurması nedeniyle, konkordatoda alacağının rehinli alacaklara ilişkin hükümlere tâbi olacağı ifade edilmiştir. Zira mülkiyeti muhafaza kaydıyla satış sözleşmesi satıcıya iktisadi anlamda aynı bir teminat sağlamaktadır³¹². Rehinli alacakların rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları konkordato

³¹⁰ Akyürek/Akyürek eserlerinde söz konusu feragatin yapılma zamanına ilişkin bir sınır koymuşlardır. Buna göre rehin hakkından feragat en geç alacakların kaydedilmesi için öngörülmüş on beş günlük sürenin sonunda yapılabilir (**Akyürek/Akyürek** s.427. Aynı görüş için bkz. **Altay/Eskiocak** s.191). Nitekim Yargıtay da yalnızca alacakların kaydedilmesine ilişkin süre içinde yapılan feragatleri konkordatoya tâbi olmak bakımından geçerli kabul etmektedir. Bu bağlamda iltihak süresi içinde rehin hakkından feragatin mümkün olmadığını ifade etmiştir: “İltihak süresi içerisinde rehin hakkından feragat mümkün değildir. Feragatlerin geçerli olabilmesi için 20 günlük kayıt süresi içinde yapılması lazım gelip, ancak bu halde adi alacak olarak nisaba dahil edilebilir” (Y.11.HD, 05.03.1990, E.1990/727, K.1990/1779: **Altay/Eskiocak** s.846-847).

³¹¹ **Kuru-Konkordato** s.457, dn.174; **Kuru-El Kitabı** s.1484; **Tanrıver/Deynekli** s.100; **Kale-Sorular** s.51; **Uyar-Ekseriyet** s.129; **Altay/Eskiocak** s.219; **Hatipoğlu** s.182.

³¹² **Haberthür, Boris**: İcra ve İflâs Yollarıyla Takipte ve Konkordatoda Mülkiyeti Muhafaza (Mukavelesi), Çeviren: Ergun Önen, (AÜHFD, S.1-4, C.XXII-XXIII, 1965-1966, s.535-565), s.563; **Postacıoğlu** s.106; **Kuru-Konkordato** s.489, dn.262; **Altay/Eskiocak** s.117.

projesine tâbi değildir ve bu nedenle bu alacaklar çoğunluk hesabında dikkate alınmaz (İİK m.308/c,3). Buradan hareketle mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satımlarda da satıcının alacağının, projeye tâbi olmaması nedeniyle borçlu alıcının konkordatosunun çoğunluk hesabında dikkate alınmayacağı söylenebilir³¹³.

ee. Finansal Kiralama Sözleşmelerinden Kaynaklı Alacaklar

Aynı durum 13.12.2012 tarih ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu hükümleri bakımından da geçerlidir. Buna göre şayet finansal kiralama sözleşmesinde kira bedelinin tamamının ödenmesi şartıyla kiralananın mülkiyetinin kiracıya geçeceği öngörülmüşse, bu sözleşmelerden doğan alacaklar mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satış sözleşmelerine kıyasen rehinli alacak hükümlerine tâbidir (6361 sayılı Kanun m.23)³¹⁴. Dolayısıyla sözü edilen şartları taşıyan finansal kiralama sözleşmelerinden doğan alacaklar, konkordato çoğunluk hesabında dikkate alınmazlar ve borçlunun aktifinden indirilirler.

Finansal kiralama sözleşmesinin mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmesi mümkündür. Bu durumda söz konusu sözleşmeden doğan kira alacağı konkordatoya tâbi değildir ve çoğunluk hesabında dikkate alınmaz (İİK m.308/c,2). Keza mühletten önce akdedilmiş finansal kiralama sözleşmelerinde, borçlunun karşı edimin ifasını komiserin

³¹³ **Sarısözen-Konkordato s.205.**

³¹⁴ **Altay/Eskiocak s.164; Sarısözen-Konkordato s.205; Akil-Sorular s.178, dn.677; Akyürek/Akyürek s.439.** Öte yandan Altay/Eskiocak eserlerinde, finansal kiralama sözleşmesi konusu malın bedelinin tamamına yakınının temerrüde düşülmeksizin ödenmesi ihtimalinde bu çözümün benimsenmesinin adalete aykırı olacağına dikkat çekmektedir. Zira yazarlara göre mülkiyetin neredeyse konkordato borçlusuna geçmek üzere olduğu bu durumda, malın borçlunun aktifine dahil edilmemek suretiyle diğer alacaklıların alacaklarını karşılamaya adanamaması alacaklıların menfaatine aykırı düşer (**Altay/Eskiocak s.165**).

izniyle kabul etmesi halinde bu sözleşmelerden kaynaklı kira alacağı konkordatoya tâbi olur ve çoğunluk hesabında da dikkate alınmaz³¹⁵.

ff. Konkordatoya Tâbi Olmaması Nedeniyle Çoğunluk Hesabında Dikkate Alınmayacak Alacaklar

Kanunda oylamaya yalnızca konkordato projesinden etkilenen alacakların katılacağı belirtilmektedir (İİK m.302,4). Projeden etkilenip etkilenmeyecek olma hususu konkordatoya tâbi olup olmamaya göre belirlenmelidir. Buna göre bağlayıcı hale gelen konkordato, konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan tüm alacaklar için mecburidir (İİK m.308/c,2). İİK m.206'nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar, rehinli alacakların rehnin kıymetini karşılayan miktarları ve 6183 sayılı Kanundan kaynaklı amme alacakları bakımından ise konkordato mecburi değildir (İİK m.308/c,3). İmtiyazlı ve rehinli alacakların durumu yukarıda ayrıca incelenmiştir. 6183 sayılı Kanundan kaynaklı amme alacakları ise konkordatoya tâbi olmadığından oylamada dikkate alınmayacaklardır.

Bununla birlikte mühlet içinde komiserin izni olmadan akdedilmiş işlemlerden doğan alacakların oylamada dikkate alınıp alınmayacağı hususu tartışmalıdır. Bir görüş mühlet içinde komiserin izni olmaksızın akdedilen sözleşmelerden doğan alacakların konkordatoya tâbi olmayacağına ilişkin İİK m.308/c,2 düzenlemesinden hareketle, bu alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınmayacağı gerektiğini ifade etmiştir³¹⁶.

³¹⁵ **Albayrak, Hakan:** İflâs Dışı Adi Konkordato Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları, Ankara 2020, s.199,447.

³¹⁶ **Akyürek/Akyürek** s.437; **Öztek, Selçuk/Tunç Yücel, Müjgan:** m.302-303, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 Sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör:Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.333-351), s.344.

Diğer bir görüş ise her ne kadar Kanunda bu tür alacaklar için konkordatonun mecburi olacağı belirtilmişse de bu alacakların oylamada gözetilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Zira kanun koyucu mühlet içinde komiserin izni olmadan sözleşme yapılmasına karşı söz konusu sözleşmeden doğan alacağın konkordatoya tâbi olacağına dair bir yaptırım getirmiştir. Söz konusu görüşe göre kanun koyucunun ortaya koyduğu bu iradenin amacından hareketle, mühlet içinde komiserin izni olmadan yapılan sözleşmelerden doğan alacaklar için konkordato çoğunluk hesabında dikkate alınmamları gerektiği sonucuna varılmalıdır³¹⁷.

Oysa Kanunda öngörülen bir yaptırımın kapsamı kıyasla genişletilemez. Aksi durum hukuki öngörülebilirlik ve tâbi olunacak kuralların hukuk düzeni içinde kalması gereğine aykırılık teşkil eder. Mühlet içinde komiserin izni olmaksızın borçluyla sözleşme akdeden kişilerin, bu sözleşmeden doğan alacaklarının konkordatoya tâbi olmayacağına ilişkin kanun koyucu tarafından bir yaptırım öngörülmüştür. Buradan hareketle bu alacakların oylamada dikkate alınmayacağına ilişkin yeni bir yaptırım öngörülerek yasal bir dayanağı olmaksızın alacaklıların daha kötü bir duruma düşürülmesi mümkün değildir. Dolayısıyla mühlet içinde komiserin izni olmadan akdedilen sözleşmelerden doğan alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınmaları gerekir. Haliyle mühlet içinde akdedilen sözleşmeler komiserin izniyle yapılmışsa, bu sözleşmelerden doğan alacaklar konkordatoya tâbi değildir ve çoğunluk hesabında da dikkate alınmazlar.

Konusu para olmayan bir alacağın borçlu tarafından komiserin de onayı alınarak aynen ifasının üstlenilmiş ve tasdik edilen konkordatonun da yüzde konkordatosu olması halinde, bu alacağın da çoğunluk hesabında dikkate alınmayacağı söylenebilir (İİK m.294,7). Zira aynen ifasının üstlenildiği alacağın akdedilen konkordatodan etkilenmeyeceğini söylemek mümkündür.

³¹⁷ **Altay/Eskiocak** s.202.

c. Yabancı Para Alacaklarının Durumu

Konkordato sürecindeki bir borçlunun yabancı para üzerinden oluşmuş borçları da bulunabilir. Burada öncelikle bu borçlardan doğan alacakların konkordatoda ülke parasına çevrilip çevrilmeyeceği hususuna değinmek gerekir. Doktrinde genel kabul gören görüş Türk parasına çevrilmesi gerektiği yönündedir³¹⁸. Altay/Eskiocak bu görüşe konkordatoda alacaklılar arasında eşitlik ilkesinin geçerli olması, bu bağlamda yabancı alacaklılar için bir ayrıcalık tanınmaması gerektiğini gerekçe göstermişlerdir. Öte yandan yazarlara göre yabancı para alacaklarına ödeme günündeki kur üzerinden ödeme yapılarak, bu alacaklıların konkordatonun amacıyla bağdaşmayacak şekilde onun bağlayıcı etkisinden kurtulmaları imkânı verilmemelidir. Bu noktada yazarlar borçlunun yabancı para üzerinden belirlenmiş borcunu ödemediği temerrüde düşmesi halinde, alacaklıya borcun vade yahut fiili ödeme günündeki rayiç üzerinden Türk Lirası ile ödenmesini isteme imkânı tanıyarak borçluya bir çeşit yaptırım öngörmüş TBK m.99,3 hükmünün, konkordato kapsamında uygulanmaması gerektiğini düşünmektedirler³¹⁹.

Pekcanitez ise konkordatoya tâbi yabancı para alacaklarının ülke parasına çevrilmesi gerektiği görüşüne, konkordato kapsamında borcun tasdik halindeki şartlara

³¹⁸ Altay/Eskiocak s.193; Ansay-İflâs s.345; Pekcanitez-Yabancı s.289; Pekcanitez-Yabancı Para s.263; Uyar/Uyar/Uyar s.3162; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.472. Nitekim Yargıtay da aynı görüştedir: “Yabancı para alacaklılarının aynen mi yoksa Türk Lirasına çevrilerek mi, çeviri yapılırsa hangi tarihteki kur üzerinden çevirinin yapılacağı konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Konkordatoya tâbi alacaklar arasında eşitlik bulunduğundan alacağın Türk Lirası karşılığının konkordato dikkate alınması gerekir. Zira İİK.nun 303.maddesinde konkordato hükümlerinden etkilenmeyecek alacaklar arasında yabancı para alacakları gösterilmemiştir” (Y.19.HD, 08.10.2009, E.2008/11846, K.2009/9012; Bilgen s.1053-1054).

³¹⁹ Altay/Eskiocak s.193.

göre ödenmesinin beklendiğini gerekçe göstermiştir. Nitekim yazara göre çeviri zorunluluğunun kabul edilmemesi halinde, yabancı paranın ülke parası karşısında yaşadığı değer artışı ve azalışları borçlunun tasdik anı ile ödeme anı arasındaki malvarlığında önemli değişikliklere yol açar. Bu da dürüst borçluya konkordato kurumu yoluyla borçlarını ödemede yardımcı olunması amacı ile bağdaşmaz. Son olarak yazar bu görüşünü, menkul mal alacaklılarının alacaklarını konkordatoya kaydederken paraya çevirip, süreç içinde malların değer artışını isteyememesini örnek vererek desteklemiştir. Buna göre yabancı para alacaklılarını menkul malın alacaklısına göre üstün tutmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır³²⁰.

TBK'nın yabancı para alacaklısını koruma amacıyla getirilmiş m.99,3 hükmünün uygulanması konkordatonun bağlayıcı etkisine zarar vermeyecektir. Zira yabancı para alacağı bu düzenlemede öngörüldüğü şekilde örneğin fiili ödeme günündeki rayicine göre ödense bile, bu ödeme konkordato oranında olacaktır. Öte yandan konkordato kurumu tek başına alacaklıların menfaatlerini gözetme işlevini yerine getirebilmektedir. Dolayısıyla ayrıca TBK'nun alacaklıların menfaatlerini korumaya matuf hükümlerinin uygulanmasının gerekmediği söylenebilir. Bu bağlamda yabancı para alacaklıları bakımından TBK m.99,3 hükmüne gidilmesi gerekmemektedir. Bununla birlikte para üzerinden para kazanmanın yolları, asıl alacağa faiz yürütülmesi ve yabancı para üzerinden alacak elde edilmesi olarak gösterilebilir. Kesin mühletin verilmesiyle beraber rehinle temin edilmemiş her tür alacağa faiz işlemesi durur (İİK m.294,3). Bu noktada yabancı para alacaklıları ile faiz alacaklıları arasında menfaat dengesinin kurulabilmesi için, yabancı para alacaklarının ülke parasına çevrilmesi gerektiği söylenebilir. Keza konusu para olmayan alacaklar, kaydedilirken kural olarak paraya çevrilmektedir (İİK m.294,7). Bu husus da yabancı para alacaklarının ülke parasına çevrilmesi gerektiği düşüncesini destekler nitelikte görünmektedir. Zira gerçekten bu iki tür alacak arasında

³²⁰ **Pekcanitez-Yabancı s.288-289; Pekcanitez-Yabancı Para s.262-263.**

da dengenin sağlanması gerekir. Diğer taraftan bu kapsamda borçlunun, komiserin onayını alarak yabancı para borcunun aynen ifasını üstlenebileceği de kabul edilmelidir (İİK m.294,7).

Bununla birlikte yabancı para alacağının ülke parasına hangi tarihteki kur üzerinden çevrilmesi gerektiği konusunda doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Öte yandan bu husus ödemedi bağımsız olarak konkordato çoğunluğunun belirlenmesinde de önem arz etmektedir.

Bu noktada Altay/Eskiocak, konkordatoya yapılacak kayıtların Türk Lirası üzerinde gerçekleştirilmesi yabancı para alacaklarının da konkordatoya kaydedildikleri tarihte ülke parasına çevrilmesi gerektiğini düşünmektedirler³²¹.

Öztek ise kayıt tarihi görüşüne katılmakla birlikte bu görüşe ek olarak ortak bir gün belirlenmesi fikrini ortaya koymuştur. Yazara göre bu çerçevede alacak kayıtlarının son günü tüm alacaklar için çeviride ortak bir tarih olarak kabul edilmelidir. Böylece alacaklıların aynı miktardaki alacakları arasında kur farkından kaynaklanacak farklılıklar bertaraf edilebilir³²².

Pekcanıtez'e göre yabancı para alacaklarının kayıt tarihinde ülke parasına çevrilmeleri alacaklılar arasında eşitsizlik yaratabilir. Zira alacakların kaydedilmesi, buna ilişkin yapılacak ilandan itibaren on beş günlük bir süreye yayıldığından her bir alacağın bu süre içinde farklı tarihlerde kaydedilebilmesi ihtimali bulunmaktadır. Bunun sonucunda da aynı miktardaki yabancı para alacaklarının farklı kurlara tâbi olmaları ve dolayısıyla bu alacaklara farklı ödeme yapılması ihtimali ortaya çıkabilir. Bu nedenle çeviri bakımından tüm alacaklılar için ortak bir zamanın tespit edilmesi gerekir. Öte yandan konkordatoya tâbi alacakların proje kapsamında ödenmesi halinde alacaklıya

³²¹ Altay/Eskiocak s.193.

³²² Öztek, Selçuk: Yeni Konkordato Hukuku, 7101 Sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör:Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.305-331), s.315-316.

kapsam dışında kalan miktar bakımından borç ödemedi aciz belgesi verilmemesi, bu çevirinin olabildiğince geç yapılmasını gerektirir. Böylece yabancı para alacaklılarının, yabancı paranın değerinde meydana gelebilecek artış veya azalışlardan etkilenmeleri en düşük seviyeye indirilerek, alacaklarını gerçeğe en yakın miktarda almalarına olanak sağlanmış olur. Bu nedenlerle yabancı para alacaklarının ülke parasına çeviri zamanının, tasdik kararının verildiği tarih olarak kabul edilmesi gerekmektedir³²³.

Tanrıver/Deynekli ise yabancı para alacaklarının tasdik kararının verildiği tarihteki kur üzerinden Türk Lirasına çevrilmesini uygun bulmamaktadırlar. Zira yazarlara göre gerek komiserin raporunda gerekse mahkemenin tasdik yargılamasında konkordato çoğunluğun sağlanıp sağlanmadığını tespit edebilmesi için yabancı para alacaklarına ilişkin miktarın tasdik kararının verileceği tarihten önce saptanması gerekir. Bu nedenle yabancı para alacaklarının Türk Lirasına çevrilmesi işleminin, konkordato mühletinin verildiği tarihte yapılması daha doğru olacaktır. Nitekim çoğunluk hesabında diğer alacaklıların alacaklarının da mühletin verildiği tarihteki tutar üzerinden dikkate alındığı gözetildiğinde, tüm alacaklar bakımından ortak zamanın mühletin verildiği tarih olduğu görülmektedir³²⁴. Bununla birlikte bu yaklaşım biçiminin benimsenmesi,

³²³ **Pekcanitez**-Yabancı s.289-290; **Pekcanitez**-Yabancı Para s.263-264.

³²⁴ **Tanrıver/Deynekli** s.103; **Tanrıver**-Komiser s.222-223,175. Aynı görüş için bkz. **Hatipoğlu** s.183; **Tuç Yücel**-Konkordato Mühleti s.121. Yargıtay da bir kararında yabancı para alacaklarının ülke parasına çevrilmesinde mühletin verildiği tarihi kabul etmiştir: “Yabancı para alacaklarının Türk Lirasına çevrilme tarihinin konkordato mühletinin verildiği tarih olarak kabul edilmelidir. Zira mühletin verildiği tarih özellikle çoğunluk hesabı yönünden tüm alacaklar için ortak bir zaman kesitidir. Bu durumda mahkemece yabancı para alacağının mühletin verildiği 01.08.1995 tarihindeki Türk Lirası karşılığının tespit edilip konkordato tasdiki koşulları da gözetilerek bir karar verilmesi gerekirken bu yönler gözetilmeden eksik inceleme ile karar verilmesinde isabet görülmemiştir” (Y.19.HD,08.10.2009, E.2008/11846, K.2009/9012: **Bilgen** s.1053-1054). **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** de mevcut düzenlemede mühletin verilmesiyle birlikte rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesinin

mühletin verildiği tarihteki kur üzerinden değerlendirildiğinde gerekli çoğunluğu sağlayan konkordatonun, dövizde meydana gelecek artışlar nedeniyle tasdik aşamasında reddi sonucunu doğurması tehlikesini de bertaraf etmektedir³²⁵.

Mevcut konkordato düzenlemeleri dikkate alındığında, alacağın ülke parasına çevrilmesinde mühletin verildiği tarihin kabulünün yabancı para alacaklılarını zarara uğratma ihtimali çok yüksektir. Nitekim mevcut düzenlemede iki ayrı mühletten bahsedilmiş ve mühlete ilişkin süreler de eskiye nazaran uzun tutulmuştur. Bu durumda paraya çevirme anı olarak mühletin başlangıcının kabulünün, süreç içinde yabancı para üzerinde yaşanacak değer kayıpları düşünüldüğünde erken bir tarih olacağı söylenebilir. Öte yandan çevirme anı için tasdik kararının verildiği tarihin kabulü halinde ise alacaklı çoğunluğunun belirlenmesi bakımından bir belirsizlik oluşmaktadır. Nitekim gerek tasdik şartlarının oluşup oluşmadığını raporunda inceleyecek komiser bakımından gerekse tasdike ilişkin kararı tek celsede vermesi arzulanan hâkim bakımından, yabancı para alacakları da gözetilerek çoğunluğun belirlenmesi tasdik kararından önce olmalıdır. Bu noktada yabancı para alacağının ülke parasına çevrilmesinde, kaydedildiği tarihin esas alınması uygun görünmektedir. Uygulamada konusu para olmayan tüm alacakların belli bir gün esas alınarak ülke parasına çevrilmesi yoluna gidildiği görülmektedir³²⁶. Benzer bir uygulama yoluyla yabancı para alacakları bakımından da her birinin kaydedildikleri tarihteki kur itibarıyla ülke parasına çevrilmeleri sonucu ortaya çıkabilecek farklılıklar bertaraf edilebilir.

duracağına ilişkin hükümden (İİK m.294,3) hareketle, yabancı para alacaklarının ülke parasına mühlet kararı verildiği tarihte çevrilmesi gerektiğini düşünmektedirler (**Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.472**).

³²⁵ **Tanrıver/Deynekli s.103**.

³²⁶ **Akyürek/Akyürek eserlerinde söz konusu günün alacak kayıt süresinin son günü olması gerektiğini ifade etmişlerdir (Akyürek/Akyürek s.433)**.

d. Çoğunluk Hesabında Gözetilmesi Gereken Bazı Hususlar

Konkordato çoğunluğunun hesaplanmasında gözetilecek hususlara değinmek gerekir. Öncelikle her alacaklının bir oy hakkı bulunmaktadır. Bu bağlamda bir alacaklının borçludan birden fazla alacağının bulunması alacak sayısınınca oy hakkı olduğu anlamına gelmez. Buna dayalı olarak da birden fazla alacağı olan bir alacaklının alacaklarından bazıları için ret bazıları için kabul oyu kullanmasının mümkün olmadığı sylenebilir³²⁷.

Keza müteselsil ve iştirak halindeki alacaklılar da birlikte sahip oldukları alacağın tekliği nedeniyle çoğunluğun hesabında bir alacaklı olarak kabul edilmelidir³²⁸.

Öte yandan adi kefilin, ödeme yaptığı oran ve zamanda asıl alacaklının alacak hakkına halef olduğu durumlarda kefile de oy hakkı tanımak gerekir. Bu bağlamda kefil, borcu ödemedenden alacağa halef olmayacağından, ödeme gerçekleşmeden asıl alacaklı tarafından konkordato projesine yönelik açıklanan oyla bağlıdır (İK m.303)³²⁹.

³²⁷ **Postacıoğlu** s.28; **Belgesay** s.16; **Belgesay-şerh** s.508; **Berkin-Konkordato** s.76; **Kuru-Konkordato** s.455, dn.168; **Kuru-El Kitabı** s.1482-1483; **Buruloğlu/Reyna** s.58, dn.41; **Tanrıver/Deynekli** s.108, dn.199; **Uyar-Ekseriyet** s.127; **Altay/Eskiocak** s.218; **Sarısözen-Konkordato** s.199. Nitekim bir alacaklının konkordatoya hem kabul hem ret oyu vermesi kendi içinde çelişkili bir davranış oluşturur (**Postacıoğlu** s.28; **Tanrıver/Deynekli** s.108, dn.199). Öte yandan borçludan birden fazla alacağı olan alacaklının her bir alacağı bakımından münferiden oy hakkına sahip olması gerektiğine ilişkin görüş için bkz. **Berkin-İflâs** s.567.

³²⁸ **Arar** s.293; **Belgesay** s.17; **Berkin-Tasdik** s.388; **Berkin-Konkordato** s.78; **Berkin-İflâs** s.567; **Belgesay-şerh** s.509; **Tanrıver/Deynekli** s.104; **Altay/Eskiocak** s.195,218; **Sarısözen-Konkordato** s.208; **Akil-Sorular** s.174,175.

³²⁹ **Postacıoğlu** s.28; **Belgesay** s.17; **Belgesay-şerh** s.509; **Berkin-İflâs** s.568; **Berkin-Tasdik** s.389; **Berkin-Konkordato** s.78-79; **Tanrıver/Deynekli** s.104-105; **Altay/Eskiocak** s.218.

Bir alacağın konkordato mühleti verildikten sonra bir kısmının başkasına devredilmesi halinde, oy hesabının nasıl etkileneceğine bakmak gerekir. Bu noktada bir görüşe göre, kural olarak alacağın bir kısmının devri, devredenle birlikte devralana da oy hakkı tanınmasını gerektirir. Ancak söz konusu devrin yalnızca konkordato sürecinde birden fazla oy hakkı sağlamak için yapıldığının anlaşıldığı durumlarda, bu husus hakkın kötüye kullanılması sayılmalı ve çoğunluk hesabında devreden dışındakiler değerlendirilmemelidir³³⁰. Başka bir görüş ise kötü niyetli davranışları önleyebilmek için mühletten sonra yapılan tüm devirlerde yalnızca devredene oy hakkı verilmesi gerektiğini ifade etmiştir³³¹. Zira alacaklının bu konudaki iradesinin ortaya konulabilmesi oldukça zordur³³². Öte yandan devreden alacaklının kötü niyetli olup olmadığının kim tarafından ve ne zaman tespit edileceği konusu da belirsizdir. Bu noktada bir diğer görüş, çoğunluk hesabında çekişmeli alacakların akıbetini düzenleyen İİK m.302,6 hükmünün kıyasen uygulanması gerektiğini düşünmektedir. Buna göre bir alacağın mühletten sonra kısım kısım başkalarına devredilmiş olması halinde, borçlu yahut diğer alacaklılara, yapılan işlemin muvazaalı olduğu iddiasıyla ticaret mahkemesine başvurabilme imkânının tanınması gerekir. Bu bağlamda ticaret mahkemesi durumu inceleyerek devralanların

³³⁰ **Arar** s.293; **Postacıoğlu** s.27-28; **Belgesay** s.16; **Belgesay-Şerh** s.508; **Berkin-İflâs** s.567; **Berkin-Konkordato** s.77; **Berkin-Tasdik** s.387-388; **Altay/Eskiocak** s.218; **Sarısözen-Konkordato** s.208.

³³¹ **Kuru-Konkordato** s.455, dn.168; **Kuru-El Kitabı** s.1483; **Pekcanitez/Erdönmez** s.132; **Uyar-Ekseriyet** s.127; **Akil-Sorular** s.175. Pekcanitez/Erdönmez'e göre burada gerçekleştirilen devirlerin borçlunun dürüst olmayan davranışından kaynaklanıp kaynaklanmadığı mahkemece re'sen incelenmelidir. Zira mevcut düzenlemede dürüstlük her ne kadar tasdik şartı olmaktan çıkarılmışsa da borçlunun konkordato sürecinde dürüst olması gerekir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.131-132).

³³² **Kuru-Konkordato** s.455, dn.168; **Tanrıver/Deynekli** s.106; **Pekcanitez/Erdönmez** s.132.

çoğunluk hesabında dikkate alınıp alınmayacağı, alınacaksa hangi oranda dikkate alınacağına ilişkin kararını verir³³³.

Oysa burada alacağın varlığına yönelik bir itiraz yoktur. Yalnızca alacağın devrinin muvazaalı olduğu iddia edilmekte olup alacağın devrinde bir çekişme yoktur. Bu nedenle çekişmeli alacaklara ilişkin hükümlerin uygulanamayacağı söylenebilir. Alacağın devrinin oy hesabında ne şekilde dikkate alınacağına karar vermek için çeşitli devir ihtimallerine bakmak gerekir. Buna göre bir alacak bir kişiye veya birden fazla kişiye devredilebilir. Bir alacağın bir kişiye devredilmesi halinde bu devrin olağan bir devir olduğu kabul edilmelidir. Ancak aynı alacağın devredildikten sonra tekrar tekrar farklı kişilere devri durumunda bu devirlerin alacaklı sayısını artırmak için yapıldığı düşünülebilir. Dolayısıyla ilk ihtimalde alacağın bir kısmını devredenle birlikte devralan da oy sahibi olurken ikinci ihtimalde yalnızca devreden çoğunluk hesabında dikkate alınmalıdır. Diğer bir ihtimal de birden fazla alacağın aynı kişiye kısmen devredilmesidir. Buna göre bu kişinin alacak miktarını artırarak konkordato projesinin kabulü konusundaki oyunun etkisini yükseltmek istediği kabul edilebilir. Kişinin bu girişimi konkordato projesinin kabulünü sağlamak amacıyla olabileceği gibi reddine neden olmak için de olabilir. Devralan kişinin amacı ne olursa olsun ona oy hakkı tanımamak, borçlu ve alacaklılar arasındaki menfaat dengesini korumak için daha doğru görünmektedir. Zira böylece kişinin konkordatonun reddine neden olmasından borçlu, hileli şekilde kabulüne neden olmasından ise alacaklılar korunmuş olur.

Alacaklı çoğunluğunun hesabında kesirli sayılara ulaşılabilir. Örneğin 23 alacaklının olduğu bir konkordatoda dörtte bir oranı 5.75'e tekabül etmektedir. Kanunun lafzı ise konkordatonun kabul edilebilmesini bu oranı aşan çoğunluk tarafından imza edilmesine bağlamaktadır. Bu durumda konkordatonun kabulü için en az 6 alacaklının

³³³ **Tanrıver/Deynekli** s.106-107. Burada borçlu ve alacaklıların yanı sıra komiserin de aynı gerekçeyle mahkemeye başvurabileceğini söylemek mümkündür.

kabul oyu vermesi gerektiği söylenebilir. Keza 25 alacaklı olması halinde ulaşılacak 6.25 sayısında da aynı mantıkla hareket edilmelidir. Buna göre konkordatonun en az 7 alacaklı tarafından imza edilmedikçe kabul edildiği söylenemez³³⁴. Zira gerek matematik gerekse dil kuralları bu çözümün kabulünü gerektirir. Nitekim “aşan” ibaresi matematikte eşittir üzerinden değil, büyüktür üzerinden denklem yapmayı gerektirir.

IV. KANUNDA ÖNGÖRÜLEN ALACAKLAR İÇİN YETERLİ TEMİNATIN GÖSTERİLMİŞ OLMASI

1. GENEL OLARAK

Konkordatonun tasdik şartlarından biri de kanunda yazılı belirli alacaklılar lehine teminat gösterilmesidir. Buna göre konkordatonun tasdik edilebilmesi için, İİK m. 206’nın birinci sırasında yer alan imtiyazlı alacaklıların alacaklarının tam olarak ödenmesinin ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçların ifasının yeterli teminata bağlanmış olması gerekir (İİK m. 305,1-d).

³³⁴ **Kuru-Konkordato** s.455, dn.168; **Belgesay** s.15; **Belgesay-Şerh** s.508; **Tanrıver/Deynekli** s.107. Öte yandan bir görüş kesirlerin her durumda tamamen atılarak çoğunluk hesabının yapılması gerektiğini ifade etmiştir (**Postacıoğlu** s.29; **Berkin-İflâs** s.568). Bu görüşe göre yukarıdaki örneklerde konkordatonun kabulü için gereken alacaklı sayıları sırasıyla 5 ve 6’dır. Diğer bir görüş ise çoğunluk hesabında yarıdan az kesirlerin atılması, yarıdan fazla kesirlerin ise kendinden büyük tam sayıya yuvarlanması gerektiğini ifade etmiştir (**Gürdoğan-İflâs** s.184; **Buruloğlu/Reyna** s.59; **Altay/Eskiocak** s.218). Bu görüşe göre yukarıdaki örneklerde konkordatonun kabulü için gereken alacaklı sayılarının her ikisi de 6’dır.

2. TEMİNATIN KAPSAMI

Teminat gösterilmesi gereken alacakların kapsamı 7101 sayılı Kanun ile daraltılmıştır. Nitekim söz konusu değişiklikten önce, konkordato işlemlerinin yerine getirilmesi, alacakları kabul edilmiş olan imtiyazlı alacakların tamamen ödenmesi ve mühlet sırasında komiserin onayıyla akdedilmiş borçların ifasını sağlamak için teminat gösterilmesi gerekmektedir (E.İİK m.298). Yapılan değişiklik sonucu, imtiyazlı alacaklardan sadece İİK m.206'nın birinci sırasındakiler ve mühlet içinde komiserin onayıyla gerçekleştirilmiş işlemlerden doğan borçlarla sınırlı olarak teminat gösterme yükümlülüğü bulunmaktadır³³⁵. Buradan hareketle rehinli alacakların rehinle temin edilmemiş kısmı bakımından dahi teminat gösterme yükümlülüğünden söz edilemez. Yine 6183 sayılı Kanun'dan kaynaklanan alacaklar için de teminat şartı uygulanmaz³³⁶.

Tasdik için öngörülen teminat yükümlülüğünün kapsamında yer alan İİK m. 206'nın birinci sırasındaki alacakları, işçi ücret ve alacakları ile konkordato talebinden önceki son bir yıl içinde doğmuş aile hukukundan kaynaklanan nafaka alacakları oluşturmaktadır³³⁷. Kanun koyucu bu düzenlemede bahsi geçen sosyal amaçlı içeriğe

³³⁵ Nitekim Tanrıver, 4949 sayılı Kanun'la getirilen konkordato hükümlerine ilişkin değerlendirmesinde, teminat gösterilecek alacaklar bakımından bir daraltmaya gidilmesi gerektiğini savunmaktaydı. Tanrıver'e göre konkordatonun tasdiki sürecinde borçlu en çok teminat şartını yerine getirmekte zorluk çekmektedir. Bu nedenle teminat şartı bakımından borçluya bazı kolaylıklar sağlanması gerekir. Bu bağlamda adi alacaklar teminat kapsamından tamamen çıkarılmalı, imtiyazlı alacaklar için teminat şartı ise olabildiği kadar dar kapsamda kalmalıdır. Zira külli icrada geçerli olan alacaklıların eşit işlem görme ilkesi bunu gerektirir. Ayrıca konkordato bağlamında tam olarak ödenecek alacakların kapsamının daraltılması, imtiyazlı alacaklılar dışında kalan adi alacaklıların daha yüksek oranda tatmin edilmesine imkân verir (**Tanrıver-Güncel** s.279-280).

³³⁶ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.135-136.

³³⁷ Tanrıver, mevcut düzenlemede teminat kapsamında sayılmış alacaklardan işçi alacaklarının imtiyazlı alacak olmaktan çıkarılması gerektiğini düşünmektedir. Yazara

sahip alacakları koruma düşüncesinden hareket etmektedir. Zira borçlarını ödemekte güçlük çeken işverenlerin ilk planda işçi ücret ve alacaklarını göz ardı edebileceği gerçeği bu düşüncüyü desteklemektedir. Nitekim aylarca kendilerine ödeme yapılmadan çalışmak durumunda bırakılan yahut mevcut alacaklarını alamayarak zor durumda kalan işçilerin, alacaklarının güvence altına alınması gereği doğmaktadır³³⁸.

Maddede geçen “*işçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları*” kısmı konkordato bakımından konkordato talebinden önceki bir yıllık işçi alacakları şeklinde anlaşılmalıdır (İİK m.308/c,2).

Öte yandan Akil, İİK m.294,4 düzenlemesinin konkordatoda takas hakkı bakımından uygulanacak hükümlerde geçici mühlet kararının ilan edildiği tarihin esas alınacağını öngörmesinden hareketle, işçi alacaklarında söz konusu olan bir yılın geçici mühlet kararının verilmesinden geriye doğru hesaplanması gerektiğini düşünmektedir³³⁹.

Takasa ilişkin hükümlerde geçici mühletin ilanının esas alınması, borçlunun alacaklılarıyla takasa konu sahte alacaklar yaratmasını bertaraf etme düşüncesinden kaynaklandığı söylenebilir. İşçi alacakları bakımından ise ilan suretiyle borçlunun durumunun bilinebilirliğinin sağlanması ve bu çerçevede herkes tarafından bilindiği kabul edilen bir zamandan sonra yapılacak işlemlerin hükümsüz kılınması gibi bir husus söz konusu değildir. Burada bağlayıcı hale gelen konkordatonun, konkordato talebinden

göre yine teminat kapsamındaki diğer bir alacak olan nafaka alacakları bakımından ise öngörülen bir yıllık süre altı aya indirilmeli ve hatta bu hususta bir meblağ sınırlaması getirilmesi gerekmektedir (Tanrıver-Güncel s.280, dn.36).

³³⁸ Oğuz s.1133,1134; Sungurtekin Özkan, Meral: Ödeme Güçlüğüne Düşmüş İşveren Karşısında İşçi Hak ve Çıkarlarının Korunması Konusunda Türk Hukukunda Geçerli Olan Sistemin Uluslar Arası Normlara Uygunluğu Meselesi, (Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.10, S.1, 2008, s.138-168), s.138-139; Yavuz s.159, 163.

³³⁹ Akil-Konkordato Mühleti s.235.

önce doğan tüm alacakları kapsadığına ilişkin kuraldan ve bu kuralın İİK m.206'da yer alan birinci sıradaki alacaklılar bakımından getirilen istisnasından hareket edilmelidir (İİK m.308/c,2; m.308/c,3). Buna göre istisna kapsamına girebilmesi için imtiyazlı nitelikteki bu işçi alacaklarının hesabında geriye doğru gidilecek sürenin başlangıç noktasını konkordato talebinin yapıldığı tarih oluşturmalıdır.

Bununla birlikte teminat yükümlülüğünün kapsamına borçlunun mühlet içinde komiserin onayıyla yaptığı işlemlerden kaynaklanan borçları da dahil edilmiştir³⁴⁰. Bu durum üçüncü kişileri borçlu ile sözleşme yapmaya teşvik etme amacını içinde barındırır. Zira ticari olarak zor durumda olan ve iyileşmek isteyen borçlunun faaliyetlerini sürdürmeye ihtiyacı vardır. Söz konusu düzenleme ile bu ihtiyacı karşılamaya yardım eden kişiler lehine masa alacağı oluşturulması ve ödemelerin teminat gösterilmesi yoluyla güvence altına alınması sağlanmaktadır³⁴¹. Diğer yandan borçlu ile üçüncü kişi arasında akdedilmiş borçlardan, yalnızca komiserin izniyle doğmuş olanlar teminat kapsamında sayılmıştır. Bu husus ise üçüncü kişilerin borçlu ile işlem yaparken titiz ve özenle davranmalarını gerektirir. Bu bağlamda teminattan faydalanabilmek için üçüncü kişiler tarafından, hukuki işlemde komiserin onayının bulunup bulunmadığına ilişkin gerekli araştırmalar yapılmalıdır³⁴².

³⁴⁰ Teminat yükümlülüğünün kapsamına mühlet içinde akdedilen sözleşmelerden doğan alacakların dahil edilmesi 4949 sayılı Kanun değişikliğiyle olmuştur. Bununla birlikte 7101 sayılı Kanun değişikliğinde de bu düzenleme korunmuştur.

³⁴¹ **Taşpınar**-Değişiklikler s.79; **Altay/Eskiocak** s.224; **Okur** s.516. Ancak belirtmek gerekir ki mühlet içinde komiserin izniyle borçlu ile sözleşme akdeden üçüncü kişilerin alacaklarının konkordatoya tâbi tutulmayarak imtiyazlı görülmesi ve teminatla güvence altına alınması hususları, mühletten önce doğmuş olan konkordato alacaklarının alacaklıları aleyhine bir durum oluşturmaktadır (**Taşpınar**-Değişiklikler s.79).

³⁴² **Tanrıver**-Güncel s.279-280; **Baygül** s.155; **Okur** s.516. Altay/Eskiocak eserlerinde bu durumun, mühlet içinde borçlu ile komiserin izni olmaksızın hukuki işlem akdeden alacaklılara karşı ciddi bir yaptırım oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda

Teminat gösterme yükümlülüğünün kapsamı bakımından kayıtlı olmayan alacakların durumuna bakmak gerekir. Kayıtlı alacaklar, konkordato komiserinin alacaklarını bildirmeleri için alacaklılara yaptığı ilandan itibaren on beş gün içinde bildirilmiş yahut bildirilmemekle birlikte borçlunun ayrıntılı bilançosunda yer alan veya resmi sicillerden anlaşılan alacakları ifade eder³⁴³. Öncelikle bu bağlamda konkordatonun tasdik şartlarını düzenleyen maddede açıkça zikredilmiyor olsa da borçlunun teminat gösterme yükümlülüğünün bulunduğu alacakların yalnızca kayıtlı olanlardan oluştuğu söylenebilir³⁴⁴. Zira düzenli bir şekilde defterlerini tutmuş bir işverenin mufassal bilançosunda işçi alacakları tam olarak yer alacaktır. Yine nafaka alacakları bakımından mutlaka bir mahkeme kararına ihtiyaç bulunmaktadır. Dolayısıyla böyle bir durumdaki borçlu bakımından fiilen, kayıtsız bir alacağın ortaya çıkması pek ihtimal dahilinde değildir. Bununla birlikte ilkesel olarak, alacağını bildirmemiş ve bilanço yahut başka resmi bir sicilden de anlaşılamayan, dolayısıyla kayıtlarda bulunmayan bir alacak için

yazarlara göre bahsi geçen hususun “yaptırım” niteliği taşıması, mühlet içinde komiserin izni olmaksızın doğan alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınmamasını gerektirmektedir. Her ne kadar İİK’da konkordatonun, komiserin izni olmadan mühlet içinde doğan alacaklar bakımından da mecburi olacağı zikredilmişse de bu istisnai bir durumdur. Zira konkordato kural olarak mühletten önceki borçlar için mecburidir. Dolayısıyla böylesi istisnai bir durumdan hareketle mühlet içinde komiserin izni olmadan doğan alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınması gerektiği sonucuna varılamaz (Altay/Eskiocak s.225).

³⁴³ **Berkin**-Konkordato s.90; **Kuru**-Konkordato s.468, dn.199; **Kuru**-El Kitabı s.1493; **Postacioğlu** s.26; **Tanrıver/Deynekli** s.97,118; **Tanrıver**-Komiser s.229, dn.390, s.220, dn.339; **Ulukapı**-Fesih s.178; **Baygül** s.155; **Hatipoğlu** s.186; **Okur** s.507. Resmi siciller kapsamında kayıtlı alacak kapsamına uygulamada en çok, ticaret odalarının iş makineleri sicilinde gösterilen alacaklar ve tapu sicilinden anlaşılan alacaklar girmektedir.

³⁴⁴ Nitekim düzenlemenin 7101 sayılı değişiklikten önceki hallerinde imtiyazlı alacaklara ilişkin teminat gösterme yükümlülüğü bakımından açıkça kayıtlı olma şartı aranmaktaydı (**Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin/Azaklı Arslan, Betül**: Geçmişten Bugüne İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, B.2, Ankara 2019, s.349,350).

defterlerini düzenli biçimde tutmuş iyi niyetli borçlunun sorumlu tutulamaması gerekir³⁴⁵. Buna karşın alacağın kayıtlarda yer almaması borçlunun ihmali yahut hilesine dayanıyorsa, böyle bir durumun uzun vadede konkordato sürecini olumsuz yönde etkileyeceği hatta konkordatonun reddi için bir neden olabileceği düşünülebilir.

Teminat gösterme yükümlülüğü kapsamında bulunan alacakların yabancı alacak olması halinde teminatın hangi para cinsine göre verileceği konusuna değinmek gerekir. Pekcanitez, yabancı alacağın imtiyazlı nitelikte olması halinde onun konkordato sürecinde ülke parasına çevrilmesine gerek olmadığını düşünmektedir. Zira yazara göre bu tür alacaklar konkordatoya tâbi olmayıp tam olarak ödenmesi gereken alacaklardır. Konkordatonun tasdiki için gerekli olan teminat şartının sağlanacağı alacaklar aynı zamanda konkordatoya tâbi olmayan alacakları oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu görüş uyarınca alacakların yabancı para cinsinden olması onlara yapılacak ödemeler için ülke parasına çevrilmelerini gerektirmemektedir³⁴⁶.

Bununla birlikte bu alacaklara gösterilecek teminat bakımından tereddütler bulunmaktadır. Zira konkordatonun tasdik edilebilmesi için kapsam dahilinde olduğu sürece yabancı para alacağının da teminatlandırılması gerekir. Borçlunun elinde yabancı alacağını karşılayacak miktarda yabancı parası varsa borçlu zaten onu ödeyecektir. Yoksa yine imkân olduğu ölçüde borçlunun yabancı para alacağı için yabancı para üzerinden teminat göstermesi elbette mümkündür.

Burada sorun borçlunun Türk parası üzerinden değerlendirilebilecek mallarının yabancı para alacağı için teminat gösterileceği durumda ortaya çıkmaktadır. Buna göre Türk parası ile ölçülebilen bir mal üzerinde yabancı para alacağı için gösterilecek teminatın hangi tarihteki kur üzerinden Türk parasına çevrileceği meselesi gündeme gelir. Konkordatoya tâbi olmadan tam olarak ödenecek bu alacaklar için gösterilecek teminatın

³⁴⁵ **Belgesay** s.14; **Postacıoğlu** s.31; **Berkin-İflâs** s.564.

³⁴⁶ **Pekcanitez-Yabancı Para** s.264; **Pekcanitez-Yabancı** s.290.

onu karşılayacak miktarda olması gerektiğinden, bu çevirinin mümkün olduğunca geç yapılmasında fayda vardır. Zira ancak bu halde teminat yabancı para alacağını tam olarak karşılar. Aksi halde yabancı parada meydana gelen dalgalanmalar alacaklıların alacaklarını gerçek miktarlarında almalarına engel olur. Dolayısıyla çeviri zamanının mahkemenin konkordatonun tasdiki kararı verdiği tarih olarak kabulü uygun görünmektedir. Bu bağlamda hâkimin teminatın getirilme zamanına ilişkin katı davranmaması gerekir. Tasdik aşamasında sürecin uzamaması için komiser, mühlet içinde mahkemeye yabancı para alacağını karşılayacak şekilde gösterilecek teminatın miktarını sormalıdır. Borçlu mahkemenin kanaatine göre belirlediği miktarı teminat olarak göstermelidir. Tasdik yargılamasında ise hâkimin, tasdik kararını vereceği tarihi esas alarak vicdani kanaatleri doğrultusunda gerekçelendirerek eksik gördüğü teminatı tamamlattırması gerekir. Bu bakımdan hâkimde teminatın tasdik tarihindeki kura göre yabancı para alacağını karşıladığına dair kanaat uyanması gerekmektedir. Verilen bu kesin sürede teminatın tamamlanması halinde tasdik kararı verilir.

Bununla birlikte bahsi geçen bu alacaklılar kendilerine teminat verilmesinden açıkça vazgeçerlerse, borçlunun teminata ilişkin yükümlülüğü ortadan kalkar³⁴⁷. Vazgeçmenin açık ve kesin olarak³⁴⁸ yapılması gerekmekte olup, şarta bağlı vazgeçmeler

³⁴⁷ Alacaklının kendisine teminat verilmesini istemediğine ilişkin beyanı, konuyla ilgili açıkladığı ilk beyanı olabileceği gibi; daha önce teminat verilmesi konusundaki iradesini açıklayan bir alacaklının bundan vazgeçtiği yönünde açıkladığı sonraki bir beyanı da olabilir (**Tanrıver, Süha:** İflâs Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat, (AÜHFD, 1995/44/1-4, s.209-220), s.212; **Tanrıver/Deynekli** s.121; **Öktemer** s.161; **Okur** s.518).

³⁴⁸ Bu noktada zımnen yapılabilecek bir vazgeçmeden söz edilemez. “...Alacaklılar teminat şartından ancak açık bir beyanla vazgeçebilirler. Sükût etmiş olmaları teminattan vazgeçmiş sayılmalarını gerektirmez...” (Y.12.HD., 22.01.1974, E.1973/12298, K.1974/380: **LEXPRA**) “...konkordato şartlarının ifası için borçlunun kâfi teminat vermiş olması zorunludur. Alacaklılar teminat verilmesinden ancak açık ve seçik bir

bu noktada geçerli olmamalıdır³⁴⁹. Bu vazgeçme alacağın tamamına yönelik olabileceği gibi bir kısmına yönelik de olabilir. Bu bağlamda her bir alacaklının kendisi yönünden vazgeçtiği teminat tutarını açıklaması gerekir. Zira alacaklılar bakımından teminatın

beyanla vazgeçebilirler. Teminat şartı, konkordato komiseri ve işin mahkemeye intikali halinde Ticaret Mahkemesi tarafından re'sen ele alınıp incelenmesi zaruri olan esaslı bir unsurdur. Sükût ettiklerinden veya açıkça bir talepte bulunmadıklarından bahisle alacaklıların teminat şartından vazgeçtikleri iddia ve kabul olunamaz” (Y.İİD, 29.05.1969, E.1969/3008, K.1969/3808: ABD, 1969/9, s.1168-1169: www.ankarabarosu.org.tr). Bu bağlamda alacaklılar toplantısında konkordatonun kabul edilmesi teminattan vazgeçildiği şeklinde yorumlanamaz (Y.12.HD, 14.03.1983, E.1983/363, K.1983/1845: **Eriş** s.863). Kuru’ya göre “açık beyan” kavramı hukukçu olmayan bir alacaklının dahi anlayabileceği kadar açık ve seçik olması anlamına gelir (**Kuru**-El Kitabı s.1494; **Kuru**-Konkordato s.469, dn.204. Aynı görüş için bkz. **Tanrıver**-Teminat s.212; **Tanrıver/Deynekli** s.121; **Tanrıver**-Komiser s.230, dn.394; **Ulukapı**-Fesih s.181; **Baygöl** s.163; **Okur** s.517-518). Bununla beraber bu şekilde açık bir vazgeçme beyanı yoksa konkordatonun tasdik edilebilmesi için yükümlülük kapsamında gerekli teminat gösterilmelidir: “...*konkordato tebliğini teminatsız kabul ettiğini açıkça beyan etmeyen alacaklılar lehine teminat verilmemesi de tek başına konkordato talebinin reddi için yeterlidir”* (Y.19.HD., 30.06.2005, E.2005/568, K.2005/7353: **KBİBB**; Y.İİD, 05.10.1963, 10545/10471: **Kuru**-Konkordato s.469, dn.203).

³⁴⁹ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.476; **Kuru**-El Kitabı s.1493; **Kuru**-Konkordato s.469; **Altay/Eskiocak** s.227; **Ulukapı**-Fesih s.181; **Okur** s.518. Bu bağlamda şarta bağlı yapılmış bir vazgeçme beyanının, teminatın istendiği ondan vazgeçilmediği şeklinde anlaşılması gerekmektedir. Zira bu görüş uyarınca ortaya konulmuş teminattan vazgeçme iradesinin şarta bağlı kılınması, onun açık ve kesin olması gereğine uygun düşmeyecektir (**Tanrıver**-Teminat s.212; **Öktemer** s.161; **Tanrıver/Deynekli** s.121; **Baygöl** s.164; **Okur** s.518).

niteliği kişiseldir³⁵⁰. Bu nedenle bir alacaklı diğer alacaklının teminatına itiraz edemez³⁵¹. Yine alacaklıların çoğunluğunun kararı ile borçlunun teminat yükümlülüğünden tamamen kurtulmasından söz edilemez³⁵².

Borçlunun göstermekle yükümlü olduğu teminatın tamamı yahut bir kısmından vazgeçmek isteyen alacaklılar bu vazgeçme iradesini, konkordatonun kabulü için yapılan alacaklılar toplantısında tutulan konkordato tutanağı üzerinden gerçekleştirebilirler³⁵³.

³⁵⁰ **Berkin-Konkordato** s.90; **Berkin-İflâs** s.565; **Berkin-Tasdik** s.400-401; **Baygöl** s.164; **Eriş** s.859; **Pekcanitez/Erdönmez** s.135; **Gürdoğan-İflâs** s.195; **Postacıoğlu** s.31; **Tanrıver-Teminat** s.212-213; **Tanrıver/Deynekli** s.121; **Tanrıver-Komiser** s.230, dn.394; **Ulukapı-Fesih** s.181; **Eriş** s.859; **Baygöl** s.164; **Okur** s.518. Zira her alacaklı yalnızca kendi alacağına ilişkin olarak teminattan vazgeçebilir (**Berkin-Tasdik** s.400-401; **Kuru-Konkordato** s.469, dn.203; **Gürdoğan-İflâs** s.195; **Postacıoğlu** s.31; **Tanrıver/Deynekli** s.121; **Tanrıver-Komiser** s.230, dn.394; **Tanrıver-Teminat** s.212; **Eriş** s.859; **Baygöl** s.163). Öte yandan 4949 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce düzenlemede yer alan “alacaklılar teminat verilmesinden açık bir beyanla vazgeçebilirler” ifadesi doktrinde bir görüş tarafından alacaklıların her birinin kendi başına teminattan vazgeçmelerinin mümkün olmadığı şeklinde anlaşılmaktaydı. Sözü edilen görüş, bu anlamda kendilerine teminat verilmesi gereken tüm alacaklıların birlikte ortaya koyacakları bir vazgeçme iradesi bulunması gerektiğinden söz etmekteydi (**Belgesay** s.14; **Belgesay-Şerh** s.512; **Güner** s.305). 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrası ifadenin “alacaklılardan her biri özel olarak ve açıkça kendi alacağı bakımından vazgeçmedikçe” halini almasıyla konuya ilişkin netlik getirilmiştir. Düzenlemenin mevcut halinde yer alan “alacaklı bundan açıkça vazgeçmedikçe” ifadesi ise bir önceki halinden farklı bir yoruma gidilmesini gerektirmemektedir.

³⁵¹ **Baygöl** s.164; **Eriş** s.859; **Pekcanitez/Erdönmez** s.135.

³⁵² **Berkin-Tasdik** s.400-401; **Gürdoğan-İflâs** s.195; **Postacıoğlu** s.31; **Ulukapı-Fesih** s.181; **Okur** s.519.

³⁵³ “Alacaklılar toplantısında geçen müzakerelerin bir tutanakla tesbit ve bu tutanağın derhal, müzakereye katılan alacaklılar tarafından imza edilmiş olması, konkordato teklifini kabul ve teminat hakkından feragat edenlerin bu beyanlarının tutanakta açıkça gösterilmiş bulunması zorunludur” (Y.İİD, 14.12.1968, E.1968/10428, K.1968/11902: ABD, 1969/2, s.406-407).

Ancak vazgeçme beyanının bu şekilde yapılması zorunlu değildir. Bu bağlamda sonradan komiserle ya da mahkemeye verilecek bir dilekçe ile³⁵⁴ açık şekilde yapılan vazgeçme beyanları da kabul edilir³⁵⁵. Vazgeçme beyanının ne zamana kadar yapılabileceğine ilişkin kanunda herhangi bir süre öngörülüş değildir. Bununla birlikte doktrindeki bir görüşe göre vazgeçme beyanının konkordatonun tasdiki aşamasının sonlanmasına dek yapılabilmesi mümkündür³⁵⁶. Bunun dışında teminattan vazgeçilmesi alacağın

³⁵⁴ Bu bağlamda vazgeçmenin mutlaka noter onaylı bir belgeye dayandırılması gerekmemektedir (Y.12.HD., 21.03.1970, E.1970/1783, K.1970/3007: **KBİBB**; İBD, 1970/1-2, s.104-105).

³⁵⁵ **Tanrıver/Deynekli** s.122; **Tanrıver-Teminat** s.213; **Altay/Eskiocak** s.228; **Ulukapı-Fesih** s.181; **Baygöl** s.164; **Okur** s.517. Bununla birlikte komiserliğe veya mahkemeye sunulan vazgeçme beyanını içeren bu dilekçe altındaki imzaların onu alan komiserlik veya mahkemece onanması gerekmektedir (**Tanrıver/Deynekli** s.122; **Tanrıver-Teminat** s.213; **Altay/Eskiocak** s.228; **Ulukapı-Fesih** s.181; **Baygöl** s.164; **Okur** s.517).

³⁵⁶ **Pekcanitez/Erdönmez** s.134; **Öktemer** s.161. Nitekim Yargıtay da eski tarihli bir kararında vazgeçme iradesinin beyanı bakımından bir süre sınırına gitmeyerek konkordato duruşmasında dahi bu beyanın yapılabileceğine işaret etmiştir: “...Konkordatoya iltihak, alacaklılar toplantısı tutanağının tanzim ve imza tarihinden itibaren on gün içinde vuku bulmuşsa kabul olunur. Fakat, teminattan vazgeçme hususunda İcra ve İflâs Yasası’nda böyle bir süre kabul edildiğini gösterir bir hüküm yoktur. Konkordatoyu teminat karşılığında kabul etmiş olan alacaklıların, sonradan teminat şartından vazgeçmeleri mümkündür. Yeter ki, bu vazgeçme, açık ve şartsız bir irade beyanında vuku bulmuş olsun. Vazgeçmenin, mutlaka notere tasdik ettirilecek bir belgeye dayatılması da icap etmez. Alacaklılardan bir kısmı, alacaklılar toplantısına geçirilen beyanlarıyla, diğer bir kısmı da sonradan verdikleri dilekçelerle teminat şartından vazgeçmiş ve bunların yekunu, konkordatoya dahil alacaklıların mecmuuna baliğ olmuştur. Vazgeçme beyanına havi belgelerin, duruşmanın bu sebeple talik olduğu oturumda ibraz ve tevdi edilmeleri yeterli olup, oturum gününden evvel ibrazı lüzumuna mütedair ara kararı hükmünün yerine getirilmediğinden bahisle kaale alınmaması, usule ve yasaya aykırıdır. SONUÇ: Konkordatoya dahil bilumum alacaklılar, teminat şartından vazgeçmiş oldukları halde, muayyen süre içinde mahkemece takdir olunan teminat gösterilmediğinden bahisle ve tasdike ve mani diğer

niteliğinde bir değişikliğe yol açmaz. Bunun sonucu olarak alacaklar üzerindeki imtiyazlar varlığını korur³⁵⁷.

Kendisine teminat verilmesi gereken alacağın çekişmeli³⁵⁸ veya geciktirici şarta bağlı ya da belirsiz vadeye dayalı bir alacak olması halinde bu alacak için teminat gösterilip gösterilmeyeceğine mahkeme tarafından karar verilir (İİK m. 305,1-d; 302,6)³⁵⁹. Bununla birlikte mahkemece tasdik yargılamasından önce çekişmeli

*sebepler ve müstenidatı açıklanmadan onama isteğinin reddedilmesinde isabet yoktur. Tasdike mani diğer sebepler üzerinde durularak, gereği gibi araştırılıp karar yerinde tartışılması lazımdır. Hükmün bu nedenlerle, İİK'nin 366 ve HUMK'nin 428'inci maddeleri uyarınca BOZULMASINA, 21.3.1970 gününde oybirliğiyle karar verildi'' (Y.12.HD., 21.03.1970, E.1970/1783, K.1970/3007: **KBİBB**; İBD, 1970/1-2, s.104-105).*

³⁵⁷ **Arar** s.307; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.476; **Kuru-El Kitabı** s.1494; **Kuru-Konkordato** s.469, dn.204; **Tanrıver-Teminat** s.212; **Tanrıver/Deynekli** s.120-121; **Tanrıver-Komiser** s.230, dn.394; **Deynekli-Konkordato** s.229; **Ulukapı-Fesih** s.180; **Okur** s.520.

³⁵⁸ Çekişmeli alacaklar, on beş günlük bildirim süresi içinde komisere bildirilmiş olmakla birlikte borçlu tarafından kabul edilmemiş olan alacakları ifade etmektedir (İİK m.299, m.300). Bu bağlamda alacağını bildirim süresi içinde bildirmemiş olan alacaklılar bakımından konkordato duruşmasında itiraz haklarının bulunduğu görüşü kabul edilse dahi, bu alacaklar için teminata ilişkin hükümler uygulanmaz. Buna göre alacağı itiraza uğramış alacaklılar için öngörülen, tasdik kararının ilanından itibaren bir ay içinde dava açmalarına ilişkin İİK m.308,b-1 ve projede bu alacaklar için ayrılan miktarın teminat olarak bankaya yatırılmasına karar verilmesini düzenleyen aynı maddenin 2.fıkrası burada söz konusu olmayacaktır (**Kuru-Konkordato** s.472).

³⁵⁹ Burada sözü edilen çekişmeli veya geciktirici şarta bağlı yahut belirsiz vadeli alacaklar, konkordatonun tasdik şartı bakımından teminat gösterme yükümlülüğü bulunan alacaklar kapsamında değerlendirilmelidir. Bu bağlamda konu, İİK m.206,1'de yer alan alacakların çekişmeli veya geciktirici şarta bağlı yahut belirsiz vadeli olması halleriyle sınırlı olarak ele alınmalıdır. Aksinin kabulü konkordatonun tasdiki için gerekli olan teminat şartının kapsamının, amacına aykırı şekilde genişletilmesi sonucunu doğurur. Nitekim konkordatonun tasdik şartlarını düzenleyen İİK m.305,1-d hükmünde

alacakların konkordatoda hesaba katılmasına karar verilmişse bu alacakları karşılayacak tutarın projede ayrılması gerekmektedir. İleride tasdik kararını verecek mahkeme, ayrılan bu tutarın belirleyeceği bir bankaya borçlu tarafından yatırılmasına karar verebilir³⁶⁰(İİK m.308/b,2). Buna uygun olarak tasdik aşamasından önce ayrılan tutarı bankaya yatıran borçlunun, tasdik aşamasında ayrıca teminat göstermesine gerek bulunmamaktadır³⁶¹. Zira mahkemece bankaya yatırılmasına karar verilen tutar, üzerinde çekişme olan alacağın genel mahkemelerde yapılacak yargılama sonunda mevcut sayılması ihtimaline

geçen “302 nci maddenin altıncı fıkrası kıyasen uygulanır” ifadesi bu çözümlemeyi desteklemektedir.

³⁶⁰ Bu husus “Çekişmeli alacaklar hakkında dava” başlığı altında İİK m.308/b-1’de düzenlenmiştir. Buna göre alacakları itiraza uğramış alacaklılar tasdik kararının ilanından itibaren bir ay içinde dava açabileceklerdir. Aynı maddenin 2.fıkrası uyarınca tasdike hükmeden mahkeme, projeye göre çekişmeli alacakları karşılayacak miktarın, tasdik kararının kesinleşmesine dek belirleyeceği bir bankaya borçlu tarafından yatırılmasına karar verebilecektir. Buna karşın düzenlemenin ilk halinde çekişmeli alacakları karşılayan tutarın, tasdik aşamasından önce borçlu tarafından bankaya yatırılmasına icra mahkemesince hükmedileceğinden bahsedilmektedir. Hali hazırda konkordatoya ilişkin tüm süreç asliye ticaret mahkemesi tarafından yürütülmektedir. Buradan hareketle mevcut İİK m.308/b-2 düzenlemesi uyarınca asliye ticaret mahkemesi tarafından, bankaya yatırılacak miktara ilişkin kararın tasdik incelemesinden önce vuku bulmuş olmasından söz edilebilir.

³⁶¹ **Kuru-Konkordato** s.470; **Eriş** s.860; **Eroğlu, Canan:** 4949 ve 5092 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunlar’ın Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Oldukları Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi, (ABD, 2005/3, s.85-120), s.109; **Okur** s.512,513. Belirtmek gerekir ki borçlunun bu parayı bankaya yatırması bir zorunluluk teşkil etmemektedir (**Kuru-Konkordato** s.470). Çekişmeli alacağı karşılamaya yetecek miktarda paranın, tasdik kararından önce bankaya yatırılmış olmasına rağmen tasdik aşamasında yeniden teminat gösterilmişse bunun geri alınması gerekmektedir. Zira çekişmesiz nitelikteki alacaklar için dahi bir defa teminat gösterilirken, çekişmeli alacaklar için birden fazla teminat gösterilmesi kabul edilebilir bir durum değildir (**Kuru-Konkordato** s.470, dn.207; **Okur** s.513).

karşı, temin edilmesine yöneliktir. Keza konkordatonun tasdiki için gerekli şartlardan biri olan teminat da lehine teminat verilecek alacakların güvence altına alınmasını amaçlar. Bu bakımdan lehine teminat verilecek alacağın aynı zamanda çekişmeli olması halinde aynı amaca hizmet eden -alacağın güvence altına alınması amacı- iki ayrı müessesenin işlerlik kazandırılmasına gerek yoktur. Dolayısıyla alacağı karşılayacak tutar mahkemenin kararı üzerine borçlu tarafından bankaya yatırılarak alacak bir defa güvence altına alınmışsa, bu alacak için aynı amaçla tekrar teminat gösterilmemelidir.

Buna karşın çekişmeli alacak bakımından ayrılan tutar bu aşamada hâlâ bankaya yatırılmamışsa mahkeme, söz konusu tutarın bankaya yatırılmasına karar vererek teminat şartının yerine getirilmesini sağlar³⁶². Öte yandan Eriş'e göre bu teminatın konkordatonun tasdiki kararından önce verilmesi zorunlu olmayıp, tasdik kararının kesinleşmesine dek verilebilecektir³⁶³. Oysa burada konkordatonun tasdiki için gerekli olan teminatın yatırılma zamanına ilişkin hususlardan sapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Yazarın bu görüşüne temel teşkil eden İİK m.305 (mevcut düzenlemede m.308/b,2) tasdik aşamasından önce çekişmeli, geciktirici şarta bağlı veya belirsiz vadeye dayalı alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınmasıyla birlikte bir miktar paranın borçlu tarafından bankaya yatırılmasına karar verilebilmesini öngörmektedir. Buna göre mahkemece belirtilen miktar konkordatonun tasdikine ilişkin kararın kesinleşmesine kadar bankaya yatırılabilir. Ancak bu alacaklardan mevcut düzenleme uyarınca teminata tâbi olanlar bakımından, konkordatonun tasdik edilebilmesi için teminat şartının yerine getirilmesi gerekmektedir.

Geciktirici şarta bağlı yahut belirsiz vadeye dayalı alacaklar, şart veya vadenin yakında gerçekleşme ihtimalinin bulunmaması nedeniyle çoğunluk hesabında dikkate

³⁶² **Pekcanıtez/Erdönmez** s.132; **Kuru-El Kitabı** s.1494; **Kuru-Konkordato** s.470,471; **Eriş** s.860; **Okur** s.513.

³⁶³ **Eriş** s.860.

alınmayabilir. Kuru'ya göre bu durumdaki alacaklar için dahi teminata ilişkin şartın yerine getirilmesi gerekmektedir³⁶⁴. Bununla birlikte borçlunun kabul ettiği bozucu şarta bağlı alacaklar, doğrudan çoğunluk hesabında dikkate alınacaklarından burada teminat bakımından özellik arz eden bir husus bulunmamaktadır³⁶⁵.

3. TEMİNATIN TÜRÜ

Teminat gösterme yükümlülüğü, konkordato isteyen borçlu veya borçlu lehine üçüncü kişi tarafından ifa edilebilir³⁶⁶. Kanunda da öngörüldüğü üzere bu teminatın

³⁶⁴ **Kuru-Konkordato** s.448, dn.144; **Okur** s.515. Aynı görüş için bkz.**Ulukapı-Fesih** s.178, dn.511. İİK m.302/6 uyarınca kendisine teminat verilmesi gereken alacağın çekişmeli yahut geciktirici şarta bağlı veya belirsiz bir vadeye dayalı olması halinde, çoğunluk hesabında mahkeme bu alacağın tamamını dikkate alabileceği gibi bir kısmını da dikkate alabilir. Alacağın bir kısmının çoğunluk hesabına dahil edildiği durumda mahkemece dahil edilen miktarın borçlu tarafından bankaya yatırılmasına karar verilebilir. Bu bağlamda bahsi geçen görüşten hareketle tasdik incelemesi aşamasında mahkemenin, bir kısmı bankaya yatırılmış teminatı çekişmeli, geciktirici şarta bağlı veya belirsiz vadeli alacağın tamamına tamamlattırması gerektiği söylenebilir. Bununla birlikte aksi yönde düşünen bir görüşe göre, bu tür alacaklar için mahkemece çoğunluk hesabına katılmasının uygun görüldüğü miktar oranında teminat gösterilmesi gerekmektedir (**Belgesay** s.15; **Tanrıver-Teminat** s.211; **Tanrıver-Komisier** s.230-231; **Tanrıver/Deynekli** s.120; **Gürdoğan-İflâs** s.194; **Öktemer** s.161,163; **Eriş** s.860; **Uyar-Tasdik** s.123; **Hatipoğlu** s.187).

³⁶⁵ **Gürdoğan-İflâs** s.186; **Ansay-İflâs** s.345; **Kuru-Konkordato** s.448, dn.144.

³⁶⁶ **Arar** s.306; **Pekcanitez/Erdönmez** s.133; **Tanrıver/Deynekli** s.122; **Tanrıver-Teminat** s.213; **Ulukapı-Fesih** s.184; **Altay/Eskiocak** s.225; **Öktemer** s.164; **Eriş** s.860; **Uyar-Tasdik** s.124; **Sarisözen-Konkordato** s.221; **Okur** s.531. Bu bağlamda müflis şirketin ortağı ve aynı zamanda alacaklısı olan bir kişinin üçüncü kişi olarak diğer alacaklılar lehine teminat gösterebilmesi mümkündür (Y.11.HD.,02.10.1989, E.1989/5874, K.1989/4934; **Altay/Eskiocak** s.828-829; **Eriş** s.870. Yine eşlerden birinin diğeri lehine üçüncü kişi vasfıyla konkordato teminatı verebilmesi mümkün

yeterli miktar ve nitelikte olması gerekmektedir. Burada teminatın takdir edilmesine ilişkin HMK m. 87 uygulama alanı bulacaktır. Buna göre verilecek teminatın şeklini hâkim, borçlunun durumu ve gelecekteki faaliyetlerini gözönünde bulundurarak serbestçe takdir eder³⁶⁷. Bu bağlamda gösterilecek teminat aynı veya şahsi nitelikte olabilir.

görülmektedir (TMK m.193). Yargıtay’a göre söz konusu üçüncü kişilerin ayrıca kendileri için de konkordato istemiş olmaları, borçlu lehine teminat göstermelerine engel değildir: “*Mahkeme kararında da belirtildiği gibi, konkordatoyu teminatsız kabul etmeyen alacaklıların toplam alacak miktarı olan 84.022.062.-TL için üçüncü kişilerin 91.000.900.-TL tutarındaki taşınır malları teminat gösterilmiştir. Bu kişilerin ayrıca konkordato istemeleri teminat göstermelerine engel teşkil etmediği gibi, teminatlar da geçersiz sayılamaz ve bu şekilde teminat gösterilmesinden konkordato isteyen borçlunun iyiniyetli bulunmadığı sonucu da çıkarılamaz*” (Y.12.HD., 28.01.1987, E.1986/4067, K.1987/869: **KBİBB**). Ancak bu durumda bulunan üçüncü kişilerin mal varlıkları üzerinde gösterecekleri teminat bakımından, İİK m. 297/II hükmü uygulama alanı bulacaktır. Buna göre kendileri de konkordato talep etmiş üçüncü kişiler, mahkemenin izni doğrultusunda başka bir konkordato borçlusu lehine teminat gösterebileceklerdir (**Altay/Eskiocak** s.226). Nitekim Yargıtay da aynı yönde düşünmektedir (Y.11.HD., 23.11.1990, 7586/7500: **Altay/Eskiocak** s.715; Y.12.HD, 28.01.1987, E.1987/4067, K.1987/869: **Eriş** s.865). Yine üçüncü kişinin iflâs etmiş olması konkordato borçlusu lehine verdiği teminata hâlel getirmeyecektir. Bu bağlamda gösterilmiş teminatın iflâs masasına girmesinden söz edilemez: “*Taşınmazını konkordato isteyen için teminat gösteren üçüncü kişinin bilâhare hakkında iflâs davası açılmasının neticeye etkili bulunmamasına ve düzeltilmesi istenen Yargıtay ilâmı ile bunda atıf yapılan merci kararında yazılı gerekçeler ve dosyada mevcut belgeler karşısında karar düzeltme isteği yerinde görülmemiş ve reddi gerekmiştir*” (Y.12.HD, 28.05.1984, E.1984/6029, K.1984/6799: **Eriş** s.864).

³⁶⁷ **Kuru-Konkordato** s.466, dn.196; **Gürdoğan-İflâs** s.193; **Belgesay** s.14; **Belgesay-Şerh** s.512; **Berkin-İflâs** s.563; **Berkin-Konkordato** s.88; **Berkin-Tasdik** s.399; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.476; **Pekcanitez/Erdönmez** s.133; **Altay/Eskiocak** s.226; **Tanrıver/Deynekli** s.125; **Tanrıver-Komiser** s.231, dn.397; **Tanrıver-Teminat** s.215; **Buruloğlu/Reyna** s.68; **Ulukapı-Fesih** s.182; **Eriş** s.859; **Öktemer** s.162; **Baygöl** s.166; **Hatipoğlu** s.188; **Okur** s.522. “...Gösterilen teminatların “kâfi teminat” sayılıp sayılmayacağının takdiri mahkemeye aittir. Mahkeme, şahısların

Teminatın yeterli nitelikte olması onun, alacaklıların alacaklarını karşılamak bakımından kolay tahsil edilebilirlik imkânı sağlamasını gerektirir³⁶⁸.

Konkordatonun tasdiki bakımından hâkimin takdir yetkisi uyarınca tayin edeceği teminatın kapsamı Yargıtay'ın konuya ilişkin içtihatlarından yola çıkılarak belirlenebilir. Yargıtay'a göre teminat olarak taşınır rehininin kabulüne ilişkin bir engel bulunmamaktadır³⁶⁹. Hal böyle olmakla birlikte taşınır rehininin teminat olarak kabul edilmesi, onun usulüne uygun şekilde fiilen tesis edilmiş olmasını gerektirir³⁷⁰. Bu

kefaletini, aktife dahil menkuller ile 80.000.000 -liralık taşınmaz ipoteğini “kâfi teminat” saymamıştır. Mahkemenin takdirinde bir hata bulunmaması ve verilen süre içinde davacı tarafından yeterli ve mahkemece kabul edilebilecek teminat gösterilmemiş bulunmasına göre, konkordatonun tasdiki talebinin reddi yerinde olup, davacı vekilinin karar düzeltme isteminin reddi gerekmiştir” (Y.11.HD, 02.06.1989, E.1989/4300, K.1989/3353: Eriş s.870).

³⁶⁸ **Berkin-İflâs** s.563; **Tanrıver-Teminat** s.215; **Tanrıver-Komiser** s.231, dn.398; **Tanrıver/Deynekli** s.124; **Ulukapı-Fesih** s.182; **Öktemer** s.163; **Baygöl** s.165; **Okur** s.520-521. Nitekim Yargıtay da teminatın yeterliliği bağlamında onun niteliğine önem vermektedir: “Buradaki (kâfi teminat) deyimi ile teminatın yalnız miktar bakımından değil; alacaklılara konkordato şartları dairesinde alacaklarını tahsil etmenin mümkün olacağı kanaatini verecek kuvvet ve değerde bulunmasına işaret olunduğunu kabul etmek zorunludur” (Y.İİD, 10.07.1969, E.1969/7848, K.1969/7723: İBD, 1970/1-2, s.103-104.

³⁶⁹ “...İİK'nun 298.maddesinin 3.bendi kâfi teminattan bahsetmiştir. Teminatın niteliğini belirtmediğine göre menkul eşyanın teminat olarak gösterilmesinde yasaya aykırı bir durum görülmemiştir” (Y.12.HD, 23.09.1974, 5015/8170: **Öktemer** s.162-163). “İİK.'nun 298/3 maddesine göre, borçlunun konkordatonun tasdik edilmesi halinde, alacaklılarına ödeyeceği para için şimdiden, yani tasdikten önce yeterli teminatı (mesela menkul rehni, ipotek, banka teminat mektubu) vermelidir” (Y.11.HD, 03.10.1989, E.1989/5266, K.1989/5004: **Eriş** s.872).

³⁷⁰ “...Konkordatoya itiraz eden alacaklıların alacaklarını teminen davacı tarafından menkul rehni gösterilmek amaçlanmış ve bu sebeple dosyada mevcut Antalya İkinci Noterliğinin 23.2.1989 tarihli menkul rehni senedi düzenlemiştir. Ancak bu belge mündericatından, belgede yazılı taşınır mallarının MK.nun 853üncü maddesine (TMK m.939) uygun şekilde rehnedildiği anlaşılamamaktadır. Bu sebeple, mahkemece borçluya

bağlamda doktrinde hâkim olan görüş, taşınır rehnin konkordatoda teminat şartını sağlayabileceği yönündedir. Ancak şartın sağlanabilmesi, taşınır rehnin kanunun uygun gördüğü koşullar dairesinde ve karşılayacağı alacakların açıkça belirtilmesini gerekli kılar³⁷¹. Öte yandan Yargıtay'ın teminat bağlamında taşınır rehnine ilişkin yaptığı

ait bu malların teminat olarak gösterilmesi bahis konusu olduğu takdirde malların değerlerinin bilirkşi aracılığıyla tesbit ettirilmesi ve muhteriz alacaklıların borçlarını karşılayacak miktarda olduğunun kabulü halinde usulüne uygun bir menkul rehin tesisinin sağlanması ve sonucuna göre bir karar vermek gerekirken, gerçek kıymetleri tahkik edilmeyen mallar için usulüne uygun bir rehin işlemi de bulunmadığı halde, bunların yeterli teminat olarak kabulü doğru olmadığından hükmün mümeyyiz alacaklı yararına bozulması gerekmiştir” (Y.11.HD, 22.05.1989, E.1989/2902, K.1989/3069: **Eriş** s.869. Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz. Y.19.HD, 18.05.1993, 3423/3850: **Tanrıver-Teminat** s.216, dn.37; Y.11.HD, 03.10.1989, 5355/5003: **Tanrıver-Teminat** s.216, dn.37). Ayrıca Yargıtay eski tarihli bir kararında, yerel mahkemenin işletme rehinini konkordatonun tasdiki bakımından teminat olarak kabul etmemesini bir bozma sebebi olarak görmemiştir: “Müflis şirket vekili teminat olarak...TL değerindeki fabrikayı fabrika üzerindeki işletme rehnini göstereceklerini belirtmiştir. Mahkemece, iflâs dosyası, dosyaya ibraz edilen delillere göre müflisin...TL'lık teminat gösterilmesi gereken borca karşılık ...TL'lık teminat gösterdiği, işletme rehninin delil olarak kabul edilemeyeceğini, buna göre yeterli teminat gösterilmemesi nedeniyle, konkordatonun tasdiki talebinin reddine karar verilmiştir. Hükmü müflis vekili temyiz etmiştir...Şirket ortağı ve alacaklısı...I.derecedeki...TL'lık ipotegini diğer alacaklılar lehine teminat olarak vermeyi kabul ettiğini beyan etmesine göre, davacılara ve ipotek alacaklısına tapu sicilinde resmî işlemleri tamamlamaları için uygun mehil verilmek...gerekirken...mehil verilmeden davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir” (Y.11.HD.,02.10.1989, E.1989/5874, K.1989/4934: **Altay/Eskiocak** s.828-829; **Eriş** s.870).

³⁷¹ **Kuru-Konkordato** s.466-467; **Üstündağ-İflâs** s.218; **Tanrıver/Deynekli** s.125-126; **Tanrıver-Teminat** s.216; **Ulukapı-Fesih** s.183; **Öktemer** s.162; **Hatipoğlu** s.188-189; **Okur** s.529. Bununla birlikte Hatipoğlu TMK m.862/2'deki düzenlemeden hareketle bazı durumlarda taşınır malların teslim edilmeksizin teminat kapsamında sayılabileceğini ileri sürmüştür. Söz konusu düzenleme uyarınca rehin edilen malın kapsamında bulunan otel döşeme eşyası veya makine gibi eklenti olarak gösterilen şeyler aksi ispat edilene dek

çıkarmadan hareketle doktrinde bir başka görüş tarafından, taşınır rehni konkordato tesis edilecek teminat için uygun olmadığı ileri sürülmüştür. Zira bu görüşe göre taşınır rehni tesisi, bahsi geçen taşınırın teslimini gerektirir. Oysa konkordato sürecinde olan bir borçlunun kural olarak malları üzerinde tasarruf yetkisi bulunmaktadır³⁷². Bununla birlikte borçlunun üzerinde zilyetliğini kaybetmeyeceği taşınırın rehni teminat olarak kabul edilebilecektir. Bu anlamda ticari işlemlerde taşınır rehni ve tescille kurulan rehinler (motorlu araç rehni gibi) örnek gösterilebilir. Zira rehin konusu bu mallar hem borçlunun zilyetliğinde olup ticari faaliyetlerini sürdürmesine katkı sağlar hem de teminat şartını yerine getirir³⁷³.

Bunun yanında Yargıtay, şahsi teminatın bir türü olup aynı nitelik taşımayan kefaletin yeteri kadar güvenceli bir teminat olmadığını kabul etmektedir³⁷⁴. Nitekim

eklenti sayılmaktadır. Yazara göre bu durumda bir fabrika yahut otelin ipotek ettirilmesi suretiyle teminat gösterilmesi halinde, içlerinde yer alan makineler veya otel mefruşatları gibi taşınır da bu taşınmazların eklentisi konumunda bulunduklarından teslimi gerek olmaksızın teminat kapsamında yer alırlar (**Hatipoğlu** s.188; **Oğuzman, Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe**: Eşya Hukuku, İstanbul 2009, s.251).

³⁷² **Altay/Eskiocak** s.226; **Baygöl** s.167.

³⁷³ **Okur** s.530; **Hatipoğlu** s.189.

³⁷⁴ “İİK.’nın 298.maddesi konkordatonun tasdiki şartlarından biri olarak bütün alacaklıların tasfiyesi için (kâfi teminat) verilmiş olmasını ön görmektedir. Buradaki (kâfi) deyimini ile yalnız miktar bakımından değil, alacaklılara konkordato şartları dairesinde alacaklarını tahsil etmenin mümkün olacağı kanaatini verecek kuvvet ve değerde bulunmasına işaret olunduğunu kabul etmek zorunludur. Buna göre şahısların kefaletinin (kâfi teminat) sayılmıyacağı göz önünde tutulmadan yazılı şekilde karar verilmesi usûl ve kanuna aykırı ve temyiz isteği yerinde bulunduğundan, kararın BOZULMASINA, ...oy birliğiyle karar verildi” (Y.İİD., 10.07.1969, 7848/7723: İBD., 1970/1-2, s.103-104). “...şahsi kefaletin kabul edilmediği ve şahsi kefaletin İİK.’nin 298/3.madde hükmüne göre kâfi teminat olarak kabul edilemeyeceği...teminat şartının gerçekleşmediği sonucuna varılıp, istem reddedilmiştir. Kararı konkordatonun tasdikini isteyen...A.Ş. vekili temyiz etmiştir...temyiz itirazlarının reddiyle usûl ve kanuna uygun

kefalet, alacaklıların alacaklarını kolayca tahsil edebilecekleri bir nitelik taşımamaktadır³⁷⁵. Öte yandan bir görüşe göre konkordatonun işlevselliğinin sağlanabilmesi bakımından teminat kapsamında kefaletlere, borçlunun sahip olduğu ruhsatlara, fikri ve sınai haklara da yer verilmesi gerekir³⁷⁶.

Bununla birlikte devlet tahvili, banka teminat mektubu veya taşınmaz rehni teminat olarak gösterilebilmektedir³⁷⁷. Bu bağlamda ipotek tesisinin uygulamada sıklıkla

bulunan hükmün ONANMASINA...”(Y.11.HD.,27.12.1988, 9582/7952: **Altay/Eskiocak** s.793-794). “*Mahkemece, konkordato isteyen borçlunun mahkemece kabul edilecek tahvil, taşınmaz mal rehni, banka kefaleti verememesine, şahsi kefalet de kabul edilmemesine, İcra İflâs Yasası 298/3.maddesinin koşulları oluşmamış bulunmasına göre konkordatonun tasdiki isteminin reddine karar verilmiştir. Hükmü davacı vekili temyiz etmiştir...davacı vekilinin...temyiz itirazları yerinde değildir*” (Y.11.HD., 13.02.1989, E.1989/290, K.1989/770: **Altay/Eskiocak** s.795-796; **Eriş** s.869. Buna göre Yargıtay’ın konkordatonun tasdiki bağlamında gösterilecek teminatlar arasında banka kefaletine yer verdiğini söylemek mümkündür.

³⁷⁵ **Kuru-Konkordato** s.466, dn.196; **Tanrıver-Teminat** s.216; **Tanrıver/Deynekli** s.125; **Öktemer** s.163; **Ulukapı-Fesih** s.182; **Baygöl** s.166. Bu bağlamda Eriş’e göre kişisel kefalet noter huzurunda düzenlenmiş olsa dahi teminat olarak kabul edilemez (**Eriş** s.859).

³⁷⁶ **Budak/Kale** s.374-375; **Kale-Sorular** s.54; **Sarısözen-Konkordato** s.221. Keza Belgesay da konuya ilişkin olarak bir kapı aralamaktadır. Yazara göre ahlak ve bilgisine güvenilen, gerektiğinde kendisine başvurulacak miktardaki borcu ödeme durumu olan bir kişinin kefaleti, konkordatonun tasdiki bağlamında teminat olarak kabul edilebilecektir (**Belgesay** s.14; **Belgesay-Şerh** s.512).

³⁷⁷ **Berkin-Konkordato** s.88-89; **Belgesay-Şerh** s.512; **Üstündağ-İflâs** s.218; **Tanrıver-Teminat** s.218; **Tanrıver/Deynekli** s.128; **Kuru-Konkordato** s.466-467; **Buruloğlu/Reyna** s.68; **Öktemer** s.162; **Eriş** s.859; **Uyar-Tasdik** s.124; **Ulukapı-Fesih** s.183; **Ulukapı-İcra** s.537; **Baygöl** s.167; **Okur** s.522. Aynı yönde Yargıtay kararı için bkz. Y.11.HD., 13.02.1989, 290/770: **Altay/Eskiocak** s.795-796. Bu bağlamda ipotekli borç senedi ve ipotekli irat senedi de konkordatonun tasdiki bakımından gösterilebilecek teminat türleri arasında yer alır (**Tanrıver-Teminat** s.218; **Tanrıver/Deynekli** s.128; **Ulukapı-Fesih** s.183; **Okur** s.523).

rastlanan teminat türlerinden birini oluşturduğu söylenebilir³⁷⁸. Öte yandan ipoteğin geçerli bir teminat şartı olarak nitelendirilebilmesi, onun fiilen tesis edilmesine bağlıdır³⁷⁹. Bu bakımdan borçlunun, yalnızca tapu kayıtları üzerine ihtiyati tedbir konulmuş bir taşınmaza dayanarak teminat şartını ifa ettiğinden söz edilemez³⁸⁰. Sözü

³⁷⁸ **Tanrıver-Teminat** s.217; **Tanrıver/Deynekli** s.127; **Eriş** s.859; **Altay/Eskiocak** s.226; **Ulukapı-Fesih** s.183; **Hatipoğlu** s.188; **Okur** s.523.

³⁷⁹ “İİK. 298/3 maddesi hükmüne göre imtiyazlı alacaklıların alacaklarının tasfiyesi için üçüncü kişi teminatı veren Fadime’ye ait taşınmaz üzerinde fiili ipotek tesis edilmediği bu şekilde geçerli bir teminatın verilmiş olmadığı nazara alınmadan, aksine düşünce ile yazılı şekilde isteğin kabulüne karar verilmesi isabetsiz, mümeyyizlerin temyiz istekleri bu nedenle yerinde bulunduğundan hükmün bozulması gerekmiştir” (Y.12.HD, 16.06.1987, E.1987/14771, K.1987/7572: **Eriş** s.866). Bunun dışında geçerli bir teminat ipoteğinin sağlanması alacaklı ve borçlunun tapuda hazır bulunmalarını gerektirir: “...tetkik merciinin yazısı ile taraflar hazır bulunmaksızın tapuda ipotek tesis edilmesi de usulsüz olduğundan geçerli bir teminat ipoteği de bulunmamaktadır” (Y.11.HD, 08.11.1990, E.1990/5907, K.1990/7106: **Eriş** s.876-877).

³⁸⁰ “...konkordato hükmünün ifası ve kendilerini ihbar etmiş olan imtiyazlı alacaklıların bütün alacaklarının tasfiyesi için کافی teminat verilmiş olması gerekmektedir. İşbu davada, konkordatonun tasdikini isteyen...’a ait taşınmazların teminat olarak gösterildiği anlaşılmakta olup, bu taşınmazların tapu kayıtlarında alacaklılar lehine ipotek tesis edilmek suretiyle teminat şartının gerçekleştirilmesi gerekirken, mahkemece, borçlunun borçlarını ödeyinceye kadar devam etmek kaydıyla tapu kayıtlarına ihtiyati tedbir konulmuş olması suretiyle teminat şartının oluştuğunun kabul edilerek konkordatonun tasdikine karar verilmesi doğru görülmemiş ve hükmün bozulması gerekmiştir” (Y.11.HD, 14.11.1988, E.1988/1928, K.1988/6747: **Eriş** s.868). “...mahkemece...’e ait gayrimenkullerin teminat olarak gösterilmesi istemi yeterli görülerek, konkordatonun tasdikine karar verilmiştir. Öncelikle, borçlunun veya borçlu yararına 3. kişilerce verilecek gayrimenkul güvencesinin, alacaklılar yararına ipotek edilmesi suretiyle yasa hükmünün uygulanması gerekmektedir. Borçlunun bu yükümlülüğü yerine getirmemiş olduğu gözetilerek konkordatonun tasdikine ilişkin istemin reddine karar verilmesi gerektiği halde, bu lâzimeye uyulmadan hüküm kurulması ve verilen karardan sonra, adı geçen şahsa ait bir kısım gayrimenkul üzerine tedbir şerhi

edilen teminat türlerinin yeterli nitelikte sayılabilmesi onların, teminata bağlanan alacakları karşılamaya elverişli olmalarını gerektirmektedir. Bu bağlamda borçlunun özellikle kendisi veya başkasına ait bir taşınmaz üzerinde tesis edeceği ipoteğin yeterliliği, taşınmazın, lehine teminat verilecek alacakları karşılamaya elverişli kısmı hesaplanarak belirlenir. Bu belirleme konkordato komiserliğince, tapu kayıtları ve uzman bilirkişilere yaptırılmış taşınmaz değer takdiri gözetilerek yapılır³⁸¹.

Öte yandan borçlunun konkordato projesini engelleyecek şekilde teminat vermesi kabul edilmemelidir³⁸². Bu kapsamda doktrindeki bir görüşe göre konkordato kapsamında yer alan taşınır ve taşınmaz mallar teminat olarak gösterilememelidir³⁸³. Nitekim Yargıtay da borçlunun işletmesini sürdürebilmesi için gerekli olan taşınır mallarının teminat verilmesi amacıyla rehin edilemeyeceği yönünde kararlar vermiştir. Zira Yargıtay’a göre borçlunun ticari faaliyetlerini devam ettirerek borçlarını ödeyebilmesi için taşınır mallarının kendi tasarrufunda bulunması gerekir³⁸⁴. Diğer bir

ile yetinilmesi usul ve yasaya aykırıdır” (Y.19.HD, 07.02.1992, 23/80: Tanrıver-Teminat s.217, dn.42; Tanrıver/Deynekli s.127, dn.266).

³⁸¹ Altay/Eskiocak s.227.

³⁸² Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.476; Pekcanitez/Erdönmez s.133; Tanrıver-Teminat s.217; Öktemer s.162; Ulukapı-Fesih s.183, Sarısözen-Konkordato s.221; Akil-Sorular s.203.

³⁸³ Pekcanitez/Erdönmez s.133; Tanrıver/Deynekli s.126,127.

³⁸⁴ “Mahkemece toplanan delillere, konkordato komiserinin beyanına, kefaletnameye ve tüm dosya içeriğine dayanılıp, teminat isteyen alacaklılar yekûnunun...lira olup, gösterilen gayrimenkul teminatının...lira olduğu, şahsi kefaletin kabul edilmediği ve şahsi kefaletin İİK.nun 298/3. madde hükmüne göre kâfi teminat olarak kabul edilemeyeceği, her ne kadar iki tır aracının muhafaza altına alınarak, teminat gösterilmiş ise de, bunların aktifte yer aldığı ve muhafaza altına alınması halinde, bu defa çalıştırılmayacakları ve borçlarının ödenememesi durumunu doğuracağı ve tüm bu duruma diğer şartları olduğu halde teminat şartının gerçekleşmediği sonucuna varılıp istem reddedilmiştir. Kararı konkordatonun tasdikini isteyen ...A.Ş. vekili temyiz etmiştir...Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı konkordatonun tasdikini isteyen ...A.Ş.

görüŖe göre ise konkordatonun aktifinde yer alan mallar üzerinde teminat tesis edilmesi mümkündür³⁸⁵. Burada önemli olan hususun, borçlunun konkordato çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmeye yarayan mallarının teminat olarak gösterilemeyeceğı olduğı söylenebilir. Bunun dışında borçlunun böyle bir amaca matuf olmayan âtıl durumdaki mallarının teminat olarak gösterilebilmesi makul görünmektedir.

Bununla birlikte teminatın türü ve niteliğı konusunda hâkimin sahip olduğı takdir yetkisinin, konuya ilişkin taraflar arasında anlaşma yapılmadığı durumlarda ortaya çıktığından söz etmek gerekir (HMK m.87). Ancak yapılan bu anlaşma yalnızca ona taraf olanlar bakımından hüküm ve sonuç doğurur³⁸⁶.

vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usûl ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA...” (Y.11.HD., 27.12.1988, 9582/7952: Altay/Eskiocak s.793-794). “Davacının teminat olarak gösterdiği tekne kalıplarının, 25.3.1992 tarihinde düzenlenen tutanakla davacının kullanım ve zilyetliğinden alınarak üzerine konulan menkul rehni ile teminat isteyen muhtelif alacaklıların temsilcisi olarak gösterdikleri...’a teslim edildiğı anlaşılmaktadır. Bu durumda, konkordato talep eden davacının ticari faaliyetlerini devam ettirebilmesinin ve bunun sonucu borçlarını ödemesinin imkânsızlığı mahkemece düşünölüp menkul malların konkordatonun tasdiki için gerekli rehin koşulu olarak kabulü isabetsizdir. Bu durumda mahkemenin borçlunun ticari faaliyetini engellemeyecek şekilde teminat koşulunu yerine getirmesi yönünde süre vererek sonuca uygun bir karar vermesi gerekirken, yazılı şekilde, konkordatonun tasdikine karar vermesi usul ve yasaya aykırıdır” (Y.19.HD, 07.07.1992, 6392/3325: Tanrıver-Teminat s.217, dn.39).

³⁸⁵ Altay/Eskiocak s.225-226.

³⁸⁶ Postacıoğlu s.30; Altay/Eskiocak s.227; Eriş s.859; Ulukapı-Fesih s.183. Kuru’ya göre taraflar arasında akdedilecek teminatın tür ve niteliğine ilişkin bir anlaşma ile Yargıtayca güvenceli görülmeyen şahsi kefalet de teminat olarak gösterilebilir. Böyle bir anlaşma, onu kabul eden alacaklılar bakımından teminat şartının yerine getirilmiş sayılmasını sağlar (Kuru-Konkordato s.466, dn.196; Tanrıver/Deynekli s.125; Tanrıver-Teminat s.216; Ulukapı-Fesih s.182-183; Öktemer s.163; Eriş s.859; Baygül s.166-167). Zira alacaklıların alacakları bakımından teminattan vazgeçebileceklerinin

4. TEMİNATIN MİKTARI

Teminatın miktarına ilişkin yapılacak belirlemede İİK m. 305'den hareket edilmelidir. Buna göre gösterilecek teminat, teminata tâbi alacakların tamamını karşılamaya yetecek miktarda olmalıdır³⁸⁷. Dolayısıyla her bir teminat alacaklısına verilecek miktarın toplamı, gösterilmesi gereken teminat tutarını belirler. Bu bağlamda borçlunun teklif ettiği konkordatonun yüzde konkordatosu olması, teminatın miktarını azaltıcı bir faktör niteliğini haiz değildir. Zira borçlunun teminat göstermekle yükümlü olduğu alacakların, konkordato şartlarına tâbi olmaksızın tam olarak ödenmeleri gerekmektedir³⁸⁸. Bununla birlikte bu alacaklar için mühlet içinde takip yasağından da söz edilemez. Bu bağlamda İİK m. 206/I'deki alacaklar için borçlunun taşınmazına haciz konmuş olup, söz konusu taşınmazın tahmini değerine göre, haciz borcu karşılayacak nitelikte ise teminata gerek bulunmamaktadır. Zira konkordatodan etkilenmeyen bu alacaklar bakımından, borcun ödenmemesi halinde haczin paraya çevrilmesi mümkündür³⁸⁹.

kabulü, rızalarına dayalı bir anlaşma ile kendilerine şahsi kefalet gösterilebileceğinin evleviyetle kabulünü gerektirir (**Okur** s.523).

³⁸⁷ Y.11.HD, 22.05.1989, E.1989/2902, K.1989/3069: **Eriş** s.869; Y.19.HD, 18.05.1993, 3423/3850: **Tanrıver-Teminat** s.216, dn.37; Y.11.HD, 03.10.1989, 5355/5003: **Tanrıver-Teminat** s.216, dn.37

³⁸⁸ **Tanrıver-Teminat** s.210; **Tanrıver/Deynekli** s.119; **Öktemer** s.160; **Okur** s.521.

³⁸⁹ **Baygöl** s.158; **Kale, Serdar:** m.294, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztekin, Ankara 2018, s.203-226), s.213.

5. TEMİNATIN GÖSTERİLME ŞEKLİ

Burada borçlunun mühlet kararından sonra mahkemenin izni dışında rehin veremeyeceğine ilişkin İİK madde 297 hükmünün teminat gösterilmesine ilişkin etkisine bakmak gerekir. Düzenlemenin 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki halinde, borçlunun konkordato mühleti içinde yapması yasak olan tasarruflara mahkemenin izni de dahil olmak üzere hiçbir esneklik tanınmamıştı. Sözü edilen maddede borçlunun rehin tesis etme işlemini de kapsayan birtakım işlemlerin yapılmasının yasaklanması, bu işlemlerin alacaklıların menfaatlerine zarar verebilecek nitelikte olmasından kaynaklanmaktadır³⁹⁰. Bahsi geçen bu düzenlemeye rağmen doktrinde bir görüş tarafından hükmün getiriliş amacından hareketle yasak tasarruf kapsamında görülen rehin tesis etme işleminin konkordato teminatı şartının yerine getirilmesi amacıyla sınırlı olarak bu kapsamdan çıkarılması gerektiği ifade edilmiştir. Zira bu görüşe göre konkordatonun tasdiki için gerekli olan teminat şartı, İİK m.297'ye paralel olarak alacaklıların menfaatine olup onların alacaklarını güvence altına alma amacını gütmektedir. Buna göre aksinin kabulü konkordatoda yer alan teminat şartının yalnızca üçüncü kişiler aracılığıyla ifa edilebileceği anlamına gelir. Bu durum ise söz konusu tasdik şartının, gerçekleştirilmesi güç bir hale gelmesi sonucunu doğurur³⁹¹. Bu görüş taraftarlarının

³⁹⁰ **Tanrıver**-Komiser s.72; **Üstündağ**-İflâs s.206; **Başözen** s.112.

³⁹¹ **Tanrıver**-Teminat s.214; **Tanrıver/Deynekli** s.123. Aynı görüş için bkz. **Arar** s.305; **Ulukapı**-Fesih s.184. Nitekim Yargıtay da mahkemenin izni olmaksızın yapılması yasak tasarruflara rağmen mühlet içinde gerekli teminatın gösterilmesi gerektiğini düşünmekteydi: “İİK. ’nun 290.maddesinde açıklandığı gibi borçlu mühletin ilanından itibaren konkordato projesine dahil alacak, mal ve sair haklar üzerinde tasarrufta bulunamaz. Menkul mallarını rehnedemez, gayrimenkullerini satamaz, ipotek edemez, kefil olamaz, ivazsız tasarrufta bulunamaz veya bunlar dışında komiserin yasakladığı hususları yapamaz...Bu hüküm nazara alınmadan yapılan ödemenin red sebebi olarak kabulünde isabet yoksa da teminat verilmesinden (İİK m.298, b.3 gereği verilmesi

düzenlemenin amacından yola çıkarak teminat bakımından bir kapı aralaması, hükümde geçen ifadenin katılığından kaynaklanmaktadır. Oysa 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda bahsi geçen yasak tasarruflar mahkemenin izniyle yapılabilecektir. Buradan hareketle Sarısözen artık amaca bakılmasına gerek olmadığına, maddenin düzenleniş tarzı da gözetilerek teminat için yasak kapsamındaki işlemlerin ancak mahkemenin izniyle yapılabileceğini savunmaktadır. Bu bağlamda yazara göre düzenlemede herhangi bir istisnaya gidilmesini gerektiren bir durum bulunmamaktadır³⁹². Gerçekten mahkemenin izni maddede açıkça öngörülmüş olup bunu aşan bir istisnaya yer verilmemiştir. Bununla birlikte bu durum pratik açıdan da faydalı görülebilir. Zira burada mahkemenin iznine tâbi olma hususunun teminatın türü ve yeterliliği bakımından da borçluya tasdik aşamasından önce yol gösterici bir nitelikte olacağı söylenebilir.

Konkordatonun tasdik şartlarından biri olan teminata ilişkin tüm hususlar konkordato komiserinin raporunda ayrıntılı olarak yer almalıdır. Buna göre komiser gösterilen teminatın niteliği ve türünü değerlendirerek onun kabul edilebilir olup olmadığına ilişkin bir tespitte bulunur³⁹³. Bu bağlamda teminat olarak gösterilen devlet

gereken) açık bir beyan ile vazgeçmeyen alacaklılar yönünden, mehil içinde teminat gösterilmek gerekir” (Y.12.HD, 10.12.1983, E.1982/10613, K.1983/921: YKD, 1983/1, C.9, S.6, s.869-870). Hatipoğlu ise bu durumun yasak tasarruflara ilişkin düzenlemeye bir istisna getirdiğini düşünmekle birlikte, sözü edilen istisnanın kanuni temele kavuşturulması gerektiğini savunmaktaydı (**Hatipoğlu** s.188).

³⁹² **Sarısözen-Konkordato** s.222. Aynı görüş için bkz. **Okur** s.532.

³⁹³ **Tanrıver-Komiser** s.228; **Ulukapı-Fesih** s.183. Aynı yönde Yargıtay kararı için bkz. “*Komiser raporunda teminatın tamam olup olmadığını göstermek zorundadır*” (Y.12.HD, 21.02.1987, E.1987/9318, K.1987/13410: **Eriş** s.866). “*Teminat şartı, konkordato komiseri ve işin mahkemeye intikali halinde Ticaret Mahkemesi tarafından re’sen ele alınıp incelenmesi zaruri olan esaslı bir unsurdur*” (Y.İİD, 29.05.1969, E.1969/3008, K.1969/3808: ABD, 1969/9, s.1168-1169).

tahvili yahut banka mektubu komiser tarafından muhafaza edilir ve konkordato dosyasıyla birlikte mahkemeye sunulur. Bunun yanı sıra taşınmaz bir mal da teminat olarak gösterilebilir. Böyle bir durumda bu taşınmazın uzman bilirkişilerce değeri takdir edilmelidir. Ayrıca üzerinde ipotek kurulacak taşınmazın kendisine teminat verilecek alacaklıların alacaklarını karşılamaya elverişli olup olmadığının da tespiti gerekir. Buna göre yapacağı tespit ile gösterilen teminatın alacakları karşılamak için yeterli kapasiteye sahip olduğu sonucuna ulaşan komiser, vakit kaybetmeksizin teminat için gösterilen taşınmaz üzerinde ipotek işlemlerinin gerçekleştirilmesini sağlamalıdır³⁹⁴.

Komiserin tüm bunlara ilişkin raporu konkordatonun tasdik talebini inceleyecek mahkemece incelenir. Konkordatonun tasdiki için gerekli tüm şartlarda olduğu gibi teminat şartının gerçekleşip gerçekleşmediğini de re'sen araştırıp inceleyecek olan mahkemeye komiserin hazırladığı bu rapor dayanak teşkil edecektir. Bu bağlamda komiserin raporu mahkeme açısından bağlayıcı olmasa da somut olay bakımından raporda teminat şartına ilişkin işaret edilmiş düşünceler mahkemenin kararında oldukça etkili olacaktır³⁹⁵.

³⁹⁴ **Altay/Eskiocak** s.229-230.

³⁹⁵ **Tanrıver-Teminat** s.219,220; **Tanrıver/Deynekli** s.118; **Tanrıver-Komiser** s.227; **Ulukapı-Fesih** s.183-184; **Öktemer** s.163; **Baygül** s.167-168; **Hatipoğlu** s.186; **Okur** s.505. Mahkemenin bu incelemesi gösterilen teminatın geçerli ve yeterli olup olmadığına ilişkindir. Bu bağlamda mahkeme, konkordato dosyasıyla birlikte önüne gelen komiser raporu kapsamında eksik gördüğü işlemleri tamamlattırabilir. Buna göre taşınmazın değerinin yeniden takdir edilmesi söz konusu olabilir. Yine komiserin raporunda yer alan, kendilerine teminat sağlanacak alacaklıların isim ve alacak listelerinin doğruluğu mahkemece teyit edilir (**Altay/Eskiocak** s.230). Her ne kadar burada Okur, borçlu tarafından gösterilmesi gereken teminatın türü ve miktarının uygunluğu konusunda komiserin karar vereceğini hatta vereceği kararlara karşı şikâyet yoluna gidilebileceğini ifade etmiş olsa da bunun kabulü mümkün görünmemektedir (**Okur** s.520). Zira HMK m. 86 uyarınca teminata karar verme yetkisi mahkemede olup komiserin bu anlamda

6. TEMİNATIN GÖSTERİLME ZAMANI

Tasdik duruşmasından önce dosyanın inceleneceği bu aşamada bir görüşe göre mahkemenin, teminatın gösterilmediğini tespit etmesi halinde onun duruşmaya kadar gösterilmesi için süre verebilmesi gerekir. Yine dosyanın mahkemeye verilmesine kadar bir miktar teminat gösterilmekle birlikte, söz konusu miktarın mahkemece eksik bulunması halinde, teminatın tamamlanması amacıyla borçluya bir miktar süre verilebilir. Mahkemece verilen bu süreye rağmen teminat gösterilmemişse duruşma esnasında borçluya yeniden süre verilmemelidir³⁹⁶. Mahkemenin borçluya, duruşmadan önce

uygun bulmaya ilişkin bir yetkisi bulunmamaktadır. Yetkinin olmadığı yerde de komiserin sorumluluğuna dayalı olarak şikâyet yoluna gidilemeyecektir.

³⁹⁶ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.476; **Pekcanitez/Erdönmez** s.133; **Kuru-Konkordato** s.467, dn.198; **Kuru-El Kitabı** s.1492; **Tanrıver/Deynekli** s.128; **Tanrıver-Teminat** s.219; **Eriş** s.859-860; **Uyar-Tasdik** s.124; **Hatipoğlu** s.190-191. Öte yandan Uyar'a göre verilen süre içinde gösterilen teminatın yeterli olmadığı saptanırsa borçluya teminatı tamamlaması için mahkemece takdir edilecek kesin bir süre verilebilmesi gerekir (**Uyar-Tasdik** s.125). Arar da benzer şekilde teminat şartının en geç tasdik duruşmasında yerine getirilebileceğini, bunun dışında borçluya ayrıca bir süre verilmeyeceğini düşünmektedir (**Arar** s.306). Yine Gürdoğan projede gösterilmesi ihmal edilmiş teminatın gösterilmesi yahut gösterilmiş olmakla birlikte yeterli nitelikte olmadığı anlaşılan teminatın tamamlanması amacıyla mahkemece borçluya kısa bir süre verilmesinde bir engel görmemektedir (**Gürdoğan-İflâs** s.193-194). Öktemer ise tasdik için dosyanın mahkemeye intikaline dek hiç teminat gösterilmemiş olması haline ilişkin olarak oldukça katı bir tutum sergilemektedir. Yazara göre bu aşamaya kadar teminatın mutlaka gösterilmesi gerekmektedir. Ancak gösterilmiş olan teminatın, eksikliği yahut teminat sayılamayacak bir nitelikte olmasının tasdik evresinde (dosyanın incelendiği yahut duruşma kısmında) anlaşılması üzerine teminat şartının tamamlanması için mahkemece borçluya kesin bir süre verilebilecektir (**Öktemer** s.161,162). Berkin de benzer şekilde borçlunun gerekli teminatı tasdik için dosyanın mahkemeye geldiği aşamaya dek göstermesi gerektiğini, buna karşın bu zamana kadar gösterilmeyen teminatın gösterilmesi için ayrıca bir süre istenemeyeceğini düşünmektedir. Ancak

incelediği konkordato dosyasında eksikliğini saptadığı teminat şartının, verilecek duruşma tarihine kadar tamamlanması, aksi halde duruşmada bunun için süre verilemeyeceğine ilişkin ihtarda bulunması gerekir³⁹⁷.

Bununla birlikte bu görüşteki bazı yazarlara göre böyle bir süre verilmeyen borçluya, tasdik duruşmasında hâlâ hiç gösterilmemiş yahut eksik gösterilmiş teminatın

yazara göre gösterilen teminatın yetersizliği halinde borçlunun talebiyle bunun tamamlanması için mahkemece süre verilebilmelidir (**Berkin-İflâs** s.564. Aynı görüş için bkz. **Ulukapı-Fesih** s.184-185; **Akil-Sorular** s.202; **Kale-Sorular** s.53). Öte yandan Postacıoğlu, borçlunun gerekli teminatı sağlayabilmek adına ayrıca bir süre isteme hakkına sahip olmadığı kanaatindedir. Yazara göre yalnızca dosyanın tasdik için mahkeme önüne geldikten sonra vuku bulan konkordato bedelinin artırılması durumunda, teminatın ortaya çıkan yeni şartları karşılayacak miktara tamamlanması için borçluya kısa bir süre verilebilecektir (**Postacıoğlu** s.30). Bu görüş mevcut düzenleme karşısında konkordato bedelinin artırımından farklı olarak düşünülmelidir. Zira kendilerine teminat gösterilmekle yükümlü alacaklılara hali hazırdaki düzenleme uyarınca alacaklarının tamamını karşılayacak miktarda teminat verilecektir. Bununla birlikte sonradan ortaya çıkan ve çekişmeli de olmayan teminat kapsamındaki alacaklar için şartların değiştiğinden söz edilebilir. Bu bağlamda yazarın görüşünün değişen şartlar ölçüsünde teminat gösterilmesi için süre verilebileceği şeklinde anlaşılması gerekmektedir.

³⁹⁷ **Kuru-El Kitabı** s.1492; **Kuru-Konkordato** s.467, dn.198; **Tanrıver/Deynekli** s.128; **Tanrıver-Teminat** s.219; **Eriş** s.860; **Uyar-Tasdik** s.124; **Hatipoğlu** s.191. İhtarın yapılmaması Yargıtay'ın bir kararında bozma sebebi olarak görülmüşken başka bir kararında bu durum eksiklik olarak değerlendirilmemiştir: “...Mahkemece duruşmadan önce konkordato dosyası ve tutanağı incelenerek teminat gösterilmediği tespit edilirse, borçluya teminatı duruşmaya kadar tamamlaması aksi halde bunun için kendisine mehil verilmeyeceğinin bildirilmesi gerekirken bu lâzimeye riayet edilmeden davalını teminat koşulunu yerine getirmedeği ve ödeme teklifinin %50’yi geçmediği gerekçeleriyle davanın reddi doğru görülmüş ve bozmayı gerektirmiştir” (Y.11.HD, 21.10.1989, 5269/4913: **Tanrıver-Teminat** s.219, dn.48). “Konkordatonun onanması için aranan koşullar yasada gösterilmiştir. Teminatın verilmesine ilişkin ara kararında mehle uyulmamasının sonuçlarının ayrıca gösterilmemesi eksiklik sayılamaz” (Y.11.HD, 07.04.1989, E.1989/2764, K.1989/2096: **Eriş** s.869).

tamamlanması amacıyla süre verilebilmesi imkânının olması gerekir³⁹⁸. Öte yandan bu görüş taraftarlarından diğer bazı yazarlar ise, konkordato mühleti içinde teminat gösterilmiş olmak kaydıyla duruşmada gösterilmiş teminatın eksikliği yahut teminat olarak kabul edilemeyeceği saptanırsa ancak bu durumda mahkemece borçluya uygun bir süre verilebileceğini savunmaktadır³⁹⁹. Her halde verilen bu süreler kesin süre niteliğini haizdir. Dolayısıyla verilen bu sürede teminata ilişkin eksiklik tamamlanmazsa konkordatonun tasdiki talebi reddedilir. Meğerki lehine teminat gösterilecek alacaklılar açık ve kesin olarak teminattan vazgeçsinler⁴⁰⁰.

Bununla birlikte Altay/Eskiocak'a göre teminatın eksikliği bağlamında tamamlanmasına izin verilen durum, ona yönelik işlemlerin şeklen yapılmasına ilişkindir. Teminat şartının konkordatonun tasdiki duruşmasına kadar eksiksiz şekilde tamamlanması gerekir. Borçlu veya üçüncü kişi tarafından teminat olarak taşınmaz üzerinde ipotek gösterilebilir. Bu kapsamda taşınmazın değerinin takdiri ve teminata elverişli kısmın uzman bilirkişilerce tespit edilmesi gerekmektedir. Buna karşın teminat gösterilmemiş ve bahsi geçen bu işlemlerin yapılması için komisere başvurulmamışsa, tasdik aşamasında borçlunun konkordato talebi reddedilecektir. Zira bu aşamada artık ipoteğin gösterilmesi, taşınmazın değer takdiri ve teminata ilişkin kısmın hesaplanması işlemleri yapılamaz. Bununla birlikte bu işlemler yapılmış olarak komiser tarafından dosya ticaret mahkemesine sunulmuşsa, mahkemenin duruşmaya kadar tapudaki ipotek işleminin gerçekleştirilmesine karar vermesi mümkündür. Nitekim burada yalnızca teminata yönelik işlemlerin tamamlattırılması söz konusu olup, bu bağlamda tasdik yargılaması duruşmasının ertelenmesini gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Buna

³⁹⁸ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.476; **Pekcanitez/Erdönmez** s.133; **Kuru-Konkordato** s.467, dn.198; **Kuru-El Kitabı** s.1492.

³⁹⁹ **Tanrıver-Teminat** s.219; **Tanrıver/Deynekli** s.128-129; **Öktemer** s.162.

⁴⁰⁰ **Pekcanitez/Erdönmez** s.133-134; **Tanrıver/Deynekli** s.129; **Tanrıver-Teminat** s.219; **Öktemer** s.162; **Eriş** s.860.

göre taraflar gerekli bilgi ve belgeler eşliğinde buna ilişkin harçları da yatırarak tapuda hazır bulunmak suretiyle ipotek tesisini sağlayacaklardır⁴⁰¹. Bununla birlikte 7181 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle Tapu Kanunu m.26'ya eklenen ikinci fıkra uyarınca alacaklılar ve borçlunun aynı anda tapuda hazır bulunmaları şart değildir. Söz konusu fıkraya göre: *“Taşınmaz mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmelerde, tarafların farklı tapu müdürlükleri veya yurt dışı teşkilatında bulunmaları hâlinde, taraf iradeleri resmi görevliler tarafından ayrı ayrı alınarak sözleşme tamamlanabilir”*. Düzenlemede her ne kadar taşınmaz mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmelerden bahsedilse de bu düzenleme taşınmaz mallar üzerinde rehin hakkı tesisi gibi teminat amacıyla gerçekleştirilecek diğer işlemlerde de uygulama alanı bulmalıdır. Zira çoğun içinde az da vardır, dolayısıyla mülkiyetin devri bakımından sağlanan bu kolaylık teminat işlemleri için de uygulanabilmelidir.

Yargıtay'ın eski tarihli bir kararına göre alacaklıların tapuda hazır bulunmaması halinde, hazır bulunmayanlar bakımından teminatsız olarak konkordatonun tasdik edilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte borçlunun ipotek tesisi için tapuda hazır bulunmaması, onun konkordatonun tasdiki talebinin reddedilmesi sonucunu doğurur⁴⁰². Yargıtay'ın vardığı bu sonucun, alacaklı ve borçlunun tapuda aynı anda hazır bulunmaları haline özgü olmayıp, farklı tapu müdürlüklerinde hazır bulundukları durumlarda da geçerli olacağını söylemek mümkündür.

⁴⁰¹ **Altay/Eskiocak** s.228-231.

⁴⁰² *“Dairemizin 1987/3298-4134 sayılı ve 7.7.1987 tarihli ilâmında açıkça belirtildiği gibi, konkordatoyu teminatsız kabul etmeyen alacaklıların tümüne ve borçluya ipotek tesisi için belli gün ve saatte tapu dairesinde bulunmaları lüzumu tebliğ edilmeli, alacaklılar buna riayet etmedikleri takdirde bu alacaklılar hakkında konkordatonun teminatsız olarak tasdikine karar verilmeli, borçlunun riayetsizliği halinde ise konkordatonun reddi cihetine gidilmelidir”* (Y.11.HD, 27.06.1988, E.1988/4410, K.1988/4297: **Eriş** s.867).

Teminatın ne zamana dek getirilebileceğine ilişkin ortaya konulmuş olan tüm bu görüşler çerçevesinde verilip verilmeyeceği tartışılan sürelerin, konkordatonun tasdikinin sağlanması amacına yöneldiğinden söz edilebilir. Oysa Belgesay, mahkemenin teminatın ifası şartına dayalı olarak konkordatonun tasdikine karar verebileceğini savunmaktadır. Yazara göre tasdik kararı verildikten sonra gösterilen teminatın yeterli olmadığına ilişkin yapılacak itirazlar mahkemece incelenerek ikinci bir kararın verilmesini gerektirir. Bu bağlamda verilen ikinci karar ile konkordato hüküm ve sonuçlarını doğurur⁴⁰³.

Bu görüş tasdikten sonra gösterilecek teminatın yeterli nitelik ve miktarda olup olmadığının tespiti bakımından ikinci bir kararı gerektirdiği gerekçesiyle eleştirilmiştir. Ayrıca geciktirici şarta bağlanmış bu tasdik kararının, şart yerine getirilmediği sürece hüküm ve sonuç doğurmayacak olması bu görüşe getirilen eleştirilerin diğer bir sebebini oluşturmaktadır. Zira böyle bir tasdik kararı hem hukuki açıdan hem de uygulanabilirlik açısından bir fayda sağlamayacaktır. Öte yandan teminatın belirtilen vadede gösterilmesi suretiyle bozucu şarta bağlı olarak verilen tasdik kararının da kabulü mümkün görünmemektedir. Zira henüz şartları gerçekleşmemiş bir konkordatonun geçici olarak kabulü, şartın gerçekleşmemesi ihtimalinde ortaya çıkacak feshin sonuçlarını doğurmasını güçleştirecek, hatta imkânsız hale getirecektir⁴⁰⁴.

Yargıtay'ın ağırlıklı görüşüne göre konkordatonun tasdik şartlarından teminatın, mühlet içinde gösterilmesi gerekir. Aksi halde konkordatonun tasdiki talebi reddedilir. Nitekim Yargıtay'ın eski tarihli kararlarına bakıldığında, konkordatonun tasdiki için

⁴⁰³ **Belgesay** s.15. Mahkeme tasdik kararıyla yargılamadan elini çeker. Bu bağlamda alacaklıların yargılamadan elini çeken mahkemeye itiraz etmesi mümkün değildir. Buradan hareketle yazarın, mahkemenin teminat gösterilmesi şartına bağlı olarak tasdik kararı verdiği ve teminat gösterilene kadar yargılamadan el çekmediği düşüncesinde olduğu söylenebilir.

⁴⁰⁴ **Berkin-Konkordato** s.91; **Berkin-Tasdik** s.399,401; **Gürdoğan-İflâs** s.194; **Ulukapı-Fesih** s.185.

gerekli olan teminat şartının süre verilmek suretiyle yerine getirilmesi mümkün görünmemektedir. Bu bağlamda Yargıtay’a göre, teminatın konkordatonun tasdiki talebinin inceleneceği aşamaya gelene dek gösterilmesi gerekir⁴⁰⁵. Öte yandan eski tarihli bir kararında Yargıtay, mahkemenin konkordato dosyasını incelediği sırada teminat gösterilmesi için borçluya uygun bir süre verebileceğini ifade etmiştir. Bununla birlikte

⁴⁰⁵ Y.12.HD., 22.01.1974, E.1973/12298, K.1974/380: **LEXPERA**; Y.12.HD., 22.04.1985, E.1984/12519, K.1985/3795: **KBİBB**. “Ahmet Ali vekilinin duruşmalara gelmiş bulunmasına, konkordato isteğine karşı çıkan ve teminat istemeyenler dışında kalan alacak tutarı üzerinden dosyanın ticaret mahkemesine intikalinden önce teminatın gösterilmiş ve fiilen kurulmuş olması gerekmesine, ticaret mahkemesindeki duruşmada bu noksanlığın giderilmesi için ayrıca mehil verilemeyeceğine göre red kararı isabetlidir” (Y.12.HD, 26.04.1984, E.1984/2680, K.1984/5096: **Eriş** s.864). “Konkordato komiserinin konkordato mehli bitmeden tasdik talebiyle dosyayı mahkemeye tevdi edişi gerekli ve mahkemenin tasdik kararını vermesi zaman yönünden konkordato mehli ile sınırlı değilken aksinin kabulünde isabet yoktur. Borçlu konkordatonun tasdiki talebinin reddi, konkordato şartlarının ifası için gerekli teminatın mühlet içinde gösterilmemesi nedeni ile isabetli temyiz isteği bu itibarla yersizdir” (Y.İİD, 17.02.1972, E.1972/1687, K.1972/1762: İBD 1972/9-10, s.1010; “Konkordato şartlarının, borçlunun konkordato tarihindeki durumuna göre tahkik edilmesi, değerleri meyanında teminat gösterme şartının da dosyanın tasdik için Ticaret Mahkemesi’ne intikalinden önce yerine getirilmiş olması lazımdır” (Y.İİD., 29.11.1973, 9114/10614: **Altay/Eskiocak** s.751-752); “Mahkemece teminat gösterilmesi için mehil dahi verilemeyeceğine ve tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, temyiz olunan kararda yazılı gerekçelere göre yerinde bulunmayan temyiz sebeplerinin reddiyle usûl ve kanuna uygun hükmün İİK. 366 ve HUMK. 438. Maddeleri uyarınca BOZULMASINA...” (Y.12.HD., 14.11.1985, 3949/9583: **Altay/Eskiocak** s.779). Öte yandan Yargıtay eski tarihli başka bir kararında ise “...Hiç teminat verilmemiş olması halinde, mahkeme, teminat şartının yerine getirilmemesi hakkında bir tetkikat yapmak ve bu şartın tekemmülü için işlem yapmak zorunluluğunda değildir” ifadesini kullanmıştır (Y.12.HD.,12.04.1976, E.1976/2915, K.1976/4511: **KBİBB**). Buradan hareketle Yargıtay’ın, teminata ilişkin eksikliğin tamamlanması için verilecek süre bakımından mahkemeye bir takdir yetkisi verdiği söylenebilir.

duruşmadan önce böyle bir süre verilmeyen borçluya teminatın gösterilmesi için duruşmada uygun bir süre verilmelidir⁴⁰⁶.

Ayrıca Yargıtay’a göre konkordatonun tasdiki talebini inceleyecek mahkemenin, komiser dosyasında belirtilen teminatın yetersiz olduğunu tespit etmesi halinde teminatın tamamlanması için borçluya belli bir süre verebilmesi gerekir. Ancak bu süre tasdik duruşmasını geciktirmeyecek nitelikte kısa bir süre olmalıdır⁴⁰⁷. Bununla birlikte mühlet

⁴⁰⁶ “Kural olarak alacaklılar konkordato bakımından teminat gösterilmesi isteminden açıkça vazgeçmedikleri takdirde borçlunun teminat göstermesi gerekmektedir. İİK.’nın 298 inci maddesi uyarınca, teminat verme şartı yerine getirilmedikçe konkordato tasdik olunmaz. Temyiz eden alacaklılar yargılama aşamasında alacakları yönünden gerekli teminatın yatırılmasını istedikleri halde mahkemece bu istem üzerinde durulmamıştır. Alacaklılar teminat istemlerinden açıkça vazgeçmediklerine göre, konkordato tasdikini isteyen borçluya duruşma gününden önce de usulüne uygun süre verilerek teminat göstermesi olanağı tanınmadığı için yargılama aşamasında teminat yönünden uygun bir sürenin verilmesi ve bu süre içerisinde alacak tutarları göz önüne alınarak bir teminatın gösterilmesi halinde kararın verilmesi icap ederken, mahkemece bu hususun ihmal edilmesi doğru görülmemiş ve hükmün bozulması gerekmiştir” (Y.11.HD, 13.02.1989, E.1989/9870, K.1989/769: **Eriş** s.868-869).

⁴⁰⁷ “Borçlu, teminat göstermek için mahkemeden hususi bir mühlet isteyemez. Konkordato dosyası tasdik edilmek üzere mahkemede tetkik edilirken gerekli teminatın gösterilmiş olması şarttır. Mahkeme ancak, komiser raporunda belirtilen teminatın yetersizliğinin anlaşılması halinde borçluya teminatı tamamlamak üzere mühlet verebilir. Verilecek bu mühletin davayı uzatmayacak şekilde ve kısa bir müddete inhisar ettirilmesi lazımdır” (Y.İİD, 07.07.1972, 7745/7747: **Altay/Eskiocak** s.748). Öte yandan Yargıtay eski tarihli başka bir kararında bu anlamda verilecek sürenin makul ve uygun süre olması gerektiğinden söz etmektedir: “...Kabule göre de, davacıya teminat olarak gösterdiği taşınmazlar için teminat ipoteği yapılmak üzere mahkemece verilen on günlük süre, belirtilen işlemlerin yapılması için makul ve uygun bir süre olmayıp çok kısa olduğu halde, borçluya verilen kesin mehil içerisinde alacaklılara teminat ipoteği verilmediğinden bahisle davanın reddine karar verilmesi de doğru görülmemiş ve hükmün bu nedenle de bozulması gerekmiştir” (Y.11.HD, 17.05.1990, E.1990/3164, K.1990/3921: **Eriş** s.843-844).

içinde gösterilen teminatın duruşma sırasında eksikliğinin anlaşılması halinde, mahkemece eksikliğin tamamlanması için borçluya süre verilebilmesi mümkündür⁴⁰⁸. Öte yandan Yargıtay birtakım kararlarında mahkemenin, tasdik aşamasında önüne gelen dosyalardan borçlunun teminat olarak ipotek tesis edeceğine ilişkin beyanı bulunduğunu tespit etmesi halinde, tapu sicilindeki resmî işlemlerin tamamlanması amacıyla borçluya uygun bir süre vermesi gerektiğini kabul etmiştir. Bu anlamda borçlunun yalnızca malvarlığının teminat olarak yeterli bulunduğundan bahisle tasdik kararı verilmesi yerinde değildir⁴⁰⁹. Tüm bu kararlara bakıldığında konuya ilişkin Yargıtay'ın net bir görüşü olduğundan bahsedilememektedir.

⁴⁰⁸ “*Teminat, konkordato mehili içerisinde gösterilmesi gerekmesine, mahkemece teminat gösterilmesi için mehil verilemeyeceğine, mühlet içerisinde teminat gösterilmiş olmak şartıyla noksan mevcut ise ancak tamamlanması için mehil verilebileceğine, duruşma sırasında ibraz olunmayan belgelerin temyiz tetkikatı sırasında dikkate alınamayacağına...*” (Y.12.HD, 29.09.1983, E.1983/5266, K.1983/6820: Eriş s.863). “*...teminat verilmesinden açık bir beyan ile vazgeçmeyen alacaklılar yönünden, mehil içinde teminat gösterilmek gerekir. Konkordato isteyen bu hususu yerine getirmemiş(,) ticaret mahkemesinde 19.10.1981 tarihli dilekçesiyle göstermiştir. Ticaret mahkemesi mehil içinde gösterilen teminatı noksan bulduğu takdirde tamamlamak için mehil verebilir. Bu gerekçeyle red kararı doğru bulunduğundan...*” (Y.12.HD, 10.12.1983, E.1982/10613, K.1983/921: YKD, 1983/1, C.9, S.6, s.869-870).

⁴⁰⁹ “*Mahkemece, teminat isteyen alacaklıların alacaklarını karşılayacak miktarda teminat gösterilmemesi nedeniyle, davanın reddine karar verilmiştir. Dosya içeriğinden konkordatonun tasdiki için gereken diğer tüm koşulların mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Şirket ortağı ve alacaklısı...I.derecedeki...TL'lık ipotegini diğer alacaklılar lehine teminat olarak vermeyi kabul ettiğini beyan etmesine göre, davacılara ve ipotek alacaklısına tapu sicilinde resmi işlemleri tamamlamaları için uygun mehil verilmek, verilen mehil sonunda, teminat isteyen alacaklıların...TL alacaklarını karşılayacak miktarda yasal teminat gösterilip gösterilmediğinin araştırılarak sonucuna göre bir karar verilmek gerekirken, davacıyla ve ipotek alacaklısının bu beyanı üzerinde durulup, teminat gösterilmesi için mehil verilmeden davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir*” (Y.11.HD, 02.10.1989, E.1989/5874,

Teminatın getirilmesi noktasında HMK'nın teminata ilişkin hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Buna göre tarafların aralarında teminatın türünü kararlaştırdıkları bir sözleşme olmadıkça buna hâkim karar verir (HMK m.87). Dolayısıyla teminatın türü ve yeterliliğine ilişkin söz mahkemededir. Buna dayalı olarak tasdik talebiyle dosya önüne gelen mahkeme teminatın elverişli ve yeterli olup olmadığını incelemeli, bu incelemesi sonucunda teminatın gösterilmediğini, eksik yahut yanlış gösterildiğini tespiti halinde teminat şartının tamamlanması için borçluya kesin bir süre vermelidir (HMK m.88). Bu süre teminatın gösterilmesine elverişli olacak mahiyette yeterli bir süre olmalıdır. Yargılamanın bir parçası olan teminatın gösterilmesi amacıyla verilecek bu sürenin yeterli olabilmesi için gerekirse mühletin altı aya kadar uzatılmasına karar verilebilir (İİK m.304,2). Mahkemece en geç duruşmaya kadar eksik olan teminat şartının tamamlanmasına karar verilmesi makul görünmektedir. Duruşma aşamasında verilen süreye rağmen teminat şartı tamamlanmamışsa konkordatonun tasdiki talebi reddedilmelidir.

K.1989/4934: **Altay/Eskiocak** s.828-829; **Eriş** s.870). “...borçlunun gayrimenkullerini teminat olarak gösterdiğinden bahsedildiği ve fakat ipotek tesis edilmediği anlaşılmaktadır. Mahkemenin tasdik kararında ise, borçlunun mal varlığının teminat olarak yeterli olduğu kabul edilmiştir...olayımızda ne konkordato komiserliği ve ne de mahkeme aşamasında borçlu teminat olarak neleri gösterdiğini açıklamamış, mahkemece de borçluya teminat olarak neleri gösterdiği sorulmamış ve bu hususta hiçbir işlem yapılmamıştır. Söz konusu şartın gerçekleşmesi için gösterilen teminatın mahiyetine göre, yasanın aradığı usul ve şartlar dairesinde işlem yapılmadan salt borçlunun mal varlığının teminat olarak yeterli bulunduğu bahisle yetinilmesi doğru olmadığı gibi...Bu durumda mahkemece yapılacak iş: konkordato isteminde bulunan borçludan teminat olarak neleri gösterdiği sorulmak ve göstereceği menkul rehni veya ipotek gibi işlemleri yapması için kendisine süre verilmek ve sonucuna göre teminat şartının gerçekleşip gerçekleşmediği üzerinde durulmak...teminat şartı gerçekleştiği kanaatine varılır...ise konkordatonun tasdikine, aksi halde reddine karar vermekten ibarettir” (Y.11.HD, 03.10.1989, E.1989/5266, K.1989/5004: **Eriş** s.872).

7. TASDİK TALEBİNE İLİŞKİN VERİLECEK KARARIN TEMİNAT ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Teminat ve konkordatonun tasdiki için gerekli diğer şartları sağlayan borçlunun konkordatosu kabul edilecek, aksi halde tasdik talebi reddedilecektir. Her iki durumda da mahkemenin gösterilen teminatın yeterli olup olmadığına ilişkin kararı, açık şekilde ortaya konmuş neden ve delillere dayanmalıdır⁴¹⁰. Konkordatonun tasdiki talebi reddedilirse, bahsi geçen ret kararının kesinleşmesi üzerine gösterilen teminatın iadesi gerekir. İadeye tasdik talebine ilişkin kararı veren asliye ticaret mahkemesince hükmedilir⁴¹¹. Konkordatonun tasdiki halinde ise bu tasdik kararından sonra borçlu iflâs

⁴¹⁰ **Kuru**-El Kitabı s.1492; **Kuru**-Konkordato s.466, dn.196; **Tanrıver/Deynekli** s.118. Aynı görüşte Yargıtay kararı için bkz. Y.12.HD., 12.04.1976, E.1976/2915, K.1976/4511: **KBİBB**; Y.İİD, 21.03.1970, 1783/3007: İBD, 1970/1-2, s.104-105.

⁴¹¹ **Altay/Eskiocak** s.232. Bununla birlikte yazarlara göre tasdik edilen konkordatoya uygun şekilde tüm borçların ödenmesi halinde, iflâsın kaldırılmasını düzenleyen İİK m. 182 kıyasen uygulanmalıdır. Bu bağlamda burada “konkordatonun kaldırılması” kavramından söz edilecektir. Bu doğrultuda konkordatonun öngördüğü şartlar dairesinde tüm borcunu ifa eden borçlu, tasdik kararını veren mahkemeden konkordatonun kaldırılmasını isteyebilecektir. Buna dayalı olarak da mahkemeden güvence amacıyla gösterilmiş teminatın iadesi talep edilebilir. Pek tabî tüm bunlar için borcun tamamının ödendiği hususunun belgelenmesi gerekir. Öte yandan yazarların bu görüşü uyarınca aynı yöntemle, yalnızca teminata konu teşkil eden borcun ödendiği gerekçesiyle mahkemeden teminatın iadesine karar verilmesi istenemez. Zira kıyasen uygulama alanı bulan ve tüm masa borçları ile iflâs alacaklarının ödenmesi durumunda söz konusu olan İİK m. 182 buna imkân tanımamaktadır. Ancak alacaklıların, yargılama gerektirmeyen ve bu bağlamda usul ekonomisine aykırılık oluşturmeyen teminattan feragat beyanlarına dayanılarak feragat edilmiş borçların konusunu oluşturan teminatın iadesi talebi ile mahkemeye başvurulmasında engel bulunmamaktadır (**Altay/Eskiocak** s.233). Eriş’e göre ise borçlunun konkordatoya ilişkin borçlarını ödediğini ispatlaması halinde mahkemece teminatın serbest bırakılmasına karar verilebilmelidir (**Eriş** s.860). İflâs prosedürü ile tamamen farklı hüküm ve sonuçları olan konkordato kurumuna iflâsın

ederse, alacaklılar tarafından kendilerine verilmiş olan teminat iflâs masasına karşı ileri sürülebilecektir. Yine tasdike rağmen borç ödenmezse teminatın paraya çevrilmesi yoluna gidilir. Öte yandan konkordatonun kısmen feshi halinde alacaklıların teminatları korunurken, konkordatonun tamamen feshi durumunda teminatların muhafazası söz konusu değildir⁴¹². Zira geçerliliği konkordatonun tasdikine bağlanmış olan teminat şartı, konkordatonun ortadan kalkmasıyla var olma nedenini kaybeder. Sebebi ortadan kalkan teminatın da iadesi veya kaldırılması gerekir⁴¹³. Bununla birlikte mahkemenin konkordatonun tamamen feshi kararıyla birlikte, borçlunun mallarını kaçırmamasını önlemek için haczi caiz tüm mallarının ihtiyaten haczine karar vermesi gerekir⁴¹⁴. Bu

kaldırılması hükümlerinin uygulanmasının yerindeliği tartışılabilir bir husustur. Konkordato bakımından teminatın şahsiliği de göz önünde bulundurularak, teminat gösterme yükümlülüğü kapsamındaki alacaklıların alacaklarının tam olarak ödenmesinin her biri bakımından ayrıca teminatın iadesini gündeme getireceğinin kabulü daha doğru görünmektedir.

⁴¹² **Kuru-Konkordato** s.467, dn.198; **Üstündağ-İflâs** s.227; **Postacioğlu** s.137; **Buruloğlu/Reyna** s.184; **Ansay-İflâs** s.352; **Arar** s.332; **Eriş** s.915; **Altay/Eskiocak** s.234; **Okur** s.504; **Ulukapı-Fesih** s.265,274. Bu bağlamda ayrıca borçlunun henüz tasdik evresine geçilmeden, istediği konkordato mühletinden feragat etmesi halinde, mühlet içinde gösterilmiş teminatın da iadesi istenebilir (**Altay/Eskiocak** s.232). Öte yandan Pekcanitez/Erdönmez eserlerinde fesihle beraber teminatların kalkmaması ve lehine teminat verilen alacaklıların alacaklarını tahsil amacıyla kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir: “*Konkordatonun feshi ile birlikte, borçlunun lehine teminat gösterdiği alacaklıların bu teminatlardan alacaklarının tahsil amacıyla yararlanması gerekecektir. Alacağı için teminat gösterilmiş olan alacaklı, örneğin 206.maddede yer alan birinci sıradaki alacaklı, fesihden sonra alacağını bu teminattan karşılayabilecektir*” (**Pekcanitez/Erdönmez** s.174).

⁴¹³ **Altay/Eskiocak** s.235.

⁴¹⁴ **Ansay-İflâs** s.352; **Gürdoğan-İflâs** s.215; **Kuru-Konkordato** s.510, dn.318; **Ulukapı-Fesih** s.274.

karar mahkemece re'sen veya alacaklıların talebi üzerine verilebilir⁴¹⁵. Öte yandan, tasdik evresinde gösterilen teminat konusu mal borçluya aitse, alacaklılar ihtiyati haciz kararının icrasını bu malvarlığı üzerinden isteyebilir⁴¹⁶. Zira bu yorum usul ekonomisine de uygundur⁴¹⁷.

Bununla birlikte bir görüşe göre mahkemece kabul edilmiş teminatın, konkordatonun tasdikinden sonra alacaklıların izni doğrultusunda değiştirilebilmesi yahut tamamen kaldırılabilmesi mümkündür. Bunun için borçlunun tasdik kararını veren mahkemeye başvurması ve alacaklıların da konuya ilişkin muvafakatlerini bildirmeleri gerekir⁴¹⁸.

V. YARGILAMA GİDERLERİ İLE TASDİK HARCININ DEPO EDİLMİŞ OLMASI

Konkordatonun tasdik edilebilmesi için kanunda gösterilmiş son şart ise tasdikin gerektirdiği yargılama giderleri ve konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken harcın, tasdik kararından önce borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmiş olmasıdır (İİK m.305,1-e). Bu şartın yerine getirilmemesi halinde konkordatonun tasdiki talebi reddedilir⁴¹⁹.

⁴¹⁵ **Gürdoğan-İflâs** s.215; **Kuru-Konkordato** s.510, dn.318; **Buruloğlu/Reyna** s.180; **Ulukapı-Fesih** s.274,278.

⁴¹⁶ **Kuru-El Kitabı** s.1496; **Kuru-Konkordato** s.510, dn.318; **Ulukapı-Fesih** s.275.

⁴¹⁷ **Ulukapı-Fesih** s.275.

⁴¹⁸ **Eriş** s.860; **Baygül** s.168.

⁴¹⁹ “*Konkordatonun tasdik edilebilmesi için bunun gerektirdiği yargılama giderleri ve ilâm harçlarının borçlu tarafından karardan önce mahkeme veznesine depo edilmiş olması zaruridir. Bu kural konkordatonun tasdiki şartlarından olup yerine getirilmedikçe mahkemenin konkordatoyu tasdik etmemesi icabeder*” (Y.İİD, 25.01.1968, E.1968/188, K.1968/666: ABD, 1968/2, s.351). Aynı yönde bkz. Y.19.HD, 30.04.2009, E.2009/1565,

Öncelikle burada bahsi geçen yargılama giderlerinin ilâm harcı dışındaki giderler olduğunu belirtmek gerekir. Zira söz konusu düzenlemede yargılama giderleri ve harç ayrıca ifade edilmiştir. Bunun dışında yargılama giderlerinin içeriği HMK m.323 uyarınca belirlenir. Buna göre yargılama giderleri; celse harçları, tasdik kararının ilanı ve ilgili yerlere tebliği için gerekli giderler⁴²⁰, dosya ve sair evrak giderleri, bilirkişiye ödenebilecek ücret ve giderler, geçici hukuki koruma tebdirleri, ihtarname düzenlenmesine ilişkin giderler, resmi dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler, yargılama sırasında yapılan diğer giderler olarak sıralanabilir (HMK m.323)⁴²¹. Konkordatonun tasdiki çekişmesiz yargı işi olduğundan, burada yargılama giderleri kapsamında vekâlet ücretinden bahsedilemez (HMK m.323,1-ğ)⁴²².

K.2009/3854: **Bilgen** s.1094; Y.19.HD, 27.11.2008, E.2008/8414, K.2008/11593: **Bilgen** s.1094-1095.

⁴²⁰ “İİK’nun 300.maddesinde kesinleşen konkordatonun tasdiki kararının yurt sathında tirajı en yüksek beş gazeteden birinde ilan edileceği hükmüne bağlanmıştır. İlan işleminin konkordatonun tasdikine karar veren mahkemece gerçekleştirilmelidir. Bu ilanın gerektirdiği giderler, konkordatonun tasdikine karar verilmeden önce borçlu tarafından İİK. ’nun 298/4.maddesi uyarınca yargılama giderleri ve harçları adı altında mahkeme veznesine depo edilen meblağdan karşılanması gerekir” (Y.19.HD, 03.07.1997, E.1997/4625, K.1997/6973: **KBİBB**). “538 sayılı kanunla değişik 208 inci maddenin dördüncü bendi hükmü, (konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama gideri ve ilam harçlarının tasdik kararından önce borçlu tarafından mahkeme veznesine peşinen depo edilmesine) mütealliktir. Madde metninde kullanılan (yargılama giderleri) tabirine konkordatonun tasdiki için tetkikat icra eden Ticaret Mahkemesinin bu maksatla yapacağı ilan ve tebligat masrafları da dahildir...” (Y.İİD, 02.05.1968, E.1968/4656, K.1968/4549: ABD, 1968/3, s.594).

⁴²¹ **Kuru-Konkordato** s.472, dn.209; **Kuru-El Kitabı** s.1496; **Tanrıver/Deynekli** s.134; **Pekcanitez/Erdönmez** s.136; **Hatipoğlu** s.192.

⁴²² Kendilerini vekille temsil ettiren alacaklıların konkordatoya itiraz etmiş olmaları da bu hususu değiştirmez (**Kuru-Konkordato** s.472, dn.209; **Kuru-El Kitabı** s.1496; **Pekcanitez/Erdönmez** s.137; **Öğütçü, Tahir/Çitoğlu, Ali**: Uygulamalı İcra ve İflâs Kanunu Maddelerin Açıklaması, İçtihatlar ve İlgili Mevzuat, C.2, Ankara 1977, s.1206).

Öte yandan bu giderlerin büyük bir kısmı konkordato talep ederken gider avansı adı altında borçludan alınmaktadır (İİK m.285,4). Buna göre gider avansı, her türlü tebligat ve posta ücretleri, bilirkişi ve konkordato komiseri ücretleri, ilan ücreti, iflâs gideri ile dosyanın bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay’a gidiş dönüş ücretleri gibi giderleri kapsar (KGAT m.3). Dolayısıyla tasdik aşamasında borçludan alınması gereken yargılama giderlerinin, gider avansı içinde ödenmiş miktarın eksik kalması halinde tamamlattırılması gereken tutar ve tasdik kararı için gerekli giderleri içerdiği söylenebilir⁴²³. Bu bağlamda komiserin ödenmemiş ücretleri ve tasdik yargılaması aşamasına geçildikten sonra takdir edilecek ücreti de yargılama giderleri kapsamında değerlendirilmelidir⁴²⁴.

7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle konkordatoda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınacak harç binde 2,27 olarak belirlenmiştir⁴²⁵. Tasdik şartı bağlamında öngörölmüş harcın, konkordatoda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan miktar üzerinden olmasına açıkça işaret edilmiştir⁴²⁶. Buna göre ödenecek harcın

Zira konkordato sürecinde yapılan itirazların yargılamanın niteliğini değiştirdiği söylenemez.

⁴²³ **Kuru-Konkordato** s.472, dn.209; **Postacioğlu** s.35; **Gürdoğan-İflâs** s.196, dn.551; **Pekcanitez/Erdönmez** s.136.

⁴²⁴ **Kuru-Konkordato** s.472, dn.209; **Kuru-El Kitabı** s.1496; **Pekcanitez/Erdönmez** s.136.

⁴²⁵ 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (1) sayılı Tarifenin “B) İcra ve iflâs harçları:” başlıklı bölümünün “II- İflas harçları:” başlıklı alt bölümünün (2) numaralı fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir: Konkordatoda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden binde 2,27; yapılandırma sonunda rehinli alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden binde 1,13 (7101 sayılı Kanun m.51).

⁴²⁶ “Fıkranın (e) bendinde, tasdik için gerekli yargılama giderleri yanında, mevcut madde metninde yer alan “ilâm harçları” ibaresi yerine manayı daha net bir şekilde açıklayacak şekilde “konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken harç” ibaresi kullanılmakta ve bu kapsamda belirlenecek

hesabında, konkordatoya tâbi olmayan alacaklıların alacaklarının dikkate alınmayacağı ifade edilebilir⁴²⁷. Bu kapsamda rehinle karşılanan alacaklar, mühlet içinde komiserin izniyle akdedilen işlemlerden doğan alacaklar, İİK m.206'nın birinci sırasında yazılı alacaklar ve 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları için tasdik harcından bahsedilememelidir. Öte yandan rehin konusu mal borçluya değil de üçüncü kişiye aitse, rehinli alacaklının konkordatoya tâbi olacağı kabul edilmektedir⁴²⁸. Buna göre üçüncü kişiye ait bir mal üzerinde rehin hakkına sahip alacaklının alacağının tamamı tasdik harcı kapsamında değerlendirilmelidir⁴²⁹. Keza alacaklıların alacaklarından feragat etmeleri halinde, feragat edilen bu alacaklar bakımından tasdik harcı alınmaz⁴³⁰.

Bununla birlikte konkordatonun tasdikinde cezaevleri harcının alınmasından da söz edilemez. Zira bu harç, icra dairelerince miktar ve değeri belli olan ilâmlı ve ilâmsız

miktarda borçlu tarafından tasdik kararından önce mahkeme veznesine depo edilmesi öngörülmektedir" (İİK m.305'te madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun'un 33. maddesinin Gereğesinden (TASARI, Madde Gereğçeleri: Madde 32) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁴²⁷ **Kuru-Konkordato** s.473, dn.210; **Kuru-El Kitabı** s.1497; **Tanriver/Deynekli** s.135; **Pekcanitez/Erdönmez** s.136; **Kale-Sorular** s.311; **Hatipoğlu** s.192.

⁴²⁸ **Kuru-Konkordato** s.489, dn.262.

⁴²⁹ **Tanriver/Deynekli** s.135; **Hatipoğlu** s.192.

⁴³⁰ *"Konkordatonun tasdikinin gerektirdiğı yargılama masrafları ve tasdik harcı yatırılmadan konkordatonun tasdikine karar verilemez. Tasdik harcı konkordatoda alacaklılara verilmesi kararlaştırılan meblağın 0/00 9'dur. Ancak alacaklarından feragat eden alacaklıların alacakları tasdik harcı hesaplanırken dikkate alınmaz. Tasdik yargılaması sırasında bazı alacaklılar alacaklarından feragat ettiklerine ilişkin dileğçeler vermiştir. Mahkemece feragat edilen alacaklar haricinde ödenmesi gereken tasdik harcı hesaplanıp, borçludan ödenmesinin talep edilmesi gerekirken komiser raporunda belirtilen alacaklar üzerinden tasdik harcı hesaplanması isabetsizdir"*(Y.19.HD, 30.04.2009, E.2009/1565, K.2009/3854: **Bilgen** s.1094). Aynı yönde bkz. Y.19.HD, 30.04.2009, E.2009/1565, K.2009/3854: **Bilgen** s.1095-1096.

alacaklardan tahsil olunan paradan ve değeri belli olmayan ilâmların icrasından alınmaktadır (2548 sayılı Kanun m.1,1)⁴³¹.

Yargılama giderleri ve tasdik harcının miktarı mahkemece konkordato dosyasının incelendiği aşamada tespit edilir⁴³². Bununla birlikte tespit edilen bu miktarın borçluya açıkça bildirileceği ve ödenmesi için kesin süre verileceği kabul edilmektedir⁴³³. Verilen kesin süre sonunda belirtilen miktar mahkeme veznesine yatırılmamışsa, tasdik talebi salt

⁴³¹ **Kuru-Konkordato** s.210; **Kuru-El Kitabı** s.1497; **Pekcanitez/Erdönmez** s.137; **Öğütçü/Çitoğlu** s.1206.

⁴³² Burada Altay/Eskiocak mahkemenin yapacağı incelemede konkordatonun tasdik edilmesini mümkün görmemesi halinde yalnızca tasdik talebinin reddi kararına ilişkin harcın yatırılmasına karar vererek, tasdik talebini reddedebileceğini ifade etmiştir (**Altay/Eskiocak** s.279).

⁴³³ “...konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama masrafları ve ilam harcı için davacıya kesin mehil verilmiştir. Mahkemenin gerekçesi dosya içeriğine uygun değildir. Diğer taraftan borçlunun ne kadar yargılama gideri ve ilam harcı ödemesi gerektiği yapılacak tebligatta açıkça gösterilmelidir. Hiçbir miktar gösterilmeksizin yargılama gideri ve ilam yatırılması için yapılan ihtar İİK’nun 298/4.maddesine uygun değildir” (Y.19.HD.16.12.1999, E.1999/7551, K.1999/7739: **KBİBB**). “...298 inci madde kapsamına giren masrafların yatırılmaması sebebiyle konkordatonun tasdiki isteğinin red edilebilmesi için, borçluya yapılacak kesin süreli ihtarda ödemekle mülzem bulunduğu masrafların açıkça belirtilmesi zaruridir. Tetkik konusu olaya gelince; borçlu vekiline (gerekli ilanın yaptırılması ve muktazi harcın yatırılması, aksi halde gerekli kararın verileceği) şekilde tebliğ olunan ihbarname bir hakkın düşürülmesi için yeterli değildir. Borçlu vekiline, 298/4 madde uyarınca ödenmesi zorunlu masraf miktarı kayıt edilmek suretiyle kesin mehilli ihtarda bulunularak zamanında gereğini yapıldığı takdirde davanın esası incelenip gerekli kararın verilmesi lazımdır” (Y.İİD, 02.05.1968, E.1968/4656, K.1968/4549: **Öğütçü/Çitoğlu** s.1207; ABD, 1968/3, s.594). “Yargılama giderleri ve konkordato ilâm harcının yatırılması için usulüne uygun süre verilmeden konkordatonun onanması isteminin reddine karar verilemez” (Y.11.HD, 02.10.1989, E.1989/5763, K.1989/4976: **Eriş** s.841).

bu nedenle reddedilir⁴³⁴. Bu bağlamda borçluya yapılacak bildirim, belirlenen miktarın verilen kesin süre içinde depo edilmemesi halinde konkordatonun tasdiki talebinin reddedileceği ihtarını içermelidir.

Bu noktada bir görüşe göre mahkemece tespit edilen yargılama giderleri ve tasdik harcı miktarının borçlu tarafından en geç duruşma gününe dek yatırılması gerekir. Bu noktada belirlenen miktarın en geç duruşma güne dek yatırılması gereği borçluya, duruşma davetiyesi ile birlikte tebliğ edilmelidir. Bununla birlikte duruşma günü, belirtilmiş miktarın yatırılmadığının tespit edilmesi halinde gerekli tutarın depo edilmesi için borçluya kesin süre verilmesi ve bu süreye uyulmadığında ise tasdik talebinin reddedilmesi gerekmektedir⁴³⁵. Uygulamada bu kesin süre belirtilen miktarın duruşma gününe kadar yatırılması amacıyla verilebildiği gibi⁴³⁶ bu sürenin, tespit edilen yargılama

⁴³⁴ “Konkordatonun tasdiki talebinin kabul edilebilmesi için konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama masrafları ve ilam harçlarının tasdik kararından önce mahkeme vizesine depo edilmiş olması gerekir (İİK.nun 298/4.maddesi). Davacı borçluya konkordatoya tabii alacaklar üzerinden hesaplanan ilam harcının ödenmesi için kesin mehil verilmiş olmasına rağmen ilam harcı depo edilmemiştir. Mahkemece bu yön gözetilerek yazılı şekilde karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır” (Y.19.HD, 27.11.2008, E.2008/8414, K.2008/11593: **Bilgen** s.1094-1095). “konkordato tasdik harcı olan...TL.nin...mahkeme vizesine yatırılması için kesin mehil verilmiş ise de harcın verilen kesin mehil süresinde yatırılmadığı anlaşıldığından davanın bu nedenle reddi gerekirken kabulü isabetsizdir”(Y.19.HD, 20.10.1993, E.1993/6282, K.1993/6805 (2): **Bilgen** s.1101-1102). Aynı yönde: Y.19.HD, 27.11.2008, E.2008/8414, K.2008/11593: **Bilgen** s.1096; Y.19.HD, 24.01.2008, E.2007/8256, K.2008/292: **Bilgen** s.1096-1097; Y.19.HD, 05.10.2000, E.2000/4888, K.2000/6465: **Bilgen** s.1097).

⁴³⁵ **Tanrıver/Deynekli** s.136; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.477.

⁴³⁶ “...Mahkemece, 12.5.1993 günlü tensip kararının 5.maddesinde konkordato talep eden borçlunu borç miktarı olan 19.475.144.177.TL. üzerinden %5 nispetinde konkordato tasdik harcı olan 97.375.700. TL.nin duruşma gününe kadar mahkeme vizesine yatırılması için kesin mehil verilmiş ise de harcın verilen kesin mehil süresinde

giderleri ve tasdik harcı miktarının borçluya bildirilmesinden sonra, bu bağlamda konkordato duruşmasında dahi verilebildiği görülmektedir⁴³⁷. Nitekim Yargıtay bir kararında eksik yatırılmış miktarın tamamlanması için kesin süre verilmeden karara varılmasını isabetsiz bulmuştur⁴³⁸.

Öte yandan Kuru, bu hususun konkordato duruşmasının ertelenmesine neden olmayacak şekilde yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Buna göre mahkeme, tespit ettiği yargılama giderleri ve tasdik harcı miktarını depo etmesi için borçluya yaptığı bildirimde, söz konusu miktarın en geç duruşma gününe dek yatırılması gerektiğine işaret etmelidir. Bu bağlamda duruşmada borçluya süre verilmesi engellenmiş olur. Buna rağmen en geç duruşma günü, öngörülen yargılama giderleri ve tasdik harcının yatırılmadığının anlaşılması halinde salt bu nedenle tasdik talebinin reddedilmesi gerekir⁴³⁹.

Mahkemece tespit edilen yargılama giderleri ve tasdik harcına ilişkin miktara borçlunun itiraz edememesi gerekir. Zira borçlu tarafından depo edilen miktardan gerekli kısım tahsil edilip geriye kalan tutar borçluya iade edilmektedir⁴⁴⁰. Mahkemenin yargılama giderleri ve tasdik harcını eksik belirlemesi halinde borçluya kesin mühlet

yatırılmadığı anlaşıldığından davanın bu nedenle reddi gerekirken kabulü isabetsizdir” (Y.19.HD, 20.10.1993, E.1993/6282, K.1993/6805(2): **Bilgen** s.1101-1102).

⁴³⁷ “Davacı (borçlu) vekiline tasdik harcının yatırılması için 26.12.2006 tarihli celsede kesin süre verilmesine rağmen belirtilen meblağı ödemediğinden tasdik talebinin reddi isabetlidir” (Y.19.HD, 24.01.2008, E.2007/8256, K.2008/292: **Bilgen** s.1096-1097).

⁴³⁸ “Borçlu tarafından konkordatoya tâbi alacakların %0,5’i miktarında ilam harcı yatırılmış bakiye %01’lik bölüm yatırılmamıştır. Yatırılması gereken bakiye ilam harcının miktarı da belirtilmek suretiyle borçluya yatırması için kesin mehil verilmeden bu koşulun yerine getirilmediğine ilişkin mahkeme gerekçesi İİK.nun 298/4.maddesine aykırıdır” (Y.19.HD, 08.05.1997, E.1997/2177, K.1997/4676: **Bilgen** s.1100-1101).

⁴³⁹ **Kuru-Konkordato** s.473, dn.211; **Kuru-El Kitabı** s.1497.

⁴⁴⁰ **Kuru-Konkordato** s.473, dn.211; **Kuru-El Kitabı** s.1497-1498; **Tanrıver/Deynekli** s.136.

verilmesine ilişkin sürecin yeniden uygulanacağı söylenebilir⁴⁴¹. Bu bakımdan işlerin aksamaması için mahkemenin yargılama giderleri ve tasdik harcı adı altında ödenecek miktarı, fazlaca tespit etmesi gerektiği ifade edilmiştir⁴⁴².

VI. DÜRÜSTLÜK KOŞULUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile dürüstlük⁴⁴³ kanunda açıkça gösterilen tasdik şartları arasından çıkarılmıştır. Buna gerekçe olarak ise verilecek kararın objektif ölçütlere dayandırılması gereği gösterilmiştir. Bu noktada alacaklıların ve hatta işçilerin işletmenin sürdürülmesi konusundaki menfaatlerinin üstün tutulması gerektiğine işaret edilmiştir⁴⁴⁴. Dürüstlüğün tasdik şartı olmaktan çıkarılması, insan ve işletme ayrımının

⁴⁴¹ **Hatipoğlu** s.192.

⁴⁴² **Kuru-Konkordato** s.473, dn.211; **Kuru-El Kitabı** s.1498.

⁴⁴³ Dürüstlük şartından ne anlaşılması gerektiğine ilişkin bkz.**Tanrıver, Süha:** Konkordatunun Tasdik Şartı Olarak Dürüstlük Koşulu, (BATİDER, 1994/XVII/4, s.65-73), s.65-73.

⁴⁴⁴ “...tetkik merciin...verilecek kararı objektif ölçütlere dayandırması esası kabul edilmiştir. Bu bağlamda dürüstlük şartı ve borçlunun mevcudunun borçlarının yüzde ellisini ödemeye yetiştirmesi şartı kaldırılmıştır...Borçlunun konkordato talebinden önce işlerindeki doğruluğu şartı ise alacaklıların menfaatleri karşısında önemini yitirmiştir. Bu açıdan bakıldığında, hâkim, işçilerin işletmenin muhafaza edilmesindeki menfaatini dahi dikkate alabilecektir” (4949 sayılı Kanunun 68. maddesiyle değiştirilmiş İİK m.286 hükmünün madde gerekçesi, m.69: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>). “Ekonominin etkin ve verimli olarak işleyebilmesi için, her şeyden önce, işletmelerin verimli bir şekilde çalışmaları, borçlarını ödeyebilecek ve alacaklarını tahsil edebilecek durumda olmaları lazımdır. Ülkemizde özel hukuk ilişkilerinden doğan alacakların tahsili, İcra ve İflâs Kanunu hükümlerinin uygulanmasıyla sağlanır. Ekonomik düzende, rekabet edemeyen işletmeler ve girişimciler daima mevcut olacaktır. Alacaklı ile borçlu arasındaki hassas dengeyi gözetken, öngörülebilir ve şeffaf bir icra ve iflâs hukuku, bu işletmeler ve girişimciler için etkili bir çıkış yolu sağlayarak veya onların yeniden

yapılmasına dayalı olarak konkordatonun tamamen ekonomik kriterlere göre değerlendirilmesine ilişkin düşüncenin bir sonucudur. Buna göre dürüst olmayan borçlunun cezalandırılması mallarının akıbetinden bağımsız olmalıdır⁴⁴⁵. Bu bağlamda söz konusu değişiklik ile konkordatonun borçlu için bir lütuf olmaktan çıkarılarak borçlunun iyileşebilirliğini, iş yerlerinin korunmasını, işletmenin sürdürülebilirliğini ve alacaklıların menfaatlerini korumayı esas aldığı söylenebilir⁴⁴⁶.

4949 sayılı Kanunla yapılan bu değişikliğe rağmen doktrinde bazı yazarlar tarafından dürüstlüğün hâlâ bir tasdik şartı olarak aranması gerektiği ifade edilmiştir⁴⁴⁷. Zira Kuru'ya göre konkordato, elinde olmayan nedenlerle borçlarını ödeyemeyecek duruma gelmiş dürüst bir borçlunun korunması amacıyla getirilmiş bir müessesedir⁴⁴⁸. Öte yandan Tanrıver ise konkordatonun tamamen feshini düzenleyen hükmün, içinde dürüstlük koşulunu barındırdığını, bu bağlamda tasdik incelemesini yapacak mahkemenin, borçlunun ileride konkordatonun feshine neden olabilecek dürüstlüğü aykırı tutum ve davranışlarını tasdik yargılaması aşamasında gözetmesi gerektiğini ifade etmiştir⁴⁴⁹. Zira söz konusu hüküm, her alacaklının kötü niyetle sakatlanmış

yapılandırılmalarına olanak vererek ve böylece ticari yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden kaynaklanan sakıncaları en aza indirgeyerek, ticarî ilişkilerin ve finansal sistemin istikrar kazanmasında yaşamsal bir rol oynar” (4949 sayılı Kanunun Genel Gerekçesi: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>).

⁴⁴⁵ **Öztek-Sempozyum** s.242; **Taşpınar-Değişiklikler** s.58-59; **Taşpınar Ayvaz-Yeniden Yapılandırma** s.244; **Taşpınar Ayvaz, Sema:** Konkordatonun Tamamen Feshi, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.197-205), s.200.

⁴⁴⁶ **Taşpınar-Değişiklikler** s.57; **Tanrıver-Güncel** s.263.

⁴⁴⁷ **Kuru-El Kitabı** s.1490; **Tanrıver-4949** s.87; **Tanrıver-Güncel** s.264; **Budak, Ali Cem:** Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII, Abant 9-10 Ekim 2009, s.281-295), s.282; **Kale-Sorular** s.48.

⁴⁴⁸ **Kuru-El Kitabı** s.1490.

⁴⁴⁹ **Tanrıver-4949** s.72,87; **Tanrıver-Güncel** s.264.

konkordatonun feshini mahkemeden isteyebileceğini düzenlemektedir. Bununla birlikte burada bahsi geçen “kötü niyetle sakatlanmış olma” ibaresinin, doğrudan borçlunun kötü niyetine bağlanan bir durumu ifade etmeyip genel anlamda konkordatonun tasdikini sağlamak için borçlu veya üçüncü kişilerce yapılan doğruluk ve güven kurallarına aykırı bir hareketi kapsadığını belirtmek gerekir⁴⁵⁰.

Bununla birlikte mühletin borçlu bakımından sonuçlarını düzenleyen eski İİK m.290,3’de borçlunun *iyi niyetinden şüpheyi haklı gösterir bir harekette* bulunması halinde tasarruf yetkisi veya mühletin kaldırılabilmesi düzenlenmekteydi. Bu bağlamda yapılan değişikliğe rağmen konkordato sürecinde sübjektif bir ölçütün varlığını koruduğundan bahsedilmekteydi⁴⁵¹.

Keza konkordatonun nazara alınma şartlarını düzenleyen eski İİK m.286’da *“tetkik merci... projenin alacaklıları zarara sokmak kastından âri olup olmadığına göre konkordato talebinin uygun olup olmadığına karar verir”* ifadesi yer almaktaydı. Söz konusu maddenin gerekçesinde ise konkordatoda teklif edilen tutarın borçlunun servetiyle uygun olması şartının projenin alacaklıları zarara sokma kastından ari olması hususu bağlamında düşünülebileceği belirtilmiştir⁴⁵². Bu noktada bahsi geçen

⁴⁵⁰ **Taşpınar**-Değişiklikler s.82, dn.80; **Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.243; **Berkin**-İflâs s.581; **Öğütçü/Çitoğlu** s.1230; **Ulukapı**-Fesih s.244.

⁴⁵¹ **Taşpınar**-Değişiklikler s.71,82, dn.80; **Tanrıver**-Güncel s.264; **Tanrıver**-4949 s.72. Öte yandan Taşpınar Ayvaz’a göre bu aşamada aranan iyiniyetin borçlunun konkordato talep etmeden önceki işleriyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Burada söz konusu düzenlemeyle borçlunun konkordato süreci içindeki isteksizliği, bilgi aktarmaya yanaşmaması cezalandırılmaktadır (**Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.243).

⁴⁵² *“Maddeyle, tetkik merciinin konkordato talebini nazara almasına ilişkin şartlar yeniden düzenlenmiştir. Getirilen düzenlemeyle tetkik merciine ayrıca talepte bulunan alacaklıyı da dinleme mecburiyeti yüklenmiş ve talebin yerinde olup olmadığı konusunda tetkik merciinin borçlunun malvarlığı, gelirleri, taahhütlerini yerine getirmesine engel olan nedenler ve konkordatonun başarı ihtimali gibi unsurları göz önüne alarak, verilecek kararı objektif ölçütlere dayandırması esası kabul edilmiştir. Bu bağlamda*

düzenlemenin varlığından hareketle 4949 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe rağmen konkordato sürecinde dürüstlüğün göz ardı edilemeyeceği belirtilmekteydi⁴⁵³.

Taşpınar Ayvaz'a göre öncelikle konkordatonun feshi sonucunu doğuracak kötüniyet belirlenirken, borçlunun tasdik talep edene kadarki ticari faaliyetlerindeki, işlerindeki dürüstlüğü değil, konkordatonun meydana gelmesini sağlamak için gerçekleştirdiği kötüniyetli davranışları önem arz eder. Dolayısıyla konkordatonun feshinde kötüniyetin aranması, borçlunun konkordato talep etmeden önceki dönemdeki işlerinde dürüstlüğünün araştırılmasını gerektirmemelidir. Yazara göre konkordato artık borçlu için istenen bir lütuf değildir. Nitekim borçlunun yanı sıra iflâsı isteyebilecek her alacaklı da konkordato sürecini başlatabilecektir. İİK m.334'te konkordato mühleti elde etmek veya konkordato projesini tasdik ettirmek için hileli tutum ve davranışlarda bulunarak zarara sebep olan borçlunun altı aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı öngörülmüştür. Yazara göre söz konusu cezai hükmün mevcudiyeti dürüstlüğün tasdik şartı olmaktan çıkarılmasıyla çelişmemektedir. Zira yalnızca borçlu ve alacaklıların menfaatlerinin değil, aynı zamanda kamu yararının da bulunduğu konkordato müessesesinin engellenememesi bakımından borçlunun dürüstlüğe aykırı davranışlarının cezai yaptırımlara bağlanması gerekir. Tüm bu gerekçelerle yazar dürüstlüğün konkordato talep eden borçlunun bu döneme kadarki eylem ve işlemleri için aranmaması, ancak bu talepten sonra mühlet elde etmek veya konkordatoyu tasdik

dürüstlük şartı ve borçlunun mevcudunun borçlarının yüzde ellisini ödemeye yetişişi şartı kaldırılmıştır. Teklifin borçlunun servetiyle orantılı olması şartının, projenin alacaklıları zarara sokmak kastından ari olması şartı içinde mütalaa edilebileceği düşünülmüştür" (4949 sayılı Kanunun 68. maddesiyle değiştirilmiş İİK m.286 hükmünün madde gerekçesi, m.69: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>).

⁴⁵³ **Tanrıver**-4949 s.71-72; **Tanrıver**-Problemler s.253; **Tanrıver**-Güncel s.263-264; **Kale**-Sorular s.48. Taşpınar Ayvaz'a göre mülga İİK m.286'da düzenlenen bu husus borçlunun genel olarak işlerindeki dürüstlüğü değil projenin alacaklıları zarara uğratma kastının bulunmamasıdır (**Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.244).

ettirmek için dürüstlüğe, doğruluk ve güven kurallarına aykırı davranışları bakımından gözetilmesi gerektiğini ifade etmiştir⁴⁵⁴.

Budak ise burada gerek konkordatonun feshinde kötü niyetle sakatlanmış olmasının aranması, gerek borçlunun iyi niyetinden şüpheyi gösterir hareketin mühletin kaldırılmasına neden olacağı, gerekse projenin alacaklıları zarara sokma kastından arı olması gerektiğine ilişkin düzenlemeleri gerekçe göstererek konkordato sürecinde dürüstlüğün hâlâ geçerli olduğuna ilişkin görüşlere katılmaktadır. Keza Budak da bu noktada dürüstlüğün aranacağı zamana dikkat çekmektedir. Buna göre borçlunun dürüst olup olmadığı konkordato talep edecek hale gelmesinde değil; konkordatoya başvurusu ve devamındaki tutumu sırasında aranmalıdır⁴⁵⁵.

7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile, borçlunun “iyi niyetinden şüpheyi haklı gösterir hareket” ibaresi tasarruf yetkisi veya mühletin kaldırılması bakımından bir ölçüt olmaktan çıkarılmıştır. Söz konusu bu değişiklik konkordatonun, alacaklıların ve ticari işletmenin menfaatini korumaya odaklanması düşüncesinden hareketle gerçekleştirilmiştir⁴⁵⁶.

Keza 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile “*konkordato talebinin nazara alınması şartları*” başlıklı İİK m.286 mülga olmuştur.

⁴⁵⁴ **Taşpınar Ayvaz**-Yeniden Yapılandırma s.243,244.

⁴⁵⁵ **Budak**-Tartışmalar 2009 s.282.

⁴⁵⁶ “*Yeni düzenlemede borçlunun ve alacaklıların menfaatleri kadar ve hatta bu menfaatlerden de fazla ticari işletmenin menfaatlerine odaklanıldığından, mevcut Kanunun 290 ıncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “iyi niyetinden şüpheyi haklı gösterir bir hareket” kriteri kanuna alınmamaktadır*” (İİK m.297’de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 25. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 24) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

Tüm bu değişikliklerden sonra dahi, hâlâ bazı yazarlar dürüstlüğü tasdik sürecinde gözetilmesi gereken bir şart olarak görmektedirler⁴⁵⁷. Zira Altay/Eskiocak’a göre konkordato projesinde muvazaalı ve hileli alacaklara yer veren, aktif ve pasifini tahrif eden veya konkordato mühleti içinde mahkemece yapılmasının yasaklandığı işlemleri yapan borçlunun bu davranışlarının göz ardı edilmesi mümkün değildir. Nitekim yazarlar, konkordato talep eden borçlunun iflâsına karar verilmiş olması hususunun tek başına borçlunun süreç içinde dürüst olmayabileceğini gösterir nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir⁴⁵⁸. Bununla birlikte konkordatonun tamamen feshini düzenleyen hükmün, içinde dürüstlük koşulunu barındırdığı kabul edilmektedir⁴⁵⁹.

Bu bağlamda Altay/Eskiocak’a göre mahkemenin takdir yetkisi çerçevesinde, borçlunun dürüstlüğü aykırı davranışlarının tasdik talebinin reddi sonucunu doğurup doğurmayacağına karar vermesi gerekir. Bu bağlamda örneğin mahkemece borçlunun konkordato talep etmeden önce gerçekleştirdiği saptanan dürüstlüğü aykırı davranışları, işletmenin kapasitesi, istihdamı ve alacaklıların menfaatleri üzerinde tasdikin sağlayacağı fayda gözetildiğinde, konkordatonun tasdiki talebinin reddedilmesine neden olmayabilecektir. Öte yandan yazarlar bahsi geçen takdir yetkisinin kullanımının TMK m.2’de yer alan dürüstlük kuralını tamamen bertaraf edecek ve kötü niyete yer verecek şekilde olmaması gerektiğine de işaret etmişlerdir⁴⁶⁰.

Ayrıca dürüstlüğün bir konkordato şartı olarak düzenlendiği dönemde dahi bir görüş, tüzel kişiler tarafından teklif edilen konkordatoların, sırf bu tüzel kişilerin yöneticilerinin gerçekleştirdiği dürüstlüğü aykırı davranışlar nedeniyle reddedilmemesi

⁴⁵⁷ **Pekcanitez/Erdönmez** s.130-131; **Sarısözen-Konkordato** s.215; **Altay/Eskiocak** s.290-291; **Muşul-Konkordato** s.423; **Uyar, Talih:** Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri, Güncellenmiş 2.Baskı, Ankara 2019, s.130.

⁴⁵⁸ **Altay/Eskiocak** s.278.

⁴⁵⁹ **Pekcanitez/Erdönmez** s.131; **Altay/Eskiocak** s.278.

⁴⁶⁰ **Altay/Eskiocak** s.278,291.

gerektiğini savunmaktaydı. Zira buna göre konkordatonun tasdik talebinin reddedilmesi, pay sahipleri ve alacaklıların zararına olabilecekti⁴⁶¹.

Bu noktada dürüstlüğün aranacağı zamana ilişkin bir ayırım yapılmalıdır. Kanun koyucunun iradesinin esasında borçlunun konkordato talebinden önceki dürüstlüğe aykırı davranışlarının, tasdik yargılamasında konkordatonun reddi sonucunu doğurmaktan çıkarılması yönünde olduğu görülmektedir. Nitekim gerek 4949 sayılı Kanunla tasdik şartları arasından dürüstlüğün çıkarılması ve buna ilişkin hükümet gerekçesi gerekse İİK m.286'nın mülga olması, borçlunun konkordato talep etmeden önceki dönemde yaptığı dürüstlüğe aykırı davranışlarının tasdik yargılamasında dikkate alınmamasına yöneliktir. Zira buna göre konkordatonun tasdikindeki ekonomik menfaat borçlunun, konkordato başvurusunda alacaklılara zarar verme amacıyla sergilediği dürüstlükle bağdaşmayan tutum ve davranışların göz ardı edilmesini gerektirir. Bu bağlamda daha önce Yargıtay tarafından dürüstlük şartına aykırı olması nedeniyle tasdik talebinin reddi kararı verilmesi gerektiğine hükmedilen bazı olaylar artık konkordatonun reddi sonucunu doğurmamalıdır. Örneğin borçlunun, konkordato teklifinden önce villa ya da jeep satın alması⁴⁶², mühlet talebinden kısa bir süre önce 38 adet taşınmazını devretmesi⁴⁶³, sermaye artırımında bulunduktan sonra konkordato teklifinde bulunması⁴⁶⁴ gibi durumlarda borçlunun dürüst davranmadığı gerekçesiyle tasdik talebi reddedilmemelidir.

Bununla birlikte borçlunun mühlet içinde gerçekleştirdiği dürüstlüğe aykırı davranışları mahkemece konkordato talebinin reddedilmesi sonucunu doğurabilmelidir. Nitekim alacaklılar toplantısında kabul oyu vermiş alacaklıların konkordatoya itiraz etmelerine neden olabilecek sebeplerden biri olarak, sonradan borçlunun dürüstlük

⁴⁶¹ **Postacıoğlu** s.22; **Belgesay** s.13; **Belgesay-Şerh** s.511. Aksi yönde bkz.**Berkin-İflâs** s.530-531.

⁴⁶² Y.19.HD, 10.10.2002, E.2002/5784, K.2002/6560: **KBİBB**.

⁴⁶³ Y.19.HD, 14.12.2000, E.2000/8313, K.2000/8675: **KBİBB**.

⁴⁶⁴ Y.19.HD, 05.11.1992, E.1992/7977, K.1992/5659: www.e-uyar.com.

ilkesine aykırı bir davranışını öğrenmiş olmaları gösterilmektedir⁴⁶⁵. Ayrıca İİK m.292’de düzenlenen kesin mühlet içinde konkordato talebinin reddiyle iflâsa tâbi borçlu bakımından iflâsa karar verilmesine neden olan durumlara, 7155 sayılı Kanun’un 16.maddesiyle eklenen “borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiğinin anlaşılması” hali, konkordato sürecinde dürüst bir borçlunun arandığını gösterir niteliktedir.

Kaldı ki TMK m.2’nin başlangıç hükmü olması nedeniyle dürüst davranma ödevi, tüm hakların kullanımının kapsam ve sınırını çizen genel bir işleve sahiptir. Nitekim dürüst davranma ödevinin bu işlevi her geçen gün değişen ve gelişen yaşam koşullarına dayanan olay ve ilişkilere uygulanabilmesini mümkün kılmaktadır. Dürüstlük kuralları doğruluk, iş ilişkilerinde özen ve dikkat, karşılıklı güven esaslarına dayanmakta ve bu yönüyle kişilerden bağımsız olarak objektif bir nitelik taşımaktadır⁴⁶⁶. Bu bağlamda borçlunun konkordato sürecinde alacaklarını gerçeğe aykırı olarak inkâr etmek, aktiflerini gizlemek veya gerçek olmayan alacaklar yaratmak suretiyle hukuken korunmayan bir menfaat elde edecek şekilde konkordatonun sağladığı korumadan yararlanmasına imkân tanınmaması gerekir. Alacaklıların veya ekonomik hayatın zarar

⁴⁶⁵ **Sarisözen-Konkordato** s.215; **Kuru-El Kitabı** s.1488; **Kuru-Konkordato** s.461, dn.184; **Tanrıver/Deynekli** s.73.

⁴⁶⁶ **Akıpek/Akıntürk** s.171-175; **Arslan, Ramazan:** Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, Ankara 1989, s.25-27; **Dural, Mustafa/Sarı, Suat:** Türk Özel Hukuku Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, C.1, B.5, İstanbul 2010, s.198; **İmre, Zahit:** Medeni Hukuka Giriş, Yenilenmiş Üçüncü Bası, Fakülteler Matbaası-1980, s.287-288; **Köprülü, Bülent:** Medeni Hukuk Genel Prensipler-Kişinin Hukuku, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2.Bası, İstanbul 1984, s.135-137; **Akyol, Şener:** Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İstanbul 1995, s.6; **Öztan, Bilge:** Medeni Hukukun Temel Kavramları, B.29, Ankara 2009, s.173; **Altaş, Hüseyin:** Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri (TMK. Mad.1-7), Ankara 2014, s.259,266; **Oğuzman, Kemal/Barlas, Nami:** Medeni Hukuk Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, B.20, İstanbul 2014, s.251; **Tanrıver/Deynekli** s.85.

görecek olması, bu aşamada borçlunun dürüstlükle bağdaşmayan davranışlarının ihmal edilmesi için haklı bir gerekçe sayılmamalıdır⁴⁶⁷. Öte yandan dürüstlük kuralı mahkemelerin her daim gözetmesi gereken bir kuraldır⁴⁶⁸. Bu bağlamda tasdik yargılamasını yürüten hâkimin borçlunun dürüstlük kuralına aykırılık oluşturan bir davranışını saptaması halinde tasdik talebini reddetmesi gerekir. Nitekim mahkemenin tasdik yargılamasında kullanacağı takdir yetkisi, her somut olay bağlamında gerçekleştirilen davranışın dürüstlük kuralına uygun olup olmadığını saptamaya yönelik olmalıdır.

VII. MÜHLET VERİLMESİNE İLİŞKİN ŞARTLARIN TASDİK YARGILAMASI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Konkordato talebi üzerine mahkeme, İİK m.286'da sayılan belgelerin eksiksiz şekilde talebe eklendiğini tespit ederse derhal geçici mühlet kararı verir (İİK m.287,1). Mahkeme geçici mühlet kararıyla birlikte konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olup olmadığının yakından incelenmesi için bir geçici konkordato komiseri atar (İİK m.287,3). Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması halinde mahkemece borçluya bir yıllık kesin mühlet verilir (İİK m.289,3)⁴⁶⁹. Kesin mühletin

⁴⁶⁷ **Berkin**-İflâs s.530-531; **Tanrıver**-Dürüstlük s.67.

⁴⁶⁸ **Akipek/Akıntürk** s.177; **Arslan**-Dürüstlük s.27-28; **Akyol**-Dürüstlük s.10; **Öztan** s.173; **Köprülü** s.137; **Altaş** s.267.

⁴⁶⁹ Aksi halde kesin mühlet talebi reddedilir. “Mahkemece iddia ve tüm dosya kapsamına göre, davacı şirketlerin geçici mühletten bu yana meydana gelen gelişmeleri dikkate alınmak sureti ile mali durumunu iyileştirme ve önceden doğmuş ve gelecekte doğacak borçlarını ödeyebilecek duruma geleceğine dair gerçekçi ihtimalinin bulunmadığı, konkordato ön projesinin uygulanmasının mümkün görülmediği, konkordatonun tasdiki ihtimalinin olmadığı gerekçesi ile davacı şirketlerin kesin mühlet taleplerinin reddi ile İİK'nın 292/1- b bendi gereğince davacı şirketlerin ayrı ayrı iflâsına karar verilmiştir. Bu

verilmesinden sonra konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılıyorsa iflâsa tâbi borçlu bakımından komiserin yazılı raporu üzerine mahkeme kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına re'sen karar verir (İİK m.292).

Söz konusu düzenlemelerden anlaşılacağı üzere kesin mühlet verilmesi ve mühlet hükümlerinin devamı bakımından konkordato projesinin başarıya ulaşmasının mümkün olması şartı aranmaktadır. Nitekim projenin başarıya ulaşmayacağının anlaşılması, iflâsa tâbi borçlu bakımından konkordato talebinin reddinin yanı sıra iflâs sonucunu doğurur.

Konkordatonun başarıya ulaşma ihtimali mahkemeye sunulan konkordato projesinin gerçekleştirilebilme gücünü ve iflâs tasfiyesine göre alacaklıların daha elverişli durumda olmalarının sağlanmasını ifade eder⁴⁷⁰. Geçici mühleti düzenleyen İİK m.287'nin gerekçesinde konkordatonun başarıya ulaşması ile, konkordato talebinde bulunanın mali durumunun düzelmesinin mümkün olup olmadığı veya konkordato teklifinin tasdiki şartlarının yerine gelip gelmeyeceğinin anlaşılması hususunun kast

karara karşı davacılar vekilince yapılan istinaf başvurusu, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesinin 09/05/2019 tarihli ve 2019/430-2019/874 E.-K. sayılı ilamıyla davacılar vekilinin, konkordato kesin mühleti verilmesine dair istinaf başvurusunun reddine, davacılar vekilinin, davacı borçlu şirketler ile ilgili verilen İflas kararına dair istinaf başvurusunun kabulü ile İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2018/495 Esas, 2018/1206 Karar ve 30.11.2018 tarihli kararının kaldırılmasına, davacı ... Otelcilik Gayrimenkul Taahhüt San. ve Tic. A.Ş., davacı Burj Al ...Pazarlama İnşaat Taahhüt Limited Şirketinin ve davacı Beton Nakliyat İnşaat Taahhüt Sanayi Ticaret Limited Şirketinin kesin mühlet taleplerinin ayrı ayrı reddine, İflasa tâbi davacı borçlu şirketler hakkında, İİK'nın 292. maddesi gereğince şartları oluşmadığından iflâs kararı verilmesine yer olmadığına kesin olarak karar verilmiştir” (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, 09.05.2019, E.2019/430, K.2019/874).

⁴⁷⁰ **Altay/Eskiocak** s.78.

edildiği ifade edilmiştir⁴⁷¹. Buna göre iyileşmenin veya tasdikın hiç mümkün olmadığı hallerde konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinden söz edilemeyecektir⁴⁷².

İyileşme ise borçlunun tüm alacaklılara, tam ve zamanında ödeme yapabilecek şekilde ödeme gücünü kazanmasıdır⁴⁷³. Bununla birlikte kanun koyucu projenin başarıya ulaşmasını yalnızca iyileşme şartına bağlamamış tasdik şartlarının gerçekleşmesi halinde de projenin başarıya ulaşacağından söz etmiştir. Dolayısıyla mahkemenin tasdik yargılamasında varlığını inceleyeceği tasdik şartlarının sağlanmış olması tek başına projenin başarıya ulaştığını gösterir.

Burada projenin uygulanabilir olup olmadığı hususunun tasdik yargılaması bağlamında önem arz edip etmeyeceğine bakmak gerekir. Diğer bir deyişle şartlarını sağlayan ve bu bakımdan yeterli alacaklı çoğunluğunca onaylanan konkordato projesi mahkeme tarafından gerçekçi bulunmuyorsa yine de tasdik kararı verilmeli midir?

Alacaklıların kendilerine sunulan konkordato projelerine onay vermeleri, proje çerçevesinde kendilerine ödeme yapılacağına ilişkin inancın bir ürünüdür. Dolayısıyla projenin gerçekleştirilemeyeceğini düşünen bir alacaklı o projeye onay vermez. Öte yandan borçlunun, konkordato talebiyle mahkemeye başvuran alacaklılara nispeten az sayılabilecek alacaklısının bulunduğu durumlarda, bu alacaklılarıyla harici anlaşma yapmak sözüyle konkordatoya onay vermelerini sağlayabilmesi mümkündür. Yahut bir alacaklının projenin gerçekleşmeyeceğini bilerek projeye onay vermesi, ileride projenin

⁴⁷¹ İİK m.287’de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 15. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 14) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁴⁷² İİK m.292’de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 20. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 19) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁴⁷³ İİK m.291’de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 19. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 18) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

kendisi bakımından feshini sağlayarak diğer alacaklıları zarara uğratma düşüncesinden kaynaklanabilir. Bu şekilde yargılamaya hilenin karıştığı durumlara mahkemece izin verilmemelidir. Özellikle bu son durumda diğer alacaklıları zarara uğratma düşüncesinden hareket eden alacaklının davranışına engel olunmalıdır. Nitekim alacaklıların proje çerçevesinde kendilerine ödeme yapılacağına ilişkin inançları korunmalıdır. Dolayısıyla projenin gerçekleşmeyeceği öngörüsünde olan mahkeme, takdir yetkisi çerçevesinde konkordatonun tasdiki talebini reddedebilmelidir. Zira konkordato, hâkim tarafından denetlenebilen, bu bağlamda sürecin konkordato komiserinin denetimi altında yürütüldüğü muteber bir müessesedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONKORDATONUN TASDİK YARGILAMASI

§1. TASDİK YARGILAMASININ NİTELİĞİ⁴⁷⁴

A. YARGILAMA KAVRAMI

Genel olarak yargılama, objektif hukukun bağımsız ve tarafsız mahkemeler tarafından belli bir olay yahut duruma uygulanması faaliyetidir⁴⁷⁵. Adli yargının bir

⁴⁷⁴ Özekes tasdik yargılamasını ve bu aşamaya gelene kadarki mühlet süreçlerini şu şekilde tanımlamaktadır: “*Geçici mühlet, belgelerin sunulduğu ve ön geçici hukuki koruma kararının verildiği; kesin mühlet bu belgelerin yaklaşık ispatla incelenerek konkordatoya ilişkin asıl geçici hukuki koruma kararının verildiği; konkordatonun tasdikinin ise, belirli aşamalardan sonra asıl incelemenin, ispat faaliyetinin ve değerlendirmenin yapılarak nihai hukuki korumanın gerçekleştiği aşamalar olduğunu söyleyebiliriz*” (Özekes-Geçici Mühlet s.72). Atalı ise bu noktada kesin mühletin verilmesinde kullanılan “yaklaşık ispat” kavramını terminolojik açıdan doğru bulmamaktadır. Buna göre ispat, geçmişe ilişkin bir durum hakkında söz konusu olabilir. Kesin mühletin verilmesinde aranan konkordatonun başarıya ulaşma ihtimali ancak geleceğe ilişkin bir öngörüdür ibarettir. Dolayısıyla burada ispat kavramının kullanımı yerinde değildir (Atalı-Kesin Mühlet s.90-91).

⁴⁷⁵ **Tanrıver, Süha:** Medeni Usul Hukuku, C.1, Tümüyle Gözden Geçirilmiş, Yenilenmiş ve Genişletilmiş 2.Bası, Ankara 2018, s.74; **Arslan, Ramazan/Tanrıver, Süha:** Yargı Örgütü Hukuku (Ders Kitabı), Ankara 1996, s.3; **Pekcanitez, Hakan/Özekes, Muhammet/Akkan, Mine/Taş Korkmaz, Hülya:** Medeni Usul Hukuku, B.15, İstanbul 2017, s.79; **Önen, Ergun:** Medeni Yargılama Hukuku, Ankara 1979, s.3; **Bilge, Necip/Önen, Ergun:** Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 1711 Sayılı Kanuna Göre Yeniden Yazılmış Üçüncü baskı, Ankara 1978, s.11; **Karafakih, İsmail Hakkı:** Hukuk Muhakemeleri Usulü Esasları, Ankara 1952, s.14; **Bilgiç, Mustafa:** Türkiye’de Çekişmesiz Yargı Sorunu, (Birinci Türk Hukuk Kongresi’ne Sunulan Tebliğler, Ankara

kolunu oluşturan medeni yargı ise etimolojik olarak özel hukuk yargılamasını ifade eder. Bununla birlikte medeni yargı, hukuk mahkemelerinin özel hukuka ilişkin yargısal faaliyetlerinin bütünü anlamına gelir⁴⁷⁶.

Medeni yargı çekişmeli ve çekişmesiz yargı olmak üzere ikiye ayrılır. Çekişmeli yargı, hukuki bir uyuşmazlığın talep üzerine bağımsız ve tarafsız yargı mercilerince

1972), s.3; **Berkin, Necmeddin:** Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul 1969, s.21. Bilge'ye göre yargılama hukuku da bu bağlamda, yargı gücünü elinde bulunduran mahkemelerin yargılama faaliyeti sırasında adalet dağıtırken izleyecekleri yöntemleri ifade eden bir hukuk dalıdır (**Bilge, Necip:** Hukuk Başlangıcı Hukukun Temel Kavram ve Kurumları, B.34, Ankara 2016, s.166). Balta ise burada yargılama faaliyetini olağan ve geniş anlamda olmak üzere iki şekilde ele almaktadır. Buna göre olağan yargı çekişmeli yargıyı ifade ederken, geniş anlamda yargı çekişmeli yargının yanı sıra çekişmesiz yargı ve icra ve iflâs işleriyle ceza infazını da kapsayan bir anlama sahiptir (**Balta, Tahsin Bekir:** İdare Hukukuna Giriş I, Ankara 1970, s.12; **Balta, Tahsin Bekir:** İdare Hukuku I Genel Konular, Ankara 1970, s.13-14). Belgesay ise yargılama faaliyetinin yalnızca ortada bir uyuşmazlık bulunduğu durumlara özgü olduğundan bahsetmektedir. Bu bağlamda yazara göre bir işin idari nitelikten çıkıp yargılamaya taşınması onun aleyhine hukuki sonuç doğuracak şekilde bir hasma yönelik yapılmış hak ihlali veya kanun hükümlerine aykırılık iddiasına bağlıdır (**Belgesay, Mustafa Reşit:** Teorik ve Pratik Adliye Hukuku, İstanbul 1935, s.70,71).

⁴⁷⁶ **Önen-Medeni** s.1; **Tanrıver-Medeni Usul** s.111; **Arslan/Tanrıver** s.17; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.99; **Bilgiç** s.3. Buna karşın Bilge medeni yargılamanın özel hukuk grubuna dahil edilmesini doğru bulmamaktadır. Zira yazara göre medeni yargılamanın yürütüleceği usuller kişilerin iradesinden bağımsız olarak devletin egemenlik gücünün bir yansıması olan kanunlarla düzenlenmiştir. Bu bakımdan haklıyı haksızdan ayırt etme yetkisi bireylere değil mahkemelere tanınmaktadır (**Bilge-Hukuk Başlangıcı** s.143. Aynı yönde bkz. **Üstündağ, Saim:** Medeni Yargılama Hukuku, 6.Bası, İstanbul 1997, s.39; **Schwarz, Andreas:** Medeni Hukuka Giriş, Tercüme Eden: Hıfzı Veldet, B.3, İstanbul 1946, s.3). Medeni yargılama hukukunun hem özel hukuk hem de kamu hukukuna ilişkin özellikleri içinde barındıran karma karakterli bir hukuk dalı olduğu yönündeki görüş için bkz. **Bilge/Önen** s.6.7; **Berkin-Medeni Usul** s.18; **Postacıoğlu, İlhan:** Medeni Usul Hukuku Dersleri, B.6, İstanbul 1975, s.11-13.

eşitlik ilkesine dayalı olarak yargısal usullere uyulmak suretiyle çözüme kavuşturulmasıdır⁴⁷⁷. Çekişmeli yargı içerisinde davayı da barındıran çok daha geniş bir kavramı ifade eder⁴⁷⁸. Nitekim İİK m. 16’da düzenlenen şikâyet müessesesi bu durumu destekler niteliktedir. Zira şikâyetin bir dava veya çekişmesiz yargı işi olmaması, onun çekişmeli yargı içinde ancak dava kapsamında olmayan kümede yer alması sonucunu doğurmaktadır.

B. ÇEKİŞMESİZ YARGI

I. ÇEKİŞMESİZ YARGININ TANIMI

Çekişmesiz yargının üzerinde birlik olduğu bir tanımı bulunmamaktadır.

Belgesay çekişmesiz yargı kapsamında nitelendirilen işlere ilişkin verilen kararları mahkemenin idari kararları olarak görmektedir. Yazar, özel hukuk kurallarını uygulama konusunda diğer makamlara göre daha deneyimli olması ve bireylerin haklarının tarafsızca koruyacağı gerekçeleriyle bazı idari görevlerin mahkemelere verildiğini ifade etmiştir. Menfaatlerini koruyamayacak kişileri korumaya yönelik

⁴⁷⁷ **Karafakih** s.19; **Balta** s.13; **Balta-İdare Hukuku** s.14; **Tanrıver-Medeni Usul** s.111; **Tanrıver, Süha:** Türk Hukuku Bağlamında Çekişmesiz Yargı ve Noterlik, (Makalelerim-II 2006-2010, Ankara 2011, s.345-358), s.347; **Arslan/Tanrıver** s.17; **Bilgiç** s.3; **Bilge-Hukuk Başlangıcı** s.167; **Berkin-Medeni Usul** s.21; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.101; **Yıldırım, Kamil:** Alman Hukukunda Çekişmesiz Yargı, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.18-48), s.20; **Hasırcı, Hakan:** Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 382. Maddesi Çerçevesinde İcra ve İflâs Hukukundaki Çekişmesiz Yargı İşleri, (Prof.Dr.Ramazan Arslan’a Armağan, C.1, Ankara 2015, s.941-975), s.941.

⁴⁷⁸ Oysa Bilge’nin bir eserinde “çekişmeli yargı davaları” tabirini kullanması, bu noktada çekişmeli yargı ile dava kavramlarına birbirinden farklı anlam yüklediğini göstermektedir (**Bilge-Hukuk Başlangıcı** s.167).

kararların verilmesi veya özel menfaatleri ve kamu menfaatlerini koruma amacıyla idari tedbirlerin alınması mahkemelere verilen bu idari görevler arasındadır. Yine birtakım işlemlere resmiyet kazandırmak da bu görevlerden birini oluşturur. Buna karşın kişilerin akdettiği hukuki işlemleri hem kendisine karşı koruma hem de bu işlemlerin üçüncü kişilerin menfaatlerine zarar vermesini önleme amacından hareket eden kanun koyucu, bu tür işlemlerin geçerliliğini mahkemenin izin veya tasdikine tâbi kılmıştır. Bu bağlamda hukuki işlemlere resmiyet kazandırma kapsamında yapılan tespitten daha geniş bir yetkiden söz edilir. Konkordatonun tasdikine ilişkin verilen karar da mahkemenin tasdikiyle geçerli hale gelecek bu işlemlere örnek olarak gösterilmiştir⁴⁷⁹. Buradan hareketle yazarın konkordatonun tasdiki kararını mahkemenin idari görevlerine dayanan kararları içerisinde görmediği söylenebilir.

Berkin çekişmesiz yargıyı, mahkemenin bir uyuşmazlık ve hasıma dayanmayan idari nitelikteki tasarrufları olarak ifade etmektedir⁴⁸⁰.

Karafakih'e göre çekişmesiz yargı, mahkeme huzurunda bir hakkın kurulması, değiştirilmesi, kaldırılması ve kişilerin ihlallerine karşı korunmasını sağlamakla birlikte, hâkimin bu hususa yönelik kararı onun idari işlemlerine benzemektedir⁴⁸¹.

Postacıoğlu ise çekişmesiz yargıyı yargısal olmayan faaliyetler kategorisinde değerlendirmektedir. Bununla birlikte yazara göre çekişmesiz yargıya giren işler hem idari tasarruf hem de yargısal tasarruflara belli yönlerden yaklaşmaktadır. Bu bağlamda çekişmesiz yargı kapsamına giren işler hakkında verilen kararların kesin hüküm niteliğini haiz olmaması onu idari tasarruflara yaklaştırırken; bu kararların bireylerin hukuki

⁴⁷⁹ **Belgesay**-Adliye 1935, s.92-94.

⁴⁸⁰ **Berkin**-Medeni Usul s.22.

⁴⁸¹ **Karafakih**, İsmail Hakkı: Hukuk Muhakemeleri Usulü Esasları, Ankara 1952, s.19.

durumlarına yönelik olup idareyi etkilememesi ve idareyi borç altına sokmaması hususları ise onu idari niteliğinden sıyrıp yargısal tasarruflara yöneltmektedir⁴⁸².

Tanrıver de çekişmesiz yargının idari ve yargısal tasarruflara yaklaşan bu yönlerine işaret ederek onun klasik bir idari faaliyet dışında kalan adli-idari bir faaliyet olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda yazar bahsi geçen adli-idari faaliyet neticesinde verilen kararların adli-idari bir karar olduğunu düşünmektedir⁴⁸³.

Balta ise çekişmesiz yargıyı “*yargılamaya benzeyen bağımsız ve tarafsız olarak yapılan düzenleyici, yaratıcı, belirtici, belgeleyici, denetleyici birtakım faaliyetler*” olarak ifade etmektedir. Bununla birlikte yazara göre bu faaliyetlerin hem şekli hem de maddi anlamda idareden ayrıldığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda çekişmesiz yargıya giren işlerin mahkemelerce görülmesi onu şekil yönünden yargı alanına ait kılarken, bu işlerin özel hukuktan kaynaklanması onu idari faaliyetten uzaklaştırıp yargı faaliyetine yaklaşması sonucunu doğurur⁴⁸⁴.

AYM de çekişmesiz yargı işlerinin bağımsız mahkemeler aracılığıyla yargısal usuller uyarınca görülmesinden hareketle onun şekli (organik) bakımdan yargısal faaliyet olduğunu düşünmektedir. Nitekim AYM’ye göre; “*Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasa’ya, kanuna, hukuka ve vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler*” kuralının “*yalnızca dar anlamda davaların çözümlenmesinde uygulanacağı, karara bağlanacak öbür işlerde hakimın tıpkı bir yönetim adamı gibi davranacağı ileri sürülemez*”⁴⁸⁵. Bununla birlikte AYM maddi bakımdan çekişmesiz yargı işlerini, mahkemenin yargı yetkisi içinde yer alan idari nitelikteki faaliyetleri olarak görmektedir.

⁴⁸² **Postacıoğlu**-Madeni Usul s.26,27.

⁴⁸³ **Tanrıver**-Madeni Usul s.114; **Tanrıver**-Çekişmesiz s.349-350.

⁴⁸⁴ **Balta** s.14; **Balta**-İdare Hukuku s.16,17.

⁴⁸⁵ AYM, RG:04.03.1969, E.1967/21, K.1968/36: anayasa.gov.tr.

Bu kapsamda AYM'ye göre mahkemelerin çekişmesiz yargı işleri bakımından kanunla görevlendirilmeleri Anayasa'ya aykırılık teşkil etmemektedir⁴⁸⁶.

Bir görüş ise çekişmesiz yargının bir yargılama faaliyeti olduğunu savunmaktadır⁴⁸⁷. Ansay çekişmesiz yargının bir yargılama faaliyeti olarak görmesini, onun özel hukuk menfaatlerini koruma amacı çerçevesinde adalet dağıtım işi olduğu gerekçesine dayandırır⁴⁸⁸.

⁴⁸⁶ “...kurumsal açıdan çelişmesiz yargının kapsamına giren yönetim işlerinden sayılabilecek bir takım işlerin mahkemelere verilmesine Anayasa açısından herhangi bir engel olmamak gerekir; Çünkü Anayasa'nın 7. maddesi hükmü ile "Yargı" bölümündeki hükümleri, mahkemelere dâvaları çözümleme görevinden başka bir görevin verilmesini yasak eder nitelikte değildir...Yasa konuyu, hâkimlerin esas görevlerini halele uğratmamak kaydı ile, çelişmesiz yargı işlerinden sayılabilecek olan bir takım yönetim işlerinin hâkimlerce görülerek karara bağlanmalarını, o işlerin özelliği bakımından kamu yararına daha uygun sayabilir ve yurtdaşlar için o işlerin daha güvenceli biçimde görüleceğini düşünmüş olabilir ve bu görüş haklı nedenlere dayanabilir...Anayasa'mız güçler ayrılığı ilkesini sert bir ilke olarak değil, ancak yumuşak bir biçimde benimsemiştir. Demek ki kuram açısından yönetim işlerinden sayılabilecek bir takım çelişmesiz yargı işlerinin görülüp karara bağlanmasının mahkemelere verilmesi, Anayasa'ya aykırı sayılamayacaktır”(AYM, RG:04.03.1969, E.1967/21, K.1968/36: anayasa.gov.tr). “...hakimlerin görevi, kanunun verdiği yargı yetkisini kullanmak(tır). Esas fonksiyonları budur. Bu bakımdan hakim sıfatıyla yaptıkları bütün tasarruflar yargı yetkisini kullanmalarının bir sonucudur. İdari nitelikte olanlar (da) bu yetkiye dayanır. Doktrinde de bunların uzvi bakımdan kazai oldukları kabul edilmektedir”(AYM, RG:14.07.1964, E.1963/99, K.1964/38: anayasa.gov.tr). Bahsi geçen AYM kararlarının ayrıntılı değerlendirmesi için bkz.Öden s.516 vd.

⁴⁸⁷ **Ansay-Münazaasız Kaza** s.259; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.101; **Kuru-NK** s.13; **Aras, Aslı: Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü** (6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Çekişmesiz Yargı Usulü), Ankara 2017, s.19.

⁴⁸⁸ **Ansay-Münazaasız Kaza** s.259; **Ansay, Sabri Şakir: Hukuk Yargılama Usulleri**, B.6, Ankara 1957, s.26-27.

Çekişmesiz yargı dar anlamda çekişmesiz yargı ve geniş anlamda çekişmesiz yargı olmak üzere iki şekilde nitelendirilebilir. Bu bağlamda dar anlamda çekişmesiz yargı, çekişmeli yargı dışında kalan işlerin mahkemelerce talep üzerine karara bağlanması yahut bir durum ya da olgunun tespiti, bildirilmesi şeklinde somutlaşmaktadır. Buna karşın geniş anlamda çekişmesiz yargı ise dar anlamda çekişmesiz yargı işlerinin yanında resmi sicillerin tutulması işleri ve özel hukuka dair işlemleri düzenleme yahut onaylama şeklinde onlara resmiyet kazandırma işleri gibi adliyeyle ilgili ve bununla sınırlı etki doğuran idari faaliyetleri de kapsamaktadır⁴⁸⁹.

⁴⁸⁹ **Tanrıver**-Medeni Usul s.112-114; **Tanrıver**-Çekişmesiz s.348-350; **Öden, Merih**: Anayasa Hukuku Açısından Çekişmesiz Yargı, (Prof.Dr. Tunçer Karamustafaoğlu'na Armağan, Ankara 2010, s.511-527), s.511; **Atalı, Murat**: Avusturya Hukukunda Çekişmesiz Yargı, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.50-105), s.56; **Nomer, Ergin**: Yabancı Çekişmesiz Yargı Kararlarının Tanınmasında Kesinleşme Şartı, (Prof.Dr.Erdoğan Moroğlu'na 65.Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999, s.909-922), s.913; **Ulukapı**-Fesih s.71; **Hasırcı** s.941-942. Çalışmada aksinden söz edilmedikçe “çekişmesiz yargı” ifadesi “dar anlamda çekişmesiz yargı” olarak anlaşılmalıdır. Budak ise çekişmesiz yargıya ilişkin ayrımı “adi çekişmesiz yargı işleri” ve “basit (küçük) çekişmesiz yargı işleri” olarak yapmaktadır. Buna göre ilgililerin hukuki durumunu önemli ölçüde etkileyen çekişmesiz yargı işleri adi çekişmesiz yargı işleri olarak nitelendirilir. Yazara göre konkordatonun tasdiki de bu kapsamda sayılabilir. Buna karşın basit onay işlemleri gibi daha çok idari nitelikte olan işler ise basit (küçük) çekişmesiz yargı işleri olarak değerlendirilir (**Budak, Ali Cem**: Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.128-187), s.144,146). Buna karşın Ulukapı, çekişmesiz yargı işlerine kendi arasında değer biçilmesinin doğru olmadığından hareketle bu ayrıma gidilmesini eleştirmektedir. Yazara göre bu noktada çekişmesiz yargı işlerinin nitelikleri dikkate alınarak konuya ilişkin genel ve özel hükümler sevk edilmelidir (**Ulukapı, Ömer**: Tartışmalar (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230), s.201-202).

II. ÇEKİŞMESİZ YARGIYA İLİŞKİN ORTAYA KONULAN KISTASLAR

Bir işi çekişmeli yargıdan ayırt edebilmek için HMK m.382’de belli kıstaslar öngörülmüştür. Buna göre bu kıstaslar; uyuşmazlık yokluğu (dolayısıyla hasım yokluğu), sübjektif hak yokluğu ve re’sen harekete geçme kıstası olarak sıralanabilir. Bununla birlikte HMK m.382’den önce önleyici-tamir edici etki ve inşai etki de bir işin çekişmesiz yargı içinde olup olmadığını ayırt etmek için kullanılan ölçütler arasında yer almaktaydı⁴⁹⁰.

Mahkemenin önüne gelen bir işte uyuşmazlık bulunmaması onun çekişmesiz yargı işi olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Buna göre çekişmeli yargı bir iddia, uyuşmazlık, ihtilaf hakkında karar verilmesine ilişkin bir talebi içermesine karşın, çekişmesiz yargıda ilgililer arasında çözülmesi gereken bir anlaşmazlık bulunmamaktadır. Buradan hareketle uyuşmazlık yokluğu kıstası doğmuştur⁴⁹¹. Ancak bu kıstas çekişmeli yargının içinde yer alan davalar bakımından ortaya çıkabilecek birkaç durum örnek gösterilerek bir görüş tarafından eleştirilmiştir. Nitekim bu görüşe göre bir davanın uyuşmazlık olmadan da karara bağlanabilmesi mümkündür. Davalının kendisini

⁴⁹⁰ **Kuru-NK** s.16 vd.; **Tanrıver-Çekişmesiz** s.348; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.101; **Yıldırım** s.25; **Bilgiç** s.3-4. Ancak bahsi geçen bu kıstaslardan hiçbirisi tek başına kesin bir ölçü olmayıp her birinin ayrı ayrı somut duruma uygulanması gerekmektedir (Üstündağ-Medeni s.32; **Kodakoğlu, Mehmet:** Medeni Usul Hukukunda Asli Müdahale, Ankara 2018, s.246).

⁴⁹¹ **Önen-Medeni** s.5; **Bilge/Önen** s.28; **Kuru-NK** s.16; **Tanrıver-Medeni Usul** s.118-119; **Arslan/Tanrıver** s.17-18; **Balta** s.14; **Postacıoğlu-Medeni Usul** s.27; **Berkin-Medeni Usul** s.22; **Üstündağ-Medeni** s.33; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.103; **Özekes, Muhammet:** Medeni Usul Hukukunda Asli Müdahale, İstanbul 1995, s.47; **Bilgiç** s.4; **Öden** s.511; **Kodakoğlu** s.246; **Sungurtekin Özkan, Meral:** Türk Medeni Yargılama Hukuku, İzmir 2013, s.240.

savunmada pasif kalması üzerine davanın yoklukta devamı, davacının davadan feragati, davalının davayı kabulü, boşanma davalarında davalının davacının hukuki talebine iştiraki bu hallere örnek gösterilmiştir. Yine bu görüş uyarınca çekişmesiz yargı işi kapsamında sayılan işler bakımından da ortada bir uyuşmazlığın olduğu durumlara rastlanabilmektedir⁴⁹². Buna karşın diğer bir görüşe göre çekişmeli yargı içerisinde çekişmesiz olarak nitelendirilen haller, görünüşte ortada bir uyuşmazlık olmadığını düşündürse de gerçekte çekişmeli yargı kapsamında sayılmalıdır. Zira uyuşmazlık yokluğu kıstası çerçevesinde bir durumun ihtilafli olup olmadığının tespitinde yalnızca görünürdeki bir ihtilafın varlığı araştırılmakla yetinilmemelidir. Bu kapsamda ortada ihtilaf doğurma imkân ve ihtimali olan bir durum olup olmadığının da incelenmesi gerekir. Örneğin bir boşanma davasında davalının, davacının talebine karşı çıkmayıp aksine ona katılması yahut kendisini savunmayı pasif kalması ve davanın yoklukta devam etmesi hallerinde ortada bir uyuşmazlık yok gibi görünmektedir. Oysa davalının tek bir irade açıklaması davayı ihtilafli hale getirebilir niteliktedir. Buna göre davalı, kendisi hakkında verilen yokluk kararı üzerine davaya muhalefet edebilir. Kısaca uyuşmazlık yokluğu kıstası değerlendirilirken bunlar gibi ihtilaf doğurma imkân ve ihtimali olan durumlar göz önünde bulundurulmalıdır⁴⁹³.

Diğer bir yönden ihtilaf yokluğu kıstasından hareketle çekişmesiz yargı kapsamında ifade edilen çekişmesizliğin mutlak bir nitelikte anlaşılmaması gerektiği söylenebilir. Bu kapsamda çekişmesiz yargı içinde, ilgililerin doğrudan sübjektif haklarına yönelik olmayan, birbirinden farklı iddia ve taleplerine dayalı olarak ortaya çıkan bir uyuşmazlıktan söz edilebilir. Keza ilgililerin bir uyuşmazlık konusu üzerinde görüş ve talepleri aynı noktada da toplanabilir. Ancak bu son durumda ortaya çıkan görüş

⁴⁹² **Ansay**-Münazaasız Kaza s.260.

⁴⁹³ **Kuru**-NK s.18,19.

ve talep birliğinin hâkimi bağlamaması onu uyuşmazlığın çekişmeli yargıdaki teknik anlamından uzaklaştırır⁴⁹⁴.

Hasım yokluğu HMK m.382’de açık şekilde belirtilmese de kıstası ihtilaf yokluğu kıstasının başka şekilde ifadesi olarak değerdendirilmektedir. Buna göre bir çekişmesiz yargı işinde ihtilaf olmamasından hareketle bir karşı taraf yani hasım olmadığından bahsedilir⁴⁹⁵. Bu bağlamda çekişmesiz yargıya tâbi bir işte salt şekli bir taraf yaratılmış olması onun çekişmeli yargıya dahil edilmesi sonucunu doğurmamalıdır⁴⁹⁶.

Çekişmeli yargıda bir tarafın mahkemede ileri sürebileceği sübjektif bir hakkından söz edilirken, çekişmesiz yargıda ilgililerin böyle bir hakka sahip olmadıkları ortaya atılmıştır. Çekişmesiz yargının gerek re’sen harekete geçilen gerekse takibi talebe bağlı işlerinde talepte bulunanın ileri sürebileceği sübjektif bir hakkının olmadığı düşünülür. Bu noktada takibi talebe bağlı işlerde ilgilinin talebinin sübjektif hakkını ileri sürmek değil yalnızca hâkime bu husustaki görevini hatırlatmaktan ibaret olduğu söylenebilir. Buna dayalı olarak çekişmesiz yargının çekişmeli yargıdan ayırt edilebilmesi için oldukça önem arz eden sübjektif hak yokluğu kıstası doğmuştur⁴⁹⁷.

⁴⁹⁴ **Pekcanitez/Atalay/Özekes** s.102; **Aras** s.28.

⁴⁹⁵ **Kuru-NK** s.20; **Arsan/Tanrıver** s.18; **Balta** s.14; **Önen, Ergun**: İnşai Dava, Ankara 1981, s.120; **Önen-Medeni** s.5-6; **Bilge/Önen** s.28; **Postacıoğlu-Medeni Usul** s.27; **Berkin-Medeni Usul** s.22; **Üstündağ-Medeni** s.33; **Belgesay-Adliye** 1935 s.70; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.103; **Bilgiç** s.4; **Aras** s.27; **Kodakoğlu** s.246; **Sungurtekin Özkan-Medeni** s.241.

⁴⁹⁶ Bu durumun hukukumuzda çekişmesiz yargıya ilişkin yeterli düzenlemelerin olmadığı dönemde bir işi mahkemeye taşımak amacından kaynaklandığı ifade edilmiştir. Böylelikle suni bir hasım ortaya konularak mahkemeye gelen her işin yargısal kalıplara uydurulması söz konusuydu (**Kuru-NK** s.22; **Postacıoğlu-Medeni Usul** s.28; **Üstündağ-Medeni** s.33; **Yıldırım** s.47; **Aras** s.27; **Bilgiç** s.6).

⁴⁹⁷ **Kuru-NK** s.32-34; **Bilgiç** s.4; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.106; **Özekes-Asli Müdahale** s.47; **Aras** s.29; **Kodakoğlu** s.246; **Sungurtekin Özkan-Medeni** s.241.

Çekişmeli yargıda, hakkı ihlal edilen yahut tehlikeye sokulan bir kişinin, mahkemeden bu duruma karşı korunma talebinde bulunması söz konusudur. Buna karşın ilgililerin çekişmesiz yargıda yer alabilmesi için doğrudan sübjektif haklarının ihlal edilmiş olması gerekmemektedir. Nitekim çekişmesiz yargıda şeklen ilgili olan herkesin aynı zamanda maddi ilgili olmaması bunu destekler niteliktedir⁴⁹⁸.

Çekişmeli yargıyı çekişmesiz yargıdan ayıracak diğer bir kıstas olarak çekişmesiz yargının önleyici, çekişmeli yargının ise tamir edici nitelikte olması gösterilmiştir. Buna göre çekişmeli yargı özel hukuk ilişkilerine yapılan tecavüzleri hukuka uygun şekilde tamir etme işlevini haizdir. Buna karşın çekişmesiz yargının hukuki ilişkileri gelecekteki olası tecavüzlerden koruma amacı daha ağır basmaktadır⁴⁹⁹. Hal böyle olmakla birlikte bu kıstas tek başına çekişmeli yargının çekişmesiz yargıdan ayırt edilebilmesini sağlayan bir ölçüt olamayacaktır. Zira çekişmesiz yargıda öne çıkan önleyici etkiye çekişmeli yargıda da rastlandığını söylemek mümkündür. Bu duruma ihtiyati tedbirler örnek verilebilir⁵⁰⁰. Her ne kadar ihtiyati tedbirde ortaya çıkmış yahut çıkması kuvvetle muhtemel bir ihtilaftan söz edilmesine rağmen çekişmesiz yargının önleyici etkisinin henüz görünürde olmayan özel hukuk tecavüzlerine karşı olduğu ileri sürülebilirse de bu

⁴⁹⁸ **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.107. Nitekim Yargıtay da çekişmesiz yargıda şekli ilgililerin her zaman maddi ilgili olmak zorunda olmadığını ifade etmiştir: “*Velayetin nez’ini (MK 274) yahut değiştirilmesini (MK 149) gerektiren durumların mevcut olması halinde hakim, istek üzerinde veya re’sen gerekli tedbiri almak zorundadır. Çünkü bu konu kamu düzenini ilgilendirir. Onun için velayetin nez’ini yahut değiştirilmesini sırf ana veya babaya ait haklardan olmayıp, üçüncü kişiler de bu yolda hakime başvurup onu harekete geçirebilirler*” (Y.2.HD, 11.03.1974, E.1974/1496, K.1974/1412: **LEXPRA**).

⁴⁹⁹ **Bilge/Önen** s.28; **Kuru-NK** s.27; **Ansay-Hukuk Yargılama** s.26; **Ansay, Sabri Şakir:** Hukuk Bilimine Başlangıç, B.7, Ankara 1958, s.211; **Bilgiç** s.4-5; **Yıldırım** s.23; **Aras** s.30.

⁵⁰⁰ **Kuru-NK** s.29; **Yıldırım** s.27; **Aras** s.30.

sınırı belirlemek kolay olmayacaktır. Dolayısıyla bahsi geçen bu kıstası tamamen reddetmeyip onu diğer kıstaslarla birlikte değerlendirmek çekişmesiz yargı ayrımında faydalı olacaktır⁵⁰¹.

İnşai etki de yine bu anlamda kullanılabilecek kıstaslardan birini oluşturur. Buna göre çekişmeli yargıda mevcut bir hakkın tespiti ve korunmasından söz edilirken, çekişmesiz yargıda hukuki ilişkilerin kurulması, değiştirilmesi ve kaldırılması suretiyle yeni şekillere bürünmesi söz konusudur⁵⁰². Bununla birlikte bu kıstasın, ortaya koyduğu ayrımın mutlak bir nitelik taşımadığından hareketle yeterli olmadığı ileri sürülmüştür. Zira buna göre birçok çekişmesiz yargı işinde de mevcut hakların tespiti ve korunmasından söz edilmektedir. Keza uygulamada sıkça karşılaşılan boşanma davaları başta olmak üzere çekişmeli yargı kapsamında ortaya çıkan birçok işte de inşai kararlar verildiği görülmektedir⁵⁰³.

Buna karşın Kuru'ya göre çekişmesiz yargı bağlamında sözü edilen tespit çekişmeli yargıdaki tespit davasından ayrılmaktadır. Zira çekişmesiz yargıda üzerinde ihtilaf olan bir durumun tespitinden söz edilmemektedir. Yine maddi anlamda kesin hüküm oluşturmayan çekişmesiz yargıya ilişkin kararların hukuki ilişkileri kesin olarak tespit ettiğinden bahsedilemeyecektir. Bununla birlikte çekişmeli yargı alanındaki inşai davalar neticesinde ortaya çıkan inşai etki, çekişmesiz yargıdaki niteliğiyle uyuşmamaktadır. Zira çekişmeli yargıda inşai etki bir amaçken, çekişmesiz yargıda araç konumundadır. Bu bağlamda çekişmesiz yargı işi inşai kararlar ile son bulmayıp aksine onunla başlamaktadır. Yine çekişmeli yargıda ortaya çıkan inşai hüküm bir tarafın diğerine karşı ileri sürdüğü inşai hakkına dayanmaktadır. Buna karşın çekişmesiz yargıda

⁵⁰¹ **Kuru-NK** s.29.

⁵⁰² **Postacıoğlu-Medeni Usul** s.29; **Bilge/Önen** s.28-29; **Berkin-Medeni Usul** s.23; **Kuru-NK** s.29-30; **Tanrıver-Medeni Usul** s.119; **Aras** s.30.

⁵⁰³ **Ansay-Münazaasız Kaza** s.259; **Aras** s.30. Bununla birlikte Yıldırım da inşai tesirin çekişmesiz yargıya özgü olmadığını düşünmektedir (**Yıldırım** s.27).

ise verilen inşai kararlar ilgililerin sübjektif inşai haklarından kaynaklanmamaktadır⁵⁰⁴. Bu açıklamalara konu olan tereddütler neticesinde inşai etki kıstasının her iki yargı çeşidini ayırt etmede tek ölçü olarak kullanılamayacağını ancak bu kıstası tamamen yok saymamak gerektiğini de söylemek mümkündür.

Çekişmeli yargıyı çekişmesiz yargıdan ayırabilmek için ortaya konan başka bir kıstas ise hâkimin re'sen harekete geçmesidir. Buna göre bir iş bakımından hâkimin re'sen harekete geçebilmesi o işin ancak çekişmesiz yargı işi olması halinde mümkündür⁵⁰⁵. Re'sen harekete geçme ilkesi kamu menfaatinin özel menfaate üstün geldiği durumlarda öngörülmüş bir ilkedir⁵⁰⁶. Nitekim “davacı olmayan yerde yargıç yoktur” ifadesi çekişmeli yargı işi içinde geniş yer kaplayan davalar için taraflarca harekete geçme (tasarruf) ilkesinin kural olduğunu kanıtlar nitelikte görünmektedir⁵⁰⁷.

⁵⁰⁴ **Kuru-NK** s.182; **Önen-İnşai** s.120. Oysa Üstündağ’a göre inşai bir hakkın dava yoluna taşınması iki gerekçeye dayanır. Bunlar; aile hukukuna ilişkin inşai işlerde olduğu gibi kamu menfaatinin gerekli kıldığı haller ve hukuki durumun hemen belirlenmesindeki tarafların menfaatidir (**Üstündağ-Medeni** s.336).

⁵⁰⁵ **Kuru-NK** s.34; **Ansay-Münazaasız Kaza** s.260,261; **Meriç, Nedim:** Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümleri Çerçevesinde), Ankara 2011, s.77; **Önen-İnşai** s.118; **Önen-Medeni** s.6; **Bilge/Önen** s.28; **Postacıoğlu-Medeni Usul** s.28; **Üstündağ-Medeni** s.33-34; **Tanrıver-Medeni Usul** s.119; **Arsan/Tanrıver** s.18; **Aras** s.29; **Kodakoğlu** s.246; **Bilgiç** s.4. Bu kapsamda çekişmesiz yargı işlerinde mahkemeleri harekete geçirmek amacıyla ilgililerin yaptığı ihbar veya başvurular o işi re'sen harekete geçilecek iş olmaktan çıkarmaz. Bununla birlikte bahsi geçen bu yolların mahkemeyi konuya ilişkin haberdar etmeye yönelik pratik bir fayda sağlayacağı söylenebilir (**Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.107).

⁵⁰⁶ **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.107.

⁵⁰⁷ **Kuru-NK** s.34; **Meriç** s.77. Bununla birlikte çekişmeli yargı işleri için de tasarruf ilkesinin uygulanmadığı hallere rastlanmaktadır. Bu hallere ilişkin ayrıntılı bilgi için karşı. **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.792-795; **Tanrıver-Medeni Usul** s.365-366; **Aras** s.29; **Kuru-NK** s.149; **Meriç** s.56 vd.

Tüm bu kıstaslar çekişmeli yargı ile çekişmesiz yargı arasındaki ayrımı tam olarak gerçekleştirmeye muktedir değildir. Buna ilişkin olarak bu iki yargı işi arasındaki sınır ancak açık mevzuat hükümleri uyarınca çizilebilecektir⁵⁰⁸. Bu kapsamda 6100 sayılı HMK ile çekişmesiz yargıya ilişkin belirsizliğe son verilmiş ve çekişmesiz yargı işleri için Kanun'da (İİK m.382-m.388) ayrı bir kısım tahsis edilmiştir. Buna göre HMK m.382 ile öncelikle bir işin çekişmesiz yargı işi olup olmadığını anlamaya yarayacak üç kıstas ortaya konulmuştur. Buna göre “ilgililer arasında uyuşmazlık olmayan haller”, “ilgililerin ileri sürebileceği herhangi bir hakkının bulunmadığı haller” ve “hâkimin re'sen harekete geçtiği haller”den bir veya birkaçına giren durumlarda çekişmesiz yargıya ilişkin hükümler uygulanacaktır⁵⁰⁹. Ardından aynı maddenin devamında çekişmesiz yargıya giren işler tek tek sayılmıştır. Böylece kanun koyucunun karma bir yöntem benimsediğinden söz edilebilir. Bu bağlamda Kanun'da hem çekişmesiz yargı sayılan işler olabildiğince ortaya konmaya çalışılmıştır, hem de sayma suretiyle ortaya konan işler dışındakiler için çekişmesiz yargı kapsamında olup olmadığını belirlemeye ilişkin bir yöntem getirilmiştir. Zira bahsi geçen sayma tahdidi değildir.

Çekişmesiz yargı, çekişmeli yargı içinde yer alan dava kavramından hem maddi hem de şekli anlamda ayrılmaktadır. Bu bağlamda çekişmesiz yargıya giren işler için dava yerine “talep” veya “iş”, taraf yerine ise “ilgili” kavramları kullanılmalıdır (HMK m.384)⁵¹⁰. Burada bahsi geçen “ilgili” kavramının çekişmesiz yargı içinde usul

⁵⁰⁸ **Ansay**-Münazaasız Kaza s.260.

⁵⁰⁹ Nitekim çekişmesiz yargı işlerinin çekişmeli yargı işleri dışında kalan işler olarak düşünülmesi, onu tam olarak kavrayabilmek bakımından belli ölçütlere başvurulmasını gerektirir (**Yıldırım** s.47; **Hasırcı** s.942).

⁵¹⁰ Nitekim Kuru da çekişmesiz yargı bakımından bu kavramların kullanılması gereğine haklı olarak işaret etmişti (**Kuru**-NK s.24,139 vd. Aynı görüş için bkz. **Taşpınar Ayvaz**-6284 s.38; **Özekes**-Asli Müdahale s.48; **Tanrıver**-Çekişmesiz s.354; **Önen**-İnşai s.120; **Yıldırım** s.30). Atalı ise çekişmesiz yargı bağlamında “taraf” yerine “talepte bulunan” veya “talepte bulunulan” kavramlarının kullanılmasını daha uygun bulsa da bu noktada

işlemlerini doğrudan yapan ilgiliden (şekli anlamda ilgili) daha geniş anlamda anlaşılması gerekir. Buna göre ilgili, çekişmesiz yargı sonucu verilen karardan hukuki durumu etkilenen “maddi anlamda ilgili”⁵¹¹’yi ifade eder. Bu bağlamda bir kişinin çekişmesiz yargı işinde şeklen yer almaması onun ilgili sayılmaması sonucunu doğurmaz. Zira çekişmesiz yargı işinden doğrudan etkilenmesi yahut onunla hukuki bağlantısı olması kişiyi maddi ilgili yapar⁵¹². Bu nedenle hukuki dinlenilme hakkının da bir gereği olarak şeklen yargılamada yer almayan maddi ilgililer de mahkemece dinlenebilir, karara karşı kanun yoluna başvurma imkânı da dahil olmak üzere yargılamaya ilişkin haklarını kullanabilirler⁵¹³.

“taraf” kavramının kullanımını da sakıncalı görmemektedir (**Atalı-Çekişmesiz Yargı** s.78).

⁵¹¹ Şeklen yargılamada yer almayan bu ilgililerin medeni usul hukukundaki takip yetkisinden hareketle çekişmesiz yargıda “ilgili takip yetkisi”ni haiz oldukları söylenebilir (**Yıldırım** s.31).

⁵¹² **Kuru-NK** s.141; **Özekes-Asli Müdahale** s.48; **Özekes, Muhammet: Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı**, Ankara 2003, s.269; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.105; **Budak, Ali Cem: Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması**, İstanbul 2000, s.111; **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.155; **Kodakoğlu** s.249-250; **Sungurtekin Özkan-Medeni** s.241. Nitekim Yargıtay da eski tarihli bir kararında çekişmesiz yargıya asli müdahale bakımından maddi ilgili kavramını kabul etmiştir: “*Gaipliğin tespitine ilişkin davalar nizasız kazaya dahil olup, dava hakkı da, hakları gaiplik kararına bağlı kişilere aittir. Bunlar kanuni mirasçı, mansup mirasçı ve musaleh gibi kişilerdir. Gaibin taşınmazından kiracı olarak oturan kişi...dava açamayacağı gibi, açılmış bir davaya asli müdahil olarak katılamaz. Çünkü, kiracı ile kiralayan gaip arasındaki sözleşme, şahsi borç doğuran ve halefiyet yoluyla mirasçılara intikal eden bir münasebettir. Onun için, kiralayanın sağ veya gaip olması kiracının hukukuna tesir etmez. Bu bakımdan mümeyyiz Bedrettin’in asli veya fer’i müdahil olarak davaya girmesi mümkün değildir*” (Y.2.HD, 27.03.1973, 1000/1933: **Özekes-Asli Müdahale** s.48, dn.209).

⁵¹³ “*Hukuki dinlenilme hakkı yargılayanın süjesi olan herkese aittir. Dava sonunda hukuki durumu etkilenecek olan kişilere, yargılamadaki durumlarına uygun şekilde bu*

hak tanınmalıdır. Tanık ve bilirkişilerin kendileri ile ilgili bir sonuç doğması halleri dışında, hukuki dinlenilme hakları bulunmamaktadır. Davada taraflar, çekişmesiz yargı işinde ilgililer bu hakka sahip oldukları gibi, fer'i müdahilin de kendi hakkıyla bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkı bulunmaktadır. Hukuki dinlenilme hakkı, sadece belli bir yargılama için ya da yargılamanın belli bir aşaması için geçerli olan bir ilke değildir. Tüm yargılamalar için ve yargılamanın her aşamasında uyulması gereken bir ilkedir. Bu çerçevede gerek çekişmeli ve çekişmesiz yargı işlerinde gerekse bu yargılamalarla bağlantılı geçici hukuki korumalarda, icra takiplerinde, tahkim yargılamasında, hatta hukuki uyuşmazlıklarla ilgili yargılama dışında ortaya çıkan çözüm yollarında, her bir yargılama, çözüm yolu ve uyuşmazlığın niteliğiyle bağlantılı şekilde hukuki dinlenilme hakkına uygun davranılmalıdır” (Y.HGK, 26.09.2012, E.2012/12-367, K.2012/616: LEXPERA).

C. KONKORDATONUN TASDİKİNİN ÇEKİŞMESİZ YARGI NİTELİĞİ

I. GENEL OLARAK

Konkordatonun tasdiki HMK m.382,2’de çekişmesiz yargı işi olarak sayılmıştır^{514,515}. Bu çerçevede tasdik yargılamasında “taraf” değil; “ilgili” kavramından

⁵¹⁴ Aras’a göre burada konkordatonun tasdikinin çekişmesiz yargı işi olması, ihtilaf yokluğu kıstasını sağlamasından kaynaklanmaktadır (**Aras** s.66). Bahsi geçen düzenlemeden önce de bir görüşe göre konkordatonun tasdiki çekişmesiz yargı işi sayılmaktaydı (**Eriş** s.837; **Tanrıver/Deynekli** s.75; **Önen-İnşai** s.158; **Arslan, Ramazan:** Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Ankara 1977, s.68; **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.142; **Üstündağ-İflâs** s.216; **Tercan-İcra** s.241; **Ulukapı-Fesih** 46,72. Ulukapı konkordatonun tasdiki yargılaması bakımından sürecin hızlı işlemesi için gerekli olan basit yargılama usulünü sunması nedeniyle, onu çekişmesiz yargı faaliyeti olarak nitelemenin konkordatodan beklenen amaca daha uygun olacağını düşünmektedir. Bu bağlamda yazar burada tasdik yargılamasının çekişmesiz yargı işi olduğun kabulünü ihtilaf yokluğu kıstasına değil, yargılamanın amacı ve niteliğine dayandırmaktadır (**Ulukapı-Fesih** s.74). Bununla birlikte Kuru, konkordatonun tasdikini çekişmesiz yargı işlerine benzer bir iş olarak görmekteydi (**Kuru-Konkordato** s.460; **Kuru, Baki:** Konkordato İle İlgili Görüşmeler, (Banka ve Ticaret Enstitüsü’nün Düzenlediği İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, Ankara 13 Aralık 1962-17 Ocak 1963, s.149-154), s.154). Bugün Altay/Eskiocak eserlerinde konkordatonun tasdiki bakımından, buna ilişkin yapılan yargılamanın tasdik şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemesinin yanında, komiserin denetimini de içermesi nedeniyle Kuru’nun ortaya attığı çekişmesiz yargıya benzer iş deyimini kullanmayı doğru bulmaktadırlar (**Altay/Eskiocak** s.275).

⁵¹⁵ Öte yandan Kanunda konkordato mühleti verilmesi ve komiserin atanması da birer çekişmesiz yargı işi olarak sayılmıştır (İİK m.382,2-f-6). Budak’a göre konkordato mühleti verilmesi uyuşmazlık yokluğu, re’sen araştırma ilkesi ve inşai etki kıstaslarına göre bir çekişmesiz yargı işidir (**Budak-Çekişmesiz Yargı** s.142, dn.102). Önen ise konkordato mühleti verilmesini usûlî yenilik doğuran bir çekişmesiz yargı işi olarak ifade etmektedir (**Önen-İnşai** s.158). Konkordato mühleti verilmesi işini geçici ve kesin mühlet

ayırımına göre değerlendirmek gerekir. Buna göre konkordato talebini alan mahkeme, talebe eklenmesi gereken belgelerin eksiksiz şekilde mevcut olduğunu tespit ederse derhal geçici mühlet kararı verir (İİK m.287,1). Bununla birlikte mahkeme kesin mühlet hakkındaki kararını geçici mühlet içinde verir (İİK m.289,1). Mahkeme kesin mühlet hakkındaki kararını, borçlu ve varsa konkordato talep eden alacaklıyı davet ettiği bir duruşmayla verir. Geçici komiser duruşmadan önce yazılı raporunu sunar ve mahkemece gerekli görülürse beyanı alınmak üzere duruşmada hazır bulunur. Mahkeme yapacağı değerlendirmede, itiraz eden alacaklıların dilekçelerinde yer alan itiraz sebeplerini de dikkate alır (İİK m.289,2). Geçici mühlet kararı, Kanunda sayılan belgelerin borçlunun konkordato talebinde mevcut olup olmadığının tespiti ile sınırlı bir inceleme sonucu, belgelerin varlığının tespit edilmesi üzerine verilir. Dolayısıyla bu kararın uyuşmazlık yokluğu kıstasını sağladığını söylemek mümkündür. Keza kesin mühlet kararı için de aynı sonuç geçerlidir. Zira kesin mühlet kararı mahkemenin, konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin varlığına kanaat getirmesi sonucu verilir. Bu bağlamda kesin mühlet kararı verilirken borçlu ve alacaklıların dinlenmesi, çekişmesiz yargıda ilgililerin dinlenmesinden ibarettir. Bununla birlikte gerek geçici mühlet gerekse kesin mühlet kararı, hakkında konkordato talep eden borçlunun serbest iradesiyle, menfaat sağlamak için konkordatoya ilişkin hukuki düzenlemelerden yararlanmasına yönelik bir subjektif hakkı içerir. Öte yandan re'sen harekete geçme kıstası, geçici mühlet kararı bakımından sağlanmazken; kesin mühlet kararı verilmesinde sağlanır. Zira geçici mühlet kararı konkordato talebi üzerine verilir (İİK m.287,1). Oysa geçici mühlet içinde kesin mühlete ilişkin karar verilmesi, mahkemenin görevi dahilindedir (İİK m.289,1). Konkordato komiseri ise konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin yakından incelenmesi amacıyla konkordato mühleti kararıyla birlikte mahkemece atanır (İİK m.287,3). Bu bakımdan komiser atanması mahkeme tarafından re'sen gerçekleştirilmesi gereken bir görev, hukuki bir zorunluluktur. Mahkeme konkordato komiseri olarak uygun gördüğü kişiyi atar. Bu noktada borçlu ve alacaklıların komiserin belirlenmesine yönelik önerileri mahkeme için bağlayıcı değildir. Dolayısıyla bu konuda borçlu ve alacaklıların subjektif haklarından ve bunun ihlâlinden söz edilemez (**Tanrıver-Komiser** s.102,103; **Budak-Üçüncü Kişi** s.121-122,140). Tüm bunlar gözetildiğinde komiser atanması kararının uyuşmazlık yokluğu, re'sen harekete geçme ve subjektif hak yokluğuna ilişkin kıstasların tamamını sağladığını söylemek mümkündür.

bahsetmek gerekir. Buna rağmen öteden beri gerek uygulama gerekse Yargıtay kararlarında yanlış şekilde konkordatonun tasdiki işine dava, konkordato talep edene ise davacı denildiği görülmektedir⁵¹⁶.

Çalışma kapsamında konkordatonun tasdikinin çekişmesiz yargı işi sayıldığına dair mevcut düzenlemenin, Kanunda çekişmesiz yargı işlerine ilişkin sayılan kıstaslara uygun olup olmadığı irdelenmeye çalışılacaktır.

II. KANUNDA SAYILAN KISTASLARIN KONKORDATONUN TASDİKİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. UYUŞMAZLIK YOKLUĞU

Uyuşmazlık, tarafların yargılamada uygulanacak hukuk kuralları üzerinde veya maddî vakıaların mevcudiyeti yahut niteliği noktasında anlaşamamaları olarak ifade edilir⁵¹⁷. Medeni usul hukukunda uyuşmazlık, eşitlerarası iki taraf arasında geçen bir özel hukuk ilişkisinde bir tarafın, hakkının varlığı, kapsamının belirlenmesine yönelik

⁵¹⁶ “Taraflar arasındaki konkordato davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine yönelik verilen hükmün süresi içinde davacılar vekilince temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü./Davacı vekili...konkordato mühleti verilmesini ve konkordatonun tasdikini talep ve dava etmiştir” (Y.23.HD, 09.05.2019, E.2019/1337, K.2019/1902: **KBİBB**). Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz.Y.23.HD, 20.03.2019, E.2016/4597, K.2019/1124: **KBİBB**; Y.23.HD, 21.05.2018, E.2015/4600, K.2018/3229: **KBİBB**; Y.23.HD, 27.03.2017, E.2015/8856, K.2017/939: **KBİBB**; Y.23.HD, 14.01.2014, E.2013/7254, K.2014/73: **KBİBB**; Y.19.HD, 08.10.2009, E.2009/6910, K.2009/9025: **KBİBB**).

⁵¹⁷ **Berkin**-Medeni Usul s.16. Yazara göre burada bahsi geçen hukuk kuralları üzerinde anlaşamama hususu, uygulanacak hukuk kuralının yorumuna ilişkin bir sorunu ifade eder. Bununla birlikte uyuşmazlık tanımında yer verilen maddi vakıa ise, hukuki bir işlem olabileceği gibi hukuki bir fiilin konusunu da oluşturabilir (**Berkin**-Medeni Usul s.16).

talebinin veya hak ihlâline uğradığı ya da hakkının tehdit altında olduğuna yönelik iddiasının mahkeme önüne taşınması üzerine ortaya çıkar. Mahkeme önüne gelen somut uyuşmazlığın çözümünde hakkın kapsamı, varlığı ve ihlâl edilip edilmediğini uyuşmazlığa uygun normu uygulayarak ortaya koyar⁵¹⁸.

Bu bağlamda tasdik şartlarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin sınırlı bir incelemeyi içeren konkordatonun tasdiki işi bakımından uyuşmazlık yokluğu kıstasının sağlandığı söylenebilir⁵¹⁹. Kaldı ki tasdik talebiyle mahkeme önüne gelmiş konkordato projesinde, alacaklılarının çoğunluğuyla ortak bir paydada buluşma amacını gerçekleştirmiş bir borçlu bulunmaktadır. Bu bağlamda borçlunun konkordato yargılamasında alacaklılarını “karşı taraf” olarak nitelemesi onun bu amacıyla bağdaşmamaktadır⁵²⁰. Dolayısıyla uyuşmazlık yokluğu kıstasıyla yakından ilişkili olan hasım yokluğu kıstasının da sağlandığından söz edilecektir. Nitekim konkordatonun tasdiki talebiyle mahkemeye gelen başvuruda bir karşı taraf bulunmamaktadır.

2. SUBJEKTİF HAK YOKLUĞU

Hak, sahibine hukuk düzeninin koruduğu bir menfaatten serbest irade ile yararlanabilme imkânı veren ayrıcalıklı bir hukuki konumu ifade eder. Buna göre sübjektif bir hakkın⁵²¹ özellikleri, onun hukuk düzenince tanınmış olması, irade serbestisi

⁵¹⁸ Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel: Medeni Usul Hukuku, B.5, Ankara 2019, s.55; Sungurtekin Özkan-Medeni s.1-2.

⁵¹⁹ Tanrıver/Deynekli s.75; Hasırcı s.963. Önen-İnşai s.158; s.126-127.

⁵²⁰ Kuru-NK s.69.

⁵²¹ Yabancı hukuk düzenlerinde hak ve hukuk kavramları için aynı kelime kullanılmaktadır (Fransızcada “droit”; Almancada “recht”). Bu bağlamda bahsi geçen kavramları birbirinden ayırabilmek için objektif ve sübjektif sıfatları kullanılmaktadır (“Droit objektif”; “objektives Recht”: Hukuk, “droit sübjektif”; “subjektives Recht”: Hak). Türk hukukunda hukuk ve hak olmak üzere iki ayrı sözcük olduğundan hak

sağlaması ve kişisel çıkarı doyurmaya yaraması olarak belirtilebilir⁵²². Bununla birlikte hak, sahibine hukuki bir değer veya menfaatten yararlanma yetkisi de verir. Bu yetkiye karşı üçüncü kişiler, hak sahibinin hukukça korunan değer veya menfaatten tam olarak yararlanabilmesine imkân tanımak zorundadırlar. Hak, aynı zamanda sahibine üçüncü kişilerle olan hukuki ilişkileri biçimlendirme, düzenleme, onlara belli bir şekil verme olanağı da tanır⁵²³.

bakımından ayrıca “sübjektif” sıfatı kullanılması gerekli değildir (**Velidedeoğlu**, Hıfzı Veldet: Medeni Hukuk, İstanbul 1969, s.55; **Schwarz**-Medeni s.95-96, s.96, dn.1; **Antalya, Gökhan/Topuz Murat**: Medeni Hukuk Giriş Temel Kavramlar Başlangıç Hükümleri, Birinci Baskıya Ek Tıpkı Baskı, İstanbul 2016, s.83; **Oğuzman/Barlas** s.135,136; **Ataay, Aytekin**: Medeni Hukukun Genel Teorisi, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş Üçüncü Bası, İstanbul 1980, s.25-26; **Meriç** s.63; **Özsunay, Ergun**: Medeni Hukuka Giriş, Gözden Geçirilmiş 5.Bası, İstanbul 1986, s.234).

⁵²² **Velidedeoğlu** s.56; **Schwarz**-Medeni s.98; **Öztan** s.62; **Serozan**-Medeni Hukuk s.193-195; **Tekinay, Selahattin Sulhi**: Medeni Hukuka Giriş Dersleri, Gözden Geçirilmiş 2.Baskı, İstanbul 1973, s.114; Altaş s.69-70; **Kılıçoğlu, Ahmet**: Medeni Hukuk Temel Kavramlar, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Ankara 2016, s.50; **Kayıhan, Şaban/Ünlütepe Mustafa**: Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri, Ankara 2016, s.207-208; **Antalya/Topuz** s.83; **Ataay** s.25,363; **Meriç** s.64; **Önen-İnşai** s.3; **Özsunay** s.234,236; **Saymen, Ferit/Köprülü, Bülent**: Medeni Hukuk Dersleri, C.1, İstanbul 1964, s.82,83; **Esener, Turhan**: Hukuk Başlangıcı Genel Hukuk Bilgisi, İstanbul 2004, s.149; **Gözübüyük, Şeref**: Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, B.35, Ankara 2013, s.160. Belirtmek gerekir ki hak kavramını açıklamak üzere yapılan bu tanım, irade ve menfaat teorisinin birleşimi olarak ortaya çıkan karma nitelikteki görüşün bir tezahürüdür (**Kayıhan/Ünlütepe** s.207; **Antalya/Topuz** s.85; **Ataay** s.364; **Meriç** s.64; **Özsunay** s.236; **Esener**-Hukuk Başlangıcı s.149; **Tekinay** s.113-114; **Gözübüyük** s.161). Öte yandan Oğuzman/Barlas eserlerinde bahsi geçen bu tanıma menfaat teorisi ile de ulaşmanın mümkün olduğunu ifade etmişlerdir. Buna göre bir hakkın hukuken korunuyor olması onun aynı zamanda, sahibine o haktan yararlanmaya yönelik bir iradeyi de içermesini gerektirir (**Oğuzman/Barlas** s.137).

⁵²³ **Eren** s.47.

İİK m.285 ve devamında düzenlenmiş olan konkordato kurumu, borçlarını vadesinde ödeyemeyen bir borçluya çeşitli yollar tanıyarak borçlarını ödeyebilmesi veya muhtemel bir iflâstan kurtulabilmesine olanak sağlamaktadır. Burada bahsi geçen durumdaki bir borçluya hukuk düzeni tarafından tanınmış bir menfaat olduğundan söz edilebilir. Bu yola her borçlu serbest iradesiyle başvurabilecektir. Bu bağlamda sübjektif hakkın irade serbestisi, hukuk düzeni tarafından korunmuş olması ve kişisel çıkarı doyurmaya yaramasına dair tüm unsurları gerçekleşmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla konkordatonun tasdikine ilişkin talebin sübjektif bir hakka dayandığı söylenebilecektir. Tüm bu değerlendirmeler ışığında konkordatonun tasdiki talebi bakımından sübjektif hak yokluğu kıstasının bulunmadığı söylenebilir.

3. RE'SEN HAREKETE GEÇME KISTASI

Konkordatonun tasdiki süreci borçlu yahut iflâs talebinde bulunabilecek alacaklı tarafından başlatılmaktadır. Bu bağlamda re'sen harekete geçme ilkesi, tasdik yargılaması bakımından uygulama alanı bulmamaktadır⁵²⁴.

⁵²⁴ Ayrıca çekişmesiz yargı bakımından HMK m.382 düzenlemesinden önce ortaya konmuş ölçütlerden biri olan önleyici etki kıstasına da konkordatonun tasdiki bağlamında rastlanmadığını belirtmek gerekir. Zira konkordatonun tasdiki talebinin konusunu ileride meydana gelme tehlikesi olan bir hak ihlali oluşturmamaktadır. Bununla birlikte iflâs içi konkordatonun iflâsa tâbi borçlular bakımından iflâsı önleyici etkisi akla gelebilirse de bu etkinin özel hukuk ilişkilerinde üçüncü kişilerden gelecek tecavüzlere karşı önleyici etkiyi ifade eden önleyici etki kıstasından tamamen farklı bir anlam taşıdığı söylenecektir.

4. KONKORDATONUN TASDİKİ KARARININ İNŞAI ETKİ DOĞURUP DOĞURMADIĞI HUSUSU

İnşai hak, sahibine tek taraflı bir irade beyanıyla bir hukuki ilişkinin kurulması, değiştirilmesi yahut kaldırılması yetkisi veren hukuki bir iktidar olarak ifade edilmektedir⁵²⁵. Konkordatoda tasdik şartlarının tamamının gerçekleşmesi ile konkordato talep edenin inşai hakkına dayanabileceği düşünülebilirse de esasında tasdik şartları kendi içinde tek taraflı bir iradenin varlığından uzak kalmaktadır. Dolayısıyla tasdike ilişkin kararın inşai bir hakka dayandığından bahsedilemez. Kaldı ki zaten çekişmesiz yargı işlerinde geçerli olduğu ileri sürülen inşai tesir inşai bir haktan kaynaklanmamaktadır. Çekişmesiz yargıda inşai tesir, bir hukuki ilişkiyi kurmak, değiştirmek yahut kaldırma yetkisini haiz inşai tasarruflar sonucu doğmaktadır⁵²⁶. Konkordatonun tasdiki, buna ilişkin yargılama ile birlikte gündeme gelen ve bu yargılama sonucunda verilen kararla ortaya çıkan bir hukuki durum değişikliğini ifade eder⁵²⁷. Buna dayalı olarak tasdik kararı ile bu karar verilmeden önce borçluyla alacaklılar arasında bulunan mevcut hukuki

⁵²⁵ **Velidedeoğlu** s.59,60; **Schwarz-Medeni** s.115; **Önen-İnşai** s.8; **Önen-Medeni** s.57; **Bilge/Önen** s.389; **Ataay** s.398-399; **Özsunay** s.242; **Gözübüyük** s.171; **Tekinay** s.130. İnşai hakkın tanımına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Buz** s.55 vd.. Ataay burada “yenilik doğuran hak” kavramının daha yerinde bir kullanım olacağını düşünmektedir. Zira yazara göre, bahsi geçen haklar için “inşai” teriminin kullanımı onun yalnızca kurucu niteliği haiz bir hak olduğuna yönelik yanlış bir izlenim verebilir (**Ataay** s.399). Önen ise eskiden beri yerleşmiş bir kelime olan “inşai” teriminin bu tür hakların işlevi ve hukuki niteliğini daha iyi yansıttığını düşünmektedir. Ayrıca yazara göre inşa kelimesinin en geniş anlamıyla değerlendirilmesi gerekip bu kapsamda içine kuruculuğun yanı sıra değiştirici ve bozucu niteliklerin de gireceği kabul edilmelidir (**Önen-İnşai** s.6).

⁵²⁶ **Önen-İnşai** s.118,183.

⁵²⁷ **Önen-İnşai** s.166-167.

ilişkilerin değiştirilmesi, bir bakıma tadilinden söz edilir⁵²⁸. Dolayısıyla konkordatonun tasdikinin değiştirici inşai tesire sahip olduğu söylenebilir⁵²⁹.

5. SONUÇ

Tüm bu değerlendirmeler ışığında konkordatonun tasdiki, çekişmesiz yargı bakımından Kanunda ortaya konulmuş kıstaslardan ihtilaf yokluğu (dolayısıyla hasım yokluğu) kıstasını sağlamaktadır. Bu bağlamda ihtilaf yokluğu kıstası kapsamındaki çekişmesizliğin mutlak anlamda anlaşılmaması gerektiğine ilişkin görüş esas alındığında, konkordatonun tasdikinin bir çekişmeli yargı işi olduğu söylenemez. Aksi halde borçlunun konkordato talebi hakkında tüm alacaklıların anlaşması, başkaca hiçbir şeye gerek kalmaksızın konkordatonun tasdiki sonucunu doğurur. Gerek konkordatonun tasdikine ilişkin belli bir alacaklı çoğunluğunun sağlanması dışındaki şartlar gerekse konkordatonun kamu düzeninden görülmesi hususları göz önüne alındığında ise bu durumun kabulü mümkün görünmemektedir. Yine bir çekişmeli yargı işinde şartları varsa yargılamada yer alan kişilerden belli bir kısmının talepte bulunan ile anlaşması kendileri bakımından yargılamayı sona erdirir. Buna karşın konkordatonun tasdiki yargılaması bağlamında kanunda öngörülen çoğunluğu sağlamayan alacaklıların, yalnızca kendileri bakımından konkordatonun hüküm ve sonuç doğuracağından bahsedilemez.

⁵²⁸ **Önen**-İnşai s.22,169. Bu bağlamda tasdik kararının yeni bir hukuki ilişki kurduğundan bahsedilemez (**Pekcanitez/Erdönmez** s.156).

⁵²⁹ Nitekim **Önen** konkordatonun tasdiki kararını, çekişmesiz yargıda söz konusu olan inşai nitelikteki kararlara örnek olarak göstermiştir (**Önen**-İnşai s.169).

III. KONKORDATONUN TASDİKİNE YAPILAN İTİRAZIN ONU ÇEKİŞMELİ YARGI HALİNE GETİRİP GETİRMEYECEĞİ SORUNU

Burada çekişmesiz yargıya tâbi bir iş itiraz yahut müdahale üzerine çekişmeli yargıya dönüşebilir mi sorusu gündeme gelmektedir.

Kuru'ya göre, bir işin yalnızca ihtilaf yokluğu kıstasından hareketle çekişmesiz yargı kapsamına sokulduğu durumlara özgü olarak bu soruya olumlu cevap verilecektir. Bunun dışındaki kıstasların mevcudiyeti bakımından, itiraz yahut müdahale durumunda bir işin çekişmesiz yargıdan çıkarak çekişmeli hale dönüşmesinden bahsedilemez⁵³⁰.

Berkin'e göre ise çekişmesiz yargıya tâbi bir işin ilgilinin müdahalesiyle çekişmeli hale gelmesi mümkün olmakla birlikte, ilgililerin kişilik haklarının yahut ailenin korunmasını gerektiren durumlarda istisnai bir duruma gitmek gerekir. Bu bağlamda bir ihtilaf ortaya çıkmış olsa dahi yargılama, çekişmesiz yargı prosedürüne göre devam etmelidir⁵³¹.

⁵³⁰ **Kuru**-NK s.41,42; **Üstündağ**-Medeni s.33; **Budak**-Üçüncü Kişi s.120,149; **Budak**-Çekişmesiz Yargı s.153. Bununla birlikte Budak'a göre bir işin çekişmesiz yargıdan çıkıp çekişmeli yargı niteliğine dönüşmesi kendiliğinden gerçekleşmez. Bu bağlamda yazar iki yol öngörmektedir. Buna göre ilk olarak çekişmesiz yargıda talepte bulunan kişi, üçüncü kişinin ortaya çıkardığı ihtilaftan sonra ıslah yoluyla yargılamayı davaya dönüştürebilir. İkinci yol olarak ise çekişme yaratan üçüncü kişi, görülmekte olan çekişmesiz yargı işi dosyası üzerinden dava dilekçesi vermek suretiyle yeni bir dava açabilir. Bu iki yoldan birine başvurulmaması, çekişmesiz yargıyı konusuz bırakıp yargılamanın sona ermesine sebebiyet verir (**Budak**-Üçüncü Kişi s.151-153; **Budak**-Çekişmesiz Yargı s.154). Buna karşın yazar “çekişmesiz yargıda mahkemenin üçüncü kişileri daveti” olarak ifade ettiği haller bakımından yargılamanın bu kişilerin katılımıyla çekişmeli hale dönmeyeceğine de dikkat çekmektedir (**Budak**-Çekişmesiz Yargı s.157,158; **Budak**-Üçüncü Kişi s.116-129).

⁵³¹ **Berkin**-Medeni Usul s.22.

Konkordatonun tasdiki yargılaması bağlamında tasdike İİK m.304 uyarınca itirazlar olabilir. Bu itirazların tasdik yargılamasını çekişmeli hale getirip getirmeyeceği ise tartışmalıdır.

Kuru salt ihtilaf yokluğu kıstasına göre çekişmesiz yargı işi olan işlerde yapılan itirazların o işi çekişmeli hale dönüştüreceğine ilişkin kuralın, konkordatonun tasdiki yargılamasında ortaya çıkan itirazlar bakımından da uygulanacağını düşünmektedir⁵³².

Keza Tanrıver/Deynekli de eserlerinde konkordatonun tasdiki bağlamında yapılacak itirazların, tasdik yargılamasını çekişmesiz yargı niteliğinden çıkarıp çekişmeli hale çevireceğini ifade etmişlerdir. Yazarlar bu görüşlerine dayanak olarak itiraz edenlerin tasdike ilişkin karara karşı kanun yollarına başvurabilme imkânının varlığını göstermişlerdir⁵³³.

Buna karşın *Ulukapı* tasdik yargılamasının bir çekişmesiz yargı işi olduğunu kabul etmekle birlikte, bu kabulü “ihtilaf yokluğu kıstası”na değil yargılamanın amacı ve niteliğine bağlamaktadır. Bu bağlamda yazara göre tasdik talebine yapılan itiraz, tasdik yargılamasının çekişmesiz yargı faaliyeti olarak nitelendirilmesini değiştirmez. Dolayısıyla yapılan itiraz ile çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdiki çekişmeli hale dönüşmez. Nitekim tasdik yargılamasının salt ihtilaf yokluğu kıstasından hareketle çekişmesiz yargı işi olduğunun kabulü, buna yapılan itirazların onu çekişmeli yargı haline getireceği sonucunu doğurur. Bu da yargılamanın niteliğinin alacaklıların iradesine bağlı olarak değişebileceği anlamına gelir. Bu sonucun ise kabulü mümkün görünmemektedir. Ayrıca yazara göre konkordatonun tasdikinde yapılan itirazın onu çekişmeli yargı haline dönüştürmeyeceğine ilişkin diğer bir gerekçe olarak da çekişmesiz yargıda geçerli olan re’sen araştırma ilkesinin konkordatonun tasdikinde de uygulanacak olması gösterilebilir.

⁵³² **Kuru**-Tartışmalar s.197.

⁵³³ **Tanrıver/Deynekli** s.75. Bununla birlikte çekişmesiz yargıda ilgililerin kanun yoluna başvurabilmesinin hak arama hürriyetinin bir gereği olduğu söylenebilir (bkz.dn.311).

Zira buna dayalı olarak mahkeme, konkordato şartlarının varlığını alacaklıların itirazına bağlı olmaksızın re'sen inceler. Öte yandan yazara göre kanunda, itiraz edenlere kanun yoluna başvuru hakkının tanınması itirazın yargılamayı çekişmeli hale getireceğini destekleyen bir husus değildir. Zira hukukumuzda çekişmeli yargıda olduğu gibi çekişmesiz yargıda da hukuki menfaati etkilenmiş ilgililere kanun yoluna başvuru imkânı tanınmıştır⁵³⁴.

Budak da konkordatonun tasdiki bağlamında yapılan itirazların yargılamayı çekişmeli hale dönüştürmeyeceğini düşünmektedir. Zira yazara göre bu itiraz imkânı, çekişmesiz yargıda mahkemenin maddi anlamda ilgilileri yargılamaya davet etmesi kurumu kapsamında değerlendirilip, ilgililerin görüşlerini ifade etmeleri olarak düşünülmelidir⁵³⁵.

Pekcanıtez/Erdönmez de ilgililerin bu noktada ileri sürdükleri itirazların tek başına çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikini çekişmeli yargı haline getirmeyeceğini düşünmektedirler. Bununla birlikte yazarlara göre bu itirazların dava yoluyla ileri sürülmeleri, konkordatonun tasdiki yargılamasını bir davaya dönüştürecektir. Ancak bu durum, tasdike ilişkin verilen kararın niteliğini değiştirerek yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulmasına imkân vermeyecektir⁵³⁶.

Yargıtay ise bir kararında konkordatonun tasdikine itiraz edilmesiyle, yargılamanın çekişmeli yargı halini alacağı ve bu kapsamda karşı tarafın muvafakati olmaksızın tasdik talebinin geri alınamayacağına hükmetmiştir⁵³⁷.

⁵³⁴ **Ulukapı**-Fesih s.74-75.

⁵³⁵ **Budak**-Çekişmesiz Yargı s.157,158.

⁵³⁶ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.143-144.

⁵³⁷ “*Konkordatonun tasdiki talebine ilişkin incelemenin gerçekleştirilmesi sırasında mahkemenin yapacağı yargısal faaliyet, niteliği itibariyle kural olarak çekişmesiz yargı faaliyetidir./Ancak bu durum, konkordatonun tasdikine ilişkin inceleme sırasında herhangi bir itirazın vuku bulmamış olması halinde söz konusu olur. Buna karşılık,*

Burada konkordatonun tasdiki talebine yapılan itiraz, tasdik şartlarının gerçekleşmediğine yönelik bir iddiayı içerir⁵³⁸. Tasdik şartlarının mevcudiyeti hâkimin re'sen araştırma ilkesi çerçevesinde kendisinin de incelemesi gereken bir husustur. Zira konkordatonun tasdiki bir çekişmesiz yargı işi olarak düzenlenmiştir. Çekişmesiz yargı işlerinde ise kural olarak re'sen araştırma ilkesi uygulanmaktadır (HMK m.385/2). Bu bağlamda gerek konkordatonun tasdikinde geçerli olan re'sen araştırma ilkesi gerekse İİK m.305,2'de zikredilen mahkemenin projede re'sen gerekli düzeltmelerin yapılmasını isteyebilme yetkisi ilgililerin itirazının, çekişmesiz yargı işini çekişmeli yargı niteliğine dönüştürecek yeterlilikte olmadığını gösterir.

§2. TASDİK TALEBİNİN İNCELENMESİ

A. GÖREVLİ MAHKEME

Konkordatonun tasdiki talebini incelemede görevli mahkeme daha önce geçici ve kesin mühlet talebi hakkında karar vermiş olan asliye ticaret mahkemesidir (İİK m.304;

konkordatonun tasdikine ilişkin incelemenin gerçekleştirilmesi sırasında, tasdik şartlarının bulunmadığı yönünde itirazlar olmuşsa bu durumda yapılacak olan yargısal faaliyet çekişmesiz yargılama faaliyeti değil, çekişmeli yargılama faaliyetidir. Somut olayda davacı konkordatonun tasdiki talebini geri almışsa da konkordatonun tasdiki talebine itiraz edenler geri almayı kabul etmediklerinden mahkemece tasdik şartlarının varlığı araştırılarak yazılı şekilde karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır” (Y.19.HD, 02.03.2000, E.2000/904, K.2000/1573: **KBİBB**). Budak’a göre bu karar iki açıdan yerinde değildir. Zira konkordatonun tasdiki bağlamında yapılan itirazlar üçüncü kişinin mahkemece yapılan davet üzerine yargılamaya katılması olup, yargılamayı çekişmeli hale getirmemektedir. Bu kapsamda çekişmeli yargıya ilişkin hükümlerden hareketle konkordato talebinin geri alınması itiraz edenlerin kabulüne bırakılmamalıdır (**Budak-Çekişmesiz Yargı s.158**).

⁵³⁸ **Pekcanıtez/Erdönmez s.126; Kodakoğlu s.266.**

m.285). 7101 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce konkordato süreci bütününde iki farklı görevli mahkemeden bahsedilmekteydi. Buna göre mühlet kararı icra mahkemesince verilirken, tasdik yargılaması asliye ticaret mahkemesince görölmekteydi⁵³⁹. Yeni düzenleme ile görev konusunda yapılan bu ayırım terk edilmiş, konkordato sürecinin tamamında asliye ticaret mahkemesi görevli kılınmıştır⁵⁴⁰.

Ayrı bir asliye ticaret mahkemesinin bulunduğu yerlerde, 538 sayılı HSK kararı⁵⁴¹ uyarınca konkordatonun tasdiki yargılamasını da içeren adi konkordatodan kaynaklanan talepler bakımından, üç ve daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde 1 numaralı asliye ticaret mahkemesi; üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise 1, 2 ve 3 numaralı asliye ticaret mahkemeleri görevlidir⁵⁴². Buna karşın ayrı bir asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde ise bu süreç asliye hukuk mahkemesince, asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla yürütölür⁵⁴³.

⁵³⁹ **Tanrıver/Deynekli** s.53 vd.

⁵⁴⁰ “*Konkordato uygulamasında, asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğu kabul edilmektedir*” (İİK m.285’de değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 12. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 12) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁵⁴¹ RG T.05.04.2018, RG S.30382.

⁵⁴² İş bu karar Resmi Gazete’de yayımlanmasından itibaren başvurulmuş konkordato talepleri bakımından cari olup bu tarihten önce başvurulmuş konkordatolar yürütölmekte oldukları asliye ticaret mahkemelerince görölmeye devam edecektir (Hakimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesinin 03/04/2018 Tarihli ve 538 Sayılı Kararı.(2018, 5 Nisan). *Resmi Gazete* (Sayı: 30382). Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/04/20180405.htm>).

⁵⁴³ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.117. Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun’un 5.maddesinin 3.fikrasına göre konkordatodan kaynaklanan işlerde tüm yargılama süreci bir başkan ve iki üye ile toplanacak heyet tarafından yürütölecektir. Aynı maddenin 2.fikrasına göre ise, asliye hukuk mahkemeleri tek hakimli mahkemeler olarak faaliyet gösterir. Buna göre konkordatonun tasdiki yargılamasının asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde

Bu bağlamda bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikinde görevli mahkemeye ilişkin özel bir düzenlemeye gidildiği görülmektedir. Bu noktada her ne kadar çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesi olsa da (HMK m.383) kanunla konkordatonun tasdiki bakımından ayrı bir düzenleme yapılması yerindedir. Nitekim alanında uzmanlık gerektiren bu işte asliye ticaret mahkemelerinin görevli kılınması uzmanlık esasına uygun bir yaklaşımdır⁵⁴⁴.

asliye hukuk mahkemesine taşınması, toplu mahkemelerde görülmesi gereken bu işin tek hakimli bir mahkemece yürütülmesi sonucunu doğuracaktır. Mahkemelerin kuruluş ve örgütlenme bakımından toplu mahkeme veya tek hakimli mahkeme sıfatını haiz olmaları, kanun koyucunun bu iki türün özelliklerini gözeterek ortaya koyduğu seçimin bir sonucudur. Nitekim toplu mahkemelerde verilen kararlar üzerinde tartışma ortamının varlığı kişiler için bir güvence teşkil ederken, bu durumun yargılamayı uzatıcı etkisi kararın verimini azaltabilecektir. Bununla birlikte toplu mahkemelerdeki özellikle başkan olmayan üyelerin kararı bir nevi diğer üyelere bırakmaları sonucunu doğuran bu durum, bir süre sonra hakimliğin gerektirdiği sorumluluk alma yetilerini olumsuz etkileyecektir. Öte yandan tek hakimli bir mahkemenin kurulması toplu mahkemeye nazaran daha az maliyet doğuracaktır (**Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul s.105). Tüm bunlar gözetilerek kanun koyucu tarafından konkordatonun tasdikinde toplu mahkeme lehinde yapılan tercih, sürecin önemi dolayısıyla daha fazla müzakere edilmesi gereğine işaret etmektedir. Asliye ticaret mahkemesi olmayan yerlerde konkordatonun tasdiki işinin tek hakimli mahkeme olan asliye hukuk mahkemesine bırakılmasının yerindeliği tartışmaya açıktır. Nitekim uygulamada bu husustan faydalanılarak asliye ticaret mahkemesi olmayan yerlerde konkordato bakımından yetki yaratılması oldukça olasıdır.

⁵⁴⁴ **Taşpınar, Sema:** Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230), s.219-220; **Budak, Ali Cem:** Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230), s.228; **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.152. Nitekim konkordatonun tasdikinde görevli mahkemenin açıkça düzenlenmediği dönemde de asliye ticaret mahkemesi görevli olarak kabul edilmekteydi (**Buruloğlu/Reyna** s.51-52; **Postacıoğlu** s.89; **Gürdoğan-İflâs** s.190; **Kuru-Konkordato** s.459, dn.179; **Belgesay** s.26; **Belgesay-Şerh** s.506). Bir görüşe göre bunun sebebini iflâs davalarında görevli olan asliye ticaret mahkemesinin, konkordatonun tasdikinde nitelik itibariyle bundan çok farklı olmayan

B. YETKİLİ MAHKEME

Konkordatonun tasdiki bakımından yetkili mahkeme bakımından tasdik talebinde bulunan kişinin iflâsa tâbi olup olmamasına göre ikili bir ayrıma gidilmiştir. Buna göre iflâsa tâbi bir borçlunun konkordatosunun tasdiki talebinde yetkili mahkeme, muamele merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir. Bununla birlikte söz konusu borçlu merkezi yurt dışında bulunan bir ticari işletme ise yetkili mahkeme, Türkiye'deki şubesinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir.

İflâsa tâbi olmayan borçlunun konkordatosunun tasdiki için yetkili mahkeme ise yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesidir (İİK m.285,3; m.154,1,2). Kanunun lafzından hareketle bahsi geçen bu hallerin kesin yetki oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda yetkinin mahkemece re'sen gözetilmesi gerekmektedir⁵⁴⁵.

incelemesi oluşturmaktaydı (**Buruloğlu/Reyna** s.51-52). Buna karşın Kuru olması gereken bakımından tüm çekişmesiz yargı işlerinin sulh hukuk mahkemesinde toplanması gerektiğini düşünmektedir (**Kuru-NK** s.133). Keza Tanrıver de çekişmesiz yargı işlerinin tümünde uygulanacak yargılama usulüne ilişkin birliğin sağlanması açısından bu yaklaşım biçimini doğru bulmaktadır. Zira böylece çekişmesiz yargıda geçerli olan basit yargılama usulünden sapılmayarak bu noktada çekişmesiz yargı ile çekişmeli yargı arasındaki işlevsel ayrım korunacaktır (**Tanrıver, Süha:** Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230), s.207). Belgesay da bu noktada basit inceleme usulünden yola çıkarak iflâs kararlarının sulh hukuk mahkemesince verilmesi gerektiğine işaret etmiştir (**Belgesay, Mustafa Reşit:** Teorik ve Pratik Adliye Hukuku, İstanbul 1944, s.129). Berkin ise konkordatonun tasdiki bağlamında görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olması gerektiğini düşünmektedir. Zira yazara göre yargılamada basit, masrafsız, çabuk olması amaçlanarak kurulmuş sulh mahkemelerine, usuli birtakım şartların sağlanıp sağlanmadığının denetlenmesi anlamına gelen konkordatonun tasdiki bakımından yetki vermemek, bu mahkemelerin kuruluş amacına aykırı olacaktır (**Berkin-Konkordato** s.100; **Berkin-Tasdik** s.410).

⁵⁴⁵ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.118.

Bununla birlikte borçlunun mühlet kararının verilmesinden sonra yerleşim yerini değiştirmesi, mühlet kararını veren mahkemenin tasdike ilişkin kararı bakımından da yetkili olmasına engel olmamalıdır⁵⁴⁶. Nitekim konkordato süreci konkordatonun tasdiki talebiyle yetkili ticaret mahkemesine başvurulmasıyla başlar ve kural olarak bu talebe ilişkin kararın verilmesiyle son bulur. Bu bağlamda süreç içinde borçlunun yerleşim yerinin değişmesi kararı veren mahkemenin yetkisini etkilemez.

D. RAPORUN VE EKLERİN TASDİK TALEBİNİ İNCELEYECEK MAHKEMEYE VERİLMESİ

I. DOSYA VE RAPORUN TEVDİ

Konkordato komiseri, konkordatonun kabulü için yapılan alacaklılar toplantısının bitiminden itibaren yedi gün içinde gerçekleşen iltihakları da kabul ettikten sonra en geç yedi gün içinde konkordatoya ilişkin tüm belgeleri ve gerekçeli raporunu tasdike yetkili mahkemeye sunar. Komiserin gerekçeli raporunda projenin kabul edilip edilmediği ve tasdikin uygun olup olmadığına dair bilgiler yer almalıdır (İİK m.302,7,8).

Tasdik için gerekli çoğunluğun sağlanamadığı durumda komiserin nasıl bir yol izlemesi gerektiği tartışmalı bir husustur. Buna göre bir görüş, gerekli çoğunluk sağlanamamış olsa da komiserin mutlaka dosya ve raporu mahkemeye tevdi etmesi gerektiğini savunmaktadır⁵⁴⁷.

Diğer görüş ise konkordato teklifi başarıya ulaşmamış olduğundan, komiserin mühletin kaldırılması için mahkemeye başvurması gerektiğini ifade etmiştir⁵⁴⁸. Nitekim

⁵⁴⁶ **Pekcanitez/Erdönmez** s.139.

⁵⁴⁷ **Berkin-İflâs** s.554; **Postacioğlu-Konkordato** s.92; **Kuru-Konkordato** s.458, dn.176; **Kuru-El Kitabı** s.1486; **Gürdoğan-İflâs** s.190.

⁵⁴⁸ **Belgesay** s.25; **Gürdoğan-İflâs** s.190.

komiserin böyle bir durumda mahkemeye, mühletin kaldırılması için değil; dosya ve raporun incelenmesi için başvurması konkordato sürecinin gereksiz yere uzamasına ve alacaklıların bu nedenle zarar görmesine yol açar. Öte yandan konkordato teklifinin büyük bir çoğunluk alacaklı tarafından reddi, borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiğine işaret edebilir. Bu durumda ise komiserin İİK m.292,1-c uyarınca mühletin kaldırılmasını istemesi mümkündür⁵⁴⁹.

Oysa İİK m.292,1-c herşeyden önce mühletin kaldırılması sebebi değil, konkordatonun reddi sebebidir. Konkordatonun reddi kararı vermeye ise mahkeme yetkilidir⁵⁵⁰. Bununla birlikte konkordatonun mahkeme tarafından incelenmesi aşamasında dahi konkordatoya iltihak etmek ve daha önce verilen olumsuz oyları geri almak mümkündür⁵⁵¹. Öte yandan İİK m.302,8'in lafzı açıktır. Buna göre komiser, konkordatoya iltihak süresinin bitiminden itibaren en geç yedi gün içinde tüm belgeleri ve gerekçeli raporunu mahkemeye tevdi etmelidir. Gerekli alacak çoğunluğu sağlanmadığından konkordatonun reddi kararı vermek mahkemenin yetkisi dahilindedir. Dolayısıyla gerekli çoğunluk sağlanamamış da olsa komiser, dosya ve raporu mutlaka mahkemeye sunmalıdır.

II. RAPORUN SÜRESİNDE TEVDİ EDİLMEME DURUMU

Konkordatoya ilişkin dosyaları ve komiserin gerekçeli raporunu alan mahkeme konkordato talebi hakkında karar vermek için yargılamaya başlar. Bu karar kesin mühlet içinde ve komiser dinlendikten sonra verilmelidir (İİK m.304). Bu bağlamda komiserin

⁵⁴⁹ **Gürdoğan**-İflâs s.190.

⁵⁵⁰ **Kuru**-Konkordato s.458, dn.176.

⁵⁵¹ **Postacıoğlu**-Konkordato s.92; **Gürdoğan**-İflâs s.190; **Berkin**-İflâs s.554.

konkordato dosya ve raporunu kesin mühlet içinde mahkemeye sunması gerekir (  K m.290).

7101 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikten önce bu konuda en geç yedi gün şeklinde bir süre düzenlenmemiş olup, dosya ve raporun komiser tarafından mahkemeye tevdiin süresi kesin mühletin bitimi ile sınırlanmıştı. Bu bağlamda kesin mühletten sonra yapılacak tevdilerde mahkemenin vereceği kararın ne olacağı tartışılmalı bir husustu. Bir görüşe göre bu durumda konkordatonun tasdiki talebi esasa girilmeden

reddedilmelidir⁵⁵². Bu durumda ilgililer bakımından ortaya çıkacak zararlar komiserin sorumluluğuna gidilerek giderilecektir⁵⁵³.

⁵⁵² **Gürdoğan-İflâs** s.189; **Postacıoğlu** s.89,90; **Berkin-İflâs** s.554; **Kuru-Konkordato** s.424, s.458, dn.177; **Kuru-El Kitabı** s.1486; **Ulukapı-Fesih** s.44, dn.314; **Kale-Sorular** s.61; **Buruloğlu/Reyna** s.57; **Tikveş, Özkan: İçtihatlarla Açıklamalı İcra ve İflâs Kanunu (Şerh)**, İstanbul 1990, s.311. Keza Pekcanitez/Erdönmez eserlerinde, yeni düzenlemede öngörülen yedi günlük süre geçtikten sonra yapılan tevdilerde mahkemenin usulden red kararı vereceğini ifade etmişlerdir. Zira yazarlara göre konkordato süreci bakımından düzenlenmiş süreler kesin olup bu sürelere borçlu, alacaklılar ve komiserce uyulması gerekmektedir. Bu hususun esnetilmesi bir süre sonra sürelerin dikkate alınmaması tehlikesini beraberinde getirebilir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.119). Bununla birlikte Yargıtay da birçok kararında mühlet bitiminden sonra sunulan komiser raporlarına dayanılarak konkordato hakkında karar verilemeyeceğini kabul etmektedir: *“İcra ve İflas Kanunu’nun 289.maddesinde açıklandığı gibi; konkordato mühleti, rehinli alacaklar müstesna olmak üzere, borçlu aleyhinde hiçbir takip yapılmamasını evvelce başlamış takiplerin durmasını gerektirir. İki aylık süre içinde konkordato için gerekli işlemler tamamlanamadığı takdirde, komiserin teklifi üzerine mühlet iki ayı geçmemek üzere uzatılır. (Mad. 287) Komiser, 291, 297’nci maddelerde açıklanan hükümler çevresinde işlerini bitirir ve sonucunu bir raporla belirtir. Komiser, 294 ve 296’nci maddelere göre hazırladığı bu raporu, ticaret mahkemesine verilmek üzere icra dairesine tevdi eder. Mahkeme, komiseri dinlemek ve 297, 298’inci maddelerde yazılı şartların varlığını araştırmak suretiyle, yapacağı tahkikat sonuçları çevresinde kararını verir. Konkordato hazırlıklarının ve bu arada komiser raporunun iki aylık mühlet içinde tamamlanması; mümkün olmaması halinde komiserin konkordato süresinin iki ayı geçmemek üzere uzatılmasını istemesi lazımdır. Konkordato mühleti aşıldıktan sonra tanzim edilen rapor, konkordatoya esas tutulamaz”* (Y.12.HD, 27.12.1973, E.1973/12322, K.1973/11834: **KBİBB**). *“Borçluya iki aylık konkordato mehli ...tarihinde verilmiştir. Her ne kadar bu sürenin uzatılması mümkün ise de, komiserin böyle bir isteği ve merciin böyle bir kabul kararı mevcut değildir. İİK’nun 296 ncı maddesi hükmünce, iki aylık süre içinde komiserin raporunu ve konkordato evrakını mahkemeye verilmek üzere icra dairesine tevdi etmesi gerekmektedir. Bu mühlet içinde rapor ve evrakın icra dairesine verilmemiş olması halinde ticaret mahkemesi, esas girmeden önce konkordatonun tasdiki talebini sadece bu sebepten reddetmek zorundadır.*

Postacioğlu'na göre mühletten sonra yapılan tevdilerde usulden ret kararı vermek her ne kadar borçlunun menfaatlerine aykırıysa da konkordato mühletine ilişkin düzenlemedeki emrediciliğin bu menfaatler üstün tutularak bertaraf edilmesi konkordatonun niteliğine uygun düşmemektedir. Bu bağlamda komiseriye bunu meşru kılacak yeni vakıaların ortaya çıkması hali dışında yeni bir süre verilmesi mümkün değildir⁵⁵⁴. Ayrıca yazar buradaki usulden ret kararını konkordato dosyasının mühlet içinde getirilmemesi haline hasretmektedir. Buna göre tasdik yargılamasında esasa

Bu husus gözetilmeden konkordatonun tasdikine karar verilmesi doğru değildir” (Y.11.HD, 26.03.1990, E.1990/1184, K.1990/2590: **Eriş** s.842-843). Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz.Y.11.HD, 25.12.1989, E.1989/8872, K.1989/7469: **Eriş** s.842; Y.İİD, 04.04.1964, E.1964/2859, K.1964/4379: **Buruloğlu/Reyna** s.235; Y.11.HD, 26.03.1990, E.1990/1184, K.1990/2590: **Eriş** s.874; Y.11.HD, 16.04.1990, E.1990/2722, K.1990/3970: **Eriş** s.875). Buna karşın Yargıtay başka bir kararında mühlet içinde raporun komiserce tevdi edilmemesinin konkordatonun tasdikine ilişkin verilecek karara engel olmaması gerektiğine hükmetmiştir: “*İİK.nun 289 uncu maddesinde açıklandığı gibi konkordato mühleti içerisinde takip yapılamaz. Başlamış takipler de durur. Komiserin mehil içinde raporunu tanzim edememesi mahkemece 298 inci maddesi gereğince karar verilmesine engel bulunmamıştır. Mühletin bitmiş olması 289 uncu maddedeki yasakları kaldırır. Bu duruma rağmen, 287 nci maddenin son fıkrasına göre mehil uzatılmadığından ve iki aylık süre içinde komiser raporunu vermediğinden bahisle evrak üzerinde tasdik isteğinin tetkiksiz ret olunması isabetsizdir”* (Y.12.HD, 25.12.1987, E.1987/4397, K.1987/13679: **Eriş** s.866).

⁵⁵³ **Kale-Sorular** s.61; **Gürdoğan-İflâs** s.189. Kuru komiser hakkında vekilin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümlere gidilmesi gerektiği görüşündedir (**Kuru, Baki:** İcra ve İflâs Hukuku, C.4, İstanbul 1997, s.3668; Altay ise bu halde haksız fiil hükümlerinin uygulanması gerektiğini ifade etmiştir (**Altay,Sümer:** Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, İstanbul 2005, C.1, s.376). Aynı görüş için bkz.**Kale-Sorular** s.61). Mevcut düzenleme uyarınca komiserin sorumluluğu hakkında iflâs idaresinin sorumluluğunu düzenleyen İİK m.227 uygulama alanı bulacağından yapılan bu tartışmanın önemi kalmamıştır (İİK m.290,5).

⁵⁵⁴ **Postacioğlu** s.90.

girilmesi için komiserin mühlet içinde konkordato dosyasını mahkemeye sunması yeterli olup, gerekçeli rapor en geç tasdik için belirlenecek duruşmaya dek ibraz edilebilir⁵⁵⁵. Bununla birlikte yazar komisere konkordato dosyasını mühlet içinde mahkemeye sunabilmesi bakımından da bir kolaylık sağlamaktadır. Bu noktada alacaklılar toplanmasını takiben öngörülen iltihak süresi beklendiğinde mühlet bitecek ise, bu süre gözetilmeksizin dosya ticaret mahkemesine tevdi edilmelidir. Zira iltihak süresinin alacaklılar toplanması sonrasında tasdik yargılamasına geçilmeden beklenmesi gereken asgari bir süre olma işlevine sahip bulunması, onun konkordato dosyasını tevdi alan mahkemece, belirlenecek duruşma gününe kadar kullanımına da izin verir⁵⁵⁶.

Tanrıver'e göre konkordato dosyası ve komiserin gerekçeli raporunun mühlet içinde mahkemeye birlikte verilmesi gerekir. Zira kanunun lafzı bu bağlamda bir ayırım yapılmasına izin vermemektedir⁵⁵⁷. Bununla birlikte dosya ve raporun mühlet bitiminden sonra getirilmesi halinde doğrudan usulden ret kararı verilerek komiserin hatası, gecikmede hiçbir kusuru bulunmayan borçlu ve alacaklılara yükletilmemelidir. Nitekim konkordatonun tasdikinde borçlunun yanı sıra iflâsa nazaran daha avantajlı durumda olmaları planlanmış alacaklıların da menfaatleri bulunmaktadır. Bununla birlikte konkordato komiseri bu süreçte borçlu yahut alacaklıların temsilcisi olmayıp tarafsızlık ve objektiflik ilkeleri doğrultusunda hareket etmesi gereken bir kamu görevlisidir. Öte yandan hiçbir zaman sınırlaması yapılmaksızın mühletten sonra getirilmiş dosya ve

⁵⁵⁵ **Postacıoğlu** s.89. Aynı görüş için bkz. **Eriş** s.837. Bu bağlamda mühletin etkilerinin konkordato hakkında verilecek karara dek devam etmesi konkordato komiserince dosyanın mühlet içinde mahkemeye sunulmasına bağlıdır (**Postacıoğlu** s.46). Bununla birlikte Eriş'e göre raporun en geç mahkemenin belirlediği duruşma gününe dek tevdi edilmemesi komiserin sorumluluğuna gidilmesi sonucunu doğurur (**Eriş** s.837).

⁵⁵⁶ **Postacıoğlu** s.88.

⁵⁵⁷ **Tanrıver-Komiser** s.235-236; **Tanrıver/Deynekli** s.63-64. Aynı görüş için bkz.**Kuru-Konkordato** s.458, dn.177; **Pekcanıtez/Erdönmez** s.119; **Altay/Eskiocak** s.281-282; **Kale-Sorular** s.61.

raporun alınarak konkordatonun tasdiki talebinin esastan incelenmeye başlanması, tasdik prosedürünü kesintiye uğratacağından sağlıklı bir yaklaşım biçimi olmayacaktır. Bu noktada yazar mühletten sonra getirilen dosya ve raporun, konkordatonun usulden reddedilmeyip esasa geçilmesini sağlayabilmesinin ancak “makul görülebilecek bir gecikme” halinde mümkün olacağını ifade etmektedir. Yazara göre makul görülebilecek gecikme kavramı borçlu ve tasdikte yararı bulunan alacaklılar bakımından şikâyet yoluna başvurularak doldurulmalıdır. Bu bağlamda borçlu ve tasdikte menfaati olan alacaklıların mühletin son gününde yaptıkları araştırma sonucu, komiser tarafından dosya ve raporun ticaret mahkemesine tevdi edilmediğini öğrenmeleri halinde, öğrenmeden itibaren yedi gün içinde kanuna aykırılık sebebiyle icra mahkemesinde⁵⁵⁸ şikâyet yoluna giderek tevdiin gerçekleşmesini istemeleri gerekmektedir. Bu talebi alan icra mahkemesi dosya ve raporun ticaret mahkemesine sunulması için komisere uygun bir süre verir. Verilen bu süre içinde komiser dosya ve raporu tevdi ederse, bu durum ticaret mahkemesince “makul görülebilir gecikme” kapsamında sayılarak tasdik yargılamasında esasa girilmesi gerekir. Buna karşın verilen sürede tevdi gerçekleşmezse artık ticaret mahkemesince usulden ret kararı verilmelidir⁵⁵⁹. Keza şikâyet husule gelmeden komiser tarafından kendiliğinden

⁵⁵⁸ Tanrıver’in eserinde bu görüşü ifade ettiği dönemde konkordato bakımından geçerli olan düzenlemeler uyarınca tasdike kadarki süreçte icra mahkemesi, tasdik incelemesinde asliye ticaret mahkemesi görevliydi. Bununla birlikte İİK m.16 gereğince şikâyetle ilişkin incelemeler icra mahkemesince yapılır. İİK m.290,4 uyarınca yazarın görüşü esas alınarak yapılacak şikâyetlerde inceleme merciin konkordatonun tüm sürecinde görevli mahkeme olan asliye ticaret mahkemesi olacağı söylenecektir.

⁵⁵⁹ **Tanrıver-Komiser** s.234-239; **Tanrıver/Deynekli** s.61-67. Bu durumda mühletin hüküm ve sonuçları bahsi geçen usulden red kararıyla (yahut belirtilmesi halinde bu kararın kesinleşmesiyle) değil, mühletin bitimi ile birlikte son bulacaktır (**Tanrıver-Komiser** s.238-239; **Tanrıver/Deynekli** s.67). Bu bağlamda mühletin etkilerinin ortadan kalkmasıyla daha önce başlamış takiplere devam edilir: “İKK. `nun 287. maddesi hükmüne göre, konkordato talebi uygun görülürse, borçluya iki aylık mühlet verileceği ve konkordato komiserinin teklifi üzerine, bu mühletin iki ayı geçmemek üzere münasip

yapılan geç tevdi hallerinde de aynı yöntem izlenmelidir. Son olarak yazara göre gecikmenin olduğu her durumda komiserin sorumluluğuna gidilebilir. Dolayısıyla şikâyet kapsamında verilen süreye uyulması, komiserin sorumluluğunun kalktığı anlamına gelmez⁵⁶⁰.

Altay/Eskiocak ise öngörülen yedi günlük süre içinde komiser tarafından getirilmeyen dosya ve rapor nedeniyle konkordatonun tasdik talebinin reddedilmesini ağır bir sonuç olarak görmektedir. Bu bağlamda yazarlara göre en uygun çözüm, mühlet içinde olmak kaydıyla komisere tevdi için ek bir kesin süre verilmesi olacaktır. Bununla birlikte kesin mühletten sonra yapılan tevдилerde mahkemenin konkordatonun tasdiki talebini esasa girmeden usulden reddetmesi gerekir⁵⁶¹.

Mevcut düzenlemelerden yola çıkılarak bu konuya birkaç açıdan bakmak gerekir. Öncelikle burada komiserin sorumluluğuna gitme düşüncesi çoğu zaman teoride kalacak olup işlevsel bir fayda sağlayamayabilecektir. Zira ortaya çıkacak yüksek meblağlı zararların komiser tarafından karşılanması ihtimal dahilinde olmayabilir. Bu nedenle burada salt komiserin ihmalinden hareketle konkordatonun tasdiki talebini doğrudan usulden reddetmemek gerekir. Bununla birlikte konkordato dosyası ve raporun getirilme zamanı bakımından bir ayırım yapılmaması gerektiği yönündeki düşünce oldukça

bir süre ile uzatabileceği hükme bağlanmıştır. Dosya kapsamına göre borçluya 28.11.1996 tarihinde iki aylık konkordato mehli verilmiş ve bu mehil, 22.1.1997 tarihinde iki ay daha uzatılmıştır. Bu sürenin bitiminden sonra alacaklı icra takibine devam edebilir. Bu istem dikkate alınarak uyuşmazlığın çözümü gerekirken Çanakkale Asliye Ticaret Mahkemesinde konkordatonun tasdikine ilişkin duruşma yapılması tensip edildiğinden bahis ile şikayetin kabulüne karar verilmesi isabetsizdir” (Y.12.HD, 29.05.1997, E.1997/5443, K.1997/6344: KBİBB).

⁵⁶⁰ **Tanrıver-Komiser** s.238, dn.426, s.239; **Tanrıver/Deynekli** s.67, dn.58, s.67.

⁵⁶¹ **Altay/Eskiocak** s.282, 292. Aynı görüş için bkz.**Sarısözen-Konkordato** s.212; **Akil-Sorular** s.183.

isabetlidir. Nitekim gerek İİK m.302,son gerekse İİK m.304,1 düzenlemeleri bu konuda bir ayırım yapmayıp tüm belgelerin ve raporun birlikte getirileceğine hükmetmektedir.

Komiserin dosya ve raporunu tevdi bakımından iltihak süresinin bitiminden itibaren en geç yedi günlük süre düzenlemesi, bu sürenin mühlet içindeki kapsamı sorununu gündeme getirecektir. Konkordato projesinin hazırlanması, alacakların bildirilmesi ve incelenmesinin uzun sürdüğü durumlar alacaklılar toplanmasını geciktirebilecek, bu da bahsi geçen yedi günlük sürenin kesin mühletin bitiminden sonraya sarkmasına neden olabilecektir. Bu ihtimalde komiserin güçlük arz eden durumlarda mahkemeden, kesin mühletin uzatılmasını isteyebileceğini öngören İİK m.289,5 düzenlemesinin uygulama alanı bulabileceği söylenebilir. Buna göre komiserin güçlük arz eden bu hususu açıkladığı gerekçeli raporunu alan mahkeme, altı ayı geçmeyecek şekilde kesin mühletin uzatılmasına karar verebilecektir. Ancak bu husus istisnai durumlara özgü olan ve bilinçli bir komiserin elinde olmayan sebeplerle başvurabileceği bir yoldur.

Konuya borçlu ve tasdikte menfaati olan alacaklılar bakımından da bakmak gerekir. Bu kişilerin kanunda öngörülen yedi günlük süre içinde dosya ve raporu mahkemeye sunmayan komiser aleyhine şikâyet yoluna başvurmaları hukuken mümkün görünmektedir (İİK m.290,3). Bu bağlamda konkordato komiserinin kanun tarafından kendisine verilen yedi günlük süre içinde dosya ve raporu ticaret mahkemesine tevdi etmemesi, hakkın sürüncemede bırakılmasına dayanan şikâyet sebebini oluşturur. Nitekim kanunun belirlediği süre içinde yapılması gereken işlemin yapılmaması bu şikâyet sebebi kapsamında değerlendirilir⁵⁶². Kaldı ki bu durum kamu düzenine aykırılık

⁵⁶² **Berkin, Necmeddin:** Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1918, s.399; **Üstündağ-İcra** s.48; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.78; **Kuru-El Kitabı** s.105-106; **Uyar, Talih:** İcra Hukukunda Şikâyet, B.2, Manisa 1991, s.548; **Muşul, Timuçin:** İcra ve İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 2014, s.359..

sebebine dayanılarak da şikâyet yoluna gidilebilmesine imkân verir. Zira komiserin dosya ve raporu süresinde mahkemeye sunmaması üzerine konkordato süreci sekteye uğrayacaktır. Bu aşamada mühletin sona ermesi ise telafisi güç zararların ortaya çıkmasına neden olur. Bununla birlikte dosya ve raporun en geç yedi gün içinde tevdiine ilişkin borçlu ve tasdikte menfaati olan alacaklılar lehine konulmuş emredici nitelikteki bu hükme uyulmaması ağır bir ihlal olarak değerlendirilebilir⁵⁶³. Bu bağlamda yapılacak şikâyetin her iki halde de süresiz olduğu sonucuna varılacaktır⁵⁶⁴. Ancak doktrinde takibe güvenin sağlanmasından hareketle süresiz şikâyetin de bir süresi olduğu söylenmektedir. Bu sürenin sınırına ilişkin tartışmalar olmakla birlikte genel kabul gören görüş uyarınca

⁵⁶³ **Berkin-İcra** s.402; **Altay** s.75; **Üstündağ-İcra** s.51; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.81; **Taşpınar Ayvaz-Hükümsüz** s.1540; **Kuru-El Kitabı** s.109; **Arar-İcra** s.47; **Pekcanitez/Simil** s.148; **Uyar-Şikâyet** s.549.

⁵⁶⁴ **Berkin-İcra** s.401-402; **Üstündağ-İcra** s.48,51; **Gürdoğan, Burhan: İcra Hukuku Dersleri**, Ankara 1970, s.9; **Postacioğlu/Altay** s.74; **Belgesay-Şerh** s.23; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.81; **Taşpınar Ayvaz, Sema: İcra ve İflâs Hukukunda Hükümsüz İşlemler ve Hükümsüzlük**, (Prof.Dr.Ramazan Arslan’a Armağan, C.2, s.1539-1554), s.1548; **Uyar-Şikâyet** s.548. Bununla birlikte doktrinde bir görüş tarafından kamu düzenine aykırı bir işlemin hükümsüzlük yaptırımına bağlanması gerektiği, bu anlamda şikâyet yoluyla iptaline gerek olmaksızın hükümsüzlüğün tespitiyle yetinileceği ifade edilmiştir (**Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.64; **Berkin-İcra** s.402). Taşpınar Ayvaz ise Türk hukukunda yerleşmiş uygulamayı gözönünde bulundurarak bir özel hukuk yaptırımı olan hükümsüzlük sonucundan ziyade, bir icra hukuku müessesesi olarak “süresiz şikâyet”in bu noktada yeterli olacağını düşünmektedir. Bununla birlikte yazara göre kamu düzenine aykırı işlemlerde süresiz şikâyetin kanuni bir düzenlemeye kavuşturulması ve bunun üzerinden geliştirilmesi gerekmektedir (**Taşpınar Ayvaz-Hükümsüz** s.1548-1549). Uyar da bu noktada kamu düzenine aykırı işlemler bakımından süresiz şikâyet yolunu kabul etmekle birlikte, bahsi geçen süresizliğin işlemin hükümsüz olmasından kaynaklandığını ifade etmiştir (**Uyar-Şikâyet** s.548).

takibin son bulmasına kadar süresiz şikâyet yoluna başvurulabilir⁵⁶⁵. Konkordatonun tasdiki bakımından söz edilen şikâyetin süresizliğinin sınırı ise kesin mühletin bitimi

⁵⁶⁵ **Berkin-İcra** s.403-404; s.401; **Gürdoğan-İcra** s.10; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.81; **Kuru-El Kitabı** s.109. Nitekim Yargıtay da aynı yönde kararlar vermektedir: “*Kamu düzenine aykırı olan işlemlere karşı da süresiz şikâyet yoluna gidilebilir. Anılan ilke doktrinde benimsenmiş ve Yargıtay uygulamalarında da kabul edilmiştir. Somut olayda, şikâyetin konusu, ilama aykırılık ile ilgili olup bir hakkın yerine getirilmemesine ilişkin olduğundan, İİK'nun 16/2. maddesi uyarınca şikâyet süreye tâbi değildir. Diğer taraftan gerek süreli, gerek süresiz şikâyet ancak icra takibi sonuçlanıncaya kadar, yani ilâm infaz oluncaya kadar mümkündür. Takip sonuçlandıktan sonra, o takibe ilişkin bir işleme karşı süresiz şikâyet yoluna başvurulamaz*” (Y.12.HD, 21.01.2019, E.2018/5181, K.2019/622:**KBİBB**). Aynı yöndeki diğer kararlar için bkz. Y.12.HD, 28.03.2016, E.2015/32397, K.2016/8972: **KBİBB**; Y.12.HD, 26.01.2016, E.2015/32094, K.2016/2114:**KBİBB**; Y.12.HD, 03.03.2014, E.2014/3354, K.2014/5791:**KBİBB**; Y.12.HD, 13.12.2013, E.2013/28786, K.2013/39928:**KBİBB**). Bununla birlikte Taşpınar Ayvaz süresiz şikâyetin söz konusu olduğu kamu düzenine aykırılık hallerinde her bir somut olayın ayrıca değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Yazara göre yapılan bu değerlendirmede üçüncü kişilerin hak kazanması, böyle bir kazanımın olmadığı durumlarda ise şikâyet yoluna gidilmesinde (veya hükümsüzlüğün tespitinde) bir menfaatin olmamasının tespiti şikâyet yoluna başvurulmasını engelleyecektir (**Taşpınar Ayvaz-Hükümsüz** s.1551). Pekcanıtez/Simil’e göre ise takibin son bulması bu konuda yeterli bir ölçüt olmayacaktır. Yazarlara göre süresiz şikâyete başvuru bakımından öngörülecek sınır üçüncü kişilerin hak kazanma anlarına bakılarak belirlenmelidir. Bu bağlamda takibin sona ermesinden önce yahut sonra olduğuna bakılmaksızın üçüncü kişilerin şikâyet konusu işlem üzerinde hak kazandıkları andan itibaren artık şikâyet yoluna başvurularak üçüncü kişilerin kazanılmış haklarına dokunulamayacaktır. Öte yandan takibin bitiminden sonra sonsuza dek üçüncü kişilerin hak kazanmaları beklenemeyeceğinden buna ilişkin bir sınır çizilmesi gerektiği düşünülebilir. Bu noktada da yazarlar ihalenin gerçekleşmesinden itibaren bir yıl geçtikten sonra ihalenin feshi yoluna başvurulamayacağını düzenleyen İİK m.134,4’ten hareket edilebileceğini düşünmektedirler. Buna göre takipte öngörülebilirliğin ve güven unsurunun sağlanması için ihalenin feshi bakımından geçerli olan bir yıllık sürenin süresiz şikâyetlere başvuruya ilişkin sınırda da uygulanması

olarak ifade edilebilir. Zira mühletin sona ermesi ile birlikte etkileri kendiliğinden ortadan kalkacak ve bu bağlamda ayrıca bir karara gerek olmaksızın takiplere bırakıldığı yerden devam edilebilecektir. Dolayısıyla şikâyet bakımından mühletin bitimi, şikâyet yoluyla yapılması istenen işlemi anlamsız hale getireceğinden süresiz şikâyetin sınırını da mühletin sonu oluşturmaktadır. Nitekim ticaret mahkemesinin yapılan şikâyet sonucu dosya ve raporun tevdi edilmesine ilişkin kararının, sürece pratik bir etkisi olması gerekmektedir⁵⁶⁶.

Komiserin öngörülen yedi günden sonra ancak mühlet içinde şikâyet olmaksızın kendiliğinden tevdi ettiği dosya ve raporun değerlendirilmesi bakımından ise borçlu ve tasdikte menfaati olan alacaklılara tanınan şikâyet başvurma hakkı çerçevesinde hareket edilebilir. Buna göre dosya ve raporu alan mahkemenin konkordato talebini usulden reddetmeyip esasa geçmesi gerektiği söylenebilir.

gerekmektedir (**Pekcanitez/Simil** s.151-152. Aynı görüş için bkz. **Postacioğlu/Altay** s.71-72). Arslan’a göre feshe neden olmuş geçersiz ihalenin sonuçları geri dönülemez bir hal almışsa, ihalenin feshi bakımından öngörülmüş bu bir yıllık süre içinde dahi ihalenin feshi talebi kabul edilemeyebilecektir (**Arslan, Ramazan:** İcra-İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, Ankara 1984, s.179). Benzer şekilde Üstündağ da bu konuda üçüncü kişilerin menfaatlerini ihlâl etmeyi ölçüt olarak kullanmaktadır. Bu bağlamda yazara göre süresiz şikâyet konu işlemlerin, üçüncü kişilerin menfaatlerini etkilemediği durumlarda takip sona erdikten sonra dahi iptal edilebilmeleri mümkündür. Bunun dışında yazar, geri alındığında telafisi güç zararlar ortaya çıkaracak ve bu bağlamda “geri alınamayan” işlemler olarak nitelendirilebilecek işlemlere karşı şikâyet yolunun kullanılamayacağını ifade etmiştir (**Üstündağ-İcra** s.381, dn.216; **Üstündağ, Saim:** 12. Hukuk Dairesinin Bir Kararı Üzerine Düşünceler, (İBD, 1975/49/11-12, s.957-992), s.987,988. Arar da takibin son bulmasının bu noktada sınır teşkil etmesini doğru bulmamaktadır. Zira yazara göre takibin bitiminden sonra dahi şikâyet konusu işlemin düzeltilebileceği veya değiştirilebileceği durumlar mevcuttur. Bununla birlikte başvuran için manevi bir tatmin dışında sonuç doğurmayacağı hallerde, şikâyet yoluna başvurma mümkün olmaması gerekir (**Arar-İcra** s.51-52).

⁵⁶⁶ **Postacioğlu/Altay** s.60; **Pekcanitez/Simil** s.151, dn.553; **Arar-İcra** s.51.

Öte yandan her ne kadar burada “en geç yedi gün içinde” denilmesinden yola çıkılarak azami bir süre öngörülmüş olduğu düşünülebilirse de konkordatonun amacı ve niteliği gereği tüm sürecin akıbeti komiserlere bırakılmamalıdır. Bu bağlamda öngörülen yedi gün geçtikten sonra ve fakat mühlet içinde komiser tarafından yapılan tevdilere mahkemece izin verilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra kamu düzeninden olan bu hususun konkordato komiserinin bağlı olduğu ticaret mahkemesince re’sen gözetilmesi gerektiğine ilişkin açık bir düzenlemeye gidilmesi yerinde olacaktır⁵⁶⁷. Zira kesin mühletin mahkeme tarafından re’sen incelenmesi gereken hak düşürücü bir süre olduğu da dikkate alındığında, mahkemeye bu noktada bir görev yüklenebileceği düşünülebilir. Örneğin mahkeme mühletin bitiminden bir süre önce komiser tarafından konkordato dosyası ve raporun tevdi edilip edilmediğini kontrol etmeli, tevdin gerçekleşmediği durumlarda komiseri uyarmalıdır. Bu bakımdan mahkemenin uyarılarına uymayan komiser(ler)in azledilerek yeni bir komiser(ler) atama yoluna gidilmesi de ihtimal dahilindedir. Nihayetinde mühlet bitiminden sonra yapılan tevdilerde mahkemece artık konkordatonun tasdiki talebinin usulden reddedilmesi gerekir.

III. RAPORUN KAPSAMI

Komiserin raporunda, alacaklılar toplanmasında yapılan görüşmeler ve bunların sonuçları, borçlunun özellikle mühlet kararından sonra malvarlığında meydana gelen değişimler, bildirilen alacaklara borçlunun itirazları ve bu itirazların haklılığına ilişkin değerlendirme başta olmak üzere sürecin özeti yer almalıdır. Bununla birlikte rapor komiserin, tasdik şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğine dair her biri bakımından ayrıca yaptığı inceleme, değerlendirme ve görüşünü bildirmesinin yanında tasdik talebinin kabul yahut reddine ilişkin olarak açık bir biçimde ortaya koyduğu kanaatini

⁵⁶⁷ **Taşpınar Ayvaz**-Hükümsüz s.1550.

içermelidir⁵⁶⁸. Tasdik şartlarından teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olması gerektiğine ilişkin olan şart, varsayımlara dayalı bir hal ihtiva ettiğinden bu şartın incelenmesi konu hakkında uzmanlık gerektirir. Bu durumda komiserin bu şart kapsamında söz konusu olan karşılaştırmayı yapabilmek için uzman yardımına başvurabilmesi gerekir⁵⁶⁹.

Keza kaynakla orantılılık şartı da komiserin titizlikle inceleme ve hesaplama yapmasını gerektireceğinden bu şart bağlamında da aynı durumun söz konusu olacağı söylenebilir. Yine komiser raporunda, kendilerine teminat verilmekle yükümlü alacaklar bakımından bundan açıkça vazgeçilmedikçe teminatın gösterilip gösterilmediğini ve tasdik için öngörölmüş alacak ve alacaklı çoğunluğunun sağlanıp sağlanmadığını da göstermelidir⁵⁷⁰.

⁵⁶⁸ **Ulukapı-Fesih** s.44, dn.313; **Pekcanitez/Erdönmez** s.119-120; **Sarısözen-Konkordato** s.214. Konkordato komiserinin vereceği raporun içeriğine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Tanrıver-Komiser** s.226-232; **Tikveş** s.310. Komiserin bahsi geçen raporu mahkemece inceleneceğinden bu rapora karşı şikâyet yoluna başvurulamayacağı; ancak rapora itiraz edilebileceği kabul edilmektedir (**Gürdoğan-İflâs** s.189; **Pekcanitez/Erdönmez** s.122; **Altay/Eskiocak** s.146; **Sarısözen-Konkordato** s.214; **Akil-Sorular** s.197). Buna ilişkin itirazlar tasdik yargılamasında diğer itirazlarla birlikte ileri sürölürler (**Tanrıver-Komiser** s.264). Bu bakımdan mahkemece tevdi alınan komiser raporu ilgililerin incelemesine açık bulundurulmalıdır.

⁵⁶⁹ **Pekcanitez/Erdönmez** s.120.

⁵⁷⁰ “...konkordato komiseri alacaklılar toplantısını izleyen on günlük katılma süresi geçtikten sonra konkordatonun kabul edilip edilmediğine ve tasdikinın uygun olup olmadığına dair gerekçeli bir rapor hazırlamakla yükümlüdür. Komiser bu raporunda, borçlunun konkordato teklifine ekli ayrıntılı bilançoda gösterdiği borçları, İİK.nun 292/f.1 (mevcut düzenlemede İİK m.299) maddesi uyarınca yapılan ilanı izleyen yirmi gün içinde alacaklıların bildirdiği alacakları ve bunların borçlu tarafından kabul veya reddedilen kısımlarını, nizalı veya şarta bağlı ya da gayrimuayyen vadeli alacaklar varsa bunların icra tetkik merciince hesaba katılmamasına karar verilen miktarlarını, kanunen nisaba dahil edilmemesi gereken alacaklar mevcutsa bunların miktar ve niteliklerini bir

Bununla birlikte ticaret mahkemesi kesin mühlet içinde komiserin izniyle yapılacak belli işlemlerin çerçevesini çizebilir (İİK m.297,1). Komiser bu genel çerçevede kapsamında yer alan işlemlere, somut olaylarda yapacağı değerlendirmeler ile izin verip vermeyeceğini belirler. Mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçların konkordatoya tâbi olmaması ve iflâs halinde masa borcu sayılması bu noktada komiserin iznini oldukça önemli kılmaktadır (İİK m.308/c,4). Bu bağlamda çeşitli alanlarda uzman kişi ya da kişilerden oluşan komiserlerin görevlendirilmesi, mahkemenin tasdik yargılamasında yapacağı incelemede sözleşmelerin geçerliliğine ilişkin olarak ayrıca bilirkişiye başvurmasını gerektirmeyerek zaman ve masraftan tasarruf edilmesi sonucunu doğurur⁵⁷¹.

D. KONKORDATO TALEBİNİN İNCELENMESİ

I. TENSİP TUTANAĞININ DÜZENLENMESİ

Komiserin tevdi ettiği konkordato dosyası ve gerekçeli raporunu alan mahkeme, tasdik yargılamasında yapılacak işlemleri belirlemek açısından bir yönerge niteliğinde olacak şekilde tensip tutanağı düzenler (HMKY m.40). Öncelikle konkordato dosyası

cetvel halinde ayrıntılı ve açık bir şekilde gösterip buna nazaran konkordato çoğunluğunun oluşup oluşmadığını belirlemeli ve konkordatonun tasdikinin uygun olup olmadığına ilişkin gerekçeli mütalâasını bildirmelidir./Karara dayanak yapılan rapor ise, bu hususlara bir açıklık getirmediği gibi komiserin olumlu veya olumsuz görüşünü de içermemektedir./Bu durumda, konkordato nisabının teşkilinde önem taşıyan ve raporda belirtilmeyen bu hususlar açıklanacak şekilde komiserden yeni bir rapor istenmekte ve gerekirse uzman bir bilirkişiye inceleme yaptırılarak sonucuna göre bir karar verilmek icap ederken, yetersiz komiser raporuna dayanılarak konkordatonun tasdiki talebinin reddi cihetine gidilmesi bozmayı gerektirmiştir” (Y.11.HD, 01.06.1989, E.1989/3367, K.1989/3342: Eriş s.828).

⁵⁷¹ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.120-121.

esas numarası ile kaydedilir⁵⁷². Öte yandan halihazırdaki düzenlemeler uyarınca tüm süreç aynı asliye ticaret mahkemesince yürütüldüğünden, tasdik yargılaması da konkordatoya başvurma anında kaydedilen esas numarası ile devam eder⁵⁷³.

Mahkeme tensip tutanağında; kesin mühlet içinde karar verilemeyeceğini anladığı durumlarda kesin mühletin uzatılmasına, uzatılma dönemi içinde görev alacak komiserlerin belirlenmesine, bu kapsamda belirlediği komiser(ler)in ücret takdirine, konkordato komiserler kurulu üyeleri kimlik bilgilerinin ve görev sınırlarının İİK m.288 uyarınca ilanına ve gerekli yerlere bildirilmesine işaret eder⁵⁷⁴.

Bununla birlikte tensip tutanağında mahkeme tasdik yargılaması için bir duruşma günü belirler ve belirlenen bu günde hazır bulunmaları için komiser ve borçluya davetiye çıkarılacağına işaret eder⁵⁷⁵. Bununla birlikte borçlu tarafından rehinli malların muhafaza ve satışı ile finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi talep edilmişse, tensip tutanağında buna ilişkin olan alacaklıların duruşmadan önce yazılı görüşlerini bildirmeleri ve duruşmaya davetleri hususları da yer alır (İİK m.307,4)⁵⁷⁶.

⁵⁷² **Buruloğlu/Reyna** s.52; **Altay/Eskiocak** s.282.

⁵⁷³ **Altay/Eskiocak** s.282.

⁵⁷⁴ Ankara 1.Asliye Ticaret Mahkemesi, 10.09.2019, E.2018/277.

⁵⁷⁵ Komiserin duruşmaya daveti kanuni bir düzenlemeden kaynaklanırken; borçlu bakımından böyle bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak doktrinde borçlunun da duruşmaya davet edileceği kabul edilmektedir (**Tanrıver/Deynekli** s.68-69; **Altay/Eskiocak** s.283; **Belgesay** s.26; **Belgesay-Şerh** s.507; **Pekcanitez/Erdönmez** s.124; **Ulukapı-Fesih** s.46; **Ulukapı-İcra** s.536; **Berkin-İflâs** s.555; **Berkin-İflâs Hukuku Rehberi** s.130; **Arar** s.296; **Gürdoğan-İflâs** s.191; **Postacioğlu** s.91; **Buruloğlu/Reyna** s.52; **Üstündağ-İflâs** s.217; **Tercan-İcra** s.241) Zira tasdik yargılamasında geçerli olan re'sen araştırma ilkesi, borçlunun mahkemece re'sen davetini gerektirir (**Kuru-Konkordato** s.462-463).

⁵⁷⁶ **Kuru-El Kitabı** s.1488; **Pekcanitez/Erdönmez** s.125; **Muşul-Konkordato** s.431; **Tercan-İcra** s.241; **Eroğlu Orhan** s.134. Nitekim Yargıtay da duruşma gününe ilişkin yapılan ilanın bahsi geçen alacaklılar için yeterli olmayacağını, bu bağlamda duruşmaya

Tensip tutanağında konkordato tasdik harcı ve tasdik yargılamasına ilişkin giderler belirlenir ve bu tutanak konkordato talep eden borçluya tebliğ edilir. Bu kapsamda tutanağın tebliği ile, tutanakta harç ve giderler bakımından gösterilmiş tutarların yatırılması için borçluya kesin süre verilir. Ayrıca söz konusu kesin sürede harç ve giderlerin yatırılmaması halinde tasdik talebinin reddedileceği ve iflâsa tâbi borçlu bakımından, hakkında ayrıca doğrudan doğruya iflâs sebebi varsa iflâs kararı verileceği ihtar edilir.

Öte yandan tensip tutanağında, atanmış komiser(ler)in tasdike ilişkin ek bir rapor sunmaları için kesin süre verilebilir. Bu tutanakta sunulacak raporun kapsamı ve içeriği mahkemece gösterilir⁵⁷⁷.

ayrıca davet edilmeleri gerektiğini düşünmektedir: “İİK.’nun 298/a maddesine göre konkordatoyu tasdik eden hakim, borçlunun talebi üzerine, tasdik kararından itibaren en fazla bir yılı geçmemek ve erteleme süresince işleyecek olup mevcut rehinle karşılanamayan faizler teminatlandırılmış olmak kaydıyla rehinli taşınır ve taşınmazın konkordato talebinden önceki bir alacak nedeniyle satışını erteleyebilir. Hükme göre satışın ertelenmesine karar verilebilmesi için bu alacaklıların tasdik duruşmasına bizzat çağırılması gerekir. Tüm alacaklılara yönelik ilan yeterli değildir. Mahkemece anılan hükme uygun işlem yapılmadan satışın ertelenmesine karar verilmesi isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir” (Y.19.HD, 08.10.2009, E.2009/6910, K.2009/9025: **KBİBB**).

⁵⁷⁷ “İş bu tensip zaptının konkordato komiserler kuruluna tebliği ile;...Öncelikle çekişmeye uğrayan her bir alacak için alacağın varit olup olmadığı hakkında borçlunun defterleri ve belgeleri üzerinde gerekli incelemede bulunularak her bir çekişmeli alacak yönünden ayrı ayrı konkordato komiserler kurulunun görüşü ve İİK’nun 308/b-2.maddesi uyarınca her bir çekişmeli alacak yönünden depo kararı verilmesinin gerekip gerekmediğinin ilişkin görüş konusunda,..Talep eden borçlu şirketin ödeme dönemi içerisinde gelirinin...TL olacağı ön görüldüğü nazara alınarak %10 veyahut %15 tenzilat ile ödeme yapılması halinde projenin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği; %10 veyahut %15 tenzilat ile projenin gerçekleşmesi mümkün ise İİK’nun 306/1.maddesi uyarınca kurulacak hükme esas olmak üzere her bir alacaklının hangi ölçüde alacağından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde her bir alacaklıya, ne kadar ödeme yapacağı konusunda tablo sunmaları,..her bir gelir kalemi için borçlu

Tensip tutanağında gün ve saati belirlenen duruşmanın, ticaret sicili gazetesinde ve Basın-İlan Kurumunun resmi ilan portalında ilan olunacağına ve derhal tapu müdürlüğüne, ticaret sicili müdürlüğüne, vergi dairesine, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, Türkiye Katılım Bankaları Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelen yerlere bildirileceğine tensiben karar verilir (İİK m.304,1; 288,2). Yapılacak ilanda konkordatonun tasdikine itiraz edenlerin, itiraz sebeplerini duruşma gününden en az üç gün önce yazılı olarak bildirmeleri şartıyla duruşmada dinlenebilecekleri hususunun yer alması gerektiği de tensip tutanağına işlenir.

Belirlenen duruşma günü ile buna ilişkin yapılacak ilan tarihi arasında en az yedi gün bulunması gerektiği söylenebilir. Ancak belirlenen bu süre aynı maddeden hareketle on beş günü geçmez⁵⁷⁸. Tensip tutanağında bulunması gereken diğer bir husus da tasdik

şirketin iflâsı halinde tasfiyeden elde edilecek muhtemel gelirin ayrı ayrı tespit edilerek İİK ‘nun 305/1-a maddesi uyarınca denetime elverişli değerlendirme yapılması konusunda; ...İİK’nun 298.maddesi kapsamında, borçlu şirketin tüm mal varlığının tespit edildiği nazara alınarak, rayiç değer bilançosuna göre, konkordato talep eden şirketin aktif ve pasif mal varlığı değeri gözetilerek borca batık olup olmadığı, borca batık ise miktarı konusunda; rapor sunmaları için tebliğden itibaren 2 haftalık kesin mühlet verilmesine...karar verildi” (Ankara 1.Asliye Ticaret Mahkemesi 10.09.2019 tarihli Tasdik Yargılaması Tensip Tutanağından, E.2018/277).

⁵⁷⁸ 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 31.maddesinin ilk hali şu şekildeydi: “*İlânen tebliğ son ilan tarihinden itibaren on beş gün sonra yapılmış sayılır, ilanen tebliğe karar veren merci, icabına göre daha uzun bir müddet tâyin edebilir*”. Bu hükmün 1985’de, 11/02/1959 Tarihli ve 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanun’a Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun ile değişikliğe uğramış hali ise şu şekildedir: “*İlanen tebliğ, son ilan tarihinden itibaren yedi gün sonra yapılmış sayılır, İlanen tebliğe karar veren merci, icabına göre daha uzun bir müddet tayin edebilir. Ancak, bu süre 15 günü geçemez*”. Bu hüküm doktrinde, konkordatonun tasdiki için belirlenen duruşma günü ile buna ilişkin ilan arasında bulunması gereken asgari sürenin ortaya konması amacıyla kullanılmıştır. Hükümün ilk halinin yürürlükte

harcı ve konkordatonun tasdiki için gerekli giderlerin mahkeme veznesine depo edilmesi gerektiği, aksi halde konkordato talebinin reddedileceğine ilişkin ihtardır⁵⁷⁹.

Bunun dışında somut olayın koşullarına göre yapılması gereken diğer işlemler belirlenir. Tasdik şartları bakımından uzmanlık gerektiren noktalarda yardımına başvurulacak bilirkişilerin tayini ve bunlara ilişkin ücretlerin takdiri bu kapsamda yer alabilir. Yine borçlunun varsa ticaret defterlerinin ibrazı hususu da bu kapsamda değerlendirilebilir⁵⁸⁰. Keza komiserin gerekçeli raporunun mahkemece yetersiz bulunması halinde ek rapor istenmesi, konkordatoyu iltihak müddeti içinde kabul eden alacaklıların buna ilişkin beyanlarının noter onaylı olmaması halinde bu eksikliğin giderilmesi, eksik yatırılmış teminatın tamamlanması hususları da bu kapsamda kabul edilebilir⁵⁸¹.

olduğu dönemde Berkin, bu sürenin on beş gün olması gerektiğinden bahsetmektedir (**Berkin-İflâs** s.555. Aynı görüş için bkz.**Kuru-Konkordato** s.461, dn.183; **Buruloğlu/Reyna** s.53). Bahsi geçen hükümde 1985 yılında yapılan değişiklikten sonraki dönemde ise aynı değişik hüküm yürürlükte olmasına karşın, bu süreye ilişkin görüş ayrılıkları görülmektedir. Nitekim bir görüş tasdik duruşmasıyla buna ilişkin yapılacak ilan arasında en az on beş gün olması gerektiğinden söz etmektedir (**Tanrıver/Deynekli** s.68, dn.60; **Altay/Eskiocak** s.283). Buna karşın Kuru, bahsi geçen asgari sürenin yedi gün olması gerektiği düşüncesindedir (**Kuru-El Kitabı** s.1487). Pekcanitez/Erdönmez ise eserlerinde buna ilişkin olarak belli bir süre belirtmemekle birlikte, alacaklıların itiraz etmelerine imkân tanıyacak şekilde ve kesin mühlet içinde uygun bir süre olması gerektiğini ifade etmişlerdir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.124). Bu noktada Tebligat Kanunu'nun 31.maddesinin kıyasen uygulanması gerekirse, tasdik duruşması ile buna ilişkin yapılacak ilan arasında en az yedi gün bulunması; ancak bu sürenin on beş günü aşmaması gerektiği söylenebilecektir.

⁵⁷⁹ **Tanrıver/Deynekli** s.69; **Altay/Eskiocak** s.283. Kuru'ya göre de harç ve masrafların borçlu tarafından getirilebileceği en son aşama tasdik duruşması olacaktır (**Kuru-Konkordato** s.463, dn.187; **Kuru-El Kitabı** s.1489-1490).

⁵⁸⁰ **Altay/Eskiocak** s.283; **Kuru-Konkordato** s.463, dn.187.

⁵⁸¹ **Kuru-Konkordato** s.463, dn.187; **Kuru-El Kitabı** s.1489; **Altay/Eskiocak** s.283.

Konkordatonun süratli işlemesi gereken bir prosedür olmasından hareketle bir görüşe göre mahkemece, yargılamada gerekli olacak hususların tensip tutanağında eksiksiz olarak tespiti ve tasdik için belirlenen duruşmaya kadar tamamlattırılması gerekmektedir⁵⁸². Buna göre gerekli bilirkişi raporu duruşmadan en az üç gün önce dosyaya sunulmalıdır. Bahsi geçen süratin bir sonucu olarak bu raporun ilgililere tebliği ve rapora karşı itiraz süresi tanınması söz konusu olmayacaktır⁵⁸³. Buna karşın Pekcanıtez/Erdönmez bu durumu hukuki dinlenilme hakkına (adil yargılanma hakkı) aykırı olarak nitelendirmektedirler. Yazarlara göre ilgililere kendilerini ilgilendiren hususlarda söz hakkı tanımak bahsi geçen hakların bir gereği olup, bu bağlamda yargılamanın niteliği ve süratle sonuçlanması gerektiğinden hareketle aksinin kabulü mümkün değildir. Dolayısıyla ilgililere bilirkişi raporlarının tebliğ edilmesi ve bu raporlara karşı itiraz imkânı verilmesi gerekir. Bu noktada ortaya çıkacak süre sorunu ise elektronik tebligata ilişkin hükümler uygulanarak giderilebilir⁵⁸⁴.

⁵⁸² **Altay/Eskiocak** s.284; **Sarisözen-Konkordato** s.211-212; **Tercan-İcra** s.241. Nitekim Kuru'ya göre de tasdik yargılamasında hakim olan re'sen araştırma ilkesinin bir gereği olarak mahkemenin tüm eksiklikleri duruşmaya kadar tamamlatması, bu bağlamda tasdik talebine ilişkin kararını tek duruşmada verecek şekilde kendini hazırlaması gerekmektedir (**Kuru-Konkordato** s.463; **Kuru-El Kitabı** s.1489).

⁵⁸³ **Altay/Eskiocak** s.284; **Sarisözen-Konkordato** s.211-212.

⁵⁸⁴ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.123, dn.253.

II. İNCELEMENİN USULÜ VE KAPSAMI

1. İNCELEMENİN USULÜ

a. Genel Olarak

Bir çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle konkordatonun tasdikinde basit yargılama usulü uygulanır (HMK m.382,2; 385,1)⁵⁸⁵. Yine bu nedenle konkordatonun tasdikinde re'sen araştırma ilkesi geçerlidir (HMK m.382,2; 385,2)⁵⁸⁶. Bu ilkenin gereği olarak tasdik şartları herhangi bir itirazın varlığına gerek duyulmaksızın mahkemece re'sen incelenecektir⁵⁸⁷.

Mahkeme tasdik şartlarını incelerken bilirkişi yardımına başvurabilir. Ancak tasdik yargılamasında başvuru bilirkişi raporlarına karşı alacaklılara itiraz imkânı tanınmalıdır. Kaldı ki bilirkişi raporlarına itiraz edilmesi halinde ek rapor alınmadan verilen kararlar Yargıtay tarafından bozulmaktadır⁵⁸⁸.

⁵⁸⁵ **Gürdoğan-İflâs** s.191; **Üstündağ-İflâs** s.217; **Berkin-İflâs** s.555; **Ansay-İflâs** s.346; **Ansay-Konkordato** s.169; **Tanrıver/Deynekli** s.69; **Kuru-Konkordato** s.463; **Kuru-El Kitabı** s.1489; **Pekcanitez/Erdönmez** s.126; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.474; **Sarısözen-Konkordato** s.211; **Muşul-İcra** s.1236; **Ulukapı-İcra** s.537; **Buruloğlu/Reyna** s.52.

⁵⁸⁶ Pekcanitez/Erdönmez burada sınırlı bir re'sen araştırma ilkesinden söz etmektedirler. Buna göre tasdik yargılamasında geçerli olan re'sen araştırma ilkesi, vakıların tespitiyle sınırlı olup onların ayrıca mahkeme tarafından araştırılmasını gerektirmeyecektir. Bu bağlamda yazarlara göre vakıaların eksiksiz şekilde getirilmemesinin sorumluluğu komişere yükletilmelidir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.126).

⁵⁸⁷ **Berkin-Konkordato** s.94; **Berkin-Tasdik** s.404; **Tanrıver/Deynekli** s.70; **Pekcanitez/Erdönmez** s.126; **Sarısözen-Konkordato** s.212; **Uyar-Tasdik** s.121.

⁵⁸⁸ “Konkordatonun tasdiki için bütün şartların bir arada bulunması gerekir ve bu şartların varlığı mahkemece re'sen incelenir. Somut olayda teminat koşulundan açıkça vazgeçmeyen alacaklılara teminat gösterildiğine ilişkin delil bulunmadığı gibi, tasdik

Bununla birlikte Yargıtay bir kararında, tasdik şartlarına yönelik incelemenin mahkemece bilirkişi incelemesine gidilmeden yapılmasını bir bozma sebebi olarak görmüştür. Bahsi geçen kararında Yargıtay, tasdike yönelik yapılan itirazları dikkate alarak bu sonuca varmıştır⁵⁸⁹. Ayrıca Yargıtay başka bir kararında itiraz olup olmadığına değinmeksizin, tasdik şartlarının varlığına ilişkin incelemede mahkemenin yetersiz kalacağı bu bağlamda bilirkişiye gidilmesi gerektiğine hükmetmiştir⁵⁹⁰.

Uyar itiraz olup olmamasına yönelik bir ayırım yapmaksızın mahkemenin tasdik şartlarının mevcudiyetini araştırırken mutlaka bilirkişi incelemesi yoluna başvurusu gerektiğini savunmaktadır. Nitekim yazara göre tasdik şartlarından özellikle çoğunluk, teklif edilen miktarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması, yargılama harç ve giderlerini yatırma şartları bilirkişi incelemesine muhtaçtır. Ayrıca şartların mevcudiyeti bağlamında bildirilmiş ve borçlu tarafından kabul edilmiş ancak diğer alacaklılarca itiraz

*şartlarının mevcut olup olmadığı yönünden yapılan bilirkişi incelemesi sonucu alınan rapora alacaklılar gerekçelerini de göstermek suretiyle itiraz ettiğinden, mahkemece itirazlar yönünden ek rapor alınmadan tasdik şartlarının varlığının kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır” (Y.19.HD,13.03.2008, E.2007/9122, K.2008/2384: **LEXPERA**).*

⁵⁸⁹ *“Davacı borçlunun konkordato talebine bir kısım alacaklılar tarafından itiraz edilmiştir. Mahkemece konkordato talebine itiraz edildiği de gözetilerek tasdik şartları yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılarak varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken, bu yönler gözetilmeden eksik inceleme ile hüküm kurulmasında isabet görülmemiştir” (Y.19.HD, 25.05.2006, E.2006/3031, K.5573: **LEXPERA**).*

⁵⁹⁰ *“Diğer taraftan çoğunluk koşulu ve teminat koşulu yönünden yapılan inceleme yeterli değildir. Mahkemece tasdik şartlarının oluşup oluşmadığı konusunda bilirkişi incelemesi yapılarak varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulmasında isabet görülmemiştir” (Y.19.HD, 06.04.2006, E.2006/1807, K.2006/3591: **LEXPERA**).*

edilen alacakların gerçek olup olmadığını belirlemek için de bilirkişi incelemesine başvurulması gerekir⁵⁹¹.

Bununla birlikte tasdik yargılaması adli tatilde görülebilen işlerden olarak düzenlenmiştir (HMK m.103,1-e,ğ).

Mahkeme tensip tutanağında çizdiği yönerge ışığında hareket eder. Bu bağlamda mahkemece tayin edilen duruşma günü ilan edilir. Ayrıca belirlenen bu duruşma günü komiser ve borçluya tebliğ olunur. Konkordatonun tasdiki yargılamasının mutlaka duruşmalı görülmesi gerekir⁵⁹². Bununla birlikte duruşma yapılması zorunluluğu bakımından birtakım istisnalar kabul edilmektedir. Bu duruma, komiser tarafından mühletten sonra tevdi edilen dosya ve raporu alan mahkemenin duruşma yapmasına gerek olmadan konkordatonun reddi karar verebilmesi hali örnek gösterilmektedir⁵⁹³. Yine

⁵⁹¹ **Uyar-Tasdik** s.121.

⁵⁹² **Tanrıver/Deynekli** s.70; **Kuru-El Kitabı** s.1487. Nitekim Yargıtay da eski tarihli kararlarında konkordatonun tasdiki yargılamasında mutlaka duruşma açılması gerektiğine işaret etmiştir: “...mahkemenin İİK.nun 296/son maddesi hükmü uyarınca duruşma gününü ilanen bildirmesi, duruşmada davacıyı ve komiseri dinlemesi, bundan sonra esas hakkında karar tesis etmesi gerekir iken, duruşma açmaksızın evrak üzerinde yazılı biçimde karar tesisi isabetsizdir” (Y.12.HD, 02.08.1983, E.1983/4460, K.1983/5906: **Eriş** s.839-840). “İcra İflâs Kanunu 309/2 nci maddesi yollamasıyla aynı Yasanın 296 ncı maddesi hükmüne göre, konkordatonun tasdiki talebinin kabul veya reddi için mahkemece duruşma açılıp, komiseri, iflâs içi konkordatoda komiser yerine geçen iflâs idaresini, borçluya ve konkordatoya itiraz eden alacaklıları bir ilanla davet edip varsa itiraz edenler dinlendikten sonra o celse kararını vermesi gerekirken, evrak üzerinde karar verilmesi anılan yasa hükmüne uymadığından karar bozulması gerekmiştir” (Y.11.HD, 06.07.1987, E.1987/3021, K.1987/4051: **Eriş** s.840). Aynı yönde bkz.Y.11.HD, 10.12.1990, E.1990/6396, K.1990/7983: **Eriş** s.844.

⁵⁹³ **Sarısözen-Konkordato** s.212; **Kuru-El Kitabı** s.1487, dn.105; **Tanrıver/Deynekli** s.70.

alacaklılar toplanmasının gerçekleşmemiş olduğu tespit edilen konkordato projesi için de duruşmasız karar verilebilmesi mümkün görünmektedir⁵⁹⁴.

Bahsi geçen bu istisnalar dışındaki hallerde yapılacak olan duruşmada komiser, borçlu ve duruşmadan üç gün önce itirazlarını yazılı şekilde mahkemeye bildirmiş alacaklıların dinlenmesi gerekir. Keza öngörülen süre ve şekilde itirazlarını mahkemeye bildirmemiş alacaklıların itirazları da hukuki dinlenilme hakkının gereği olarak duruşmada dikkate alınacaktır. Her iki halde de alacaklılar tarafından yapılan itirazlara karşı komisere cevap hakkı tanınması, yargılamanın sağlıklı şekilde yürümesinin bir aracı olacaktır⁵⁹⁵.

Bir çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle tasdik yargılamasında taraf teşkilinden söz edilemez. Bu bağlamda ilgililerin duruşmaya gelmemesi, taraf teşkilinin sağlanamaması nedeniyle dosyanın işlemden kaldırılması sonucunu doğurmaya müsait görünmemektedir⁵⁹⁶. Öte yandan bu hususta çeşitli tartışmalar yapılmıştır.

Kuru burada re'sen harekete geçme kıstasını esas alarak bir ayırım yapmaktadır. Buna göre re'sen harekete geçme ilkesinin geçerli olduğu çekişmesiz yargı işlerinde dosyanın işlemden kaldırılması hükümleri uygulanamayacaktır. Buna karşın re'sen harekete geçme kıstası dışındaki kıstaslara göre çekişmesiz yargı işi olarak nitelendirilen işlerde dosyanın işlemden kaldırılması mümkün olacaktır. Keza tek ilgilisi olan çekişmesiz yargı işlerinde talepte bulunan bu ilgilinin duruşmaya gelmemesi dosyanın

⁵⁹⁴ **Kuru**-El Kitabı s.1487, dn.105; **Tanrıver/Deynekli** s.70.

⁵⁹⁵ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.126; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473; **Tanrıver/Deynekli** s.70; **Akil-Sorular** s.193.

⁵⁹⁶ **Sarısözen-Konkordato** s.211; **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.1458. Altay/Eskiocak eserlerinde konkordatonun tasdikini çekişmesiz yargıya benzer iş olarak nitelendirse de tasdik yargılaması bağlamında taraf teşkilinin olmadığından hareketle aynı sonuca varmaktadırlar (**Altay/Eskiocak** s.276).

işlemden kaldırılmasına neden olur⁵⁹⁷. Yazarın yaptığı bu ayrım gözönünde bulundurulduğunda tasdik yargılaması bakımından, dosyanın işlemden kaldırılmasına ilişkin hükümler uygulanabilecek gibi görünse de yazar tasdik yargılamasında borçlunun duruşmaya gelmemesi halini bu kapsamda saymamaktadır. Buna göre konkordato sürecinde yargılama aşaması, komiserin dosya ve raporu mahkemeye tevdi ile başlar. Bu noktada borçlunun bir işleminden veya talebinden söz edilemez. Öte yandan tasdik

⁵⁹⁷ **Kuru, Baki:** Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.IV, B.6, İstanbul 2001, s.4150-4153. Nitekim Yargıtay da re'sen harekete geçilen veya kamu düzeninden görülen çekişmesiz yargı işlerinin dosyanın işlemden kaldırılması kararı verilmesine uygun olmadığına yönelik kararlar vermiştir: *“Davalının akli yönden hasta olduğu belirtilmiştir. (Organik akıl bozukluğu) Medeni Kanunun 355. maddesi gereği böyle bir durumu öğrenen hakimin, işe doğrudan el koyması ve yasal koşullarının araştırılarak gerekiyorsa, kısıtlı aday hakkında kısıtlama kararı vererek, kendisine bir vasi tayin etmesi gerekir. İlgililerin durumu hakime bildirmeleri dava olmayıp, hakimin gerekli incelemeleri yapıp, sonucuna uygun önlemler alması için uyarı niteliğindedir. Davanın yürütülmesi, uyarıda bulunanın takibine bağlı değildir. Açıklanan nedenlerle gerekli incelemelerin doğrudan yapılarak sonucuna uygun hüküm kurulması gerekirken Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 409. maddesi uyarınca takip edilmemesi nedeniyle davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi usul ve yasa hükümlerine aykırıdır”* (Y.2.HD,26.03.1997, E.1997/2217, K.1997/3283: **KBİBB**). *“Kişilerin vesayet altına alınması kamu düzeni ile ilgili olup, davacı gelmese dahi re'sen tahr(k)ik ilkesi gereğince işin esasının incelenerek; olumlu yada olumsuz bir karar verilmesi gerekirken, davacının duruşmaya gelmediğinden bahisle, Hukuk Usul(ü) Muhakemeleri Kanununun 409. maddesi gereğince davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi, usul ve yasaya aykırı bulunmuştur”* (Y.2.HD, 03.07.2000, E.2000/7365, K.2000/9079: **KBİBB**). Yılmaz da kamu düzenini ilgilendiren davalarda dosyanın işlemden kaldırılması hükümlerinin uygulanamayacağını düşünmektedir (**Yılmaz, Ejder:** Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C.2, Ankara 2017, s.2035). Dosyanın işlemden kaldırılması davalar için öngörülmüş bir müessesedir. Davalarda dahi kamu düzeni nedeniyle bir istisnaya giden yazarın, doğrudan çekişmesiz yargı işlerini kapsamayan bu düzenleme bakımından, kamu düzenini ilgilendiren çekişmesiz yargı işlerinde uygulanmayacağını da düşündüğü kabul edilebilir.

yargılamasında geçerli olan re'sen araştırma ilkesi, mahkemenin borçlunun olduğu kadar alacaklıların da menfaatini gözetmesini gerektirir. Zira borçlu duruşmaya gelmeyerek mühletin etkilerini devam ettirmekte ve alacaklıları bu bakımdan zarara uğratmaktadır. Dolayısıyla borçlunun duruşmaya gelmemesi halinde mahkemece, gelen alacaklılar ve komiserin dinlenerek bir karara varılabilmesi gerekir⁵⁹⁸.

Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz'a göre ise gerek re'sen harekete geçilen gerekse tasarruf ilkesinin hâkim olduğu çekişmesiz yargı işlerinde dosyanın işlemden kaldırılması hükümleri uygulanamaz. Zira yazarlara göre re'sen harekete geçilen çekişmesiz yargı işleri, ilgililerin tasarruf alanı dışında kalan ve çoğunlukla kamu düzenini ilgilendiren işler olduğundan bu işlerde ilgililerin yargılamaya devam etmemesi dosyanın işlemden kaldırılması sonucunu doğurmaması, bu bağlamda yargılama sürdürülerek bir karara varılması gerekmektedir. Tasarruf ilkesinin geçerli olduğu çekişmesiz yargı işlerinde ise verilebiliyorsa dosya üzerinden karar verilecektir. Ancak yargılama, ilgililerin katılımını gerektirmesine rağmen katılım sağlanamıyorsa talep reddedilecektir. Nitekim çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyip yeniden yargılama konusu edilebilmesi, reddedilen talebe rağmen aynı taleple mahkemeye yeniden başvurulmasına olanak sağlamaktadır. Bu da dosyanın işlemden kaldırılmasından itibaren üç ay hareketsiz kalma haline bağlanan açılmamış sayılma sonucu ile benzer etki doğuracaktır. Dolayısıyla bu noktada dosyanın işlemden kaldırılması yoluna başvurma bir anlamı bulunmamaktadır⁵⁹⁹.

Konkordatonun tasdiki yargılaması bağlamında uygulamada borçlunun geçerli bir sebep göstermeksizin duruşmada hazır bulunmaması halinde dosyanın işlemden

⁵⁹⁸ **Kuru-Konkordato** s.464, dn.190; **Kuru-El Kitabı** s.1489.

⁵⁹⁹ **Pekcanıtez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.1458,1459.

kaldırılmasına ilişkin hükümlerin uygulanabildiği görülmektedir⁶⁰⁰. Bununla birlikte Postacıoğlu'na göre, her ne kadar işlemde kaldırılan dosya usul hukuku bağlamında belli bir süre derdest kalıp yenilenmesi halinde tekrar ortaya çıkabilse de bu kural konkordato, tasdik yargılaması sürecinin kesintisiz olması gereğinden hareketle uygulanmaya müsait değildir. Bu bağlamda yargılamanın devam ettiğinden bahisle mühlet hükümlerinin geçerliliğini koruduğundan söz edilemez⁶⁰¹. Bu durumda alacaklıların konkordatonun reddini talep etmesi gerekmektedir⁶⁰².

⁶⁰⁰ “...konkordato Ticaret mahkemesine dosya sevkeldikten sonra borçlu tediyei geciktirmek için harcı zamanında yatırmamak veya dosyayı müracata bırakmak gibi biryol tutabilir...Bu durumda alacaklıların haklarının uzun zaman muallakta kalması tatbikatta müşahade edildiği gibi bazen büyük zararlara sebebiyet verebilir. Hadisemizde borçluya muvakkat mehil verilmiş dosya Ticaret mahkemesinde müracata bırakılmıştır...” (Yargıtay Kararı, 05.03.1963, 2696/2928 sayı: **Küçüklerli, Hilmi**: Konkordato ve Bir Yargıtay Kararı, İBD, 1964, 1-4, s.4-5).

⁶⁰¹ **Postacıoğlu** s.91,97-98. Eserin yazıldığı dönemde konkordatoya ilişkin geçerli olan hükümler uyarınca tasdik yargılaması “kısa bir zaman” denilerek belli bir süreyle sınırlanmamıştı. Buradan hareketle yazar, konkordato bağlamında verilen mühletin tasdik yargılaması sürecine kadar önem arz ettiğİ, yargılamaya geçildikten sonra mühlete ilişkin hükümlerin devam edeceğİni savunmaktaydı. Bu bağlamda mühletin öngördüğü sürenin yargılama esnasında bitmesi mühletin doğurduğu sonuçları ortadan kaldırmayacaktı (**Postacıoğlu** -Konkordato s.97). Buna karşın Berkin mühletin öngördüğü sürenin bitmesiyle mühlet hükümlerinin sona ereceğini, bu durumun ise dosyanın işlemde kaldırılması yoluna başvurulmasına engel oluşturabileceğİ görüşündeydi (**Berkin-İflâs** s.555). Sözü edilen dönemde yürürlükte olan hüküm şöyleydi: “*Toplanmayı takip eden on gün bittikten sonra komiser konkordatoya müteallik bütün evrakı ve bu müddet içinde iltihak eden olmuşa bunları da nazara alarak konkordatonun kabul edilip edilmediğine tasdiki muvafık olup olmadığına dair esbabı mucibeli mütaleanamesini mahkemeye vermek üzere icra dairesine tevdi eder*” (2004 Sayılı Kanun’un 296.maddesinin 4949 Sayılı Kanun ile değışiklik yapılmadan önceki hali).

⁶⁰² **Postacıoğlu** s.91,97-98.

Buruloğlu/Reyna'ya göre ise borçlunun konkordato yargılaması kapsamında yapılan duruşmaya mazeret bildirmeksizin gelmemesi hali, onun kötü niyetli olduğu, konkordatoya layık olmadığı ve alacaklılarını oyalamak amacıyla hareket ettiğinin kabulünü gerektirir. Bu çerçevede borçlunun duruşmaya gelmemesi nedeniyle dosyanın işleminden kaldırılması halinde borçlu aleyhine bir sonuca varılmalıdır. Söz gelimi dosya işleminden kaldırıldıktan sonra yapılan takiplerde borçlunun dosyanın derdest olduğuna ilişkin itirazı reddedilmelidir. Nitekim konkordatodan beklenen sürat de bunu gerektirir⁶⁰³.

Çekişmesiz yargıda verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi, bu yargı işinde bir uyuşmazlık veya karşı tarafa yöneltilebilecek sübjektif bir hak bulunmaması nedeniyle aynı konunun yeniden mahkeme önüne gelmesinde zarar görebilecek bir karşı tarafın olmamasından kaynaklanır⁶⁰⁴. Konkordatonun tasdikinde her ne kadar bir uyuşmazlık bulunmasa ve tasdik talep edenin konkordatoya başvurmada geçerli olan sübjektif hakkı karşı tarafa yöneltilebilecek nitelikte bir hak olmasa da aynı taleple yeniden konkordatoya başvurmak suretiyle mühlet hükümlerinden faydalanmak, alacaklıların zarar görmesi sonucunu doğurabilir. Dolayısıyla bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikine ilişkin verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi, kişiye her durumda yeniden konkordato talebinde bulunma imkânı tanımamalıdır. Burada ölçüt hukuki yarar olmalıdır. Nitekim mahkemeye yöneltilen her talepte hukuki yarar aranmaktadır⁶⁰⁵. Bu doğrultuda yargılama şartı olan hukuki korunma ihtiyacı konkordatonun tasdikine ilişkin taleplerde de aranmalıdır.

⁶⁰³ **Buruloğlu/Reyna** s.76-77.

⁶⁰⁴ **Taşpınar Ayvaz, Sema:** Mahkeme Kararıyla Düzeltilmiş Nüfus Kayıtları Hakkında Tekrar Mahkemeye Başvurulabilir Mi? (Prof.Dr.Ejder Yılmaz'a Armağan, C.2, Ankara 2014, s.1851-1878), s.1863.

⁶⁰⁵ **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Uusul** s.293; **Taşpınar Ayvaz-Nüfus Kayıtları** s.1875; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.947. Nitekim hukuki

Konkordatonun tasdiki talebinde bulunan borçlunun bu başvurusunda hukuki yararı bulunmadığının tespiti halinde talebi reddedilmelidir. Bu bağlamda daha önce ticaret mahkemesince verilmiş kararın maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi, hukuki yarar olmadan yapılan konkordato talebinin reddine engel olmamalıdır. Dolayısıyla salt maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi gerekçe gösterilerek yeniden konkordato talep edilmesi ve buna bağlı olarak mühlet hükümlerinden faydalanılmasından söz edilemez. Bu bakımdan konkordatonun tasdikinde dosyanın işleminden kaldırılması hükümlerinin uygulanma imkânının verilmesi, konkordato dosyasının üç ay derdest kalarak mühlet hükümlerinin devamının sağlanabilmesi bakımından borçlu için önem arz eder.

Dolayısıyla konkordatonun tasdiki bakımından dosyanın işleminden kaldırılmasına ilişkin hükümlerin uygulanmasına bir engel bulunmamaktadır. Öte yandan bu hükümler tasdik yargılamasının niteliğine uygun şekilde değerlendirilmelidir. Buna göre konkordato talebinde bulunan borçlunun tasdik yargılamasına gelmemesi sonucu, konkordato dosyası işleminden kaldırılmalıdır. İşleminden kaldırılan dosya üç ay süreyle derdest kalır. Bununla birlikte söz konusu üç ay mühlete ilişkin süre çerçevesinde sınırlanmalıdır. Diğer bir deyişle üç aylık sürenin, mühlet içinde olmak kaydıyla konkordato dosyası yenilenmeden geçirilmesi halinde konkordato talebinde bulunulmamış sayılır. Söz konusu sonuç yargılamanın usuli bir sona erme sebebidir⁶⁰⁶.

yararın oldukça geniş bir uygulama alanı vardır. HGK bu bağlamda dosyanın işleminden kaldırıldığı bir davada, süresi içinde davanın yenilenmesi talebinde bulunulması bakımından hukuki yarar aranacağına hükmetmiştir: “*Bununla birlikte, mahkemeden yapılan her talepte olduğu gibi, yenilenme talebinde bulunulması için, hukuki yararın bulunması bir zorunluluktur*” (Y.HGK, 21.03.2007, E.2007/8-161, K.2007/155: **KBİBB**).

⁶⁰⁶ “*Davanın açılmamış sayılması, davanın usûlî bir sona erme hâlidir. Usûlî sona erme halleri ile esasa ilişkin sona erme halleri aynı sonucu doğurmaz. En azından kesin hüküm bakımından mutlak bir farklılık söz konusudur. Davanın açılmamış sayılmasının sonucu*

Diğer taraftan üç aylık süre devam ederken mühlete ilişkin öngörülen sürenin bitmesi halinde, artık dosyanın üç ayı dolduracak şekilde derdest kalmasından söz edilemez. Bu noktada mühletin sona ermesi nedeniyle mahkemece re'sen konkordatonun tasdiki talebinin reddine karar verilmelidir.

Tasdik yargılamasında basit yargılama usulü uygulanacağından kural olarak tahkikat evresi iki duruşmada tamamlanır (HMK m.320,3). Öte yandan sürecin uzamaması bakımından, konkordatonun tasdikine ilişkin kararın kısa bir süre içinde verilmesi gerektiği de gözetilmelidir (İİK m.304,1). Buna göre mahkemenin bu hususu gözeterek duruşmaya kadarki süreci verimli değerlendirmesi gerekir. Bu bağlamda re'sen araştırma ilkesinin bir sonucu olarak komiserden alınacak ek raporlar, gerekli görülen noktalarda başvurulmuş bilirkişi incelemeleri duruşma gününde tasdike ilişkin kararın verilmesinde mahkemenin işini kolaylaştıracaktır⁶⁰⁷. Öte yandan yapılan itirazların çokluğu, uygulamada her bir itirazın ayrıca dikkate alınması ve bu itirazların komiserin cevabı da alınarak değerlendirilmesini güçleştirmektedir. Bu güçlüğü öngören kanun koyucu mahkemeye, mühlet hükümlerini altı aya kadar uzatabilme yetkisi vermiştir (İİK m.304,2)⁶⁰⁸. Buna göre tasdike ilişkin kararın kesin mühlet içinde verilemeyeceğinin

ve etkisi, diğer hükümler arasında düzenlenmemiş, en geniş uygulama alanı olan tarafların duruşmaya gelmemesinin sonuçları arasında düzenlenmiştir. Burada düzenlenmiş olmasına rağmen, fıkra “her ne sebeple olursa olsun” ifadesi ile tüm davanın açılmamış sayılması hâllerini kapsamaktadır. Açılmamış sayılma, usûlî bir sona erme hali olarak, esasen etkisini sadece usûlî alanda doğurur, maddî hukuk alanına, o alanın zorunlu kıldığı durumlar dışında bir etkisi olmaz” (TBMM Adalet Komisyonu Gerekçesi: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss393.pdf>).

⁶⁰⁷ **Kuru**-El Kitabı s.1489; **Kuru**-Konkordato s.463, dn.187; **Tanrıver/Deynekli** s.70; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473.

⁶⁰⁸ Pekcanitez/Erdönmez mühletin altı aya kadar uzatılması imkânı veren bu hükmün, konkordatonun amacı ve bu amaç çerçevesinde ortaya konulan diğer hükümler gözetildiğinde kendi içinde bir çelişki oluşturduğunu düşünmektedirler. Zira yazarlara göre bir yandan tasdike ilişkin kararın bir an önce verilmesi yönünde hükümler sevk

anlaşılması halinde mahkeme, karar verilene dek mühlet hükümlerinin altı ayı geçmeyecek şekilde devamına hükmedebilecektir. Mahkemece hükmedilen bu sürenin bitmesiyle mühletin sonuçları da ortadan kalkacaktır⁶⁰⁹. Ayrıca mahkeme, mühletin uzatılmasına ilişkin kararından önce gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da alabilir (İİK m.304,2).

Öte yandan İİK kesin mühletin uzatılabilmesine ilişkin olarak 289.maddede de bir hüküm sevk etmiştir. Buna göre: *“Güçlük arz eden özel durumlarda kesin mühlet, komiserin bu durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine mahkemece altı aya kadar uzatılabilir. Borçlu da bu fıkra uyarınca uzatma talebinde bulunabilir; bu takdirde komiserin de görüşü alınır. Her iki hâlde de uzatma talebi kesin mühletin sona ermesinden önce yapılır ve uzatma kararı vermeden önce, varsa alacaklılar kurulunun da görüşü alınır”*. Bahsi geçen hüküm her ne kadar tasdik yargılamasından önceki dönem için öngörülse de kesin mühlet içinde bir uzatmadır. Dolayısıyla bu hüküm ve tasdik yargılaması aşamasında kararın mühlet içinde verilemeyeceğinin anlaşılması halinde mahkemeye altı aylık uzatma süresi tanıyan İİK m.304,2 düzenlemesi göz önüne alındığında uygulamada kesin mühletin yirmi dört aya kadar yayılması sonucu doğabilecektir⁶¹⁰. Bu noktada bir görüş mühlet süresine ilişkin iradenin açık bir düzenlemeyle ortaya konulması ve bu çerçevede altı aylık tek bir süreyle yetinilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Zira buna göre “kesin” olarak adlandırılan sürenin iki defa

edilirken diğer yandan sürecin altı ay daha uzamasına kapı aralanmaktadır. Bu bağlamda her ne kadar konkordatoya ilişkin hükümlerin kendi içinde tutarlılığını sağlamak adına bu sürenin bir yahut iki ay olarak öngörülmesi daha uygun olsa da mahkemenin iş yükü, komiser ve mahkemenin uzmanlığı gibi etkenlerin bu görüşü uygulanabilir kılmayabileceği de unutulmamalıdır (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.127).

⁶⁰⁹ Kaldı ki yargılamanın belli bir zamanla sınırlanmadığı dönemde dahi mühletin öngördüğü sürenin bitmesinin, meydana getirdiği sonuçları da ortadan kaldıracağı kabul edilmekteydi (**Berkin-İflâs** s.555).

⁶¹⁰ **Özekes-Geçici Mühlet** s.50.

uzatılmasına imkân tanındığını düşündüren düzenlemelerin varlığı bahsi geçen kesinlikten kuşku duyulmasına yol açmaktadır⁶¹¹.

b. Konkordato Komiserinin ve Borçlunun Dinlenmesi

Mahkemenin daveti üzerine komiser konkordatonun tasdiki duruşmasında hazır bulunmak zorundadır. Nitekim komiser, raporunda hiç söz etmediği, net olmayan veya çelişkili görünen hususları duruşmada açıklığa kavuşturacaktır. Keza komiserin duruşmada hazır bulunması gereği, raporun tevdi ile duruşmaya kadarki süreçte tasdik kararını etkileyecek şekilde ortaya çıkmış yeni durumların mahkemeye bildirilmesi bakımından da önem arz eder⁶¹². Re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu konkordatonun tasdiki yargılamasında mahkemeye, tasdik talebine ilişkin kararını verirken komiserin verdiği bilgiler oldukça yardımcı olacaktır⁶¹³.

Duruşmaya davet edilen komiserin bu davete uyarak duruşmaya gelmesi gerekir⁶¹⁴. Buna karşın raporun yeterli olduğu durumlarda komiserin duruşmaya gelmemesinin, şartlarını sağlayan konkordatonun tasdikine engel olmayacağı ifade edilmiştir⁶¹⁵. Ancak buna göre mahkemenin tasdike ilişkin kararın verilmesinde

⁶¹¹ **Sarısözen-Konkordato** s.216.

⁶¹² **Tanrıver-Komiser** s.239.

⁶¹³ **Arar** s.296; **Tanrıver-Komiser** s.239; **Kuru-Görüşmeler** s.154.

⁶¹⁴ **Arar** s.296; **Kuru-Konkordato** s.463, dn.189; **Kuru-El Kitabı** s.1489; **Tanrıver-Komiser** s.239; **Tanrıver/Deynekli** s.71; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473.

⁶¹⁵ **Postacıoğlu** s.91; **Kuru-Konkordato** s.463, dn.189; **Kuru-El Kitabı** s.1489; **Tanrıver-Komiser** s.239-240; **Tanrıver/Deynekli** s.71; **Pekcanitez/Erdönmez** s.124; **Altay/Eskiocak** s.285; **Akil-Sorular** s.194. Söz konusu görüş her ne kadar amaçsal bir fayda sağlasa da İİK m.304'ün lafzı gözönüne alındığında mahkemece komiser dinlenmeden tasdik kararı verilmesi mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla Kanunda konuya ilişkin açıklık getirilmesi, tasdik şartlarını sağlayan bir konkordatonun, komiserin

komiserin dinlenmesine ihtiyaç duyması halinde duruşmayı ertelemesi mümkündür⁶¹⁶. Bu halde duruşmanın ertelenmesinden doğan masraflar komiseriye yükletilecektir⁶¹⁷. Nitekim bir görüşe göre bu durum HMK'nın tanıklığa ilişkin hükümlerinin uygulanmasının bir sonucudur. Buna dayalı olarak da bir sonraki duruşma gününün, mazeret göstermeksizin gelmemesi halinde zorla getirileceğinin ihtarını da içeren bir davetiye ile komiseriye tebliğ edileceği hususu ifade edilmiştir⁶¹⁸. Ayrıca usulüne uygun şekilde çağrılan komiserin duruşmaya gelmemesi halinde, hakkında disiplin cezasına hükmedilebileceği de ifade edilmiştir⁶¹⁹.

duruşmaya gelmemesi yüzünden sekteye uğramasının engellenmesi bakımından yerinde olur.

⁶¹⁶ Ertelenen duruşmanın yeni gününün İİK m.288 uyarınca yeniden ilan edilmesine gerek olmayıp, duruşmada hazır bulunanlara tefhim, komiseriye ve borçluya da tebliğ edilmesinin yeterli olduğu söylenebilir (**Kuru-El Kitabı** s.1489; **Kuru-Konkordato** s.464, dn.190).

⁶¹⁷ **Postacioğlu** s.91; **Kuru-Konkordato** s.463, dn.189; **Kuru-El Kitabı** s.1489; **Tanrıver-Komiser** s.240; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473; **Altay/Eskiocak** s.285.

⁶¹⁸ **Tanrıver-Komiser** s.240; **Tanrıver/Deynekli** s.71; **Sarısözen-Konkordato** s.212; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473; **Akil-Sorular** s.194. Zira Tanrıver'e göre komiser de konkordato sürecinin resmi tanığı olarak nitelendirilebilir (**Tanrıver-Komiser** s.240).

⁶¹⁹ **Tanrıver-Komiser** s.240, dn.437; **Tanrıver/Deynekli** s.71; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473. Bununla birlikte konkordato komiserinin TCK anlamında kamu görevlisi olduğu nitelmesi sonucu, duruşmaya gelme görevini yapmakta ihmal gösteren komiser hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına da hükmedilebileceği ifade edilmiştir (**Tanrıver-Komiser** s.240, dn.437; **Tanrıver/Deynekli** s.71; **Tanrıver-4949** s.83; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473; **Atalı-Kesin Mühlet** s.95). Nitekim bu hususlar komiserin görevini özenle yapmasını sağlamaya yönelik bir amacı içerir (**Tanrıver-Komiser** s.240, dn.437). Ancak suç ve cezalarda kanunilik ilkesi esastır. Dolayısıyla tanıklığa ilişkin cezai

Belirlenen bu ikinci duruşmaya da gelmeyen komiser, gelmemesinin neden olduğu giderlerden sorumlu tutulur. Ayrıca yeniden ertelenen duruşmaya zorla getirilir. Bu durum ise uzamaması ve kısa sürede bitirilmesi amaçlanan konkordatonun üçüncü duruşmaya kadar sarkmasına neden olacaktır. Bu tehlikeyi önlemek adına tanıklığa ilişkin hükümlerin ilk duruşmadan itibaren bir bütün halinde uygulanması düşünülebilir. Bu bağlamda tasdike ilişkin ilk duruşmanın davetiyesinde komisere, gelmemesinin yaptırımını ihtar edilmelidir. Nitekim bu uygulama, komiserin tasdike ilişkin davet edildiği ilk duruşmaya gelmemesi halinde gelmemesinin yol açtığı celse masraflarına mahkûm edilmesi ile de uyumludur. Bununla birlikte bu hususun, ihtiyaç duyulmayan noktada istisnai şekilde komiserin dinlenmeden tasdike ilişkin kararın verilebileceğine ilişkin görüşe engel olmadığı da söylenmelidir.

Hakkında konkordatoya ilişkin bir karar verilecek olan borçlunun tasdik duruşmasında dinlenmesi, kararın sıhhati bakımından önem arz etmektedir. Zira dosya içeriğinden açık şekilde anlaşılamayan hususlarda verilecek kararın muhatabı olan borçlunun beyanını almak, mahkemenin bilgi edinmesinde yardımcı olacaktır. Keza itiraz eden alacaklıların yaptıkları itirazlara borçlunun vereceği cevaplar, bu itirazların yerindeliliğine ilişkin mahkemenin değerlendirmesine katkı sağlayacaktır⁶²⁰. Bununla birlikte borçlunun dinlenmesi, borçlu bakımından da içine düştüğü mali durumu açıklayabilmesine yönelik bir fırsat olarak değerlendirilmektedir⁶²¹.

hükümlerin konkordato komiseri bakımından kıyas yoluyla uygulanması mümkün değildir.

⁶²⁰ **Tanrıver/Deynekli** s.71,72; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473; **Altay/Eskiocak** s.284-285.

⁶²¹ **Tanrıver/Deynekli** s.71.

Borçlunun dinlenmesine verilen bu önem nedeniyle tasdik duruşmasına ayrıca davet edilmesi gerektiği kabul edilmektedir⁶²². Borçlu geçerli bir mazeret gösterirse duruşma ertelenebilir⁶²³. Ancak borçlu geçerli bir mazeret sunmadan duruşmada hazır bulunmazsa mahkemece, alacaklılar ve gerekirse komiser dinlenerek bir karara varılacaktır⁶²⁴. Bununla birlikte genel kabul gören görüş uyarınca, borçlunun kendisine yapılan davet üzerine duruşmaya geçerli bir mazeret göstermeksizin gelmemesi hali, teklif ettiği konkordato bakımından kötü niyetli olduğuna yönelik bir kabule varılmasına neden olmaktadır⁶²⁵. Bu noktada dosyanın içeriği, komiserin raporu, alacaklıların itirazları duruma yön verici olacaktır⁶²⁶. Bu bağlamda mahkeme açısından şüphe doğuran, borçluya açıklattırılması gereken bir durum bulunmuyorsa borçlunun duruşmaya gelmemiş olması tasdiğe yönelik kararın verilebilmesine engel teşkil etmemektedir⁶²⁷. Öte yandan borçlunun duruşmada hazır bulunmaması haline bağlanan kötü niyetli olduğuna ilişkin kabul, komiser raporu, beyanı, alacaklıların itirazları ve

⁶²² Borçlunun tüzel kişi olması ihtimalinde, duruşmada yetkili temsilcinin hazır bulunması gerekmektedir (**Altay/Eskiocak** s.285).

⁶²³ **Kuru-Konkordato** s.464, dn.190; **Kuru-El Kitabı** s.1489. Bununla birlikte ertelenen duruşmanın yeni gününün İİK m.288 uyarınca yeniden ilan edilmesine gerek olmadığı, bu bağlamda hazır bulunanlara tefhim, komisere ve gelmeyen borçluya da tebliğ edilmesinin yeterli olduğu söylenebilir (**Kuru-Konkordato** s.464, dn.190; **Kuru-El Kitabı** s.1489).

⁶²⁴ Komiserin geçerli bir mazeret göstermeden duruşmaya gelmemesi halinde, dosyanın işleminden kaldırılmasına ilişkin hükümlerin uygulanıp uygulanamayacağına dair tartışma için bkz. s.170-174.

⁶²⁵ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.124; **Berkin-İflâs** s.555; **Altay/Eskiocak** s.285. Kuru da burada borçlunun geçerli bir mazeret göstermeden duruşmaya gelmemesini, dürüst olmadığına dair adi bir karine saymaktadır (**Kuru-Konkordato** s.464, dn.190; **Kuru-El Kitabı** s.1489. Aynı görüş için bkz. **Tanrıver/Deynekli** s.72).

⁶²⁶ **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473.

⁶²⁷ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.124.

dosyadaki diğer bilgi ve belgelerle desteklenirse tasdik talebinin reddi sonucunu dahi doğurabilecektir⁶²⁸.

c. Konkordatonun Tasdikine İtiraz Edenlerin Dinlenmesi

aa. Genel Olarak

Belirlenen duruşma gününden en az üç gün önce itirazlarını yazılı olarak bildiren alacaklıların, tasdik duruşmasında hazır bulunmaları halinde dinlenmeleri gerekir (İİK m.304,1)⁶²⁹. 7101 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce itiraz edenlerin tasdik duruşmasında dinlenebilmeleri herhangi bir şarta bağlanmamıştı. 7101 sayılı Kanunla öngörülen ve duruşmada hazır bulunabilmeyi duruşmadan en az üç gün önce itirazları yazılı olarak bildirmeye tâbi kılan bu şart, her alacaklının itirazlarını duruşmada dile

⁶²⁸ **Kuru-Konkordato** s.464, dn.190; **Kuru-El Kitabı** s.1489; **Postacioğlu** s.91; **Tanrıver/Deynekli** s.72.

⁶²⁹ 7101 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önceki dönemde bu hüküm; “*İtiraz edenlerin haklarını müdafaa için duruşmada bulunabilecekleri de ilana yazılır*” şeklindeydi. Hükümde geçen “itiraz eden” ibaresi tartışmalara neden olmaktaydı. Buna göre bir görüş duruşmada hazır bulunabilme bakımından daha önceden itiraz etmiş olmak gerektiği ifade etmekteydi (**Buruloğlu/Reyna** s.56). Buna karşın doktrinde baskın görüş duruşmada hazır bulunmayı bu şartla sınırlamamaktaydı (**Kuru-Konkordato** s.461, dn.184; **Kuru-El Kitabı** s.1487; **Belgesay-Şerh** s.507; **Belgesay** s.26; **Postacioğlu** s.92; **Gürdoğan-İflâs** s.191, dn.538; **Berkin-İflâs** s.555; **Tanrıver/Deynekli** s.73; Eyüp Sabri Erman (**Buruloğlu/Reyna** s.55’teki muhalefet şerhi). Bu bağlamda daha önce alacaklılar toplantısında itirazını ileri sürmüş olmayan alacaklı da duruşmaya gelerek itirazını bildirebilecekti. 7101 sayılı Kanunla hüküm; “*İtiraz edenlerin, itiraz sebeplerini duruşma gününden en az üç gün önce yazılı olarak bildirmek kaydıyla duruşmada hazır bulunabilecekleri de ilana yazılır*” şeklinde değiştirilmiştir. Böylece ilk defa tasdik yargılaması aşamasında itiraz edilebileceği hususu açıklığa kavuşturulmuştur.

getirmesinin yargılamayı uzatabileceği endişesiyle getirilmiştir⁶³⁰. Bu bağlamda bahsi geçen “üç gün” bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdiki yargılamasını bir an önce sonuçlandırmayı amaçlayan kesin nitelikte bir süredir. Bununla birlikte bu sürenin sınırlayıcı niteliği yalnızca duruşmada dinlenmeme sonucuna yöneliktir. Bu bağlamda üç günlük süreye uymamış olmak, ilgililerin itirazlarının dikkate alınmaması sonucunu doğurmamalıdır. Nitekim bu durum hak arama hürriyetinin bir gereğidir⁶³¹. Bir görüşe göre de bu hüküm sözlülük ilkesine ilişkin getirilmiş bir yaptırım olup öngörülen üç günlük süre aşılarak yapılan itirazların geçersiz olması sonucunu doğurmayacaktır⁶³². Bu bağlamda hâkimin tasdik duruşmasında dinlenme imkânı verip vermediğine bakmaksızın yapılan tüm itirazları değerlendirmesi ve bu değerlendirmesine ilişkin sonucu gerekçeleriyle tasdike yönelik verdiği kararında açıklamalıdır⁶³³.

Alacaklıların bu aşamada ileri sürdükleri itirazlarda talep sonucu konkordatonun tasdiki talebinin reddi veya projede değişiklik yapılması olmak üzere iki şekilde ortaya çıkabilir⁶³⁴. Nitekim mahkeme konkordato projesinde yetersiz gördüğü hususları re’sen olduğu gibi talep üzerine de düzeltilmesini isteme yetkisini haizdir (İİK m.305,2).

⁶³⁰ “Yine mevcut düzenlemeden farklı olarak, itiraz edenlerin duruşmada hazır bulunabilmelerinin şartı, itiraz sebeplerini, mahkemeye, duruşma gününden en az üç gün önce ve yazılı olarak bildirmiş olmalarıdır. Aksi halde duruşmada hazır bulunarak itirazlarını dermeyer etmeleri mümkün olmayacaktır. Böyle bir sınırlama getirilmesinin nedeni, her alacaklının duruşmada hazır bulunarak itirazlarını ileri sürmesinin yargılamayı çok aksatabileceği endişesidir” (İİK m.304’ü madde başlığıyla birlikte değiştiren 7101 sayılı Kanun’un 32. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 31: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁶³¹ **Özekes**-Asli Müdahale s.53; **Budak**-Üçüncü Kişi s.121.

⁶³² **Sarısözen**-Konkordato s.214.

⁶³³ **Sarısözen**-Konkordato s.214.

⁶³⁴ **Postacıoğlu** s.92.

bb. Tasdike İtiraz Edebileceklerin Kapsamı

Bu noktada tasdike itiraz edebilecek alacaklıların kapsamı hususuna değinilmelidir. Öncelikle bilançoda yer alan veya alacağını konkordato sürecinde buna ilişkin öngörülen sürede bildirmiş olan her alacaklı kayıtlı alacaklı sıfatıyla, tasdik yargılamasında itirazlarını ileri sürebilir. Buna karşın kayıtlı olmayan alacaklıların tasdike itiraz etme haklarının olup olmadığı tartışmalıdır.

Genel kabul gören görüşe göre alacağı kayıtlı olmayan alacaklılar da tasdike yönelik olarak itiraz edebilirler⁶³⁵. Nitekim İİK m.209 uyarınca alacaklıların öngörülen on beş günlük sürede alacaklarını bildirmemelerine bağlanan yaptırım, konkordato projesinin kabulüne ilişkin yapılacak toplantıya katılamayacak ve bu bağlamda çoğunluk hesabında dikkate alınamayacak olmalarıdır⁶³⁶. Bunun dışında tasdik edilen konkordatonun kayıtlı olmayan alacaklılar için de bağlayıcı olması, bu noktada itiraz imkânının sağlanmasını gerektirir⁶³⁷.

⁶³⁵ **Postacioğlu** s.92; **Belgesay** s.26; **Belgesay-Şerh** s.507; **Gürdoğan-İflâs** s.191, dn.538; **Berkin-İflâs** s.555; **Kuru-Konkordato** s.461, dn.184; **Kuru-El Kitabı** s.1487; **Kuru-Seminer** s.127; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473; **Tanrıver/Deynekli** s.73; **Sarısözen-Konkordato** s.215; **Akyürek/Akyürek** s.473; **Akil-Sorular** s.108-109; Eyüp Sabri Erman (**Buruloğlu/Reyna** s.55'teki muhalefet şerhi). Buna karşın Buruloğlu/Reyna tasdik yargılaması bağlamında itiraz hakkını, alacaklılar toplantısında oy hakkına sahip olanlara özgülemektedir. Buna göre kaydedilmiş ve toplantıda yahut iltihak süresinde oyunu bildirmiş alacaklılar itiraz hakkına sahiptir. Yine kaydedilmiş olmakla birlikte borçlu tarafından alacakları itiraza uğramış alacaklılar da mahkemenin çoğunluk hesabında dikkate alınıp alınmayacağına ilişkin kararına göre tasdike itiraz edebileceklerdir (**Buruloğlu/Reyna** s.53-54).

⁶³⁶ **Kuru-Konkordato** s.461, dn.184; **Kuru-El Kitabı** s.1487; **Belgesay** s.26-27; **Tanrıver/Deynekli** s.73; **Akyürek/Akyürek** s.474.

⁶³⁷ **Pekcanitez/Erdönmez** s.125.

Altay/Eskiocak’a göre itiraz edebilecek olanların kapsamını belirleyecek olan tek ölçüt alacaklı sıfatının bulunup bulunmadığıdır. Bu bağlamda alacaklı sıfatını haiz kişi, konkordatoda kayıtlı olması yahut alacaklılar toplantısında itiraz etmiş olması gerekmeden tasdik yargılamasında itirazını ileri sürebilecektir⁶³⁸. İtirazın kapsamını belirlemede alacaklı sıfatını haiz olma bir ölçüt olarak değerlendirilebilse de tek ölçüt olarak nitelendirilmemelidir. Zira bu kapsamda tasdik kararından etkilenecek olmak da bir ölçüt olarak düşünülebilir. Örneğin konkordato mühleti içinde komiserin izniyle akdedilen sözleşmelerden doğan borçların alacaklısının, alacaklı sıfatını haiz olmakla birlikte tasdik edilecek konkordatoya tâbi olmadığından tasdiğe karşı itiraz hakkı bulunmamaktadır. Alacağın kaydedilmemiş olması, onun çoğunluk hesabında dikkate alınmaması sonucunu doğurur. Öte yandan alacağın kaydettirmemiş alacaklı da konkordatoya tâbidir. Bu bakımdan kayıtlı olmayan alacaklının yaptığı itirazların da mahkemece dikkate alınması gerekir.

Ancak bu durum, kayıtlı olmayan alacağın borçlu veya mahkeme tarafından kabul edilmiş olmasına bağlıdır. Mahkemenin kabulü, tasdiğe itiraz etmek isteyen alacaklının alacağını borçlunun inkârı halinde çekişmeli hale gelen bu alacağın dikkate alınacağına dair öncelikle verdiği kararı ifade eder⁶³⁹. Nitekim kayıtlı olmayan alacaklının yaptığı itiraz üzerine borçlunun alacağı kabul etmemesi halinde, mahkemenin alacağın varlığını inceleme yetkisine sahip olduğu kabul edilmektedir⁶⁴⁰. Zira itirazı inceleme yetkisini haiz olan mahkemenin, itiraz edenin alacaklı sıfatını da incelemeye yetkili olduğunu kabul

⁶³⁸ **Altay/Eskiocak** s.285.

⁶³⁹ **Postacıoğlu** s.82,92; **Altay/Eskiocak** s.286.

⁶⁴⁰ **Postacıoğlu** s.82-83; **Belgesay** s.27; **Belgesay-Şerh** s.507; **Kuru-El Kitabı** s.1488; **Tanrıver/Deynekli** s.73; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473; **Altay/Eskiocak** s.264; **Budak/Kale** s.360.

etmek gerekir⁶⁴¹. Bu yetki sayesinde mahkeme borçlunun konkordato sürecindeki davranışları hakkında bir veri elde edebilecektir⁶⁴².

Kayıtlı olmayan alacaklının itirazı hukuki yararla sınırlı olmalıdır. Bu bakımdan kayıtlı olmayan alacaklının yaptığı itirazın içeriğini, kaydedilmiş olma ihtimalinde konkordatoya olumsuz oy vereceğine ilişkin varsayımı oluşturmamalıdır. Bunun dışında tasdik şartlarını taşımadığı iddiası tasdike yapılan itirazların kapsamına girecektir⁶⁴³. Keza alacaklı, alacağın bildirilmesine ilişkin sürede alacağını kaydettirmemesine rağmen genel mahkemelerde dava açma yoluna gitmiş olabilir. Bu halde alacaklı, açtığı dava sonucu alacağın varlığına ilişkin aldığı ilâma dayanarak konkordatonun tasdikine itiraz edebilir⁶⁴⁴.

Öte yandan bilançoda kayıtlı olmayan bir alacaklı daha önce İİK m.288,2 uyarınca geçici mühlet verilmesi kararına karşı yedi günlük kesin süre içinde itirazını bildirmiş, ancak on beş günlük kayıt süresi içinde alacağını kaydettirmemiş olabilir. Bu halde bilançoda yer almamakla, resmi sicillerden anlaşılmamakla ve süresi içinde alacağını kaydettirmemekle konkordatoda kayıtlı alacak statüsünde olmayan bir alacaklı, geçici mühlet kararı verilmesine itirazını bildirmiş olması nedeniyle konkordatonun tasdikine de itiraz edebilmelidir.

İİK m.206’da birinci sırada yer alan imtiyazlı alacaklılar ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş sözleşmelerin alacaklılarının tasdik yargılamasında kural olarak itiraz hakları bulunmamaktadır. Zira bu alacaklılar konkordatoya tâbi olmayıp

⁶⁴¹ **Belgesay-Şerh** s.507.

⁶⁴² **Kuru-El Kitabı** s.1488; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.473; **Tanrıver/Deynekli** s.74.

⁶⁴³ **Gürdoğan-İflâs** s.191, dn.538; **Tanrıver/Deynekli** s.73.

⁶⁴⁴ **Postacıoğlu** s.82.

alacaklarına tam olarak kavuşacaklardır⁶⁴⁵. Nitekim bunu temin etmek için lehlerine teminat gösterilmesi tasdik şartlarından biri olarak öngörülmüştür. Bununla birlikte bu alacaklıların kendilerine gösterilmesi gereken teminat bakımından itiraz etmekte menfaatlerinin bulunduğu söylenebilir. Dolayısıyla bahsi geçen alacaklıların tasdik şartlarından teminat şartıyla sınırlı olarak itiraz haklarının bulunduğunu kabul etmek mümkündür⁶⁴⁶. Öte yandan bu alacaklılar lehlerine gösterilecek teminattan feragat etmeleri halinde, feragat ettikleri alacak kesimi kapsamında her türlü itirazlarını sunabilirler⁶⁴⁷.

Konkordato sürecinde gerçekleştirilen alacaklılar toplantısında kural olarak projeye olumsuz oy vermiş olanların itiraz hakkının bulunduğu söylenebilir. Nitekim konkordatoyu kabul etmemiş alacaklının itirazı bu kapsamda öngörülebilir olacaktır⁶⁴⁸. Bununla birlikte toplantıda, teklif edilen konkordatoyu kabul ettiğini özgür iradesiyle beyan etmiş alacaklıların itiraz edememeleri gerekir. Ancak konkordatoyu kabule ilişkin beyanlarının sakatlanmış bir iradeye dayanması, bu alacaklıların da itiraz hakkı bulunduğunun kabulünü gerektirir⁶⁴⁹. Keza konkordatoya kabul oyu vermiş olmasına rağmen borçlunun dürüst olmayan bir davranışını öğrenen alacaklının da tasdiğe yönelik itirazlarını ileri sürebileceği ifade edilmiştir⁶⁵⁰.

⁶⁴⁵ Nitekim bu alacaklıların konkordatonun görüşüldüğü alacaklılar toplanmasında çoğunluk hesabında dikkate alınmamasına gösterilen projeden etkilenmeyeceklerine dair gerekçe, onların aynı zamanda itiraz etme haklarına da engel teşkil edebilir (**Arar** s.296).

⁶⁴⁶ **Kuru-El Kitabı** s.1488; **Tanrıver/Deynekli** s.72-73.

⁶⁴⁷ **Arar** s.296.

⁶⁴⁸ Öte yandan toplantıda olumsuz oy kullanmış bir alacaklının tasdik aşamasında konkordatoyu kabul ettiğini bildirmesi de mümkündür (**Pekcanıtez/Erdönmez** s.126).

⁶⁴⁹ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.125; **Sarisözen-Konkordato** s.215.

⁶⁵⁰ **Kuru-El Kitabı** s.1488; **Kuru-Konkordato** s.461, dn.184; **Tanrıver/Deynekli** s.73; **Sarisözen-Konkordato** s.215.

Konkordatoda yapılan alacaklılar toplanmasında oylamaya katılamayacağı öngörülmüş olan borçlunun eşi, çocuğu ile kendisinin ve evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi eşinin ana, babası ve kardeşinin itiraz hakkı bulunduğu söylenebilir⁶⁵¹. Zira çoğunluk hesabında dikkate alınmayacak olma, itiraz edebileceklerin kapsamının belirlenmesinde bir ölçü değildir. İtiraz edebilme hakkı bunda menfaatin bulunup bulunmadığına göre değerlendirilmelidir. Söz konusu kişiler çoğunluk hesabında dikkate alınmamakla birlikte tasdik edilen konkordatoyla bağlı olacaklarından itiraz etmek bakımından menfaatleri bulunur. Bu bağlamda alacağın konkordatoya tâbi olmaması yahut alacak için teminat gösterilmiş olunması itiraz imkânının varlığına engel olabilecektir. Bu çerçevede alacağı rehinle temin edilmiş alacaklıların, alacağının rehinle karşılanamaması halinde, itiraz haklarının bulunduğunu söylemek gerekir⁶⁵².

Bu noktada alacağı itiraza uğramış ve şarta yahut belli olmayan vadeye dayalı alacaklıların da itiraz hakkı olduğu kabul edilmektedir⁶⁵³. Ancak bu alacaklar bakımından, mahkemenin daha önce çoğunluk hesabında dikkate alınıp alınmayacağına dair verdiği karar önem arz etmektedir⁶⁵⁴. Ticaret mahkemesince alacaklı sıfatının varlığına ilişkin yapılan tespit sonucu verilen karar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyip, daha sonra genel mahkemelerde buna ilişkin verilecek hüküm esas olacaktır.

⁶⁵¹ **Pekcanitez/Erdönmez** s.125; **Sarısözen-Konkordato** s.215. Buna karşın Arar, tarafsız olmalarından şüphe duyulan ve bu nedenle çoğunluk hesabında dikkate alınmayan borçlunun kanunda sayılan yakınlarının, aynı gerekçe ile itiraz haklarına da engel olunması gerektiğini düşünmektedir (**Arar** s.296).

⁶⁵² Bu hususun tespiti kıymet takdiri yoluyla olacaktır. Buna göre ilgililer komiserin kıymet takdirine ilişkin kararın bildiriminden itibaren yedi gün içinde, masraflarını önceden karşılamak şartıyla rehinli malın kıymetinin yeniden takdir edilmesini isteyebilir (İİK m.298,2,3). Ancak tasdik aşamasında yeni bir kıymet takdiri istenemeyecektir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.125).

⁶⁵³ **Pekcanitez/Erdönmez** s.125.

⁶⁵⁴ **Tanrıver/Deynekli** s.73; **Altay/Eskiocak** s.286.

Ancak tasdik yargılamasına yapılan itirazlar dahilinde alacaklı sıfatı, ticaret mahkemesinin buna ilişkin kararı ile belirlenir. Özellikle alacağı olduğunu iddia eden alacaklı karşısında aksini iddia eden borçlunun daha az korunmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu bağlamda mahkemenin vereceği kararın belirleyici olması daha uygun görünmektedir. Aksi halde gerçekte alacaklı olmayan kişilerin itiraz etmek suretiyle yargılamayı uzatabilmesine imkân tanınmış olur.

cc. İtirazın Niteliği

İİK m.304 uyarınca komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı alan mahkeme konkordato hakkında karar vermek için yargılamaya başlar. Bu bağlamda bir duruşma gününün belirlenmesi ve bunun ilan edilmesi gerekir. Bu ilan itiraz edenlerin itiraz nedenlerini belirlenen duruşma gününden en az üç gün önce yazılı olarak bildirmeleri şartıyla hazır bulunabileceklerini de içerir. Bu noktada yapılacak itirazların konkordatonun tasdiki yargılaması bakımından niteliğine bakmak gerekir. Bu ise itirazın yargılamaya bir asli yahut feri müdahale niteliğinde olup olmadığı sorununu gündeme getirir.

Daha önce de belirtildiği üzere konkordatonun tasdiki HMK m.382’de sayılan çekişmesiz yargı işlerinden biridir. Çekişmesiz yargıda taraf değil, ilgili kavramından bahsedilir. İlgililerin tespiti çekişmesiz yargıda davacı veya davalıların belirlenmesine nazaran daha zordur. Zira çekişmeli yargıda şekli taraf teorisi esastır ve davacı ile davalı dilekçede bu sıfatla yer alan kişiler esas alınarak belirlenir. Çekişmesiz yargıda ise maddi anlamda ilgili kavramı esastır. Bir çekişmesiz yargı işinin görülmesinde menfaati olan, bu çekişmesiz yargı işi sonunda verilecek karardan hukuki durumu etkilenecek yahut etkilenme ihtimali olan kişiler maddi anlamda ilgili sayılır⁶⁵⁵. Bu bağlamda konkordatoda

⁶⁵⁵ **Kuru-NK** s.141.

maddi anlamda ilgili kavramı içine, konkordatonun tasdiki kararından hukuki durumu etkilenecek alacaklılar veya etkilenme ihtimali olan şarta bağlı, belirli bir vadeye dayalı ve çekişmeli alacakların alacaklıları girer.

Öte yandan takibi talebe bağlı çekişmesiz yargı işlerinde talepte bulunan ve yargılama içinde itiraz etmek gibi usul işlemi yapan kişilerin, bu işlemleriyle yargılamada şekli anlamda ilgili sıfatını kazandıkları söylenebilir⁶⁵⁶. Bu bakımdan konkordato talep eden, geçici mühlet kararına yahut konkordatonun tasdikine itiraz eden her alacaklı şekli anlamda ilgili sıfatını kazanır.

Bir çekişmesiz yargı işi bakımından şartları varsa asli müdahale mümkündür⁶⁵⁷. Buna göre görülmekte olan bir çekişmesiz yargı işinde mevcut ve güncel hukuki yararı bulunan üçüncü kişinin⁶⁵⁸ dava açmak suretiyle çekişme doğuran talebi çekişmesiz yargıya asli müdahale olarak değerlendirilir⁶⁵⁹. Bu bağlamda öncelikle ilgililerin

⁶⁵⁶ **Kuru-NK** s.142.

⁶⁵⁷ Nitekim asli müdahalenin düzenlendiği HMK m.65'in hükümet gerekçesi bu hususu açıkça ifade etmiştir: “*Birinci fıkrada, öncelikle davaya asli müdahale değil, yargılamaya müdahale ifadesi kullanılmıştır. Zira, fer’i müdahale çekişmesiz yargıda mümkün değilken, asli müdahale çekişmesiz yargıda da mümkündür...*” (**Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel:** Notlu-Gerekçeli Hukuk Muhakemeleri Kanun ve İlgili Mevzuat, B.4, Ankara 2018, s.116, dn.94). Bununla birlikte söz konusu düzenlemeden önceki dönemde de doktrinde genel kabul bu yöndedir (**Kuru-NK** s.147; **Özekes-Asli Müdahale** s.46; **Pekcanitez, Hakan:** Medeni Usul Hukukunda Feri Müdahale, Ankara 1992, s.199). Bununla birlikte Budak ise çekişmesiz yargı bağlamında görülmekte olan bir “dava” olmadığından bahisle burada asli müdahaleden söz edilemeyeceğini ifade etmekteydi (**Budak-Üçüncü Kişi** s.120; **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.153, dn.134).

⁶⁵⁸ Bu bağlamda müdahilin çekişmesiz yargı bakımından maddi ilgili olması gereklidir (**Özekes** s.48; **Kodakoğlu** s.250).

⁶⁵⁹ Bu bakımdan bir çekişmesiz yargı işinde asli müdahaleden söz etmek için bu işin müdahale ile çekişmeli yargıya dönüşmesi yeterli olmayıp aynı zamanda asli müdahalenin diğer şartlarını da taşınması gerekir (**Özekes-Asli Müdahale** s.47-51;

konkordato talebine itirazının yargılamanın niteliğini değiştirecek türden bir ihtilaf ortaya çıkarması gerekmektedir. Ancak konkordato talebine itiraz, itiraz edenin eda, tespit yahut inşai bir karar verilmesine yönelik bir talep içermeyip söz konusu itirazın kapsamı tasdik şartlarının gerçektelemediğine yönelik bir iddiayla sınırlıdır⁶⁶⁰. Tasdik şartları ise re’sen araştırma ilkesi çerçevesinde ilgililerden bağımsız olarak mahkemece de incelenir. Bu bağlamda projeyi yetersiz bulan mahkeme re’sen gerekli düzeltmelerin yapılmasını da isteyebilir. Kaldı ki ilgilinin itirazının çekişmesiz yargı bakımından bir ihtilaf doğurduğu da söylenemez. Zira bu itiraz tasdik şartlarını incelemekle mahkemenin yükümlü kılındığı gözönünde bulundurulduğunda ilgililere yönelik bir ihtilaf meydana getirmemektedir.

Asli müdahalenin tanımından hareketle konkordatonun tasdiki bakımından bir noktaya daha değinilebilir. Zira asli müdahale, müdahilin görölmekte olan yargılamanın konusu olan hak veya şey üzerinde hukuki yararına dayanarak kısmen yahut tamamen hak iddiasında bulunmasını ifade eder (HMK m.65). Bu bağlamda konkordatonun tasdikinde de çekişmesiz yargı işlerinin genelinin aksine ortada ileri sürülebilecek sübjektif bir hakkın varlığından söz edilir. Ancak burada ilgilinin itirazı, borçlunun şartlarını sağlayan konkordatosunun tasdikine ilişkin hakkı üzerinde hak iddiasında bulunması olarak nitelendirilemez. Nitekim bahsi geçen itirazın, alacağının tam ve zamanında ödenmesini içeren ve kanun tarafından kendisine verilmiş hakka dayanan bir iddia olmayıp tasdik şartlarının gerçektelemediğine yönelik olduğundan söz edilir⁶⁶¹. Tüm

Kodakoğlu s.255 vd.). Bununla birlikte çekişmesiz yargıya asli müdahalenin şartları bakımından karş. **Kuru-NK** s.147; **Pekcanitez-Feri** Müdahale s.199; **Budak-Üçüncü Kişi** s.149; **Karşlı, Abdurrahim:** Medeni Muhakeme Hukuku, 6100 Sayılı HMK Hükümlerine Göre Yargıtay Kararları İşlenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3.Baskı, İstanbul 2012, Medeni Muhakeme s.363-364.

⁶⁶⁰ **Budak-Üçüncü Kişi** s.120; **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.158; **Kuru-Seminer** s.127; **Karakaş** s.32.

⁶⁶¹ **Postacıoğlu** s.93; **Hasırcı** s.960. Nitekim Postacıoğlu’nun yapılacak itirazların içeriği bakımından ortaya koyduğu sebepler, tasdik şartlarının gerçektelemediği ve borçlunun

bunlar bir tarafa bırakılsa dahi salt tasdik talebine yapılan itirazın dava niteliğinde olmaması onun, bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikine asli müdahale olarak değerlendirilememesini gerektirir⁶⁶².

Çekişmesiz yargının iki taraf sistemi üzerine kurulu olmaması ve yargılamadan hukuki durumu etkilenebilecek tüm maddi ilgililerin bu yargılamaya katılabılme imkanlarının bulunması çekişmesiz yargıda feri müdahale kurumunun söz konusu olmayacağını göstermektedir⁶⁶³. Nitekim çekişmesiz yargıda feri müdahalenin geçerli olmadığı, HMK m.66'nın lafzi yorumundan da çıkmaktadır. Buna göre, “Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak

aktiflerinin kıymetinin olduğundan az takdir edilmesi veya pasiflerinin olduğundan çok gösterilerek mevcudunun teklif edilen konkordatoyla orantılı olmamasının ileri sürülmesi yönünde toplanmaktadır (**Postacioğlu** s.93). Kuru da burada ileri sürülecek itirazın tasdik şartlarının gerçekleşmediğine yönelik olduğunu belirtmektedir. Yazar bu kapsamda alacaklıların itirazlarına, gerçek olmayan alacaklar yaratıldığı ve bilançonun yanlış düzenlendiğini göstermiştir (**Kuru-Konkordato** s.461, dn.184; **Kuru-El Kitabı** s.1487-1488).

⁶⁶² **Budak-Üçüncü Kişi** s.120.

⁶⁶³ **Kuru-NK** s.147; **Taşpınar Ayvaz, Sema:** Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 sayılı Kanun'da Yer Alan Tedbirlerin Medeni Usul Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, (4.Uluslararası Kadın/Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı, 2012/1, Kuzey Kıbrıs 2013, 29-49), s.38; **Özekes-Asli Müdahale** s.49; **Budak-Üçüncü Kişi** s.113; **Pekcanitez-Feri Müdahale** s.197-199; **Kodakoğlu** s.260; **Atalı-Çekişmesiz Yargı** s.79; **Hasırcı** s.953. Bununla birlikte Budak'a göre çekişmesiz yargıda feri müdahale hükümlerinin doğrudan uygulanması mümkün olmadığından, yapılmak istenen hukuki işlemde etkilenecek maddi ilgili bakımından bu hükümlerin çekişmesiz yargıya uygun düştüğü ölçüde kıyasen uygulanması gerekmektedir (**Budak-Değişiklikler** s.287; **Budak-Üçüncü Kişi** s.115-116; **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.155). Buna karşın Kodakoğlu 6100 sayılı HMK'nın yürürlüğe girmesiyle bu görüşün geçerliliğini yitirdiğini belirtmektedir. Yazara göre çekişmesiz yargıda maddi anlamda ilgililerin yargılamaya katılması, asli yahut feri müdahale hükümlerinin kıyasen uygulanmasını gerektirmez (**Kodakoğlu** s.251).

amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer'i müdahil olarak davada yer alabilir". Maddede geçen "dava" ibaresi ve iki taraftan bahsedilmesi bu kurumun çekişmesiz yargıya uygun olmadığı sonucunu doğurmaktadır. Kaldı ki asli müdahalenin düzenlendiği 6100 sayılı HMK m.65'in hükümet gerekçesinde bu husus açıkça ifade edilmiştir⁶⁶⁴. Bu bağlamda bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikine yapılan

⁶⁶⁴ "...fer'i müdahale çekişmesiz yargıda mümkün değilken, asli müdahale çekişmesiz yargıda da mümkündür..." (Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-HMK Mevzuat s.116, dn.94). Yargıtay da bu yönde kararlar vermektedir: "...yerleşik Yargıtay uygulamaları ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 382. maddesi uyarınca tapu kaydında düzeltim davalarının çekişmesiz yargı işlerinden sayıldığı ve çekişmesiz yargıda fer'i müdahalenin mümkün olmadığı dikkate alınmadan B.. E..'in müdahale talebinin kabulüne karar verilmiş olması da isabetsizdir"(Y.1.HD, 08.09.2014, E.2014/12045, K.2014/13795: **KBİBB**). "Usûlün öngördüğü fer'i müdahale, hakları ve yararları bir davanın sonuna bağlı olan kişinin yarar birliği olan tarafın yanında yer almasıdır (HUMK m.53). Kanunun açık metninden de anlaşılacağı gibi, bu çeşit müdahale hasımsız davalarda düşünülemez. Zira müdahilin iki taraftan birinin yanında yer alması gerekli görülmüştür. Olayda istek hasımsız olarak veraset belgesi verilmesine ilişkin olduğuna göre, müdahalede bulunmak isteyen menfaatlerinde bir çelişme bulunmadığı için usul yönünden bir müdahale düşünülemez" (Y.2.HD, 23.10.1973, 6491/6030: ABD, 1974/1, s.86-88). "Vakfedenin mirascıları da "ilgili" sıfatı ile bu duruşmaya katılmışlardır. Mahkemece bu kişiler davada müdahil sıfatıyla dinlenmiş ve ikame ettikleri deliller toplanmış ise de, Medeni Kanun'un 74 ve Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıflar Hakkındaki Tüzüğü'nün 5. maddesi dikkate alındığında, tescil istemini içeren başvuru bir dava niteliğinde olmadığı gibi, mirascıların böyle bir yargılamada davaya müdahil olarak katılmaları da söz konusu değildir...İlgililerin mahkemece dinlenmeleri, vakfın tesciline ilişkin işlemin mahkemece değerlendirilmesine yönelik olup, çekişmesiz kaza işlemi niteliğindeki bu tescilde, bu kişilerin taraf olmalarını gerektirmez. Hal böyle olunca mahkemenin bu kişileri müdahil olarak kabul etmesi bir usulî hatadır" (Y.18.HD, 04.02.1997, E.1997/343, K.1997/890: **KBİBB**). Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz. Y.11.HD, 13.11.2018, E.2017/1464, K.2018/7019: **KBİBB**; Y.11.HD, 21.05.2018, E.2016/12364, K.2018/3770: **KBİBB**.

itirazların ferî müdahale niteliğinde olmayacağı söylenebilir. Bununla birlikte yapılan itirazların tasdik talebinin reddini sağlamaya yönelik olduğu, bu bağlamda tasdik talebi ile çeliştiği göz önüne alındığında itirazların ferî müdahaleye elverişli olmadığı görülmektedir. Zira ferî müdahale kurumu uyarınca müdahil, yanında yer aldığı kişinin işlem ve taleplerine aykırı davranamayacaktır⁶⁶⁵.

Konkordatonun tasdiki bakımından yapılacak duruşmaya ilişkin ilan Budak’a göre “*çekişmesiz yargıda mahkemenin üçüncü kişileri daveti*” şeklinde ifade edilebilecek bağımsız bir usul hukuku müessesesi kapsamında değerlendirilir. Nitekim bu müessese kapsamındaki hallerde eda, tespit veya inşai bir hüküm alma yönünde bir talebi olmayıp, kendi yararını koruma amacıyla yargılamada yer alan ilgili mahkemece re’sen yargılamaya davet edilmektedir. Bu bağlamda bahsi geçen ilgilinin yargılamada “taraf” veya “müdahil” olarak değil, “maddi anlamda ilgili” sıfatıyla yer aldığı söylenebilir. Bu şekilde yapılan davet ile sağlanan katılım, yargılamayı çekişmeli hale getirmez. Dolayısıyla bu kapsamda sayılan konkordatonun tasdikine yapılan itirazlar da maddi anlamda ilgililerin hukuki görüşlerini bildirmelerine yönelik bir imkânı ifade etmektedir⁶⁶⁶.

Konkordatonun tasdikini talep eden borçlu ile bu talebe itiraz eden alacaklılar arasında konkordatonun tasdikine yönelik bir yarar çatışması mevcuttur⁶⁶⁷. Ancak buradaki talep ve menfaat çatışması çekişmesiz yargı şeklinde görülen konkordatonun tasdiki işini, yargılama tarzını değiştirerek çekişmeli yargı niteliğine dönüştürecek yeterlilikte değildir. Dolayısıyla bu husus aynı zamanda yapılan itirazın asli müdahale olarak görülememesinin nedenlerinden birini de oluşturur. Bu bağlamda çekişmesiz yargıyı çekişmeli yargıya dönüştüremeyen ilgilinin itirazını içeren başvurusu yalnızca

⁶⁶⁵ **Pekcanıtez-Ferî Müdahil** s.201; **Kodakoğlu** s.260; **Taşpınar Ayvaz-6284** s.38.

⁶⁶⁶ **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.157,158; **Budak-Üçüncü Kişi** s.116-129.

⁶⁶⁷ **Pekcanıtez-Ferî Müdahale** s.200; **Özekes-Asli Müdahale** s.52.

ilgililerin yargılamaya katılarak görüşlerini bildirmeleri, dinlenmeleri olarak değerlendirilmelidir⁶⁶⁸.

Çekişmesiz yargı işlerinde geçerli olan re'sen araştırma ilkesinden hareketle mahkeme, ilgililerin delil ve beyanlarıyla bağlı olmayıp, gerekli gördüğü her türlü araştırmayı yapabilir, bu bağlamda ilgilileri de dinleyebilir⁶⁶⁹. Dolayısıyla bahsi geçen menfaat çatışmasının yargılamanın niteliğini ve usulünü değiştirmeye yönelik bir etkisi bulunmamaktadır. Esasında bunun pratik bir faydası da yoktur. İlgililerin yargılamada dinlenmesi çekişmesiz yargı işlerinde de onlar için bir hak oluşturmaktadır. Bu hak hem yargılamada etkin konumda olan hâkimin eksiksiz inceleme yapabilmesinin hem de hâkimin güvenceli bir yargılama yürütmesi ödevinin bir sonucudur. Keza hak arama hürriyeti de çekişmesiz yargılamada ilgililerin görüşlerini ifade edebilmelerini

⁶⁶⁸ **Özekes-Asli Müdahale** s.52; **Kodakoğlu** s.252,258.

⁶⁶⁹ **Kuru-NK** s.160 vd.; **Özekes-Asli Müdahale** s.52; **Budak-Üçüncü Kişi** s.111-112; **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.170; **Pekcanıtez-Feri Müdahale** s.199; **Kodakoğlu** s.250; **Aras** s.69,73; **Ulukapı-Fesih** s.45. Çekişmesiz yargı bakımından geçerli olan bu ilke, bir işin takibi talebe bağlı yahut re'sen harekete geçilecek çekişmesiz yargı işi olması bağlamında bir farklılık arz etmemektedir (**Kuru-NK** s.160; **Aras** s.69). Nitekim Yargıtay bu durumu takibi talebe bağlı işlerde kural olarak zıt menfaatlerin bulunmayışına dayandırmaktadır. Keza Yargıtay'a göre aksinin kabulü gerçeğin ortaya çıkarılmasını engelleyecektir: *"Çekişmeli yargıda, taraflarca hazırlama prensibi geçerli olduğu halde çekişmesiz yargıda kendiliğinden (re'sen) araştırma prensibi egemendir. Takibi talebe bağlı çekişmesiz yargı işlerinde bu prensibin geçerli olması bu gibi işlerde kural olarak mukabil (zıt) alakalı bir kimsenin olmaması düşüncesine dayanır. Çekişmesiz yargıda da çekişmeli yargıda olduğu gibi taraflarca hazırlama prensibi geçerli olsa idi o zaman hakim; talepte bulunan tarafların iddia ettiği vakıalar ve ileri sürdüğü delillerle yetinmek zorunda kalırdı ve bu durum gerçeğin ortaya çıkarılması ilkesiyle bağdaşmazdı. Öte yandan, kendiliğinden araştırma ilkesinin uygulandığı davalarda hâkim, belli vakıaları kendiliğinden araştırma yetkisine ve yükümlülüğüne sahip olduğundan davayı değiştirme yasağı bu uyuşmazlıklarda uygulanmaz"* (Y.HGK, 21.12.2005, E.2005/2-740, K.2005/766: **KBİBB**).

gerektirir⁶⁷⁰. Bu bakımdan fikir ve taleplerini bildirme yetkisi verilerek yargılamanın bir süjesi haline getirilen ilgililer, maddi anlamda ilgili kavramından hareketle belirlenmelidir. Konkordatonun tasdikinde ise verilecek tasdik kararı neticesinde hukuki durumları etkilenecek olan maddi anlamda ilgililere İİK m.304'te bir itiraz imkânının sağlanması, onların yargılamaya katılma haklarının özel olarak düzenlendiğini gösterir. Bu bağlamda söz konusu itiraza ilişkin düzenleme ilgililerin hak arama hürriyetine uygun olarak yargılamaya katılmaları ve taleplerinin dinlenmesi şeklinde anlaşılmalıdır⁶⁷¹. Nitekim bahsi geçen madde uyarınca verilen süreye uymayanların itirazlarının yalnızca duruşmada dinlenmeyecek olup her hâlükârda dikkate alınacak olması gerekliliği bu çözümlemeyi destekler nitelikte görünmektedir.

Peki itiraz sebeplerini duruşma gününden en az üç gün önce yazılı olarak bildirmeyen ilgililerin itirazları nasıl dikkate alınacaktır? Öncelikle bu noktada yapılacak yorum bakımından İİK m.304'te öngörülen kuralın getirilme gerekçesi gözardı edilmemelidir. Yani itirazlarını öngörülen şekilde bildirmemiş alacaklıların itirazlarının dikkate alınması yargılamanın gecikmesine yol açmamalıdır. Buna göre tasdik duruşmasında ilk defa itirazını dile getiren alacaklı, buna ilişkin dilekçe vermesi amacıyla duruşmadan çıkarılabilir. Alacaklının verdiği dilekçe dosyaya konulur. Söz konusu itiraz

⁶⁷⁰ **Özekes-Hukuki Dinlenilme** s.270; **Kuru-NK** s.166; **Budak-Üçüncü Kişi** s.112; **Budak-Çekişmesiz Yargı** s.155; **Kodakoğlu** s.250; **Aras** s.73. Hâkimin aydınlatma ödevi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Alangoya, Yavuz:** Medeni Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanmasına İlişkin İlkeler, İstanbul 1979, s.135-161. Bu bağlamda hem maddi hem şekli anlamda ilgililerin çekişmesiz yargı kapsamında duruşmalı yahut duruşmasız yapılan incelemelerde yargılamaya katılma, itiraz etme ve kanun yoluna başvurma imkânlarına sahip olmaları hukuki dinlenilme hakkının bir gereğidir (**Özekes-Hukuki Dinlenilme** s.270; **Ulukapı, Ömer:** Medeni Usul Hukukunda Tarafların Duruşmaya Gelmemesi, Konya 1997, s.23; **Aras** s.74).

⁶⁷¹ **Özekes-Asli Müdahale** s.52-53; **Budak-Üçüncü Kişi** s.121; **Kodakoğlu** s.266; **Kuru-NK** s.166-167.

incelenmesi kolay ve zaman almayacak nitelikte ise duruşmaya kısa bir süre ara verilebilir. Öte yandan itiraz incelenmesi zaman alan bir konuya ilişkinse duruşma yargılamayı uzatmayacak şekilde bir defaya mahsus olmak üzere ertelenebilir.

2. İNCELEMENİN KAPSAMI

Çekişmesiz yargı işleri bakımından da yargılamaya ilişkin genel kurallar uygulama alanı bulacaktır. Bu bağlamda AY m.36/2 uyarınca hiçbir mahkeme görev ve yetkisi içindeki çekişmesiz yargı işlerine bakmaktan kaçınamayacak, keza AY m.141/4 gereği çekişmesiz yargı işlerinin de en az giderle ve mümkün olduğunca süratli şekilde sonuçlandırılması gerekecektir. Yine AY m.152/1’de geçen, uygulayacağı kanun hükmünün Anayasa’ya aykırı olduğuna ilişkin tespiti sonucu AYM’ye başvurmakla görevli kılınmış “davayı gören mahkeme” ifadesi geniş yorumlanarak çekişmesiz yargı işlerini de kapsamalıdır⁶⁷².

Bu çerçevede mahkeme konkordatonun tasdikine ilişkin bir karar vermek üzere yargılama yapar. Yargılama kapsamında, kanunda öngörülmüş olan tasdik şartlarının var olup olmadığını her somut başvuru bakımından inceler. Bu incelemesinde mahkemenin yetkisinin sınırı tartışılmalıdır. Bir görüşe göre mahkeme tasdik şartlarıyla bağlıdır. Buna göre tasdik şartları mevcutsa mahkemece tasdik kararı verilir, aksi halde talep reddedilir.

⁶⁷² **Öden** s.521. Nitekim AYM de konuya ilişkin olarak aynı görüştedir: “...*çelişmesiz yargı işlerinden sayılabilecek olan bir takım yönetim işlerinin... mahkemelere verilmesi, onların tıpkı dar anlamda yargı işlerinden bulunan dâvalarda olduğu gibi tarafsızca ve Anayasa’ya, kanuna ve hukuka göre karara bağlanmalarını sağlamak ereğine başka deyimle haklı nedene, kamu yararına dayandığı düşünülürse, mahkemelerin bu türlü konularda uygulayacakları hükümlerin Anayasa’ya uygunluğu sorununun çözümlemek üzere Anayasa Mahkemesine İş gönderebilmeleri, Anayasa’nın yasaların denetiminin Anayasa Mahkemesine veren hükümlerinin konuluş amacının gereği olduğu sonucuna varılır*” (AYM, RG:04.03.1969, E.1967/21, K.1968/36: anayasa.gov.tr).

Bu noktada takdir yetkisinden bahsedilemez⁶⁷³. Diğer görüş ise mahkemenin tasdik şartlarını takdir yetkisi çerçevesinde değerlendireceğini savunmaktadır⁶⁷⁴. Bu görüş taraftarlarından Altay/Eskiocak tasdik yargılamasının maddi anlamda bir denetleme, onaylama faaliyeti olduğunu; şekli anlamda ise yargısal bir faaliyet olduğunu ifade etmektedir. Yazarlara göre bu çerçevede re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu tasdik yargılamasında mahkeme, hiçbir sınırlamaya tâbi olmaksızın tasdike ilişkin şartların somut durumda gerçekleşip gerçekleşmediğini inceler. Bununla birlikte yazarlar mahkemenin, kanunda düzenlenen tasdik şartları dışında konkordato hükümlerinin amaç ve muhtevasından hareketle borçlunun dürüstlüğü de irdelemesi gerektiğini ileri sürmektedir. Bu doğrultuda borçlunun bilançosunda gösterdiği alacaklarla, konkordato kapsamında kabul ettiği alacakların birbiriyle ve ticari defter kayıtlarıyla uyumu uzman bilirkişilerden alınacak raporlarla tespit edilmelidir⁶⁷⁵. Zira her ne kadar dürüstlük 4949 sayılı Kanun değişikliği ile konkordatonun tasdiki şartı olmaktan çıkarılsa da genel hükümlerden hareketle dürüst olmayan davranışlara konkordato sürecinde de izin verilememesi gerekir. Böylece borçlunun aktifini gizleyerek, aktif-pasif dengesini kurmak için gerçek dışı alacaklar yaratarak, hileli işlemler, yalan beyanlarla konkordato makamlarını kandırarak tasdik kararı alması engellenebilecektir⁶⁷⁶.

⁶⁷³ **Ansay-İflâs** s.346; **Belgesay** s.27; **Tanrıver/Deynekli** s.74; **Eroğlu Orhan** s.136.

⁶⁷⁴ **Arar** s.297; **Postacıoğlu** s.93; **Altay/Eskiocak** s.290; **Kale-Sorular** s.55.

⁶⁷⁵ Bu noktada yazarlar mahkemenin, konkordato komiserinin daha önce borçlunun ticari defterlerini incelemek için başvurduğu bilirkişi raporu ile bağlı olmadığı ve takdir hakkı çerçevesinde yeni bir bilirkişi raporu alabileceğini düşünmektedirler (**Altay/Eskiocak** s.291).

⁶⁷⁶ **Altay/Eskiocak** s.287-292. Hatta yazarlar mahkemenin takdir hakkı bağlamında biraz daha ileri giderek komiserin hazırladığı raporda tamamlanması zaman alıcı eksikliklerin bulunmasına rağmen konkordatonun başarı olasılığı güçlü gören mahkemenin takdir hakkı çerçevesinde, işlemlerin hızlandırılmasını sağlayabileceğini ifade etmişlerdir (**Altay/Eskiocak** s.292).

Tasdik yargılamasında mahkeme, re'sen araştırma ilkesi doğrultusunda tasdik şartlarının mevcut olup olmadığını inceleyecektir. Bu ilkenin bir sonucu olarak, alınan bilirkişi raporları ve komiser raporu mahkeme için bağlayıcı olmayacaktır. Bununla birlikte bu raporların tasdike ilişkin kararı verirken mahkemeye yardımcı niteliği yadsınamaz. Nitekim açık olmayan noktalarda komiserden ek rapor alınması bu niteliğin bir yansımasıdır⁶⁷⁷.

Tüm bu bilgiler ışığında mahkemenin tasdik yargılaması bakımından takdir yetkisinin bulunduğunu kabul etmek daha doğru görünmektedir. Nitekim bir yargılama içinde, AY m.138'de düzenlenen hâkimin bağımsızlığının bir gereği olarak vicdani kanaatlerine göre karar verebilme yetisini engelleyecek uygulamalara yer verilmemesi gerekmektedir. Bu bağlamda hâkim hukuka uygun şekilde takdir yetkisini kullanabilmelidir. Elbette bu yetki, mahkemeye objektif olarak ortaya konmuş verilerin gerekçe bildirmeksizin dikkate alınmaması anlamına gelmeyecektir. Öte yandan tasdik sürecinde dürüstlük ilkesine aykırı davranılıp davranılmadığının tasdik kararına etkili olması göz önünde bulundurulduğunda, kanunda yazan tasdik şartlarıyla sınırlı bir incelemeden bahsedilemeyecektir. Zira bu ilkenin incelenmesi aynı zamanda geniş takdir yetkisinin varlığını gerektirir.

Bununla birlikte mahkeme tasdik yargılamasında yapacağı inceleme sonucu projeyi yetersiz bulması halinde, re'sen veya talep üzerine projede gerekli gördüğü düzeltmelerin yapılmasını isteme hakkını haizdir (İİK m.305,2)⁶⁷⁸. Bu düzenleme ile

⁶⁷⁷ **Gürdoğan**-İflâs s.190-191; **Altay/Eskiocak** s.285.

⁶⁷⁸ Belirtmek gerekir ki bahsi geçen bu düzenleme 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle getirilmiştir. Ancak kanunda konuya ilişkin bir düzenleme yokken de doktrinde bir görüş tarafından mahkemenin teklif edilen tutarı, borçlunun mevcuduyla orantılılık şartını gözeterek düzeltme yetkisini haiz olduğu kabul edilmekteydi (**Postacıoğlu** s.24; **Belgesay** s.13). Bununla birlikte Berkin'e göre mahkemenin sahip olduğu bu yetki, konkordatonun kabulü yahut reddine ilişkin olup hâkime tasdik

mahkemeye, alacaklılar tarafından daha önce oylanıp kabul edilmiş konkordato projesine, müdahalede bulunma yetkisi verilmiş durumdadır. Somut olayın şartları çerçevesinde, konkordato talep eden borçlu ile alacaklıları arasındaki menfaat dengesini adil ve eşit şekilde kurabilmek yönünden tasdik incelemesinde bulunacak mahkemeye böyle bir yetkinin verilmesi oldukça yerindedir⁶⁷⁹.

Takdir yetkisi kapsamında mahkeme, borçlunun mevcuduyla orantılı olmayan teklifinin orantılı hale getirilmesini isteyebilir. Keza mahkeme, borçlunun konkordato projesinde belirttiği ödemeye ilişkin vadeleri işletmenin gidişatına göre uzun bulması halinde, vadelerin kısaltılması yönünde bir düzeltmeye gidilmesine hükmedebilir⁶⁸⁰. Borçlu faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılarına ödemelerini yapabilmesi için gerekli mali kaynağı hangi yöntemle sağlayacağına bu kapsamda sermaye artırımını veya kredi temini yoluna gidip gitmeyeceği ya da başka bir yöntem kullanıp kullanmayacağına ön projesinde yer vermelidir (KTEBHY m.6). Bu doğrultuda mahkeme, konkordato ön projesi, bilanço, ön projeye dayanak teşkil eden belgeler ve komiserin sunduğu raporları inceleyerek borçlunun gerekli mali kaynağı sağlamak üzere kullanacağı yönteminde düzeltmeler yapabilir. Örneğin mahkeme borçlunun malvarlığı kapsamında atıl durumdaki varlıkların satışının yapılmasını yahut projede yeni ortak alınacağından söz edilmişse bu konuya ilişkin daha somut ve detaylı bilgilerin mahkemeye sunulmasını isteyebilir.

Mahkemenin projede düzeltme istemesini gerektiren talep konkordatoyu kabul etmemiş alacaklılardan da gelebilir.

şartlarında değişiklik yapma gücü vermez. Aksinin kabulü hâkimin kendi iradesini alacaklıların iradesinin yerine koyması anlamına gelir. Bu da konkordatonun niteliği ve özü ile bağdaşmaz (**Berkin-Konkordato** s.86; **Arar** s.297).

⁶⁷⁹ **Tanrıver-Güncel** s.280.

⁶⁸⁰ **Budak/Kale** s.377.

Mahkemenin takdir yetkisi hakkaniyet çerçevesinde kullanılmalıdır. Bu doğrultuda konkordatoya ilişkin kurallar çerçevesinde her somut olay bakımından borçlu ve alacaklılar arasındaki denge korunmalıdır⁶⁸¹. Öte yandan mahkemeye verilmiş bu yetkinin, alacaklıların iradesine aykırı bir müdahalede bulunma sonucunu doğurabileceği gözetilerek dikkatle kullanılması gerekir⁶⁸². Bu bağlamda mahkemece yapılmasının istenebileceği bu düzeltmenin alacaklılar lehine olması gerektiği ifade edilmiştir⁶⁸³. Zira tasdik edilen konkordato bu düzeltmeyi de kapsayacak şekilde tüm alacaklılar için bağlayıcı olacaktır. Bu noktada kabul oyu vermiş alacaklıların konkordatoyu kabul ettikleri çerçevede oluşan öngörülebilirliklerinin korunması gerektiği gibi⁶⁸⁴ konkordatoyu kabul etmemiş alacaklılar da daha kötü duruma düşürülmemelidir. Bu kapsamda bahsi geçen bu hükmün, tasdik yargılamasında mahkemenin takdir yetkisinin varlığına ilişkin kabulü destekler nitelikte olduğu söylenebilecektir⁶⁸⁵.

⁶⁸¹ **Gözler, Kemal:** Hukuka Giriş, 10.B., Bursa 2013, s.363.

⁶⁸² **Atalay-Değişiklik** s.102.

⁶⁸³ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.474; **Pekcanitez/Erdönmez** s.126; **Altay/Eskiocak** s.211

⁶⁸⁴ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.474; **Pekcanitez/Erdönmez** s.126.

⁶⁸⁵ Nitekim hükmün madde gerekçesi de bu noktada mahkemeye tanınan takdir hakkını ortaya koymaktadır: *“Gerçekleştirilebilir veya uygulanabilir bir proje üzerine mahkemenin kendiliğinden de gerekli gördüğü düzeltmelerin yapılmasını isteyebilmesi, modern yeniden yapılandırma felsefesinin bir görünümüdür. Mahkeme, borçlunun sunduğu, hatta alacaklıların da kabul ettiği bir projede, özellikle konkordatoyu kabul etmeyen alacaklıların menfaatini gerektiriyorsa re’sen veya talep üzerine düzeltme yapılmasını isteyebilir; mahkemenin düzeltme yapılmasını isterken komiserin ve alacaklılar kurulunun görüşünü alması uygun olur”* (İİK m.305’te madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 33. maddesinin Gerekçesinden (TASARI,

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TASDİK YARGILAMASI SONUNDA VERİLECEK KARARLAR İLE KANUN YOLLARI

§1. YARGILAMA SONUNDA VERİLECEK KARARLAR

A. GENEL OLARAK

Karar, mahkemenin değerlendirmesi ve ölçme-biçme faaliyeti sonucunda, diyalektik bir yargılama ve kollektif bir faaliyetin ürünü olarak ortaya çıkan mahkeme usul işlemidir. Mahkeme somut olaya uygulanması gereken soyut hukuk kuralının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin bir altlama faaliyetinde bulunur. Bu faaliyet neticesinde ulaşılan kanaat ise “karar” şeklinde somutlaşır⁶⁸⁶.

Karar, yargılamayı sona erdirmeye niteliğini haiz olup olmamasına göre ara karar ve nihai karar şeklinde ikiye ayrılır. Buna göre ara karar, mahkemenin yargılamadan elini çekmesi sonucunu doğurmayan, aksine yargılamanın sürdürülmesine hizmet eden kararlara denir. Nihai karar ise mahkemenin yargılamadan elini çekmesi sonucunu doğuran, yargılamaya son veren kararlardır⁶⁸⁷.

Nihai kararlar usule ilişkin ve esasa ilişkin olmak üzere ikiye ayrılır. Buna göre esasa ilişkin nihai kararlar, uyuşmazlığı esastan çözüme kavuşturmak suretiyle

⁶⁸⁶ Tanrıver-Medeni Usul s.979.

⁶⁸⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Usul s.475,476; Tanrıver-Medeni Usul s.980-983; Görgün, Şanal/Börü, Levent/Toraman, Barış/Kodakoğlu, Mehmet: Medeni Usul Hukuku, 8.B., Ankara 2019, s.645; Üstündağ, Saim: Medeni Yargılama Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim, 2.B., İstanbul 1971, s.3,4; Sungurtekin Özkan-Medeni s.307.

yargılamaya son veren kararlardır. Bu tür kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil ederler. Öte yandan usule ilişkin nihai kararlar, uyuşmazlığın esası hakkında çözüm içermeyen, yalnızca usule ilişkin sorunla sınırlı çözüm sağlayan kararlardır. Bu tür kararlar uyuşmazlığın esasını çözmediklerinden maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezler⁶⁸⁸.

B. TASDİK YARGILAMASI SONUNDA VERİLECEK KARARLAR

1. GENEL OLARAK

Tasdike ilişkin verilen karar ile mahkeme yargılamadan elini çeker. Dolayısıyla tasdik yargılaması sonunda verilen karar bir nihai karardır. Öte yandan konkordatonun tasdiki bir çekişmesiz yargı işidir (HMK m.382). Çekişmesiz yargı işi sonunda verilen kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez (HMK m.388). Bu bakımdan tasdik yargılaması sonunda verilecek karar da usule ilişkin nihai karar niteliğini haizdir.

Mahkemenin konkordato sürecinde gerekli gördüğü geçici hukuki koruma tedbirlerine karar verdiği durumlarda bu tedbirler, kaldırılmadığı sürece tasdike ilişkin verilen kararın kesinleşmesine dek devam edecektir (HMK m.397,2). Bu noktada tasdik talebinin kabul edildiği hallerde borçlunun tedbirlerin kaldırılması, reddedildiği hallerde ise itiraz eden alacaklıların tedbirlerin devamı yönünde karar verilmesini isteyebilmeleri gerekir⁶⁸⁹. Bununla birlikte doktrinde kararın kesinleşmesinin uzun süreceği ihtimaller göz önüne alınarak mühlet süresini aşan bir koruma imkânı tanınmaması gerektiğinden

⁶⁸⁸ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-USul s.476-478; Tanrıver-Medeni Usul s.983-985; Görgün/Börü/Toraman/Kodakoğlu s.647; Sungurtekin Özkan-Medeni s.308.

⁶⁸⁹ Pekcanitez/Erdönmez s.149; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.480.

hareketle tasdik talebine ilişkin kararında mahkemenin, daha önce verdiği tedbirlerin akıbeti hakkında da bir karara varmasına ilişkin özel bir düzenlemenin yer alması gerektiği hususuna işaret edilmiştir⁶⁹⁰.

2. KARARIN ŞARTA BAĞLI VERİLİP VERİLEMEYECEĞİ SORUNU

Mahkeme tasdik yargılamasında yaptığı inceleme neticesinde konkordatonun tasdikine veya reddine karar verebilir. Bu noktada şarta bağlı tasdik kararı verilip verilemeyeceği hususuna değinmek gerekir.

Şarta bağlı hüküm hâkimin varlığını tanıdığı bir hakkın sona ermesini yahut bir hakkın varlığını gelecekte gerçekleşmesi şüpheli bir duruma bağlaması halinde ortaya çıkar⁶⁹¹. Doktrinde bir görüşe göre Türk hukukunda şarta bağlı hüküm verilmesi mümkündür⁶⁹². Zira öncelikle İİK m.24,4 düzenlemesi şarta bağlı hüküm verilmesine uygundur. Buna göre bir taşınırın teslimine dair ilâmı alan icra dairesi borçluya bir icra emri göndermek suretiyle o şeyin teslimini emreder (İİK m.24,1). Borçlu icra emrinin gereğini yerine getirmez ve teslimi emredilen taşınır mal yahut misli borçlunun elinde bulunursa, bu mal borçludan zorla alınıp alacaklıya verilir (İİK m.24,3). Öte yandan mal borçlunun elinde bulunmazsa borçludan malın ilâmda yazılı değeri alınır (İİK m.24,4). Sözü edilen görüşe göre ilâmda taşınır malın değerine yer verilmiş olması, kararda zımnen söz konusu taşınırın borçlunun elinde olmaması şartına bağlı olarak belirlenen miktarın ifasına hükmedildiğini gösterir⁶⁹³.

⁶⁹⁰ Sarısözen-Konkordato s.229.

⁶⁹¹ Postacioğlu, İlhan: Şarta Muallak Hükümler, (AD, 1941/2, s.113-122), s.113; Tanrıver-Medeni Usul s.986.

⁶⁹² Postacioğlu-Şart s.112; Postacioğlu-Medeni Usul s.713; Belgesay, Mustafa Reşit: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi, İstanbul 1939, s.300 vd.

⁶⁹³ Postacioğlu-Şart s.114.

Diğer taraftan bu görüş uyarınca TBK’nda yer alan bedensel zararının artması ihtimalinin varlığı halinde hâkimin daha önceden tazminata ilişkin verdiği kararını iki yıl içinde değiştirebileceğini öngören düzenleme, şarta bağlı hüküm verilebileceğine bir örnek teşkil eder⁶⁹⁴.

TBK m.75’de yer alan düzenleme şarta bağlı hüküm verilmesine izin vermemekte, yalnızca maddi anlamda kesin hüküm gücünü haiz bir kararın değişen şartlar çerçevesinde uyarlanmasına hizmet etmektedir. Söz konusu düzenleme ile kesin şekilde tespit edilemeyen ve hâkimin ihtimal dahilinde gördüğü bedensel zararların sonradan ortaya çıkması halinde giderilmesi sağlanmaktadır⁶⁹⁵. Buna göre düzenlemenin amacı ilk hükmü değişen şartlar çerçevesinde değerlendirmek olup, söz konusu düzenleme Türk hukukunda değişiklik davasının bir görünümüdür⁶⁹⁶.

İİK m.24,4’teki düzenleme ise tamamen icra hukukunda takip ekonomisine uygun davranma düşüncesinden doğan, pratik zorunlulukların bir ürünüdür⁶⁹⁷.

Şarta bağlı hüküm, hükme maddi anlamda kesin hüküm gücü vermekten uzak, açık ve net olmayan bir niteliği haizdir. Ayrıca gerçekleşmesi şüpheli olan bir duruma bağlanması nedeniyle hüküm, icra edilememe tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Bununla birlikte bir hükmün hukuki sonuç doğurabilmesi yahut doğurduğu sonuçların ortadan kalkmasının yargılamaya yabancı bir olaya veya tarafların iradesine bağlanması Devletin yargılama işlevi ile bağdaşmaz⁶⁹⁸. Öte yandan HMK m.297,2 uyarınca hükmün sonuç kısmında, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların sıra numarası altında açık, şüphe

⁶⁹⁴ **Postacıoğlu**-Şart s.114.

⁶⁹⁵ **Özkan, Hasan**: Haksız Fiil Sorumluluğu, İstanbul 2015, s.129.

⁶⁹⁶ **Kırtıloğlu, Serhat**: Medeni Yargılama Hukukunda Değişiklik Davası, Ankara 2014, s.277.

⁶⁹⁷ **Tanrıver**-Medeni Usul s.990.

⁶⁹⁸ **Tanrıver**-Medeni Usul s.991.

ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gerekir. Tüm bunlar gözetildiğinde Türk hukukunda şarta bağlı hüküm verilmesinin mümkün olmadığını söylemek gerekir.

Konkordatonun tasdiki bir çekişmesiz yargı işidir (HMK m.382). Çekişmesiz yargı işi sonunda verilecek kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezler (HMK m.388). Konkordatonun tasdiki hakkında verilecek karar bu bakımdan mahkemenin esasa ilişkin nihai kararı (hüküm) değildir. Dolayısıyla şarta bağlı hüküm verilip verilemeyeceğine ilişkin yapılan genel girişten sonra, şarta bağlı tasdik kararı verilip verilemeyeceği hususu incelenmelidir.

Belgesay mahkemenin, tasdik talebiyle önüne gelen konkordato teklifleri hakkında bu tekliflerin düzeltilmesi şartına bağlı olarak tasdik kararı verebileceğini ileri sürmektedir. Ayrıca yazara göre, borçlunun kendisine miras düşmesi halinde alacaklılarına teklifte yer alan miktara ek olarak ödeme yapacağına ilişkin konkordato teklifi kabul edilebilir⁶⁹⁹.

Berkin'e göre ise şarta bağlı tasdik kararı verilemez. Bu bağlamda örneğin tasdik şartlarından teminat hususu ele alındığında yazara göre mahkeme, vereceği kesin süre içinde teminat gösterilmesi şartıyla konkordatoyu tasdik edememelidir. Zira mahkeme tarafından belirlenen süre içinde teminat gösterilmedikçe konkordatoya bağlanan hukuki sonuçlar da meydana gelmeyecektir. Üstelik gösterilen teminatın yeterli miktarda olmaması halinin tespiti, mahkemenin vereceği ayrı bir kararı gerektirir. Bu ise tasdik kararının hukuki sonuç doğurmasını uzatacağından gereksiz bir sürece vücut verir. Bu erteleyici (taliki) şarta ilişkin bir durumdur. Bu bağlamda konkordatonun bozucu (infisahi) nitelikte bir şarta bağlı tasdik edilebileceği düşünülebilir. Bu durumda konkordato, hüküm ve sonuçlarını tasdik kararıyla birlikte doğuracaktır. Ancak bu halde ise verilen süre içinde gerekli teminat gösterilmediğinde ayrıca bir karar verilmeksizin hüküm ve sonuçlar ortadan kalkacaktır. Ayrıca bozucu şarta bağlı verilmiş tasdik kararı,

⁶⁹⁹ **Belgesay**-Şerh s.512; **Belgesay** s.14; **Kuru**-Konkordato s.466, dn.195.

konkordatonun hukuki sonuçlarının geçici olarak doğacağıının kabulü anlamına gelir. Henüz gerçekleşmemiş bir konkordato bakımından böyle bir kabul mümkün görünmemektedir. Kaldı ki bozucu şarta bağlı ortaya çıkmış konkordatonun hüküm ve sonuçlarının, şartın gerçekleşmemesine dayalı olarak kaldırılması hususu fiilen imkânsız denecek kadar zordur⁷⁰⁰.

Konkordatonun yargılama aşamasında karar verilmeden önce mahkeme, projede ihtiyaç duyduğu düzeltmelerin yapılmasını isteme yetkisine sahiptir. Bu bağlamda düzeltme şartına dayalı olarak karar verilmesine ihtiyaç bulunmamaktadır. Bununla birlikte gelecekte olacağı düşünülen farazi durumlardan hareketle bir karara varılması doğru görünmemektedir. Henüz gerçekleşmemiş tasdik şartlarının gerçekleşeceğine dair düşünceyle tasdik kararı verilmesinden söz edilememelidir. Nitekim bu noktadaki düşünce, tasdike ilişkin verilecek kararın içeriğinin olgunlaşmasını sağlamaya yönelik olan ve konkordato sürecine yayılmış mühlet içerisinde oluşmalıdır. Son olarak şarta bağlı karar verileceğinin kabulü, süratli şekilde işlemesi öngörülmüş ve buna göre düzenlenmiş konkordato müessesesinin bu niteliği ile bağdaşmayacaktır.

⁷⁰⁰ **Berkin**-Konkordato s.91. Nitekim Postacıoğlu'na göre de mahkemenin tasdike ilişkin kararı ya tasdik ya da tasdik talebinin reddi şeklinde olmalıdır (**Postacıoğlu** s.93. Aynı görüş için bkz.**Belgesay**-Şerh s.513; **Pekcanitez/Erdönmez** s.139; **Ansay**-İflâs s.347; **Ulukapı**-İcra s.537; **Tercan**-İcra s.241; **Buruloğlu/Reyna** s.72; **Muşul**-İcra s.1239; **Kumkale** s.106; **Kale**-Sorular s.61).

3. TASDİK KARARI

a. Tasdik Kararının Kapsamı

Mahkeme takdir yetkisi çerçevesinde incelediği konkordatonun, tasdik şartlarını sağladığı sonucuna varırsa tasdik kararı verir. Tasdik hükmü “Türk Milleti Adına” verilir ve aşağıdaki hususları kapsar (HMK m.297,1):

- a. Hükmü veren mahkeme ile hâkimlerin ve zabıt kâtibinin ad ve soyadları ile sicil numaraları,
- b. Konkordato talep edenin ve konkordatonun tasdikine itiraz edenlerin kimlikleri ile TC kimlik numaraları, varsa kanuni temsilci ve vekillerinin ad soyad ve adresleri,
- c. Konkordato sürecinin özeti, sunulan projenin tasdik şartlarını taşıyıp taşımadığına ve yeterli olup olmadığına ilişkin toplanan deliller, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesi, bu değerlendirmeden çıkan sonuç ve hukuki sebepleri,
- d. Hüküm sonucu, yargılama giderleri ile konkordato talep edenden alınan avansın harcanmayan kısmının iadesi, kanun yolları ve süresini,
- e. Hükmün verildiği tarih ile hâkimlerin ve zabıt kâtibinin imzalarını,
- f. Gerekçeli kararın yazıldığı tarihi.

Tasdik kararı her bir tasdik şartı bakımından yapılan inceleme ve varılan sonucun gerekçesini içermelidir (HMK m.297,2). Bu kapsamda tasdike yapılmış itirazların ret nedenleri de açıklanmalıdır⁷⁰¹.

⁷⁰¹ **Tanrıver/Deynekli** s.139; **Pekcanıtez/Erdönmez** s.139; **Ulukapı-İcra** s.538; **Altay/Eskiocak** s.292.

Tasdik kararında konkordato projesine atıf yapılır ve proje kararın sonuna eklenir. Bununla birlikte tasdik kararında, konkordatonun türüne bağlı olarak ödeme zamanı, şekli ve tutarı mutlaka açıkça gösterilmelidir (İİK m.306,1)⁷⁰². Nitekim Yargıtay da konkordato kapsamında borcun ödeme şekil ve zamanı gösterilmeden yalnızca “konkordatonun tasdikine” şeklinde verilen kararları doğru bulmamaktadır⁷⁰³. Ayrıca

⁷⁰² “Konkordatoyu tasdik eden mahkeme, kararında, konkordatonu türüne göre, alacaklıların alacaklarından ne ölçüde vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını ödeme planını açıkça hükme bağlar. Alacaklıların vazgeçtiği veya konkordatoya kabul oyu vermemekle birlikte tasdik nedeniyle kabul etmiş sayılan alacaklıların vazgeçmiş sayıldıkları miktar veya oran son derece önemlidir. Zira bu kısım alacak, artık borçludan talep edilemez. İşte bu bakımdan kararda bu kısmın açıkça belirtilmesi gerekir. Öte yandan, borçlunun ödeme planı da açıkça karara yazılmalıdır. Bunun ihlâli konkordatonun feshine yol açacağından bu husus da karardan anlaşılabilirdir” (İİK m.306’da madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 34. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gereççeleri: Madde 33: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁷⁰³ “Konkordatonun tasdikine dair kararlarda istemi tasdik olunan tacirin borçlarını ne şekilde ve hangi sürelerde ödeyeceği hususları açıkça gösterilmelidir” (Y.11.HD, 18.05.1990, E.1990/2722, K.1990/3970: Altay/Eskiocak s.996). Keza İstanbul BAM da bu doğrultuda borçlunun ödeme koşullarının hüküm fıkrasına yazılması gerekirken ticaret mahkemesince bu hususlardan hiç bahsedilmeden konkordatonun tasdikine karar verilmiş olmasını hatalı ve eksik bulmuştur: “Mahkemece kabul şekline göre, konkordatonun tasdikine dair kararda, konkordato istemi tasdik edilen tacirin borçlarını ne şekilde ve hangi sürelerde ödeyeceği ve ödeme koşulları, yukarıda belirtilen yasal düzenlemede gözetilerek hüküm fıkrasına yazılması gerekirken bu hususlardan hiç bahsedilmeden konkordatonun tasdikine karar verilmiş olması hatalı ve eksik olmuştur” (İstanbul BAM, 11.04.2018, E.2018/595, K.2018/671: e-uyar.com). Öte yandan tasdik edilmiş konkordato projesinde öngörülen ödeme koşullarının tasdik kararında yanlış gösterilmiş olması Yargıtayca tasdik kararının tavihine ilişkin bir neden olarak kabul edilmiştir: “...tavzihi istenilen 16.1.1974 tarihli mahkeme kararının 1 no’lu bendiyle “konkordato komiserinin 5.11.1973 tarihli raporundaki kayıt ve şartlarla %70 üzerinden konkordatonun tasdiki tarihinden 12 ay sonra başlama ve 24 müsavi aylık taksitlerle

ödeme koşullarına yer verilmesi, kendisine karşı konkordato projesi uyarınca ifade bulunulmayan her alacaklının başvurabileceği bir yol olan konkordatonun kısmen feshi talebini inceleme bakımından mahkemeye yardımcı olacaktır⁷⁰⁴. Öte yandan mahkeme yetkisi dahilinde projenin düzeltilmesini istemişse, kararında yer alacak ödeme şeklinin, düzeltilmiş bu projeye göre olacağını belirtmelidir⁷⁰⁵.

Konkordato kural olarak tasdik kararı ile bağlayıcı hale gelir. Bununla birlikte bağlayıcılığın tasdik kararının kesinleşmesiyle ortaya çıkacağı da kararlaştırılabilir (İİK m.308/c,1). Böyle bir kararlaştırma yapılmışsa, mahkemece tasdik kararında bu hususa

faizsiz ödenmek kaydıyla tasdikine” dair karar verilmiştir. Hüküm fıkrasının sözü geçen bendinde bir taraftan 5.11.1973 tarihli komiser raporundaki kayıt ve şartlara atıf yapılırken, diğer taraftan konkordatonun tasdiki tarihinden itibaren taksitlerin başlayacağına dair hüküm fıkrası tesis olunmuştur. Görülüyor ki, kararın bu fıkrasında bir çelişki olduğu aşikardır...mahkeme...komiser raporu ile birlikte kendisine intikal eden dosyayı 298.maddeye göre tetkik ederek...kararı tasdik ettiğine göre, rapor muhtevasına göre bu kararı tasdik ettiğinin kabulü gerekir. Nitekim tavzihi istenilen hüküm fıkrasının 1.bendinde kanun hükümlerine uyularak “komiserin 5.11.1973 tarihli raporundaki kayıt ve şartlar” atıf yapılarak, o kayıt ve şartlar kabul edildikten sonra, konkordatonun tasdikine karar verilmiştir. Bu halde “konkordatonun tasdiki tarihinden” demek suretiyle yapılan bu atıf muacehesinde, hükümde açıklık bulunmadığı gibi, şayet taksit başlangıcını “tasdik tarihi” olarak kabulü halinde yine bu atıf dolayısıyla mütenakız bir durum bulunduğu da meydana çıkmaktadır...mahkeme kararının 1.fıkrası hükmü kül halinde alındığı takdirde...hüküm fıkrasına “konkordatonun taksit sürelerinin tasdik tarihinden itibaren başlamasına” şeklinde hüküm konulmasına olanak yoktur. Bu itibarla kararda vazih olmayan bir kısmın, akit şartlarına göre tavzihi gerekir ve bu nedenlerle borçlu şirketin tavzih isteğinin kabulü icap ederken, yazılı nedenlerle reddine karar verilmesi isabetsizdir” (Y.İİD, 13.05.1975, E.1975/1044, K.1975/4586: Altay/Eskiocak s.950-952; e-uyar.com).

⁷⁰⁴ Tanrıver/Deynekli s.140; Pekcanitez/Erdönmez s.141; Kumkale s.110.

⁷⁰⁵ Tanrıver/Deynekli s.140.

da yer verilmelidir⁷⁰⁶. Konkordatonun bağlayıcı hale geleceği zamana bağlı olarak komiserin görevi de sona erer. Bu bakımdan mahkeme kararında, tasdik edilen konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almakla görevli bir kayyım tayin edebilir⁷⁰⁷. Bu takdirde kayyım, borçlunun işletmesinin durumu ve projeye göre borçlarını ödeyebilme halinin devam edip etmediği hususunda iki ayda bir mahkemeye rapor verir. Bu rapor alacaklılarca incelenebilir (İİK m.306,2).

Yargıtay eski tarihli bir kararında konkordatonun, tasdik kararı verilmesiyle birlikte ilâm niteliğini haiz olacağına ve bu çerçevede ilâmlar için geçerli olan on yıllık zamanaşımına tâbi olacağına hükmetmiştir. Bununla birlikte bu kararda, bahsi geçen on yıllık zamanaşımının başlangıcını tasdik kararının verildiği tarih değil, konkordato kapsamında borcun ödenmesi için kararlaştırılan son vade tarihinin oluşturacağı belirtilmiştir⁷⁰⁸.

⁷⁰⁶ Keza mühletin etkileri de bu duruma bağlı olarak son bulur. Bu bağlamda mühlet, etkilerini kural olarak tasdik kararının verilmesiyle; kararın kesinleşmesine sonuç bağlanacağına kararlaştırılması halinde ise kararın kesinleşmesiyle kaybedecektir (İİK m.308/c,1).

⁷⁰⁷ Kayyım tasdik kararından sonra alacaklıların menfaatlerini gözetmek ve alacakların ödenmesini sağlamak amacıyla mahkemece alacaklıların talebine gerek duymaksızın atanır. Bu noktada kayyımın konkordatonun icrasını sağlamaya yönelik bir görev üstlendiğini söylemek mümkündür. Mahkeme kayyımı borçluyu gözetim, yönetim veya mallarının tasfiyesi işlemleri için görevlendirebilir. Ancak bu görevlendirmelerde kayyımın yetkileri açıkça belirlenmelidir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.141).

⁷⁰⁸ “*Davalı taraf, davacı da dahil olmak üzere, alacaklılardan konkordato talebinde bulunmuş, yapılan anlaşma, mahkemece kabul ve tasdik edilmiştir. Bu durumda konkordato, bir ilam mahiyetini almıştır./ Mahkeme kararında belirtildiği gibi, her ne kadar ilamlar 10 yıllık zamanaşımına tâbi ise de, müddetin hesabında başlangıç tarihi olarak, kararda kabul edildiği gibi, konkordatonun tasdiki tarihini değil, BK`nin 128. maddesi uyarınca, alacağının muaceliyet kespittiği tarihi, yani borcun ödenmesi için kararlaştırılan son vade tarihini esas almak gerekir./ Olayda konkordato, 20.1.1973*

b. Tasdik Kararının Çekişmeli Alacaklara Etkisi

Mahkemece tasdik kararı, ticaret sicili gazetesinde ve Basın-İlân Kurumunun resmi ilan portalında ilan olunur⁷⁰⁹. Bununla birlikte bu karar derhal tapu müdürlüğüne, ticaret sicili müdürlüğüne, vergi dairesine, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, Türkiye Katılım Bankaları Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelen yerlere bildirilir (İİK m.306,3; m.288,2). Bahsi geçen ilanın gerektirdiği masraflar, borçlunun

*tarihinde tasdik edilmiş, anlaşma şartlarına göre, borcun ödeme tarihi 20.5.1955 olarak kararlaştırılmıştır./ Şu halde, az önce açıklanan esaslar uyarınca, bu tarihten itibaren 10 senenin geçip geçmediğine bakılmalıdır. Davacı taraf, 3.3.1964 tarihli dilekçe ile konkordatonun feshini istemiştir; buna göre, 10 senelik zamanaşımının dolmamış bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle, özel daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi, usul ve yasaya aykırıdır. Direnme kararı bozulmalıdır”(Y.HGK, 24.10.1973, E.1971/863, K.1973/818: **KBİBB**). Altay/Eskiocak Yargıtay’ın tasdik edilen konkordatoyu ilâm niteliğinde görmesini, borçlu tarafından yapılmış kayıtsız şartsız borç ikrarının tasdik kararıyla birlikte mahkemece tescil edilmiş olacağı düşüncesinden kaynaklandığını düşünmektedirler. Öte yandan yazarlara göre konkordato tasdik edilmese dahi borçlunun ticaret mahkemesi ve komiser önünde gerçekleştirdiği borç ikrarları belgeye bağlı borç olarak nitelendirilebilir (Altay/Eskiocak s.67).*

⁷⁰⁹ **Arar**’a göre bu ilan kapsamında kararın tüm içeriğinin gösterilmesine gerek olmayıp, yalnızca yargılamanın sonucuna yer verilmesi yeterlidir (**Arar** s.309; **Kuru-El Kitabı** s.1503).

konkordatonun tasdik şartı olarak yargılama giderleri ve tasdik harcı adı altında yatırdığı paradan tahsil edilir⁷¹⁰⁻⁷¹¹.

⁷¹⁰ “Bu ilanın gerektirdiği giderler, konkordatonun tasdikine karar verilmeden önce borçlu tarafından İİK.`nun 298/4. maddesi uyarınca yargılama giderleri ve harçları adı altında mahkeme veznesine depo edilen meblağdan karşılanmalıdır”(Y.19.HD, 03.07.1997, E.1997/4625, K.1997/6973: **KBİBB**).

⁷¹¹ Bununla birlikte bu ilanın yapılmaması konkordatonun feshi yoluna gidilmesine neden olmamalıdır (**Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.480; **Muşul-Konkordato** s.428-429). Zira ilanın yapılması kanun tarafından mahkemeye verilmiş bir görevdir. Bu görevin yerine getirilmemiş olması, tasdik kararını veren ve dolayısıyla ilanı yapma görevini haiz mahkemeden kötü niyetle sakatlanmış konkordatonun feshi talebi ile açıklanamayacaktır. Nitekim Yargıtay da eski tarihli bir kararında söz konusu ilanın yapılmaması yahut geç yapılmasının konkordatonun feshini gerektirmeyeceğine karar vermiştir: “Davacı, tasdikine karar verilen konkordatonun davalı borçlu tarafından ilan edilmediğini, borçlunun kötüniyetli olduğunu ileri sürerek konkordatonun İİK.`nun 308. maddesi uyarınca feshine karar verilmesini istemiş ve mahkemece tasdik kararının ilan ettirilmediği gerekçesiyle konkordatonun feshine karar verilmiştir. İİK.`nun 300. maddesinde, kesinleşen konkordatonun tasdiki kararının yurt sathında tirajı en yüksek beş gazeteden birinde ilan edileceği hükme bağlanmıştır. İlan işlemi konkordatonun tasdikine karar veren mahkemece gerçekleştirilmelidir...İlanın yapılması mahkemeye ait görev olduğundan bu ilanın yaptırılmaması veya geç yaptırılması konkordatonun feshini gerektirmez. Mahkemece bu yönler gözetilerek fesih talebinin reddi gerekirken, yazılı gerekçeyle kabulü isabetsizdir” (Y.19.HD, 03.07.1997, E.1997/4625, K.1997/6973: **KBİBB**).

Alacakları itiraza uğramış alacaklılar kararın ilanından itibaren bir ay içinde⁷¹² dava açabilirler (İİK m.308/b,1)⁷¹³. Tasdik kararında mahkeme bu hususa da işaret etmelidir⁷¹⁴⁻⁷¹⁵.

⁷¹² Bahsi geçen bir aylık sürenin tayininde sürelerin başlama ve bitmesini düzenleyen İİK m.19 hükmü uygulama alanı bulacaktır.

⁷¹³ Alacağı itiraza uğramış alacaklının bu kapsamda açacağı davada görev ve yetkiye ilişkin hususlar genel hükümler dairesinde belirlenir. Bu bağlamda alacaklı ve borçlu arasında yapılmış bir yetki sözleşmesi yahut kararlaştırılmış bir tahkim şartı bulunmaktaysa başvurulacak merci buna göre belirlenir. Öte yandan borçluya yöneltilmiş talep konusunun tutarı, konkordato üzerinden değil alacağın tamamı üzerinden belirlenmelidir (**Kuru-Konkordato** s.476, dn.220; **Kuru-El Kitabı** s.1500; **Pekcanitez/Erdönmez** s.153). Bu dava sonucunda borçlunun alacağın olmadığı yönündeki itirazı haksız bulunursa alacaklı, tasdik edilen konkordato çerçevesinde payını alacaktır. Bunun için alacaklının dava sonunda verilen kararın kesinleşmesini beklemesine gerek bulunmamaktadır (**Kuru-Konkordato** s.476, dn.221; **Kuru-El Kitabı** s.1501). Bununla birlikte Yargıtay’a göre bahsi geçen dava sonunda alacaklının alacağı olduğunun anlaşılması halinde borçlunun konkordato sürecinde itiraz etmesi nedeniyle, aleyhine hükmedilecek yargılama giderleri, icra inkâr tazminatı ve vekalet ücretinin de tasdik edilen konkordato şartları çerçevesinde ödenmesi gerekmektedir: “İİK m.303 gereğince tasdik edilen konkordato bütün alacaklılar için mecburidir. Konkordato sırasında itiraza uğradığı için dava mevzu yapılan esas alacakla birlikte muhakeme masrafları, vekalet ücreti ve icra inkâr tazminatına da hükmedilmiş, bunların tamamı konkordato şartlarına tâbi bulunmuş olmasına rağmen kanuni müstenidatı gösterilmeksizin muhakeme masrafları ile takip masraflarının hariç tutulması yanlıştır” (İİD, 12.02.1962, E.1962/1304, K.1962/1814: **Kuru-Konkordato** s.476, dn.221). Buna karşın Kuru alacaklının yalnızca alacağının esasının konkordatoya tâbi olduğunu, bu bağlamda borçlunun alacağı inkârı nedeniyle açılan davada mahkum olduğu giderlerin konkordatodan sonra ve borçlunun kusuruyla doğduğundan bahisle tam olarak ödenmeleri gerektiğini düşünmektedir (**Kuru-Konkordato** s.476, dn.221; **Kuru-El Kitabı** s.1501. Aynı görüş için bkz. **Pekcanitez/Erdönmez** s.154).

⁷¹⁴ **Pekcanitez/Erdönmez** s.152. Ancak bir görüş tasdik kararında mahkemenin, çekişmeli alacaklılara dava açma süresini göstermesine gerek bulunmadığını, yalnızca çekişmeli alacaklara isabet eden miktarın bankaya yatırılmasına ilişkin hususa yer

Bununla birlikte mahkeme kararda, konkordato kapsamında çekişmeli alacaklara isabet eden payın belirleyeceği bir bankaya borçlu tarafından kararın kesinleşmesine kadar yatırılmasına hükmedebilir (İİK m.308/b,2). Burada bir görüşe göre bankaya yatırılmasına karar verilebilecek tutar, çekişmeli alacaklıların konkordato kapsamında alacakları miktarın tamamı olmamalıdır. Zira aksinin kabulü, çekişmesiz alacaklılar karşısında çekişmeli alacaklılar lehine bir durum yaratılması anlamına gelir. Söz konusu görüş buna örnek olarak ise vade konkordatosu içeren bir konkordatoda çekişmeli alacaklar için bankaya yatırılmasına karar verilecek payın, muaccel olacak ilk vadeye ilişkin olması gerektiği gösterilmiştir⁷¹⁶. Bahsi geçen görüşün vade konkordatosu içeren konkordatolarda uygulanabilmesi mümkün olabilirse de yalnızca yüzde konkordatosunun olduğu konkordatolar bakımından bu husus birtakım belirsizlikler doğurabilecektir. Nitekim mahkemenin bu kapsamda çekişmeli alacaklar için bankaya yatırılmasına karar vereceği payın oranını nasıl takdir edeceği sorunu gündeme gelecektir.

Hükmün tesisi için çekişmeli alacaklıların talebine gerek yoktur. Mahkeme, çekişmeli alacaklara denk gelen payın belirleyeceği bankaya yatırılmasına re'sen karar verir. Burada düzenlemenin lafzından hareketle çekişmeli alacaklara düşen payın bankaya yatırılmasına karar verilip verilmeyeceğine ilişkin bir takdir yetkisi bulunduğu söylenebilir⁷¹⁷. Bu bağlamda mahkemenin açılacak dava yolunda kabul edilmesini

vermesinin yeterli olduğunu düşünmektedir (**Kale, Serdar:** m.308/b, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 Sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör:Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.407-414), s.411; **Sarisözen-Konkordato** s.236).

⁷¹⁵ Bu hususun, kimsenin kendi lehine dava açmaya zorlanamayacağına ilişkin kuralın kanuni bir istisnası olduğu kabul edilmektedir (**Tanrıver/Deynekli** s.142, dn.10).

⁷¹⁶ **Kale-Konkordato** Şerhi s.412-413; **Sarisözen-Konkordato** s.237; **Akil-Sorular** s.220-221.

⁷¹⁷ Nitekim uygulama mahkemeler bu yönde takdir hakkına göre karar vermektedir: “İİK 308/ç-1.maddesi uyarınca konkordatonun taraflar için bağlayıcı hale gelmesi ile takiplerin değil hacizlerin de düşeceği nazara alınarak, kesinleşmiş takiplere konu olan

muhtemel gördüğü alacaklara düşen pay hakkında bankaya yatırma kararı vereceği ifade edilmektedir⁷¹⁸. Bu kapsamda alacaklılar toplantısında borçlu tarafından inkâr edilmiş alacaklar için çoğunluk hesabında dikkate alınmaması kararı verildiği düşünüldüğünde söz konusu alacağın varlığının mahkemece olası görülmediği söylenebilir. Dolayısıyla mahkeme kanaatini değiştirecek bir durum olmadığı sürece, takdir yetkisi çerçevesinde tasdik kararında daha önce çoğunluk hesabında kabul etmediği alacaklara ilişkin olarak konkordato kapsamında düşen payın bankaya yatırılması kararı vermeyebilir.

Bununla birlikte Sarısözen, alacaklılar toplantısı aşamasında mahkemece çoğunluk hesabına katılmasına karar verilmemiş olan alacaklılar için de konkordato kapsamında paylarına düşecek miktarın bankaya yatırılmasına mahkemece takdir edilmesinin hakkaniyete uygun düşeceğini savunmaktadır⁷¹⁹.

Yatırılan bu payın kendilerine ödenmelerini isteyen alacaklıları itiraza uğramış alacaklıların, tasdik kararının ilanından itibaren bir ay içinde açtıkları davada gerçekten alacaklı olduklarına ilişkin bir karar almaları gerekmektedir. Buna karşın öngörülen bu sürede dava açmayan alacaklılar, borçlunun yatırdığı paydan kendilerine ödeme yapılmasını isteyemezler, bu halde yatırılan tutar borçluya iade edilir (İİK m.308/b). Süresinde dava açmamanın bu yaptırımını mahkemece tasdik kararında gösterilmelidir. Öte

ve reddedilen Arte Isı...Ltd. Şti. için...TL, GSM Grup...Ltd. Şti. için...TL, Simaşlar...Ltd. Şti. için...TL, Durmazlar Harfiyat-Hacı Durmaz için...TL, Seviloglu...Ltd. Şti. için...TL, Mehmet Gülmez için...TL olmak üzere toplam...TL alacağın İİK 308/b-2.maddesi gereğince T.C. Vakıflar Bankası Ankara Adliyesi Şubesi'ne mahkememizin 2018/277 Esas sayılı dosyası adı altında depo etmesi için kararın kesinleşmesine kadar kararın kesinleşmesine kadar konkordato talep eden şirkete süre verilmesine,/Diğer çekişmeli alacaklar için İİK m308/b-2.maddesi gereğince depo kararı verilmesine yer olmadığına...karar verildi” (Ankara 1.Asliye Ticaret Mahkemesi 27.09.2019 tarihli Duruşma Tutanağı, E.2018/277: yayınlanmamıştır).

⁷¹⁸ **Ansay-İflâs** s.350; **Üstündağ-İflâs** s.220.

⁷¹⁹ **Sarısözen-Konkordato** s.237.

yandan ortada çekişmeli alacak bakımından açılmış ve yürümekte olan bir dava varsa, bu hükmün söz konusu davanın konusunu oluşturan alacak için uygulanmayacağını söylemek gerekir⁷²⁰.

Bununla birlikte Kuru, mutlaka dava açılması gerekmediğı, belirtilen süre içinde para alacakları için geçerli olan icra takibinin de yapılabileceğini savunmaktadır. Buna göre alacaklı bahsi geçen İİK m.308/b hükmünün sonuçlarından faydalanmak için tasdik kararının ilanından itibaren bir ay içinde yeni bir takip başlatabileceğı gibi daha önce başlattığı ancak durmuş olan takiplerine de devam edebilecektir⁷²¹.

Konkordato sürecinde çekişmeli alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınıp alınmayacağına ve alınacaksa ne oranda alınacağına ticaret mahkemesi karar verir. Ancak bu alacaklar için ileride genel mahkemelerde verilecek hükümler saklıdır (İİK m.302,6). Nitekim ekişmeli alacakların alacaklıları tasdik kararının ilanından itibaren bir ay içinde dava açabilirler (İİK m.308/b,1). Tasdik kararını veren ticaret mahkemesi borçludan, çekişmeli alacaklara isabet eden payın kararın kesinleşmesine dek belirleyeceği bir bankaya yatırmasını isteyebilir. Öngörülen bir aylık süre içinde dava açmamış alacaklılar bu paydan kendilerine ödeme yapılmasını isteyemezler (İİK m.308/b,2). Öncelikle tüm bu hükümlerin lafzı gereğı alacağı çekişmeli olan alacaklıların borçlu tarafından bankaya yatırılmasına karar verilmiş tutardan yararlanabilmesi için mutlaka dava açmaları gerekmektedir. Öte yandan söz konusu düzenlemelere bakıldığında, ticaret mahkemesince çekişmeli alacakların çoğunluk hesabında dikkate alınıp alınmayacağı ve alınacaksa ne oranda alınacağıyla sınırlı olarak verilen kararın, alacağın varlığını gerçek anlamda tespit edemediğı varsayımından hareket edildiğı görülmektedir. Nitekim ticaret

⁷²⁰ **Gürdoğan-İflâs** s.198; **Kuru-Konkordato** s.476, dn.218; **Kuru-El Kitabı** s.1501; **Sarısözen-Konkordato** s.237; **Kale-Konkordato Şerhi** s.411; **Kale-Sorular** s.64; **Akil-Sorular** s.220.

⁷²¹ **Kuru-Konkordato** s.475, dn.216.

mahkemesince verilen bu karar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Zira mahkemelerin ileride vereceği kararlar saklı tutularak konuya ilişkin son söz genel mahkemelere verilmiştir. Dolayısıyla alacağın var olup olmadığına ilişkin güvenceli bir denetimi içermesi nedeniyle genel mahkemelerce incelenmesi gereken bir konunun icra takibi yoluyla çözümlenmesi mümkün değildir.

Tasdik kararının ilanından itibaren bir ay içinde dava açabilecek alacaklıların kapsamına, alacaklar hakkında komiserce beyanı alırken (İİK m.300) borçlu tarafından itiraza uğramış ve mahkemece çoğunluk hesabında dikkate alınmamasına karar verilmiş alacakların alacaklıları da girmektedir. Nitekim alacaklılar toplantısı aşamasında ticaret mahkemesinin alacak iddialarına karşılık verdiği kararlar bakımından, ileride bu iddialara yönelik mahkemelerde verilecek hükümler saklı tutulmuştur (İİK m.302,6). Bununla birlikte konkordato mühleti içinde komiserin izniyle yapılmış sözleşmelerden doğan borçların alacaklılarının da mahkemece tasdik aşamasında alacakları kabul edilmezse bu davayı açma haklarının bulunduğu kabul edilmektedir⁷²².

Diğer yandan konkordatoya alacağını kaydettirmemiş alacaklılar da borçludan konkordato şartları çerçevesinde payına düşen miktarı isteyebilir. Nitekim kayıtlı olsun olmasın tüm alacaklılar tasdik edilen konkordatoya tâbidir. Borçlunun bu alacağı ödememesi alacaklının kendisi bakımından konkordatonun feshi yoluna başvurmasına imkân tanır. Bu yolda alacaklı öncelikle alacağını ispat etmelidir. Bununla birlikte borçlunun alacağı kabul etmemesi üzerine alacaklı dava açabilir. Konkordatoda kayıtlı olmayan alacaklının bu kapsamda açacağı davada çekişmeli alacaklar hakkındaki davaya ilişkin öngörülmüş bir aylık süre sınırından bahsedilmeyecektir⁷²³.

⁷²² Pekcanitez/Erdönmez s.152-153.

⁷²³ Pekcanitez/Erdönmez s.153-154; Altay/Eskiocak s.264; Sarısözen-Konkordato s.236.

Öngörülen bir aylık süre içinde bahsi geçen davanın açılmaması maddi hukuk bakımından alacağın sona ermesi sonucunu doğurmaz⁷²⁴. Bununla birlikte bir görüş öngörülen bir aylık süreden sonra açılan davanın süre yönünden reddi gerektiğini

⁷²⁴ 2004 yılında 5092 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce itirazlı alacaklar hakkında davayı düzenleyen hükmün, öngördüğü sürede dava açılmaması halinde ne olacağına ilişkin kısmı şu şekildeydi: “*Bu mühlet içerisinde dava açmayanların hakları düşer*”. Hükümde geçen “hakları düşer” ifadesinden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin doktrinde görüş ayrılıkları mevcuttu. Buna göre bir görüş hakkın maddi hukuk bağlamında düşeceğini savunmaktaydı (**Postacioğlu** s.100; **Gürdoğan-İflâs** s.198; **Kuru-Konkordato** s.476, dn.219; **Kuru-Seminer** s.129; **Üstündağ-İflâs** s.219). Diğer görüş ise hakkın maddi hukuk bakımından sona ermeyeceğini, süresinde dava açmayan alacaklıların yalnızca konkordato bağlamında alacak haklarını kaybedeceklerini savunmaktaydı (**Tanrıver/Deynekli** s.143; **Tanrıver**-4949 s.89). Berkin ise bu görüşe temelde katılmakla birlikte bu durumdaki alacaklının konkordato kapsamındaki payının kendisine ödenmesi halinde bu ödemenin geçerli olacağını ve bu bağlamda ödemeye itiraz edilemeyeceğini eklemekteydi (**Berkin-İflâs** s.560-561). Bir başka görüşe göre ise alacaklının süresinde dava açmaması, teminat isteme ve fesih hakkını sona erdirecekti (**Belgesay** s.30). Ardından 2004 yılında 5092 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle bahsi geçen hüküm “*Bu müddet içerisinde dava açmayanların teminattan yararlanma ve konkordatoyu feshettirme hakları düşer*” şeklini almıştır. Öte yandan söz konusu maddede değişiklik yapan 5092 sayılı Kanunun hükümet gerekçesi hakkın düşmesinin maddi hukuk bakımından sona erme anlamına gelmediğine işaret etmiştir: “*Maddeyle, on günlük sürede dava açmamanın yaptırımının alacaklının itirazına uğramış olan alacağının maddi hukuk bakımından sona ermesi olmadığı; bu durumda sadece onun teminattan yararlanma ve konkordatoyu feshettirme hakkının düştüğü açıklığa kavuşturulmuştur*” (5092 sayılı Kanunun Hükümet gerekçesinden: **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, /Hanağası-İİK** Mevzuat s.247, dn.44). Bununla birlikte 7101 sayılı Kanunla getirilen değişiklik sonucunda çekişmeli alacaklar hakkında davaya ilişkin düzenlemede herhangi bir hakkın düşmesine ilişkin bir ibare yer almamaktadır. Kanunda çekişmeli alacaklar için öngörülen sürede dava açmamasının tek yaptırımı, mahkemenin borçlu tarafından bankaya yatırılmasına karar verebileceği tutarın ödenmeyeceği olarak belirlenmiştir. Bu bakımdan hakkın maddi hukuk bağlamında sona ereceğinden de söz edilemeyecektir.

savunmaktadır. Ancak buna göre konkordatonun tamamen feshi halinde çekişmeli alacaklının açtığı dava incelenebilecektir⁷²⁵.

Çekişmeli alacaklar bakımından öngörülen bir aylık dava açma süresi içinde dava açmama sonucuna bağlanan husus, yalnızca mahkemece bu çerçevede borçlu tarafından bankaya yatırılmasına karar verilen payın istenememesidir. Bu çerçevede bir aylık sürenin geçmesinden sonra açılan davada alacağı olduğu hükme bağlanmış alacaklılar, konkordato şartları dairesinde alacaklarını almalıdırlar. Zira konkordato tüm alacaklılar için mecburidir. Bununla birlikte konkordatoya hiç kaydedilmemiş alacaklıların dahi süre sınırı olmaksızın açacakları davada alacaklı olduklarının tespiti halinde, konkordato şartları dairesinde alacaklarını almaları kabul edilmektedir. Bu bağlamda konkordato sürecinde alacaklı olduğunu bir şekilde iddia etmiş ancak alacağı inkâr edilmiş alacaklıya da konkordato kapsamında alacağını alma hakkının sağlanması gerekmektedir.

c. Rehinli Malların Muhafaza ve Satışı ile Finansal Kiralama Konusu Malların İadesinin Ertelenmesi

7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle İİK m.307’de “rehinli malların muhafaza ve satışı ile finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi” hususu ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi konusuna, ilk defa bahsi geçen değişiklikle yer verilmişken; rehinli malların muhafaza ve satışı konusu, değişiklikten önce geçerli olan eski İİK m.298/a temel alınarak yeniden düzenlenmiştir⁷²⁶.

⁷²⁵ **Pekcanitez/Erdönmez** s.154; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.478; **Kuru-El Kitabı** s.1501; **Sarisözen-Konkordato** s.237.

⁷²⁶ “Maddeyle mevcut Kanunun 298/a hükmü, temel alınarak rehinli malların muhafaza ve satışı ile finansal kiralama konusu malların iadesinde erteleme usulü ayrıntılı bir şekilde düzenlenmektedir. İlk olarak, madde başlığı “borçluya ait rehinli malların

Bu bağlamda borçlunun talebi üzerine⁷²⁷ tasdik kararında mahkeme, rehinli malın muhafaza altına alınması ve satışını karardan itibaren bir yılı geçmeyecek şekilde belli şartlarla erteleyebilir⁷²⁸. Bu şartlar; rehinli alacağın konkordato talebinden önce doğmuş olması, konkordato talep tarihine dek ödenmemiş faizinin bulunmaması ve rehinli malın işletmenin faaliyeti için zorunlu olduğunun, bu kapsamda paraya çevrilmesi halinde ekonomik varlığının tehlikeye gireceğinin borçlu tarafından yaklaşık olarak ispat edilmiş olmasıdır (İİK m.307,1). Söz konusu şartlar kümülatif nitelikte olduğundan mahkemece erteleme kararı verilebilmesi, tüm şartların gerçekleşmesini gerektirir.

Mahkemenin rehinli malların muhafazası ve satışının ertelenmesine karar vermesi halinde bu mallara ilişkin olarak satış isteme süresi işlemeyecektir (İİK m.307,2).

muhafaza ve satışı ile finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi” şeklinde değiştirilmektedir. Mevcut düzenlemede rehinli taşınır veya taşınmaz ayrımı yapılmakta iken, burada yalnızca rehinli mal ibaresi kullanılmaktadır. Esasen İcra ve İflâs Kanununun 23 üncü maddesi nedeniyle bu ifade, hem taşınır hem de taşınmazları kapsar. Öte yandan bugüne kadar yalnızca rehinli mallar için söz konusu olan erteleme talebinin, borçlunun elinde bulunan finansal kiralama konusu mallar için de geçerli olacağı hususu, ayrıca ve açıkça düzenlenmektedir” (İİK m.307’de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 7101 sayılı Kanun’un 35. maddesinin Gerekçesinden (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 34) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁷²⁷ Ercan’a göre borçlunun rehinli malın muhafaza altına alınması ve satışının ertelenmesine ilişkin talebi konkordato talebiyle birlikte yapılabileceği gibi konkordato talebinden sonra da yapılabilir. Ancak konkordato talebinden sonra yapılan bu taleplerin, rehinli alacaklıların konuya ilişkin görüşlerini bildirebilmeleri ve tasdik duruşmasına çağrılabilmelerine izin verecek şekilde yapılması gerekmektedir. Öte yandan Ercan burada işletmenin devam etmesinde alacaklıların da yararının bulunduğu bahisle, onlara da bu yönde bir talep ileri sürebilme yetkisi verilmesi gerektiğini düşünmektedir (Ercan İbrahim-Konkordato s.160,161).

⁷²⁸ Buradaki bir yıl rehinli malların muhafaza altına alınması ve satışının ertelenmesine ilişkin azami süreyi ifade etmektedir. Bu noktada hâkimin takdir hakkı bulunmamaktadır.

Keza mahkeme borçlunun talebi üzerine, tasdik kararında finansal kiralama konusu malların iadesini de karardan itibaren bir yıl geçmeyecek şekilde belli şartlarla erteleyebilir (İİK m.307,3). Bu şartlar; borçlu tarafından finansal kiralama sözleşmesinin aynen ifasının, kesin mühletin verilmesinden sonra komiserin onayı da alınarak üstlenilmiş olması, finansal kiralamadan doğan kira alacağının konkordato talebinden önce doğmuş olması, ödenmemiş kira borcunun üç aylık tutarı aşmaması, erteleme nedeniyle finansal kiralama konusu malın değer kaybından kaynaklanacak zararın teminat altına alınmış olması ve borçlu tarafından finansal kiralama konusu malın işletmenin faaliyeti için zorunlu olduğunun bu bağlamda iadesi halinde ekonomik varlığın tehlikeye düşeceğinin yaklaşık olarak ispatlanmış olmasıdır (İİK m.307,3). Burada da bahsi geçen şartlar kümülatif nitelikte olduğundan mahkemece erteleme kararı verilebilmesi, tüm şartların gerçekleşmesini gerektirir.

Muhafaza ve satışının ertelenmesi istenen rehinli malların alacaklıları ve iadesinin ertelenmesi istenen finansal kiralama konusu malların alacaklıları, konuya ilişkin yazılı görüşlerini konkordato yargılaması kapsamında yapılan duruşmadan önce sunmaya davet edilirler. Bununla birlikte bu alacaklılar duruşmaya da çağırılırlar (İİK m.307,4).

Ertelme kararı verildikten sonra borçlunun rehinli malı veya finansal kiralama konusu malı rızasıyla devretmesi, iflâs etmesi yahut ölmesi halinde erteleme kararı kendiliğinden hükümsüz kalır (İİK m.307,5)⁷²⁹.

⁷²⁹ Borçlunun rehinli malı veya finansal kiralama konusu malı rızasıyla devretmesi halinde, bu mallara olan ihtiyacın ortadan kalktığı düşünülebilir. Ancak gerçek kişi borçlunun ölümü yahut tüzel kişiliğin ölümü olarak nitelendirilebilecek tasfiye konusunda aynı husus geçerli olmayabilir. Nitekim borçlunun ölümünden sonra mirasçılar tarafından işletmenin devam ettirilmesi mümkündür. Dolayısıyla borçlunun ölümüne rağmen işletmenin devam edebilmesi mümkünse rehinli malların muhafaza ve satışının veya finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi kendiliğinden hükümsüz hale gelmemelidir. Zira söz konusu erteleme amacını işletmenin ayakta

Tasdik kararıyla birlikte erteleme kararı veren *mahkeme, ilgili alacaklının talebi üzerine borçluyu da davet ederek* kanunda öngörülen *hallerden birinin varlığının yaklaşık olarak ispat edilmesi kaydıyla erteleme kararını kaldırır*. Buna göre bu haller; borçlunun ertelemeyi yanlış bilgi vererek elde etmiş olması, serveti ve gelirlerinin artması nedeniyle ekonomik varlığını tehlikeye sokmadan borcunu ödeyebilecek hale gelmiş bulunması, rehinli malın paraya çevrilmesi veya finansal kiralama konusu malın iadesinin ekonomik varlığını artık tehlikeye sokmayacak olmasıdır (İİK m.307,6)⁷³⁰. Bu noktada maddede geçen “*mahkeme, ilgili alacaklının talebi üzerine borçluyu da davet ederek...hallerden birinin varlığının yaklaşık olarak ispat edilmesi kaydıyla erteleme kararını kaldırır*” ifadesinin lafzından ve tasdik yargılamasında geçerli olan re’sen araştırma ilkesinin erteleme kararının kaldırılmasında da geçerli olacağından hareketle kaldırma kararının verilmesine neden olacak hallerin mevcudiyetinin mahkemece re’sen araştırılması gerektiği söylenebilir. Nitekim tasdik kararından sonra mahkemece atanan kayyım, erteleme kararının kalkmasına neden olacak hallerin gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda kanaatinin oluşmasında mahkemeye yardımcı olacaktır.

d. Yüzde Konkordatosunda Kalan Kısımın Akıbeti

Akdedilip mahkemece tasdik edilmiş bir tenzilât konkordatosunda, alacaklıların feragat ettikleri kısmın akıbetinin ne olacağına ilişkin doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır.

tutulmasının sağlanması olduğundan borçlunun ölümü bu amaç doğrultusunda değerlendirilmelidir (**Ercan İbrahim-Konkordato s.165**).

⁷³⁰ Rehinli malın paraya çevrilmesinin borçlunun ekonomik varlığını artık tehlikeye sokmayacak olması durumuna, işletmesini kapatması veya taşınması nedeniyle rehinli mala ihtiyaç duymaması hali örnek gösterilmiştir (**Ercan İbrahim-Konkordato s.166**).

Bir görüşe göre, tasdik edilen bir tenzilât konkordatosunda konkordato dışında kalmış bakiye alacak yalnızca takip ve tahsil edilebilme imkânıyla sınırlı olarak değil, tümüyle ortadan kalkar⁷³¹. Bu görüşe göre alacaklılar, tasdik edilmiş konkordatoda belirtilen miktar dışındaki alacak bakımından borçluyu ibra etmektedirler. Konkordatonun hüküm ve sonuçları bizatihi kanun hükümlerinden doğmaktadır. Buna göre zamanaşımına uğramış bir borcun eksik borç teşkil edeceği hakkındaki kanun hükmüne benzer bir hüküm burada yer almadığından, tasdik edilmiş bir konkordatoda tenzil edilmiş (indirime gidilmiş) borç miktarı mutlak surette ortadan kalkar⁷³². Dolayısıyla borçlunun ibra edilen borç kesimini bundan sorumlu olduğunu sanarak sehven ödemesi halinde, bunu TBK m.72-82. maddeleri arasında düzenlenen sebepsiz zenginleşme kurumuna dayanarak geri isteyebilmesi mümkündür⁷³³. Bununla birlikte bahsi geçen ödemenin, borçluya karşı yapılmış bir icra takibinde borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi yahut itiraz edip de itirazının kaldırılması nedeniyle takibin kesinleşmesi üzerine cebri icra tehdidi altında yapılması halinde ise bu ödeme İİK m. 72’de düzenlenen istirdat davası yoluyla geri alınabilir⁷³⁴.

⁷³¹ **Tanrıver-Komiser** s.12, dn.70; **Kılıçoğlu, Evren** s.467.

⁷³² **Berkin-İflâs** s.571; **Berkin-Mahiyet** s.212; **Berkin-Konkordato ve İflâs** s.129; **Berkin-Konkordato** s.9; **Gürdoğan-İflâs** s.202,203; **Postacıoğlu** s.128; **Arar** s.252; **Tanrıver-Komiser** s.12, dn.70; **Tanrıver/Deynekli** s.40, dn.69; **Ulukapı-Fesih** s.91; **Altay/Eskiocak** s.331-333; **Muşul-Konkordato** s.350; **Buruloğlu/Reyna** s.4,87; **Erman, Eyüp Sabri**: Konkordatonun Müşterek ve Müteselsil Borçlulara ve Kefillere Etkisi, (AD, Ocak 1969/60/1, 3-11), s.3; **Akıntürk, Turgut**: Müteselsil Borçluluk, Ankara 1971, s.182-183; **Akyazan, Sıtkı**: İcra ve İflâs Kanunundaki Yeni Değişik Hükümler Üzerinde İnceleme ve Açıklamalar, Ankara 1965, s.195.

⁷³³ **Berkin-İflâs** s.572; **Tanrıver-Komiser** s.12, dn.70; **Tanrıver/Deynekli** s.40, dn.69; **Ulukapı-Fesih** s.91; **Altay/Eskiocak** s.331-333; **Muşul-Konkordato** s.350; **Akyazan** s.195.

⁷³⁴ **Berkin-İflâs** s.572; **Ulukapı-Fesih** s.91; **Altay/Eskiocak** s.331-333. Göktürk bu noktada, ibranın alacaklıya verilecek bir karşı edim vaadi üzerinden yapılması halinde

Konkordatonun ibra sonucunu doğuracağını savunan bu görüş de kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. Yazarların bir kısmına göre borcun belli bir kesiminde gerçekleşen ibra, borçlunun konkordatonun gereklerini yerine getirmemesi veya konkordatonun kötü niyetle sakatlanmış olması halinde gidilebilecek bir yol olan konkordatonun feshi imkânının varlığı nedeniyle bozucu (infisahi) şarta bağlıdır. Buna göre bu şartlar gerçekleştiği takdirde ibra hükümsüz olacaktır⁷³⁵. Diğer bir kısım yazara göre ise, konkordato geciktirici (taliki) şarta bağlı bir ibra niteliği taşımaktadır. Buna göre tasdik edilen konkordato bağlamında borcun tümüyle ödenmesi halinde kesinlik kazanan ibra

artık bir sulh sözleşmesinden bahsedileceğini düşünmektedir. Buna dayalı olarak aynı borçlunun birden fazla alacaklısı, tek bir ibra sözleşmesiyle borçluyu borçtan kurtarabilirler. Terk sözleşmesi veya anlaşma sözleşmesi de denilen bu ibra sözleşmesinin, icra ve iflâs hukukundaki karşılığı aslında bir kamu hukuku sözleşmesi olan konkordatodur (**Göktürk** s.311). Feyzioğlu'na göre ise bahsi geçen bu durum bir ibra değil, ifa yerine edimdir (**Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin**: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, Yenilenmiş ve Genişletilmiş 2.Bası, İstanbul 1977, s.429). Öte yandan Umar konkordato kavramını açıklarken şu ifadeleri kullanmıştır: “...*bu prosedür borçlu tarafından tahrik edilir ve belli istisnalar dışında bütün borçların, bunları maddi hukuk yönünden dahi etkileyen ve bunlara yeni bir muhteva veren inşai nitelikte bir mahkeme kararının yarattığı yeni muhtevalarına göre, bizzat borçlu tarafından Devletin zorlaması olmaksızın fakat onun denetimi altında ifası amacına yönelir.*” Buna göre yazarın, konkordatonun maddi hukuk bakımından da borcu sona erdirip yeni bir borç doğurduğu kabulünden hareketle, eski borcun ibra edildiğine ilişkin görüşte olduğu düşünülebilir (**Umar**-Tarihi Gelişme s.20-21). Önen ise konkordato dışında kalan borç kesiminin teknik anlamıyla ibra edileceğini söylememiş olmakla birlikte, akdedilmiş yüzde konkordatosu bakımından alacaklıların alacaklarının ödenmeyen bölümlerinden feragat etmiş olduklarını ifade etmiştir (**Önen**-Konkordato s.78, dn.4). Bu ifade anlam bakımından ibrayı çağrıştırmaktadır. Ancak yazar aynı makalesinde, alacaklıların borçlunun konkordato şartlarına uyduğu sürece, alacaklarından vazgeçtikleri kısım için borçluyu takip edemeyeceklerini de belirtmiştir (**Önen**-Konkordato s.81). Dolayısıyla yazarın bu konudaki görüşü ortaya koyulamamaktadır.

⁷³⁵ **Berkin**-İflâs s.572-573; **Gürdoğan**-İflâs s.202; **Postacıoğlu** s.123.

ile borçlu borcundan kurtulacaktır. Zira yorum kuralları uyarınca konkordatoda öngörülen borç ifa edilmeksizin alacaklıların borçlunun konkordato dışında kalan bakiye borcunu ibra etmeleri kabul edilemez. Bununla birlikte geciktirici şarta bağlı ibranın konkordato feshedilmediği sürece hükümlerini sürdüreceği söylenebilir⁷³⁶.

Sözü edilen bu görüş, özellikle konkordatoyu kabul etmemiş olan azınlıktaki alacaklıların uğrayacağı zararlar düşünüldüğünde konkordato borçlusunu eşitlik ilkesine aykırı olarak orantısız şekilde koruduğu gerekçesiyle eleştirilmiştir. Buna göre durumu sonradan iyileşmiş olan dürüst bir borçlu, borcunun kalan kısmını ahlaki bir ödev olarak yerine getirmekle mükelleftir⁷³⁷. Dolayısıyla alacaklıların gerçekleştirilen tenzilat konkordatosu çerçevesinde feragat ettikleri alacak miktarı eksik bir borç oluşturmaktadır. Bu bakımdan borçlunun kendisinden vazgeçilen alacak kesimini ödemesi halinde bu ödeme geri istenemez⁷³⁸. Zira konkordato ile ortadan kalkan borcun alacaklısına, zamanaşımına uğramış bir borcun alacaklısına göre daha az koruma sağlanmasını

⁷³⁶ **Ulukapı-Fesih** s.91; **Altay/Eskiocak** s.331-332.

⁷³⁷ **Kuru-Konkordato** s.489; **Belgesay-Şerh** s.515; **Muşul-Konkordato** s.350; **Tuhr, Andreas:** Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, C.1-2, Çeviren: Cevat Edege, Ankara 1983, s.38.

⁷³⁸ **Kuru-Konkordato** s.489; **Belgesay-Şerh** s.515; **Eren** s.95; **Tuhr** s.38; **Tunçomağ** s.47; **İnan, Ali Naim/Yücel, Özge:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenip, Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2014, s.98; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.25; **Akyol, Şener:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler I, İstanbul 1995, s.52; **Gümüş** s.105-106; **Arat, Ayşe/Ercan Özler, Meltem:** Konkordato-İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu, (Terazi Hukuk Dergisi, 2018/13/145, s.14-28), s.24; **Akdeniz/Kayıhan** s.169. Güven'e göre cebri icra halini ifade eden mahkeme içi konkordato borçluyu borcundan kurtarmamakta, yalnızca kalan borcun nitelik değiştirmesine (eksik borç haline gelmesine) yol açmaktadır (**Güven, Kudret:** Eksik Borçlar, Temel Özellikleri İle Hüküm ve Sonuçları Üzerine Bir İnceleme: Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016/2/2, s.37-72), s.52).

gerektirecek bir neden yoktur⁷³⁹. Diğer yandan akdedilen konkordatoya rağmen rehin ve kefaletin devam etmesi de konkordato dışında kalan borcun eksik borç olduğuna ilişkin bir delil oluşturmaktadır⁷⁴⁰. Bu bağlamda eksik borcu sehven yahut cebri icra tehdidi altında ödeyen borçlunun ödediği miktarı geri almak üzere açacağı sebepsiz zenginleşme ya da istirdat davasının reddedilmesi gerekir. Yapılan ödemenin bir bağışlama olarak değerlendirilmesi de mümkün değildir. Borçlunun akdedilen konkordatonun dışında kalmış olan bu borç kesiminin geri alınması için başvurduğu dava reddedilir⁷⁴¹. Zira eksik borçlar, alacaklının borçludan borçlanılan edimi dava ve icra yoluyla talep hakkına sahip olması kuralına bir istisna oluşturmaktadır. Buna göre eksik borçlarda geçerli bir borç olmasına karşın borcunu yerine getirmeyen borçluya karşı yalnızca devletin cebri organları aracılığıyla dava ve icra yoluyla borcun ifasının temini sağlanamamaktadır.⁷⁴²

Konkordato dışında kalmış olan borç miktarının eksik borç olduğunu savunan yazarlardan bazıları görüşlerini *ibra edilen borcun eksik bir borç* teşkil edeceği ifadesiyle

⁷³⁹ **Eren** s.95. Karş. **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.29.

⁷⁴⁰ **Tunçomağ** s.47,1167; **Tekinay/Akman/ Burcuoğlu/Altop** s.23; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.25; **Tuhr** s.37-38; **Akyol-Borçlar** s.52. Aksi görüş için bkz. **Arat/Ercan Özler** s.24.

⁷⁴¹ **Eren** s.95; **İnan/Yücel** s.98; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.29; **Kuru-Konkordato** s.489; **Akyol-Borçlar** s.52.

⁷⁴² **Tuhr** s.33; **Eren** s.88; **İnan/Yücel** s.94; **Kılıçoğlu, Ahmet M.:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Genişletilmiş 20.Bası, Ankara 2016, s.35; **Reisoğlu, Safa:** Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.25, İstanbul 2014, s.38; **Tunçomağ** s.41; **Güven** s.38; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.23; **Saymen, Ferit:** Borçlar Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, C.1, İstanbul 1950, s.36; **Akyol-Borçlar** s.40 vd.; **Ayan, Mehmet:** Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), Gözden Geçirilmiş 11.Baskı, Ankara 2016, s.99; **Berki, Şakir:** Borçlar Hukuku “Umumi Hükümler” Üçüncü Tab’ı, Ankara 1962, s.305; **Edgü, Ekrem:** Borçlar Hukuku Umumi Hükümler, Ankara 1965, s.16; **Göktürk** s.31; **Gönensay-Borçlar** s.16.

belirtmişlerdir⁷⁴³. Oysa ibra sözleşmesi, alacaklı ve borçlunun bir alacağı tamamen veya kısmen ortadan kaldırmak üzere yaptıkları tasarrufi bir işlemdir. Geçerli olarak akdedilmiş bir ibraya karakteristik özelliğini veren husus, onun sona erdirdiği borçtan bir daha söz edilemeyecek olmasıdır⁷⁴⁴. Nitekim alacağın istenemeyeceğine ilişkin anlaşmanın (pactum de non petendo) ibra sözleşmesi olarak kabul edilememesi de buna bir dayanak oluşturmaktadır. Zira alacağın istenemeyeceğine ilişkin anlaşmada bir alacağı sona erdirmeye değil; onu dava konusu yapmak istememe hali söz konusudur⁷⁴⁵.

⁷⁴³ **Kuru-Konkordato** s.489; **Eren** s.95; **Akyol-Borçlar** s.52; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.25. **Altay/Eskiocak** eserlerinde konkordatonun ibra sonucunu doğuracağına ilişkin görüş bildirmiş olsalar da yaptıkları ayrım bakımından aynı yönde düşündükleri görülmektedir. “*Konkordatonun ibra sonucunu doğurması karşısında, hukuken ödenmesi gerekmeyen ibra kapsamındaki borç kesiminin tabii borç niteliğini taşıyıp taşımadığı öğretide tartışma konusudur...*” (**Altay/Eskiocak** s.332). Aynı yönde başka bir ifade için bkz. “*Konkordatonun ifasından sonra kat’iyet peyda edecek ibra neticesinde borçların ödenmeyen kısmının tabii bir borç olarak kalıp kalmadığı münakaşalı bir noktadır*” (**Postacıoğlu** s.127).

⁷⁴⁴ **Tunçomağ** s.1171,1176; **Eren** s.1296,1299; **Tuhr** s.650; **Reisoğlu Safa** s.405; **Oğuzman, Kemal/Öz, Turgut**: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, Gözden Geçirilmiş 10.Bası, İstanbul 2013, s.542; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.987,989; **Serozan, Rona/Öz, Turgut/Acar, Faruk/Gökyayla, Emre/Develioğlu, Murat**: İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu Yürürlük Kanunu Genel Hükümler, C.1, İstanbul 2018, s.1044; **İnan/Yücel** s.631,632; **Kılıçoğlu Ahmet-Borçlar** s.868; **Saymen** s.562; **Ayan** s.412-414; **Berki** s.381; **Edgü** s.170; **Nomer, Haluk N.**: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 14.Bası, İstanbul 2015, s.382; **Feyzioğlu** s.426; **Göktürk** s.310; **Gümüş** s.251; **Birsen, Kemaleddin**: Borçlar Hukuku Dersleri Borçların Genel Hükümleri, B.4, İstanbul 1967, s.543,544.

⁷⁴⁵ **Tunçomağ** s.1176; **Eren** s.1297; **Oğuzman/Öz-C.2** s.544,546; **Serozan/Öz/Acar/Gökyayla/Develioğlu** s.1048,1049; **Gümüş** s.50-51; **Öğüz, Tufan**: Müşterek Mülkiyette Taksim Engelleri, İstanbul 1995, s.55, dn.156; **Feyzioğlu** s.427. Bununla birlikte Tuhr’a göre bugünkü hukukta, alacaklının alacağı isteme hakkını kullanmayacağı bu bağlamda dava açmayacağına ilişkin vaadi borç ibrasına tekabül

Eksik borçta da benzer şekilde bir borcun dava veya icra takibi yoluyla ifasının sağlanamaması hali bulunmaktadır. Bu bağlamda eksik borçlar ödenebilme kabiliyetini haiz, ancak cebri yollarla temin edilebilme kabiliyetinden yoksun olan borçlardır⁷⁴⁶. Bu bakımdan ibra sözleşmesi ve eksik borcun hüküm ve sonuçları arasında bir çelişki bulunmaktadır⁷⁴⁷.

Ayni teminatın ana türünü oluşturan rehin hakkı, sahibine alacağını öncelikle elde etmesi amacına matuf olarak bir nesne, bir hak veya malvarlığı değerini paraya çevirme yetkisi veren mutlak bir haktır⁷⁴⁸. Rehin hakkının sahibine hak konusu şey üzerinde sağladığı hâkimiyet, icra ve iflâs hukuku devreye girdiğinde daha iyi anlaşılmaktadır. Cebri icra türlerinden hem icra hem de iflâs yolunda elde edilen satış tutarının tüm alacaklıların alacaklarını tamamen ödemeye yetmemesi halinde yapılan sıra cetvelinde rehinli alacaklıların rüçhan hakkı bulunmaktadır (İİK m.140; 206). Sözü edilen paylaşırma sonunda imtiyazsız alacaklılar çoğunlukla alacağını ya hiç alamayacak yahut alacağın küçük bir miktarını elde edebileceklerdir. Yine üzerinde rehin bulunan malların rehin sahibi alacaklının rüçhan hakkı saklı kalmak suretiyle iflâs masasına girmesi rehin hakkının önemini göstermektedir. Akdedilmiş bir rehin sözleşmesinde, rehin alanla veren

etmektedir. Dolayısıyla pratik anlamda bu iki kavram arasında bir fark yoktur (**Tuhr** s.650).

⁷⁴⁶ **Tuhr** s.33; **Tunçomağ** s.41; **Eren** s.88-89; **İnan/Yücel** s.94; **Kılıçoğlu Ahmet-Borçlar** s.35; **Reisoğlu Safa** s.38; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.23; **Güven** s.38; **Saymen** s.36; **Akyol-Borçlar** s.41; **Ayan** s.99; **Berki** s.305; **Edgü** s.16; **Göktürk** s.31; **Gönensay-Borçlar** s.16.

⁷⁴⁷ **Gümüş** s.105, dn.390.

⁷⁴⁸ **Altay/Eskiocak** s.26; **Köprülü, Bülent/Kaneti, Selim**: Sınırlı Ayni Haklar, İstanbul 1972-1973, s.179; **Gürdoğan, Burhan**: Türk-İsviçre İcra ve İflâs Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, Ankara 1967, s.3-4,7; **Öğütçü, Tahir/Doğrusöz, Edip**: Rehin Hukuku Rehnin Türleri-Paraya Çevirme Yolları-İlgili Kanunlar-Yargıtay Kararları-Hukuk Sözlüğü İle Sermaye Piyasasını Düzenleyen Yeni Çıkan Kanun ve Kararnameler, Ankara 1982, s.63-65.

arasında bu sözleşmeden bağımsız olarak kanuni bir borç ilişkisi bulunmaktadır. Bu borç ilişkisi taraflara bazı haklar sağlamak ve bazı ödevler yüklemektedir⁷⁴⁹. Aynı sonuçlarıyla birlikte kurulduğu anda doğan rehin hakkının bu kapsamda konkordatoya rağmen devam etmesi konkordato dışında kalan borcun eksik borç olduğuna ilişkin görüşe bir dayanak oluşturmamalıdır.

Borçlunun ödeme güçsüzlüğüne bir güvence oluşturma amacını taşıyan şahsi bir teminat türü olan kefalet sözleşmesi için ise ayrı bir inceleme yapmak gerekir. Buna göre kefalet sözleşmesi kefil ve kefilin kişisel sorumluluk üstlendiği borcun alacaklısı ile akdedilen, konusu esas borcun yerine getirilmemesi halinde bu sebeple ortaya çıkan zararı karşılamak olan bir sözleşmedir⁷⁵⁰. Adi kefalette kural, önce asıl borçluya gidilmesidir (TBK m. 585,1). Borçluya konkordato mühleti verilmiş olması bu kuralın istisnalarından birini oluşturmaktadır (TBK m. 585,2). Dolayısıyla kendisine konkordato mühleti verilmiş bir borçlunun alacaklısı, kefalet sözleşmesi ile temin edilmiş borcu için doğrudan kefile başvurabilecektir. Yine İİK m.303,1 uyarınca konkordatoya muvafakat etmeyen veya konkordatoya muvafakat etmekle beraber İİK m.303,2-3’de öngörülen usulleri yerine getiren alacaklılar kefilden alacaklarını tam olarak alabileceklerdir. Buna karşın konkordatoya muvafakat edip İİK m.303,2-3’de yer alan usulleri yerine getirmeyen alacaklılar TBK m.166,2 hükmü de göz önüne alındığında ancak konkordato ödeme projesinin izin verdiği oranda kefile başvurabileceklerdir⁷⁵¹. İİK m.303’ün bu

⁷⁴⁹ **Köprülü/Kaneti** s.345-346.

⁷⁵⁰ **Özen, Burak:** Kefalet Sözleşmesi Özellikleri-Kuruluşu-Türleri, İstanbul 2008, s.47,52; **Aral, Fahrettin:** Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara 2003, s.437; **Reisoğlu, Seza:** Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet, Ankara 1992, s.1,2.

⁷⁵¹ **Postacıoğlu** s.145; **Altay/Eskiocak** s.318-319; **Saldırım, Mustafa:** İflâstan Önce Konkordatonun Tasdikinin Hüküm ve Sonuçları, (ABD, 2000-4, s229-271), s.247; **Erman** s.3. Nitekim Yargıtay da aynı yönde kararlar vermektedir: “...*Kayseri Ticaret Mahkemesinin anılan Konkordato tasdik ilamından da anlaşılacağı üzere alacaklı banka*

konkordatoya "muafakat etmemiş" olup, İİK'nun 295. maddesi hükmüne göre müteselsil kefil konumunda bulunan şikayetçi borçlu Sait Yurttaş'a karşı takipten sonra doğan tüm alacak haklarını isteme hakkına sahip bulunmaktadır. Bu nedenle İcra Mahkemesinin konkordato şartları çerçevesinde diğer borçlu şirketin borcu ödediğinden bahisle takibin iptaline karar vermesi isabetsizdir" (Y.12.HD, 08.03.2005, E.2005/1662, K.2005/4706: **KBİBB**); "İİK'nin 295. maddesi (şimdiki m.303) hükmüne göre, alacaklı müşterek borçlulardan birinin konkordatosunu kabul etmiş ise, müşterek borçlu veya kefile de, mevcut alacağını ancak, konkordato şartlarına göre (yani konkordatodaki yüzdeyi) isteyebilir. Meğer ki, aynı maddenin 2. fıkrası gereğince konkordatoya muafakat eden alacaklı, kendi haklarını müşterek borçluya ödeme karşılığında temlik etmeyi teklif etmiş ve ona alacaklılar toplantısının yer, gün ve saatini, en aşağı on gün önceden haber vermiş olsun. İşte ancak bu durumda alacaklı, konkordatoya muafakat etse bile, müşterek borçlu ve kefillere karşı olan haklarını tam olarak muhafaza etmiş olur... O halde, konkordato dosyası getirilerek, davalının yukarıda açıklanan savunması çerçevesinde ve İİK'nin 295. maddesi hükmü de göz önünde tutulmak suretiyle inceleme yapılmak gerekirken, bu savunma hiç nazara alınmadan davanın kabulü isabetsizdir" (Y.11.HD, 24.01.1980, E.1978/5808, K.1980/2278: **KBİBB**). Buruloğlu/Reyna'ya göre, konkordatoyu kabul etmekle birlikte İİK m.303,2-3'te yer alan usulleri yerine getirmeyen alacaklılar müşterek borçlulara karşı tüm haklarını kaybedecektir (**Buruloğlu/Reyna** s.85-88). Berkin'e göre; konkordatoya tamamen kayıtsız kalan ve bu bağlamda alacağını kaydettirmek veya alacağının bağlandığı teminatı muhafaza etmek konusunda kendisine yüklenen görevleri yerine getirmeyen bir alacaklı, müşterek borçlu veya kefile karşı tüm haklarını kaybedecektir. Öte yandan alacaklı konkordatoya muafakat etmekle birlikte, müşterek borçlu veya kefile alacaklılar toplantısının tarih ve yerini, toplantıdan en az on gün önce bildirmezse ancak asıl borçluyu ibra ettiği oranda müşterek borçlu ve kefile başvurma hakkını kaybedecektir. Meğerki müşterek borçlu veya kefil toplantıdan haberdar olsun ve konkordato teklifinin gecikmesinden zarara uğramadığı ispat edilsin (**Berkin-İflâs** s.550-553. Karş. **Postacıoğlu** s.139-141). Gürdoğan da Berkin ile benzer şekilde konkordatoya muafakat vermeyen alacaklının müşterek borçlu veya kefillere karşı bütün haklarını muhafaza etmesini, konkordatoya kayıtsız kalmaması; bu bağlamda en azından alacağını kaydettirmek suretiyle alacağının bağlandığı teminatı elde etmesi şartına bağlamıştır (**Gürdoğan-İflâs** s.204).

bağlamda alacaklılara bir külfet yüklediğinden bahsedilebilecektir. Buna göre külfeti yerine getirmeyen alacaklılar alacaklarını en fazla tasdik edilmiş konkordato da belirtilen oranda alabilecektir. Bu durum ise alacaklının konkordato dışındaki alacağını ne kefil ne de konkordato borçlusundan alamaması sonucunu doğurduğundan konkordatonun bir ibra şeklinde görülmesine yol açmaktadır. Bununla birlikte külfeti yerine getiren alacaklı bakımından borcun tamamının baki kalıp, yalnızca konkordato borçlusundan istenememesi, konkordato dışında kalan kısmı eksik borca yaklaştırmaktadır. Hal böyle olmakla birlikte gerek TBK m.585,2 gerekse İİK m.303 düzenlemeleri bu konuda istisnai hükümlerdir. Özellikle alacağın tamamını elde etme imkânını alacaklılara belli şartlar altında tanıyan İİK m.303, müşterek borçluların bulunmadığı olağan durumlarda konkordato dışında kalan borcun eksik borç olduğuna ilişkin görüşe bir dayanak olmayacaktır. Dolayısıyla salt bu hükümden hareketle eksik borç nitelendirmesi yapmak mümkün görünmemektedir.

Alacağın muaccel olup ifasının istenebileceği andan itibaren belli bir sürenin geçmesi nedeniyle, hukuk politikası gereği borçlunun borcunu ifadan kaçınabilmesine imkân verilen durumlarda zamanaşımına uğramış bir borçtan söz edilir. Sonradan eksik borç denen bu tür borçlarda borç ortadan kalkmamakla birlikte borcu ödememenin bir yaptırımı bulunmamaktadır. Zira bir borç üzerinden geçen zamanın uzun olması, alacaklının o borca olan ilgisizliği yahut borcun ispatının güçlüğüne ilişkin bir veri olup, taraflar arasındaki borç ilişkisinin zayıfladığına işaret etmektedir. Nitekim bahsi geçen ispat güçlüğü nedeniyle çözümlenmesi neredeyse imkânsız olan davaların mevcudiyeti, mahkemelerin de gereksiz yere meşgul edilmesine yol açabilecektir. Bu bakımdan zamanaşımı kurumu kamu düzeni düşüncesiyle sevk edilmiş bir kurumdur. Öte yandan üzerinden uzun zaman geçmiş bir borç ilişkisinde borcunu gerçekten ödemiş olan borçludan bunun ispatını beklemek yine ispat bakımından borçluya oluşturacağı zorluk nedeniyle uygun görülmemektedir. Açıklanan nedenler ışığında borçlu, uzun zaman

boyunca alacağını ihmal eden alacaklıdan daha çok korunmaya değerdir⁷⁵². Dolayısıyla kanun koyucunun kamu düzeni düşüncesine de dayanarak düzenlediği bu kurumun amacı borcun ortadan kaldırılması değil, öngörülen sürenin geçmesinden sonra talep edilen borcun mahkemede tartışılması bakımından arz edeceği güçlülüdür. Bu açıdan zamanaşımına uğramış olmasına rağmen ödenmiş olan borcun yine mahkeme önünde geri istenebilmesine engel olunması kurumun var olma amacına paralellik oluşturmaktadır. Buradan hareketle mali durumu bozulmuş bir borçlu ile alacaklıların, esasında her iki tarafın da menfaatine olacak şekilde akdettikleri konkordato ile zamanaşımı kurumunun ne amaç ne de hüküm ve sonuçları bakımından benzer kurumlar olmadıklarından birbirleriyle kıyaslanmalarının doğru bir yaklaşım türü olmadığı söylenebilir.

Konkordato dışında kalan alacak kesiminin akıbetine ilişkin tartışmalar bağlamında bir sonuca varılabilmesi için konkordatonun amacından hareket etmek gerekmektedir. Konkordatonun borçlu bakımından temel önemi borçluyu haciz ve iflâs tehdidinden kurtararak, onun mali durumunun ve itibarının düzelmesine imkân tanınmasıdır. Bunun gerçekleşmesinin yolu ise öncelikle alacaklıların bu konuda ikna edilmesidir. Bu bağlamda mali durumu iyileşen borçlu, ileri sürdüğü konkordato teklifini kabul eden alacaklılara beslediği minnet duygusundan hareketle tasdik edilmiş konkordatosunda yer alan borç miktarından daha fazlasını ödemek isteyebilecektir⁷⁵³. Bu noktada konkordato dışında kalmış borcun ibra edildiğinden hareketle, iyiniyetli bir borçlunun ödeme istemine teoride engel olunması doğru görünmemektedir. Esasında sorun borçlu tarafından sehven ödendiği iddia edilen konkordato dışı borç miktarının geri

⁷⁵² **Saymen** s.40,598; **Göktürk** s.35,318; **Akyol-Borçlar** s.48-50; **Ayan** s.426,433; **Berki** s.305,308,360; **Edgü** s.171-172; **Nomer Haluk-Borçlar** s.391,392; **Gönensay-Borçlar** s.17; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop** s.25; **Arık, Fikret:** Bazı Tabii Borçlar Hakkında, (Adliye Ceridesi, 1942/1, s.965-979), s.966-967; **Birsan** s.550.

⁷⁵³ **Berkin-Mahiyet** s.195; **Sarısözen-Malvarlığı** s.1038; **Akil-Sorular** s.225.

istenmesine yönelik açılan davalar bağlamında ortaya çıkmaktadır. Bu noktada sehven ödeme iddiasının doğru olduğu bu duruma özgü olarak, usulünce konkordatoya güven düşüncesiyle ödenen kesimin borçluya iadesi gerektiği söylenebilir. Çünkü tasdik edilmiş bir konkordato, tasdik edildiği haldeki şartlar doğrultusunda borcun yeniden düzenlendiği konusunda borçlu ve alacaklılara bir güven verir. Bu bakımdan borçlu esasında artık borcun konkordatodaki kapsamıyla sorumludur ve buna ilişkin de bir güveni vardır. Bu durum aslında konkordatonun bağlayıcılığının bir sonucudur. Öte yandan sehven ödeme konkordatoyu kabul etmemiş alacaklılara da yapılabilir. Bu durumda gerçekleştirilen ödemelerin iadesinin bu alacaklıları zarara uğratacağı düşünülebilir. Ancak sehven ödeme istisnai bir durumdur ve böylesi istisnai bir durumda, konkordatoyu kabul etmemiş azınlıktaki alacaklıların zarar göreceği düşüncesinden hareketle konkordatoda esas olan bağlayıcılık ilkesi genişletilmemelidir. Bununla birlikte konkordato dışında ödenen alacak kesiminin, konkordato haricinde yapılan bir vaade dayanıp dayanmadığı da önem arz etmektedir. Zira borçlu tarafından alacaklılardan birine konkordato projesinde öngörülenden fazla olarak yapılan vaatler hükümsüzdür (İİK m.308/d).

4. TASDİK TALEBİNİN REDDİ KARARI VE BORÇLUNUN İFLÂSİ

Mahkeme takdir yetkisi doğrultusunda incelediği konkordatonun, şartlarını sağlamadığı sonucuna varırsa tasdik talebini reddeder. Ret kararında mahkeme, her bir tasdik şartı yönünden eksik olan hususları gerekçeleriyle birlikte ortaya koymalıdır⁷⁵⁴. Bununla birlikte mahkeme, konkordatonun feshine neden olacak durumun varlığını

⁷⁵⁴ “Konkordatoyu tasdik etmek görevini haiz ticaret mahkemesi, tetkikatı sonunda şartların tahakkuk etmediği, gerekli teminatın gösterilmediği veya yeterli olmadığı neticesine varırsa, bu kararında delilleri ve nedenleriyle birlikte açıkça göstermek ve tartışmak zorundadır” (Y.12.HD, 21.03.1970, E.1970/1783, K.1970/3007: **KBİBB**; İBD, 1970/1-2, s.104-105).

tasdik aşamasında tespit ederse tasdik talebini reddedebilir⁷⁵⁵. Nitekim dürüstlüğe aykırı bir davranışla sakatlanmış konkordatoya dayanılarak tasdik talebinin reddi, mahkemenin takdir yetkisi kapsamında değerlendirilir.

Tasdik talebinin reddi kararı mahkemece, ticaret sicili gazetesinde ve Basın-İlân Kurumunun resmi ilan portalında ilan olunur. Bununla birlikte bu karar derhal tapu müdürlüğüne, ticaret sicili müdürlüğüne, vergi dairesine, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, Türkiye Katılım Bankaları Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelen yerlere bildirilir (İİK m.308; m.288,2).

Öte yandan mahkeme tasdik talebini reddederse, borçlunun iflâsa tâbi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olduğunu tespit etmesi halinde re'sen borçlunun iflâsına da karar verir (İİK m.308)⁷⁵⁶. Bu husus madde metninden de anlaşıldığı üzere, lehine konkordatosunun tasdiki talebiyle başvurulmuş borçlunun iflâsa tâbi şahıslardan olması haline özgüdür.

Burada tasdik talebinin reddi kararıyla birlikte hakkında iflâs kararı verilecek borçlu bakımından bir noktaya değinmek gerekir.

Tasdik talebinin reddi ve borçlunun iflâsına karar verilmesine ilişkin düzenlemenin 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki hali, iflâsına karar verilebilecek borçlu bakımından bugün yürürlükte olan İİK m.308'in içeriği ile paraleldi.

⁷⁵⁵ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.144; **Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.478.

⁷⁵⁶ İflâsın açılmasına ilişkin ilan İİK m.166'da düzenlenmiştir. Doktrinde tasdik talebinin reddi kararının ilanı ile birlikte iflâsa karar verildiği durumlarda ret kararının ilanı ile iflâsın ilanının birlikte yapılabileceği kabul edilmektedir (**Sarısözen-Konkordato** s.229; **Budak/Kale** s.398).

Daha sonra 2003 yılında 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucu⁷⁵⁷, konkordatonun tasdik olunmaması üzerine borçlu iflâsa tâbi şahıslardan olmasa bile alacaklılardan birinin talebi ile derhal iflâsına karar verilecekti.

Öte yandan doktrinde bu düzenleme eleştirilmekteydi. Buna göre 4949 sayılı Kanun ile değiştirilen İİK m.301'in madde gerekçesinde⁷⁵⁸ ifade edilen “konkordatoya layık olmama” hususu sübjektif bir ölçüt olup, aynı Kanun değişikliği ile tasdik şartı olmaktan çıkarılan dürüstlük koşulunun, çıkarılma amacı ile bağdaşmamaktadır. Bununla birlikte iflâsa tâbi olmayan borçlu için doğrudan doğruya iflâs şartlarından birini sağladığı varsayımını kabul etmek kolay olmayacaktır. Bu noktada her ne kadar iflâsa tâbi olmayan borçlunun konkordato talebinde bulunurken ortaya koyduğu gerekçeler bu varsayımı kabul etmeyi gerektirebilirse de konkordato talep etmede etkili olan tüm nedenlerde bu sonuca varılamaz. Diğer yandan konkordato sürecinde geçerli olan mühletin kısısalığı, bu sürede alacaklıların zarara uğradığından hareketle onları koruma ve alacaklılar arasındaki eşitliği sağlama düşüncesinin üstün tutulmasına imkân vermemelidir. Bunların yanı sıra tüm iyi niyetine karşın kanunda öngörülen çoğunluk şartını sağlayamadığı için tasdik kararı alamayan borçlunun cezalandırılması, kanunun dürüst ve iyi niyetli olmayan

⁷⁵⁷ Sözü edilen madde hükmü: “*Konkordato tasdik olunmaz yahut mühlet kaldırılırsa, borçlu iflâsa tâbi kişilerden olmasa bile, alacaklılardan birinin 300 üncü maddeye göre yapılacak ilandan itibaren on gün içinde vuku bulacak talebi üzerine borçlunun derhal iflâsına karar verilir*” şeklini almıştır.

⁷⁵⁸ Kanun koyucu İİK m.301'e ilişkin madde gerekçesinde değişikliğin gerekçesini şöyle ifade etmişti: “*Böylece hukukumuzda iflâs kurumu, tacir olup olmadığına bakılmaksızın bütün borçlulara uygulanabilen bir tasfiye biçimi haline gelmektedir. Bunun nedeni; tacir olmamakla beraber konkordato talebinde bulunan ve fakat konkordatoya layık olmadığı sabit olan borçlunun borçlarının da belli bir disiplin içinde ve alacaklılar arasında eşitliği sağlayacak tarzda ödenmesinin gerekli olduğu düşüncesidir*”.

davranışlarda bulunan borçlulara karşı ortaya koyduğu yaptırımların amacıyla örtüşmemektedir⁷⁵⁹.

Nihayetinde söz konusu hükmün iflâsa tâbi olmayan borçlu bakımından ağır bir yaptırım getirdiğini düşünen kanun koyucu, 7101 sayılı Kanunla düzenlemeyi değiştirmiştir⁷⁶⁰. Bu bakımdan yeni düzenlemede ifadesini bulan İİK m.308'e göre yalnızca iflâsa tâbi olan borçlunun, hakkında doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden biri de mevcutsa mahkemece re'sen iflâsına karar verilir.

Doğrudan doğruya iflâs halleri alacaklının talebi ve borçlunun başvurusuyla şeklinde ikili bir ayrım öngörülerek İİK m.177 ve devamında düzenlenmiştir.

Buna göre alacaklının talebiyle doğrudan doğruya iflâs hallerinden ilki, borçlunun malûm yerleşim yerinin olmaması, taahhütlerinden kurtulmak amacıyla kaçması, alacaklıların haklarını ihlâl eden hileli işlemlerde bulunması veya bunlara teşebbüs etmesi yahut mallarını saklamasıdır (İİK m.177,1-1). Söz konusu hallerin varlığı borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiğine işaret eder. Bu bakımdan kesin mühletin verilmesinden sonra borçlunun bahsi geçen davranışlarının tespiti halinde, komiserin yazılı raporu üzerine mahkemece kesin mühlet kaldırılarak konkordato

⁷⁵⁹ **Taşpınar**-Değişiklikler s.82,83.

⁷⁶⁰ “4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucunda getirilen ve konkordatonun tasdik edilmemesi üzerine, iflâsa tâbi olmayan borçlunun bile iflâs sonucuyla karşı karşıya kalması yaptırımının ağır olduğu düşüncesiyle maddede değişiklik yapılmaktadır. Buna göre, tasdik talebi reddedilen borçlunun iflâsa tâbi kişilerden olması ve hakkında doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birisinin bulunması halinde mahkeme, başka bir şart aramaksızın re'sen iflâsa karar verir. Örneğin, borca batık bir sermaye şirketinin tasdik talebi reddedilirse mahkeme re'sen şirketin iflâsına karar verecektir” (<https://www.tbmm.gov.tr>). Özkes değişiklikten önceki düzenlemenin her ne kadar pratikte uygulanabilirliğinin olmadığını düşünse de iflâsa tâbi olmayan borçlu hakkında iflâs sonucunu doğuracak söz konusu düzenlemenin teoride de kalmaması gerektiğinden, yapılan değişikliği doğru bulmaktadır (**Özkes**-Geçici Mühlet s.53).

talebinin reddine ve borçlunun iflâsına karar verilir (İİK m.292). Tasdik kararı da her halükârda mühlet içinde verileceğinden söz konusu durumların varlığı zaten konkordatonun reddi ile borçlunun iflâsı sonucunu tek başına doğurmaya muktedirdir.

Borçlunun ödemelerini tatil etmiş bulunması, alacaklının talebiyle iflâs hallerinden diğerini oluşturur (İİK m.177,1-2). Konkordato talebi her ne kadar ödeme aczinin ikrarı da olsa borçlunun ödemelerini tatil ettiği anlamına gelmez⁷⁶¹. Dolayısıyla konkordato talebi bir doğrudan doğruya iflâs sebebi olan borçlunun ödemelerini tatil etmesi kapsamına girmez. Öte yandan mahkemece borçlunun talep ettiği konkordato reddedilmiş ve borçlunun ödeme aczini dışarıya yansıtacak bir belirti gösterdiği tespit edilmişse borçlunun iflâsına karar verilir. Bu kapsamda borçlunun tasdik yargılaması sürecinde ortadan kaybolması örneğin iş yerini geride herhangi bir temsilci bırakmaksızın kapayarak uzun bir seyahate çıkması ödemelerini tatil ettiği anlamına gelebilir⁷⁶².

Bir görüş borçlunun konkordato mühleti verilmesine ilişkin talebinin reddedilmesinin ödemelerin tatili anlamına geleceğini savunmaktadır. Bu görüşe göre mühlet talebinin reddinin ödemelerin tatili anlamına geleceği hususu bir karine teşkil etmektedir⁷⁶³. Bu doğrultuda açılacak iflâs davasında borçlu söz konusu karinenin aksini ispat edebilmelidir⁷⁶⁴. İİK m.308 ise böyle bir karine öngörmeye müsait değildir. Zira konkordatonun reddi ile birlikte iflâs davası açılmamakta, şartları mevcutsa doğrudan

⁷⁶¹ **Üstündağ**-İflâs s.46-47; **Gürdoğan**-İflâs s.55, dn.135; **Belgesay**-Şerh s.180. Berkin'e göre ise konkordato teklifi her ne kadar ödemelerin tatili anlamına gelebilirse de bu teklif borçlunun doğrudan doğruya iflâsı sonucunu doğurmaya elverişli değildir. Zira aksinin kabulü, borçlunun konkordato kurumunun sağladığı faydalardan yararlanma imkânını engeller ve konkordatonun iflâsı önlemeye yönelik amacına aykırılık teşkil eder (**Berkin**-İflâs s.175).

⁷⁶² **Üstündağ**-İflâs s.46; **Gürdoğan**-İflâs s.55, dn.135; **Ansay**-İflâs s.214.

⁷⁶³ **Kuru**-Konkordato s.114, 417, dn.30; **Postacıoğlu**-Konkordato s.42-43; **Buruloğlu/Reyna** s.20; **Belgesay**-Şerh s.180.

⁷⁶⁴ **Kuru**-Konkordato s.417, dn.30.

iflâs kararı verilmektedir. Dolayısıyla konkordato talebinin reddedilmiş olmasından hareketle borçlunun ödemelerini tatil ettiği sonucuna varılamaz.

Öte yandan ödemelerin tatili borçlunun geçici bir duruma dayanmaksızın muaccel ve çekişmesiz borçlarını ödeyememesi anlamına gelir⁷⁶⁵. Oysa konkordatonun tasdiki talebinin reddi çeşitli sebeplere dayanabilir. Örneğin projede öngörülen şekilde borçlarını ödeyebilecek durumda olan borçlunun konkordatosu yeterli teminatın gösterilmemesi nedeniyle reddedilebilir. Dolayısıyla konkordatonun reddini tek başına ödemelerin tatili olarak nitelendirmemek gerekir. Ayrıca her nasıl ki borçlunun konkordato talebi ödemelerin tatili anlamına gelmemeliyse bu talebin reddi de bu anlamı taşımamalıdır.

Alacaklının talebiyle doğrudan doğruya iflâsın istenebileceği bir başka hal, ilâma dayalı bir alacağın icra emriyle istenildiği halde borçlu tarafından ödenmemiş olmasıdır (İİK m.177,1-4). Buna göre konkordato mühletinden önceki bir zamanda borçlu aleyhine ilâmlı icra yoluna gidilmiş ve bu kapsamda icra emri gönderilmesine rağmen, borçlu ilâma dayanan alacağı ödenmemiş ve mühletle beraber söz konusu takip durmuş olabilir. Öte yandan konkordato reddedilirse mahkeme ret kararıyla birlikte bu hususu gözönünde bulundurarak borçlunun iflâsına re'sen karar verir. Ancak bunun için öncelikle borçlunun tasdik duruşmasında dinlenmesi gerekir (İİK m.177,1-4).

İlâm niteliğindeki belgenin bu kapsamda sayılıp sayılmayacağı konusu tartışmalıdır. Bir görüş ilâm niteliğindeki belgenin bu kapsamda sayılması gerektiğini savunurken⁷⁶⁶; diğer görüş ilâm niteliğindeki belgeyi İİK m.177,1-4'ün kapsamına dahil etmemektedir⁷⁶⁷.

Yargıtay ise 1949 yılında verdiği bir kararında ilâm niteliğindeki belgelere dayanarak gönderilmiş icra emrine rağmen, borcun ödenmemiş olmasını bir doğrudan

⁷⁶⁵ **Kuru-Konkordato s.114; Ansay-İflâs s.214.**

⁷⁶⁶ **Gürdoğan-İflâs s.56; Kuru-Konkordato s.118-120; Ansay-İflâs s.214-215.**

⁷⁶⁷ **Berkin-İflâs s.179.**

doğruya iflâs nedeni olarak görmemiştir. İİK’nda 1940 yılında yapılan değişiklikler kapsamında İİK m.177,1-4’ün “alacak ilâma müstenitse veya ilâm mahiyetindeki vesikaya müstenit olup da icra emriyle istenildiği halde ödenmemiş ise” şeklinde değiştirilmesi yönünde bir teklif sunulmuş; ancak bu teklif reddedilmiştir. Yargıtay sözü edilen kararını, kanun değişikliğine ilişkin tasarıda yer alan bu bilgiyi gerekçe göstererek vermiştir⁷⁶⁸. Kuru ise Yargıtay’ın tasarıda yer alan bilgiyi yanlış yorumladığından hareketle işbu kararı eleştirmiştir. Zira yazara göre İİK m.177,1-4’te değişiklik yapacak

⁷⁶⁸ “Her ne kadar İcra ve İflâs Kanununun 177 nci maddesinin 4.bendinde mücerred (ilâm) dan bahs olunmakta ve aynı kanunun 38 inci maddesi (para borcu ikrarını havi tanzim edilen Noter senetleri) ni de ilâm hükmünde tutmakta ise de mahkemenin kanaatine 177 nci maddedeki tâbirin dar manâda yani bir mahkemeden sadır olmuş olan ilâm manâsında anlaşılması lâzımdır. Zira ilâm, usulen tarafların iddia ve müdafaaları dinlendikten sonra sâdır olup mevcut ihtilâfı hal eden bir vesika olması itibariyle borçlu buna karşı ancak pek nâdir ahvalde defide bulunabilecektir. Halbuki resen tanzim edilmiş olsa bile noter senedine karşı borçlunun dermeyan edebileceği defilerin çerçevesi oldukça geniştir. Kanun vazunun mahkeme ilâmlarını doğrudan doğruya iflâs gibi pek ağır bir müeyyideye tâbi tutabilmesinin sebebi de bunların diğer vesikalara nisbetle borçlunun defterinden hemen hemen masun bir vaziyette olmalarıdır. 177 nci maddedeki (ilâm) tâbirinden maksadın mahkeme ilâmı olduğu İcra ve İflâs Kanununun esbabı mucibe lâyihasındaki izahattan da anlaşıldığı gibi kanunun 1940 senesinde yapılan tadilinde 32 nci maddede teklif olunan tâdil ile müvazi olarak 177 nci maddenin 4 üncü bendinin (alacak ilâma müstenit ise veya ilâm mahiyetindeki vesikaya müstenit olup da icra emriyle istenildiği halde, ödenmemiş ise) şeklinde değiştirilmesi yolunda bir teklif yapıp işbu teklifin reddedilmiş olmasından da anlaşılmaktadır. Yukarıda yazılı sebeplere binaen davanın reddine karar verildiği natıktır. İcra ve İflâs Kanununun 177 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında ilâm tâbiri kullanılmış olup bunun sözü geçen kanunun 38 inci maddesinde ilâm mahiyetinde sayılan vesikalara teşmili caiz bulunmamış ve hâdisede davacının esasen haciz yoluyla takibe giriştiği ve 43 üncü madde hükmünce bu yolu değiştirmedeği anlaşılmış olmasına göre yerinde görülmeyen bozma dileğinin reddiyle kanuna uygun olan hükmünün ONANMASINA 17/12/1949 tarihinde oy birliğiyle karar verildi” (Y.İİD, 17.12.1949, E.1949/4654, K.1949/5750: **Belgesay** s.53, dn.1).

teklifle amaçlanan, alacağı ilâma dayalı alacaklıların ilâmlı icra takibi başlatıp borçluya icra emri göndermek zorunda olmadan, salt ellerindeki ilâm ile borçlunun doğrudan doğruya iflâsını isteyebilmelerine imkân tanınmasıdır. Bu kapsamda da teklifte ilâm niteliğindeki belgeler için aynı sonucun doğmayacağına belirtilmesi gereği duyulmuştur. Teklifin reddiyle ise ilâm niteliğindeki belgelerde olduğu gibi ilâmlarda da icra emri gönderilmesi gereğinin muhafaza edilmesi amaçlanmış ve İİK m.177,1-4'teki "ilâma müstenit alacak icra emriyle istenildiği halde ödenmemişse" ifadesi korunmuştur. Bunun dışında teklifin reddi ilâm niteliğindeki belgeleri İİK m.177,1-4'ün kapsamından çıkarmak olarak anlaşılmamalıdır⁷⁶⁹.

Bununla birlikte 538 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile ilâm niteliğindeki belgelerin ilâmların icrası hakkındaki hükümlere tâbi olacağı öngörülmüştür⁷⁷⁰. Bu bakımdan Kanunda aksi belirtilmedikçe ilâmlara ilişkin hükümler ilâm niteliğindeki belgeler hakkında da uygulama alanı bulacaktır. Buradan hareketle İİK m.177,1-4'teki "ilâma müstenit alacak" ifadesinin ilâm niteliğindeki belgeleri de kapsadığını söylemek gerekir.

İflâsa tâbi bir borçlu aciz halinde olduğunu bildirerek iflâsını isteyebilir (İİK m.178,1). Bu durum borçluya, iflâsın çeşitli faydalarından yararlanabilme imkânı tanımaktadır. Buna göre iflâsın açılmasıyla borçlu, aleyhine başlatılan takiplerden kurtulur. Ayrıca çalışma karşılığı kazandığı şeyler üzerinde serbestçe tasarruf edebilme

⁷⁶⁹ **Kuru-Konkordato** s.119-120.

⁷⁷⁰ "Maddeye vuzuh verilmek suretiyle ilâma muadil vesikaların cebri icra bakımından ilâmların rejimine tâbi olduğu katiyetle beyan edilmiş, vesikalar arasındaki muadelele rağmen tatbikatta bunların icrası hakkında yaratılmak istenen farklara nihayet verilmek istenmiştir" (İİK m.38'de madde başlığıyla birlikte değişiklik yapan 538 sayılı Kanun'un 20. maddesinin Gereğinden:

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM_/d01/c029/mm_01029078ss0461.pdf.

olanağı bulur⁷⁷¹. Borçlunun aciz halinde olması ona aynı zamanda konkordato hukuki kurumundan yararlanma olanağı tanır ve konkordato mühleti verilmesiyle borçlu, iflâsın kendisine sunduğu imkânlardan daha fazlasına sahip olur. Dolayısıyla borçlunun kendi iflâsını isteyebilmesi ona bir imkân olarak öngörüldüğünden bu husus, konkordatonun reddi halinde borçlunun iflâsı sonucunu doğurmamalıdır.

Öte yandan iflâsa tâbi bir borçlu aleyhine alacaklılardan birinin haciz yoluyla takibi sonucunda yapılan haciz, borçlunun mevcudunun yarısının elinden çıkmasına sebep olup da kalanı muaccel ve vadesi bir sene içinde intikal edecek diğer borçlarını ödemeye yetmiyorsa borçlu derhal aczini bildirerek iflâsını istemeye mecburdur (İİK m.178,3). Bu durumdaki bir borçlunun teklif ettiği proje doğrultusunda konkordatosu kabul edilebilir. Ancak herhangi bir sebepten dolayı konkordato reddedilmişse aynı durum borçlunun mahkemece iflâsına karar verilmesine yol açar.

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin doğrudan doğruya iflâsı ise Kanun’da ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile görevlendirilmiş kişiler veya şirket ya da kooperatif tasfiye halinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse bunların doğrudan doğruya iflâsına karar verilir (İİK m.179). Buna göre borca batık durumdaki sermaye şirketleri ve kooperatiflerin ıslahı mümkün olmamış ve bu şirket ve kooperatiflerin talep ettiği konkordato reddedilmişse, mahkemece bunlar hakkında iflâs kararı verilir.

Türk Ticaret Kanunu’nun madde gerekçesinde borca batık olma kavramı “*şirket aktifleri -yıllık bilançoda olduğu gibi defter (iktisap) değerleriyle değil- fakat gerçek (olası satış değerleri) değerleriyle değerlemeye tâbi tutulsalar bile alacaklıların, alacaklarını alamamaları, yani şirketin borç ve taahhütlerini karşılayamaması*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu bakımdan bir şirketin tüm aktifi muaccel olup olmadığına

⁷⁷¹ Üstündağ-İflâs s.49.

bakılmasızın tüm borçlarını karşılamaya yetmiyorsa borca batıklıktan söz edilir. Diğer bir deyişle borca batıklık halinde şirketin tüm aktifi paraya çevrilse dahi şirketin borçlarını karşılamaya yetmemektedir⁷⁷². Buna göre konkordato dosyasından şirket ve kooperatifin borca batık olduğu anlaşılıyorsa mahkemece konkordatonun reddi kararı ile birlikte iflâsa hükmedilir.

Doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden bir diğerini konkordatonun reddi oluşturmaktadır. Buna göre İİK m.308'deki hal varsa alacaklı, önceden takip yapmasına gerek olmaksızın iflâsa tâbi borçlunun iflâsını isteyebilir. Öte yandan 7101 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce de İİK m.177, İİK m.301'deki hal varsa diyerek konkordatonun reddini alacaklının talebi ile bir doğrudan doğruya iflâs sebebi saymaktaydı. Bununla birlikte konkordatonun reddi kararına ilişkin eski düzenlemede (İİK m.301) İİK m.177 ile uyumlu olarak konkordatonun tasdiki talebinin reddi halinde alacaklılardan birinin ret kararının ilanından itibaren on gün içinde borçlunun iflâsını talep edebileceği ifade edilmekteydi. Dolayısıyla eski düzenlemede ifadesini bulan İİK m.301, İİK m.177'nin uygulanma şekil ve süresini belirleyen, onu tamamlayıcı bir hükümdü.

Ancak 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile konkordatonun reddi kararına ilişkin düzenleme İİK m.308'de; *“Borçlunun iflâsa tâbi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, borçlunun iflâsına re'sen karar verir”* halini almıştır. Bu bağlamda İİK m.177'nin konkordatonun reddini tek başına doğrudan doğruya iflâs sebebi kabul eden hükmü ile konkordatonun reddi sonucu borçlunun iflâs etmesini, hakkında ayrıca doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin bulunmasını arayan İİK m.308 hükmünün birbiriyle uyumlu olmadığını söylemek gerekir. Nitekim yapılan değişiklik ile konkordatonun tasdik talebinin reddini doğrudan doğruya iflâs sebebi olarak öngören İİK m.177'deki ifade, uygulama yönünden işlevsiz

⁷⁷² Sayhan s.63.

ve eksik kalmıştır. Burada konkordatonun tasdiki talebinin reddi halinde hangi koşullarda ve nasıl iflâs kararı verilebileceği ile ilgili bir tartışma yürütülmektedir. Bu tartışma söz konusu hükümlerin yorumlanmasına ilişkin bir tartışmadır.

Bir görüşe göre bu durumda İİK m.177'den hareket edilmelidir. Buna göre konkordatonun tasdiki talebinin reddinin tek başına doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birini oluşturduğu kabulü altında, mahkemenin tasdik talebini reddettiği borçlu hakkında ayrıca bir sebep aramaksızın re'sen iflâsa karar verebilmesi gerekmektedir⁷⁷³. Öte yandan

⁷⁷³ **Pekcanitez/Erdönmez** s.145; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.478-479; **Kiraz** s.857. Akyol Aslan da İİK m.177/1-3 ile İİK m.308 hükümleri arasındaki çelişkiye dikkat çekmektedir. Yazar bu noktada İİK m.177 hükmüne üstünlük tanımaktadır. Buna göre öncelikle, konkordatonun reddi kararı tek başına alacaklıların talebiyle borçlunun doğrudan doğruya iflâs etmesine neden olabilmelidir. Zira konkordatonun reddine karar veren mahkemenin, İİK m.308'de öngörülen diğer doğrudan doğruya iflâs sebeplerini tespit edebilmesi hem güç hem de konkordato başvurusuna ilişkin yapılacak incelemenin amacını aşan bir niteliği haiz olur. Ancak Kanunda alacaklının talebiyle gerçekleşebileceği öngörülen doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden borçlunun ödemelerini tatil etmesi hali, konkordato sürecinde incelenip değerlendirilebilecek bir hal olduğundan bu durumu tespit eden mahkeme konkordatonun reddi ile birlikte re'sen iflâsa da karar verebilmelidir. Keza Kanunda borçlunun talebiyle gerçekleşeceği belirtilen doğrudan doğruya iflâs sebeplerinin varlığını tespit eden ticaret mahkemesinin, konkordatonun reddi kararıyla birlikte re'sen borçlunun iflâsına da karar verebilmesi gerekir. Özellikle bu kapsamda kalan hallerden borçlunun aciz halinde veya borca batık olması, konkordato sürecinde mühlet verilmesi yahut tasdik şartlarının incelenmesi aşamalarında borçlunun mal varlığı durumu, borçlarını ödeme gücü gibi hususlara dair bilgi edinilmesi ile ilgilidir. Bu nedenle mahkemeye bu hallerde konkordatonun reddi kararının yanı sıra re'sen iflâs kararı verebilme yetkisi tanınmalıdır. Kaldı ki İİK m.292 uyarınca mühlet içinde, konkordatonun başarıya ulaşmayacağıının anlaşılması yahut borçlunun mallarının korunması için iflâsın açılması gerekiyorsa mahkeme konkordatonun tasdiki talebini reddedip iflâs kararı verebilecektir. O halde mühlet aşamasında dahi belirtilmiş durumların varlığı halinde iflâs kararı verilebilmesi ayrıca doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin aranmasını gerektirmiyorsa, borçlunun aciz halinde olması, borca batık olması veya ödemelerini tatil etmesi

diğer bir görüş bu durumda İİK m.308 düzenlemesinin lafzından hareketle, konkordatonun reddedilmesinin tek başına iflâsa tâbi borçlu hakkında iflâs kararı verilmesine neden olmayacağı, bu bağlamda borca batık olmak gibi ayrıca doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olup olmadığının aranması gerektiğini savunmaktadır⁷⁷⁴.

Bu noktada mahkemenin tasdik talebini reddetmesi halinde, borçlunun iflâsına karar verebilmesi için ayrıca doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birini araması gerektiğini kabul etmek alacaklılar aleyhine durumlar ortaya çıkarabilir. Bu kabule göre tasdik talebi reddedilen ancak hakkında doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden biri mevcut olmayan borçlunun konkordatonun tasdiki yargılamasına bağlı olarak iflâsına karar verilemeyecektir. Bu durumda alacaklıların İİK m.177 uyarınca tasdik talebinin reddi kararına dayanarak borçlunun doğrudan doğruya iflâsını isteyebilmesi gerekir. Ancak alacaklıların bu yola başvurmalarına ilişkin bir süre öngörülmediğinden ve süreye tâbi tutmamanın da hukuki güvenliği zedeleyeceğinden hareketle bu yol eksik kalmaktadır. Öte yandan alacaklılar borçlu hakkında takipli iflâs yoluna başvurabilirler. Ancak bu da alacaklılar için süreci uzatıp onların zarara uğramalarına neden olacağından, alacaklıların aleyhine bir durum yaratır. Diğer taraftan konkordatonun reddinin tek başına, borçlu hakkında iflâs kararı verilmesine neden olacağının kabulü de belli yönlerden tereddüt doğurmaktadır. Nitekim her şeyden önce kanunun lafzı buna izin vermemektedir. Bununla birlikte iflâs her zaman alacaklılar için en uygun yol olmayabilir. Özellikle tasdik şartlarını sağlamadığı için konkordatosu reddedilmesine rağmen iyileşme ihtimali olan borçluların iflâsı, alacaklıların tatminini sağlamayabilir. Dolayısıyla konkordatosu

hallerinden birinin gerçekleştiğini tespit eden mahkemenin tasdik talebinin reddiyle beraber başkaca bir sebep aramadan re'sen iflâsa karar verebilmesi gerekir (**Akyol Aslan** s.87-97).

⁷⁷⁴ **Sarısözen-Konkordato** s.228; **Budak/Kale** s.398; **Eroğlu Orhan** s.146-147; **Akil-Sorular** s.214.

reddedilen borçlunun salt bu nedenle hakkında iflâs kararı verilmesi hususunun alacaklılara bir hak olarak tanınması daha doğru görünmektedir.

Tüm bunlar ışığında olması gereken bakımından tasdik talebi reddedilen borçlunun hakkında doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden biri de varsa mahkemece re'sen iflâsına karar verileceğine ilişkin hüküm korunmalı; ancak tek başına konkordatonun reddi halinin alacaklıların talebine bağlı olarak bir iflâs nedeni olacağı da kabul edilmelidir. Bu durumda İİK m.177'de konkordatonun tasdiki talebini bir doğrudan doğruya iflâs sebebi olarak gören ifade, alacaklıların bu yola ne zamana kadar başvurabileceğine ilişkin belli bir süre öngörülerek tamamlanmalıdır. Bununla birlikte olması gereken bir tarafa bırakılırsa mevcut düzenlemeden hareketle tasdik talebinin reddinin tek başına borçlu hakkında iflâs kararı verilmesine yol açması konkordatonun amacına daha uygun düşmektedir. Zira konkordatonun iflâsa tâbi borçlu bakımından iflâs etmeden kurtarılabilmesini sağlamaya yönelik amacı bu çözümlemeye varılmasını gerektirir. Bununla birlikte tasdik reddi durumunda doğrudan doğruya iflâs sebeplerinin aranması hususunun kabulü halinde açıklanan nedenlerle yaşanacak sorunlar, bu çözümün kabul edilmesini destekler niteliktedir.

Borçlunun tasdik yargılamasında tasdik talebinin reddi kararı verilmeden önce, talebinden feragat edebileceği kabul edilmektedir. Bununla birlikte bahsi geçen feragat, konkordato talebinin reddi ile aynı sonuçları doğurur. Buna göre tasdik talebinden feragat eden borçlu hakkında şartları mevcutsa (İİK m.292) iflâs kararı verilebileceği gibi mühletle birlikte duran takiplere de feragatle birlikte mühletin kalktığından hareketle devam edilebilir⁷⁷⁵.

⁷⁷⁵ “İİK’nun 301/1. maddesinde, konkordatonun tasdik olunmaması yahut mühletin kaldırılması halinde, maddede öngörülen koşullarla borçlunun derhal iflâsına karar verileceği, ikinci fıkrada da borçlunun haczi kabil tüm mallarının ihtiyaten haczolunacağı öngörülmüştür. Yukarıda açıklanan husus ve özellikle konkordatonun hukuki niteliği dikkate alındığında, iyiniyetli borçlular için tanınan bu müessesenin amaç

dışı alacaklılar aleyhine kullanımına imkan tanımamak ve feragat sebebiyle de olsa konkordatonun tasdiki isteminin reddedilmesi halinde, 301/1. maddenin uygulanma olanağı bulunduğunu kabul etmek gerekir. Konkordato isteminin reddine karar vermiş olan mahkemenin kararında, İİK'nun 301/2. maddesinin uygulanmasını öngörmemiş olması bu sonucu değiştirmez. O halde, koşulların mevcut olduğu kabul edilerek davanın esasının incelenmesi gerekirken yazılı şekilde reddinde isabet görülmemiştir” (Y.19.HD, 07.10.1993, E.1993/6712, K.1993/6307: **KBİBB**). “HUMK.nun 91. maddesine göre; davadan feragat iki taraftan birinin neticei talebinden vazgeçmesidir. Aynı Yasanın 185/1. maddesinde yer alan davayı geri almadan farklı bir tasarruftur. Davayı geri alma, davanın takibinden vazgeçilmesi olup, dava konusu yapılan hakkın ileride tekrar dava ile elde edilmesine mani değildir. Oysa feragatta, dava konusu yapılan haktan feragat edilmekle, artık o hakkın tekrar dava konusu yapılması olanaksızdır. HUMK.nun 95/1. maddesi hükmünce, feragat reddedilen bir davadaki kesin hükmün sonuçlarını yaratır ve aynı Yasanın 96. maddesine göre feragatla reddedilen dava üzerinden yargılama giderleri reddedilen bir davadaki gibi davacı uhtesine yükletilir. Diğer bir anlatımla, davanın yargılama sonucu reddi ile feragat sonucu reddedilmesinde yasa, hukuki sonuçları yönünden bir ayırım yapmamıştır. Davadan feragat bir usul işlemi ise de, feragatin içeriği maddi bir hukuk işlemi olup, haktan vazgeçme ile taraflar arasındaki dava konusu yapılan uyuşmazlık davacı aleyhine son bulur. Davamızla ilgili olaya gelince; 28.6.1988 tarihinde talep edilen konkordato mehil üzerine hakkında yapılmış bütün icra takiplerini bu güne kadar durdurmuş olan borçlunun dört yıl gibi bir süre sonra konkordatonun tastikine ilişkin yargılamanın son aşamasında konkordatonun tastiki isteğinden vazgeçmesi, konkordato komiserliğince düzenlenen raporun tastik edilmemesi ve konkordato mehlinin de kalkması sonucunu doğurmaktadır. Konkordato mehlinin ister Tetkik Merciince İİK.nun 290/2. maddesine göre kaldırılması, ister mahkemece konkordato koşullarının gerçekleşmediğinden reddi suretiyle ortadan kalkması yahut konkordatonun tastiki isteğinden feragat üzerine mahkemece verilen davanın reddi kararı üzerine mehlin kalkmasında hukuki sonuçların ayrı olduğunun kabulü olanaksızdır. Diğer taraftan, davayı geri alma üzerine İİK.nun 301. maddesini uygulama olanağı bulunmamakta ise de, konkordato hukuku yönünden davanın esastan reddi ile feragat suretiyle reddinin ayrı hukuki sonuçlar doğurduğunu kabul etmek, iyiniyetli borçlu için tanınan konkordato hükümlerinin amaç dışı ve alacaklılar aleyhine kullanılmasına neden olur. O halde, konkordatonun tastiki isteğinden ve davadan feragat üzerine reddedilen dava hukuki sonucu olarak gerek konkordato komiserinin raporunun

Bunun dışında borçlu konkordatonun tasdiki talebini geri alabilir. Ancak burada borçlunun tasdik talebini geri alabilmesinin hangi koşullarda mümkün olduğu hakkında bir tartışma yürütülmektedir. Bir görüşe göre borçlunun tasdik talebini geri alabilmesi için tüm alacaklıların geri almayı kabul etmesi gerekir⁷⁷⁶. Diğer görüşe göre takibi talebe bağlı bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikinde talep edenin talebini geri alması, tek başına yargılamayı sona erdiren bir sebep olup, ilgililerin kabulünü gerektirmez⁷⁷⁷. Öte yandan konkordatonun tasdikine itiraz edilmişse, bu durumda itiraz edenlerin açık rızası olmadan tasdik talebi geri alınamaz⁷⁷⁸. Nitekim Yargıtay da bir kararında konkordatonun tasdikine itiraz edilmesiyle, yargılamanın çekişmeli yargı halini alacağı ve bu kapsamda karşı tarafın muvafakati olmaksızın tasdik talebinin geri alınamayacağına hükmetmiştir⁷⁷⁹.

lastik edilmemiş olması, gerekse konkordato mehlinin kalkması itibariyle, konkordato mehil süresince takipleri duran alacaklıların hukukunun korunması amacı ile getirilmiş olan İİK.nun 301. maddesinin uygulanmasına karar verilmesi gerekirken, mahkemece aksine hüküm kurulması isabetsiz görülmüştür” (Y.19.HD, 03.07.1992, E.1992/5838, K.1992/3202:KBİBB). Nitekim Belgesay da borçlunun konkordato talebinin aciz durumunun kabulü anlamına geleceğinden bahisle borçlunun kendi isteğiyle bu talepten vazgeçmesi halinde doğrudan doğruya iflâsa karar verilebilmesi gerektiğini düşünmektedir (Belgesay-Şerh s.514). Tanrıver ise feragatin beraberinde iflâs sonucunu doğurmadığı kabulünde, borçlunun konkordato talebinden feragatine izin verilmemesi, bu anlamda ileri sürülen feragat beyanının etkisiz kabul edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Zira yazara göre konkordato kurumu yalnızca borçlunun değil, alacaklıların da hukuki menfaatlerini önemli ölçüde etkilemektedir (Tanrıver-Tartışmalar 2009 s.294).

⁷⁷⁶ Pekcanitez/Erdönmez s.145-146; Sarısözen-Konkordato s.227; Akil-Sorular s.216.

⁷⁷⁷ Kuru-NK s.150,172; Budak-Çekişmesiz Yargı s.173-174. Aynı görüş için bkz.Aras s.69.

⁷⁷⁸ Kuru-El Kitabı s.1507.

⁷⁷⁹ “Somut olayda davacı konkordatonun tasdiki talebini geri almışsa da konkordatonun tasdiki talebine itiraz edenler geri almayı kabul etmediklerinden mahkemece tasdik

Davanın geri alınması işlemi davalının açık rızası şartına tâbi tutulmuştur (HMK m.123). Zira burada geri alınan dava, daha sonra yeniden açılabilme ihtimalini içinde barındırdığından davalıyı koruma amacıyla hareket edilmektedir⁷⁸⁰. Konkordato talebi bakımından böyle bir koruma için geri almanın alacaklıların şartına bağlanmasına ihtiyaç yoktur. Zira geri alınan konkordato talebinin yeniden ileri sürülmesi halinde, alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket edildiğinden bahisle bu talebe karşı konulabilir. Dolayısıyla konkordato taleplerinin alacaklıların iznine tâbi kılınmadan talep eden tarafından geri alınabilmesi mümkündür.

7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle kaldırılmadan önce, tasdik talebini reddeden mahkemenin teminat aramaksızın borçlunun haczi caiz tüm mallarının ihtiyaten haczine karar vereceği düzenlenmekteydi. Buna göre verilen ihtiyati haciz kararı masrafi avans olarak yatıran bir alacaklının talebiyle uygulanmaktaydı. Bununla birlikte bu ihtiyati haczi tamamlayan merasimi aynı maddenin ilk fıkrası uyarınca konkordatonun

*şartlarının varlığı araştırılarak yazılı şekilde karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır” (Y.19.HD, 02.03.2000, E.2000/904, K.2000/1573: **KBİBB**). Budak’a göre bu karar yerinde değildir. Zira çekişmeli yargıya ilişkin hükümlerden hareketle konkordato talebinin geri alınması itiraz edenlerin kabulüne bırakılmamalıdır (**Budak-Çekişmesiz Yargı** s.158). Söz konusu kararda Yargıtay’ın konkordatonun tasdiki bağlamında yapılan itirazla yargılamanın çekişmeli yargı olarak devam edeceği görüşünde olduğu anlaşılmaktadır. Kararda konkordato talep eden kişinin bu talebini geri alması hususu da çekişmeli yargılama kapsamında değerlendirilerek itiraz edenlerin kabulüne bağlanmıştır. Bu noktada Yargıtay’ın bahsi geçen kararı zımında, bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikinde tasdik talebinin geri alınmasına yönelik usule ilişkin bir görüşe rastlanmadığı gözlemlenmektedir.*

⁷⁸⁰ “*Maddede, açık rızadan söz edilmek suretiyle, hâkimin davalı taraftan, davacının davasını ileride tekrar açabilme hakkını saklı tutarak geri aldığı konusunda, rızasının bulunup bulunmadığını açıkça sorması esası da düzenlenmiş olmaktadır*” (6100 sayılı HMK’nın 123.maddesinin Gereğesinden (TASARI, Madde Gereğçeleri: Madde 128) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss393.pdf>).

reddi üzerine alacaklıların açacağı iflâs davası oluşturmaktaydı (eski İİK m.301,2). Mevcut düzenlemede bu hususa yer verilmemesi bir eksiklik olarak görülmektedir. Buna göre tasdik talebi reddedilen borçlu hakkında iflâs kararı verilmediği durumda ihtiyati haciz kararı da verilemezse borçlunun mallarını kaçırma tehlikesi ortaya çıkmaktadır. Bu durumda mahkemenin re'sen ihtiyati haciz kararı vermesi ya da teminat aranmaksızın talep üzerine ihtiyati haciz kararı verilebilmesi öngörülerek anılan tehlike giderilebilir. Bununla birlikte mevcut düzenleme baz alınarak da anılan tehlikenin engellenmesi için, alacaklılara kendi alacak tutarlarıyla sınırlı şekilde ve gerekirse teminat yatırımları da istenerek ihtiyati haciz kararı talep edebilme hakkı tanımak gerekir⁷⁸¹.

Konkordatonun reddi kararı veren mahkeme, konkordato şartlarından yargılama giderleri ve tasdik harcı adı altında yatırılan paradan ret harcını mahsup ettikten sonra tasdik kararına ilişkin ilâm harcının borçluya iadesine karar verir⁷⁸². Öte yandan tasdik talebinin reddi halinde borçlu tarafından konkordato kapsamında yatırılmış teminatın da çözülmesi gerektiği ifade edilmiştir⁷⁸³.

⁷⁸¹ **Pekcanitez/Erdönmez** s.147; **Sarisözen-Konkordato** s.229.

⁷⁸² **Kuru-El Kitabı** s.1504; **Pekcanitez/Erdönmez** s.148; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.479; **Tanrıver/Deynekli** s.151-152. Bununla birlikte iadenin gerçekleştirilmesi için tasdik talebinin reddine ilişkin kararın kesinleşmesi gerektiği kabul edilmektedir (**Tanrıver/Deynekli** s.152).

⁷⁸³ **Tanrıver/Deynekli** s.152; **Sarisözen-Konkordato** s.230. Bu bağlamda teminatın çözülebilmesi için tasdik talebinin reddine ilişkin kararın kesinleşmesi gerekmektedir (**Tanrıver/Deynekli** s.152). Nitekim ticaret mahkemesinin tasdik talebinin reddine ilişkin kararı bölge adliye mahkemesince doğru bulunmaz ise konkordatonun tasdikine karar verilebilmesi için tasdike ilişkin tüm şartların mevcut olması gerekmektedir. Bu bağlamda teminatın tasdik talebinin reddi kararının kesinleşmesine dek çözülmemesi yerinde olacaktır.

Çekişmesiz yargı kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediği kabul edilmektedir (HMK m.388)⁷⁸⁴. Bir çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle konkordatonun tasdik talebine ilişkin kararların da bu çerçevede maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceği söylenebilir. Bu bağlamda mahkemenin konkordatonun tasdiki talebini reddettiği hallerde yeniden konkordato istenebileceği söylenebilir. İİK’da buna engel bir hüküm de bulunmamaktadır⁷⁸⁵. Pekcanitez/Erdönmez bu çerçevede tasdik talebine ilişkin verilen kararların kesin hüküm kadar geniş kapsamda olmasa da sınırlı bir kesinliğe sahip olduğundan söz etmektedirler. Tasdike ilişkin verilen kararlarda geçerli olan bu kesinliğe dayalı olarak konkordatonun tasdiki talebinin reddi halinde, aynı talebin aynı koşullar altında yeniden mahkeme önüne getirilmesi talebin mahkemece reddine neden olmalıdır. Yazarlar bu kapsamda koşullarda değişiklik olmadan yeniden istenen konkordatonun tasdiki talebinin salt bu nedenle dürüstlük ilkesine aykırı görülerek geçici mühlet kararı dahi verilmeden reddedilmesi gerektiğini kabul etmektedirler. Zira buna göre her ne kadar geçici mühlet kararı verilmesinin şekli bir incelemeden ibaret olduğu kabul edilmekteyse de bu inceleme, dürüstlük ilkesine aykırı taleplerin dikkate alınmadan karar verilmesini gerektirmemelidir⁷⁸⁶.

⁷⁸⁴ **Gürdoğan, Burhan:** Medeni Usul Hukukunda Kesin Hüküm İtirazı, Ankara 1960, s.35; **Kuru-Konkordato** s.482, dn.237; **Kuru-NK** s.180-183; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-Usul** s.79; **Arslan-Yargılamanın Yenilenmesi** s.64; **İyilikli, Ahmet Cahit:** Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm, Ankara 2016, s.81. Nitekim Yargıtay’ın da kabulü bu yöndedir: “*Hasımsız açılan ve çekişmesiz yargıya tâbi olan davalarda verilen kararlar kesin hüküm teşkil etmediği gibi bu kararlar açılacak bir iptal davası sonucunda değiştirilebilir veya ortadan kaldırılabilir*” (Y.14.HD, 29.04.2019, E.2016/14580, K.2019/3676: **KBİBB**). Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz.Y.14.HD, 29.04.2019, E.2017/5597, K.2019/3773: **KBİBB**; Y.14.HD, 04.03.2019, E.2018/3104, K.2019/1898: **KBİBB**; Y.14.HD, 18.02.2019, E.2018/3040, K.2019/1339: **KBİBB**).

⁷⁸⁵ **Tanrıver/Deynekli** s.152; **Pekcanitez/Erdönmez** s.147; **Akil-Sorular** s.215.

⁷⁸⁶ **Pekcanitez/Erdönmez** s.147-148; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.479. Aynı görüş için bkz.**Sarisözen-Konkordato** s.230; **Akil-Sorular** s.215.

Çekişmesiz yargıda verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi, bu yargı işinde bir uyuşmazlık veya karşı tarafa yöneltilebilecek sübjektif bir hak bulunmaması nedeniyle aynı konunun yeniden mahkeme önüne gelmesinde zarar görebilecek bir karşı tarafın olmamasından kaynaklanır⁷⁸⁷. Konkordatonun tasdikinde her ne kadar bir uyuşmazlık bulunmasa ve tasdik talep edenin konkordatoya başvurmada geçerli olan sübjektif hakkı karşı tarafa yöneltilebilecek nitelikte bir hak olmasa da aynı taleple yeniden konkordatoya başvurmak suretiyle mühlet hükümlerinden faydalanmak, alacaklıların zarar görmesi sonucunu doğurabilir. Dolayısıyla bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikine ilişkin verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi, kişiye her durumda yeniden konkordato talebinde bulunma imkânı tanımamalıdır. Burada ölçüt hukuki yarar olmalıdır. Nitekim mahkemeye yöneltilen her talepte hukuki yarar aranmaktadır⁷⁸⁸. Bu doğrultuda yargılama şartı olan hukuki korunma ihtiyacı konkordatonun tasdikine ilişkin taleplerde de aranmalıdır.

Yargılamaya konu olmuş ve hakkında bir karara varılmış hususun yeniden mahkeme önüne taşınmasında hukuken korunmaya değer, kişisel, güncel, doğmuş, hukuki, meşru ve doğrudan yararın mevcudiyeti aranmalıdır⁷⁸⁹.

Konkordatonun tasdiki talebinde bulunan borçlunun bu başvurusunda hukuki yararı bulunmadığının tespiti halinde talebi reddedilmelidir. Bu bağlamda daha önce ticaret mahkemesince verilmiş kararın maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi,

Tanrıver/Deynekli de bu bağlamda dürüstlük koşulunu sağlamaması nedeniyle tasdik talebi reddedilmiş konkordatolarda, yeniden yapılan başvuruların değerlendirilmemesi gerektiğini düşünmektedirler (**Tanrıver/Deynekli** s.152. Aynı görüş için bkz.**Kuru-Konkordato** s.479; **Kuru-El Kitabı** s.1508).

⁷⁸⁷ **Taşpınar Ayvaz**-Nüfus Kayıtları s.1863.

⁷⁸⁸ **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**-Usul s.293; **Taşpınar Ayvaz**-Nüfus Kayıtları s.1875; **Pekcanitez/Özekes/Akkan/Taş Korkmaz** s.947.

⁷⁸⁹ **Taşpınar Ayvaz**-Nüfus Kayıtları s.1875. Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Hanağası, Emel**: Davada Menfaat, Ankara 2009, s.26-27.

hukuki yarar olmadan yapılan konkordato talebinin reddine engel olmamalıdır. Dolayısıyla salt maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi gerekçe gösterilerek yeniden konkordato talep edilmesi ve buna bağlı olarak mühlet hükümlerinden faydalanılmasından söz edilemez.

Bu bağlamda tasdik talebinin reddedildiği durumlarda yeniden yapılan konkordato başvurusunun değerlendirilmesi, konkordatonun reddine neden olan hususların düzeltilmek ya da tamamlanmak suretiyle giderilmesi ile mümkün olmalıdır. Nitekim inşai durumlarda, bir talebin reddine karar verilmişse, talep ancak hâkimin talebi reddetmesine yol açan sebeplerin giderilmesi ile tekrarlanabilir⁷⁹⁰. Bu kapsamda mahkeme önüne gelen konkordato taleplerinde takdir yetkisi çerçevesinde bir karara varmalıdır. Buna göre hâkim, konkordato dosyasından başvurunun mükerrer bir başvuru olduğuna ve sadece mühletin sonuçlarından yararlanmak amacıyla yapıldığına kanaat getirirse burada geçici mühlet kararı vermeksizin başvurunun usulden reddine karar vermelidir. Zira konkordatoya başvuru hakkının da her hak gibi amacı dışında kullanımına izin verilmemelidir⁷⁹¹.

5. REHİNLİ ALACAKLILARLA MÜZAKERE VE BORÇLARIN YAPILANDIRILMASI

İİK m.308/h’de düzenlenen rehinli alacaklılarla müzakere ve borçların yapılandırılması konusu, 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik neticesinde İİK’na

⁷⁹⁰ **Gürdoğan-Kesin Hüküm s.36.**

⁷⁹¹ **Akyol-Dürüstlük s.21,22; Doğanoglu, Ali Erdem:** Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Bireysel Başvuru Hakkının Kötüye Kullanılması Yasağı, (AÜHFD, 2018/67/3, s.535-575), s.545.

girmiştir⁷⁹². Sevk edilen bu düzenleme ile esasında borçlunun aynı haklarına cebri bir müdahalede bulunmaktadır⁷⁹³.

Buna göre adi konkordatoda borçlu, ön projede belirterek alacağı rehine bağlanmış alacaklıların borçlarının yapılandırılmasını ister (İİK m.308/h,1). İİK m.308/h sadece adi konkordatoda borçlunun, rehinli alacaklarının yapılandırılması teklifinde bulunması halinde uygulanır (İİK m.308/h,son). İİK m.308/h,son'da geçen “teklifinde bulunması halinde” ifadesi bu durumun borçlunun ihtiyarına bağlandığı izlenimi uyandırmaktadır. Öte yandan bir görüş adi konkordato talebinde bulunan ve rehinli alacaklısı olan her borçlunun rehinli alacaklılarıyla müzakere ve borçların yapılandırılması prosedürünü başlatmak zorunda olduğunu ifade etmiştir⁷⁹⁴. Nitekim TBMM Genel Kurulunda kabul edilen Adalet Komisyonu önergesinde de adi konkordato talebinde bulunan borçlunun, varsa rehinli alacaklarının yapılandırılması konusunda tercih hakkı bulunmadığı ifade edilmiştir⁷⁹⁵.

⁷⁹² “Eklenen bu yeni bölümde rehinli alacaklılarla müzakere usulü, şartları ve karşılığında rehin tesis edilmiş borçların yapılandırılmasına ilişkin hükümler düzenlenmektedir” (İİK m.308/h’yi İİK’na dahil eden 7101 sayılı Kanun’un 37. maddesine ilişkin alt komisyon raporu: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁷⁹³ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra s.564.

⁷⁹⁴ Akil-Sorular s.255; Budak, Ali Cem: m.308/h, (Yeni Konkordato Hukuku, 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztekin, Ankara 2018, s.495-508), s.503.

⁷⁹⁵ “Alt Komisyon metninin 37’nci maddesi üzerinde verilen önergeyle, karşılığında rehin tesis edilmiş borçların yapılandırılması konusunda borçlunun tercih hakkının olmaması hükme bağlanmakta ve bu kapsamdaki borçların yapılandırılmasını talep etmek zorunluluğu getirilmektedir. Bu amaçla birinci ve ikinci fıkra revize edilmektedir. Madde, söz konusu gerekçelerle verilen önergenin kabul edilmesi neticesinde ve yapılan teselsül doğrultusunda çerçeve 38’inci madde olarak değiştirilerek kabul edilmiştir” (İİK m.308/h’yi İİK’na dahil eden 7101 sayılı Kanun’un 37. maddesine ilişkin adalet komisyonu raporu: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

Buna dayalı olarak borçlu her bir rehinli alacaklısıyla görüşmelerde bulunur ve ana para indirimi, faiz indirimi, vadelendirme ve diğer ödeme tekliflerini alacaklılarına sunar. Bu aşamada borçlu rehinli alacaklılarının tamamına ortak bir teklifte bulunabileceği gibi her bir rehinli alacaklısına ayrı ayrı teklifler de götürebilir. Diğer bir deyişle borçlu her bir rehinli alacaklısı ile alacağın niteliğine göre ayrı bir anlaşma yapabilir. Zira 7101 sayılı Kanun'un Alt Komisyon Raporu'nda buna imkân tanınmaktadır⁷⁹⁶. Öte yandan söz konusu durumun konkordatoya hâkim olan alacaklılar arasındaki eşitliği sağlamak yönündeki ilkeyi gerekçesiz şekilde ihlâl ettiği ifade edilmiştir⁷⁹⁷.

Bu görüşmeler nihayetinde komiser, kesin mühlet içinde uygun gördüğü bir zamanda⁷⁹⁸ tüm rehinli alacaklıları borçlunun ana para indirimi, faiz indirimi,

⁷⁹⁶ “Rehinli alacaklılarla müzakereden bir sonuç alınabilmesi borçlunun daha önce rehinli alacaklılarla temas kurup görüşmeler yapmış ve onları ikna etmiş olmasına bağlıdır. Diğer bir deyişle, bu maddede öngörülen yöntem, borçlunun bütün rehinli alacaklıları kapsayacak yeknesak tek bir teklif yapmak ve onların tek bir müzakerede bu teklifi kabul etmelerini sağlamak şeklinde bir işleve sahip değildir. Borçlu rehinli alacaklılarla daha önce görüşmeler yapıp bir anlaşmaya varmış ve müzakerede bu rehinli alacaklıların kabul oyu vermelerini sağlamış olmalıdır. Diğer bir deyişle borçlu, her bir rehinli alacaklıyla, alacağın niteliğine göre, ayrı bir anlaşma yapmış olabilir” (İİK m.308/h’yi İİK’na dahil eden 7101 sayılı Kanun’un 37. maddesine ilişkin alt komisyon raporu: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁷⁹⁷ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.113; **Sarısözen-Konkordato** s.260.

⁷⁹⁸ “Düzenlemeyle, rehinli alacaklıları müzakereye davet bakımından borçlu ve komiser mümkün olduğu kadar fazla bir hareket serbestisi tanınmaktadır. Müzakerenin kesin mühlet içinde ne zaman, alacaklılar toplantısından önce mi, yoksa sonra mı yapılacağı tamamen somut olayın özelliklerine göre borçlu ve komiser tarafından birlikte serbestçe takdir edilecektir. Ancak bu çerçevede borçlu ve komiserin 302’nci maddenin son fıkrasındaki süreleri aşmaması gerekmektedir” (İİK m.308/h’yi İİK’na dahil eden 7101 sayılı Kanun’un 37. maddesine ilişkin alt komisyon raporu: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

vadelendirme veya diğer ödeme tekliflerini müzakere etmek için yapacağı tebligatla davet eder (İİK m.308/h,2). Burada borçlunun rehinli alacaklılarıyla yapacağı toplantı, adi konkordato sürecindeki İİK m.302’de düzenlenen alacaklılar toplantısından farklıdır. Nitekim bu iki toplantının karıştırılmaması için rehinli alacaklılarla yapılacak toplantı “müzakere” olarak ifade edilmiştir⁷⁹⁹.

Rehinli alacaklar alacaklarının rehinle karşılanamayan kısmı bakımından konkordatoya tâbi olurlar. Dolayısıyla burada yapılandırılması üzerine müzakerelerde bulunulan husus, alacağı rehinle temin edilmiş alacaklının teminatından feragat etmesine yöneliktir. Buna göre borçlunun bu alacaklılara yapacağı teklif, rehinle karşılanan alacak miktarı, faiz oranı yahut rehin sözleşmesindeki vade ile ilgili olur.

Müzakerede ve müzakereyi takip eden yedi günlük iltihak süresi içinde rehinli alacaklıların, alacak miktarı bakımından üçte ikiyi aşan çoğunluğu ile anlaşma kurulursa komiser imzalanan anlaşmayı tutanağa geçirir ve ticaret mahkemesine tevdi edeceği raporuna bu hususu işler (İİK m.308/h,3). Bu noktada önemli olan maddede belirtilen çoğunluğun sağlanmasıdır. Borçlunun her bir alacaklısıyla yaptığı görüşme sonucu

⁷⁹⁹ “Belirtilmelidir ki, rehinli alacaklılarla yapılacak olan bu toplantı, 302’nci madde uyarınca yapılan alacaklılar toplantısıyla bir karışıklığa yer vermemek ve bir bağlantı kurulmasının önüne geçmek için müzakere olarak adlandırılmakta ve “rehinli alacaklılar ile müzakere”den söz edilmektedir. Nitekim, rehinli alacaklılarla müzakerenin 302’nci madde çerçevesinde yapılan alacaklılar toplantısının hukuki niteliği, içeriği ve gündemiyle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Adi konkordatoda asıl olan 302’nci madde uyarınca gerçekleştirilen alacaklılar toplantısıdır. Rehlinli alacaklılarla müzakerenin adi konkordatoyla ilgisi tamamen tali niteliktedir. Bu nedenledir ki borçlunun yapacağı yapılandırma ve ödeme teklifi üzerine rehinli alacaklılarla müzakere, Kanunun Onikinci Babına eklenen yeni bölümde (ikinci bölüm) ve yeni maddede (madde 308/h) düzenlenmekte ve böylece herhangi bir tereddüt veya karışıklığa meydan verilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır” (İİK m.308/h’yi İİK’na dahil eden 7101 sayılı Kanun’un 37. maddesine ilişkin alt komisyon raporu: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

oluşan anlaşma şartlarından diğer alacaklıların haberdar edilmesi gerekmez⁸⁰⁰. Buna göre borçlu ile alacaklılar arasında gizli anlaşmalar yapılabilecektir. Bu durumun ise konkordato sürecindeki güven ortamını sarsabileceği ve bu nedenle diğer alacaklılarla borçlu arasında yapılan anlaşmayı bilmeyen alacaklının, borçlunun kendisine yaptığı teklife olumlu yanıt vermesini engelleyebileceği ifade edilmiştir⁸⁰¹.

Borçlu ile rehinli alacaklılar arasında ayrı ayrı görüşmeler yapıp ardından tüm alacaklılar için tek bir müzakerede teklifler oylanabileceği gibi, her bir görüşme sonucu müzakere yapıp bu şekilde çoğunluğun sağlanması yoluna da gidilebilir⁸⁰².

Borçlunun tekliflerinin alacak miktarı bakımından üçte ikiyi aşan çoğunlukla kabul edilmesi halinde, borçlu ile anlaşamayan rehinli alacaklı konkordato talep tarihinden itibaren taraflar arasındaki sözleşmede kararlaştırılan temerrüt öncesi faiz oranı uygulanmak suretiyle diğer rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmalardan en uzun vadelisine tâbi olur (İİK m.308/h,4). Görüldüğü üzere rehinli alacaklılarla yapılan müzakerede tüm alacaklıların borçlunun teklifine onay vermesi gerekmediği gibi, gerekli alacak çoğunluğunun sağlanması durumunda onay vermeyen alacaklılar rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmalardan en uzun vadelisine tâbi olmak suretiyle adeta cezalandırılmıştır.

Borçlunun rehinli alacaklılarıyla yaptığı anlaşmaları diğer alacaklılardan gizleyebileceğini ifade etmiştik. Bu çerçevede bir rehinli alacaklı borçlunun kendisine yaptığı teklife onay vermemesi halinde, diğer anlaşmaların şartlarını bilemeyeceğinden,

⁸⁰⁰ “Önemli olan müzakerede veya iltihak süresi içinde bu rehinli alacaklının kabul oyu vermesidir; rehinli alacaklının borçluyla hangi şartlarda anlaştığını müzakerede açıklaması gerekmemektedir” (İİK m.308/h’yi İİK’na dahil eden 7101 sayılı Kanun’un 37. maddesine ilişkin alt komisyon raporu: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁸⁰¹ Pekcanitez/Erdönmez s.114; Sarısözen-Konkordato s.260.

⁸⁰² Pekcanitez/Erdönmez s.114.

hangi ödeme planıyla karşılaşacağını öngöremez. Dolayısıyla alacaklının öngöremediği bir sonuca tâbi tutulmasının doğru olmayacağı söylenebilir. Öte yandan rehinli alacaklıların her biriyle yapılan anlaşmalarda farklı alacak kalemleri için çeşitli vadeler öngörülebilir. Bu durumda hangi anlaşmanın en uzun vadeli olduğunun tespitinde güçlük çekilebilir⁸⁰³. Bu bakımdan Budak rehinli alacaklılara en azından en uzun vadeli anlaşmanın vadesinin bildirilmesi gerektiği görüşündedir⁸⁰⁴.

Komiser mahkemeye tevdi edeceği gerekçeli raporunda, rehinli alacaklılarla anlaşmaya varılması halinde teklife onay vermeyen alacaklıların borçlu tarafından kendilerine yapılacak ödeme planına ayrı bir başlık altında yer verir (İİK m.308/h,4). Öte yandan rehinli alacaklılarla bir anlaşmaya varılamamışsa bu husus da rapora işlenir (İİK m.308/h,5).

Mahkeme rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmanın üçte iki oranına ulaşip ulaşmadığını tespit eder ve anlaşmaya varılamayan alacaklılar varsa bunlara ödenecek ödeme planının İİK m.308/h,4'teki şartlara uygun olup olmadığını inceledikten sonra anlaşmaları ve ödeme planını vereceği tasdik kararına dahil eder (İİK m.308/h,6).

Söz konusu anlaşma ve ödeme planları ancak adi konkordato teklifinin⁸⁰⁵ mahkemece kabulüne karar verilmesi şartıyla geçerli olur (İİK m.308/h,7)⁸⁰⁶. Buna göre

⁸⁰³ **Budak-308/h s.507; Akil-Sorular s.258.**

⁸⁰⁴ **Budak-308/h s.507.**

⁸⁰⁵ Buna karşın malvarlığının terki suretiyle konkordatoda rehinli alacaklılarla müzakere ve borçların yapılandırılması prosedürü uygulanmaz. Zira malvarlığının terki suretiyle konkordatonun adi konkordatoya atıf yaptığı düzenlemede İİK m.308/h hükmü yer almamaktadır (**Akil-Sorular s.256, dn.1070; Budak-308/h s.504**).

⁸⁰⁶ “*Adi konkordatoda 302’nci madde uyarınca yapılacak alacaklılar toplantısı borçlunun konkordato projesini kabul etmezse, bu madde uyarınca anlaşma yapmış olan rehinli alacaklıların borçluya akdetmiş bulundukları anlaşmalar ve anlaşma yapmamış olan rehinli alacaklılar için hazırlanmış olan ödeme planı geçerli olmayacak*” (İİK

rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmanın geçerliliği, adi alacaklılar tarafından kabul edilen konkordato projesinin tasdik edilmesine bağlıdır. Bu açıdan rehinli alacaklılarla konkordato içinde bir konkordato yapıldığından söz edilmektedir⁸⁰⁷. Öte yandan adi konkordatonun kabul edilmemesi halinde borçlu ile rehinli alacaklıların yaptıkları anlaşmayla, konkordato dışında bağlı kalmalarına da bir engel yoktur.

Bununla birlikte rehinli alacaklılarla bir anlaşmaya varılamamış olması adi konkordatonun tasdikine engel değildir⁸⁰⁸.

Yapılan anlaşmaya uygun şekilde kendisine karşı ifade bulunulmayan her rehinli alacaklı tasdik kararını veren mahkemeye başvurarak o rehinli alacağa ilişkin anlaşmanın feshini sağlayabilir⁸⁰⁹. Bu fesih neticesinde üçte iki oranındaki çoğunluk artık sağlanamaz haldeyse, teklifi kabul etmeyip ödeme planına tâbi tutulan rehinli alacaklılar bu plana bağlı olmaktan çıkar; borçlu ile anlaşmaya varmış rehinli alacaklılar ise anlaşmayı sona erdirmeye imkânına sahip olur (İİK m.308/h,8).

m.308/h'yi İİK'na dahil eden 7101 sayılı Kanun'un 37. maddesine ilişkin alt komisyon raporu: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁸⁰⁷ **Pekcanitez/Erdönmez** s.114; **Sarisözen-Konkordato** s.264; **Uyar-Kitap** s.158.

⁸⁰⁸ **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası-İcra** s.564; **Pekcanitez/Erdönmez** s.115; **Akil-Sorular** s.256; **Budak-308/h** s.506.

⁸⁰⁹ Bir görüş söz konusu fesih sonunda, yapılan anlaşmanın mahkemenin yenilik doğuran kararı ile ileriye dönük olarak ortadan kalkacağını savunmaktadır (**Budak-308/h** s.508; **Sarisözen-Konkordato** s.265). Akil ise buradaki fesih kavramının adi konkordatodaki anlamıyla anlaşılması gerektiğini bu bağlamda anlaşmanın iptal edilip geçmişe dönük şekilde sona ereceğini ifade etmiştir. Zira yazara göre İİK m.308/h,8 uyarınca fesih sonucunda teklife onay vermeyen alacaklıların ödeme planına bağlı olmaktan çıkması ve diğer alacaklıların da kendileri hakkındaki anlaşmayı sona erdirebilme imkânının varlığı bu sonuca varılmasını gerektirir (**Akil-Sorular** s.259).

§2. KONKORDATONUN TASDİKİ TALEBİ HAKKINDA VERİLEN KARARLARA KARŞI BAŞVURULABİLECEK KANUN YOLLARI

A. GENEL OLARAK

Konkordatonun tasdiki talebine yönelik verilecek kararlara karşı başvurulabilecek kanun yolları özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre bu karara karşı borçlu veya konkordato talep eden alacaklı kendilerine kararın tebliğinden; konkordatoya itiraz eden alacaklılar ise tasdik kararının ilanından itibaren on gün içinde istinaf kanun yoluna başvurabilirler. İstinaf kanun yolu sonucu bölge adliye mahkemesinin verdiği karara karşı da on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir (İİK m.308/a)⁸¹⁰.

7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle getirilen bu düzenleme Budak'ın söz konusu değişiklikten önce işaret ettiği hususa uygundur. Nitekim yazara göre konkordatonun tasdiki işi, salt onaylama işlerinden ibaret olmaması ve ilgililerin hukuki durumunu önemli şekilde etkilemesi nedeniyle “adi çekişmesiz yargı işi” olarak nitelendirilebilir. Bu kapsamda konkordatonun tasdiki de en az çekişmeli yargı işleri kadar önemli ve karmaşık bir yargılama gerektirir. Dolayısıyla çekişmesiz yargı işlerinde Yargıtay'ın iş yükünü hafifletmek için öngörülmüş tek aşamalı kanun yoluna ilişkin kuraldan sapılarak, konkordatonun tasdiki kapsamında verilecek karara karşı gidilecek kanun yolu bakımından istinaf kanun yolu ile yetinilmemelidir⁸¹¹.

⁸¹⁰ Nitekim mevcut düzenlemede çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlara karşı kural olarak istinaf yolu açık olmakla birlikte, temyiz yolu kapalı tutulmuştur (HMK m.387, m.362,1-ç). Bununla birlikte bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikine ilişkin verilen kararlar bakımından özel bir düzenlemeye gidilmiştir. Öte yandan Budak'a göre olması gereken, temyiz kanun yolunun kapatıldığı basit çekişmesiz yargı işlerinin tek tek sayılması, bunun dışındaki çekişmesiz yargı işleri için istinafla birlikte temyiz yoluna başvuru imkânı verilmesidir (**Budak-Çekişmesiz Yargı s.181**).

⁸¹¹ **Budak-Çekişmesiz Yargı s.180-181**.

Konkordatoda verilen kararlara karşı kanun yoluna başvuru bakımından herhangi bir miktar veya değer sınırı öngörülmemiştir⁸¹².

Tasdike ilişkin karara karşı kanun yoluna başvurma hakkı konkordato talep eden alacaklı dışındaki alacaklılar bakımından itiraz edenlere tanınmıştır (İİK m.308/a). Bu noktada İİK m.304,1’de itiraz edenlerin tasdik duruşmasında bulunabilmelerinin, duruşmadan en az üç gün önce yazılı olarak itirazlarını sunmaları şartına bağlandığı bu üç günlük sürenin kanun yoluna başvurabilme bakımından önem arz etmemesi gerekir⁸¹³. Nitekim kanun yoluna başvuru hak arama hürriyetinin bir uzantısıdır. Dolayısıyla itirazını öngörülen süre ve şekilde gerçekleştirmemiş alacaklı da kanun yoluna başvurma hakkına sahip olacaktır.

Bunun dışında konkordato sürecinde hiçbir şekilde itirazını ileri sürmemiş olan alacaklıların kanun yoluna başvuru hakkının bulunmadığının kabulü gerekmektedir⁸¹⁴. Dolayısıyla karara karşı kanun yoluna gitmek isteyen özellikle konkordatoya olumsuz oy kullanmış alacaklılar, en geç tasdik yargılamasında mutlaka itirazlarını ileri sürmelidirler.

⁸¹² “308/a maddesiyle, konkordato hakkında verilen kararlara karşı kanun yolları düzenlenmektedir. Konkordatonun tasdiki konusundaki kararlara karşı, herhangi bir miktar veya değer sınırı olmaksızın istinaf ve devamında temyiz kanun yolunun açık olduğu hükme bağlanmaktadır” (7101 sayılı Kanun’un 37.maddesiyle eklenen İİK m.308/a hükmünün gerekçesi (TASARI, Madde Gerekçeleri: Madde 36) <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss524.pdf>).

⁸¹³ **Toraman**-Kanun Yolları s.221.

⁸¹⁴ **Pekcanitez/Erdönmez** s.148; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.480; **Sarısözen**-Konkordato s.231; **Akil**-Sorular s.217. Öte yandan Eroğlu kanun yoluna başvuru hakkının yalnızca konkordatonun tasdikine itiraz edenlere tanınmasının, bunun dışında kalan alacaklılar bakımından hak arama hürriyeti ve hukuki dinlenilme hakkına aykırı bir durum olduğunu düşünmektedir. Buna göre tasdike itiraz etmemiş olsa da bu kapsamda toplantıya katılmayan, katılıp hiç oy kullanmamış olan yahut oy kullanmakla birlikte itiraz ileri sürmemiş olan alacaklılara da kanun yoluna başvuru imkânı verilmelidir (**Eroğlu Orhan** s.135).

Konkordatoya itiraz eden alacaklılar tasdike ilişkin karara karşı kanun yoluna başvurdıklarında konkordatoda ödenecek tüm alacakların miktarı üzerinden değil yalnızca kendi alacaklarına tekabül eden pay üzerinden başvuru harcı öderler⁸¹⁵. Konkordatoya ilişkin işlerin adli tatilde de görülebileceği öngörülmüştür (HMK m.103,1-e). Bu nedenle kanun yoluna başvuru bakımından belirtilmiş süreler, adli tatilde de işlemeye devam eder.

Konkordato komiserinin ise kendisi hakkında takdir edilen ücret dışında tasdike ilişkin verilen karara karşı kanun yoluna başvuramayacağı kabul edilmektedir⁸¹⁶. Zira komiserlik, konkordatoda yer alan ilgililerden bağımsız ve süreç boyunca tarafsız şekilde, borçlu ve alacaklıların menfaatleri çerçevesinde eşitlik ilkesine dayalı olarak yerine getirilmesi gereken bir kamu görevidir⁸¹⁷.

B. İSTİNAF

Öncelikle burada istinafa başvurma süresi bakımından bir değerlendirme yapmak gerekir. Kural olarak istinafa başvuru süresi, ilk derece mahkemesi kararının taraflara tebliğinden itibaren iki hafta olarak öngörülmüştür. Bununla birlikte bu süreye ilişkin olarak özel kanun hükümlerindeki düzenlemeler saklı tutulmuştur (HMK m.345). İİK’da konkordatonun tasdiki talebi hakkında verilen karara karşı istinaf yoluna başvurmada on günlük sürenin kabul edilmesi bu kapsamda sayılmaktadır. Kanun yoluna başvuru süresi

⁸¹⁵ **Kuru-Konkordato** s.479, dn.232; **Buruloğlu/Reyna** s.94.

⁸¹⁶ **Buruloğlu/Reyna** s.72; **Pekcanitez/Erdönmez** s.148; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.480; **Altay/Eskiocak** s.295; **Sarisözen-Konkordato** s.231; **Akil-Sorular** s.217. Öte yandan Toraman’a göre konkordatoya ilişkin görevi kapsamında kamu görevlisi olarak nitelendirilebilecek komiserin yargılamanın maddi ilgilisi olmaması nedeniyle, kendisine tayin olunan ücreti hakkında da kanun yoluna başvuramaması gerekir (**Toraman-Kanun Yolları** s.219).

⁸¹⁷ **Tanrıver/Deynekli** s.157-158.

bakımından genel kuraldan farklılık arz eden bir düzenlemeye gidilmesini gerekli kılan özel bir menfaat bulunmadığı söylenebilir⁸¹⁸.

Konkordato hakkında verilen kararlara karşı başvuru istinaf yolunda da istinaf sebepleriyle bağluluk ilkesi geçerlidir (İİK m.308/a; HMK m.355)⁸¹⁹. Bu bağlamda geçerli olan söz konusu ilke, başvurunun istinaf aşamasına hazırlığını önemli kılmaktadır. Buna karşın bu aşama için genel kuraldan sapma gösterilerek daha az bir sürenin öngörülmüş olması, borçlu ve alacaklılar için oldukça önem arz eden konkordato müessesesinin bu niteliği ile bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla konkordato hakkında verilen kararlara karşı istinaf yoluna başvurma süresinin genel kuraldan hareketle iki hafta olarak değiştirilmesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca bu değişiklik istinaf yoluna başvuru süresinde yeknesaklığın sağlanması bakımından da uygun olacaktır. Nitekim 2017’de kabul edilen 7036 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile iş mahkemelerinde istinaf yoluna başvuru süresinin sekiz günden iki haftaya çıkarılması da bu yöndeki eğilimi göstermektedir.

Diğer taraftan itiraz eden alacaklılar bakımından istinaf yoluna başvurma süresinin tasdike ilişkin kararın ilanından başlatılması hususunda, zamanla yapılan ilanların artmasıyla birlikte süresinde gerçekleştirilemeyen başvuruların ortaya çıkması sonucunu doğuracağı endişesi dile getirilmiştir⁸²⁰.

⁸¹⁸ **Toraman-Kanun Yolları** s.209-210.

⁸¹⁹ Öte yandan Toraman konkordatonun kamu düzenine ilişkin olduğu gerekçesiyle istinaf incelemesinin ileri sürülen sebeplerle sınırlı olmayacağını düşünmektedir. Yazara göre istinaf incelemesinde Bölge Adliye Mahkemesi yeniden yapacağı tahkikat çerçevesinde konkordatonun başarı şansının olup olmadığını inceleyebilmelidir. Bu kapsamda hâkim ihtiyaç gördüğü noktalarda bilirkişi incelemesine başvurabilir, keza gerekli tedbirlere karar verebilir. Bu çerçevede Bölge Adliye Mahkemesi hâkiminin esas hakkında yapacağı yargılama sonucunda ilk derece mahkemesince verilmiş tasdik kararını kaldırıp iflâsa tâbi borçlunun iflâsına, iflâsa tâbi olmayan borçlunun ise konkordatosunun reddine karar vermesi mümkündür (**Toraman-Kanun Yolları** s.225).

⁸²⁰ **Pekcanıtez/Erdönmez** s.148.

İstinaf incelemesi kural olarak duruşmalı gerçekleştirilmekle birlikte, kanunda öngörülen istisnai durumlarda dosya üzerinden de karar verilebilir (HMK m.356; 353). Bu bağlamda konkordatonun tasdikiinde yapılacak istinaf incelemesinde asıl olan duruşma yapılmasıdır⁸²¹. Bununla birlikte bölge adliye mahkemesinin tasdike ilişkin incelemesinde de duruşma yapmadan karar verebileceği durumlar mevcuttur. Buna göre bölge adliye mahkemesinin duruşma yapmadan usule ilişkin ret kararı vereceği haller, konkordatonun tasdiki talebi hakkında verilen karara karşı yapılan başvurularda da niteliğine uygun düştüğü ölçüde geçerlidir. Buna göre tasdik yargılamasını yürüten hâkim hakkında yasaklılık sebeplerinin bulunması yahut yargılamayı yürüten hâkimin haklı olarak reddedilmiş olmasına rağmen yargılamayı sürdürmüş olması, tasdik yargılamasının yapıldığı mahkemenin görevsiz yahut yetkisiz olması, ya da mahkemenin görevli veya yetkili olmasına rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermiş olması hallerinde bölge adliye mahkemesi esası incelemeden kararın kaldırılmasına duruşma yapmadan karar verir (HMK m.353,1-a).

Keza ticaret mahkemesince konkordatonun tasdiki yargılamasında ilgililerce gösterilen delillerin hiçbirisi toplanmadan veya gösterilen delillerin hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması halinde, bölge adliye mahkemesi esası incelemeden kararın kaldırılmasına ve yargılamanın yeniden görülmesi için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar verir (HMK m.353,1-a).

İİK m.353,1-a'da zikredilen bu hallerde esasında bölge adliye mahkemesi, ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararı denetime dahi elverişli görmez. Bu hallerin değerlendirilmesinde en problemli husus, ilk derece mahkemesince delillerin hiçbirinin

⁸²¹ Buna karşın doktrinde Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes konkordato hakkında verilen karara karşı yapılan istinaf başvurularında gerçekleştirilecek incelemenin, duruşmasız olarak dosya üzerinden yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte yazarlar konuya ilişkin olarak bir gerekçe göstermemişlerdir (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.480).

toplanmaması veya gösterilen delillerin hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması hususundan ne anlaşılması gerektiğidir. Tasdik süreci konkordato komiserinin denetimi ve nezareti altında işleyen bir süreçtir. Keza komiser de mahkeme tarafından atanmakta ve mahkemenin gözetimi altında çalışmaktadır. Konkordato talebi üzerine geçici mühlet kararı verilmesi, konkordato projesine Kanunda sayılan belli belgelerin eklenmesine bağlıdır. Bu belgeler ise konkordato talep edenin aciz halinde olduğunu gösterir bilançoları, konkordato çerçevesinde uygulanmasını talep ettiği projesine ilişkin belge ve dayanakları, alacaklıların iflâstan daha iyi durumda olacaklarına dair karşılaştırmalı tabloları, finansal analiz raporlarını içermek suretiyle konkordatonun başarıya ulaşma ihtimaline ilişkin delil niteliğini haizdir. İİK m.286'da sayılan belgelerin varlığı mahkemece kontrol edilerek geçici mühlet kararı verilecek, öte yandan konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin varlığı yaklaşık olarak ispat edildiğinde kesin mühlete hükmedilecektir. Yapılan ispat faaliyeti ise delillerin toplanması ve değerlendirilmesini içerir. Bu bakımdan tasdik yargılaması aşamasına gelmiş ve tasdik talebine ilişkin bir karar vermiş mahkemenin kararında delillerin hiç toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması karşılaşılmaması güç bir durumdur. Bu halde neredeyse hiçbir durumda dosya ilk derece mahkemesine gönderilemeyecek, dosyanın baştan sona istinaf mercince yeniden incelenmesi gibi bir durum ortaya çıkacaktır. O zaman da sorun yargılama yükünün istinaf mercii mi ilk derece mahkemesi üzerinde mi olacağı noktasında çıkmaktadır. Ayrıca bu noktada dereceli yargılama hakkının ihlâl edilip edilmediği hususu önem kazanmaktadır. Zira buna göre yargılamaya tek bir delilin getirilmiş olması, delillerin ilk defa istinafta incelenmesi şeklinde bir sonuç ortaya çıkarır.

Bununla birlikte hukukumuzda sınırlı istinaf sistemi benimsenmiş ve yargılamaya ilişkin yapılması gerekenler kural olarak ilk derece mahkemesine bırakılmıştır. Bölge adliye mahkemelerinin az sayıda olması ve bu mahkemelerin çoğu işlemleri istinabe yoluyla gerçekleştirdikleri gözönüne alındığında delillerin bölge adliye mahkemesince

toplanması ve değerlendirilmesi sonucunu doğuran bu düzenlemenin pratik bakımdan da uygulanabilir olmadığı söylenebilir. Öte yandan her somut olayın kendine özgü özellikleri bulunur. Bir yargılamada delillerin bölge adliye mahkemesince toplanması ve değerlendirilmesi usul ekonomisine daha uygun olabileceken, diğer bir yargılamada delillerin toplanması ve değerlendirilmesi hususu uzun uğraşlarda bulunmayı gerektirebilir. Bu bakımdan hâkime dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilip gönderilmemesi hususunda takdir hakkı tanınması yerinde olur⁸²².

Uygulama ise maddede geçen bu ifadenin geniş değerlendirilmesi doğrultusunda gelişmiştir.

Tasdik yargılaması bakımından bu husus, ticaret mahkemesince bilirkişi raporunun yahut konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalini gösterir nitelikteki delillerin dikkate alınmadan tasdike ilişkin karar verilmiş olması halinde ortaya çıkabilir. Bu durumda bölge adliye mahkemesi, ticaret mahkemesince yeterli şekilde incelenmemiş olduğunu tespit ettiği delillerin karara etkili olup olmadığına göre takdir hakkı doğrultusunda bir karara varmalıdır. Buna göre örneğin ticaret mahkemesince değerlendirilmemiş bilirkişi raporu, alacaklıların iflâsa nazaran daha iyi durumda olacaklarına ilişkin borçlu tarafından projeye eklenen tablonun tekrarı niteliğindeyse dosyanın yeniden ilk derece mahkemesine gönderilmesine gerek yoktur. Öte yandan bu rapor konkordato dosyasının daha detaylı incelenmesini gerektirecek şekilde bilgiler içeriyorsa istinaf mercii, ticaret mahkemesinin kararını kaldırmalı ve dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine karar vermelidir.

Bununla birlikte bölge adliye mahkemesinin esasa ilişkin olarak duruşma yapmaksızın karar verebileceği haller, konkordato hakkında yapılan başvurularda da uygulanabilir görünmektedir. Bu bağlamda ilk olarak tasdike ilişkin kararın usul ve esas

⁸²² **Karaaslan, Varol:** HMK m.353/1-a Üzerine Bir İnceleme, (DÜHFD, 2017/22/37, s.219-239), s.234,235.

yönünden hukuka uygun olduğunun anlaşılması halinde, istinaf başvurusunun duruşma yapılmaksızın esastan reddine karar verilir (HMK m.353,1-b).

İkinci olarak ticaret mahkemesinin yürüttüğü yargılamada eksiklik bulunmamakla birlikte kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş ve yeniden yargılanma yapılmasına ihtiyaç duyulmuyorsa istinaf merci duruşma yapmadan düzelterek yeniden esas hakkında karar verebilir (HMK m.353,1-b). Buna örnek olarak ticaret mahkemesince yargılama giderleri ve tasdik harcının borçludan alınmaması yahut yanlış takdir edilmesi, teminatın eksik yatırılmasına rağmen tasdik kararı verilmiş olması, teminata elverişli olmayan bir şeyin teminat olarak kabul edilmiş olması gösterilebilir. Keza tasdik şartlarının kanuna uygun olarak sağlandığı açık şekilde anlaşılan konkordato teklifleri bakımından ret kararı verilmiş olması, bölge adliye mahkemesince duruşma yapılmasına gerek duyulmadan düzeltilebileceği düşünülüyorsa bu kapsamda sayılabilir. Örneğin 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile konkordatonun tasdik şartlarından biri olan teminat bakımından bir sınırlamaya gidilmiştir. Buna göre örneğin söz konusu değişiklikten önce velayet ilişkisinden doğan alacaklar bakımından teminat gösterilmesi aranırken değişiklik neticesinde artık aranmayacaktır. Buna rağmen bu değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra yapılan konkordato başvurularında gerçekleştirilen tasdik yargılamasında, yeni düzenlemeye göre teminat şartı yerine getirilmekle birlikte velayet ilişkisinden doğan alacaklar bakımından teminat gösterilmediği gerekçesiyle tasdik talebini reddeden mahkemenin bu kararının istinaf merciine gelmesi üzerine bölge adliye mahkemesince duruşma yapılmaksızın konkordatonun tasdikine karar verilebilir. Zira olayda mülga olmuş kanun hükmüne dayanılarak karar verilmiştir. Dolayısıyla somut konkordato başvurusu bakımından yargılama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmadığı söylenebilir.

Yine bölge adliye mahkemesi ticaret mahkemesinin tasdike ilişkin verdiği kararı doğru bulmakla birlikte kararın gerekçesinin yanlış olduğu sonucuna varırsa, dosya

üzerinden gerekçeyi değiştirerek esas hakkında karar verebilir (HMK m.353,1-b). Örneğin ticaret mahkemesi alacaklı çoğunluğunun sağlanmadığı gerekçesiyle tasdik talebinin reddi kararı vermiştir. İstinaf incelemesinde ise aslında gerekli alacaklı çoğunluğunun sağlandığı ancak gerekli alacak çoğunluğunun sağlanmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda bölge adliye mahkemesi duruşma yapmaksızın kararın gerekçesini düzelterek esas hakkında karar verebilir.

Son olarak istinaf incelemesinde tespit edilen tasdik yargılamasındaki eksiklikler duruşma yapılmadan tamamlanabilecek nitelikte ise, bunlar tamamlanarak bölge adliye mahkemesince yeniden esas hakkında duruşma yapılmadan karar verilebilir. Örneğin tasdik yargılamasında ilgililerin kimliklerine ait yanlışlıklar, diğer hesap, yazı ve ifade yanlışlıkları duruşma yapılmadan tamamlanabilir. Keza esas hakkındaki kararın verilmesinde gerekli belgelerin dosya içinde bulunmamasına ilişkin eksiklikler duruşma yapılmadan tamamlanabiliyorsa bu kapsamda sayılabilecektir⁸²³. Bu bağlamda borçlunun ticaret defterinin ibrazının istenmemiş olması yahut konkordatoyu iltihak müddeti içinde kabul etmiş alacaklıların kabul beyanlarının noter onaylı olmaması buna örnek gösterilebilir.

Bunlar dışında istinaf incelemesi duruşmalı görülür. İstinaf merci ticaret mahkemesinin kararının yanlış olduğunu düşünüyorsa tasdike ilişkin verilen kararı kaldırarak yeniden esas hakkında karar verebilir. Burada istinafın hem denetim hem de hüküm fonksiyonu söz konusudur. Bu durumu bir örnekle açıklayalım. Toplamda sekiz ayda ödenmesi ve ilk taksidin tasdik kararından bir hafta sonra ödenmeye başlanacağı kararlaştırılmış olan ve borçlarda %20 oranında indirim öngören bir konkordato projesi ticaret mahkemesince tasdik edilmiştir. Bu tasdik kararı aleyhine, tasdike itiraz eden alacaklılardan biri tarafından istinaf yoluna başvurulmuştur. Öte yandan tasdik kararı, kararın verildiği andan itibaren bağlayıcı olmuş ve proje uyarınca yapılması gereken

⁸²³ **Akkaya, Tolga:** Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Ankara 2009, s.307.

ödemelere başlanmıştır. İstinaf yargılamasında tasdik edilen projede alacaklılara teklif edilen miktarın borçlunun kaynaklarıyla orantılı olmadığı anlaşılmıştır. Esasa ilişkin bu incelemede duruşma yapılmasına ihtiyaç duyulmuş ve duruşma açılmıştır. Duruşmada borçlu, alacaklılar, tasdik sürecinde komiserlik yapmış kişi/kişiler, bilirkişiler ve tasdik kararı sonucunda atanan kayyım dinlenmiştir. Tüm bu yargılama sonucunda bölge adliye mahkemesince, borçlunun kaynaklarıyla orantılı şekilde teklif ettiği yeni indirim yüzdesi veya yeni vade kabul edilebilir. Bu bağlamda örnekteki %20'lik indirim oranı azaltılabilir veya sekiz aylık vade indirilebilir. Bölge adliye mahkemesi bu şekilde şartları değişen proje çerçevesinde yeniden tasdik kararı verebilir. İstinaf incelemesi sonucu verilen bu karardan sonra artık ticaret mahkemesinin tasdik ettiği proje değil; bölge adliye mahkemesinin tasdik ettiği proje uygulanır. Öte yandan istinafin verdiği bu karar temyiz yoluna götürülürse, Yargıtay'ın vereceği kararın sonucuna dek uygulanmamalıdır.

C. TEMYİZ

İstinaf yolunda bölge adliye mahkemesinin verdiği karara karşı ise on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. Bu noktada yapılacak istinaf ve temyiz incelemelerinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri esas alınacaktır (İİK m.308/a; HMK m.342 vd). Burada temyiz yoluna başvuru bakımından sürenin başlangıcına ilişkin olarak borçlu, konkordato talep eden alacaklılar ve itiraz eden diğer alacaklılar yönünden bir ayrıma gidilmediği görülmektedir. Dolayısıyla genel hükümlerden hareketle temyiz yoluna başvuru süresi, bölge adliye mahkemesinin verdiği kararın ilgililere tebliğinden itibaren başlayacaktır. Bu doğrultuda istinaf yolunda verilen kararın itiraz eden alacaklılara da tebliğ edilmesi gerekir. Bu bağlamda itiraz eden alacaklıların kanun yoluna başvuru süresinin başlangıcı, istinaf ve temyiz kanun yolları bakımından farklılık arz etmektedir. Doktrinde konkordato kurumunun süratli işlemesi ve usul ekonomisi ilkesinin sağlanması amacıyla hareketle, itiraz eden alacaklıların istinaf yoluna başvurma süresinin kararın

ilanından itibaren başlayacağına ilişkin getirilen kuralın temyiz yolunda da uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu görüş uyarınca itiraz eden alacaklıların bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyiz yoluna başvurma süresinin bu kararın ilanından itibaren başlaması daha yararlı olacaktır⁸²⁴.

Temyiz incelemesi kural olarak dosya üzerinden yapılır (HMK m.369,2). Öte yandan Yargıtay konkordato dosyası hakkında bilgi almak için re'sen duruşma yapılmasına karar verebilir (HMK m.369,4). Duruşma açılan hallerde Yargıtay borçlu ve alacaklıları dinledikten sonra; açılan duruşmaya borçlu ve alacaklılardan hiçbiri gelmemişse dosya üzerinden inceleme yaparak karar verir (HMK m.369,5). Duruşma günü karar verilemeyen işler en geç bir ay içinde karara bağlanmalıdır (HMK m.369,6).

Yargıtay tarafların bildirmiş oldukları temyiz sebepleriyle bağlı olmayıp, kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebilir (HMK m.369,1). Yargıtay temyiz incelemesi sonunda üç tür karar verebilir.

Buna göre ilk olarak Yargıtay istinafin verdiği kararın hukuka uygun olduğu sonucuna varırsa bu kararı onar. Onama kararında onadığı kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermelidir (HMK m.370,1).

İkinci olarak Yargıtay, temyiz olunan kararın esas yönünden kanuna uygun olup da kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş olmasından dolayı bozulması gerektiği ve kanuna uymayan husus hakkında yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde, kararı düzelterek onayabilir (HMK m.370,2). Bununla birlikte kararın usule ve kanuna uygun olduğu tespit edilmekle birlikte karara dayanak teşkil eden gerekçe doğru bulunmazsa, gerekçe değiştirilerek ve düzeltilerek karar onanır (HMK m.370,4). İstinaf mercin esasa ilişkin duruşma yapmadan verebileceği kararlar içinde sayılan “yargılamada eksiklik olmamakla birlikte kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş ve yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmaması” ve “tasdike ilişkin karar doğru olmakla

⁸²⁴ **Altay/Eskiocak** s.295; **Sarısözen-Konkordato** s.231.

birlikte kararın gerekçesinin yanlış olduğu sonucuna varılması” hallerine gösterilen örnekler burada da geçerlidir⁸²⁵.

Son olarak Yargıtay bölge adliye mahkemesi kararını hukuka uygun bulmazsa kararı kısmen yahut tamamen bozar. Bu halde Yargıtay kararı yalnızca bozmakla yetinir, bunun dışında konkordato yargılamasını kendisi yapamaz. Bölge adliye mahkemesince verilen karar şu sebeplerle bozulabilir (HMK m.371).

1. Hukukun yanlış uygulanmış olması.

Örneğin ticaret mahkemesince tasdik edilen projede, lehine teminat verilmesi gereken bir alacaklının teminattan feragat ettiğine dair beyanı yer almasına rağmen istinafta bu alacaklı lehine teminat gösterilmediği gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin verdiği tasdik kararının kaldırılması halinde konkordatoya ilişkin düzenlemeleri yanlış uygulandığından söz edilebilir. Bu halde istinaf mercince verilen karara karşı temyiz yoluna başvurulursa Yargıtay bölge adliye mahkemesince verilen kararı bozar.

2. Ticaret mahkemesinin kararı kaldırılarak bölge adliye mahkemesince yeniden yapılan yargılamada borçlu veya alacaklılardan birinin ileri sürdükleri belge ve delillerin kanuni bir sebep olmaksızın kabul edilmemesi.

3. Kararı etkileyen yargılama hatası veya eksikliklerin bulunması.

Keza burada da bölge adliye mahkemesinin ticaret mahkemesince verilen tasdiğe ilişkin kararı kaldırarak yaptığı yargılama sonucu esas hakkında verdiği kararında, karara etkili yargılama hatası veya eksikliklerin bulunması halinde, Yargıtay bu kararı bozar. Buna örnek olarak istinaf mercinde yeniden yapılan tasdik yargılamasında bölge adliye mahkemesince itiraz eden alacaklıların dinlenmemiş olması, bilirkişinin yahut komiserin tasdiğe ilişkin verdiği raporun hiçbir gerekçe gösterilmeden dikkate alınmaması, kayıtlı olmayan alacaklının çoğunluk hesabında gözetilmiş olması, komisere yapılmayıp mahkemeye bildirilen alacak kayıtlarının geçerli sayılması gösterilebilir.

⁸²⁵ 4.Bölüm, §2/B, s.364-365.

Yargıtayın tamamen veya kısmen bozma kararı, başvurunun bölge adliye mahkemesince esastan reddi kararına ilişkinse bölge adliye mahkemesi kararı kaldırılarak dosya kararı veren ticaret mahkemesine (veya uygun görülecek diğer bir ticaret mahkemesine) gönderilir (HMK m.373,1).

Buna karşılık temyizen incelenen karar, bölge adliye mahkemesinin ticaret mahkemesi kararını doğru bulmadığı için bu kararı düzelterek verdiği bir kararın veya ticaret mahkemesi kararını kaldırıp verdiği yeni bir kararın bozulması kararı ise Yargıtay dosyanın kararı veren bölge adliye mahkemesine (veya uygun görülen diğer bir bölge adliye mahkemesine) gönderilmesine karar verir (HMK m.373,2).

D. YARGILAMANIN YENİLENMESİ

Konkordatonun tasdiki bir çekişmesiz yargı işidir (HMK m.382). Çekişmesiz yargı işleri maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezler (HMK m.388). Bu bağlamda maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden kararlar için öngörölmüş olan yargılamanın yenilenmesi kurumu çekişmesiz yargı işleri bakımından uygulama alanı bulmaz⁸²⁶. Ancak bu durum söz konusu kararların istenildiği şekilde değiştirilebileceği anlamına gelmemelidir. Mahkemenin verdiği kararın sonradan haksız olduğunun anlaşılması yahut kararın verilmesinden sonra karara etkili olacak şekilde meydana gelecek değişikliklerin varlığı halinde çekişmesiz yargıya ilişkin verilen kararın değiştirilebilmesi gerekir⁸²⁷.

⁸²⁶ **Kuru-NK** m.227-228; **Umar, Bilge:** Türk Medeni Usul Hukukunda İadei Muhakeme, (İÜHFİM, 1963/1-2, s.261 vd.), s.265; **Önen-Medeni** s.338; **Namlı, Mert:** Türk ve Fransız Medeni Usul Hukuku'nda Yargılamanın Yenilenmesi, İstanbul 2014, s.132-133.

⁸²⁷ **Kuru-NK** s.187.

Konkordatonun tasdiki talebine ilişkin verilen kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilemeyeceği kabul edilmektedir⁸²⁸. Zira en başta konkordatonun tasdikine ilişkin verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmemesi bu yola başvuruyu mümkün kılmamaktadır. Öte yandan alacaklılar için öngörülen konkordatonun feshine başvurma; borçlu bakımından ise yeniden konkordato talebinde bulunabilme imkânının varlığı, tasdike ilişkin verilen karar bağlamında yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurma yetkisinin bulunmadığını açıklar niteliktedir⁸²⁹.

Öte yandan borçlunun yeniden konkordatoya başvurma imkânının belli sınırlar dahilinde mümkün olduğunu söylemek gerekir. Bir çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle konkordatoda re'sen araştırma ilkesi geçerlidir. Buna göre mahkeme tasdik yargılamasında geniş yetkilere sahiptir. Bu yetki çerçevesinde gerçekleştirdiği yargılamada oluşabilecek olası hataların değiştirilebilmesi gerekir. Bu konuda ileri sürülecek değişiklik taleplerinde hukuki yarar aranmalıdır. Bu bakımdan kararın haksız olduğunun anlaşılması halinde, kararın değiştirilmesi için mahkemeye başvuran kişinin hukuki yararının var olduğu söylenebilir. Burada kararın haksız olması onun sonucuna ilişkin olarak anlaşılmalıdır⁸³⁰. Bu bağlamda konkordatonun tasdikine ilişkin kararların

⁸²⁸ **Kuru-Konkordato** s.482; **Arslan-Yargılamanın Yenilenmesi** s.68; **Tanrıver/Deynekli** s.160; **Ulukapı-Fesih** s.75. Öte yandan bir görüş, konkordatonun tasdikine itiraz edildiği durumlarda yargılamanın çekişmeli yargı haline geleceğinden bahisle şartları mevcutsa yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebileceğini düşünmektedir (**Tanrıver/Deynekli** s.160-161; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.480; **Sarisözen-Konkordato** s.231). Bununla birlikte Pekcanitez/Erdönmez konkordatonun tasdikine yapılan itirazların bir dava şeklinde ileri sürülmesinin tasdik yargılamasını çekişmeli yargı haline getireceğini; ancak bu nedenle yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağını ifade etmişlerdir (**Pekcanitez/Erdönmez** s.143-144).

⁸²⁹ **Kuru-Konkordato** s.482, dn.237; **Arslan-Yargılamanın Yenilenmesi** s.68.

⁸³⁰ **Taşpınar Ayvaz-Nüfus Kayıtları** s.1875.

salt maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediği gerekçesiyle, her durumda yeniden konkordato talep edilmesine izin verilemez. Konkordatoya ilişkin verilen karar sonrasında yeniden konkordatoya başvurma imkânı hukuki yararla sınırlı olmalıdır. Bu bakımdan mahkemece verilen kararın sonradan haksız olduğunun anlaşılması yahut durum ve koşullarda sonradan meydana gelen değişiklikler yeniden konkordato talep etmede hukuki yararın olduğunu gösterir.

SONUÇ

Konkordato genel anlamıyla, borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesi altında bulunan bir borçlunun başvurabileceği hukuki bir imkândır. Bu imkân sayesinde borçlu alacaklıların baskısından korunurken; alacaklılar da konkordato ile planlanan iyileşmenin gerçekleşmesi sonucu böyle bir imkânın olmadığı varsayımındaki hallerinden daha iyi durumda olacaklardır. Aynı zamanda konkordato yoluyla iyileşen işletmelerin genel ekonomiye sağlayacakları katkı düşünüldüğünde bu kurumun kümülatif bir fayda götüğü de söylenebilir.

Konkordatonun hukuki niteliği konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşler konkordatonun bir sözleşme, mahkeme hükmü ve iflâsa nazaran hafifletilmiş cebri icra müessesesi olduğu etrafında toplanmaktadır. Konkordatonun tasdiki sürecinde alacaklı ve borçlunun iradeleri ile mahkemenin rolü birlikte düşünüldüğünde onun iflâsa nazaran daha hafif nitelikte olan bir cebri icra türü olduğu söylenebilir.

Konkordato kurumuna ilişkin çeşitli ayrımlar yapılmaktadır. Buna göre, konkordato öncelikle, resmi makamların katılımı olmaksızın tamamen borçlar hukuku kuralları uyarınca yapılan mahkeme dışı konkordato ve hakkında icra-iflâs hükümlerine başvuru mahkeme içi konkordato olarak ikiye ayrılır. Mahkeme içi konkordatonun da içeriğine ve yapıldığı zamana göre birbirinden ayrılan farklı türleri vardır. Bu bağlamda konkordato içeriğine göre vade konkordatosu, yüzde konkordatosu ve karma konkordato olarak üçe ayrılırken; yapıldığı zamana göre konkordatonun iflâs içi ve iflâs dışı olmak üzere iki türünden bahsedilebilir. Öte yandan konkordato adi şekilde yahut malvarlığının terki suretiyle yapılmasına göre de ikiye ayrılmaktadır. Çalışmada iflâs dışı mahkeme içi adi konkordato esas alınmıştır.

Yüzde konkordatosunu içinde barındıracak şekilde yapılan bir konkordatoda, konkordato kapsamı dışında kalan alacak kesiminin akıbeti konusu tartışmalıdır. Bir görüş konkordatonun bir ibra sözleşmesi olduğundan hareket ederken, diğer görüş

kapsam dışı kalan kesimin eksik borç teşkil ettiğini savunmaktadır. Konkordatonun borçluyu haciz ve iflâs tehdidinden koruyarak, borçlunun mali durumunun ve itibarının düzelmesini sağlama işlevi, esasında alacaklıların teklif edilen konkordato projesini kabulü ile ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla borçlunun, kendi iradesiyle alacaklılarına duyduğu minnet doğrultusunda sonradan yapacağı ödemeler teknik olarak ibra olarak nitelendirilememeli, bu bağlamda geri istenememelidir. Öte yandan hata ile yapılmış ödemelerin, konkordatonun bağlayıcılığı ilkesinden hareketle iadesinin istenebileceğini söylemek mümkündür.

Konkordato başvurusu ona ekli belgelerle birlikte iflâsa tâbi olup olmadığına bakılmaksızın herhangi bir borçlu tarafından yapılabileceği gibi, hakkında iflâs sebebi gerçekleşebilecek borçlular hakkında alacaklılarca da yapılabilir.

Belgeleri eksiksiz şekilde konkordato talebine ekleyen borçluya genel hukuk prensipleri çerçevesinde ilk aşama olarak geçici mühlet kararı verilir. Bu kararla birlikte yeteri kadar (bir veya üç) geçici komiser görevlendirilir. Geçici mühlet üç ay için verilmekle beraber gerektiği takdirde iki ay daha uzatılabilmektedir. Geçici mühlet kesin mühletin sonuçlarını doğurur. Bu bağlamda genel itibariyle mühlet içinde borçlunun tasarruf yetkisi sınırlanırken, borçluya karşı yapılmış ve yapılacak takipler de engellenir.

Geçici mühlet içinde kesin mühlet kararı verilir. Kesin mühlet esas olarak bir yıl için verilmekle birlikte gerektiği halde altı aya kadar uzatılabilir. Kesin mühlet içinde alacaklılar alacaklarını bildirir, alacaklılar toplanması yapılır ve alacaklılar tarafından konkordatoya yapılmak istenen itirazlar ileri sürülür.

Konkordato dosyası, komiserin gerekçeli raporunu da içerecek şekilde yetkili asliye ticaret mahkemesi önüne gelir ve bununla tasdik yargılaması başlar. Mahkeme Kanun'da öngörülen tasdik şartlarının var olup olmadığına yönelik olarak takdir yetkisi çerçevesinde bir yargılama gerçekleştirir. Tasdik şartları Kanun'da, konkordato projesinde teklif edilen tutarın alacaklıları iflâsa nazaran daha iyi duruma getirmesi,

borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması, projenin öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş olması, lehine teminat verilecek alacaklar için yeterli miktarda teminat gösterilmiş olması ve tasdik gerektirdiği yargılama giderleri ile tasdik harcının borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmiş olması şeklinde sayılmıştır. Bu şartlar kümülatiftir, şartların gerçekleşip gerçekleşmediği alacaklıların itirazı üzerine incelenebileceği gibi kamu düzeninden olduğundan mahkemece re'sen de dikkate alınır.

Doktrinde tasdik şartlarından “kaynakla orantılılık” şartının, hakkında konkordato talep edilen her borçlu bakımından iflâsa tâbi olup olmadığına bakılmaksızın uygulanabilir bir şart olması nedeniyle tüm alacaklıların haklarının korunmasına hizmet ettiği ifade edilmektedir. Buna göre aynı amaca matuf ancak daha sınırlı ölçekte uygulanabilecek “iflâsa nazaran daha iyi durumda olma” şartına gerek olmadığı ileri sürülmektedir. Nitekim iflâsa nazaran daha iyi olma şartı afaki bir karşılaştırmayı gerektirir. Bu ise oldukça güçtür. Konkordato teklifinde öngörülen miktar ile iflâs halinde alacaklıların eline geçecek muhtemel miktara ilişkin karşılaştırma, aynı zamanda konkordato projesine eklenecek belgelerden biridir. Bu belge konkordatoyu kabul etme noktasında alacaklıları ikna etmeye yarayacak bir etken olarak düşünülebilir. Ancak alacaklıların değerlendirmesine sunulan bu hususun ayrıca tasdik şartı olarak öngörülmesi çoğunluk iradesinin esas alındığı konkordatonun amacı ve niteliğine uygun değildir. Zira azınlık iradesi yok sayılmamakla birlikte çoğunluk iradesinin önüne geçirilmemelidir.

Kaynakla orantılılık şartında ifade edilen kaynak kavramı ise aktiflerden daha geniş olacak şekilde ödeme araçları ve temin edilebilecek her türlü nakit kaynağı içinde barındırır. Bu kapsamda öncelikle aktiflerin hesabında bilançonun hazırlandığı tarih itibarıyla değerleri esas alınırken, kaynakların hesabı bilançodaki kayıtlı varlıkların bugünkü satış değerleri üzerinden yapılır. Borçlunun kaynakları, bilançoda yer alan konkordatodan önceki dönem işleri kaynaklı alacaklar ile borçlunun konkordato sürecine

girdikten sonra yapacağı yeni işlerden kaynaklı alacaklarını içerir. Keza mevcut ve yeni işlerden kaynaklı alacaklar nedeniyle ortaya çıkan nakit akışı sonucunda elde edilen faizler de kaynak kapsamında değerlendirilir.

Konkordatonun tasdiki Kanun’da öngörülen belli bir çoğunluğun kabulüne tâbi tutulmuştur. Bu çerçevede gerekli çoğunluğu ve diğer şartları sağlayan konkordato tasdik edilecek ve tasdik kararı konkordatoyu kabul etmeyen azınlıktaki alacaklıları da bağlayacaktır. Öte yandan Kanun’da birtakım alacaklı ve alacakların, çoğunluğun hesabında dikkate alınmayacağı öngörülmüştür. Buna göre İİK m.206’nın birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar, borçluya yakınlıkları sebebiyle çoğunluk hesabında gözetilmeyeceği belirtilmiş kişilerin alacakları, borçlunun mülkiyetinde olan bir mal üzerinde rehinle temin edilmiş alacağın temin edilen kısmı, bir yüzde konkordatosu kapsamında konusu para dışında olup borçlu tarafından komiserin izni alınarak aynen ifasının üstlenildiği alacaklar ve tasdik edilen konkordatodan etkilenmemesi nedeniyle mühlet içinde komiserin izniyle akdedilen sözleşmelerden doğan alacaklar ile 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları çoğunluk hesabında dikkate alınmazlar.

Konkordato kapsamında yabancı para borçlarından kaynaklı alacakların ülke parasına çevrilmesi gerekmektedir. Zira gerek mühlet içinde rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesinin durması, gerekse konusu para olmayan alacakların ülke parasına çevrildiği düşünüldüğünde alacaklılar arasında menfaat dengesini sağlama amacı, yabancı para alacakları bakımından da aynı sonuca varılmasını gerektirir. Bu alacakların konkordatoya kayıt tarihinde (uygulamada aynı günde) ülke parasına çevrilmeleri uygun görünmektedir.

Konkordatonun tasdiki için Kanun’da yazılı belli alacaklar lehine teminat verilmesi gerekmektedir. Bu alacaklar İİK m.206’nın birinci sırasında yer alan imtiyazlı alacaklar ile mühlet içinde komiserin izniyle akdedilen sözleşmelerden doğan alacaklardır. Lehine teminat gösterilmekle yükümlü bulunan alacaklar, konkordato

kapsamında kayıtlı alacaklardır. Öte yandan alacağın yabancı para alacağı olması halinde, borçlunun Türk parası üzerinden değerlendirilebilecek malı üzerinde gösterilecek teminatın, hangi tarihteki kur üzerinden hesaplanacağı tartışmalı bir husustur. Konkordatoya tâbi olmaksızın tam olarak ödenecek bu alacaklar için gösterilecek teminat, onu karşılayacak miktarda olması gerektiğinden bu çevirinin mümkün olduğunca geç yapılmasında fayda vardır. Bu bağlamda çeviri zamanının mahkemenin tasdik kararı verdiği tarih olarak kabulü uygun görünmektedir.

Teminatın türü hâkim tarafından serbestçe takdir edilir. Öte yandan konkordato projesini engelleyecek şekilde teminat verilmesi kabul edilmemelidir. Buna göre borçlunun konkordato çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmeye yarayan mallarının teminat olarak gösterilemeyeceği, bunun dışında böyle bir amaca matuf olmayan atıl durumdaki mallarının teminat olarak gösterilebileceği söylenebilir. Teminatın kural olarak tasdik talebinin mahkemece inceleneceği aşamaya kadar gösterilmesi gerekir. Bununla birlikte bu aşamaya dek gösterilmemiş yahut eksik gösterilmiş teminatın tamamlanması için, borçluya en geç tasdik duruşmasına kadar kesin süre verilmelidir. Verilen süreye rağmen teminat tamamlanmamışsa tasdik talebi reddedilmelidir.

Konkordatonun tasdiki için Kanun'da gösterilmiş son şart ise tasdikin gerektirdiği yargılama giderleri ve konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken harcın, borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmiş olmasıdır.

Dürüstlük 4949 sayılı Kanun ile tasdik şartı olmaktan çıkarılmıştır. Bu değişiklik insan ve işletme ayrımının yapılmasına dayalı olarak konkordatonun tamamen ekonomik kriterlere göre değerlendirilmesi, bu bakımdan sübjektif nitelikteki ölçütlerin konkordato müessesesinden çıkarılmasına ilişkin düşüncenin bir sonucudur. Bu düşünce çerçevesinde 7101 sayılı Kanun ile de çeşitli değişiklikler yapılarak birtakım sübjektif ölçütler konkordato sürecinden arındırılmaya çalışılmıştır. Burada dürüstlüğün aranma

zamanına ilişkin bir ayırım yapılmalıdır. Söz konusu değişiklikler gözetilerek borçlunun konkordato talep etmeden önceki dönemde gerçekleştirdiği dürüstlüğe aykırı davranışları tasdik yargılamasında dikkate alınmamalıdır. Bununla birlikte borçlunun mühlet içinde gerçekleştirdiği dürüstlüğe aykırı davranışları mahkemece konkordato talebinin reddi sonucunu doğurabilmelidir. Nitekim mühlet içinde borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiğinin anlaşılması halinde mühlet kaldırılarak borçlunun konkordato talebi reddedilir, ayrıca hakkında iflâs istenebilecek borçlunun iflâsına karar verilir. Öte yandan TMK m.2'nin başlangıç hükmü olması nedeniyle dürüst davranma ödevi, tüm hakların kullanımının kapsam ve sınırını çizen genel bir işleve sahip olduğundan, dürüstlük ilkesi konkordato sürecinde de göz ardı edilmemelidir.

Konkordatonun tasdiki HMK m.382,2'de çekişmesiz yargı işi olarak sayılmıştır. Çalışmada söz konusu düzenleme bir tarafa bırakılarak konkordatonun tasdikinin çekişmesiz yargı niteliği irdelenmeye çalışılmıştır. Buna göre bir işin çekişmesiz yargı niteliğini haiz olup olmadığı ihtilaf yokluğu (hasım yokluğu), sübjektif hak yokluğu, ve re'sen harekete geçme kıstaslarından hareketle belirlenmektedir. Öncelikle tasdik şartlarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin sınırlı bir incelemeyi içeren konkordatonun tasdiki işi bakımından ihtilaf yokluğu kıstasının sağlandığı söylenebilir. Bununla birlikte konkordato yargılamasında bir karşı taraf bulunmadığından bahisle, ihtilaf yokluğu kıstasıyla yakından ilişkili olan hasım yokluğu kıstasının da sağlandığından bahsedilebilir.

Öte yandan borçlarını vadesinde ödeyemeyen bir borçluya çeşitli yollar tanıyarak borçlarını ödeyebilmesi veya muhtemel bir iflâstan kurtulabilmesine olanak sağlayan konkordato kurumu, bahsi geçen durumdaki bir borçluya hukuk düzeni tarafından tanınmış bir menfaattir. Ayrıca her borçlu bu yola serbest iradesiyle başvurabilir. Bu doğrultuda konkordatonun tasdiki talebi bakımından, sübjektif hak yokluğu kıstasının bulunmadığını söylemek gerekir.

Konkordatonun tasdiki, buna ilişkin yargılama ile birlikte gündeme gelen ve bu yargılama sonucunda verilen kararlar ortaya çıkan bir hukuki durum değişikliğini ifade ettiği için, tasdikin değiştirici inşai tesire sahip olduğu söylenebilir.

Ayrıca konkordatonun tasdiki süreci borçlu yahut iflâs talebinde bulunabilecek alacaklılar tarafından başlatıldığından, tasdik yargılaması bakımından re'sen harekete geçme kıstası söz konusu olmayacaktır.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında konkordatonun tasdikinin çekişmesiz yargı bakımından ortaya konulmuş kıstaslardan, ihtilaf yokluğu (dolayısıyla hasım yokluğu) ve inşai tesir kıstaslarını sağladığı sonucuna varılmıştır. Konkordatonun tasdiki yargılaması bağlamında tasdike yapılabilecek itirazların, tasdik yargılamasını çekişmeli hale getirip getirmeyeceği ise tartışmalıdır. Bu noktada ileri sürülen itirazlar tasdik şartlarının gerçekleşmediğine yönelik bir iddiayı içerir. Bu ise hâkimin, re'sen araştırma ilkesi uyarınca inceleyeceği bir husustur. Zira konkordatonun tasdiki bir çekişmesiz yargı işidir. Öte yandan mahkemeye İİK m.305,2 uyarınca projede gerekli düzeltmelerin yapılmasını isteme yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede konkordatonun tasdikine yapılacak itirazların, konkordatonun tasdiki işini çekişmesiz yargı niteliğinden çekişmeli yargı niteliğine dönüştürecek yeterlilikte olmadığını söylemek gerekir.

Konkordato komiseri, konkordatonun kabulü için yapılan alacaklılar toplantısının bitiminden itibaren yedi gün içinde gerçekleşen iltihakları da kabul ettikten sonra en geç yedi gün içinde konkordatoya ilişkin tüm belgeleri ve gerekçeli raporunu tasdike yetkili mahkemeye sunar. Komiserin gerekçeli raporunda projenin kabul edilip edilmediği ve tasdikin uygun olup olmadığına dair bilgiler yer almalıdır.

Konkordatoya ilişkin dosyaları ve komiserin gerekçeli raporunu alan mahkeme, konkordato talebi hakkında karar vermek için yargılamaya başlar. Bu karar, kesin mühlet içinde ve komiser dinlendikten sonra verilmelidir. Bu bağlamda komiserin, konkordato dosyasını ve raporunu kesin mühlet içinde mahkemeye sunması gerekmektedir.

Bununla birlikte ilgili dosyalar ve raporun, öngörülen yedi günlük süre geçtikten sonra mahkemeye tevdi halinde nasıl bir yol izleneceği konusu tartışmalıdır. Bu noktada öncelikle bilinçli bir komiserin kendisinden kaynaklı olmayan, bu bağlamda söz gelimi konkordato projesinin hazırlanması, alacakların bildirilmesi ve incelenmesinin uzun sürdüğü durumlarda başvurabileceği bir yol olarak, komiserin güçlük arz eden durumlarda mahkemeden kesin mühletin uzatılmasını isteyebileceğini öngören İİK m.289,5 düzenlemesine gidileceği söylenebilir. Bu şekilde ortaya çıkabilecek istisnai haller bir tarafa bırakılırsa, söz konusu sorun hakkında borçlu ve konkordatonun tasdikinde menfaati olan alacaklıların yapabilecekleri yönünden bir çözümlemeye varılmalıdır. Bu çerçevede bu kişilerin, kanunda öngörülen yedi günlük süre içinde dosya ve raporu mahkemeye sunmayan komiser aleyhine şikâyet yoluna başvurmaları hukuken mümkün görünmektedir. Süresiz olan bu şikâyetin sınırını ise kesin mühletin bitiminin oluşturacağı söylenebilir. Zira mühletin sona ermesi ile birlikte etkileri kendiliğinden ortadan kalkar ve bu bağlamda ayrıca bir karara gerek olmaksızın takiplere bırakıldığı yerden devam edilebilir. Bu raporun verilmesi kamu düzeninden olduğundan, komiserin de öngörülen yedi günden sonra ancak mühlet içinde ortada şikâyet olmaksızın süresiz olarak kendiliğinden dosya ve raporu tevdi edebileceğini söylemek gerekir. Bununla birlikte bu hususun, ticaret mahkemesince re'sen gözetilmesi gerektiğine ilişkin açık bir düzenlemeye gidilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca gecikmiş tevdilerde eski komiser veya komiserlerin azledilerek yeni bir komiser veya komiserler atama yoluna gidilmesi de ihtimal dahilindedir. Nihayetinde mühlet bitiminden sonra yapılan tevdilerde tasdik talebi reddedilmelidir.

Komiserin tevdi ettiği konkordato dosyası ve gerekçeli raporunu alan mahkeme, tasdik yargılamasında yapılacak işlemleri belirlemek açısından bir yönerge niteliğinde olacak şekilde tensip tutanağı düzenler. Bu tutanakta tasdik yargılamasının yapılacağı duruşma günü belirlenir, belirlenen duruşma gününün ilan edileceği ve ilgili yerlere

bildirileceği tutanağa geçirilir. Öte yandan yapılacak ilanda konkordatonun tasdikine itiraz edenlerin, itiraz sebeplerini duruşma gününden en az üç gün önce yazılı olarak bildirmeleri şartıyla duruşmada dinlenebilecekleri hususunun yer alması gerektiği de tensip tutanağına işlenir.

Konkordatonun tasdikinde, tasdikin bir çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle basit yargılama usulü uygulanır. Mahkeme tasdik yargılaması bağlamında tensip tutanağında çizdiği yönerge çerçevesinde hareket eder. Buna göre belirlenen duruşma gününde duruşma açılır. Konkordatonun tasdiki bakımından dosyanın işlemde kaldırılmasına ilişkin hükümlerin uygulanmasına bir engel bulunmamakla birlikte bu hükümler tasdik yargılamasının niteliğine uygun şekilde değerlendirilmelidir.

Konkordatoya yöneltilebilecek itirazlar, borçlunun şartlarını sağlayan konkordatosunun tasdikine ilişkin hakkı üzerinde, hak iddiasında bulunulması olarak nitelendirilemeyeceğinden konkordatonun tasdikine yapılan itirazların bir asli müdahale niteliğinde olduğu söylenemez. Öte yandan yapılan itirazların dava niteliğinde olmaması da onun asli müdahale olarak değerlendirilememesine neden olur.

Bununla birlikte bir çekişmesiz yargı işi olan konkordatonun tasdikinin iki taraf sistemi üzerine kurulu olmaması ve yargılamadan hukuki durumu etkilenebilecek tüm maddi ilgililerin tasdik yargılamasına katılabilme imkanlarının bulunması, tasdike yapılan itirazlarda feri müdahale kurumunun söz konusu olmayacağını gösterir.

Her ne kadar konkordatonun tasdikini talep eden borçlu ile bu talebe itiraz eden alacaklılar arasında konkordatonun tasdikine yönelik bir yarar çatışması mevcutsa da buradaki talep ve yarar çatışması çekişmesiz yargı şeklinde görülen konkordatonun tasdiki işini, yargılama tarzını değiştirerek çekişmeli yargı niteliğine dönüştürecek yeterlilikte değildir. Bu bağlamda çekişmesiz yargıyı çekişmeli yargıya dönüştüremeyen ilgilinin itirazını içeren başvurusu, yalnızca ilgililerin yargılamaya katılarak görüşlerini bildirmeleri, dinlenmeleri olarak değerlendirilmelidir.

Mahkeme konkordatonun tasdikine ilişkin bir karar vermek üzere yapacağı yargılama kapsamında, kanunda öngörülmüş olan tasdik şartlarının var olup olmadığını, takdir hakkı çerçevesinde her somut başvuru bakımından inceler. Öte yandan bu takdir hakkı, objektif olarak ortaya konmuş verilerin mahkemece gerekçe bildirilmeksizin dikkate alınmaması anlamına gelmemelidir. Gerek Kanunda gösterilen tasdik şartlarının yanı sıra tasdik incelemesinde dürüstlük ilkesinin de gözetilmesi gereği, gerekse hâkimin projede yetersiz gördüğü hususların düzeltilmesini isteyebilme yetkisi bu çözümlemeye varılmasını destekler niteliktedir.

Mahkeme tasdik yargılamasında yaptığı inceleme neticesinde konkordatonun tasdikine veya reddine karar verebilir. Bu bağlamda şarta bağlı tasdik kararı verilmesinden söz edilemez. Mahkeme takdir yetkisi çerçevesinde incelediği konkordatonun, tasdik şartlarını sağladığı sonucuna varırsa tasdik kararı verir. Tasdik kararı her bir tasdik şartı bakımından yapılan inceleme ve varılan sonucun gerekçesini içermelidir. Bu kapsamda tasdike yapılmış itirazların ret nedenleri de açıklanmalıdır. Tasdik kararı ilan olunur ve ilgili yerlere bildirilir.

Tasdik kararında mahkeme, alacakları itiraza uğramış alacaklıların kararın ilanından itibaren bir ay içinde dava açabilecekleri hususuna işaret eder. Bununla birlikte mahkeme kararda, konkordato kapsamında çekişmeli alacaklara isabet eden payın belirleyeceği bir bankaya borçlu tarafından kararın kesinleşmesine kadar yatırılmasına hükmedebilir. Buradan hareketle mahkemenin, çekişmeli alacaklara düşen payın bankaya yatırılmasına karar verilip verilmeyeceğine ilişkin bir takdir hakkı bulunduğu söylenebilir. Çekişmeli alacaklar bakımından öngörülen sürede dava açmama sonucuna bağlanan husus ise bu çerçevede mahkemece borçlu tarafından bankaya yatırılmasına karar verilen payın istenememesidir. Dolayısıyla bir aylık sürenin geçmesinden sonra açılan davalarda alacağı olduğu hükme bağlanmış alacaklılar, konkordato şartları dairesinde alacaklarını almalıdırlar. Zira konkordato tüm alacaklılar için mecburidir.

Mahkeme takdir yetkisi doğrultusunda incelediği konkordatonun, tasdik şartlarını sağlamadığı sonucuna varırsa tasdik talebini reddeder. Ret kararında mahkeme, her bir tasdik şartı yönünden eksik olan hususları gerekçeleriyle birlikte ortaya koymalıdır. Ret kararı da ilan edilir ve ilgili yerlere bildirilir. Öte yandan mahkeme tasdik talebini reddederse, borçlunun iflâsa tâbi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olduğunu tespit etmesi halinde re'sen borçlunun iflâsına da karar verir.

Burada İİK m.177'nin konkordatonun reddini tek başına doğrudan doğruya iflâs sebebi kabul eden hükmü ile, konkordatonun reddi sonucu borçlunun iflâs etmesini, hakkında ayrıca doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin bulunmasını arayan İİK m.308 hükmünün birbiriyle uyumlu olmadığını söylemek gerekir. Bu noktada ileri sürülen görüşler farklılık arz etmektedir. Bir görüşe göre bu durumda İİK m.177'den hareket edilerek konkordatonun tasdiki talebinin reddinin tek başına doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birini oluşturduğu kabul edilmeli ve mahkemece tasdik talebi reddedilen borçlu hakkında ayrıca bir sebep aranmaksızın re'sen iflâsına karar verilmelidir. Öte yandan diğer bir görüşe göre bu durumda İİK m.308 düzenlemesinin lafzından hareketle, konkordatonun reddedilmesinin tek başına iflâsa tâbi borçlu hakkında iflâs kararı verilmesine neden olmayacağı kabul edilmelidir. Bu bağlamda konkordatosu reddedilen borçlunun hakkında iflâs kararı verilebilmesi için, borca batık olmak gibi ayrıca doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin gerçekleşmiş olması aranır.

Tek başına konkordatonun reddi halinin, alacaklıların talebine bağlı olarak bir iflâs nedeni olacağı kabul edilmelidir. Bununla birlikte tasdik talebi reddedilen borçlunun, hakkında doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden biri de varsa mahkemece re'sen iflâsına karar verilmelidir. Dolayısıyla İİK m.308 hükmü korunmalıdır. Öte yandan İİK m.177'deki konkordatonun tasdiki talebini bir doğrudan doğruya iflâs sebebi olarak

gören ifade, belli bir süre öngörülerek tamamlanmalıdır. Bu şekilde bir değişikliğe gidilmemesi durumunda ise mevcut düzenlemeden hareketle, tasdik talebinin reddinin tek başına borçlu hakkında iflâs kararı verilmesine neden olacağının kabulü konkordatonun amacına daha uygun düşmektedir. Zira konkordatonun, iflâsa tâbi borçlu bakımından iflâs etmeden kurtarılabilmesini sağlamaya yönelik amacı bu çözümlemeye varılmasını gerektirir.

Tasdik talebinin geri alınıp alınamayacağı konusu tartışmalıdır. Davanın geri alınması işlemi davalının açık rızası şartına tâbi tutulmuştur (HMK m.123). Zira burada geri alınan dava, daha sonra yeniden açılabilme ihtimalini içinde barındırdığından davalıyı koruma amacıyla hareket edilmektedir. Konkordato talebi bakımından böyle bir koruma için geri almanın alacaklıların şartına bağlanmasına ihtiyaç yoktur. Zira geri alınan konkordato talebinin yeniden ileri sürülmesi halinde, alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket edildiğinden bahisle bu talebe karşı konulabilir. Dolayısıyla konkordato taleplerinin alacaklıların iznine tâbi kılınmadan talep eden tarafından geri alınabilmesi mümkündür.

Tasdik talebinin reddedildiği durumlarda yeniden yapılan konkordato başvurusunun değerlendirilmesi, konkordatonun reddine neden olan hususların düzeltilmek ya da tamamlanmak suretiyle giderilmesi ile mümkün olmalıdır. Bu çerçevede hâkim takdir hakkı doğrultusunda yapacağı incelemede, konkordato dosyasından başvurunun mükerrer bir başvuru olduğuna ve sadece mühletin sonuçlarından yararlanmak amacıyla yapıldığına kanaat getirirse burada geçici mühlet kararı vermeksizin başvurunun usulden reddine karar vermelidir. Zira konkordatoya başvuru hakkının da her hak gibi amacı dışında kullanımına izin verilmemelidir.

Konkordatonun tasdiki talebine yönelik verilecek kararlara karşı başvurulabilecek kanun yolları özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre bu karara karşı borçlu veya konkordato talep eden alacaklı kendilerine kararın tebliğinden; konkordatoya itiraz eden

alacaklılar ise tasdik kararının ilanından itibaren on gün içinde istinaf kanun yoluna başvurabilirler. Burada istinaf yoluna başvurulmasında yeknesaklığın sağlanması bakımından konkordato hakkında verilen kararlara karşı istinaf yoluna başvurma süresinin genel kuraldan hareketle iki hafta olarak değiştirilmesi gerektiği söylenebilir.

İstinaf kanun yolu sonucu bölge adliye mahkemesinin verdiği karara karşı da on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. Öte yandan hak arama hürriyetinin bir uzantısı olarak kanun yoluna başvurma hakkının, tasdike itirazını kanunun öngördüğü şekil ve sürede yapmayan alacaklılara da tanınması gerekir. Konkordatonun tasdiki yargılaması sonucunda verilecek kararlara karşı kanun yoluna başvuru bakımından herhangi bir miktar veya değer sınırı öngörülmemiştir. Kanun yolu kapsamında istinaf ve temyiz yollarında yapılacak inceleme genel kurallara göre olmakla birlikte elbette bu inceleme sonucunda ilgili Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay'ın vereceği kararlar tasdik yargılaması ve konkordato süreci özelinde şekillenecektir.

Olağanüstü bir kanun yolu olan yargılamanın yenilenmesi yolunun ise, çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyen konkordatonun tasdiki talebine ilişkin verilen kararlar bakımından geçerli olmayacağını söylemek gerekir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, Murat/** : Konkordato Hukuku El Kitabı, İstanbul 2019.
- Kayhan, Şaban**
- Akıntürk, Turgut** : Müteselsil Borçluluk, Ankara 1971.
- Akil, Cenk** : Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Tasfiye Memuru, (AÜHFD, 2012/61/3, s.819-858).
- Akil, Cenk** : Sorularla Adi Konkordato, Ankara 2019. (Sorular).
- Akil, Cenk** : Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları (28.02.2018 Tarih ve 7101 sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklere Göre), (TBBD, 2019/141, s.227-252), (Konkordato Mühleti).
- Akkan, İsmail Agah** : Konkordatolarda On Günlük İltihak Müddeti, (İBD, 1935/5, s.312-318; 4612-4618).
- Akipek Jale/**
- Akıntürk Turgut** : Türk Medeni Hukuku Birinci Cilt Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Gözden Geçirilip Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Beşinci Bası, İstanbul 2004.
- Akkaya, Tolga** : Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Ankara 2009.
- Akyazan, Sıtkı** : İcra ve İflâs Kanunundaki Yeni Değişik Hükümler Üzerinde İnceleme ve Açıklamalar, Ankara 1965.
- Akyol, Şener** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler I, İstanbul 1995. (Borçlar).
- Akyol, Şener** : Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İstanbul 2006. (Dürüstlük).

- Akyol Aslan, Leyla** : 7101 sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Borçlunun Doğrudan Doğruya İflâsına Karar Verilebilecek Haller, (Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 2019/15/42, s.41-104).
- Akyürek, Ayhan/
Akyürek, Remziye** : Konkordato Hukuku, Ankara 2019.
- Alangoya, Yavuz** : İsviçre Hukukunda Çekişmesiz Yargıya (Nizasız Kaza) İlişkin Düşünceler, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.110-121), (Çekişmesiz Yargı).
- Alangoya, Yavuz** : Medeni Usul Hukukunda Vakıaların ve Delillerin Toplanmasına İlişkin İlkeler, İstanbul 1979.
- Albayrak, Hakan** : İflâsın Kaldırılması, Ankara 2007.
- Albayrak, Hakan** : İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları, Ankara 2020. (Sözleşme).
- Altaş, Hüseyin** : Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri (TMK. Mad.1-7), Ankara 2014.
- Altay, Sümer** : Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, İstanbul 2005, C.1.
- Altay, Sümer/
Eskiocak, Ali** : Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, 4.B., İstanbul 2018.
- Ansay, Sabri Şakir** : Hukuk İcra ve İflas Usulleri, B.4, Ankara 1956, (İflâs).
- Ansay, Sabri Şakir** : Konkordato, (Adliye Ceridesi, 1940, s.158-178), (Konkordato).
- Ansay, Sabri Şakir** : Hukuk Yargılama Usulleri, B.6, Ankara 1957, (Hukuk Yargılama).
- Ansay, Sabri Şakir** : Münazaasız (İhtilâfsız) Kaza, (Adliye Ceridesi, Ankara 1939, s.258-262), (Münazaasız Kaza).

- Ansay, Sabri Şakir** : Hukuk Bilimine Başlangıç, B.7, Ankara 1958.
- Antalya, Gökhan/
Topuz Murat** : Medeni Hukuk Giriş Temel Kavramlar Başlangıç
Hükümleri, Birinci Baskıya Ek Tıpkı Baskı,
İstanbul 2016.
- Aral, Fahrettin** : Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara
2003.
- Arar, Kemal** : İcra ve İflâs Hükümleri-İflâs, C.2, Ankara 1945.
- Aras, Aslı** : Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü (6100
Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
Çerçevesinde Çekişmesiz Yargı Usulü), Ankara
2017.
- Arat, Ayşe/
Ercan Özler, Meltem** : Konkordato-İbra İlişkisi Çerçevesinde
Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı
Sorunu, (Terazi Hukuk Dergisi, 2018/13/145,
s.14-28).
- Arık, Fikret** : Bazı Tabii Borçlar Hakkında, (Adliye Ceridesi,
1942/1, s.965-979).
- Arslan, Ramazan** : Medeni Usul Hukukunda Yargılamanın
Yenilenmesi, Ankara 1977.
- Arslan, Ramazan** : İcra-İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi,
Ankara 1984.
- Arslan, Ramazan** : Medeni Usul Hukukukunda Dürüstlük Kuralı,
Ankara 1989. (Dürüstlük).
- Arslan, Ramazan/
Tanrıver, Süha** : Yargı Örgütü Hukuku (Ders Kitabı), Ankara
1996.
- Arslan, Ramazan/
Yılmaz Ejder/
Taşpınar Ayvaz, Sema/
Hanağası, Emel** : İcra ve İflâs Hukuku, B.4, Ankara 2018, (İcra).
- Arslan, Ramazan/
Yılmaz Ejder/** : Medeni Usul Hukuku, B.5, Ankara 2019, (Usul).

- Taşpınar Ayvaz, Sema/
Hanağası, Emel**
- Arslan, Ramazan/
Yılmaz, Ejder/
Taşpınar Ayvaz, Sema/
Hanağası, Emel**
- Arslan, Ramazan/
Yılmaz, Ejder/
Taşpınar Ayvaz, Sema/
Hanağası, Emel**
- Aşık, İbrahim**
- Ataay, Aytekin**
- Atalay, Oğuz**
- Atalay, Oğuz**
- Atalay, Oğuz**
- Atalay, Oğuz**
- Atalay, Oğuz**
- : Notlu-Gerekçeli İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, B.2 Ankara 2016, (İİK Mevzuat).
- : Notlu-Gerekçeli Hukuk Muhakemeleri Kanun ve İlgili Mevzuat, B.4, Ankara 2018, (HMK Mevzuat).
- : İcra Sözleşmeleri, Ankara 2006.
- : Medeni Hukukun Genel Teorisi, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş Üçüncü Bası, İstanbul 1980.
- : Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.111-134), (Değerlendirme).
- : Konkordato Hukukundaki Değişiklikler, (Bankacılar Dergisi, 2003/47, s.99-106), (Değişiklik).
- : Konkordato Talebi Üzerine İcra Takiplerinin İhtiyati Tedbirle Durdurulması, (LHD, 2013/11/125, s.23-34), (İhtiyati Tedbir).
- : Konkordato Projesinin Hazırlanması, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.93-105), (Konkordato Projesi).
- : Borca Batıklık ve İflâsın Ertelenmesi, İzmir 2007.

- Atalı, Murat** : Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.85-109), (Kesin Mühlet).
- Atalı, Murat** : Avusturya Hukukunda Çekişmesiz Yargı, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.50-105), (Çekişmesiz Yargı).
- Atalı, Murat/
Ermenek, İbrahim/
Erdoğan, Ersin/
Azaklı Arslan, Betül** : Geçmişten Bugüne İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, B.2, Ankara 2019.
- Atiyas, İzak** : “Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda Ödeme Güçlüğü İçindeki İşletmelerin Rehabilitasyonu İle İlgili Uygulama Örnekleri” Adlı Panel Konuşması, (Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu, Yayına Hazırlayan: Ali Cem Budak, İstanbul 1993, s.223-230).
- Ayan, Mehmet** : Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), Gözden Geçirilmiş 11.Baskı, Ankara 2016.
- Aydemir, Efrail** : Konkordato Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Suretiyle Yapılandırılması, Ankara 2015.
- Balta, Tahsin Bekir** : İdare Hukukuna Giriş I, Ankara 1970.
- Balta, Tahsin Bekir** : İdare Hukuku I Genel Konular, Ankara 1970, (İdare Hukuku).
- Bayar, Arif** : Beklenen Mal ve Hakların Haczi, Konya 2013, (yayınlanmış yüksek lisans tezi): acikerisim.selcuk.edu.tr).

- Baygöl, Nurhak** : İflâs İçı Konkordatoda Teminat, (Prof.Dr.Saim Üstündağ’a Armağan, Ankara 2009, s.153-168).
- Başözen, Ahmet** : Müflisin Tasarruf Yetkisi, Ankara 2005.
- Başözen, Ahmet/
Üçer, Mehmet** : “Cessio Bonorum” Ya Da Bilinen İsmiyle “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato”, (EÜHFD, 2008/XXII/3-4, s.209-266).
- Belgesay, Mustafa Reşit** : İcra ve İflâs Hukuku Sentetik Bölüm Konkordato-İflâs-İptal Davası Tahliye, C.2, B.2, İstanbul 1953.
- Belgesay, Mustafa Reşit** : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.2, İstanbul 1954, (Şerh).
- Belgesay, Mustafa Reşit** : Teorik ve Pratik Adliye Hukuku, İstanbul 1935, (Adliye 1935).
- Belgesay, Mustafa Reşit** : Teorik ve Pratik Adliye Hukuku, İstanbul 1944, (Adliye 1944).
- Belgesay, Mustafa Reşit** : Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi, İstanbul 1939. (HUMK).
- Berki, Şakir** : Borçlar Hukuku “Umumi Hükümler” Üçüncü Tab’ı, Ankara 1962.
- Berkin, Necmeddin** : İflâs Hukukunda Konkordato, İstanbul 1966, (Konkordato).
- Berkin, Necmeddin** : Konkordato ve İflâs, (İBD, 1939/XXIII/3, s.129-147), (Konkordato ve İflâs).
- Berkin, Necmeddin** : Konkordato Akti ve Konkordatının Hukuki Mahiyeti, (İBD, 1949/XXIII/4, s.193-213), (Hukuki Mahiyet).
- Berkin, Necmeddin** : Konkordatının Mahkemede Tasdiki ve Tasdik Şartları, (İBD, 1949/XXIII/7, s.385-415), (Tasdik).
- Berkin, Necmeddin** : Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul 1969, (Medeni Usul).

- Berkin, Necmeddin** : Konkordatonun Hükümleri, (İBD, 1949/XXIII/11, s.641-669), (Hüküm).
- Berkin, Necmeddin** : Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1918, (İcra).
- Berkin, Necmeddin** : İflâs Hukuku, B.4, İstanbul 1972, (İflâs).
- Berkin, Necmeddin** : İspat Hukukunda Senet Delili ve Yazılı Şekil, (İÜHFM, 1946/12/4, s.1175-1192: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97455>).
- Bilge, Necip** : Hukuk Başlangıcı Hukukun Temel Kavram ve Kurumları, B.34, Ankara 2016. (Hukuk Başlangıcı).
- Bilge, Necip** : Bankacılar İçin Takip Hukuku Bilgisi, Genişletilmiş 2. Basım, Ankara 1977, (Takip).
- Bilge, Necip/Önen, Ergun** : Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 1711 sayılı Kanuna Göre Yeniden Yazılmış Üçüncü baskı, Ankara 1978.
- Bilgen, Mahmut** : İflâs İflâsın Ertelenmesi Konkordato ve Yargılama Usulü, Ankara 2012.
- Bilgiç, Mustafa** : Türkiye’de Çekişmesiz Yargı Sorunu, (Birinci Türk Hukuk Kongresi’ne Sunulan Tebliğler, Ankara 1972).
- Birsen, Kemaleddin** : Borçlar Hukuku Dersleri Borçların Genel Hükümleri, B.4, İstanbul 1967.
- Budak, Ali Cem** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230).
- Budak, Ali Cem** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII, Abant 9-10 Ekim 2009, s.281-295), (Budak-Tartışmalar 2009).
- Budak, Ali Cem** : Prof.Dr.Baki Kuru’nun “Nizasız Kaza” İsimli Eserinden Beri Çekişmesiz Yargı Alanında

- Meydana Gelen Başlıca Değişiklikler, (75.Yaş Günü İçin Prof.Dr. Baki Kuru Armağanı, Ankara 2004, s.273-306), (Değişiklikler).
- Budak, Ali Cem** : Ödeme Güçlüğü Veya Ödeme Aczi İçindeki İşletmelerin Kurtarılması ve Türk Konkordato Hukuku, (Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu Şirket Kurtarma Hukuku ve Banka Alacaklarının Cebri İcra Yoluyla Tahsili, Yayına Hazırlayan: Ali Cem Budak, İstanbul 1993, s.69-89), (Sempozyum).
- Budak, Ali Cem** : Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000. (Üçüncü Kişi).
- Budak, Ali Cem** : Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.128-187). (Çekişmesiz Yargı).
- Budak, Ali Cem** : m.308/h, (Yeni Konkordato Hukuku, 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.495-508). (308/h).
- Budak, Ali Cem/
Tunç Yücel, Müjgan** : m.287-293, (Yeni Konkordato Hukuku, 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.145-202).
- Budak, Ali Cem/
Kale, Serdar** : m.304-308, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.353-399).
- Budak, Ali Cem/
Kale, Serdar** : Konkordato Komiserinin Kontrol Listesi, Ankara 2019. (Kontrol Listesi).
- Buruloğlu, Enver/** : Konkordato Hukuku ve Tatbikat, İstanbul 1968.

- Reyna Yuda**
- Buz, Vedat** : Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005.
- Bülbül, Duran** : Hukuki ve Mali Yönleriyle Konkordato, Ankara 2019.
- Canbolat, Ferhat** : Banka Garantisinde Savunma İmkânları ve İhtiyati Tedbirler, Ankara 2009.
- Çukacı, Yusuf Cahit** : Konkordato, Bursa 2019.
- Deliduman, Seyithan** : Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato, (İBD, 2004/78/3, s.1032-1058), (Konkordato).
- Deynekli, Adnan** : Konkordatonun İşçi Alacaklarının Tahsiline Etkisi, (Prof.Dr.Saim Üstündağ'a Armağan, Ankara 2009, s.219-233). (Konkordato).
- Deynekli, Adnan** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İfâs Hukukçuları Toplantısı-VIII, Abant 9-10 Ekim 2009, s.281-295).
- Deynekli, Adnan/ Kısa, Sedat** : Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli, İstanbul 1996.
- Doğan, Vahit** : Banka Teminat Mektupları Ülke İçi Ticari İlişkiler Milletlerarası Ticari İlişkiler, Genişletilmiş 2.Baskı, Ankara 2002.
- Doğanoğlu, Ali Erdem** : Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Bireysel Başvuru Hakkının Kötüye Kullanılması Yasağı, (AÜHFD, 2018/67/3, s.535-575).
- Dural, Mustafa/ Sarı, Suat** : Türk Özel Hukuku Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, C.1, B.5, İstanbul 2010.
- Ercan, İbrahim** : İcra ve İflâs Hukukunda Mal Varlığının Terki Suretiyle Konkordato, Konya 2008, (Ercan İbrahim-Malvarlığı).

- Ercan, İbrahim** : Konkordatoda Rehinli Taşınır ve Taşınmazların Paraya Çevrilmesinin Ertelenmesi, (Haluk Konuralp Anısına Armağan 2, Ankara 2009, s.157-166), (Konkordato).
- Ercan, İsmail** : İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2006.
- Edgü, Ekrem** : Borçlar Hukuku Umumi Hükümler, Ankara 1965.
- Erdem, Murat** : Mahkeme Dışı Konkordato, (Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005/1, s.225-240).
- Erdönmez, Güray** : Yeni Konkordato Düzenlemesi Hakkında Bazı Tespitler, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.137-147).
- Eren, Fikret** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.21, Ankara 2017.
- Eriş, Gönen** : Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku Açıklamalar ve İçtihatlar, Ankara 1991.
- Erişir, Evrim** : Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, İstanbul 2013.
- Erman, Eyüp Sabri** : Konkordatonun Müşterek ve Mütessesil Borçlulara ve Kefillere Etkisi, (AD, Ocak 1969/60/1, 3-11).
- Eroğlu, Canan** : 4949 ve 5092 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunlar'ın Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Oldukları Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi, (ABD, 2005/3, s.85-120).
- Eroğlu, Orhan** : Uygulamada Konkordato, Ankara 2019.
- Esener, Turhan** : Borçlar Hukuku I Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliliği, Ankara 1969.

- Esener, Turhan** : Hukuk Başlangıcı Genel Hukuk Bilgisi, İstanbul 2004, (Hukuk Başlangıcı).
- Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, Yenilenmiş ve Genişletilmiş 2.Bası, İstanbul 1977.
- Göktürk, Hüseyin Avni** : Borçlar Hukuku, Birinci Kısım, Ankara 1947.
- Gönensay, Samim** : Medeni Hukuk, C.2, İkinci Kısım, İstanbul 1940.
- Gönensay, Samim** : Borçlar Hukuku Birinci Cilt, İstanbul 1948, (Borçlar).
- Görgün, Şanal/
Börü, Levent/
Toraman, Barış/
Kodakoğlu, Mehmet** : Medeni Usul Hukuku, 8.B., Ankara 2019.
- Gözler, Kemal** : Hukuka Giriş, 10.B., Bursa 2013.
- Gözübüyük, Şeref** : Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, B.35, Ankara 2013.
- Gümüş, Mustafa Alper** : Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi, İstanbul 2015.
- Güneysu-Güngör, Gülin** : Milletlerarası Özel Hukukta İflâs İçı Konkordato (Vade ve Tenzilât Konkordatosu İtibariyle), (acikarsiv.ankara.edu.tr, s.293-312).
- Güner, Abdullah** : Konkordato, (AD, 1957/2, s.277-310).
- Gürdoğan, Burhan** : İcra Hukuku Dersleri, Ankara 1970, (İcra).
- Gürdoğan, Burhan** : İflâs Hukuku Dersleri, Ankara 1966, (İflâs).
- Gürdoğan, Burhan** : Türk-İsviçre İcra ve İflâs Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, Ankara 1967, (Rehin).
- Gürdoğan, Burhan** : Medeni Usul Hukukunda Kesin Hüküm İtirazı, Ankara 1960, (Kesin Hüküm).
- Güven, Kudret** : Eksik Borçlar, Temel Özellikleri İle Hüküm ve Sonuçları Üzerine Bir İnceleme: Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016/2/2, s.37-72.

- Haberthür, Boris** : İcra ve İflâs Yollarıyla Takipte ve Konkordatoda Mülkiyeti Muhafaza (Mukavelesi), Çeviren: Ergun Önen, (AÜHFD, S.1-4, C.XXII-XXIII, 1965-1966, s.535-565).
- Hanağası, Emel** : Davada Menfaat, Ankara 2009.
- Hasırcı, Hakan** : Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 382. Maddesi Çerçevesinde İcra ve İflâs Hukukundaki Çekişmesiz Yargı İşleri, (Prof.Dr.Ramazan Arslan'a Armağan, C.1, Ankara 2015, s.941-975).
- Hatemi, Hüseyin/
Serozan, Rona/
Arpacı, Abdülkadir** : Eşya Hukuku, İstanbul 1991.
- Hatipoğlu, Yüksel** : Konkordatonun Tasdik Şartları ve Usule İlişkin Hükümleri, (AD, 2001/92/8, s.171-199).
- Işıқтаç, Muhip Şeyda** : Konkordato, (İBD, 2018/92/3, s.15-34).
- İmre, Zahit** : Medeni Hukuka Giriş, Yenilenmiş Üçüncü Bası, Fakülteler Matbaası-1980.
- İnan, Ali Naim/
Yücel, Özge** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenip, Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2014.
- İyilikli, Ahmet Cahit** : Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, (<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/6230/tez.pdf> (15.04.2019), Ankara 2011).
- İyilikli, Ahmet Cahit** : Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm, Ankara 2016.
- Kale, Serdar** : Sorularla Konkordato (İflâs Dışı ve İflâs İçi Adi Konkordato), İstanbul 2017, (Sorular).
- Kale, Serdar** : m.308/b, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.407-414) (Konkordato Şerhi).

- Kale, Serdar** : m.294, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.203-226). (Şerh 2).
- Karaaslan, Varol** : HMK m.353/1-a Üzerine Bir İnceleme, (DÜHFD, 2017/22/37, s.219-239).
- Karafakih, İsmail Hakkı** : Hukuk Muhakemeleri Usulü Esasları, Ankara 1952.
- Karakaş, Cemal Fazıl** : Konkordato Başvurusu ve Başvuruya Eklenicecek Belgeler, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16. Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.29-40).
- Karayazgan, Güngör/
Varol, Behlül** : Tatbiki İcra ve İflâs Hukuku ve En Son İçtihatlar, İstanbul 1971.
- Karlı, Abdurrahim** : Medeni Muhakeme Hukuku, 6100 Sayılı HMK Hükümlerine Göre Yargıtay Kararları İşlenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3.Baskı, İstanbul 2012.
- Kayhan, Şaban/
Ünlütepe Mustafa** : Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu'nun Başlangıç Hükümleri, Ankara 2016.
- Keser, Hakan** : 4857 Sayılı İş Kanunu ve 2004 Sayılı İİK Çerçevesinde Haciz, İflâs, Konkordato ve İşverenin Aczinin İş Sözleşmesinden Doğan Bazı Temel Haklara Etkileri, (Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, 2006/12, s.1181-1220).
- Kılıçoğlu, Evren** : İflâsın Ertelenmesinin Konkordato ve Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma Kurumlarıyla Karşılaştırılması, (Prof.Dr. Yavuz Alangoya İçin Armağan, İstanbul 2007, s.451-468).
- Kılıçoğlu, Ahmet M.** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Genişletilmiş 20.Bası, Ankara 2016 (Borçlar).

- Kılıçoğlu, Ahmet** : Medeni Hukuk Temel Kavramlar, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Ankara 2016 (Medeni Hukuk).
- Kırtıloğlu, Serhat** : Medeni Yargılama Hukukunda Değişiklik Davası, Ankara 2014.
- Kiraz, Taylan Özgür** : Konkordatoya İlişkin Doğrudan Doğruya İflâs Halleri, (Prof.Dr.Nuri Çelik'e Armağan, C.1, İstanbul 2001, s.855-873).
- Kodakoğlu, Mehmet** : Medeni Usul Hukukunda Asli Müdahale, Ankara 2018.
- Köprülü, Bülent** : Medeni Hukuk Genel Prensipler-Kişinin Hukuku, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2.Bası, İstanbul 1984.
- Köprülü, Bülent/
Kaneti, Selim** : Sınırlı Ayni Haklar, İstanbul 1972-1973.
- Köymen, Haydar** : Borçluyu Koruyan Kanuni Yollardan Konkordato, Hukuki Tesir ve Neticeleri, (İBD, 1964/XXXVIII/5-6, s.81-86).
- Kumkale, Rüknettin** : Konkordato, Ankara 2018.
- Kuru, Baki** : İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş İkinci Baskı, Ankara 2013, (El Kitabı).
- Kuru, Baki** : İflâs ve Konkordato Hukuku, B.2., İstanbul 1988, (Konkordato).
- Kuru, Baki** : İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, B.2, Ankara 2018, (Ders Kitabı).
- Kuru, Baki** : İcra ve İflâs Hukuku, C.4, İstanbul 1997.
- Kuru, Baki** : Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.IV, B.6, İstanbul 2001. (HMK C.4).
- Kuru, Baki** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230), (Tartışmalar).

- Kuru, Baki** : Nizasız Kaza, Ankara 1961, (NK).
- Kuru, Baki** : Konkordato, (Banka ve Ticaret Enstitüsü'nün Düzenlediği İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, Ankara 13 Aralık 1962-17 Ocak 1963, s.117-148), (Seminer).
- Kuru, Baki** : Konkordato İle İlgili Görüşmeler, (Banka ve Ticaret Enstitüsü'nün Düzenlediği İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, Ankara 13 Aralık 1962-17 Ocak 1963, s.149-154), (Görüşmeler).
- Kuru, Baki** : Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, Genişletilmiş İkinci Baskı, Mayıs-2002, (Mevduat).
- Kuru, Baki/
Arslan, Ramazan/
Yılmaz, Ejder** : İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2006.
- Küçüklerli, Hilmi** : Konkordato ve Bir Yargıtay Kararı, İBD, 1964, 1-4, s.4-5.
- Meriç, Nedim** : Medeni Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümleri Çerçevesinde), Ankara 2011.
- Muşul, Timuçin** : İflâs ve Konkordato Hukuku Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma, B.1, Ankara 2018, (Konkordato).
- Muşul, Timuçin** : İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2008, (İcra).
- Muşul, Timuçin** : İcra ve İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 2014.
- Namlı, Mert** : Türk ve İsviçre Hukuku'nda Gerçekleştirilen Reformların Konkordato Hukuku Bakımından Getirdiği Değişiklikler, (YD, Ekim 2018/44/4, s.1479-1552).

- Namlı, Mert** : Türk ve Fransız Medeni Usul Hukuku'nda Yargılamanın Yenilenmesi, İstanbul 2014. (Yargılamanın Yenilenmesi).
- Nomer, Ergin** : Yabancı Çekişmesiz Yargı Kararlarının Tanınmasında Kesinleşme Şartı, (Prof.Dr.Erdoğan Moroğlu'na 65.Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999, s.909-922).
- Nomer, Haluk N.** : Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukuki Sonuçları, İstanbul 2002, (Beklenen Hak).
- Nomer, Haluk N.** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 14.Bası, İstanbul 2015, (Borçlar).
- Oğuz, Özgür** : Konkordatonun İş Sözleşmelerine Etkisi, (LHD, 2019/17/195, s.1123-1140).
- Oğuzman, Kemal/
Öz, Turgut** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1, İstanbul 2013.
- Oğuzman, Kemal/
Öz, Turgut** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, Gözden Geçirilmiş 10.Bası, İstanbul 2013.
- Oğuzman, Kemal/
Barlas, Nami** : Medeni Hukuk Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, B.20, İstanbul 2014.
- Oğuzman, Kemal/
Seliçi, Özer/
Oktay-Özdemir, Saibe** : Eşya Hukuku, İstanbul 2009.
- Okur, Mustafa** : Dava ve Takiplerde Teminat, yayınlanmış doktora tezi, (<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/30909/>).
- Oruç, Murat/
Çatıkkaş, Özgür/
Şuekinci, Cafer** : Hukuki ve Mali Yönleriyle Konkordato, İstanbul 2019.
- Öden, Merih** : Anayasa Hukuku Açısından Çekişmesiz Yargı, (Prof.Dr. Tunçer Karamustafaoğlu'na Armağan, Ankara 2010, s.511-527).

- Öğütçü, Tahir/**
Çitoğlu, Ali : Uygulamalı İcra ve İflâs Kanunu Maddelerin Açıklaması, İçtihatlar ve İlgili Mevzuat, C.2, Ankara 1977.
- Öğütçü, Tahir/**
Doğrusöz, Edip : Rehin Hukuku Rehnin Türleri-Paraya Çevirme Yolları-İlgili Kanunlar-Yargıtay Kararları-Hukuk Sözlüğü İle Sermaye Piyasasını Düzenleyen Yeni Çıkan Kanun ve Kararnameler, Ankara 1982.
- Öğüz, Tufan** : Müşterek Mülkiyette Taksim Engelleri, İstanbul 1995.
- Öktemer, Semih** : Konkordatoda Teminat Sorunu, (YD, 1977/1, s.159-163).
- Önen, Ergun** : İnşai Dava, Ankara 1981, (İnşai).
- Önen, Ergun** : Medeni Yargılama Hukuku, Ankara 1979, (Medeni).
- Önen, Ergun** : İflâstan Sonra Konkordato, (BATİDER, 1976/VIII/3, s.78-100). (Konkordato).
- Özbek, Mustafa** : Amerika Birleşik Devletleri İflâs Hukuku Sisteminde Alacaklılara ve Borçlulara Ait Haklar, (TBBD, 2002/2, s.21-64).
- Özekes, Muhammet** : Konkordatoya Başvuru ve Geçici Mühlet Kararı, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.43-83) (Özekes-Geçici Mühlet).
- Özekes, Muhammet** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230).
- Özekes, Muhammet** : Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara 2003, (Hukuki Dinlenilme).
- Özekes, Muhammet** : Medeni Usul Hukukunda Asli Müdahale, İstanbul 1995, (Asli Müdahale).

- Özen, Burak** : Kefalet Sözleşmesi Özellikleri-Kuruluşu-Türleri, İstanbul 2008.
- Özkan, Hasan** : Haksız Fiil Sorumluluğu, İstanbul 2015.
- Özmumcu, Seda** : Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Alacaklılar Kurulu, (Prof.Dr. Zahit İmre'ye Armağan, İstanbul 2009, s.311-342).
- Özsunay, Ergun** : Medeni Hukuka Giriş, Gözden Geçirilmiş 5.Bası, İstanbul 1986.
- Öztan, Bilge** : Medeni Hukukun Temel Kavramları, B.29, Ankara 2009.
- Öztek, Selçuk** : Türk Hukukunda ve Uygulamasında Ödeme Güçlüğü İçindeki İşletmelerin Rehabilitasyonu: İmkânlar, Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri, (Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu Şirket Kurtarma Hukuku ve Banka Alacaklarının Cebri İcra Yoluyla Tahsili, Yayına Hazırlayan: Ali Cem Budak, İstanbul 1993, s.240-248), (Sempozyum).
- Öztek, Selçuk** : Yeni Konkordato Hukuku, 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.305-331).
- Öztek, Selçuk/ Tunç Yücel, Müjgan** : m.302-303, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309 Şerhi, Editör: Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.333-351).
- Pekcanıtez, Hakan** : Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukunda Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, Genişletilmiş ve Yeniden Gözden Geçirilmiş 3.Bası, Ankara 1998, (Yabancı Para).

- Pekcanıtez, Hakan** : Yargıtay Kararları Işığında Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, (Makaleler, C.1, İstanbul 2016; s.245-291), (Yabancı).
- Pekcanıtez, Hakan** : İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986.
- Pekcanıtez, Hakan** : Medeni Usul Hukukunda Feri Müdahale, Ankara 1992, (Feri Müdahale).
- Pekcanıtez, Hakan** : İflâsın Kaldırılması, (Makaleler C.I, İstanbul 2016, s.95-123). (İflâs).
- Pekcanıtez, Hakan** : Tartışmalar, (7201 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.75-88).
- Pekcanıtez, Hakan/ Erdönmez, Güray** : 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul 2018.
- Pekcanıtez, Hakan/ Simil, Cemil** : İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, B.2, İstanbul 2017.
- Pekcanıtez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Sungurtekin Özkan, Meral/ Özekes Muhammet** : İcra İflâs Hukuku Ders Kitabı, B.5, İstanbul 2018.
- Pekcanıtez, Hakan/ Özekes, Muhammet/ Akkan, Mine/ Taş Korkmaz, Hülya** : Medeni Usul Hukuku, B.15, İstanbul 2017.
- Postacioğlu, İlhan** : Konkordato, İstanbul 1965, (Konkordato).
- Postacioğlu, İlhan** : Medeni Usul Hukuku Dersleri, B.6, İstanbul 1975, (Medeni Usul).
- Postacioğlu, İlhan** : Şarta Muallak Hükümler, (AD, 1941/2, s.113-122). (Şart).
- Postacioğlu, İlhan/ Altay, Sümer** : İcra Hukuku Esasları, Güncelleştirilmiş, Genişletilmiş 5.Bası, İstanbul 2010.

- Reisoğlu, Safa** : Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.25, İstanbul 2014.
- Reisoğlu, Seza** : Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet, Ankara 1992.
- Reisoğlu, Seza** : Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantiler, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4.Baskı, Ankara 2003, (Banka Teminat Mektubu).
- Reisoğlu, Seza** : Teminat Mektuplarının Ödenmesinin İhtiyati Tedbir Kararı İle Önlenmesi ve Sonuçları, (Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan (1925-1988), Ankara 1990, s.471-481), (Makale).
- Saldırım, Mustafa** : İflâstan Önce Konkordatonun Tasdikinin Hüküm ve Sonuçları, (ABD, 2000-4, s229-271).
- Sarısözen, Serhat** : Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato, (LHD, Nisan 2006/4/40, s.1037-1051), (Malvarlığı).
- Sarısözen, Serhat** : İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler, B.3, Ankara 2019, (Konkordato).
- Sarısözen, Serhat** : Geçici ve Kesin Mühlet Kararı, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16. Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.41-73). (Geçici ve Kesin Mühlet).
- Sayhan, İsmet** : Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflâs ve İflâsın Ertelenmesi, Ankara 2016.
- Saymen, Ferit** : Borçlar Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, C.1, İstanbul 1950.
- Saymen, Ferit/ Köprülü, Bülent** : Medeni Hukuk Dersleri, C.1, İstanbul 1964
- Schwarz, Andreas** : Borçlar Hukuku Dersleri, C.1, Çeviren: Bülent Davran, İstanbul 1948.
- Schwarz, Andreas** : Medeni Hukuka Giriş, Tercüme Eden: Hıfzı Veldet, B.3, İstanbul 1946, (Medeni).

- Serozan, Rona** : Medeni Hukuk Genel Bölüm, Genişletilmiş 2.Bası, İstanbul 2008, (Medeni Hukuk).
- Serozan, Rona/
Öz, Turgut/
Acar, Faruk/
Gökyayla, Emre/
Develioğlu, Murat** : İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu Yürürlük Kanunu Genel Hükümler, C.1, İstanbul 2018.
- Sungurtekin Özkan, Meral** : Türk Medeni Yargılama Hukuku, İzmir 2013. (Medeni).
- Sungurtekin Özkan, Meral** : 7101 sayılı Kanunla Getirilmiş Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Konkordatoda Alacaklılar Kurulu, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.107-121).
- Sungurtekin Özkan, Meral** : Ödeme Güçlüğüne Düşmüş İşveren Karşısında İşçi Hak ve Çıkarlarının Korunması Konusunda Türk Hukukunda Geçerli Olan Sistemin Uluslar Arası Normlara Uygunluğu Meselesi, (Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.10, S.1, 2008, s.138-168).
- Tanrıver, Süha** : Medeni Usul Hukuku, C.1, Tümüyle Gözden Geçirilmiş, Yenilenmiş ve Genişletilmiş 2.Bası, Ankara 2018, (Medeni Usul).
- Tanrıver, Süha** : İflâs Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat, (AÜHFD, 1995/44/1-4, s.209-220 (Teminat).
- Tanrıver, Süha** : Konkordato Mühletinin Uzatılması, (TBBD, 1995/3, s.409-413).
- Tanrıver, Süha** : Konkordato Mühletinin Kaldırılması, (YD, 1995/4, s.491-495). (Mühletin Kaldırılması).
- Tanrıver, Süha** : Konkordato Komiseri, Ankara 1993, (Komiser).

- Tanrıver, Süha** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230).
- Tanrıver, Süha** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII, Abant 9-10 Ekim 2009, s.281-295), (Tartışmalar 2009).
- Tanrıver, Süha** : İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Temel Problemler ve Çözüm Arayışları, (MİHBİR 13.Antalya Toplantısı, Antalya 9-10 Ekim 2015, s.247-268), (Problemler).
- Tanrıver, Süha** : Konkordato Prosedürünün Islahı İle İlgili Bazı Düşünceler, (AÜHFD, 2001/50/3, s.1-9), (Islah).
- Tanrıver, Süha** : Türk Hukuku Bağlamında Çekişmesiz Yargı ve Noterlik, (Makalelerim-II 2006-2010, Ankara 2011, s.345-358), (Çekişmesiz).
- Tanrıver, Süha** : 4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi, (Makalelerim I, 1985-2005, Ankara 2005, s.347-370), (4949).
- Tanrıver, Süha** : İflâs Dışı Adi Konkordatoya İlişkin Güncel Sorunlar ve Bazı Değerlendirmeler, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII, Abant 9-10 Ekim 2009, s.255-280, (Güncel).
- Tanrıver, Süha** : Konkordatonun Tasdik Şartı Olarak Dürüstlük Koşulu, (BATİDER, 1994/XVII/4, s.65-73), (Dürüstlük).
- Tanrıver, Süha/**
Deynekli, Adnan : Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996.
- Taş Korkmaz, Hülya** : 7101 Sayılı Kanun İle İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Zaman İtibariyle

- Uygulanması, (7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Editör: Prof.Dr.Muhammet Özekes, İstanbul 2018, s.5-39).
- Taş Korkmaz, Hülya** : İflâs Masası, Ankara 2010. (Masa).
- Taşpınar, Sema** : Adi Konkordato Hakkında İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler, (BATİDER, 2003/XXII/2, s.49-92). (Değişiklikler).
- Taşpınar, Sema** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230).
- Taşpınar Ayvaz, Sema** : Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 sayılı Kanun'da Yer Alan Tedbirlerin Medeni Usul Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, (4.Uluslararası Kadın/Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı, 2012/1, Kuzey Kıbrıs 2013, 29-49). (6284).
- Taşpınar Ayvaz, Sema** : İcra-İflâs Hukukunda Yeniden Yapılandırma, Ankara 2005 (Yeniden Yapılandırma).
- Taşpınar Ayvaz, Sema** : Konkordatonun Tamamen Feshi, (7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018, s.197-205).
- Taşpınar Ayvaz, Sema** : İcra ve İflâs Hukukunda Hükümsüz İşlemler ve Hükümsüzlük, (Prof.Dr.Ramazan Arslan'a Armağan, C.2, s.1539-1554). (Hükümsüz).
- Taşpınar Ayvaz, Sema** : Mahkeme Kararıyla Düzeltilmiş Nüfus Kayıtları Hakkında Tekrar Mahkemeye Başvurulabilir Mi? (Prof.Dr.Ejder Yılmaz'a Armağan, C.2, Ankara 2014, s.1851-1878). (Nüfus Kayıtları).
- Tekinay, Selahattin Sulhi** : Medeni Hukuka Giriş Dersleri, Gözden Geçirilmiş 2.Baskı, İstanbul 1973.

- Tekinay, Selahattin Sulhi/** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeniden
Akman, Sermet/ Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci
Burcuoğlu, Haluk/ Baskı, İstanbul 1993.
Altop, Atillâ
- Tercan, Erdal** : İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2010. (İcra).
- Tercan, Erdal** : Tartışmalar, (Medeni Usul ve İcra-İflâs
Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11
Ekim 2005, s.189-230).
- Tikveş, Özkan** : İctihatlarla Açıklamalı İcra ve İflâs Kanunu (Şerh),
İstanbul 1990.
- Toraman, Barış** : Konkordato Müessesesi Hakkında 7101 sayılı
Kanunla Getirilen Yeniliklerin Kanun Yollarına
İlişkin Hükümleri Bakımından Değerlendirilmesi,
(7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato,
MİHBİR 16.Antalya Toplantısı, 5-6 Ekim 2018,
s.207-225). (Kanun Yolları).
- Toraman, Barış** : İcra ve İflâs Kanunu'na Göre Sermaye Şirketleri ve
Kooperatiflerde İflâsın Ertelenmesi Talebi,
Ankara 2007.
- Tuğ, Adnan** : Türk Özel Hukukunda Şekil, B.2, Konya 1994.
- Tuhr, Andreas** : Borçlar Hukukunun Umumi Kısımı, C.1-2,
Çeviren: Cevat Edege, Ankara 1983.
- Tuncay, Salih/** : Yeni ve Değişik Hükümleriyle İcra ve İflâs
Demirhan, Orhan Kanunu, Ankara 1965.
- Tunç Yücel, Müjgan** : Banka Teminat Mektuplarının İhtiyati Tedbire
Konu Olması Üzerine Medeni Usul Hukuku Bakış
Açısından Bir İnceleme, (BÜHFD, 2013/8/107-
108, s.7-24). (İhtiyati Tedbirler).
- Tunç Yücel, Müjgan** : İflâs İçi Konkordato Konusunda Uygulamada
Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar, (BÜHFD, Temmuz-
Ağustos 2013/8/107-108, s.25-38).

- Tunç Yücel, Müjgan** : Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, İstanbul 2020. (Konkordato Mühleti).
- Tunç Yücel, Müjgan/
Kale, Serdar** : Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Prosedür ve Yetkili Organlar, (Prof.Dr. Yavuz Alangoya İçin Armağan, İstanbul 2007, s.503-541).
- Tunçomağ, Kenan** : Türk Borçlar Hukuku I. Cilt Genel Hükümler, Üzerinde Çalışılmış ve Geliştirilmiş Altıncı Baskı, İstanbul 1976.
- Ulukapı, Ömer** : Konkordatonun Feshi, Konya 1998, (Fesih).
- Ulukapı, Ömer** : İcra ve İflâs Hukuku, Konya 2015, (İcra).
- Ulukapı, Ömer** : Medeni Usul Hukukunda Tarafların Duruşmaya Gelmemesi, Konya 1997.
- Ulukapı, Ömer** : Tartışmalar (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.189-230).
- Ulukapı, Ömer/
Akcan, Recep** : Kaynakçalı, İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Konya 2001.
- Umar, Bilge** : İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir 1973.
- Umar, Bilge** : Türk Medeni Usul Hukukunda İadei Muhakeme, (İÜHFM, 1963/1-2, s.261 vd.). (İadei Muhakeme).
- Uyar, Talih** : İflâstan Sonra Konkordato, (BÜHFD, S.69-70, Mayıs-Haziran 2010, s.242-247), (Konkordato).
- Uyar, Talih** : Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri, (İBD, 2018/92/4, s.15-102), (Yeni Konkordato Hukuku).
- Uyar, Talih** : Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri, Güncellenmiş 2.Baskı, Ankara 2019. (Kitap).
- Uyar, Talih** : Konkordatonun Tasdiki, (Ali Güneren'e Armağan, İstanbul 2010, s.121-129), (Tasdik).

- Uyar, Talih** : Konkordatoda “Ekseriyet” Koşulu (İİK. mad.297), (BÜHFD, Eylül-Ekim 2009/61-62, s.126-130), (Ekseriyet).
- Uyar, Talih** : İcra Hukukunda Şikâyet, B.2, Manisa 1991. (Şikâyet).
- Uyar, Talih/**
Uyar, Alper/
Uyar, Cüneyt : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi El Kitabı, C.2, B.1, Ankara 2012.
- Üstündağ, Saim** : 12. Hukuk Dairesinin Bir Kararı Üzerine Düşünceler, (İBD, 1975/49/11-12, s.957-992), (Düşünceler).
- Üstündağ, Saim** : Medeni Yargılama Hukuku, 6.Bası, İstanbul 1997, (Medeni).
- Üstündağ, Saim** : İcra Hukukunun Esasları, Baştan Sona Gözden Geçirilmiş ve yenilenmiş 8.Bası, İstanbul 2004, (İcra).
- Üstündağ, Saim** : İflâs Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 6.Bası, İstanbul 2002, (İflâs).
- Üstündağ, Saim** : İhtiyati Tedbirler (Geçici Hukuki Himaye (Koruma) Önlemleri, İstanbul 1981.
- Üstündağ, Saim** : Medeni Yargılama Hukukunda Kanun Yolları ve Tahkim, 2.B., İstanbul 1971.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet** : Medeni Hukuk, İstanbul 1969.
- Yavaş, Murat** : Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi (İİK m.89), İstanbul 2005.
- Yavuz, Mustafa** : Son Düzenlemeler Işığında Mahkemelerce Verilen Konkordato Mühletinin Alacaklılar ve Borçlu Bakımından Sonuçları, (Mali Çözüm Dergisi, Mayıs-Haziran 2018/147, s.159-168).
- Yeşilova, Bilgehan** : m.297-298, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m.285-309

- Şerhi, Editör: Selçuk Öztek, Ankara 2018, s.261-303).
- Yıldırım, Kamil** : Alman Hukukunda Çekişmesiz Yargı, (Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-IV, Ankara 30 Eylül-11 Ekim 2005, s.18-48).
- Yılmaz, Ejder** : Hukuk Sözlüğü, Ankara 2003.
- Yılmaz, Ejder** : İflâs ve Konkordato Uygulamasıyla İlgili Bazı Sorunlar Üzerine Düşünceler, (TBBD, 1995/1, s.92-109), (Düşünceler).
- Yılmaz, Ejder** : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C.2 ve C.3, Ankara 2017, (HMK Şerh).
- Yılmaz, Ejder** : İflâs İdaresi, Ankara 1976, (İdare).
- Yılmaz, Berna Burcu** : İflâsın Tespiti ve Ertelenmesi Yönünden Borca Batıklık Bilançosu ve İyileştirme Projesi Üzerine Bir İnceleme, İstanbul 2009, s.10 vd. (yayımlanmamış doktora tezi).
- Zabunoğlu, Yahya** : Konkordato İle İlgili Görüşmeler, (Banka ve Ticaret Enstitüsü'nün Düzenlediği İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, Ankara 13 Aralık 1962-17 Ocak 1963, s.149-154).
- Zeytin, Zafer** : Edinilmiş Mallara Katılma Rejimindeki Artık Değere Katılma Alacağı (Veya Değer Artış Payı Alacağı) Haczedilebilir Mi?, (Terazi Hukuk Dergisi, 2007/4, s.13-20).

ÖZET

Konkordato genel olarak mali durumu kötüye giden, borçlarını ödeyemeyen bir borçlunun içinde bulunduğu olumsuz durumdan çıkarılabilmesini sağlamak amacıyla ortaya çıkmış bir kurumdur. Türk hukukunda da bu kurum uzun yıllardır yer almaktadır. Öte yandan bu kuruma yönelik hukuki düzenlemeler zaman içinde çok defa değiştirilmiştir. Bu değişikliklerin temelinde konkordatonun amacının evrildiği yön belirleyici olmuştur. Bugün Türk hukukunda konkordatonun amaçları arasında borçlu ve alacaklıların menfaatlerini sağlamanın yanı sıra genel olarak ekonomik düzenin korunmasının sağlanması da yer almaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda konkordatonun tasdiki için belirli şartlar öngörülmüştür. Bu şartların varlığı, takdir yetkisi çerçevesinde tasdik yargılamasını yürüten hâkim tarafından incelenir. Bu noktada tasdik kararının verilebilmesi bakımından tasdik yargılaması, oldukça önemli bir yere sahiptir.

ABSTRACT

In general, the concordat is an institution that has emerged in order to ensure that a debtor whose financial situation deteriorates and who cannot pay his or her debts can be removed from the negative situation. In Turkish law, this institution has existed for many years. On the other hand, the legal provisions related to this institution have been changed many times over time. The main determinant of these changes is the direction of the evolution of the concordats purpose. Today, in Turkish law, the aims of the concordat are to provide the interests of debtor and creditors as well as to protect the economic order in general. For these purposes, certain conditions are provided for the approval of the concordat. Whether these conditions are ensured is examined by the judge who carries out the approval proceedings within the framework of discretionary power. At this point, the approval proceeding has a very important place in order to make the decision of approval.